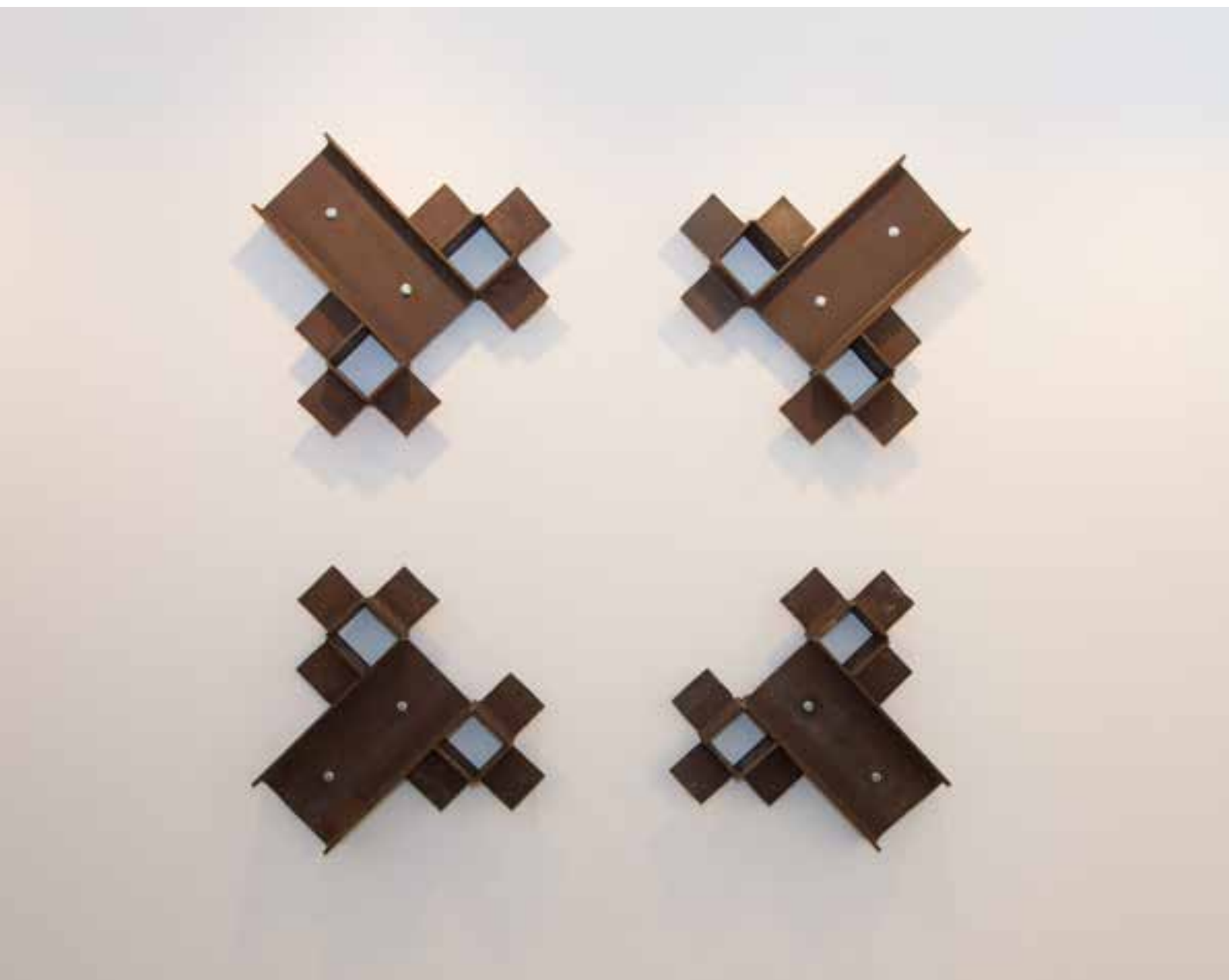

ISSN 0130-6626

daile '2015/2 art

Rimantas Milkintas. X. 2014–2015, dvitėjinė sija, 160×160×12 cm
Jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektros“, galerija „Arka“

daile '2015/2

art

artseria
Vilnius, 2015

Lietuvos dailininkų sąjungos žurnalas / Art Review of Lithuanian Artists' Association (66)

www.ldsajunga.lt www.artseria.lt

Redakcinė taryba / Editorial Board

dr. Lolita Jablonskienė, dailėtyrininkė, Nacionalinės dailės galerijos vadovė
dr. Ingrida Korsakaitė, dailėtyrininkė
dr. Viktoras Liutkus, dailėtyrininkas
dr. Ramutė Rachlevičiūtė, dailėtyrininkė, Tarptautinės dailės kritikų asociacijos (AICA) Lietuvos sekcijos prezidentė
Diana Stomienė, Lietuvos meno galerininkų asociacijos prezidentė
Edita Utarienė, Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkė

Sudarytoja / Editor in Chief

Aistė Paulina Virbickaitė

Projekto vadovė / Project Manager

Danutė Zovienė

Dizainerė / Designer

Ramunė Januševičiūtė

Kalbos redaktorė / Lithuanian Language Editor

Asta Stirbytė

Vertėja / Translator

Irena Jomantienė

Žurnalą remia /

This publication was made possible through subsidiary of:

Iš SRTRF 2015 m. projektui „Dailės analizė ir sklaida žurnale „Dailė“ skirta 25 tūkst. eurų.
Žurnale „Dailė 2015/2“ parama skirta 20 spaudos lankų: rubrikoms „Profesionaliosios dailės sklaida“ (p. 4–10; 14–15), „Parodos“ (p. 18–21; 27–28; 30–33; 36–38; 41–47; 52–53; 56–58), „Personallijos“ (p. 63–76; 80–83; 85; 86–89; 92–93), „Pasaulis“ (p. 96–98; 100–101; 104–105), „Palikimas“ (p. 107–108; 110–115; 118–119; 121–123), „Kronika“ (p. 131–143; 146–155; 160).

© *artseria*, Dailininkų sąjungos leidykla, 2015
Leidžiamas nuo 1960 m., atnaujintas 1997 m.
Nuo 1999 m. eina du kartus per metus
Meninio apipavidalinimo idėja – Eugenijaus Karpavičiaus (1953–2010)

Nr. 66
ISSN 0130-6626
Prenumeratos indeksas 5288

Žurnale spausdinamų straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone

Dailininkų sąjungos leidykla *artseria*
Vokiečių g. 4/2, LT-01130 Vilnius, www.artseria.lt
tel. (8 5) 262 4959; el. paštas: ldsleidyba@takas.lt; artseria@gmail.com

Tiražas 700 egz.
Spausdino / Printed by UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

I viršelio p.: Patricija Jurkšaitytė. Instaliacija *Alėja*. 2013, dirbtinė oda, medis, porolonas, kintantys matmenys. Galerija „Vartai“
IV viršelio p.: Ramūnas Grikevičius. *Rožė*. 2012, drobė, aliejus, 140 x 150 cm
Jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektas“, galerija „Arka“

Dėkojame Lietuvos dailės muziejui, Vytauto Kasiulio dailės muziejui, Nacionalinei dailės galerijai, Valstybiniam literatūros ir meno archyviui, LDS galerijoms „Arka“, „Meno parkas“, Pamėnkalnio ir Šv. Jono gatvės galerijoms ir visiems dailininkams už galimybę pasinaudoti iliustracine medžiaga.

Žurnale panaudotos Vaidoto Aukštaičio, Jurio Bergino, Vidmanto Ilčiuko, Eglės Jokūbonytės, Tomo Kapočiaus, Algirdo Kubačio, Antano Lukšėno, Artūro Meškausko, Gintauto Vaičio, Kęstučio Vasiliūno, Danutės Zovienės nuotraukos.

t u r i n y s / c o n t e n t s

tema: meno vieta ir sklaida šiuolaikinėje visuomenėje / theme: the role and spread of art in the contemporary society

- 4 Vytautas Michelkevičius
Medijų dailė Lietuvoje? | Media fine art – in Lithuania?
- 6 Jurij Dobriakov
Lietuvių meno nuotykių tinklas | The online adventures of Lithuanian art
- 9 Justė Kostikovaitė, Neringa Černiauskaitė ir Ugnius Gelguda (Pakui Hardware)
Bėgant nuo bėgimo | Running from running

LDS – 80

- 14 Giedrė Jankevičiūtė
Kiek metų Lietuvos dailininkų sąjungai? | What is the age of the Lithuanian Artists' Association?

parodos / exhibitions

- 27 Julija Fomina
Kauno bienalizacija: tarp teorijos ir praktikos | The biennialization of Kaunas: between theory and practice
- 31 Krzysztof Stanisławski
Kam reikalinga šiuolaikinio meno mugė Europos pakraštyje? | Who needs an art fair on the fringes of Europe?
- 37 Lijana Šatavičiūtė
Išsiveržti iš dėžės | Stepping out of the box
- 42 Tautvydas Bajarkevičius
FLUXUS paradoksas | The paradox of FLUXUS
- 46 Auridas Gajauskas
Naujasis perspektyvizmas XII Baltijos trienalėje | A new perspective on the 12th Baltic Triennial
- 52 Aistė Paulina Virbickaitė
Ko moko „Menamos istorijos“? | What are the lessons of Imaginary Stories?
- 57 Vidas Poškus
Menas ne visai bažnyčiose | Art in churches, but not exactly

personalijos / portraits

- 63 Monika Krikštopaitytė
Tuštuma kaip labirintas Patricijos Jurkšaitės kūryboje | Emptiness as a maze in the art of Patricija Jurkšaitė
- 72 Agnė Kulbytė
Henriko Čerapo kūrybos apžvalga: vienas kelyje | Travelling on his own: capturing the art of Henrikas Čerapas
- 80 Aistė Kisarauskaitė
Aurelija Maknytė: blusturgį paverčiant sistema | Aurelija Maknytė – turning the flea market into a system
- 86 Agnė Narušytė
Dviguba skaičių logika Dainiaus Liškevičiaus kūryboje | The double logic of numbers in the artwork of Dainius Liškevičius

pasaulis / world

- 96 Ramutė Rachlevičiūtė
56-oji Venecijos bienalė: geroji konjunktūra | The 56th Venice Biennale: positive promotion
- 100 Marta Vosyliūtė
Prahos scenografijos kvadrionalė yra Google | PQ is Google
- 104 Gausa, tvarka ir skandalas Pekino bienalėje | Abundance, order and scandal in the 6th Beijing International Art Biennale

palikimas / heritage

- 107 Rūta Janonienė
Vladislavo Neveravičiaus paveikslas „Atgailaujanti šv. Marija Magdalietė“ | The Repentant St Mary Magdalene by Vladislavas Neveravičius
- 111 Helmutas Šabasevičius
Witkacy ir Lietuva | Witkacy and Lithuania
- 114 Nijolė Tumėnienė
Nematyti Vytauto Kašubos piešiniai | The unseen drawings by Vytautas Kašuba
- 118 Danutė Zovienė
Feliksas Daukantas – dizaino edukacijos Lietuvoje pradininkas | Feliksas Daukantas – the founder of design education in Lithuania
- 121 Danutė Zovienė
Skulptorius Juozas Kėdainis | The sculptor Juozas Kėdainis

įvykiai / events

- 125 I–XVI a. knygų įrašų (re)konstrukcijų paroda
- 126 7-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė
- 128 Knygos meno trienalė: iliustracija ir knyga
- 130 Dešimt emalio metų. Tarptautinė emalio meno bienalė

kronika / chronicle

- 131 Parodos
- 144 Meno įvykiai Lietuvoje
- 153 Lietuvos meno reprezentacija užsienyje
- 160 2016 m. LDS narių jubiliejai

Vytautas Michelkevičius

Medijų dailė Lietuvoje?

Šį tekstą pradėjau rašyti prieš dešimtmetį, kai užsidegęs ėmiausi redaguoti žurnalą apie medijų kultūrą „Balsas.cc“. Žurnalo idėją sugalvojo Nomeda ir Gediminas Urbonai ir perleido šį darbą man. Tuomet jie daug prisidėjo prie medijų diskurso Lietuvoje eskalavimo ir kultivavimo. Pradedant jų meno projektais ir baigiant viešomis kolektyvinėmis iniciatyvomis, tokiomis kaip VILMA.cc (*Vilnius Interdisciplinary Lab for Media Arts*) ir tarptautinio naujųjų medijų organizacijų tinklo RAM (*Re-Approaching New Media*) Vilniuje organizuotu medijų meno laboratorija-festivaliu „RAM6: socialinė sąveika ir kolektyvinis protas“ (2004 m. rugpjūčio 25–26 d. Šiuolaikinio meno centre ir miške).

Nuo tada mane vis aplankydavo impulsai sėsti ir tą tekstą pabaigti, bet lig šiolei taip ir netapo iki galo aišku, kas gi tas medijų menas pasauliniame kontekste ir kas gimsta jam susidūrus su vietiniu kontekstu Lietuvoje ir iš dalies vietos šiuolaikinį meną reprezentuojančia „dailės“ sąvoka, kuri turėjo ir turi savas prasmes tiek dabar, tiek per jos istorinę raidą. Vis dar manau, kad „dailė“ atitinka anglišką sąvoką „fine art“ arba vokišką „bildende Künste“ ar „schöne Künste“, o, sekant jų ir drauge tarptautine tradicija, šios sąvokos pamažu tampa istorinės ir vis rečiau bevartojamos šiuolaikinio meno kontekste.

Iki šiol manęs neįtikino kai kurių Lietuvos menotyros (ar dailėtyros?) diskurso atstovų tvirtinimai, kad „dailė“ tolygu „menui“, vadinasi, nėra ir problemos sinonimiškai vartoti sąvokas „šiuolaikinė dailė“ ir „šiuolaikinis menas“. Bet pabandykime kai kurių jau prigijusių sąvokų dariniuose dėmenį „menas“ pakeisti „dailė“ ir pažiūrėkime, ką gausime: „garso dailė“ (garso menas), „video-dailė“ (videomenas), „fotodailė“ (fotomenas), „dalyvaujamoji dailė“ (dalyvaujamasis menas), „performatyvioji dailė“ (performatyvusis menas), „kompiuterinė dailė“ (kompiuterinis menas), „interneto dailė“ (interneto menas), „poskaitmeninė dailė“ (poskaitmeninis menas), „medijų dailė“ (medijų menas) ir t. t. Beveik visi šie junginiai skamba mažų mažiausiai keistokai ir akivaizdžiai parodo „dailės“ sąvokos problemą identifikuojant šiandienines meno praktikas. Yra ir kita šių sąvokų („dailė“ ir „menas“) problema: kur dingsta jų specifika, nes „menas“ apima daug sričių: vaizduojamasis menas (vėlgį probleminę sąvoką, plg. „ką vaizduoja“ garso menas?), literatūra, teatras, šokis, kinas, muzika ir t. t. Sąvoka „šiuolaikinis menas“ (angl. *contemporary art*) atrodo demokratiškiausiai šiame kontekste, nes gali apimti labai platų veiklų diapazoną: nuo menininko paskaitos, kaip parodos atidarymo performanso, iki garso meno eksponavimo ar vyriausiojo mikologo (mikologija – mokslas apie grybus) paskaitos. Tačiau ją vartojant nebeaiškus santykis su kitomis sritimis. Ar mes,

ištardami „šiuolaikinis menas“, turime mintyje ir šiuolaikinį kiną, muziką ar literatūrą? Ar tik galvojame apie naują žanrą, kuriame vaizduojamojo meno ar dailės praktikos veikia išplėstame lauke (arba jų pagrindu susikuria nauja praktika), prisijungdamos kitų meno sričių elementus arba raiškas, tačiau apsiribodamos daugiausia galeriniu / ekspoziciniu kontekstu su retomis išimtimis išėiti iš jo ribų (menininkų (istorine prasme „dailininkų“) muzikos grupės, menininkų (istorine prasme „dailininkų“) parašyti romanai ar surežisuoti kino filmai)?

Kaip dažnai „dailė“ pasirodo šiuolaikinio meno parodų kontekste? Pavyzdžiui, 2012 metais Šiuolaikinio meno centras (ŠMC) paskutinį kartą surengė parodą „Lietuvos dailė“, iki tol vykusią kas antrus metus ir siekusią apžvelgti Lietuvos šiuolaikinį meną. Ar tai reiškia, kad ši sąvoka galutinai prarado savo aktualumą ŠMC programoje, ar tai tik šio ilgamečio ciklo ilgalaikė pauzė ieškant pakaitalų šiam formatui?

Galų gale koks yra „dailininko“ vaidmuo šiuolaikiniame mene? Ar jis yra istorinis personažas, kaip Dainiaus Liškevičiaus performansas „La Caricature“, dėvintis beretę ir tapantis degtinės butelį ir po truputį sąveikaujantis su juo, ar tai yra šiandienos (šiandien gyvenantis ir kuriantis) vizualiojo meno kūrėjas, užsiimantis daugiausia dekoratyvine meno funkcija?

Kas yra „medijų dailininkas“? Galbūt tai – scenografas arba jo pagalbininkas, parenkantis ar sukuriantis videoprojekcijas teatre, šokio spektaklyje? Prisiminiau dar vieną pavyzdį: „knygos dailininkas“, kuris šiandien gal galėtų būti įvardijamas kaip dizaineris arba vyr. dizaineris, turintis savo maketuotoją. Sunku būtų ištarti sąvoką „knygos menininkas“. Mažų mažiausiai būtų neaišku, kas turima omenyje. Gal tai – iliustruotojas?

Greta šių sąvokų vertėtų prisiminti „tarpdisciplininį meną“ – ilgai vartotą kaip priešnuodį kovojant su „dailės“ sąvoka ir praradusį savo prasmę greičiausiai apie 2010 metus. Ironiška, bet maždaug tada jis pagaliau buvo pripažintas kultūros finansavimo priemonių. Jei sutartume, kad „dailė“ vis dėlto yra istorinė sąvoka, kurią tuo pat metu bandė pakeisti „šiuolaikinis menas“ ir „tarpdisciplininis menas“, tai greičiausiai taip pat sutartumėm, kad antrasis pralaimėjo prieš pirmąjį. Ar būna šiuolaikinio netarpdisciplininio meno ir galų gale kam dabar rūpi, ar menininkas pasitelia vieną ar keletą disciplinų? Ir net jeigu prieš akis šioje diskusijoje regėtume tik tapybos kūrinių ar fotografijų, galėtume pasakyti, kodėl jį sukūrusio menininko mąstymas yra tarpdisciplininis, ir taip jį pateisinti.

Žinoma, kad pavadinimuose, pvz., Vilniaus dailės akademija, sąvokos „dailė“ vartojimas yra istorinis ir sunkiai pakeičiamas, nors

ši akademija apima ir kitas meno sritis, kurios akivaizdžiai nėra dailė, tokias kaip medijų menas, garso menas, dizainas, architektūra ir pan. Angliškame pavadinime žodis „dailė“ jau išnyko – dabar vartojamas *Vilnius Academy of Arts* (prieš keletą metų vis dar pasitaikydavo vertimas *Vilnius Academy of Fine Arts*), kuris pažodžiui būtų verčiamas kaip „Vilniaus menų akademija“.

Jei sutiktume, kad „dailė“ yra istorinė sąvoka, tuomet profesiją „dailėtyrininkas“ irgi reiktų prilyginti tam tikram istoriniam periodui. Tačiau kurgi ta chronologinė riba, kai „dailėtyrininkas“ virsta „menotyrininku“? 8-asis, 10-asis ar praėjęs dešimtmetis? O gal tai priklauso nuo tyrinėtojo požiūrio (prieigos, teorinio rėmo) į reiškinius? Esu ne kartą susidūręs, kai tam tikrame kontekste kalbant apie šiuolaikinį meną ir pavartojus „dailėtyrininko“ sąvoką ji skamba kaip ironija ar net įžeidimas.

Dar visai neseniai dailę skirstėme į vaizduojamąją ir taikomąją, bet net Vilniaus dailės akademija savo fakultetų pavadinimuose prieš kelerius metus panaikino šį skirstymą. Kaip skambėtų jums sąvoka „medijų taikomoji dailė“?

O gal medijų dailė vis dėlto yra tai, kas vyksta daugiausia taikomosiose medijų srityse: VJ kultūra, teatrų ir koncertų scenų medijavimas (videoprojekcijos etc.), videoprojekcijos šiuolaikinių kompozitorių kūrinių atlikimo metu ir fotografijų srautai skaitant poeziją vadinamuosiuose „slemuose“, kur dažnai vaizdas eina sau, o garsas – sau, patenkindamas vieną ar kitą auditorijos dalį. Deja, dažniausiai vienos srities profesionalai būna susižavėję viena medija, kitos – kita, o sudėjus viską atrodo, kad vientisas kūrinys prarado klausą vienoje ar kitoje srityje.

Jei jau prakalbome apie taikomąją medijų dailę, tai kas yra medijų dizainas? Kuo gražiau ir priimtinesne forma platesnei auditorijai sukurti medijų produktą? Pavyzdžiui, fotografijos meno

kontekste vartojama „fotodizaino“ sąvoka reiškia tobulai sukurta ar „išdailinta“ (vėlgį atsiranda šaknis „dail-“) fotografiją, neturinčią meninės ar kritinės / probleminės minties ir drauge – vertės. Šiuo atveju to ir nesiekama, nes pagrindinis tikslas būna kažkuo įtikinti masinę auditoriją arba ką nors parduoti.

Interneto paieškoje (2015-11-22) pavyko aptikti tik vieną šaltinį, minintį nagrinėjamai problemai artimą sąvoką „naujųjų medijų dailė“, bet tekste jis tik paminimas kaip „naujas kūrybinis sąjūdis“, tad nėra aišku, kas reiškia šia sąvoka (Elona Lubytė, „PEST control: visi į kovą su kultūros kenkėjais! Aplinkos stebėjimo ir vertinimo įgūdžių ugdymas“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*; 2011, Nr. 63, p. 35). Matyt, perspektyvų supiršti sąvokas „medijos“ ir „dailė“ nėra ir netikėtina, kad jos atsirastų.

Iš šių klausimų akivaizdu, kad kartu su sąvokomis atgyvena ir tam tikros meno rūšys, pavyzdžiui, skaitmeninis menas ar medijų menas jau nebėra aktualūs kaip atskiri reiškiniai, nes jie yra tapę šiuolaikinio meno dalimi. Nors ir pati šiuolaikinio meno samprata mutuoja. Ką ji apėmė prieš 30 ar 15 metų, dabar gali atrodyti visiškai kitaip. Gal išties iš visų meno sričių daugiausia mutuoja vaizduojamasis menas ir jo raiškos priemonės bei formos, todėl ir reikalingos vis naujos sąvokos jiems apibūdinti. Tuo tarpu teatro, architektūra, kinas ar literatūra vis tiek lieka labiau prie savo pagrindinių raiškos priemonių.

Klausimų yra daugiau nei atsakymų, bet tikėtina, kad bent jų iškėlimas palengvins diskusijas ir padės tiksliau įvardyti šiuolaikiniame mene ir kultūroje besikeičiančius reiškinius. Tad turiu jus palikti su šiais pasvarstymais ir belieka tikėtis, kad sąvokų (pvz., „medijų dailė“) ir po jomis tūnančių reiškinių problema išsispręs laikui bėgant, o rašantieji, prieš vartodami šiame tekste minimas sąvokas, atsakingiau pagalvos apie jų reikšmes ir kontekstus.

Media fine art – in Lithuania?

by Vytautas Michelkevičius

The author of the text raises the question what exactly media art is, when taken globally, and what happens when it interfaces with the Lithuania's local idiosyncrasies, among them, with the concept of "fine art" (*dailė* in Lith.), partially representing the local contemporary art and still retaining a load of distinct connotations accumulated throughout the history of its usage. The author is not persuaded by the assertion that continues to be made, even today, of the concept of "fine art" (*dailė*) being equivalent to that of "art" (*menas* in Lith.) He suggests that the discrepancy is easy to demonstrate if we try to replace the element of "art" with the "fine art" in some of the newer concepts already in circulation, "sound fine art" (*garso dailė* in Lith.) and "video fine art" (*video dailė* in Lith.) being examples of such an experiment. (In Lithuanian, for instance the root "dailė" associates through the adjective "dailus" (fine, delicate) with such nouns as "carpenter" (*dailidė* in Lith.) or "figure skating" (*dailusis čiuožimas* in Lith.) According to the author, the concept of "contemporary art" (*šiuolaikinis menas* in Lith.) emerges as the most democratic option in this context as it embraces a very broad scale of activities and by doing so seems to eliminate the usage problem of the term "fine art". Yet it creates ambiguities elsewhere – as we remain unsure whether it is inclusive of the contemporary film, music and literature. In discussing this dilemma, it is worth mentioning the concept of "interdisciplinary art": for a while it used to be an effective antidote to the concept of "fine art". Yet the qualification of "interdisciplinary" stopped making sense sometime around 2010. Do we still get to see any of the contemporary art which is not interdisciplinary? And who actually cares whether an artist relies on one or on several disciplines?

All these questions demonstrate that as some of the concepts become obsolete, so do some kinds of art. For instance, "digital art" and "media art" are no longer relevant on their own because they have become part of the contemporary art. However, that one also morphs. What it subsumed some thirty or fifty years ago, may appear totally different today.

Jurij Dobriakov

Lietuvių meno nuotyčiai tinkle

Apie 2002-uosius mano tuomečiuose namuose Klaipėdoje baigėsi skaitmeninė atskirtis ir prasidėjo interneto era. Tuomet atrodė, kad mano asmeninis pasaulis išsiplėtė iki neregėto masto. Tinklo technologijos greitai padiktavo ir tiesioginės prijungties (*online*) sąlygas bei formas. Kadangi iki to aktyviai domėjauosi įvairiomis eksperimentinės elektroninės muzikos atmainomis, sąsaja kompiuteris + elektroninės muzikos kūrimo programinė įranga + interneto ryšys susikonfigūravo labai natūraliai. Bandytas ne tik kažką kurti namie, bet ir virtualiaisiais kanalais dalintis to rezultatais su daugiau mažiau panašiais dalykais besidominčiais bendraamžiais (daugiausia Vilniuje) tapo pirmu rimtesniu žingsniu suvokiant, kokią kūrybinį ir komunikacinį potencialą turi internetas.

Laimei, tada dar nebuvo „Facebook“. Savo rankomis (o ne „WordPress“ ar kitokio automatizuoto tinklaraštinio šablono pagrindu) sukurti veikiantį ir daugiau nei tekstines funkcijas turintį tinklalapį dar šį tą reiškė. Socialinių tinklų vaidmenį atliko IRC (*Internet Relay Chat*) platforma, pasiekama per daugeliui mano bendraamžių žinomą programą mIRC: grotelių simbolis (*hashtag*), šiandien užtvindęs „Instagram“, „Twitter“ ir „Facebook“, tuomet žymėjo virtualiųjų pokalbių kambarių pavadinimus, kuriuose su kitais internautais (skamba kaip žodis iš kitos epochos) galima buvo bendrauti ir kolektyviai, ir privačiai. Palyginti su dabartiniais visa apimančiais socialiniais tinklais, IRC funkcionalumas ir vizualumas buvo gana apgailėtini, bet esu linkęs manyti, kad būtent tai ir lėmė gerokai didesnį bendravimo jame produktyvumą. Mano pamėgtuose kanaluose #IDM_music ir #Sutemos gimdavo grandioziniai utopiniai planai ir kartais net visai realios kolektyvinės veiklos platformos, kurios šiandien, bijau, atrodytų anachronistiškai – vien todėl, kad kolektyvinis veiksmas šiandien mažai ką jaudina taip, kaip tuomet, lietuviško tinklo pasaulio viduramžiais.

Viena iš tokių platformų, kuri gyvavo net kelerius metus, buvo mano ir kitų bendraminčių sumanyta virtualioji lietuvių elektroninės muzikos leidykla „Surfaces Netlabel“, veikusi dabar keistokai atrodančiu, bet nemokamu adresu *surfaces.tinkle.lt*. Tai buvo svaiginantis jausmas: surenki takelius, supakuoji į archyvą, sukuri viršelio dizainą, įkeli į tinklalapį, o kitą dieną matydamas statistiką stebiesi, kad staiga tavo ir kitų gana mėgėjiškus (bent jau mano atveju) eksperimentus parsisiunčia žmonės kitame pasaulio gale, kai kurie net recenziją parašo. Atkeliaudavo ir įvairių atsiliepimų bei demonstracinių įrašų iš užsienio, todėl leidykla gana greitai tapo tarptautinė. Atrodė, kad tas pažadėtas „globalusis kaimas“ jau prie slenksčio.

Tuomet visame pasauliniame tinkle tokių leidyklų buvo vos apie dešimtį. Visa ši veikla buvo paremta noru dalintis kūrybinio turinio be poreikio žūtibūt užsidirbti (nors nemokamai dalijamas turinys kartais buvo tikrai vertas pinigų), o formaliai ją apibrėžė mistinis tikėjimas atvira „Creative Commons“ licencijų sistema ir *copyleft* (alternatyvios autorių teisių sistemos) ideologija. Turbūt nedaug kas žinojo, ką iš tiesų tos atviros licencijos (leidžiančios, pavyzdžiui, laisvai platinti ar net keisti, perkurti kito autoriaus kūrybinį turinį nekomerciniais tikslais) garantuoja ir ar jos Lietuvoje teisiškai pagrįstos, tačiau svarbesnė čia buvo pati „nekomercinės veiklos“ dvasia, o prie savo publikuojamo turinio pridėti solidų CC ženklą buvo kone internetinės garbės reikalas.

2005 m. persikrausčiau į Vilnių. Mano pasaulis prasiplėtė ne tik virtualiai, bet ir fiziškai, o garso įrašų tinklo (*net audio*) scenoje darėsi ankšta, virtualiųjų muzikos leidyklų buvo jau keli šimtai, atsirado ir lietuviškų – „Sutemos“, „Partyzanai Netlabel“. Jokio „Soundcloud“ ar „Mixcloud“ dar nebuvo, didelė dalis MP3 formato takelių buvo dedama į laisvai prieinamą archyvą *archive.org*, kuris ir šiandien su visu savo sukaupu turiniu gyvuoja lyg savotiškas virtualiosios praeities muziejus. Klausantis to margo turinio, buvo akivaizdu, kad kartu su išaugusia kiekybe gerokai nusmuko kokybės standartai ir įvairovė. Scena išgyveno krizę – kaip ir dažniausiai, paaiškėjo, kad techninių įrankių prieinamumas nebūtinai garantuoja gerą produktą. O ir apskritai buvo nebeįdomu dirbti vien tik su garsu ir publikuoti tiesiog nuorodas į parsisiunčiamus MP3 takelius, norėjosi virtualiąją terpę išnaudoti įvairiau, įsivaizduoti ją kaip ekspozicinę erdvę, publikuojamo turinio kontekstą ir neriboti jo formato.

Todėl tais pačiais 2005-aisiais vietoj užgesusio „Surfaces Netlabel“ įkūriau naują platformą – *poemesanstitre.net*, kuri gyvavo maždaug iki 2008 metų. Tai buvo tarsi virtualioji galerija ar iš atskirų skyrių sudarytas daugialypis romanas, tokia mistinė erdvė, kurioje publikavau kelių bendraminčių ir draugų muzikinę, tekstinę ir vizualinę kūrybą. Tarp jų buvo Tadas Šarūnas, Tautvydas Bajarkevičius, Kotryna Ūla Kiliulytė, Lukas Devita. Tokia išplėstinė „kuratorinė-leidybinė“ veikla buvo daug įdomesnė ir drauge asmeniškesnė. Galiausiai ir tai man pasirodė neberekalinga – pirmiausia dėl to, kad stipriai keitėsi ir, galima sakyti, įsitvirtino pats internetas. Ta laisva, gana idealistinė kūryba tinkle pamažu nuėjo į praeitį kartu su IRC ir daugeliu kitų senų komunikacinių formatų. „Facebook“ epochoje ji jau sunkiai įsivaizduojama. Tačiau apie tai šiek tiek vėliau.

O dar prieš tai, 2004 m. pavasarį, turėjau galimybę dalyvauti tarptautinėje medijų meno konferencijoje „RAM5“, vykusioje

naujųjų medijų kultūros centre RIXC Rygoje. Ten artimiausiu susipažinau su „atvirojo kodo“ (*open source* – atrodo, tai taip pat yra ideologiškai pakankamai pasenęs terminas) kultūra, tinklo menu (*net art*) ir net tokiais sudėtingais dalykais kaip semantinis tinklas (*semantic web* – iki šiol nesu tikras, kad suprantu, kas tai yra, bet žinau, jog tai žymi pasaulinio tinklo raidos stadiją, kurioje šiais jungiami pirmiausia įvairaus formato duomenys). Vėlgiai, tai buvo svaiginanti ir utopinė patirtis. Tuo metu atrodė, kad tinklo menas yra ateitis ir kad visas naujas menas jau gana greitai bus virtualus ir įtinklintas. Taip, žinoma, nenutiko, dabartinė tinklo meno būseną man nežinoma (spėju, kad ji nelabai aktyvi), tačiau iliuzija buvo.

Panašiu metu sužinojau ir apie lietuvių bandymus šioje srityje, kurių buvo nedaug. Žinoma, meninio turinio ir aplink jį susibūrusių bendruomenių (pavyzdžiui, *art.scene.lt*, *fluxus.lt*, *d117.lt* ir pan. – šios trys vis dar pasiekiamos) lietuviakalbiame internete buvo, tačiau tai nebuvo tinklo menas tikrąją prasme. Veikiausiai tai arba kūrybinių bandymų ir meninio darbų rinkinio eksponavimo platformos (giminingos, pavyzdžiui, dabartiniam „Behance“), arba savotiškos internetinės galerijos / parodos, pasitelkiančios daugybinių aktyvių nuorodų logiką ir įvairius audiovizualinio bei tekstinio turinio formatus). Iš esmės vienintelis tikras lietuviškas tinklo meno projektas buvo Mindaugo Gapševičiaus, Kęstučio Andrašiuono ir Dariaus Mikšio 1998 m. įkurta mįslinga organizacija „Institutio Media“, kurios iki šiol veikianti virtualioji būstinė buvo įsikūrusi adresu *www.o-o.lt*. Pastarasis tinklalapis, reflektuojantis, parazituojantis ir kopijuojantis to meto interneto išvaizdą (sakykime, tam tikrą „html kalbos estetiką“) bei veikimą, dar ir šiandien atrodo kaip sunkiai įskaitomas laiškas iš kitos galaktikos, o tada turėjo būti visai nesuvokiamas. Tai yra suprantama, nes ano utopinio laikotarpio tinklo menas buvo stipriai susijęs su programiškų diskursu, o šis diskursas turėjo savo žodyną ir savas madas.

Daugiau stiprių lietuviško tinklo meno pavyzdžių, tiesą sakant, neatsirado, išskyrus pavienius bandymus kokius nors vyksmus realiuoju laiku transliuoti internetu arba internetą pasitelkti kaip meninių procesų (kolektyvinio) koordinavimo ir kuravimo įrankį (pvz., Vytauto Michelkevičiaus ir bendraminčių meno bei komunikacijos projektų platforma *3xpozicija.lt*; dalis jos meninio turinio ar dokumentų buvo pateikiama medijų kultūros žurnalo *balsas.cc* skiltyje „Projektai“). O ką turime šiandien?

Turime labai nedaug. 2011 m. radosi virtualioji galerija *katinelis-and-gaidelis.com*, tačiau panašu, kad dabar ji nebeaktyvi. Kūrybinį audiovizualinį turinį (nors ir labiau dokumentacinio pobūdžio) bando integruoti Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos (LTMKS) internetinis žurnalas *letmekoo.lt*. Interneto terpė taip pat naudojama komiksams publikuoti – pavyzdžiui, Miglės Anušauskaitės tinklaraštis *ihavenoteeth.com*. Tarpdisciplininis internetinis žurnalas save vadina *secretthirteen.org*, tačiau pagrindinis jo turinio formatas – įvairių menininkų ir muzikos kūrėjų pateikiami muzikiniai mikšai. Panašiai kategorijai galima priskirti ir įvairių informacinių šiuolaikinei kultūrai ir menui skirtų tinklalapių rengiamas prenumeratorių automatiškai parsisiunčiamas (*podcast*) garso transliacijas (tai bandė daryti *artnews.lt*, iki šiol

dar *ore.lt*). Komercinė virtualioji šiuolaikinio meno ir dizaino galerija *art-cart.eu* iš tikro yra tiesiog internetinė parduotuvė. Apskritai galima konstatuoti, kad virtualioji terpė, kaip kūrybos ir jos sklaidos (o ne vien dokumentų laikymo ir informavimo) platforma, išnaudojama menkai. Panašu, kad fizinė erdvė ir fiziniai procesai vis dėlto nugalėjo, nepaisant visų ankstesnių vizijų.

Kodėl taip yra? Man apskritai, kuo toliau, tuo įdomiau užsiimti savotiška retrofuturistine archeologija – bandyti aptikti tam tikras praeities utopijas, lūkesčius ir pažangiausius užmojus, kurie dėl vieno ar kitų priežasčių netapo dabarties dalimi. Šiuo atveju manau, kad viską gerokai nuslopino ir neutralizavo kartu su vadinamuoju Web 2.0 įsigalėjusi interneto formatų ir procesų standartizacija, automatizacija ir komercializacija. Kad ir kaip paradoksaliai tai skambėtų, kūrybiniai procesai internete aktyviausiai vyksta savotiško technologinio skurdo sąlygomis. Kai visa interneto infrastruktūra (tinklaraščių šablonai, socialinės sąveikos algoritmai, paieškos mechanizmai) jau yra sukurta ir optimizuota naudoti, nelieka vietos išradimui. O ir kalbėti apie alternatyvias autorių teisių sistemas mažų mažiausiai nepatogu, kai tampa akivaizdu, jog viskas, ką įkeliam į tinklą, jau automatiškai priklauso vienai iš duomenis apdorojančių ir valdančių korporacijų. Iki 2007–2008 m. atrodė, kad internetas tarsi nepriklauso niekam, nes jį kuria pirmiausia skirtingų techninių įgūdžių lygių vartotojai. Šiandien taip pasakyti būtų sunku.

Ko gero, pasikeitė ir mūsų pačių dėmesio resursai bei įpročiai. Reikia prisiminti, kad dar pirmajame šio tūkstantmečio dešimtmetyje internetui nebuvo taip būdingas struktūrinis srauto principas, kurį pirmiausia atnešė tiklaraštija, o labiausiai išstobulino socialiniai tinklai. Kai didžioji dalis turinio buvo daugiau ar mažiau statiška, turėjome daugiau subjektyvaus laiko. Be to, šiandien minėti socialiniai tinklai yra tokie visa apimančiai ir su viskuo susaisyti (tiksliau viską integravę į save), jog kaip ir nebėra poreikio labai toli iš jų išeiti. Tokiomis sąlygomis sunku sukurti atskiras, autonomines kūrybines terpes, kurios veiktų kaip „lankytinos vietos“ ir netaptų niveliuojančio srauto dalimi.

Pagaliau tikriausiai galima įžvelgti ir psichologinę priežastį, kodėl menas neįsitvirtino tinkle. Dar vienas paradoksas: nors tinklaveika ir buvimas tiesiogiai prisijungus tapo neatsiejamu, netgi būtinu mūsų kasdienybės elementu, panašu, kad virtualybėje vykstančius procesus ir ten gimstančius reiškinius mes vis dar suvokiame kaip mažiau vertingus nei tie, kurie vyksta fiziniame pasaulyje: galerijose, muziejuose, kino teatruose ir t. t. Todėl menas internete arba tinklo menas vargu ar kada nors buvo vertinamas taip pat kaip „apčiuopiamas“ menas (kad ir kokia neapčiuopiama iš tiesų būtų didelė dalis tose pačiose galerijose rodomo „realaus“ šiuolaikinio meno). Tam tikra prasme jis visuomet buvo tik priedas, tik bandymas eksperimentuoti su nauju žaislu. Galiausiai buvo nuspręsta, kad tas žaislas labiau tinka visai kitkam – pavyzdžiui, „paspaudimų masalo“ (*clickbait*) tipo „virusiniam“ turiniui, kuris reguliariai išnyra mūsų virtualiajame sraute ir sėkmingai suvalgo mūsų laiką. Ir taip yra anaipol ne vien Lietuvoje.

<http://art.scene.lt/process.php>

<http://d117.lt>

<http://ihavenoteeth.com>

<http://fluxus.lt>

The online adventures of Lithuanian art

by Jurij Dobriakov

With the arrival of household Internet connection, the first half of the 2000s seemed like a heyday of web-based art in Lithuania. Social networks were not there yet, and creative communication and collaboration happened via platforms like IRC and websites dedicated to sharing of creative content. Those were static and primitive by today's standards, but this technological "poverty" facilitated creativity and inventiveness. The access to not only local but also international audiences created the impression that the "global village" was finally here. Net art proper, however, was never a big thing in Lithuania, as there were only a handful of projects implemented by the same few people who had been active in the media art scene since the late 1990s. By the late 2000s, as weblogs and social networks were becoming the dominant web format, bringing standardization, automation and commercialization, online artistic enthusiasm was in decline. Today, online art platforms in Lithuania are few and predominantly dedicated to documentation of "real" processes rather than web-exclusive content. Among the possible reasons behind that is the privatization of the Internet space, when most of the data uploaded online becomes the property of corporations, so talk of copyleft culture or alternative licensing systems, previously one of the vehicles for online digital creativity, does not make much sense anymore. On the other hand, users' attention span has shrunk, as most online processes today take the form of a transient stream, and information is clearly excessive. Finally, it seems that online processes are perceived as less valuable than those taking place in physical venues such as galleries, so the web space remains merely a complementary documentation/communication space rather than an autonomous platform for online-generated content that is an end in itself.

Bėgant nuo bėgimo

Justės Kostikovaitės pokalbis su Neringa Černiauskaite ir Ugniumi Gelguda (Pakui Hardware)

Kokio prekių ženklo sportbačius labiausiai mėgstate?

„Nike Flyknit“, ir ne tik todėl, kad jie parodo kompiuteriu valdomos audimo technologijos galimybes.

Ar prekių ženklus renkatės pagal spalvas, jo potekstes, kaip antai – kad „Nike“ yra ironiškas prekės ženklas, išreiškiantis idėją, esą kapitalistinėje visuomenėje galime pasirinkti sąžiningą ir originalų prekių ženklą, ar tiesiog pagal sportinių batelių grožį?

Kalbėdamiesi su Joshu Kline'u sutarėme, kad „Nike“ tiesiog kuria nepriekaištingą dizainą.

Kai kurie jūsų neseniai rodyti objektai sukurti bendradarbiaujant su Dovile Gudačiauskaite, Jeannine Han, Luku Miceika, Danieliumi Terna. Papasakokite daugiau apie šių bendradarbiavimų pobūdį.

Regis, Niujorke paprasčiausiai neįmanoma išvengti bendradarbiavimo su kitais menininkais ir kūrėjais: nuolat esi įvairių sričių profesionalų apsuptyje, tad dalijimasis idėjomis ir įgūdžiais tampa tiesiog natūraliu būdu dirbti. Su tekstilės ir mados menininke Jeannine Han sukūrėme sintetinį drabužį, kuris funkcionuoja ir kaip sportinis drabužis, ir kaip „drobė“ iš interneto surinktiems motyvams skleistis. Fotografas Danielius Terna kamera užfiksavo mūsų parodos Bruklino „321 Gallery“ dokumentavimo sesiją-performansą, kurio metu ekspozicijos erdvėje mankštinosi sportininkė, pasitelkdama kai kuriuos mūsų parodos objektus. Vilniuje toliau keitėmės idėjomis bei įgūdžiais su mados dizainerė ir tekstilininke Dovile Gudačiauskaite, kuri padėjo sukurti dalį ŠMC surengtos parodos „Bėgiko metafizika“ struktūrą, o Lukas Miceika prisidėjo savo trimačio dizaino įgūdžiais kuriant videodarbus.

Į „Google“ paiešką įvedus „Pakui Hardware“, po keleto sąsajų apie jūsų parodą Vilniaus ŠMC labai greitai išnyra nuoroda, kreipianti į parduotuvę Malaizijoje, ir sąsajos su pakistaniečių įmonėmis, siūlančiomis savo paslaugas. Ar pagalvojote apie savo dueto – Pakui Hardware tiesioginį pakistanietišą garsinį sąsąmbį?

Mes paprašėme Niujorke gyvenantį ir dirbantį kuratorių bei galerijos „Hester“ įkūrėją Alexą Rossą sukurti mums prekės ženklą, jis pasiūlė Pakui Hardware ir būti jo *copyleft* (intelektinio turto autorystė, kitiems vartotojams suteikianti plačias teises. – J. K.) savininku. Pavadinimas siejamas su havajiečių mitologine būtybe Pakui, kuri šešiskart per parą aplėkdavo Oahu salą. Taigi Pakui įkūnija didelį greitį ir prekių ženklo politiką kaip mitinis ženklas,

Pakui Hardware ir Jeannine Han. *Bėgiko metafizika*, 2014. Sintetinis audinys, akrilo dažai (detalė)

o Hardware simbolizuoja troškimą peržengti materialias ribas. Prekės ženklas funkcionuoja ir kaip apibūdinimas, ir kaip mums nurodyta judėjimo kryptis. Tikrai nudžiugome sužinoję, kad Pakui dar neužimtas jokios kompanijos ir daugumai žmonių *šis žodis* skamba nepažįstamai. Raidė i žodžio gale žymi tokį patį skirtumą, kokio esama tarp „Adidas“ ir „Abidas“. Tie, kurie gamina „Abidas“, puikiai tai žino. Bėgiko – ar apskritai mūsų darbų – tikslas yra pabrėžti šio virtualaus kapitalizmo, apskritai ateities vizijų materialiąją pusę.

Kitas puikus ir paprastas šio neatitikimo ar asimetrinio susipynimo su virtualiu ir materialiu lygmenimis pavyzdys – nepaprastai techninės įrangos ir energijos kiekis, kurio reikia virtualiai bitų monetų valiutai išgauti. Mes laviruojame šiame plyšyje, iš abiejų lygmenų kai ką paime, sudedame į krūvą ir vėl rodome.

Kodėl sportas? Sportas ir sporto salė, skaitmeniškai perkurtos kūno formos, regis, jau išsemta Niujorko ir Berlyno meno scenų tema. Ekranai, stiebai, kūno dalių išliejos tapo šiuolaikinio meno *normcore* – pagrindine norma. Ar ir vėl atsisakoma meistrytės?

Žurnale „Artforum“ 2013 m. paskelbtame straipsnyje „2011: menas ir perdavimas“ Michaelas Sanchezas aprašo dabartinius šiuolaikinio meno simptomus, tarp jų ir tokius kaip jūsų klausime minimas terminas, kuriuos randame internete, pavyzdžiui, mūsų pavidalu. Atvaizdų ir išsistų parodų platinimas dalijantis vyksta veik akimirksniu, įvairių menininkų iš viso pasaulio darbai integruojami vieni į kitus, dauginami ar kopijuojami. Galime pridurti ir tokius reiškinius kaip kitų tinklaraščių medžiagos perkėlimą į savąjį – niekas

nebesijaudina dėl originalumo, o dar mažiau – dėl meistriškumo. Kaip savo straipsnyje sakė amerikiečių menininkas ir tinklaraštininkas Bradas Troemelis: „Seniai išjuokta „šedevro“ sąvoka „eslėto“ („atleitiško esteto“) sąvokoje pasiekė savo loginę antitezę: dabar kultūros gamintojas reaguoja tiesiogiai ir savo žaibiška produkcija nurungia amatą bei kontempliacijas.“¹

Savo grupės aprašyme teigiate, kad jūsų tikslas yra išsiveržti už materialų ribų, bet jūsų parodoje („Bėgiko metafizika“), regis, pasiekta priešingo rezultato: tarsi būtų žaidžiama pačiu materialumu, neturint objekto, dėl ko nepavyksta „visko susieti“.

Mūsų prekės ženklas nesiekia peržengti materialų ribų, veikiau nagrinėja nuolatinį jų troškimą. Šiandien šis troškimas nebėra tik vaizduotės sritis, jis tuoj taps tikrove. Antai mūsų videodarbe „After Effect“ galima girdėti Ray Kurzweilio garsinės vaizduotės raišką. Šio įtakingo futuristo ir singuliaristo metodu siekiama įveikti biologines ribas. Tai ir žavi, ir baugina. Bet 9-ajame ir 10-ajame dešimtmėčiais sukurtuose sintetizatoriuose jo garsinis ateities įsivaizdavimas tebeatrodo gana naivus.

Kam jums reikalingas Franco Berardi-Bifo ir Maurizio Lazzarato terminas „semiokapitalizmas“?

Semiokapitalizmas, kaip ženklas, yra tik viena Pakui Hardware dalis, kita – kapitalizmo *materialumas* – dažnai nepastebima ar ignoruojama. Vartodami tokį lengvai atpažįstamą žodyną, mes patrupiname paaiškinimus ir judame toliau. Šis žodis – ne kas kita kaip tik pats prekės ženklas, taigi mes tiesiog juo pasinaudojome, kad integruotume į *savąjį*, pasinaudotume kaip savo kapitalu.

Žmonijos evoliucija siejama su mokslo pažanga. Ar galėtumėte įsivaizduoti tokią ateitį, kai susintetinti elementai bus įterpti tiesiai į augalus ir žmonės tokius jau bus vartoję 20 metų? Kokių naujų baimių gali sukelti vis sudėtingėjančios ir fragmentuotos biotechnologijos? Kur yra baimės horizontas? Ar tai – „biošokas“, „plyšys“?

Sunku atsakyti šį klausimą, nes nesame mokslininkai. Negalime kalbėti ir iš ateities subjektų požiūrio taško. Tačiau kaip menininkai ir tiesiog žmonės, turintys baimių, gyvenantys ties tam tikro prasižiosiančio „plyšio“ pakraščiu, aiškiai suvokiame, kad pagrindinė baimė kyla iš negebėjimo atskirti duotybę ir žmogaus kūrinį / gaminį / dizainą. Tai šiurpokas jausmas, visuotinė paranoja viso, kas tave supa, atžvilgiu. Tokia baimė, regis, nenumaldomai persmelkia visą žmonijos istoriją – baimė kažko, kas įgali apsimesti tikresniu negu tikrovė. Tik pagalvokime apie filmą „Bėgantis skustuvo ašmenimis“ ir korporacijos „Tyrell“ šūkį, kuriame jos androidai apibūdinami kaip „žmogiškesni už žmones“... Antra vertus, ši nedaloma simbiozė mus, menininkus, labiausiai ir domina: ji atveria horizontus mąstyti, fantazuoti, apstulbti, žavėtis, nes bet koks programavimas, bet koks naujas kūrinys atviras nenumatomiems virsmams.

Žmogaus gyvenimas vis labiau ištęsiamas, pertvarkomas dirbtinio intelekto, įvairiais prietaisais tobulinama jo nervų sistema. Mirtis tampa marginalizuota ir virtuali, tarsi koks išskirtinis hibridinis pojūtis. Mirties galimybė ir neišvengiamumas kuria, keičia ir skatina prietarus. Koks galutinis eskapizmo (kūniško) padarinys?

Skurdas.

Ray Brassier savo teoriją pateikia kaip tikslą „stumti nihilizmą iki jo galutinio rezultato“, o kaip ši kryptis pasireiškia jūsų praktikoje? Galbūt principu „nustokime kalbėti – pradėkime veikti“?

Mes tikrai nesame dideli pasakotojai. Veikiau siekiame, kad semantika skleistųsi per medžiagų konvergenciją, sintetinio ir natūralaus santykį, per tam tikrus pavidalus ir paviršius. Kalbant apie Brassier, tai mums įdomiausi jo naujausi tekstai ir idėjos apie prometėjizmą, jo projektas, kvestionuojantis dogminį ir iracionalų požiūrį į ligą ir mirtį kaip į kažką, kas neturėtų būti keičiama ar kuo abejojama. Gamta egzistuoja tarp tokių duotybų ir daugeliui žmonių trapi pusiausvyra tarp duoto ir pagaminto yra būtent tai, kas turi būti išsaugota. Bet, kaip jau galime pastebėti, ši pusiausvyra seniai suardyta, beveik nesama „natūralių“ objektų, kurie nebūtų paveikti žmonių veiklos. Todėl idėjos ir tyrimai, kuriais siekiama išgelbėti gamtą kuriant sintetinius organizmus, nors ir bauginantys, regis, yra racialesni gamtos išsaugojimo projektai. Tačiau jie prometėjiški ta prasme, kad tokiu atveju žmonėms tektų laikytis nuostatos, ištrinančios skirtumą tarp padaryto ir duoto.

Rašytoja Joan Didion yra pasakiusi, kad vienintelis dalykas, kurį žmogus tikrai turi, yra jo „aš“. Adamo Curtiso dokumentinių filmų „The Century of the Self“ cikle nagrinėjama, kaip psichoanalitikų darbas paveikė būdus, kuriuos korporacijos ir vyriausybės pasitelkia perkurdamos tapatybes ir savastis. Thomas Metzingeris tvirtina, kad „aš“, kaip esybė, visai neegzistuoja, esą tai – tik smegenų reakcija, reiškinys, sudarantis sąlygas mums gyventi ir išlikti. Ką manote apie asmens „aš“?

Ši tema tikrai gerokai per plati, kad aprėptumėm ją vienu atsakymu į klausimą skirsniu. Kiekviena sritis ir teorija pateikia vis kitokį atsakymą šia tema. Galbūt vienintelis bendras dalykas būtų aki-vaizdus fizinės ir virtualios tikrovių suliejimas konstruojant savo „aš“. Mus asmeniškai labiau domina korporacinio „aš“ kūrimas, buvimas iš kažkieno kito malonės daugiagalviu, daugiakrypčiu subjektu. Be to, konstravimas virtualiais prisistatymais yra lygiai – jei ne labiau – toks pat svarbus kaip fizinis. Lygiai kaip bet kuriam kitam žmogui šiais laikais. Regis, kad šiandien ne korporacijos mėgdžioja individų savikonstrukciją, bet priešingai – individai funkcionuoja kaip prekių ženklai. Taigi verčiau aktyviai su tuo dirbti, užuot dėjusis, neva šios rūšies ekonomika mūsų neveikia.

2014 m. rugpjūtis–2015 m. vasaris

¹ Brad Troemel, *Athletic Aesthetics*, <http://thenewinquiry.com/essays/athletic-aesthetics/>

Pakui Hardware. *Bėgiko metafizika*. 2014, ekspozicijos vaizdas Šiuolaikinio meno centre Vilniuje

Pakui Hardware. *Bėgiko metafizika*. 2014, performanso „321 Gallery“ (Niujorkas) dokumentacija. Danieliaus Ternos nuotr.

Pakui Hardware. *Lost Heritage*. 2015, silikonas, gipsas, epoksidinė derva, studijoje auginta veja *Global Grass*, fragmentas

Pakui Hardware. *Lost Heritage*. 2015, ekspozicijos vaizdas šiuolaikinio meno centre „KIM?“ Rygoje

Pakui Hardware. *Crave That Mineral*. 2015, instaliacijos vaizdas Kauno bienalės parodoje „Gijos: fantasmagorija apie atstumą“

Running from running

Justė Kostikovaitė in conversation with Neringa Černiauskaitė and Ugnius Gelguda (Pakui Hardware)

The conversation between the curator Justė Kostikovaitė and artists' duo Pakui Hardware started from discussing their solo exhibition *The Methaphysics of the Runner* at the Contemporary Art Centre, Vilnius and continued towards the date of the publication/reader release for the event BCC:90+ edition at the National Gallery of Art, Vilnius, that focused on the new aesthetic language of the artists born around the 1990s.

The conversation basically evolved around the phenomena of the "Prometheanism". To explain how they relate to the world and the world of making, the Pakui Hardware have chosen the following quote: "The sin of Prometheanism then consists in destroying the equilibrium between the made and the given – between what human beings generate through their own resources, both cognitive and practical, and the way the world is, whether characterised cosmologically, biologically, or historically. The Prometheanism trespass resides in *making the given*."

Lietuvos dailininkų sąjungai – 80

Didžiausia vizualiojo meno kūrėjus vienijanti organizacija Lietuvoje šiemet švenčia 80 metų veiklos sukaktį. Šia proga sąjunga parengė kompleksinę 80-mečio programą: parodas, retrospektyvinius pristatymus, diskusijas, kūrybos aptarimus, susitikimus su menininkais, istorines apžvalgas ir tarptautinę konferenciją.

Dar vasarą Klaipėdoje buvo atidaryta trijų didžiųjų Lietuvos miestų – Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos – tapytojų paroda „Visos kartos“. Rugpjūčio pabaigoje Kaune vyko LDS Kauno skyriaus organizuotas XIII tarptautinis simpoziumas „Mes. Redukcija 2015“, kurio paroda vėliau atidaryta Vilniuje. Šv. Jono gatvės galerijoje rudenį atidaryta ir jungtinė Vilniaus skulptorių paroda „80-mečio susitikimas“. „Arkos“ galerijoje veikė bendra visų LDS galerijų paroda „Retrospektras“. Joje kiekviena galerija savo veiklą pristatė skirtingais rakursais ir įvairių kartų bei žanrų autorių kūryba.

Buvo parengta kilnojamoji archyvinė paroda „Lietuvos dailininkų sąjunga 1935–1940“. Rudenį kartu su dokumentinės medžiagos ekspozicija bei keletu originalių pirmosios LDS parodos dalyvių kūrinių, kuriuos paskolino Nacionalinis M. K. Čiurlionio muziejus, ji eksponuota LDS galerijoje „Meno parkas“ Kaune. Vėliau šią parodą galima buvo pamatyti Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijoje, vykusios tarptautinės konferencijos „Institucijų vaidmuo kultūros procesuose“ metu. Į konferenciją skaityti pranešimų pakviesti ne tik menotyrininkai bei kultūros veikėjai iš Lietuvos, bet ir svečiai – įvairių meno kūrėjų sąjungų, organizacijų, meno agentūrų ir kt. atstovai iš Slovakijos, Norvegijos, Švedijos, Didžiosios Britanijos, Islandijos, Estijos, Vokietijos, Latvijos. Pagrindinis konferencijos tikslas – pasidalyti gerą kitų Europos šalių patirtimi, susijusia su meno kūrėjų organizacijų veikla ir dailininkų statusu tose šalyse.

Žurnalas „Dailė“ publikuoja Giedrės Jankevičiūtės tekstą, parengtą pagal šioje konferencijoje skaitytą pranešimą, taip pat trumpai apžvelgiamos svarbiausios šio jubiliejaus proga surengtos parodos.

LDS galerijoje „Meno parkas“ eksponuotos parodos „Iš archyvų“ fragmentas

Giedrė Jankevičiūtė

Kiek metų Lietuvos dailininkų sąjungai?

Pranešimas LDS jubiliejinėje konferencijoje,
skirtoje LDS 80-mečiui. 2015 m. lapkričio 6 d.

Jubiliejai yra kaip riboženkliai, skatinantys išnirti iš kasdienybės rutinos ir kiek įdėmesniu nei paprastai žvilgsniu pažvelgti į tai, kas pasiekta, susimąstyti, kas daroma gerai, o kas gal ir ne visai, ką reikėtų ir galima patobulinti. Kritiškas žvilgsnis visada naudingas, nes padeda pakoreguoti ateities vizijas, sukonkretinti veiklos planus. Kartu jubiliejai visada skatina atsigręžti atgal ir pasvarstyti, kas nuveikta, kaip būta, dėl ko elgtasi vienaip ar kitaip. Tai – proga iš naujo susitvarkyti atmintį, perkratyti, kas iš praeities aktualu dabarčiai, o ką galime pasidėti ant „viršutinės lentynos“, galbūt net perkelti į stalčių, kurį laikome uždarytą, nes ten sudėta tokia praeities dalis, kurios dėl vienokių ar kitokių priežasčių nesinori liesti. Su tokiomis mintimis pasitinku Lietuvos dailininkų sąjungos (LDS) 80-metį.

Grįžkime į sąjungos gimimo metus. Lietuvos dailininkų sąjunga buvo įkurta 1935 m. spalio 6 d. Organizacijos pirmininku išrinktas tapytojas Justinas Vienožinskis, pavaduotoju – Antanas Žmuidzinavičius. Kitais valdybos nariais tapo jaunosios kartos atstovai: Petras Aleksandravičius, Rimtas Kalpokas, Juozas Mikėnas, Adomas Smetona ir Adolfas Valeška. Steigiamajam susirinkimui buvo ruošta, iš anksto subrandinta ne tik pati organizacijos idėja, bet numatyta ir jos veiklos programa, užsitikrinta valdžios parama, netgi įregistruoti įstatai.

Iniciatyvos sušaukti visuotinį šalies dailininkų susirinkimą sąjungai įsteigti ėmėsi grupelė Pirmojo pasaulio lietuvių kongreso proga 1935 m. rugpjūčio 12 d. Vytauto Didžiojo muziejuje atidarytos apžvalginės dailės parodos dalyvių. Susirinkę po trijų dienų, t. y. rugpjūčio 15 d., 29 iš 52 parodos dalyvių įpareigojo Petrą Aleksandravičių, Paulių Augustinavičių, Bernardą Bučą, Antaną Gudaitį, Vytautą Kairiūkštį, Antaną Tamošaitį ir Viktorą Petravičių parašyti būsimos dailininkų sąjungos įstatus, atlikti kitus steigiamojo susirinkimo parengiamuosius darbus¹. Prezidentui ir ministrui pirmininkui buvo išsiųstas memorandumas, kurį dar pavasarį sukūrė ypač aktyviai šalies dailininkus vienijančios organizacijos steigimu rūpinęsi arsininkai. Memorandumo autoriai valdžios institucijoms pasiūlė net 12 punktų veiklos planą – nuo vaikų ir paauglių dailės švietimo gerinimo iki dailės ir etnografijos muziejų steigimo šalies miestuose, Kultūros fondo sukūrimo. Plano įgyvendinimas bendromis valdžios atstovų ir dailininkų jėgomis turėjo užtikrinti Lietuvos dailės gyvenimo suklestėjimą.

Spalio pradžioje sėkmingai įkurta LDS energingai ir sąžiningai stengėsi suvienyti šalies dailininkus ir atstovauti jų

interesams valdžios struktūrose. Kartu ji padėjo ir valdžiai glaudžiau bendrauti su dailininkais, palengvino jos atstovų komunikavimą su dailės kūrėjais.

Kuo Lietuvos dailininkų sąjunga išsiskyrė iš kitų XX a. pirmosios pusės menininkų organizacijų? Juk jeigu neskaičiuosime kitų sričių menininkų susivienijimų ir pažiūrų bendrumu pagrįstų dailininkų sambūrių, tokių kaip 1930 m. įsisteigę Nepriklausomieji arba 1932 m. įsikūrusi „Ars“ grupuotė, LDS apskritai buvo trečioji šalies dailininkų reikalais besirūpinanti organizacija po Lietuvių dailės draugijos ir Lietuvos meno kūrėjų draugijos. Tačiau tai – pirmoji dailininkų organizacija, suvienijusi savo narius **profesiniu pagrindu**.

Lietuvių dailės draugija, veikusi nuo 1907 m. rugsėjo 2 d., buvo visuomeninė organizacija nacionalinei dailei remti; dailininkai tarp jos narių sudarė tik nežymią mažumą. 1920 m. sausio 29 d. Kaune įsteigta draugija buvo menininkų organizacija, vienijanti įvairių meno sričių – dailės, teatro, muzikos, literatūros – profesionalus. Dailės reikalai čia buvo sprendžiami greta kitų meno sričių problemų.

Taigi vien pats faktas, kad atsirado LDS – dalininkus vienijanti organizacija, reiškė, jog Lietuvos meninė kultūra išaugo ir subrandino pakankamą skaičių aktyvių dailės srities profesionalų, kurie jautė poreikį bendrai veikti visuomenėje. Be lietuvių, sąjungos nariais tapo dailės srityje dirbantys rusai, lenkai, žydai, netgi vienas totorius. Rūpinimasis visais Lietuvoje gyvenančiais dailininkais, nepaisant jų amžiaus, tautybės ir meninės krypties, buvo įtvirtintas sąjungos įstatuose. 1935 m. LDS turėjo 44 narius, 1936 m. – jau 75, o 1939 – net 104. Steigiant LDS, tarsi pasikartotojo Lietuvių dailės draugijos kūrimo istorija: pirmiausia surengta paroda ir tik po to, akivaizdžiai įsitikinus, kad pagrindas burtis pakankamai solidus ir rimtas, įkurta organizacija. Tačiau šiuo atveju laiko susiorganizuoti reikėjo mažiau: Pirmoji lietuvių dailės paroda buvo atidaryta 1907 m. sausio 9 d., o Lietuvių dailės draugija įkurta tik po 8 mėnesių – rugsėjį; apžvalginė Lietuvos dailės paroda 1935-aisiais buvo inauguruoja rugpjūčio 12 d., o Lietuvos dailininkų sąjunga įsteigta spalio 6-ąją, t. y. nepraėjus nė dviem mėnesiams.

Penkeri LDS veiklos metai iki sovietų okupacijos 1940-aisiais buvo visko pilni. Paminėsiu tik formalius tų permainingų simptomus. Du kartus keitėsi organizacijos pirmininkas: 1936 m. juo išrinktas Viktoras Vizgirda, nuo 1938 m. šias pareigas ėjo Adomas Smetona. 1938 m. priimta sekcijų steigimo ir veiklos instrukcija, pagal kurią sąjungoje gali būti kuriamos sekcijos pagal dailės šakas (tapybą, skulptūrą, grafiką, taikomąją dailę) ir sekcijos pagal estetines

¹ J. Umbrasas, E. Kunčiuviene, *Lietuvių dailininkų organizacijos 1900–1940*, Vilnius, 1980, p. 152.

pažiūras bei ideologiją. Instrukcijos prireikė 1939-aisiais. Kovo 19 d. jaunosios kartos dailininkai įsteigė individualistų sekciją; kitą dieną, reaguodami į šį faktą, prie individualistų nepritapę dailininkai įkūrė realistų sekciją, kuri iš pradžių vadinta itin skambiai – „Mūsų menas tautos garbei“. Apie tai ne kartą rašyta, paskelbta įdomių dokumentinių liudijimų, iliustruojančių kontroversijos priežastis ir pobūdį. LDS viduje kilusi įtampa sprogo lygiai po metų – 1940 m. kovą. Tuomet nusivylę LDS veikla iš jos išstojo apie 20 narių; dalis jų susibūrė į atskirą susivienijimą „Daira“ – dailininkai realistai aktyvistai. Realizmas šiuo atveju reiškė artimą santykį su socialine tikrove ir jos keliamomis problemomis. Kaip rašo tarpukario Lietuvos dailininkų organizacijų istoriją tyrinėję Eglė Kunčiuviene ir Jonas Umbrasas, „Daira“ „buvo tas branduolys, iš kurio 1940 m. išaugo nauja [pabraukta mano – G. J.] dailininkų organizacija – Lietuvos dailininkų profesinė sąjunga bei LSSR dailininkų sąjunga“². Nauja organizacija? Taip, nauja, nors ir panašaus vardo, struktūros, netgi programos.

Dar iki Lietuvos oficialios inkorporacijos į SSRS sovietai išleido draugijų ir organizacijų įstatymą, kuris anuliavo galiojusį nepriklausomoje Lietuvoje. 1940 m. liepos 10 d. vienas paskutinių buvusio oficiozo „Lietuvos aidas“ numerių paskelbė, kad įsteigta Lietuvos dailininkų profesinė sąjunga, ir dailininkams nurodyta į ją registruotis. Rugpjūtį, po to, kai Lietuva šalies „darbo žmonių prašymu“ buvo paskelbta SSRS respublika, Lietuvos dailininkų sąjunga buvo galutinai likviduota, jos turtas perduotas naujai įkurtai LSSR dailininkų sąjungai. Ši sąjunga nebuvo savarankiška organizacija, ji suformuota kaip SSRS dailininkų sąjungos vietos padalinys, atsiskaitantis už savo veiklą Maskvai ir pirmiausia vykdomas iš ten gaunamus nurodymus. 1941 m. pavasarį naujoji organizacija paskelbė apie ketinimą keisti įstatus ir paragino iš naujo persiregistruoti narius ir kandidatus. Matyt, ruošiasi rimtai persijoti visus dailininkus ir vertuosius atskirti nuo nevertųjų.

1941 m. birželį po nacių invazijos į Lietuvą vėl galima matyti naują LDS istorijos vingį, kartu ir organizacijos metamorfozę. LSSR dailininkų sąjungos branduolys, kurį sudarė Vytautas Jurkūnas, Irena Trečiokaitė-Žebenkienė, Liuda Vaineikytė, Petras Vaivada, Stepas Žukas, atsidūrė SSRS gilumoje ir ten atnaujino veiklą, prižiūrėti Maskvos prievaizdų. Lietuvoje okupacinė nacių valdžia įkūrė vietinę dailininkų organizaciją, į kurią turėjo teisę stoti tik lietuviai dailininkai. 1944 m. beveik visi aktyviausi šios organizacijos nariai kartu su kitais talentingais tarpukariu pasižymėjusiais dailininkais, artėjant frontui, pasitraukė į Vakarus.

1946 m. Vilniuje ir Kaune pradėjo veikti Liudos Vaineikytės vadovaujama LSSR dailininkų sąjunga, pratęsusi 1940 m. sovietų įsteigtos organizacijos darbus. Pirmoji sovietų Lietuvos dailės paroda, tebesimilkstant griuvėsiams, Vilniuje buvo surengta 1945 m. pavasarį. Jos katalogas – sulankstytas A3 formato lapas su dalyvių ir eksponuojamų kūrinių sąrašu; tik iš pavadinimų galima spėti apie rengėjų aspiracijas. Tačiau 1946 m. rudens dailės parodos katalogas – jau gana solidus leidinys su Dailininkų sąjungos naujuosius idealus nusakančia įžanga. Štai kelios ištraukos: „Šioje parodoje dalyvauja didžioji dauguma mūsų respublikos dailininkų su naujai sukurtais darbais. Iš tų darbų matyti, kad jau dalis

dailininkų išgyvena beidėjinio atitrūkusio nuo gyvenimo meno palikimą ir išeina į socialistinio realizmo kelią. [...] Lietuvių tauta, šiandieną būdama didžiam socializmo kelyje, aktingai dalyvauja ketvirtos stalininio penkmečio įgyvendinime, stato mūsų dailei plačius uždavinius, kurie toli gražu neatsispindi šios parodos rezultatuose ir kurie artimiausioje ateityje turės būti visu platumu sprendžiami. [...] Šie pirmieji kuklūs mūsų dailės atsiekimai, pastebimi 1946 m. dailės parodoje, turi tapti sparčiu ir ryžtingu žengimu į priekį socialistinio realizmo pagrindais.“

Neabejoju, kad nė vienas iš švenčančių LDS 80-metį nesutiktų tapatintis su organizacija, skelbiančia tokią meninės kūrybos programą. Tačiau 80-mečio jubiliejus įpareigoja. Šis skaičius reiškia, kad mes pripažįstame tęstinę LDS istoriją nuo 1935 m. Ar tikrai taip yra? Manyčiau, kad ne. Todėl siūlyčiau iš naujo paskaičiuoti, kiekgi iš tikrųjų metų sukako mūsų organizacijai.

Prieš dešimt metų, kai LDS šventė 70-metį, bandžiau „Dailės“ žurnalo puslapiuose tuometį jubiliejų sumažinti iki 21-erių³. Čia rėmiausi paprasta aritmetika: 16 metų nuo 1989-ųjų, kuriuos reikėtų laikyti dabartinės LDS pradžia, plius penki prieškarinės nepriklausomos Lietuvos dailininkų sąjungos metai.

Šiomet siūlau minėti 26 metų sukaktį. Labai gražų 25 metų jubiliejų turėjome minėti pernai. 26-eri – tiek metų šiomet sukaktų LDS, jeigu jos pradžią pagaliau susietumėm su dabartine valstybės nepriklausomybe ir LDS atsiskyrimu nuo SSRS dailininkų sąjungos, jos naujų įstatų priėmimu ir narių perregistravimu. Juk visi tie, kurie priklausomybės metais tapo LSSR dailininkų sąjungos nariais, 1989-aisiais arba 1990-aisiais rašė prašymus priimti į naują nepriklausomą dailininkų organizaciją. Tie prašymai saugiai guli visų vyresnių LDS narių asmens bylose Dailininkų sąjungos archyve, liudydami istoriją.

Taigi pasikartosiu: siūlau perskaičiuoti LDS amžių, nes manau, kad penkiasdešimties metų pertrūkis vis dėlto panaikino dabartinės LDS ryšį su tarpukario LDS; be to, 5-eri papildomi metai tikrai nieko nebeprideda prie trisdešimtmečio artėjančiai organizacijai. 30 metų galėsime minėti 2019-aisiais. Tai tiesiog nuostabus jubiliejus! Gražioji brandos pradžia, kai blaškymosi ir kovos su savimi laikas eina į pabaigą, o profesinių žinių ir įgūdžių jau sukaupta pakankamai, kad būtų galima imtis ryžtingos, nuoseklios, energingos ir intensyvios veiklos.

Kita vertus, minint 30-metį, po penkerių – 35-metį ir taip toliau, kitaip sakant, vis bręstant ir rimtėjant mūsų organizacijai, kaskart darysis įdomiau prisiminti tėvų, senelių, prosenelių darbus, suvokti visą jų praeities sudėtingumą, šviesiąsias ir tamsiąsias tų laikų puses. Bus vis lengviau ir lengviau įžvelgti, kad ir tada būta visko: idealizmo, entuziazmo, didelių darbų, bet taip pat prisi-taikymo, konformizmo, išdavystės, melo, prievartos. Tai – mūsų istorija, kurios negalime nei išmesti, nei pamiršti, nei suskaidyti gabalais, pasiimdami vien gerąją dalį arba vien smerkdami tamsiąją. Taigi, siūlydama sutrumpinti dabartinės LDS amžių, nesiūlau atsisąžadėti jos priešistorės, tačiau manau, kad santykį su ja vertėtų pakoreguoti, aiškiai pasakant, kas priklauso mūsų laikui, o kas – kitų laikui, kuris paveikė dabartį, bet vis dėlto yra praeitis, su kuria tapatintis mes nenorime.

² Op. cit., p. 180.

³ G. Jankevičiūtė, „Kaip suskaičiuoti istoriją. Lietuvos dailininkų sąjungos pirmasis dešimtmetis“, *Dailė*, 2005, Nr. 2, p. 7–9.

Antanas Samuolis (1899–1942). *Ruduo*. 1935, drobė, aliejus, 99,5×74 cm

What is the age of the Lithuanian Artists' Association?

by Giedrė Jankevičiūtė

On the occasion of the commemoration of the 80th anniversary of the Lithuanian Artists' Association, the author takes another look at the history of this organization and asks whether we really recognize its continuity since 1935. Why not shortening the existence of LAA to 26-years, asks the author, on the basis of a very simple maths: 21 years of existence starting at 1989 (which should be duly regarded as the beginning of the Lithuanian Artists' Association) plus five pre-war years from the independent Lithuanian Republic. Thus in 2015 LAA should be celebrating its 26th anniversary if we really mean to connect its beginning to our present independent state and the separation of the LAA from the Soviet Artists' Association, followed by the adoption of its new regulations and renewed membership. All the artists who had previously been members of the Artists' Association of the Soviet Lithuania, in 1989–1990 officially applied to be accepted into a new independent organization of the Lithuanian artists. So the 30th anniversary of LAA should be celebrated in 2019. It would be a beautiful jubilee. The period of coming of age when the time of indecision and search for identity is about to over, when professional knowledge and skills are not lacking to embark on resolute, systematic, energetic and intense activity.

By suggesting to shorten the age of the Lithuanian Artists' Association the author does not intend to reject its pre-history, yet in her opinion the relation to the history has to be adjusted by presenting a clear delineation between things that belong to our time and those part of the other time period which impacted our present yet belongs to the past with which we do not want to be identified.

Lietuvos dailininkų sąjungos I rudens darbų paroda Vytauto Didžiojo muziejuje Kaune, 1936 m. Iš kairės: Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkas Justinas Vienožinskis, dailininkas Gerardas Bagdonavičius, teisininkas, žurnalistas, muziejininkas Peliksas Bugailiškis, muziejininkas Paulius Galaunė.

Paroda „Iš archyvų“

Kauno galerijoje „Meno parkas“ buvo eksponuojama paroda „Iš archyvų“. Pirmojoje jos dalyje buvo rodoma dokumentinė medžiaga, pasakojanti apie Lietuvos dailininkų sąjungos steigimą, Dailininkų sąjungos surengtos pirmos parodos katalogas ir kita to laiko archyvinė medžiaga. Taip pat buvo galima pamatyti keletą originalių pirmos parodos dalyvių kūrinių, kuriuos atrinko Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus menotyrininkė Violeta Krištopaitytė-Jocienė, o parodai paskolino pats muziejus.

Antrąją parodos dalį – „Lietuvos dailininkų sąjunga 1935–1940 m.“ parengė Lietuvos literatūros ir meno archyvas. Dviejose – kilnojamojoje ir virtualiojoje ekspozicijose siūloma susipažinti su LDS 1935–1940 m. laikotarpio dokumentais. Galerijos „Meno parkas“ trečiame aukšte 9 stenduose buvo eksponuotos skenuotos originalių dokumentų kopijos iš Jungtinio Lietuvos dailininkų organizacijų fondo, P. Aleksandravičiaus asmens fondo, A. Gudaičio asmens fondo, V. Kisarauskio asmens fondo, J. Kuzminskio asmens fondo, J. Umbraso asmens fondo, Z. Žemaitytės asmens fondo, Pavienių dokumentų rinkinio.

Individualistų sekcijos parodos atidarymo metu, 1939 m.

Pirmieji Taupomųjų valstybės kasų dailės premijų laureatai, 1938 m. Iš kairės: dailininkai Paulius Augius-Augustinavičius, Antanas Gudaitis, Petras Rimša, Taupomųjų valstybės kasų valdytojas Antanas L. Vaitkevičius, dailininkai Viktoras Vizgirda, Juozas Bagdonas.

Jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektras“

Paroda „Retrospektras“ veikė Vilniaus galerijoje „Arka“. Joje prisistatė visos Lietuvos dailininkų sąjungai priklausančios galerijos.

Dailininkų sąjungos galerija atgaivino 1973 m. tuomečiame „Dailės“ salone surengtą žymiojo tapytojų ketvertuko Kosto Dereškevičiaus, Algimanto Kuro, Algimanto Švėgždos ir Arvydo Šaltenio parodą. Klaipėdos galerija pristatė miestui nusipelnusį, daugybę švenčių ir renginių apipavidalinusį, įvairiose meno srityse dirbantį menininką Anatolijų Klemencovą. Vilniškė Šv. Jono gatvės galerija – jaunosios kartos skulptorių Rimantą Milkintą, kuris kuria šiuolaikiškus objektus ir kvestionuoja patį šiandieninės skulptūros objektiškumą.

Vilniaus grafikos meno centras ir galerija „Kairė–dešinė“ pristatė grafikos maestro Petrą Repšį ir jo litografijų kolekciją, priklausančią Lietuvos dailės aukso fondui. „Arkos“ galerija rodė Dalios Kasčiūnaitės tapybą. LDS galerija „Meno parkas“ – ko gero, viena aktyviausių ir svarbiausių galerijų Kauno meiste. Itin produktyviai veikianti, dalyvaujanti įvairiuose tarptautiniuose meno renginiuose, šiuolaikinio meno mugėse, galerija laikoma viena svariausių šiuolaikinio meno oazių ne tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje. Panevėžio galerija „XX“ pristatė skulptoriaus Juozo Lebednyko keramikos darbus, Ramūno Grikevičiaus tapybą ir Andriaus Kviliūno videomeno kūrinius.

Anatolijus Klemencovas. *Amžinos tiesos*. 2. 2013, spauda ant metalo, 50 vnt.

Dalia Kasčiūnaitė. *Geltonas*. 2015, drobė, aliejus, 130 × 130 cm

LDS „Arkos“ galerijos ekspozicija

Algimantas Švėgžda. *Šokis*. 1972, kartonas, tempera, aliejus, 80 x 122 cm

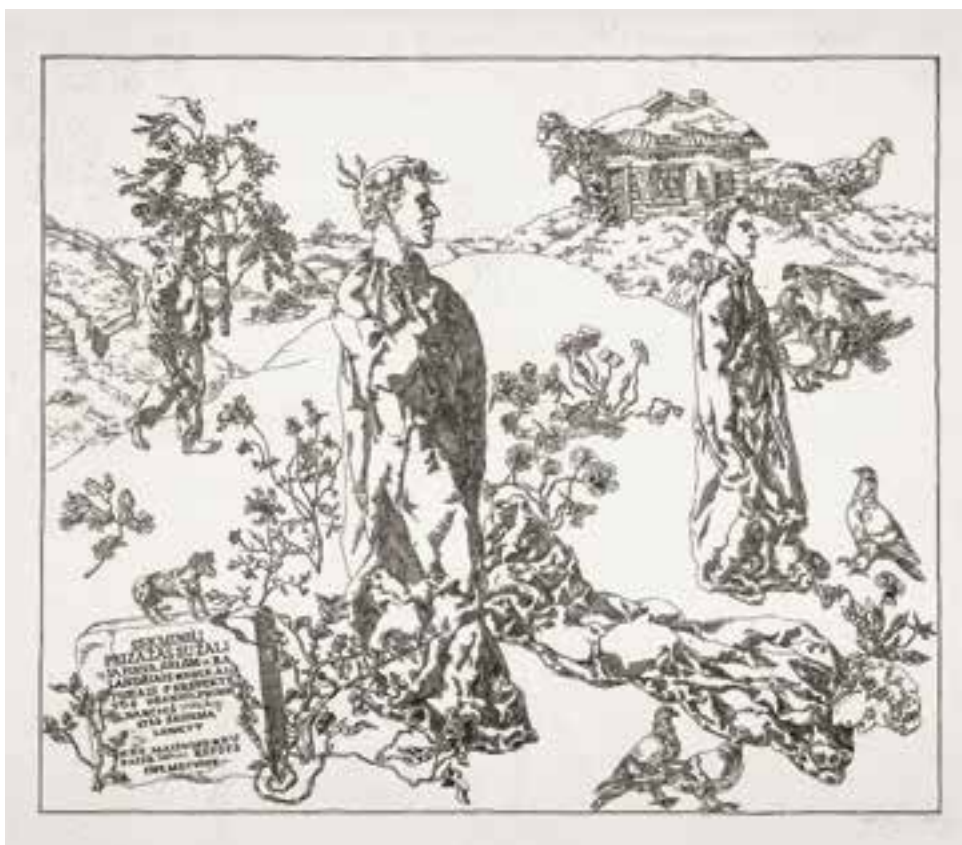
Algimantas Kuras. *Peizažas su mašina. II.* 1972, drobė, aliejus, 67 × 87 cm

Arvydas Šaltenis. *Kompozicija su mėsos malimo mašinėle.* 1971, kartonas, aliejus, 90 × 71 cm

Kostas Dereškevičius. *Langas su žaliuze.* 1968, kartonas, aliejus, 73 × 60 cm

Petras Repšys. *Lenktynės maišuose*. 1971, litografija, 50 x 60 cm

Petras Repšys. *Lenktynės su šaukštais*. 1971, litografija, 50 x 60 cm

Redukcinio degimo paroda Vilniuje

Lietuvos dailininkų sąjungos 80-metį keramikai paminėjo XIII tarptautiniu keramikos simpoziumu, skirtu redukciniam degimui. Simpoziumas vyko Kaune, jame dalyvavo 46 menininkai iš Lietuvos, Latvijos, Liuksemburgo ir Lenkijos. Vėliau darbai buvo eksponuoti Vilniuje, LDS Pamėnkalnio galerijoje.

Keramikos objekto glazūravimą redukcine glazūra tarpukariu išpopuliarino pirmasis Kauno meno mokyklos Keramikos studijos vedėjas Pranas Brazdžius (1895–1980). Po studijų Paryžiuje į Lietuvą grįžęs Liudvikas Strolis, perėmęs vadovavimą Keramikos katedrai, taip pat susižavėjo šio degimo būdo teikiamais efektais. Tradicija nenutrūko ir po Antrojo pasaulinio karo. Ji vėl prisiminta XXI a. pradžioje Kaune rengiamų simpoziumų dėka. Mintis prikelti redukcinių degimų kilo simpoziumų „Redukcija“ kuratoriui, keramikui Juriui Berginui. Daug pasaulio matęs menininkas, Ženevos tarptautinės keramikos akademijos narys, redukcijos tradicijoje išvelgė lietuviško keramikos identiteto požymius. Jam talkino organizatorės: Živilė Bardzilauskaitė-Bergins ir Daiva Ramoškaitė.

Virginija Užsėnytė. *Modifikuota sėkla* – 16. 2015. h 25 cm

Saulius Jankauskas. *Na, padaryk pagaliau normalią vazą 2*. 2015. h 26 cm

Daina Daukšienė. *Matrica*. 2015, h 33 cm

Keramikos simpoziumo „Redukcija“ paroda Pamėnkalnio galerijoje, ekspozicijos fragmentas

Vilniaus skulptorių paroda „80-mečio susitikimas“

Lietuvos dailininkų sąjungos Šv. Jono gatvės galerijoje sostinėje buvo surengta Vilniaus skulptorių paroda „80-mečio susitikimas“. Renginyje dalyvavo visi norintys menininkai, tad parodoje buvo galima pamatyti temų, kalbėjimo būdų įvairovę, žanrų ir stilių kaitas. Renginio organizatoriai šį „susitikimą“ vadino netradicine paroda, ji buvo panašesnė į archyvą, saugyklą, skulptūrų instaliaciją, čia žiūrovai galėjo atrasti sau svarbių dalykų ar kritiškai pasižiūrėti į pasiūlytą tikrovę. Šiandien kuriančių skulptorių ekspoziciją papildė ir jau išėjusių menininkų kūriniai iš LDS dailės fondo, Lietuvos dailės muziejaus, Kupiškio etnografijos muziejaus, privačių asmenų kolekcijų.

Vaclovas Krutinis. *Išeinant*. 2008, bronzos, medis, h 27 cm

Vladas Urbanavičius. *Skulptūra Nr. 5*. 1988, bronzos, h 13 cm

Leonas Pivoriūnas. *Sugrįžimas*. 1991, bronzos, h 59 cm

Kazys Venclovas. *Lėlytė*. 2013, geležis, h 70 cm

Saulius Širvinskas. *Inercinis*. 2005, bronzos, granitas, h 77 cm

Petras Mazūras. *Vilnius*. 1984, bronzos, h 23 cm

Ksenija Jaroševaitė. *Gimnastikuojanti*. 1984, bronzos, marmuras, h 56 cm

parodos

27

Julija Fomina

Kauno bienalizacija: tarp teorijos ir praktikos

31

Krzysztof Stanisławski

Kam reikalinga šiuolaikinio meno mugė Europos pakrašty?

37

Lijana Šatavičiūtė

Išsiveržti iš dėžės

42

Tautvydas Bajarkevičius

FLUXUS paradoksas

46

Auridas Gajauskas

Naujasis perspektyvizmas XII Baltijos trienalėje

52

Aistė Paulina Virbickaitė

Ko moko „Menamos istorijos“?

57

Vidas Poškus

Menas ne visai bažnyčiose

KONSORTIUM (Lars Breuer, Sebastian Freytag, Guido Münch). *Division. Addition.* 2015. Kauno bienalė, ekspozicija buvusioje „Drobės“ fabrike. Remigijaus Ščerbauskio nuotr.

Julija Fomina

Kauno bienalizacija: tarp teorijos ir praktikos

Šie metai buvo gausūs bienalių. Jos vyko Venecijoje, Stambule, Maskvoje, Džakartoje, Kaune, Gvangdžu, Lione bei daugybėje kitų pasaulio miestų. Kas dvejus, trejus ar net penkerius metus rengiamos didelės tarptautinės parodos – svarbūs šiuolaikinio meno lauko įvykiai, kuriais siekiama formuoti aktualių meno procesų vaizdą. Idealiu atveju jos supažindina su naujais menininkų vardais, naujausiomis meno ir jo pristatymo būdų tendencijomis, taip pat atkreipia dėmesį į tuos miestus ir šalis, kuriose vyksta, jų istoriją ir meno sceną. Tačiau tokie atvejai vis retesni. Kur kas dažniau bienalės tampa kritikos taikiniais. Vienos jų kritikuojamos už pernelyg globalius užmojus ir vietos konteksto ignoravimą, kitos – atvirkščiai – už tai, kad pernelyg fokusuojasi į lokalias problemas ir neatsižvelgia į tarptautines aktualijas. Skirtinguose pasaulio taškuose rengiamose bienalėse neretai rodomi tie patys menininkai, o šias parodas pagal nerašytą rotacijos dėsni kuruoja vis tie patys meno lauko protagonistai. Nepaisant šių ir daugybės kitų priekaištų, bienalės išlieka bene populiariausiu šiuolaikinio meno pristatymo ir apmąstymo forumu. Pasaulio bienalizacija tęsiasi: tarptautiniai meno naujienlaiškiai nuolat praneša apie vis kitas bienalių „bacila užkrėstas“ teritorijas.

Sprendžiant iš organizacinių užmojų ir retorikos, 10-oji Kauno bienalė taip pat siekia tapti svarbiu tašku pasauliniame šiuolaikinio meno bienalių žemėlapyje. Apie tai liudija ir greta parodos katalogo išleistas bienalių fenomeną nagrinėjantis tekstų rinkinys „Šiuolaikinio meno bienalė kaip specifinės vietos atvejis: lokumas prieš globalumą“ (sud. Daiva Citvarienė). Todėl įdomu patyrinėti, kaip šis renginys atrodo tarptautiniame kontekste, žvelgiant pro kritinio bienalių diskurso prizmę, ir kaip teorija čia susiejama su praktika.

Kuravimas versus vadyba

Pagrindinis Kauno bienalės tikslas – sukurti „kuo daugiau akivaizdžių ir ryšių kuriančių susitikimų – menininkų vienu su kitais ir menininkų bei animatorių susitikimų su žiūrovu“. Jie vyko įvairiose platformose: parodose, rezidencijų programose, seminaruose, kūrybinėse dirbtuvėse. Šių susitikimų rezultatai žiūrovams pristatyti tiek tradicinėse meno vietose – Kauno paveikslų ir Mykolo Žilinsko galerijose, tiek nemeninėse erdvėse – Kauno centriniame pašte, „Drobės“ fabriko ir Dirbtinio pluošto gamyklos patalpose, Žemųjų Šančių rajone, Pažaislio vienuolyno svetingumo komplekse „Monte Pacis“. Kiek per šiuos susitikimus užsimezgė ryšių – klausimas, į kurį vienaip atsakytų renginių lankytojai, ki-
taip – organizatoriai, menininkai ir meno kritikai.

Kaip žinome, ryšių kūrimas – kiekvienos parodos – viešo meno pristatymo pagrindas. Todėl vargu ar skelbiant, kad paroda

kuria ryšius, jungia garsą ir vaizdą, poindustrinėse erdvėse pristato specialiai sukurtus projektus, teigiama kažkas naujo, būdingo tik Kauno bienalei ar praplečiančio šiuolaikinio meno suvokimo kontekstą. Visos bienalės tema – „Sujungti“ – taip pat perdėm bendro pobūdžio ir pabrėžtinai neproblemiška, tik formaliai susiejanti skirtingas ją sudarančias parodas ir projektus. Iš kultūros vadybos perspektyvos šį meno renginį galima vertinti kaip sėkmingą „iš apačios“ išaugusią iniciatyvą, kuriai didžiulio darbo dėka ilgainiui pavyko suburti įvairių partnerių tinklą, pritraukti rėmėjų ir išaugti į solidžios apimties renginį. Tačiau kone kiekviena tarptautinė bienalė gali pasigirti panašiais vadybos rezultatais. Meninė šių renginių vertė priklauso ir nuo kitų veiksmų: jų grindžiančių idėjų kokybės, aktualios parodų problematikos, originalių kuratorių sprendimų. Kauno bienalė dar tik matuojasi visus šiuos „privalomus“ atributus. Vienos iš jos parodų – „Kauno poetams“ – autorius Audrius Janušonis, nusakydamas jos suvokimo gaires, rašo: „Paroda neturi vienos aiškos, nušlifuotos koncepcijos – nieko specialiai nesiekiau, neatlikau jokio meninio tyrimo, todėl negaliu pasidalinti specifiniais įspūdžiais, atradimais ar išvadomis. Gyvenau, dirbau įprastus darbus ir tai tiesiog kasdienės veiklos refleksija.“ Panašu, kad bienalės ir atskirų jos projektų rengėjai pasirinko panašią darbo ir jo pristatymo prieigą: jie daugiau kalba ne apie projektų ir parodų turinį, o apie jų kūrimo procesą: kiek buvo sukurta ryšių, su kuo ir kodėl bendradarbiauta, kas iš to išėjo. Tokia daugelio projektų artikuliacija telpa į abstrakčios temos „Sujungti“ rėmus, bet deklaruojamos jungtys atspindi labiau organizacinį rengėjų įdirbį, o ne konceptualų bienalės pagrindą.

Bendradarbiavimas ir vietos specifika

Šiųmetėje bienalių pasiūloje yra ir tokių jų kūrimo modelių, kurie kūrybiškai pasinaudojo parodų organizavimo sąlygomis ir kontekstu. Pavyzdžiui, 6-oji Maskvos bienalė (kuratoriai Bartas de Baere, Defne Ayas ir Nicolaus Shafhausenas). Ją sudarė intensyvi 10 dienų trukmės renginių programa ir paroda-dokumentacija (kuri vietoj planuoto mėnesio buvo rodyta perpus trumpiau). Diskursyvos dalies metu pagrindiniame Liaudies ūkio pasiekimų parodos paviljone (rus. ВДНХ) menininkai kūrė žiūrovų akivaizdoje, vyko ekonomistų (tarp kalbėtojų buvo ir garsus Graikijos finansų eksministras Yanis Varoufakis), kultūros, politikos teoretikų paskaitos, menininkų pasirodymai ir kiti renginiai. Pradžioje ši paroda buvo sumanyta kur kas didesnės apimties, bet, pritrūkus finansavimo ir iškilus kitoms kliūtims, kuratoriai ją pavertė paroda-įvykiu, intensyvių susitikimų erdve. Visos bienalės tema jie iškėlė polemikinį klausimą „Kaip veikti kartu? Žvilgsnis iš miesto, esančio Eurazijos salos viduryje, centro“, taip pat apimantį bendradarbiavimo, bendrabūvio ir meno politiškumo problematiką. Kijevo bienalė šiais metais vietoj įprastos parodos taip pat virto „Kijevo mokykla“ – dviejų mėnesių trukmės edukacine programa, pratęsta Trondheime (Norvegijoje) ir Tbilisyje (Gruzijoje). Abu šie atvejai rodo, kad bienalės gali (bent jau teoriniu lygiu) kelti aktualius politinius klausimus, reaguoti į sociopolitinę realybę, būti kritinio veiksmo ir minties platformomis, siekti ugdyti žiūrovų sąmoningumą ir plėsti meno lauko ribas.

10-oji Kauno bienalė taip pat akcentavo bendradarbiavimą ir komunikavimą, buvo organizuota daugybė renginių ir

suproduisuoti nauji bei pristatyti tęstiniai specifinėms vietoms skirti projektai. Sėkmingą bendradarbiavimą kuriant įvietinto meno produkciją pristatė kauniečių „Psilikono“ teatro vaidinimas „Plaukuota burna“. Jo siužeto pagrindas – Dirbtinio pluošto gamyklos darbuotojų prisiminimai. Buvusioje carinėje kopūstų sandėlio teritorijoje Žemųjų Šančių rajone renginius organizavę projekto „Draugiška zona“ kūrėjai taip pat demonstravo, kaip, subūrus vietos gyventojus, galima humanizuoti ir naujai bendruomenės veiklai pritaikyti apleistas teritorijas. Šiais projektais deklaruotas vietų specifiskumas ir apsiribojo. Jis beveik niekaip neatsispindėjo „Drobės“ gamykloje surengtuose projektuose. Nyderlandų menininkė Guda Koster specialiai vienai iš tuščių fabriko salių sukūrė instaliaciją „Pagaminta Kaune“, bet su šiuo miestu ir jsmone darbas susijęs tik tuo, kad pagamintas iš vietinių medžiagų. Pagal menininkės sumanymą šis kūrinys turėjo priminti didžiulį žmones „prarijusį“ mechanizmą, bet sukurtas veikiau skoningai įrengto vaikų žaidimo kambario įvaizdis. Instaliacija galėjo nustebinti nebent atlikimo precizika, bet neiškėlė į paviršių jokių su šia poindustrine erdve susijusių probleminių aspektų. Gretimoje salėje vykusioje bienalės partnerių iš Kroatijos „Lab 852“ parodoje „Nuo Agoros iki Sintagmos“ to paties pavadinimo architekto ir urbanisto Zdravko Krasičiaus instaliacija iš nuotraukų ir tekstų pasakojo buvusių Kroatijos tekstilės fabrikų istoriją. Ji tik dar labiau pabrėžė, kad pasaulyje esama ir daugiau buvusių pramoninių miestų, kurie po gamyklų uždarymo išgyvena panašius likimus. Tad „vietos specifika“ šiuose projektuose buvo pasitelkta ne kaip impulsas kritiškai įvertinti ar kūrybiškai interpretuoti parodos kontekstą ir situaciją, o kaip duotybė, *ready-made* kūriniai tiesiog užpildė numatytą erdvę.

Laikas ir atstumai

Pagrindinė Kauno bienalės paroda – žymaus prancūzų kuratoriaus Nicolas Bourriaud sukurta „Gijos: fantasmagorija apie atstumą“ surengta Kauno centrinio pašto administracinėse patalpose. Ji skirta šiuolaikinių technologijų transformuoto atstumo

sampratai tirti. Lietuvoje Bourriaud viešėjo ne pirmą kartą. 2012 m. jis dalyvavo Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre surengtos parodos „Prestižas. Šių dienų fantasmagorija“ (kuratoriai Vidas Poškus, Ignas Kazakevičius, Julija Čistiakova) atidaryme ir spaudos konferencijoje, parašė parodos katalogo tekstą. Kauno bienalėje jis vėl grįžta prie fantasmagorijos – sąvokos, kuri, anot jo, apibūdina ir šiuolaikinių menininkų pasitelkiamą kūrybos metodą (aplinkų kūrimą, derinant fikciją ir tikrovę) ir atvaizdų ideologiją – tai, kokias vertybes ir nuostatas jie išreiškia. Kuratorių domina, „kaip šiuolaikiniai menininkai savo darbuose taiko atstumo sąvoką: kaip globalizuotame skaitmeniniame pasaulyje menas sprendžia transportavimo ir bendravimo realiu laiku klausimus? [...] Kaip menininkai pristato nesamas tikroves?“ Parodoje dalyvavo per 15 menininkų, kurių kūriniai įvairiai siejosi su parodos tema. Vieni jų sukūrė vaizdingus triukus ir mikrovisatas, antri leidosi į atstumo kategorijos tyrimus ar keliones, tretieji analizavo technologinio ir organinio pasaulio sanglaudos taškus. Ši paroda Kauno bienalės kontekste atrodo kaip baigtinis pasakojimas, nors su kuratoriaus įžvalgomis galima ir nesutikti. Keistai nuskambėjo jo siūlomas šiuolaikinių menininkų gretinimas su XVIII a. „fantasmagorininkais“ – pramanytų tikrovių inžinieriais, tarsi visa jų kūryba yra kiek fantastinė ir skirta efektui kurti. Menotyrininkės Odetos Žukauskienės nuomone, Bourriaud „perdirbinėja Benjamino, Guy Debord'o ir situacionistų Gilles'io Deleuze'o ir Félixo Guattari'o mintis, adaptuodamas jas bienalių poreikiams ir paversdamas vartojamu kultūros produktu“¹. Ir jeigu šis priekaištas iš dalies teisingas, tai tik parodo, kad Kauno bienalė pamažu žengia į jos taip siekiamą bienalių rinką. Tikėtina, kad ilgainiui ji nustos imituoti kitiems tokio pobūdžio renginiams būdingus globalius užmojus, vadybą pakeis originaliomis kuratorystės strategijomis ir sukurs savo unikalų identitetą – panašiai kaip dabar buvusių Laikinąją sostinę garsinanti modernizmo architektūra.

1 www.kamane.lt/Spaudos-atgarsiai/Daile/Didelis-vardas-mazos-gudrybes-siuolaikinio-meno-bienale

Guda Koster. Specifinės vietos projektas *Pagaminta Kaune*, 2015. Remigijaus Ščerbauskio nuotr.

Katie Paterson. *Laiko kūriniai (Saulės sistema)*. 2014. Menininkės ir galerijos „Parafin“ nuosavybė. Remigijaus Ščerbauskio nuotr.

Darius Žiūra. *Monumentas utopijai*. 2015, dalyvavo Viacheslav Kovalenko (Sankt Peterburgas, Rusija) ir S (Dublinas, Airija), 2 tonos knygy, skulptūra. Ekspozicijos vaizdas Kauno centriniame pašte. Remigijaus Ščerbauskio nuotr.

Julijonas Urbonas.
Dvejojančios durys. 2015.
 Remigijaus Ščerbauskio nuotr.

The biennialization of Kaunas: between theory and practice

by Julija Fomina

Art biennials are important events of the contemporary art field as they have the potential to present emerging names, new trends of art and new ways to present it. They have the power to channel attention to the cities and countries where they take place, to their site history and the artistic scene. Yet fairly often they become targets of criticism. Sometimes their scale is found to be too global and thus neglecting the local context, or, on the contrary, they are criticised for being too focused on local problems. This article places the 10th Kaunas Biennial under the lens of a similar critical discourse. The overarching objective of Kaunas Biennial is to initiate "as many as possible obvious encounters capable of building links between artists to other artists, of artists and animators to their viewers". Yet to establish relations is what every exhibition is about. Therefore by claiming that the biennial builds networks, that it links sound with the image and presents site-specific projects in post-industrial spaces we do not characterize the Kaunas event in any distinctive way. We hardly add something that would expand the conceptual context of the contemporary art either. The very theme of the 10th Kaunas Biennial *Networked* strikes as being rather generalised and not really problem-centred; it mostly serves as a formal link between the individual participating exhibits and projects. The creators of the event tend to talk not of the contents of these projects and exhibitions, but of the process of their creation. So the highlighted links point more to their input in organizing the event, rather than presenting the conceptual foundation of the Biennial. The same applies to the idea of cooperation and of the site-specific art. Only a few of the projects were based not on formal cooperation but demonstrated a jointly developed content, not too many made creative use of the site history and contents. Some participants utilized the site merely as the exhibition space. The main exhibition of the 10th Kaunas Biennial curated by Nicolas Bourriaud *Threads: A Fantasmagoria About Distance* seems to be the only completed project. The fact that this figure of influence in the contexts of biennials made his exhibition in Kaunas is a hopeful indicator that Kaunas Biennial has possibly joined the desired international network of biennials. Hopefully it will eventually give up imitating the scale and methods of these global events and will put efforts to cast its own unique identity.

Krzysztof Stanisławski

Kam reikalinga šiuolaikinio meno mugė Europos pakrašty?

Vienas klausimas bei keli meno kritiko ir
Varšuvos privačios galerijos direktoriaus atsakymai apie „ArtVilnius“

I pavadinime pateiktą klausimą turiu kelis teigiamus atsakymus ir kelis akivaizdžiai neigiamus. Pradėkime nuo pastarųjų.

Jeigu meno mugių tikslas yra parduoti šiuolaikinių menininkų darbus, tai jos turi vykti vietose, kuriose egzistuoja meno rinka – yra galerijų ir meno institucijų tinklas ir rimtų kolekcininkų ratas. Geriausia – tose vietose, kurios turi prekybos meno kūrinių tradicijas. Kuo jos prestižiškesnės ir turinčios tvirtesnes tradicijas, tuo geriau. Tik tokioje terpėje galima kalbėti apie realias galimybes parduoti ne tik vokiečių, amerikiečių, bet ir lenkų, lietuvių ir ukrainiečių darbus. Tiesą sakant, dailininko kilmė nėra svarbi, ji reikšminga nebent įkainojant kūrinius, bet apskritai globalizacijos, apimančios ir meną, epochoje kolekcininkai, ypač neinstituciniai ir nedidieji, vadovaujasi vien savo skoniu ir nebūtinai kreipia dėmesį į menininko tarptautinį pripažinimą.

Apibendrinant pirmąjį atsakymą: verta eksponuoti Lietuvos, Lenkijos, plačiau – visos Rytų Europos menininkų kūrybą didelėse mugėse, vykstančiose Vakaruose arba Azijoje. Geriausia būtų „Art Basel“ (Bazelyje, Majamyje ar Honkonge), daugybėje Londono ir Berlyno mugių, galų gale Vienoje, Briuselyje, Čikagoje ir Madride. Tai, žinoma, brangiai kainuoja, vadinasi, dalyvauti išgalėtų tik finansiškai stiprios galerijos, be to, į tokias muges norinčioms patekti galerijoms reikia pereiti atranką (griežčiausia – „Art Basel“). Bet čia esama didžiausios galimybės sulaukti sėkmės.

Jeigu meno mugės pasirenkamos garsinti šiuolaikinius menininkus iš šalių, kuriose dar tik kuriasi meno rinka, kaip yra Rytų Europoje, tada geriau vadovautis pirmuoju atsakymu. Su viena sąlyga: garsinimui iš atitinkamų ministerijų ar kultūros rėmimo fondų geriausia būtų gauti valstybinių institucijų finansinę paramą. Tai labai veiksminga priemonė, bet, mano galva, žvelgiant į perspektyvą, ji iškreipia paramą gavusios galerijos veiklą: kas per verslas, kuris naudojasi subsidijomis, t. y. negrąžinama valstybės parama? Be to, dalijant valstybės pinigus, atsiranda nelygybė, nes vienos galerijos gauna dotacijas, o kitos – ne. Ir ne visada tai priklauso nuo projektų kokybės, kartais lemia netiesioginės priežastys, pavyzdžiui, tarp sprendimų priėmėjų turimos pažintys. Subsidijų sistema iš esmės būtų prasminga ir tikrai nenusižengtų verslo taisyklėms, jei paremtos galerijos, sėkmingai sudalyvavusios užsienio mugėse, grąžintų valstybei perviršį, kuris būtų skiriamas kitoms galerijoms.

Pavyzdžiui, komercinių galerijų dalyvavimo Vakarų komercinėse meno mugėse rėmimo sistema, turinti propaguoti meną, beveik dešimtmetį formavo didelėse kančiose gimstančią Lenkijos meno rinką. Ji ekonomiškai sustiprino ir užsienyje išgarsino kelias šalies galerijas, kurios ištisus metus dalyvauja mugėse. Tos

galerijos dažnai pamiršta rengti parodas savo patalpose arba jomis rūpinasi minimaliai, nes sunku tikėtis išsilaikyti iš nereguliarios prekybos savo šalyje, kai nuolat perka keli ar keliolika tikrai garsių kolekcininkų. Žinoma, negali būti nė kalbos apie bent dalies subsidijų grąžinimą į valstybės kasą. Galbūt dėl to Lenkijoje dar labai toli iki realios meno rinkos atsiradimo. Galerijos, kurios lengvatinėmis sąlygomis ir dažniausiai už simbolinę kainą dar ir nuomojasi patalpas iš miesto valdžios (vėlgi įtikinant sprendimus priimančiuosius galerijos vykdoma garsinimo misija), paprastai išgyvena vien iš dalyvavimo užsienio mugėse. Tik retais atvejais nesinaudojama valstybės skiriamomis lėšomis.

Rėmimo sistema (valstybės manymu – skatinimo, o galerijos manymu – privataus verslo dotavimo iš visuomeninių fondų) jau kuris laikas veikia Lietuvoje ir kitose Rytų Europos šalyse. Gali būti, kad tai – būtinas etapas, lietuvių ar latvių menui padėsiantis atsirasti Vakarų mugėse. Vis dėlto, žvelgiant į perspektyvą, tai – ne išeitis. Žinoma, jeigu rimtai galvojame apie normaliai veikiančią meno rinką mūsų regione.

Tačiau atėjo metas teigiamiems atsakymams. Jeigu meno mugių tikslas yra parduoti šiuolaikinių dailininkų kūrybą, tai jos turi vykti tose vietose, kuriose tas menas atsiranda, kurios turi savo aplinką, tradicijas, publiką, kuriai priklauso ir kolekcininkai, besidomintys savo šalies menu. Tai pasakytina ne tik apie pavienės šalies, bet ir apie regionus.

Daugumą išdėstytų pastabų rašiau kaip kritikas, o dabar, jums leidus, parašysiu kaip galerininkas, privatus galerininkas. Pateikiu požiūrį iš šalies, kurioje komunistų valdžios metais, atsižvelgiant į visas sąlygas ir proporcijas, puikiai funkcionavo vadinamųjų socialistinių šalių, t. y. Rytų bloko, šiuolaikinio meno mugės, pavyzdžiui, „Interart“ Poznanėje, buvusi Poznanės tarptautinės mugės, gyvuojančios iki šiol, dalis.

1990 metais dalyvavau paskutinėje „Interart“, taigi iš karto po Lenkijos politinės sistemos pasikeitimo. Mugė, surengta su ankstesnių metų užmoju ir pasinaudojus daugybe socialistinio lagerio kontaktų, buvo didžiulė. Atvyko keliolika parodų rengėjų iš Lenkijos ir Rytų bloko, taip pat iš Vakarų: Vokietijos, Prancūzijos, Italijos. Buvo pristatytas *Fond sojuza chudožnikov Litvy* (Lietuvos dailininkų sąjungos fondas), dalyvavo dailininkai iš Kubos, Vietnamo ir galerijos, daugiausia valstybinės arba priklausančios dailininkų sąjungoms.

Renginyje „senoji tvarka“, kurios esmė buvo ideologija, o ne ekonominiai dalykai, susidūrė su „naująja“, ką tik gimusia kapitalistine, nors 1990-aisiais šis apibūdinimas vartotas avansu. Manoji „Notoro Gallery Agency“ atstovavo „naujamajai tvarkai“: buvo visiškai

privati ir komercinė, užėmė beveik 100 kvadratinį metrų ir savaitraščio „Polityka“ buvo pripažinta viena reikšmingiausių „Interart“ mugėje kartu su, pavyzdžiui, Martos Tarabulos ir Jano Michalskio galerija „Zderzak“ iš Krokuvos – iki šiol geriausia Lenkijoje šiuolaikinio meno galerija. Įdomiausia, kad Tarabula eksponavo daugiausia lenkų tapybą, o „Notoro“ – naują britų ir lenkų skulptūrą bei jaunųjų tapytojų darbus.

Mugėje apsilankė tūkstančiai žmonių, daug užsieniečių (daugiausia – iš Vokietijos). Buvo nupirkta gausybė paveikslų, skulptūrų, keramikos – visko, kas siūlyta mugėje. Tai buvo puiki patirtis, labai pelninga galerijai ir pozityviai nuteikianti ateičiai. Deja, tai buvo paskutinė „Interart“ mugė Lenkijoje, tikriausiai iki šiol su nostalgija prisimenama kubiečių ir vietnamiečių... Noriu, kad tai nuskambėtų aiškiai: prieš 25 metus įvyko paskutinė rimta šiuolaikinio meno mugė 40 mln. gyventojų turinčioje didžiausioje Rytų ir Vidurio Europos šalyje. Taip, ji dar buvo kalbinama komunistine tvarka, ji nesirėmė grynai ekonominiais skaičiais, nes buvo dotuojama valstybės, labiau panėšėjo į propagandinį renginį nei į grynai komercinį. Tačiau jos lankytojai ir prekiautojai pateisino viltis įrodydami, kad šiuolaikiniu menu galima rimtai prekiauti ir kad Rytų Europos menas traukia Vakarų pirkėjus. Taip pat manau, kad ši trauka veikia iki šiol ir Vakarų meno prekiautojai, ypač vokiečiai, domėjęsi juo ir dabar. Vis dėlto mano šalyje per ketvirtį amžiaus nesugebėta suorganizuoti renginio, kuris bent iš dalies prilygtų anų laikų mugei. Mane tai vis dar stebina, nors jau 23 metus nebeturiu savo galerijos (veiklą baigiau po nesėkmingo dalyvavimo mugėje Čikagoje). Tiesa, prieš trejus metus ėmiausi vadovauti svetimai galerijai, bet ir šis epizodas jau baigiasi.

Kritiko akimis

Todėl vėl rašysiu kaip kritikas. Regionines muges verta organizuoti su sąlyga, kad jos bus labai profesionalios. O „ArtVilnius“ tokia ir yra. Naudojantis puikiomis „Litexpo“ sąlygomis, dalyviams užtikrinamas aukščiausias europinis ir pasaulinis meno kūrinių eksponavimo lygis. Be to, už labai protingą kainą, meninę renginio pusę rimtai ir dėmesingai prižiūrint moteriai-institucijai profesorei Ramintai Jurėnaitei, kurią galima būtų pavadinti jei ne daugumos rimtų meno iniciatyvų Lietuvoje motina, tai bent jau akušere, pradedant Soroso šiuolaikinio meno centru ir baigiant muge „ArtVilnius“ bei Viktoro Butkaus Modernaus meno centru. Gerai, kad, Lenkijoje nepavykus surengti rimtos regioninės meno mugės, tai pavyko padaryti Lietuvoje. Ir Vilnius šios mugės dėka turi galimybę tapti Rytų Europos regiono meno prekybos sostine.

„ArtVilnius“ atsirado labiau dėl politinių ir įvairaus gerinimo nei komercinių priežasčių. Mugė pradėta rengti 2009 metais, kai Vilnius tapo Europos kultūros sostine. Šis įvykis buvo būtinas propagandai: „Vilnius gyvas kultūra!“, o ne reikalingas besikuriančiai šiuolaikinio meno rinkai, kurios tada nebuvo (ir iki šiol nėra). Nepaisant jau šešių renginių (mugė vyko 2009, 2011, 2012, 2013, 2014 ir 2015 metais; nevyko 2010-aisiais, nes iš pradžių jas planuota rengti kas dvejus metus), mugės pobūdis nepasikeitė. Žinoma, kasmet vis geriau: daugiau dalyvių, daugiau šalių, aukštesnio

lygio menas, daugiau lankytojų (tai labiausiai džiugina). Vis dėlto ši mugė vis dar yra „išaugimui“. Bet tai labai gerai tiek besivystančiai Lietuvos, tiek viso regiono rinkai.

Būtent Vilniuje galima susipažinti su daugeliu Lietuvos galerijų ir ryškių dailininkų. Taip pat su daugeliu Latvijos, Estijos, Ukrainos ir Baltarusijos galerijų bei dailininkų. Šią situaciją galima apibūdinti dvejopai, nelygu, kaip žiūrėsime: „ArtVilnius“ – tai regioninė mugė, kartu periferinė, ribota, tam tikra prasme – uždara, klaustrofobinė ir joje dalyvaujančios kitų šalių galerijos mažai ką keičia. Vis dėlto „ArtVilnius“ – tai vienintelė mugė pasaulyje, kurioje galima susipažinti su tokiu skaičiumi Lietuvos ir Rytų Europos dailininkų. Tai specializuota mugė, skirta šio regiono meno mėgėjams, kolekcininkams, kuriems šio regiono menas yra patrauklus ir vertingas, kurie supranta, kad Europa nesibaigia Berlyne ir kad be rytinės dalies Europa yra ne visa.

Dabar – apie komercinį aspektą. Kad jis būtų įgyvendintas, reikia nuolatinės ir veiksmingos šios mugės reklamos. Nors renginys vyko jau šešis kartus, lieka beveik visai nežinomas Europoje, netgi Lenkijoje. Suprantama, tam reikia didelių investicijų, kitaip mugė „ArtVilnius“ bus pasmerkta likti periferinė. Rytų bloko meno gerbėjai pasitenkins Londono ar Berlyno mugėse pirkdami šio regiono dailininkų darbus, nežinodami, kad kur kas didesnis kūrinių pasirinkimas yra Vilniuje, ir dar gerokai patrauklesnėmis kainomis. Finansinį mugės efektą vis dar labai menkai jaučia visi. Rengėjai vis dangstosi nebaigtais sandoriais (taip daroma visame pasaulyje), nepateikiama tiksli apyvarta, tik pabrėžiamas nuolatinis jos augimas. Tačiau tai nėra būtina, kadangi niekas nesitiki, kad „ArtVilnius“ pasieks Vokietijos, Didžiosios Britanijos, JAV ar Kinijos mugių rezultatus.

Šios mugės stiprybė – reklaminis ir meninis aspektai. Sutinku, kad tūkstančiams mugėje apsilankančių vilniečių tai labiau Lietuvos ir – nedideliu mastu – užsienio meno paroda, leidžianti susiorientuoti, kas atsirado nauja, o kas yra sena, bet vis dar įdomu. Gerokai rečiau tai – proga pirkti. Šia prasme renginys yra komercinė nesėkmė, tačiau meno pergalė. Sutinku, kad ir visos kitos mugės yra žmonės, taip pat ir neperkančius, dominančios meno parodos. Tik tiek, kad publikos proporcijos kitos. Didelės mugės žiūrovų ir norinčiųjų pirkti santykis yra 60:40, kartais netgi 70:30, o Vilniuje tikriausiai (nežinau tyrimų rezultatų, net nežinau, ar tokie buvo atlikti) – 90:10, jei ne 95:5.

Mugę „ArtVilnius“ verta ir reikia organizuoti, nes jos dėka atsiranda išskirtinė galimybė išgarsėti tarptautiniu mastu. Taip pat susikuriamos labai stiprios pozicijos regione. Žinoma, rengiamos šiuolaikinio meno mugės Varšuvoje (Karalių rūmų Kubickio arkadose), Rygoje, nereguliariai bandoma kažką panašaus surengti Kijeve, Poznanėje. Veikia labai aktyvi „Art Moscow“ (jos pobūdis kiek kitoks), taip pat Budapešto ir Prahos mugės. Labai skirtingi renginiai, daugiau ar mažiau periferiniai ir efemeriški, siekiantys savireklamos ir komercinių tikslų, daugiau ar mažiau stabilūs ir perspektyvūs. Palyginti su šiomis mugėmis, „ArtVilnius“ atrodo labai neblogai, o žiūrint į perspektyvą – gali būti tik geriau.

„ArtVilnius“ gina mūsų regiono garbę. Iki šiol pristatyti Rytų Europos galerijas ir menininkus siekė Vienos mugė *Viennafair*, nes manoma, kad patys nesugebame profesionaliai surengti

šiuolaikinio meno mugės. Žinoma, renginys Vienoje yra vis dar nepalyginamai prestižiškesnis ir didesnis, bet faktas, kad egzistuoja sparčiai besivystanti „ArtVilnius“, gali paskatinti konkurenciją ir Rytų Europos menu besidominčius kolekcininkus nukreipti iš Vienos į Vilnių. Taip ir bus, tačiau su sąlyga, kad jie turi sužinoti apie „ArtVilnius“... Bet apie tai jau rašiau.

Svarbus koziris, įrodantis būtinybę rengti mugę Europos pakraštyje, – nuolatinis šio renginio vystymasis. Nuo 2009-ųjų jis nepaprastai pasikeitė. Iš grynai reklaminio renginio kasmet darėsi vis komerciškesnis. Tai įvertino jame dalyvaujančios galerijos, menininkai ir lankytojai. Ir tegul neklaidina statistika, sakanti, kad 2009 m. „Litexpo“ centre standus turėjo 100 galerijų iš 31 šalies; atmintime, jog tada ji buvo finansuojama projekto „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“. 2011-aisiais renginyje dalyvavo tik 65 galerijos iš 17 šalių, 2012-aisiais – 53 galerijos iš 12 šalių, 2014-aisiais – 65 galerijos iš 18 šalių, o 2015-aisiais – 55 galerijos iš 15 šalių. Tai – tik statistika. 2009-aisiais galerijos atvyko grynai iš smalsumo, beveik nerizikuodamos, todėl jų buvo tiek daug. 2015-aisiais buvo perpus mažiau galerijų iš perpus mažiau šalių, bet daugelis iš jų – patikimi šios mugės partneriai, dalyvaujantys joje ne pirmus metus. 50–60 galerijų – turbūt racionalus „ArtVilnius“ dalyvių skaičius. Nei per mažas, nei per didelis. Vidutinis. Svarbiau už dalyvių skaičių yra jų kokybė: vardas tarptautinėje meno rinkoje ir mugėje pateikiamų darbų lygis. Akivaizdu, kad ta kokybė gerėja. Ypač tai pasakytina apie Lietuvos dailininkų kūrybą.

Regioninių mugių, tokių kaip „ArtVilnius“, poreikis atsiranda ir dėl to, kad jos sudaro galimybę rengti lydimąsias parodas, kurios yra tikrai stiprus Lietuvos sostinėje vykstančios mugės pranašumas. Ypač nuo 2014 m., kai meno vadovu tapo Ericas Schlosseris, anksčiau vadovavęs mugei „Art Moscow“. 2014-aisiais jis parengė dvi nuostabias parodas: Antano Sutkaus klasikinės fotografijos parodą „Moteris“ ir šiuolaikinę instaliaciją „And I don't know how to slow it down“, sukurtą Paryžiuje gyvenančių bei kuriančių Svajonės ir Pauliaus Stanikų. 2015-aisiais lydimoji programa buvo dar geresnė: nuostabi Vladimiro Tarsovo instaliacija, įrodanti, kad autorius yra vienas pirmaujančių erdvinio meno kūrėjų Lietuvoje, jau nekalbant apie tai, kad jis vienas geriausių džiazio perkusininkų pasaulyje (tuo įsitikinome jo koncerte klube „Paviljonas“); taip pat Dariaus Liškevičiaus, kuris šiemet atstovavo Lietuvai Venecijos bienalėje, „Labyrinthus“. Tai buvo tikras „tiltas“ tarp Venecijos ir Vilniaus. Mano galva, jo vilniškė ekspozicija savo užmoju, vizualumu ir menine kalba akivaizdžiai pranoko venecijietiškąją. Silpnesnė buvo tik paroda, kurioje eksponuota užsienio meno kolekcija, surinkta „Lewben“ fondo („Lewben Art Foundation“, kuratorė italė Francesca Ferrarini). Tai pagrindinis mugės rėmėjas, o rėmėjai turi savo teises, ir gerai būtų, kad dar ilgai mugės rėmėju liktų.

Lietuvos vidaus rinkai yra svarbūs geriausiai galerijai ir geriausiai menininkui skiriami apdovanojimai. Deja, čia priimami vidiniai pašaliniai stebėtojai nelabai suprantami sprendimai, kurie dažniausiai susiję su draugystėmis ir susitarimais, o ne su tikromis vertybėmis. Išimtis būtų du „ArtVilnius 2015“ apdovanojimai: vis dar jaunai dvasiai ir kūnu Laimai Oržekauskienei-Ore

už įspūdingus darbus (pristatytus Kauno galerijos „ArtCart“) ir fotografijos meistru iš Klaipėdos Remigijui Treiguiui. Pastarieji apdovanojimai buvo pelnyti ir niekas jų nekvėstionavo. Šie menininkai galėtų juos gauti bet kurioje, netgi pačioje prestižiškiausioje užsienio mugėje. Iš gailėsčio neminėsiu ilgo sąrašo daugiau ar mažiau nusipelnusių menininkų, kuriuos įvertino ankstesnių mugių vertinimo komisijos nariai, nes jis parodytų mugės uždaramą ir jos įsipainiojimą į grupinius (sąjungų ir mokyklų) susitarimus, o ne tikrą šiuolaikinio Lietuvos meno jėgą ir potencialą.

Galerininko akimis

Pabaigoje vėl virsiu galerininku, kad papasakočiau įspūdžius, patirtus dalyvaujant 2013, 2014 ir 2015 m. „ArtVilnius“ mugėse su galerija „Stalowa“, kuriai vadovauju. Ji per šiuos metus buvo vieninga galerija iš Lenkijos (kaip metraštininkas tik priminsiu, kad 2009-ųjų mugėje dalyvavo trys lenkų galerijos: „Leto“ iš Varšuvos, „Piekar“ iš Poznanės ir Bydgoščiaus galerija BWA – nė vienos iš jų vilniškė mugė neįtikino dalyvauti dar kartą).

Organizacine prasme mugė pateisino visas su ja sietas viltis ir eina koja kojon su geriausiais tokio tipo renginiais Vakarų Europoje. Atsižvelgiant į mažas dalyvavimo išlaidas, organizatoriai privertė mus pripažinti pasiūlymą esant labai patrauklų ir įsirašyti šį renginį į savo dalyvavimo tarptautinėse mugėse planus. Didelis lankytojų skaičius privertė manyti, kad dalyvauti „ArtVilnius“ visomis prasmėmis apsimoka. Daug žmonių klausinėjo įvairių smulkmenų, norėjo bendradarbiauti. 2013 m. viskas buvo tiesiog puiku iki pat mugės pabaigos, kol paaiškėjo, kad nepardavėme nė vieno darbo. 2014 ir 2015 m. buvo jau geriau, bet vis dar vos pavyko susigrąžinti išlaidas, jau nekalbant apie rentabilumą. Šia prasme Vilniaus mugė buvo katastrofa. Maloniai praleista katastrofa, laimei, nesušlugdžiusi galerijos. Bet tai neturėtų stebinti, nes „ArtVilnius 2014“ iš viso parduota 140 darbų už 600 000 litų, o 2015-aisiais dar mažiau – tik 100 darbų už 200 000 eurų. Nemalonu rašyti, bet tai vidutinė, pavyzdžiui, Vokietijos galerijos apyvarta, pasiekiami prestižinėse mugėse Vakaruose ar Azijoje. Ir už tiek parduodama 5–10 darbų.

Nuoširdžiai prisipažinsiu, kad kaip galerininkas daugiau į Vilnių nevažiuočiau, nors jaučiu didelę simpatiją ir sentimentų. Meno verslas vis dėlto yra verslas, ir norėčiau juo verstis Londone, Majamyje ar bent jau Berlyne. Taigi, galutinis galerininko atsakymas į antraštėje pateiktą klausimą – neigiamas. Kaip kritikas atsakau teigiamai ir esu už tokią regioninę mugę kaip „ArtVilnius“, projektą, labai naudingą ir svarbų stiprinant meno rinką Lietuvoje ir mūsų regione. Ši rinka neatsiras turint vien puikius muziejus ir meno centrus, tam reikia komerciniais pagrindais tvarkingai veikiančių privačių šiuolaikinio meno galerijų. Lietuvoje tokių yra kelios, jos daugiausia dalyvauja užsienio mugėse, bet esu įsitikinęs, kad, sustiprėjus „ArtVilnius“ mugei, artimiausioje ateityje įsitikins, jog verta ir galima čia dalyvauti. Už mažesnę kainą, bet savoje šalyje. Dėl kolekcininkų, tikrai žinančių lietuviško meno vertę.

„ArtVilnius '2015“, „Litexpo“ rūmai, Vilnius

Rimantas Milkintas. *Prasilenkiančios sferos*. 2015, medis
(LDS Šv. Jono gatvės galerija)

Jonathas de Andrade (Brazilija). *Nostalgija, intensyviausias jausmas*. 2012, automobilių dažai, stiklas, skaitmeninė spauda, vinilas. („Lewben Art Foundation“)

Danas Aleksa. *Privatus laikas*. 2015, metalas 480×560×450 cm

Grupė „Baltos kandys“. *Suktinis*. 2015, kinetinė instaliacija, šilkas, vaizdo įrašas
(Panevėžio miesto dailės galerija)

Monika Dirsytė. *Aš tavo saulė*. 2015, performansas

Nikita Shalennyi (Ukraina). *Sibiras*. 2015, instaliacija, tekstilė, 302×1802 cm

Vladimiras Tarasovas. *Šešiasdešimtieji*. 2015, instaliacija

Laima Oržekauskienė-Ore. *Dedikacija tėvui. Vilniaus m. ligoninė. Palata Nr. 1.* 2012–2013, tapiserija, skaitmeninė spauda („ArtCart“ galerija)

Who needs an art fair on the fringes of Europe?

Or, one question and several answers on ArtVilnius by the art critic and director of Warsaw-based private gallery

by Krzysztof Stanisławski

Krzysztof Stanisławski from Warsaw discusses the Vilnius art fair from two different perspectives – as an art critic and a gallery director. The question in the title of the text is given several positive and several bluntly negative answers. According to the author, for commercial success, Eastern European – artists should seek participation in the mega art fairs taking place in the West or Asia. The practice frequent in Eastern region to use state budget for subsidizing galleries participating in international art fairs is also called into question.

In discussing ArtVilnius, the author notes that even Poland, with the population of 40 million, has not managed to organize a similar art fair over the past 25 years. As an art critic, he tends to believe that such regional events make sense on condition only they are of a highly professional level. It is in Vilnius where it is possible to learn about most of Lithuanian galleries and intense Lithuanian artists. Also, one can get familiar with the majority of the galleries from Latvia, Estonia, Ukraine and Belorussia, and with their artists. This situation can be interpreted in two different

ways – depending on one's approach. ArtVilnius is a regional art fair, at the same time it is peripheral, limited, and in a sense, secluded. On the other hand, it is a unique fair round the globe where one can learn of such a number of Lithuanian and Eastern European artists. It is a commercial aspect, but these goals in order to be achieved require constant and effective advertising work for this event.

In summing up his experiences and insights, the author concludes he would not come back to Vilnius as a gallerist. Art entrepreneurship is a kind of business and one would rather do it in London, Miami or Berlin. Thus he gives a definitive negative answer to the question in the title. As an art critic, he answers positively and believes in such a regional art fair as ArtVilnius, as a project useful and important in the development of an art market in Lithuania and across the entire region. This market is not going to be shaped by just having great museums and art centres but depends on the privately run contemporary art galleries operating on clear-cut commercial terms.

Lijana Šatavičiūtė

Išsiveržti iš dėžės

Žvilgsnis į Vilniuje rengiamas tarptautinės tekstilės miniatiūrų bienalės

„Arkos“ galerijoje Vilniuje vasarą jau devintą kartą surengta tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Iš dėžės“. Parodoje (kuratorė Žydrė Ridulytė) kūrinius pristatė per 80 menininkų iš kelių pasaulio žemynų: Europos, Azijos, Šiaurės ir Pietų Amerikų. Tarptautinė tekstilininkų bendruomenė jau seniai pripažįsta Lietuvą kaip patrauklaus ir konkurencingo tekstilės meno šalį. To pasiekti padėjo pirmiausia aktyvus šalies tekstilininkų dalyvavimas tarptautinėse parodose, kuriose ne vienas jų pelnė aukštus įvertinimus (Feliksas Jakubauskas, Lina Jonikė, Eglė Ganda Bogdanienė, Loreta Švikauskienė, Jūratė Petruškevičienė, Birutė Sarapienė ir kiti), taip pat Kauno bienalės, sukviečiančios garsius menininkus ir kuratorius. Dėl Vilniaus dailės akademijos vykdomų švietimo mainų programų lietuvių tekstilės menas gerai žinomas Skandinavijos šalyse, Škotijoje, Turkijoje.

Vilniaus, kaip tekstilininkų traukos centro, vaidmuo šiandienos globalaus pasaulio sąlygomis nieko nestebina. Tačiau kiekviena sostinėje surengta tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė mintimis nukelia į praeitį amžių, ankstyvosios nepriklausomybės laikus, kai tokio centro vardą reikėjo išsikovoti. Tais neramiais 1992-aisiais, kai gyvenome laisvės euforija, o neklusnios „respublikos“ iš savo gniaužtų vis dar nenorėjo paleisti rytinė kaimynė, grupė vilniečių tekstilininkų nutarė surengti tarptautinį lino miniatiūrų simpoziumą, skelbiantį pasauliui apie nepriklausomos valstybės atsiradimą Europos žemėlapyje. Šio ir kitų dviejų simpoziumų organizatorės Jūratė Urbienė ir Liucija Kryževičienė-Hutcheon kaip ypatingą atvejį Lietuvos tekstilės istorijoje traktuoja tuos tris (1992, 1994, 1996 metų) sakraliam linui skirtus simpoziumus, paklojusius pamatus tarptautinėms Vilniaus bienalėms. Čia reikėtų priminti, kad respublikinės mini tekstilės parodos Lietuvoje buvo rengiamos nuo 1983 metų, tačiau jos buvo lokalaus pobūdžio, o štai lino miniatiūrų bienalių ciklas įgijo ir politinę potekstę.

2015 m. bienalės tema „Iš dėžės“ akcentavo išsiveržimą iš ribotos erdvės ir atliepė situaciją, kai, praskleidus geležinę uždangą, reikėjo ryžtis išsilaisvinti iš griežto reglamentavimo ir apribojimų dėžės. Šiandien akcentuojame pirmiausia perkeltinę „dėžės“ prasmę (angl. *out of the box* – išsilaisvinimas iš stereotipų), o anuomet reikėjo įveikti ne vieną tiesioginį išsilaisvinimo etapą: sukaupti drąsą, surasti po Vakarų pasaulį išsibarsčiusius nepažįstamus kolegas, sudominti juos linu. Ir tai buvo daroma nežinant asmenų ir organizacijų kontaktų, nesant interneto (sunku įsivaizduoti), turint ribotas lėšas (kultūrą remiančių fondų nebuvo), taip pat dar neturint tikrų savų pinigų, išskyrus „vagnorėlius“, kuriuos, sunkiai surinktus iš rėmėjų, simpoziumo rengėjos nešiojosi su savimi, neleidamos sau net kavos puodelio už juos išgerti. Tačiau

buvo daug idealizmo, tuo metu daug ką žmonės darė „iš idėjos“. Ir sunkiai surasti kolegos tekstilininkai atsiliepė, suvažiavo (savomis lėšomis) ne tik iš Europos, bet ir iš Kanados, Naujosios Zelandijos, Brazilijos, Meksikos, JAV. Vilniuje kelios dešimtys įvairių pasaulio šalių tekstilininkų kūrė lino kompozicijas: audė, siuvinėjo, spausdino, aplikavo, nėrė, vėlė, formavo trimačius objektus. Gaudė kiekvieną žodį etnologų paskaitose apie ilgaamžę linininkystės tradiciją, kelionių po mūsų šalį metu stengėsi geriau pažinti mažai žinomą Lietuvą.

Po 1996 m. buvo padaryta pertrauka – atrodė, kad, keičiantis politinei ir kultūrinei situacijai, tekstilininkai turi svarbesnių – persiorientavimo, prisitaikymo prie besikeičiančios meninės konjunktyūros – problemų. Beveik po dešimtmečio Lietuvos dailininkų sąjungos tekstilės sekcijos iniciatyva mini tekstilės parodos Vilniuje buvo atgaivintos – 2005 m. surengta paroda simboliniu pavadinimu „Atviras laiškas“, kviečianti menininkus iš viso pasaulio rašyti savo „laiškus“ Lietuvai. Įdomu, kad panašiu metu suaktyvėjo smulkiosios tekstilės šalininkai ir kitose šalyse, Europoje padaugėjo šio tekstilės žanro parodų. Gal tapo akivaizdu, kad ne tik įprasto formato tekstilės menui, bet ir „mažajam“ reikalingi nuolatiniai pristatymai? Ką tekstilininkai, kuriuos sudomino parodos idėja, rašė savo kūrybos „laiškuose“? Jie kūrė įvairia technika, iš skirtingų medžiagų, reikšdami įvairiausias menines idėjas. Tikrai simboliška, kad pirmąją vietą buvo įvertintas pasaulinio garso amerikietis Archie Brennanas, parodos rengėjams oro paštu atsiuntęs tikrą atvirlaiškį: atviruko dydžio gobeleno technika išaustą kūrinių – žodžius „This is a very small tapestry“ („Tai labai mažas gobelenas“) juodame fone.

Iki 2015 m. Vilniuje buvo surengtos aštuonios tarptautinės tekstilės miniatiūrų bienalės, skirtos šiuolaikinio pasaulio aktualijoms. 2007 m. bienalės organizatoriai, jausdami savotišką ankstyvųjų simpoziumų nostalgiją, vėl prisiminė liną. Jie panoro išsiaiškinti, ar šių dienų lietuvių ir pasaulio tekstilininkai skiria šiai medžiagai kokią išskirtinę vietą? Laukė nusivylimas. Parodos „Lino archetipas“ eksponatai atskleidė, kad tekstilininkai liną greičiau traktuoja kaip medžiagą tam tikrai spalvai ir faktūrai sukurti nei aukština jį kaip sakralų archetipinį objektą – vieną seniausių, dievo Vaižganto globojamą, giliai pasąmonėje įsispaudusį, tautosakoje ir papročiuose tauriais pavidalais gyvuojantį augalą.

Vėliau Vilniaus bienalių organizatorių dėmesys nukrypo į istoriją. Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui skirta 2009 m. vykusio VI bienalė „Šimtmečiai ir akimirkos“ bandė iš naujo skaityti istoriją, pateikti naujas žinomų įvykių versijas, nevengiant šiuolaikinių interpretacijų, polemizuojant su stereotipais ir įvykių bei asmenybių mitologizavimu. Bienalės kūriniai demonstravo, kad istorijos, glaudžiai susijusios su žmogaus ir tautos egzistencija, įvaizdinimas – subjektyvus procesas, kiekvienos kartos suprantamas savaip, išplaukiantis iš naujų požiūrių ir epochos poreikių.

Istorijos interpretacijas pratęsianti 2011 m. tekstilės miniatiūrų bienalė „Išnykti / Išlikti“ sprendė šiuolaikinio žmogaus egzistencijos problematiką: kas mūsų laukia rytoj, ką radome ir paliksime po savęs, ar įspausime pėdsaką savame laike? Bene gausiausia dalyvių skaičiumi (125 autoriai iš 31 šalies), į tų metų Kauno bienalės programą įtraukta paroda gvildeno individo būties

šiūolaikiniame pasaulyje tematiką. Vieniems tekstilininkams labiau rūpėjo individo išlikimo, kitiems – išnykimo ar šių priešpriešų keliamos peripetijos. Buvo akivaizdu, kad šiandienos tekstilininkai jautriai reaguoja ne tik į savo būtį, bet ir į menininko laikysenos bei dvasinių ir tautinių vertybių likimo globalizacijos sąlygomis klausimus.

2013 m. vykusio VIII bienalės „Mintys – tai ...“ panardino į matomo ir nematomo sferą. Jos koncepcija rėmėsi metafizikų teiginiu, kad materialūs ir dvasiniai pasauliai – neatsiejami, kad mintys – materialios, o žmonių galvose vykstantys mąstymo procesai sukuria tikrovę – realius daiktus ir reiškinius. Mintis materializuojantys tekstilininkų darbai tarsi teigė, kad žmogaus mintys – energija, gebanti kurti nuostabių daiktus.

Tekstilės miniatiūrų bienalės driekiasi kelių dešimtmečių keliu, kuris prasidėjo nuo savęs įtvirtinimo, kuriame netrūko menininkų kiekviename pasaulio kampelyje gvildenamų kūrybos problemų sprendimo. Kiekviena bienalė buvo ne tik meninė, bet ir savotiška politinė manifestacija, skelbianti darnaus įvairiatautės tekstilininkų bendruomenės susibūrimo idėją. Vilniaus bienalės padėjo surasti bendraminčių, kurių palaikymas labai svarbus politinių pokyčių, finansinių krizių, karų ir terorizmo grėsmės akivaizdoje. Bienalėmis lietuviai įgijo gerų draugų. Jau po 2000-ųjų rengtose tekstilės miniatiūrų bienalėse buvo galima išvysti ne vieną pirmųjų Vilniaus lino simpoziumų dalyvę, tarp jų škotę Fioną Hutchison, kuri Vilniuje 1992 m. sukurtas miniatiūras lagamine slapta nugabeno į Edinburgą ir ten eksponavo, taip pat Helsinkio meno universiteto profesorę Heleną Lupari, atvėrusią šios Suomijos aukštosios mokyklos duris lietuvių tekstilininkų stažuotėms.

Pastaruoju metu pagrindines bienalės ekspozicijas papildė lydimosios parodos, praplečiančios tekstilės ieškojimų lauką. 2013 m. tai buvo po pasaulį keliaujanti Japonijos tekstilės miniatiūrų „aukso fondo“ kolekcija. 2015-aisiais pristatyta vienos iš ankstyvųjų lino miniatiūrų simpoziumų rengėjos L. Kryževičienės-Hutcheon paroda „Miestas. Metų laikai“ ir Kosta Rikos tekstilininkės Alehandros Gutiérrez Moyos rengtas meninis-socialinis projektas „WonderWomen. Art Bra“ – „Nuostabi moteris. Liemenėlių menas“, sukurtas keliasdešimties Centrinės Amerikos (Kosta Rikos, Nikaragvos, Urugvajaus, Gvatemalos ir kitų), Kanados ir Ispanijos moterų, siekiančių atkreipti visuomenės dėmesį į moters teises ir problemas.

Šiemetė bienalė „Iš dėžės“, kaip jau minėta, akcentavo tiek perkeltinę, tiek tiesioginę išsilaisvinimo iš dėžės idėją. Pakludami koncepcijos dvilypumui, tekstilininkai pateikė ir tiesioginių, ir metaforinių santykio su dėže – uždara, polėkį saistančia erdve – versijų. Išvystė daug miniatiūrinių dėžių (užuomina į etnografines skryniais, dėklus, daiktų talpykles) – minkštų, tekstilinių ir kietų, plastikinių, stiklinių (Zita Inčirauskienė) ir net metalinių (Inge Stahl), saugančių tikrus tekstilės paveldo lobius, įtrūkusių, nepajėgiančių sulaukyti iš jų besiveržiančių audinių, siūlų ar grotovo juostelių (Inga Betuža-Bertuža). Rumunė Miruna Michaela Hasegan permatomoje dėžutėje sluoksniais sudėjo audinius, reiškiančius „tradicijas“, „stilių ir prabangą“, viršų palikdama „laisviems meniniams eksperimentams“. Kai kurie autoriai siūlė išsilaisvinimo iš

uždaro erdvės kelią. Nuolatinė Vilniaus tekstilės bienalių dalyvė suomė Minnamarina Tammi prisiminė Europą krečiančią pabėgėlių iš Afrikos krizę („Kas praėjo, tai praėjo“, 2015). Ironiškas Militos Balčaitytės ir Eglės Sakalinskaitės patarimas išsiveržti išdaužus stiklą – bene šmaikščiausia kelio į laisvę nuoroda. Iš dėžės išsiveržusios Eglės Gandos Bogdanienės siuvinėtos musės priminė Charleso Darwino evoliucijos teoriją.

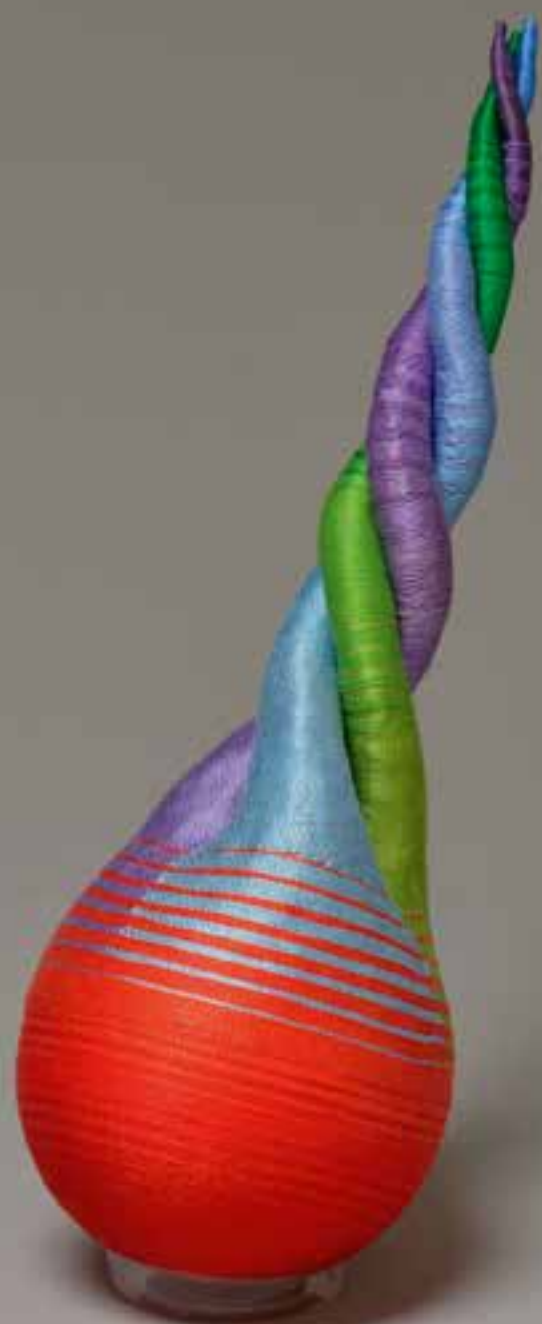
Kai kurie bienalės autoriai demonstravo, ką galima ištraukti iš dėžės: kažkada nešiotus, į ryšulėlius surištus vaikų drabužėlius, seną audeklą, pageltusius manuskriptus, siuvimo priemones, papuošalus iš augalų, aprūkčiusius degtukus. Taip pat ir artimųjų portretus, sakralius objektus, iš kurių galima kurti koliažines kompozicijas.

Parodos vertinimo komisija vienu iš trijų pagrindinių prizų – Auksine šaudykle – apdovanojo Liucijos Kryževičienės-Hutcheon trimačių kompozicijų iš sizalio, popieriaus ir medžio ciklą („Vėjų rožė“, „Sūkurys“, „Toks sumanymas“, visi 2015 m.), žavintį neįmantrios formos raiškumu. Kitos Auksinės šaudyklės nusipelnė Danutė Valentaitė už tekstilininko pasirinkimo aktualizavimą – „Tapyti ar austi?“ (2012–2014 m.). Bendras Militos Balčaitytės ir Eglės Sakalinskaitės darbas už savitai perteiktą ironišką požiūrį, siūlantį išsigelbėjimą pro išdaužtą langą, įvertintas trečiaja Auksine šaudykle. Diplomu apdovanotas plastiškai aktyvus japonės Misako Wakamatsu triptikas „Banga II–IV“ – už savitą temos traktuotę, originalumą, medžiagiškumo pajautą. Diplomais įvertinti ir lietuvių Jono Stankevičiaus, Jelenos Škulienės, Norvegijai atstovaujančios Kristinos Daukintytės-Aas, britės Christine'os Sawyer, suomės Ninos Nisonen, prancūzės Brigitte Amarger darbai.

2015 m. tekstilės miniatiūrų bienalės koncepcija įrodo, kad vis dar aktualu išsiveržti iš dėžės. Garsusis Nicolas Bourriaud, vienas iš šiųmetės Kauno bienalės kuratorių, yra pasakęs: „Gerą parodą (bienalę) apibūdinčiau taip pat, kaip ir gerą knygą. Kokybės kriterijai visose srityse yra tie patys. Paroda turi būti vizualiai, intelektualiai sudėtinga, provokuojanti ir kelianti iššūkį. Ji turi pasižymėti sudėtingu tikslu. Ją galima kritikuoti ir diskutuoti, bet ji turi patvirtinti stiprią idėją.“¹ Meninė Vilniaus bienalių pusė buvo įvairi, jose dalyvavo tiek pasaulinio garso, tiek savarankišką kūrybos kelią pradedantys menininkai. Čia pritapo įvairūs stiliaus ir technikų požiūriu darbai, atspindintys pasaulyje vyraujančias tekstilės tendencijas, derinantys tiek tradicines, tiek inovatyvias priemones, atskleidžiantys menininkų individualybes.

Vilniuje rengiamos tarptautinės tekstilės miniatiūrų parodos traukia dalyvius dėl jiems rūpimų dalykų, kiekvieną kartą gvildenamų vis kitų šiandienos aktualijų: tradicijų ir modernumo santykio, istorinio palikimo, menininko vietos pasaulyje, žmonijos išlikimo problematikos. Tad lieka tikėtis, kad ši bienalė ne tik prisidės populiarindama itin paslankų ir eksperimentams imlų smulkiosios tekstilės žanrą, bet ir toliau skatins meninių idėjų mainus, sutelks įvairių kraštų dailininkus naujoms idėjomis įgyvendinti.

1 Daiva Citvarienė, 10 klausimų meno kuratoriui Nicolas Bourriaud, in: *Šiūolaikinio meno bienalė kaip specifinės vietos atvejis: lokalumas prieš globalumą / Contemporary Art Biennial as a site specific event: local versus global*, Kaunas, 2015, p. 56.

Liucija Jūratė Kryževičienė-Hutcheon. *Vėjy rožė*. 2015, sizalis

Minnamarina Tammi (Suomija). *Kas praėjo, tai praėjo*. 2015, laikraštis, žurnalas, sukimas, mišri technika. 20 x 20 x 20 cm

Rolands Krutovs (Latvija). *Laisvės pradžia*. 2015, plēvelē, popierius, akrilas, spausdināmas, autorinē tehnika, 20×20 cm

Stepping out of the box

A glimpse of Vilnius International Miniature Textiles Biennial

by Lijana Šatavičiūtė

In this text, the author surveys the history of Vilnius International Miniature Textiles Biennial. The start of it goes back to the tumultuous 1992, when Lithuania was still euphoric from the new freedom, yet its Eastern neighbour was not yet willing let go. A group of Vilnius textile artists came up with the idea to launch an international symposium of miniature linen artwork to announce the world about the re-emerging new state on the map of Europe. The initial three miniature textile symposia in linen started the history of Vilnius International Miniature Textiles Biennial.

The theme of the 2015 event, *Out of the Box*, emphasizes the breakout from a restricted space and relates to the situation of 1992, when after the fall of the Iron Curtain, it took much determination to get "out of the box" of real restrictions and obstacles. Nowadays we use the English idiom *Out of the box* to speak of breaking away from stereotypes. Yet at that time it was about courage for finding colleagues from all over the world, making them interested in linen. Without contacts of individuals and organizations, with no Internet, and with limited funds (there were no culture support foundations), it was not an easy task. Yet artists had a good deal of idealism and dedication.

The miniature textiles event covered a meaningful road of several decades, having started as a form of self-establishment and getting to the solution of some universal creative problems shared by artists globally. Each event was a landmark in artistic terms, but not only: they functioned as political manifestations proclaiming the harmonious rallying of multi-national community of textile artists. The Vilnius biennials helped to search out artists of similar mind-set the support of which is extremely important in the face of political changes, financial crisis, wars and terror.

Tautvydas Bajarkevičius

FLUXUS paradoksas

1. 365-ias dienas kolekcionuok klišes (angl. clichés):

po 5-ias per dieną.

2. Liepos 4-ąją* sudegink jas

ARBA

surūšiuok:

a) pagal abėcėlę;

b) pagal tematiką;

c) pagal raidžių kiekį;

d) pagal joms priskirtą spalvą.

* Spalio 12-oji tam tinka labiau nei liepos 4-oji.

Geoff Hendricks. *Metų trukmės įvykis (1954)*¹

„Fluxus“, savaime suprantama, nėra retorinis oksimoronas, apibrėžiamas judesiu „tiesiai per aplinkui“, rodomuoju pirštu bedant perspektyvos „iš tuščio į kiaurą“ link. Tokia – paradoksas – negatyvi formuluotė nugriebtų šiojį tokį dulkių sluoksnį nuo deskriptyviosios fenomeno ašies, dažnai formuluojamos būtent per nusakymo, kas „Fluxus“ vis dėlto yra, galimybės neigimą. Tai visiškai logiškas padarinys to, kad turime reikalą su reiškiniu, įsitaisiusiu pačioje paradokso šerdyje – o ta vieta beveik visada tampa tuščia, kai tik pabandoma ją užpildyti. Kaip tik čia dažniausiai ir padeda paradoksalūs rodomojo piršto judesiai – galbūt net tokie, kokius jau lakoniškai apibūdinau.

Kitaip tariant, kartais dalykai iš tiesų kalba patys už save. Štai ką apie vieną savo bendražygį, Henry Flyntą, pasakoja Jurgis Mačiūnas: „Henry Flynt tuo metu išplėtojo vadinamojo koncertų meno idėją, kurią dabar kopijuoja tiesiog tūkstančiai menininkų, pavadinę tai koncepciniu menu. Vienas iš pirmųjų jo koncerto kūrinų, sukurtas 1954 metais, – keisti normalaus sakinio žodžius jų reikšmių aiškinimais iš žodyno. Sakykim... Kitaip tariant, pasirenkamas sakinyss „Kitaip tariant“; jis keičiamas: pateikiamas visų „kitaip“ reikšmių aiškinimas iš žodyno, o paskui „ariant“ visų reikšmių aiškinimas. Tada imamas kiekvienas reikšmių aiškinimo žodis atskirai, vėl žiūrima į žodyną ir vėl pateikiamas to žodžio reikšmių aiškinimas, ir tol plečiamas tas dviejų žodžių sakinyss, kol jis virsta knyga.“² Ši J. Mačiūno reminiscencija, kurią jis pateikia pasakodamas apie „Fluxus“ istoriją, atskleidžia nuostabią variantiškumo skalę, kuri vėliau buvo puikiai išplėtota meno kūrinų

žanre, vadinamame instrukcijomis, – taupiuose žodiniuose nurodymuose, pagal kuriuos performansas, įvykis ar kitoks kūrinys gali būti atkurtas įvairiose situacijose. Instrukcijos, grakščiai ir stilingai įkūnydamos idėjas, iš esmės ir tapdavo pirminiais meno kūriniais, o idėjų realizacijos – išvestiniais, situaciniais įvykiais. Kaip tik tai leidžia numanyti „Fluxus“ turėjus tiesioginį ryšį su pačiomis konceptualizmo ištakomis, nors tiesiogiai priskirti „Fluxus“ konceptualizmui nederėtų.

Marianne Bech knygoje „Fluxus“ partitūros ir instrukcijos: transformacijos metai“, bandydama nusakyti „Fluxus“ instrukcijų žanrą, pasirenka neatsakymo klausimo retoriką: „Ištisos kaskados ištartų ir užrašytų žodžių, per dešimtmečius nuskambėjusių seminaruose ir konferencijose, publikuotų kataloguose, knygose ir internete, buvo pilnos išradingų, keistų, kvailų, išmintingų ir juokingų įžvalgų apie tai, kas išties yra įvykių partitūros ir instrukcijos: Pavadinimai? Matematinės lygtys? Paradoksai? Mįslės? Dėlionės? Veiksmų pasiūlymai? Kvietimai dalyvauti? Mintys, nugulę ant popieriaus lapo? Dzen? Poezija? Haiku? Filosofija? Patarlės? Principai? Libretai? Grynosios koncepcijos? Onomatopėjiškos imitacijos? Ar kažkas kito?“³

Įdomu tai, kad dažniausiai, būdamos ganėtinai deskriptyvios ir nurodydamos į konkretų veiksmą ar veiksmų seką, „Fluxus“ instrukcijos iš tiesų pasižymėdavo retorinėmis ar kitokio pobūdžio stilizacijomis. Štai kaip atrodė paprastutis menininkės Mieko Shiomi etiudas:

Nykstanti muzika veidui

šypsokis

*nustok šypsotis*⁴

Tai moderni tradicinio haiku forma, dar radikaliau minimizuojanti poetinę mizansceną. Taip pauzė, tradicinėje poetikoje atsiverianti tarp trielio eilučių užuominos gestu, šiuo atveju pasirodo kaip vos įžvelgiamas krustelėjimas lūpų kampučiais. Labai muzikalus krustelėjimas – tokį jį padaro kalba ir vaizduotė. Menininkės video filmas, kuriame pagal šią elegantišką miniatiūrą šypsosi (ir nustoja šypsotis) Yoko Ono, gali netgi šiek tiek nuvilti: atrodo, kad tekstą verčiant regimu gestu kažkas dingsta. Kita vertus, dvielij paversdamas scenarijumi, filmas gyvena paralelinį gyvenimą ir taip įeina į avangardinio videomeno istoriją.

1 Geoffrey Hendricks, *Year-Long Event // Fluxus Scores and Instructions. The Transformative Years*. Ed. by Jon Hendricks, with Marianne Bech & Media Farzin. The Gilbert and Silverman Fluxus Collection, Detroit, 2009.

2 Jonas Mekas, *Trys draugai. Jurgis Mačiūnas, Yoko Ono, John Lennon*. Vilnius: Baltos lankos, 1998.

3 Marianne Bech, *Fluxus in Love // Fluxus Scores and Instructions. The Transformative Years*. Ed. by Jon Hendricks, with Marianne Bech & Media Farzin. The Gilbert and Silverman Fluxus Collection, Detroit, 2009.

4 David T. Doris, *Zen Vaudeville: A Medit(t)ation in the Margins of Fluxus // The Fluxus Reader*. Ed. Ken Friedman. Academy Editions. West Sussex, 1998.

II

*nothing on this side
(see other side)⁵*

Iš Jono Meko knygos „Trys draugai“

Tolesnės dialektikos link mane palydi J. Mačiūno interviu vienai Siatlo radijo laidai paminėtas atvirukas. Ant vienos jo pusės įrašytas George'o Brechto teiginys: kad ir ką kitoje pusėje pasakytų Benas Vautier, jis būtų neteisus. Kitoje atviruko pusėje įrašytas Beno Vautier teiginys: George'as Brechtas yra teisus. Tad George'as Brechtas, net ir būdamas teisus, pasak Beno Vautier, tampa neteisus savo paties teiginio (kad Benas Vautier yra neteisus) atžvilgiu, o tai savo ruožtu ir Beno Vautier teiginį daro neteisingą, kas George'o Brechto teiginį paverčia teisingu... Tai – supriešintų binarinių opozicijų grandinė, primenanti dviejų vieno į kitą atgręžtų veidrodžių tunelio principą. Visas žavesys tas, kad šis begalybės eskizas suturėtas paprastame atviruke: gali jį išvysti ir pačiupinėti...

Reikėtų pasakyti, kad „Fluxus“ estetikoje esama tam tikro paprastumo, pasireiškiančio faktografiškumu, konkretumu. Tad ir ją nusakančius bruožus galima vardyti faksimilinio šrifto detalumu, it dėlioiant kartotekoje pedantiškai surūšiuotus artefaktus. Šriftas, kartotekos elementai, kolekcionuojantis rūšiavimas, rašyena ir autorizuotas ženklas, epistoliarinė maniera, retro stilistikos spaudos imitacijos, tam tikra performatyvaus archyvo logika yra akivaizdžios „Fluxus“ reliktų charakteristikos. Nenuostabu, kad šie artefaktai, kažkada cirkuliuavę kukliame draugų menininkų ratelyje kaip autonominė, periferinė simbolinės vertės mainų valiuta, ilgainiui buvo įtraukti į muziejų kolekcijas ar netgi inicijavo naujas šiuolaikinio kolekcionavimo tendencijas. Subjektyviai gvildendamas savo paties atmintį apie šį reiškinį, atsimeinu daugiausia knygas, katalogus, laiškus, pasakojimus, keletą minimalistinių videodarbų ir mąstau apie tai, kad tokia atmintis tiesiogiai siejasi su tam tikra „pasidaryk pats“ aktualizacijos logika, kuri visiškai atitiktų partitūrišką „Fluxus“ charakterį. Tokio įspūdžio nepakeitė net ir kelios išsamios retrospektyvinės šiam judėjimui skirtos parodos bei ekspozicijos. Tačiau taip teigiant būtina pridurti ir keletą labai svarbių išlygų.

„Fluxus“ partitūriškumas, regis, yra itin performatyvus, t. y. jis neapibrėžia tam tikros iš anksto numatytos situacijos konkrečiu jos įgyvendinimo aprašu ar instrukcija. Atvirkščiai, partitūra čia dažniausiai egzistuoja kaip idėja, kūrybinis impulsas, konceptualios minties etiudas, iš kurios ta situacija skleidžiasi. Savo konceptualiomis šaknimis suaugęs su savaip suvoktu muzikalumu, „Fluxus“ žaidžia su trukme, laiku, konvencija, riba, įtrūkiu, paradoksu, ištiktuku, išdaiga, nuotykiu, tam tikra choreografija. Dėl to paroda čia neretai antrina koncerto, situacijos, eksperimentinių filmų peržiūros ar įvykio žanrui. Maža to, čia esama tam tikro metaperformatyvumo, pasireiškusio susirašinėjimais, kurie nemažai prisidėjo prie laiškų meno (angl. *mail art*) plėtotės, idėjų apykaitos, inicijuotų įvykių. Visame kame ypač daug improvizacijos ir intensyvumo. Tačiau performansų, koncertų ir įvykių dokumentacija, atrodo, nebuvo sureikšminama arba, siekiant išsaugoti

nepakartojamą įvykio dabartiškumą, su juo sietiną efemeriškumą ir žaismingą rituališkumą, jos netgi sąmoningai vengta.

Žinoma, kaip ir kiekvienas judėjimas, „Fluxus“ stengėsi apibrėžti ribas ir tapatumą, savo programą. Akivaizdu, kad tai buvo kolektyvinė vizija, tačiau jos manifestacijos daugiausia siejamos su Jurgio Mačiūno asmeniu. J. Mačiūnas ne tik tarp bendraminčių menininkų garsėjo kaip subtili, įvairiapusiška asmenybė. Turime prisiminti jo meno istorijos studijas, patirtį architektūros srityje, susidomėjimą muzika: pradedant renesansu, baigiant elektronine ir kitokia avangardine muzika. J. Mačiūno pasaulėžiūra buvo pabrėžtinai egalitarinė ir tai atsispindėjo jo suformuluotoje ir nuolat manifestuojamoje judėjimo meninėje programoje. Ji visų pirma buvo grindžiama konkretumu ir naujojo realizmo principais. „Fluxus“ pokario avangardo judėjimų įkarštyje laikė save antiintelektualizmo, antielitarizmo ir netgi antimeno judėjimu. Kasdienybės šventės vadevilis, iracionalus minties šokis ir jį lydinti logiškai suvaldyta kombinatorika, bendruomeniškas performatyvumas, epistoliariškas, kontekstualizuojantis faktografiškumas, mažųjų formų kolekcionavimo aistros, radikalai redukuotos išraiškos kinematografiškumas, kritinė socialinė pozicija ir pilietiškas sąmoningumas – visa tai nusako „Fluxus“ meninę programą, nors jos vien tokiais raktažodžiais ir neišsemia.

Mėginant adekvačiai nusakyti „Fluxus“ judėjimo intensyvumą, samprotavimus apie jį reikėtų tirštinti menininkų pavardėmis, įvairių pasaulio miestų vardais ir juose vykusių festivalių bei kitų meninių įvykių pavadinimais, susitikimų ir susirašinėjimų užuominomis – judėjimo tėkmę pildžiusios gausios ženklais. Vienoje pastraipoje iliustruoti tokį srautą tegali nebent keleto taupių ir itin charakteringų štrichų eskizas. Niujorkas, žinoma, minėtinas kaip „Fluxus“ epicentras. Čia pats Jurgis Mačiūnas fiksuoja judėjimo pradžią XX a. 7-ojo dešimtmečio pradžioje. Tačiau Europa „Fluxus“ judėjimui buvo ne ką mažiau svarbi. Galbūt dėl to, kad, atsispyrę nuo amerikietiškojo avangardo, Europoje „Fluxus“ menininkai galėjo mėgautis kur kas aštresniais kontrapunktais įvairių klasikinių ir modernių meno kanonų atžvilgiu. O tai, žinoma, teikė judėjimui papildomo anarchistinio įkarščio. Galbūt dėl to judėjimo ištakos siejamos ir su Vysbadenu, kuriame 1962-aisiais įvyko pirmasis „Fluxus“ festivalis. Priklausomybės „Fluxus“ ir vien tik „Fluxus“, matyt, negalėtume priskirti niekam, išskyrus patį Jurgį Mačiūną. Lietuviškai auditorijai judėjimas neabejotinai siejasi ir su Jonu Meku. Taip pat žinomas J. Mačiūno susirašinėjimo su Vytautu Landsbergiu faktas. Plačiai tarptautinei publikai „Fluxus“ žinomas dėl Yoko Ono draugystės su Johnu Lenonu. Judėjimas įdomus ir dėl savo įtakų bei ryšių – tiesa, kartais labai nuoseklių ir gana fragmentiškų – su kompozitoriais Le Monte Youngu, Richardu Maxfieldu, Johnu Cage'u, vienu iš videomeno pradininkų Nam Jun Paiku ir kitais. O „Fluxus“ renginiuose dalyvavusių ir su judėjimu susijusių menininkų vienu atsikvėpimu net ir neįmanoma išvardyti. Vien jau todėl, kad tai buvo gausi tarptautinė bendruomenė, apėmusi menininkus Šiaurės Amerikoje, Vakarų ir Rytų Europoje, Tolimuosiuose Rytuose.

„Fluxus“, kaip reiškinys, Lietuvoje tapo aktualus jau nuo pat Nepriklausomybės atgavimo. Kai kurių Nepriklausomybės pradžioje susikūrusių menininkų grupių veikla savo estetika priminė

⁵ Šioje pusėje nieko nėra (žr. kitą pusę).

„Fluxus“ akcijas, o tuomet pas mus dar naujas performanso žanras neabejotinai galėjo būti paveiktas šio su Lietuva per J. Mačiūno asmenį tiesiogiai sietino tarptautinio reiškimo. Šio judėjimo palikimas įprasminamas žaismingame „Fluxus“ kabinete sostinės Šiuolaikinio meno centre, kuriame iki šiol galima pasigėrėti įvairiausiais conceptualiais paradokais bei pokštais ir pasižiūrėti „Fluxus“ filmų retrospektyvą. Jono Meko vizualiųjų menų centras visuomenei ne kartą pristatė „Fluxus“ kūrinių kolekciją. Nacionalinė dailės galerija šių metų liepos–rugsėjo mėnesiais eksponavo šią kolekciją pristačiusią parodą „Pasaulis pagal Fluxus“, kurioje Liutauras Pšibilskis⁶. Pastaroji paroda labiausiai susijusi su J. Mačiūno asmenybe. Joje visas judėjimas atskleidžiamas per jo autorinę viziją ir perspektyvą. Jeigu fenomeno istoriją, jo aktualizavimą ir reprezentavimą galime sieti su modernia autentiškumo pagava ar jos siekiu, tokios perspektyvos pasirinkimas visiškai pateisinamas. Parodos lankytojai tuo galėjo įsitikinti savo akimis.

6 2005 m. Liutauras Pšibilskis kartu su Nacionalinės dailės galerijos vadove Lolita Jablonskiene kuravo ir tarptautinio pripažinimo sulaukusį Jono Meko projektą „Mažų ir asmeniškų dalykų svarba didžiųjų užmojų laikais“, skirtą Lietuvos paviljonui Venecijos bienalėje.

J. Meko sudarytoje knygoje „Trys draugai“ sklaidžiasi Jurgio Mačiūno, Yoko Ono ir Johno Lennono draugystės istorija, perteikta atsiminimais, laiškais, nuotraukomis, piešiniais ir eskizais. J. Mačiūnas ten teisėtai vadinamas nereikšmingumo meistru. Tam tarsi atitaria ir visa „Fluxus“ estetiinė programa, kuri iš esmės ir yra įkvėpta nesusireikšminusio išradimo, atviro neįpareigojančiam žaismui, nuoširdžiam juokui, bendrabūvio tėkmei ir perkeisto kasdieniškumo patirčiai. Tokia žvilgsnio į meną perspektyva galėjo ir vis dar gali atverti naujas erdves bei horizontus. Tad nors čia nėra nieko nesvarbaus, nes visa yra savaip brangu kiekvienam į judėjimą įsitraukusiam menininkui ar jo mėgėjui, paradoksalu – čia vis dėlto nėra nieko perdėm rimto.

FILMO SCENARIJUS NR. 4

*Paprašykite publikos žiūrėti į ekraną, kol jis aptems.*⁷

Pabaiga.

7 „Šeši Yoko Ono scenarijai Jonui“. Iš Jono Meko parengtos knygos „Trys draugai: Jurgis Mačiūnas, Yoko Ono, John Lennon“.

Parodos „Pasaulis pagal Fluxus“ ekspozicijos fragmentas. Nacionalinė dailės galerija. Tomo Kapočiaus nuotr.

The paradox of FLUXUS

by Tautvydas Bajarkevičius

In the text dedicated to FLUXUS, the author makes an observation that while talking of this movement we encounter the phenomenon embedded in the very heart of paradox – and this place almost always remains empty as soon as attempts are made to fill it in. FLUXUS is presented as having had a direct link with the very sources of conceptualism, though it should not be straightforwardly attributed to this movement, and the instructions genre by FLUXUS is used as an example to illustrate this qualification.

Typeset, elements of cataloguing, collector-type sorting, handwriting and authorized sign, epistolary manner, print imitations of retro style, the logic of performative archiving – these are obvious characteristics of FLUXUS relicts. There is no wonder that these artefacts, which once circulated in a humble circle of friends like a kind of an autonomous, peripheral currency of symbolical value used for exchange, was gradually included into conventional museum collections or even initiated new trends of modern collecting.

The nature of FLUXUS scores also seems to be highly performative, e.g., it does not define the real, previously foreseen situation by a concrete description or instruction for its realization. FLUXUS plays games with duration, time, convention, boundary, fissure, paradox, pun, adventure, certain choreography. Therefore exhibition here quite frequently reiterates situational genres, the screening of experimental films or events.

In a book compiled by Jonas Mekas, Jurgis Mačiūnas is dubbed a “master of insignificance”. The entire aesthetic platform of FLUXUS seems to reiterate the same. Such an angle on art was and still remains capable of opening new vistas and horizons. Therefore there is nothing that is not important, because everything is in a way precious to every artist or a fan involved in the movement. And, paradoxically – all that said, there is nothing really very serious.

Auridas Gajauskas

Naujasis perspektyvizmas XII Baltijos trienalėje

Tai, kas šiandien yra meno kūrinys, rytoj jau gali būti kažkas kita.

David Bernstein, XII Baltijos trienalė

Žiūriu į Mario Bišofo piešinį, puošiantį parodą pristatantį leidinį. Jame pavaizduotas keistos paskirties pastatas – nei pilis, nei citadelė, nei dvaras, o visi jie kartu, su daugybe fantastinių, neįprastos paskirties architektūros elementų. Greta – brėžinys erdvėje, su tūriu viduje, bet perregimas. Tikriausiai, sujungę visas linijas, gautume tetraedrą arba panašią į jį figūrą. Prieš keletą dienų, man baigiant skaityti Jurgio Baltrušaičio vyresniojo apsakymus ir laiškus, rašytus pirmajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje, radosi toks jausmas: įvairūs daiktai erdvėje, taip pat lubos, langai, sienos, koridoriaus grindys ir jomis surištos lentos, namo laiptai ir durys – visa padvelkė egzistenciniu, klinikinio svetimumu. Atrodė, kad greičiau, nei mintis spėja apčiuopti dalies ir visumos santykį, kažkas gyvas, juos jungiantis susirgo, o gal net numirė – šimtuose vietų. Ir taip pasiklido keistas, nenorimą atstumą sukuriantis svetimumo jausmas. Žinoma, toks jausmas vėlyvą rudenį aplanko mus dažnai, o Baltrušaičio vyresniojo tekstai – ką gi, jie tik sustiprino jį, išvaduodami mane iš kasdieninės aplinkos. Kodėl skaityti Baltrušaitį, kai mintis sukasi aplink Baltijos trienalę, ir ką bendra Mario Bišofo architektūrinis brėžinys turi su lapkričiu? Tuoj pat viską paaiškinsiu.

Trienalę palydinčio Bernsteino sakinio viduryje yra nutylėtas vienas labai svarbus elementas, kuriame nusitrina skirtumai ne tik tarp šimtmečių, bet ir tarp individualių patirčių. Tai – naktis, kurios metu gali atsitikti bet kas, netgi meno kūrinys pavirsti „kažkuo kitu“. Kaip pasiekti šią naktį? Kaip į ją įeiti ir iš naujo pažinti trienalės parodą būtent paslėptos jos įvykio prasmės požiūriu? Net šitaip formuluojamas klausimas, kuriam postūmį duoda Bernsteino frazė, yra toks metafizinis, kad stumia į taip formuluotų klausimų ir sprendinių laikus maždaug iki XX a. vidurio. Būtų viskas gerai, galėtume paklusti šiam diktatui ir prikelti senąsias metafizikos problemas, bet tuoj pat kelių pastoja tą patį sakinį, ir visą parodą, palydintis Anick Kleizen tekstas¹ apie mišką, redukuojantis bet kokią mėginimą mąstyti apie transcendenciją ir reikalaujantis pasaulį patirti iš apribotos perspektyvos ir jos konteksto. Prie viso to dar pridėkime Andreaso Angelidakio parodos architektūrą², sukurta iš panaudotų ir pamirštų, ŠMC sandėliuose ir koridoriuose užsilikusių medžiagų, ir pamatysime, kad situacija labai komplikuojasi. Kleizen straipsnyje dažnai cituojamoje antropologo Eduardo Kohno knygoje „How Forests Think – Towards Anthropology beyonde the Human“ pagrindinis dėmesys skiriamas pasaulio ne iš žmogaus, o

iš gyvūno perspektyvos studijoms. Kitaip tariant, aplinkos apribota kontekstinė perspektyva (bei jų daugis ir santykiai) yra ta, kuriai pirmenybę teikia visa trienalės paroda ir renginiai. Tokiu būdu ir aš atsidūriau savame kontekste, su savais apribojimais, kurie pasirodė susiję ne tik su išsilavinimu ir žiniomis, bet ir siekiantys toliau – asmeniniai. Šie dalykai susiję, todėl neseniai parašiau straipsnį apie Baltijos trienalę iš tarakono perspektyvos³ – mane tam paskatino Helene Cixous straipsnis „Birds, Women and Writing“. Jis yra įtrauktas į Matthew Calarco ir Peterio Attertono sudarytą rinkinį „Animal Philosophy: Essential readings in Continental Thought“.

Po kurio laiko, kai vėl ėmiausi rašyti apie parodą, dabar jau – „Dailės“ žurnalui, iškilo tos pačios problemos, kurias aptariau pirmiau ir kurias savitu būdu sprendžiau minėtame tekste. Vėl turėjau rasti kelių iš antropocentrinės, metafizinės perspektyvos į naują. Baltrušaitis atsirado kiek atsitiktinai, bet sutikime, kad literatūrinė simbolistų kūryba šiuolaikybei vis dar aktuali, galbūt net labiau nei patys tai įtariame⁴. Baltrušaičio santykis su tikrove buvo nepaprastai asketiškas ir, nors jo kūryba neabejotinai antropocentrinė, šis įcentruotumas buvo išblaškytas racionaliai ir sugautas simboliais. Ką tai reiškia man, rašančiam apie trienalę? Ogi tai, kad pasaulį sudarantys santykiai slepiasi po tam tikru gyvenimo patirties sluoksniu, kurį pakėlus visa atgyja ir pasirodo, kaip jis teigtų, tai, kas lemtingai svarbu. Taigi šis sluoksnis, kuris nusidėvi, sensta, pūva, yra, kuris išnyksta, kuris trienalėje buvo paverstas parodos architektūros statybos medžiaga „iš naujo“; šis sluoksnis buvo pakeistas ir vėl tapo simboline prasme svarbus, jis virto išradimų rūmais. Toliau liko ribotos perspektyvos ir konteksto problema, kuri išsprendė kaip paties Baltrušaičio atrasta – nieko nesuprantančiu žvilgsniu į Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždyną žiūrinčios pelės perspektyva. Nei pelė supranta žvaigždyną, nei žvaigždynas supranta pelę, ir tas jų „nei nei“ tapo nauja – pelės perspektyva, kurią panūdau pasirinkti rašymui apie trienalę. Supraskime teisingai, Baltrušaičio pelė beveik niekuo nesiskiria nuo paprastos pelės tuo aspektu, kuriuo pirmoji sutampa su Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždynu, o antroji – su savo išlikimo aplinkoje poreikiais. Žinoma, čia yra trečiojo (*tertium*) problema, dėl kurios poetas vis tiek sugrįžta į savo centrinę – žmogaus poziciją. O pelė vis dėlto yra tik pelė. Tačiau įmanomas ir pelės savistabos mechanizmas, kuris atspindėtų jos veiklą erdvėje (mokslas tai gerai žino ir pritaikoma)⁵. Mes galime įsivaizduoti ir jos elgesį parodoje. Galiausiai mums šie mechanizmai visai nėra būtini, pakanka simbolistinės, paties Baltrušaičio iki Didžiųjų Grįžulo Ratų žvaigždyno redukuotos pelės nuovokos⁶.

3 Žr. „Žvilgsnis į praėjusią XII Baltijos trienalę iš tarakono perspektyvos“. Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos internetinis puslapis, 2015 m. spalio 30 d. Internetinė prieiga: <http://www.letmekoolt.lt/auridas-gajauskas-zvilgsnis-i-praejusia-xii-baltijos-trienale-is-tarakono-perspektyvos/>

4 Ne tik todėl, kad realybę ir taip sudaro regimos simbolinės sistemos. Pavyzdžiui, vienas įdomiausių pastaraisiais metais leistų šiuolaikinio meno kultūros žurnalų „Federal“ (redaktoriai Aurimė Aleksandravičiūtė ir Jonas Žakaitis), atsitiktinumas ar ne, yra to paties pavadinimo kaip ir Raymond'o Rousselio knygoje „Locus Solus“ (1914) nupasakota skulptūra Afrikoje. Turint omenyje žurnalo turinį ir Rousselio skulptūros tarpvisuomeninį vaidmenį novelėje, jų ryšys mažų mažiausiai yra įdomus.

5 Pavasarį pasaulyje išgarsėjo vadinamosios „pelės herojai“ arba „pelės gelbėtojos“, kurios, sudarius jų kognityvinius žemėlapius ir pritačius mini filmavimo kameras, buvo pradėtos naudoti gelbėjimo operacijose. Tai pasirodė ypač naudinga žemės drebinimų ir kitų didelių sausumos katastrofų atvejais.

6 Toliau pateikiami pelės perspektyvai atskleisti vis dėlto labiau tikti Mažųjų Grįžulo Ratų žvaigždyno sąvoka.

1 Pavadinimo parodą pristatančiame leidinyje rasti nepavyko.

2 Andreas Angelidakis, instaliacija „Išradimų (iš naujo) rūmai“, 2015.

Žvilgsnis į XII Baltijos trienalę iš namų pelės perspektyvos

Lipu žalčio odos skarmalais, už kurių saulėje spindi sidabru išsiuvinėtos gėlės, girdisi duslūs žingsniai, bet per daug nesirūpinu, mėgaujuosi paukščių čiulbėjimu, kuris maišosi su tų pačių gėlių spindesiu ir vilioja kažkur giliau, tolyn, į vidų, kur matyti sušalusį lelijų sudaryti skliautai. Už lango, pro kurį patenka saulės spinduliai ir maloniai šildo man nugarą, zvimbiam bitės ir ošia medžiai, girdžiu dar vieną monotoniškai pasikartojantį zvimbimą ir pasijuntu, lyg būčiau į voro tinklą patekusi musė. Nieko panašaus, saulės šviesa atsimuša į raudoną aksomo pakraštį, krinta man į ausį, ir aš beveik girdžiu, kaip su fotonais maišosi, krenta ir kyla tarsi lašai žiedlapiuose dulkės. Šalimais per ploną vilną perbėga šešėlis ir aš paskui jį sprunku po tais šaltais, melsvais lelijų skliautais, kur, vos įkėlus koją, nusileidžia stora medinė lenta, o aš beveik kamuo-liu įriedu tiesiai pro išmuštą įstiklintos fotografijos langą. Man į krūtinę įsiremia kažkas tamsus ir šaltas, tarsi vėjas būtų suradęs vienintelį plyšį apleistame name ir dabar visas mėgintų susirinkti į vieną tašką. Pagaliau jį nugaliu ir nagais bei dantimis įsikimbu į medinę kakava kvepiančią šachmatų žirgo galvą.

Už lango pradeda lyti, pasigirsta čaižus, neaiškus riaumojimas, čežėjimas, lojimas, kuris tuoj užkimsta. Padvelkia seniai sukramtytos bandelės su cinamonu trupiniais, kvapas saldžiarūgštis, vilioja raugu ir priskretusiais marškiniais, kokuose ir pati gimiau. Netrukus dar malonesnis, druskingas prakaito dvelksmas užgožia pirmąjį ir aš žaibo greičiu smingu į dar šiltus patalus. Blausiai tarsi katės pilvas žole praslenku ieškodama ko užkristi, kai toli, ties ta vieta, nuo kurios kyla vos matomas žvyro dulkių rūkas, pastebiu didelius geltonus limonado burbulus. Jie atspindi keistoje erdvėje, kuri tik šiek tiek primena tą su lelijomis, jos sienos išgaubtos, boluoja ir tyliai skimsėdamos sudaro gelsvus ar tai limonado burbulų, ar kažkokio kito, tūbos formą primenančio daikto įlinkius. Lendu į tą erdvę, skimsėjimas pasiekia kojas; visa virpa ir dreba, pasigirsta tolimi kalimo, pjovimo garsai, erdvė prispildo medžio dulkių. Traukiuosi šonan ir krintu į apskritą, pilną burbuliuojančio limonado skardinį indą. Glitus jo skystis apsemia man galvą, akys sulimpa, jaučiu, kaip mano uodega pasidaro smaili tarsi virbalas arba jūrinės pelėdos uodega, mano akys, mažos jų akiduobės irgi išsigaubia, ir aš pradedu matyti pasaulį kitoje „Fantos“ pusėje.

Išsiropščiu nesunkiai, daug atsargiau bėgu kietašoniui indo pakraščiu ir pagaliau žnekteliu ant seno surūdijusio mašinos stogo.

Kažkur netoli trenkia kačių šlapimu, bet gelsvas „Fantos“ skystis taip į mane įsigėręs, kad apsimetu gintaru, o priešais mane, atsukęs nugarą, žalsvu sportiniu sintetiniu triko apsitempęs vyras pasakoja apie savo – sportininko gyvenimą. Jo prakaitas šiek tiek kitoks, nėra to kartaus atspalvio, kurio prisodrinti visi metaliniais plintusais uždangstyti namų, iš kurių atėjau, pasieniai. O gal tai kokia nors apgaulė? Vyras žaliu triko yra filmuojamas, išgaubta tarsi išlenkta alkūne akis žiūri ir į jį ir į mane, mes žiūrime vienas į kitą tarsi dvi žuvys akvariume, žiūrime kažkur labai toli ir labai labai seniai.

Pradeda temti, šalia nusileidžia išdžiūvęs tarsi obuolio skiltelė žiogas, tvaksteli kojomis paberdamas mažų sėklų. Lėtai atsikeliu ir einu asfaltuotu keliu. Jis banguotas, ir su kiekviena mano jau beveik migdolinių kojų padaryta pyne verčiasi tarsi storas namų šeimininkės pilvas lėtai dangumi slenkant baltiems, sunkiems debesims. Aš kylu ir leidžiuosi, slenku ilgais, tamsiais šešėliais, nuo kurių asfaltas pasidaro violetinės, indigo mėlynos spalvos, susilieju su ja ir tikriausiai esu pastebima ne daugiau nei saldainio popierėlis. Papučia vėjas ir su nauju šešėliu nusileidžiu tarp smailių, perregimų, bet jaukių, seniai sušalusių, beveik stiklinių kirmėlių. Jos ilgos ir draugiškos kaip drabužiai mano namų spin-toje, iš vienos į kitą šokinėja žilagalviai seniai nusileidusios saulės zuikučiai, kutena ausis ir nosį, bet neturi jokio kvapo. Kitaip nei šalia išsirikiavę pilvoti stikliukai. Šitie kvepia rugiais ir spiritu. Aukščiau, didelėje ant ilgo koto besilaikančioje sferoje daugina-si pusemėnuliai, tarsi pilkos apelsinų skiltelės jie slankioja aplink sudarydami gyvus ornamentus ir krinta žemyn, į banguojančią, senuose skelbimų lentos rėmuose atsiveriančią grafito dykumą... Audra dykumoje, audra mano minties ūsuose, kuriuos laiko suspaudę paskutiniai prisiminimai iš saulėgražų lauko, grąžino mane į pradžią, į namus, po lelijų skliautais, kur miega simbolinės pelės ir vaikšto akli katinai.

Pelės palytėti XII Baltijos trienalės dirbiniai ir renginiai: Andreas Angelidakis. „Išradimų (iš naujo) rūmai“, 2015; Antanas Gerlikas. „Vientisas rūbas“, 2014; „Muzikos instrumentas“, 2013; Antanas Gerlikas ir Laura Kaminskaitė. „Stiklo dirbiniai“, 2014; Brud. „Eliptiniai šachmatai“, 2015; Jay Tan. „Seilių kolonėlės“, 2015; Wojciech Bąkowski. „Sound of My Soul“, 2014; Bianka Rolando. „Juodoji dėžė“, 2010; „Fucking the Boundaries of Death“, 2015; Robertas Narkus. „Verdanti Fanta“, 2015; Nick Bastis ir Darius Mikšys. „Augmented Sound“, 2015.

A new perspective on the 12th Baltic Triennial

By Auridas Gajauskas

The author of the article makes a guess that the idea taken from the artist David Bernstein, at the heart of the event, ("What is an art-work today may be something entirely else tomorrow") misses one link in the middle. This unstated element obliterates differences not only between centuries, but also between individual experiences. It is at night when anything can happen – even a work of art may morph into "something else". How should we reach this night? How do we enter it to rediscover the exhibition of the triennial within the hidden meaning of the event of the night?

The contextual vantage point limited by the surroundings (and by the multitude and the relations of these) is the one prioritised by the whole exhibition and its events. The writer of the text defines as his goal to find a way leading out of the anthropocentric, meta-physical perspective into a new one. For that purpose he selects a vantage point of a mouse, the one discovered by Jurgis Baltrušaitis, Sr. The mouse looks, completely unaware, at the Great Bear constellation. Neither the mouse understands these stars, nor the stars understand the mouse, and between their „neither...nor“ fits this mouse – vantage point, selected as a review angle for the biennial. There is of course, the problem of the third (tertium), for whose sake the poet nevertheless returns to his central – human position, while the mouse remains a mouse, however, as much as it is possible to introduce a mouse self-observation mechanism reflecting its activities in space (it is fairly known and applicable in science), we can image how it would behave in an exhibition event.

Gizela Mickiewicz. *Įsileidžiant vienaskaitą*. 2015, betonas, drobė

Robertas Narkus. *TNRLRNT Myriad VR Edition* (bendradarbiaujant su Bartoszu Polonskiu), 2015; *Verdanti Fanta*, 2015; *Inside Floyd*, 2014

Andreas Angelidakis. *Išradimų (iš naujo) rūmai*. 2015, architektūrinės instaliacijos fragmentas

Nomeda ir Gediminas Urbonas. *Zooetikos paviljone veikianti Mikomorfy laboratorija*. 2015. Andrejaus Vasilenko nuotraukos

Blanka Rolando. *Vakcinės*. 2010, piešiniai.
Fone: *Mokantis nesimokyti*. 2015, įvairi medija.
Andrejaus Vasilenko nuotr

Aistė Paulina Virbickaitė

Ko moko „Menamos istorijos“?

„Greičiausiai šio projekto nebetęsiu“, – apie savo kuruotas „Menamas istorijas“ sako tapytojas Linas Liandzbergis. Akimirksniu galvoje prabėga šešeri metai. Ir netikėtai supranti – vaje, taigi tai buvo vienas geresnių tęstinių meno projektų! Pirmą – jis nuolat keitėsi. Gal tai šiek tiek ir kišo jam koją, nes trukdė parodų lankytojų galvose susiformuoti įpročiui birželio mėnesį laukti dar vieno renginio toje pačioje vietoje tuo pačiu metu. Trumpai tariant, neatrastas ritualas, kurio reikia tokiems projektams. Kita vertus, absoliuti dauguma Lietuvoje vykstančių tęstinių parodų, simpoziumų ar plenerų (ypač jei nesikeičia jų kuratoriai) greitai tampa tokie sustabarėję, jog net ir neapsilankęs dar viename renginyje gali beveik neklysdamas nuspėti, kaip ir kas bus rodoma. O štai „Menamos istorijos“, gal kiek ir nepatogiai keisdamosi, tačiau parodė ir išbandė bent kelis skirtingus modelius, kaip galėtų gyvuoti sėkmingas tęstinis projektas. Verta atkreipti dėmesį į kelis rakursus: dalyvių pasirinkimą, renginių vietas ir koncepcijų įvairovę. Apie kiekvieną jų pakalbėkime atskirai.

Pirmojoje, 2010 metais vykusioje parodoje, dalyvavo tik lietuviai, iš kurių dauguma – vidurinės kartos (iš tuo metu jaunesnių autorių dalyvavo tik tapytoja Jolanta Kyzikaitė ir fotografas Gytis Skudžinskas). Antraisiais metais jaunų autorių kaip ir neliko, tačiau paroda tapo tarptautinė – kataloge atsirado trys svečių iš užsienio pavardės. Dar kitais metais užsieniečių jau buvo keturi, gerokai magesnis (ir didesnis) buvo lietuvių autorių ratas. 2013-aisiais dalyvių sąrašas vėl kiek susitraukė, tačiau 2014 m. atsigavo – iš parodoje dalyvavusių 28 menininkų keli buvo jau ni, o beveik pusė dalyvių – iš įvairių užsienio šalių. 2015 metų renginyje kviestinių dalyvių geografija vėl kiek pakito, apsiribota menininkais iš Lietuvos, Latvijos, Estijos bei Ukrainos; iš 25 autorių maždaug pusė – 14 autorių – lietuviai. Kuris modelis geriausias? Sakytum – pirmasis ir šių metų.

Kuratoriai (kalbu apie daugumą Lietuvoje vykstančių „tarp-tautinių“ parodų ar simpoziumų) turbūt nenori apie tai galvoti, tačiau mes, žiūrovai, puikiai jaučiame, kada svečiai iš užsienio kviečiami vien tam, kad renginys taptų tarptautinis ir galėtų pretenduoti į papildomas konkursų finansavimo eilutes. Žinoma, mums nesunku tiesiog praeiti pro nežinomų autorių vidutiniškus kūrinius, tačiau argumentacija visada – pliusas. Tad suprantamas pirmosios parodos dalyvių – kuratoriaus L. Liandzbergio kartos autorių – pasirinkimas, kaip ir suvokiamas beigi įdomus geografinių ribų (Baltijos šalys ir šiandien populiarė Ukraina) brėžimas šeštajame renginyje. Tas pat pasakytina ir apie lietuvių autorių atranką. Renginio pliusu vadinčiau tai, jog vyrauja maždaug vienos kartos menininkai, o kai kurios pavardės kartojasi. Taip

formuojasi tęstinio projekto veidas, kuris, suprantama, priklauso nuo subjektyvių kuratoriaus pasirinkčių.

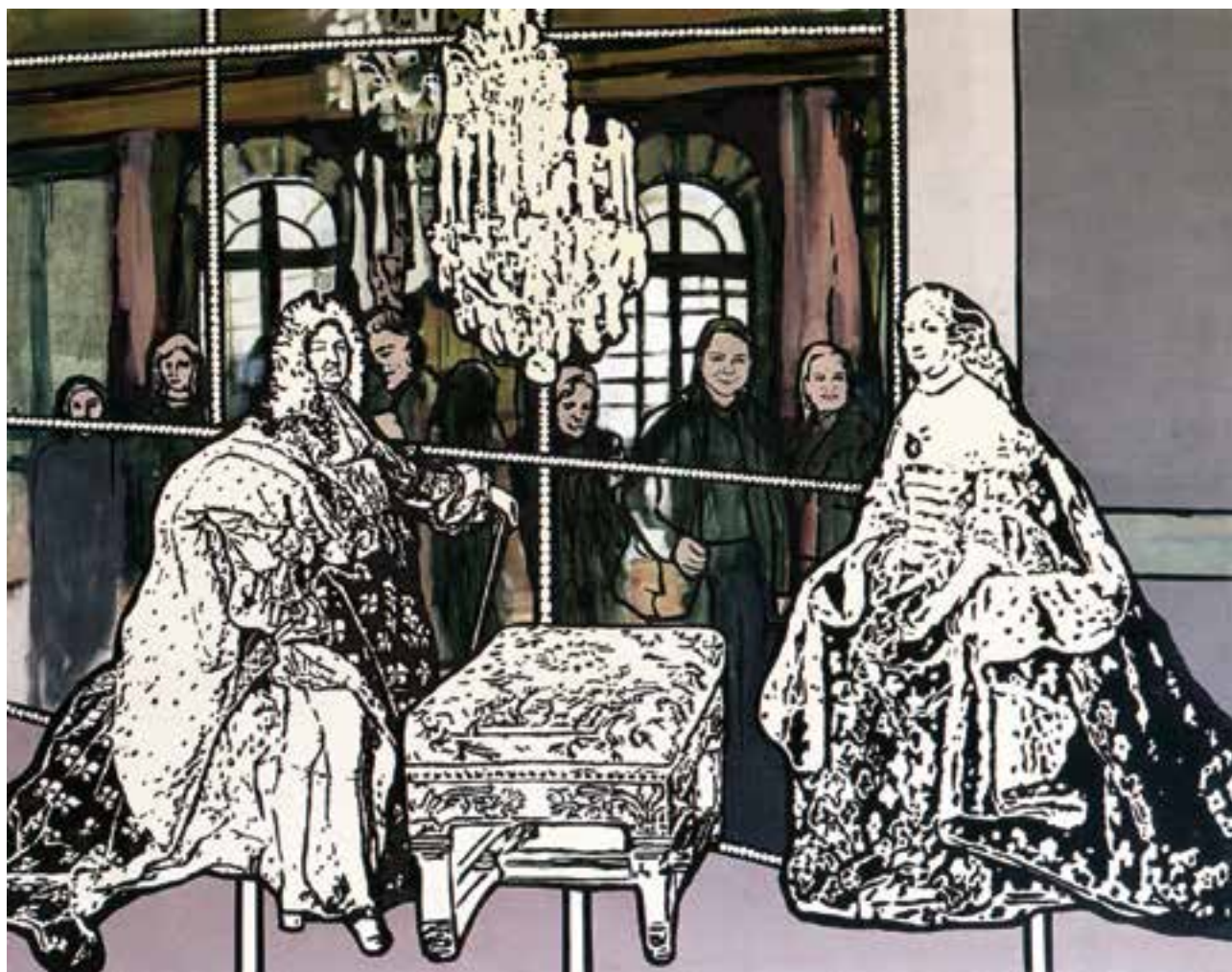
Žiūrėdama į tai, kas vyko pirmosios parodos Užutrakio dvare atidarymo metu, nuoširdžiai džiaugiasi ir net ėmiau tikėtis, gal tai pakeis parodinį Vilniaus gyvenimą. Tai, kad vilniečiai mielai sėda į automobilius ir važiuoja žiūrėti užmiestyje rodomos parodos, – ne naujiena. Būtinės sąlygos – paroda turi būti gera ir apie ją plačiai paskelbta. Geri orai irgi viena iš sąlygų. Prie „Menamų istorijų“ Užutrakio dvare sėkmės prisidėjo dar ir tai, kad dvaro rūmai buvo neseniai atidaryti po rekonstrukcijos, o lauke vasariškai švietė saulė. Tad parodos svečiai suvažiavo pasipuošę, neskubėdami vaikštinėjo po sales, grožėjosi menu bei gamta, gurkšnojo lauke parduodamą vyną ir užkandžiavo kibiniais. Trumpai tariant, atidarymas virto jaukia iki sutemų trukusia švente. Suprantama, to paties tikėjomės ir kitais metais, tačiau nieko panašaus neįvyko – aplink rūmus vietoj vejų žiojėjo parko rekonstrukcijos metu iškasti grioviai, kurie pranyko tik trečiaisiais metais. O tada vietoj jų atsirado pikti įtariai svečius stebintys ir griežtai draudžiantys net atsisėsti ant žolės apsaugos darbuotojai. Tačiau tai – jau ne projekto „Menamos istorijos“, o paties dvaro virtimo nesvetinga vieta istorija. Matant tokias tendencijas, nenustebino tai, jog galiausiai projektas paliko erdves, kurioms buvo sugalvotas, ir sugrįžo į Vilnių, kur, tiesą sakant, dėl išbarstytų erdvių atrodė kiek pasimetęs, nors, lyg nujausdamas tokį posūkį, jau anksčiau pradėjo pratintis prie kitų, kitokių vietų – porą metų ši paroda buvo rodoma ir Panevėžyje. Kodėl valstybinį finansavimą gaunantys dideli projektai ar svarbesnės personalinės parodos Lietuvoje parodomi tik vieną kartą viename mieste, sunku suprasti. Ar todėl, kad miestiečių nenori įsileisti regionai, vangiai „atidirbinėjantys“ savus kultūros darbuotojų etatus ir rodantys „savus“ menininkus, ar papildomo darbo nenori miestų kuratoriai ir menininkai, – klausimas, vertas atskiros studijos. Vis dėlto, nėra abejonių, po premjeros Užutrakioje vėliau į Panevėžį perkeltos „Menamų istorijų“ parodos – didelis šio projekto pliusas.

Galiosiai pakalbėkime apie projekto „Menamos istorijos“ kuratorines koncepcijas, iš kurių pačios įdomiausios išskirti negalėčiau – jų buvo ne viena. Pradėkime nuo pirmosios parodos, kurios pavadinimas ir buvo „Menamos istorijos“. Projekte dalyvavo 15 menininkų – tiek, kiek atskirų erdvių buvo Užutrakio rūmuose. Dalyviams buvo leista patiems pasirinkti erdvę (muštynių lyg ir nekilo), papasakota, kas šiose erdvėse vyko rūmuose dar gyvenant jų šeimininkams grafams Tiškevičiams. Taigi, Jolanta Kyzikaitė pasirinko vaikų kambarį, Vytautas Tomaševičius – grafienės miegamąjį ir t. t. Dalis menininkų „savi“ erdvei kūrė specialius

darbus, kiti kažką pritaikė iš turimo archyvo. Rezultatas – penkiolika atskirų personalinių parodų, skirtų konkrečiai aplinkai ir jos istorijai. Kitais metais priimtas kiek kitoks, bet ne mažiau įdomus ir pavykęs sprendimas. Tema tapo parko peizažas, o dalį rūmų kambarių menininkai dalijosi per pusę. Žinoma, ne kiekvienas kambarys buvo itin vykęs, tačiau, skyrus „poroms“ daugiau laiko, galėjo rasti daug malonių netikėtumų (iki šiol pamenu puikų Audriaus Janušonio skulptūrų ir Eglės Gineitytės paveikslų duetą). Dedikavus parodas interjerui ir peizažui, logiška buvo trečiosios parodos tema – figūra, ketvirtosios tema jau ne taip aiškiai apibrėžta – emocija, penktosios – transliacija. Kodėl taip greitai išseko su konkrečia vieta susijusios „Menamų istorijų“ temos, sunku pasakyti. Tačiau logiška kol kas paskutinės, su mintimis apie atsisveikinimą kuruotos parodos, vykusios jau nebe rūmuose, o Vilniaus galerijose, tema – „(Ne) Riba“, skirta ribų mene, tabu ir provokacijos klausimams. Taigi, menamų istorijų čia kaip ir neliuko – menininkai subjektyviai rinkosi savas ribas, mėgino atsargiai liesti tabu arba provokuoti jautresnius žiūrovus. Geriausiai pavyko Audriui Gražiui, Šv. Jono gatvės galerijos rūsyje įkurdinusiame instaliaciją „Laisvės pojūtis“, kurią sudarė prie besisukančio šviestuvo pritvirtintos trys vištų iškamšos. Šis eksponatas sulaukė

šiek tiek reakcijos „Facebook“-e, ypač gyvūnų globėjų paskyrose. Parodoje buvo ir labiau provokuojančių kūrinių, tačiau, kaip visada nutinka tokiomis atvejais, publika piktinimuisi visada išsirenka tiesmukiausius kūrinius.

Sutikime, visai įdomu būtų kartą metuose sulaukti provokatyvių kūrinių parodos. Jau nekalbu apie menininkų duetus arba jų gilinimosi į vienos konkrečios erdvės istoriją. Kiekviena iš šių koncepcijų galėtų tapti sėkmingo tęstinio projekto tema, kuriai menininkai ramiai galėtų ruoštis, o žiūrovai – laukti visus metus. Tad svarstau – ar projekto kuratorius Linas Liandzbergis su menininku būdinga fantazija ir noru kiekvieną nustebinti nesuklydo rinkdamasis vis naujas temas, užuot puoselėjęs vieną – jam įdomiausią ir energiją skyręs naujų menininkų paieškai? Tačiau tai – tik spėlionės, kylančios mėginant rasti sėkmingo tęstinio projekto formulę. Juk nors tokie projektai, kalbant apie finansavimą, turi prioritetą, gerų – gebančių išlaikyti savo veidą ir tuo pat metu neužsnūsti apsikabinus tuos pačius menininkus ir darbo principus – labai mažai. Norisi tikėti, kad „Menamų istorijų“ patirtimis kas nors pasinaudos ateityje arba gal pats projektas ras naujų jėgų „persikrauti“ ir, įvertinus trūkumus bei privalumus, veikla bus tęsiama. Sužinosime turbūt tik kitą birželį.

Jolanta Kyzikaitė. *Princai ir princesės. Veidrodžių salė*. 2012, drobė, akrilas, 200 × 250

Audrius Gražys. *Laisvės pojūtis*. 2015, vištų iškamšos, ventiliatorius

Laisvydė Šalčiūtė. *Sekretai*. 2013, fotografija, skaitmeninė spauda

Česlovas Lukenskas. *Domine, quo vadis?* 2015

Andrius Erminas. Iš ciklo *Šaknys*. 2015, augalo šaknis

Andris Vītolīņš. *Arabi klausīmu*. 2015, akrils, drobe

Vytautas Tomaševičius. *Parkų labirintai*. 2011, drobė, akrilas, grafitinis pieštukas

What are the lessons of *Imaginary Stories*?

By Aistė Paulina Virbickaitė

The text discusses the continuous project *Imaginary Stories* by the curator Linas Liandzbergis, in connection to its sixth evolution. The history of the event is discussed in terms of participant selection, location and concept. In terms of participants, the very first and the sixth events are singled out: while the first one featured Lithuanian artists of the curator's generation, for the sixth, a logical and not too broad geographic circle of neighbouring countries (the Baltic states and Ukraine) has been selected.

The success of the first event of the *Imaginary Stories* at Užutrakis manor house capitalized on location – the then recently opened renovated manor house and a bright sunny day outdoors brought numerous visitors. Unfortunately, the next year, the mansion was surrounded by the trenches left gaping after the work on the grounds. They were gone in another year's time, yet angry security staff appeared in their stead. No wonder these developments made the project vacate the place for which it had originally been intended and come back to Vilnius.

The concept of the event has been also seen change. The first year the participants were selecting their own places (nursery, countess's bed room, smoking room, etc.). The result was fifteen solo exhibitions dedicated to a particular environment and its history. The next year's theme was park landscape, and the artists had to share half of the rooms in the mansion. The third year was dedicated to theme of the figure, the fourth was structured around a rather vague "emotion", and the fifth dealt with "broadcasting". It is hard to say why the themes connected to a particular place were exhausted so quickly. But the theme of the currently last exhibition (curated with the thought of a farewell) hosted by Vilnius galleries, *(No)Limit* is dedicated to such themes as limits, taboo and provocation in art. Nobody was any longer telling any imaginary stories. Hopefully somebody will profit from the experience of the *Imaginary Stories* or, maybe, the very same project will gain stamina to recharge itself and after taking into account its merits and downsides, will carry on.

Vidas Poškus

Menas ne visai bažnyčiose

Bet koks kalbėjimas meno buvimo bažnyčioje tema savaime žadina pagundą sofistikuoti kūrybos ir tikėjimo santykius bei ribas. Stengsimės čia to išvengti, tačiau norėtusi pasidalyti vienu kitu asmeniniu potyriu. Prieš porą metų lankydamasis amžinajame mieste Romoje buvau nustebintas keleto dalykų. Pirma, kad į bažnyčias žmonės daugiausia eina kaip turistai, o ne kaip maldininkai (nors tikėtis kažko priešingo šioje sekuliarizmo epochoje buvo net šiek tiek naivu!). Ypač įstrigo sekmadienio mišios Švč. Mergelės Marijos Nugalėtojos bažnyčioje. Truko jos viso labo keliolika minučių. Ostija ranka buvo dalijama parapijiečiams – oriam senjorui ir dviem ar trimis vyresnio amžiaus moterims. Po kunigo palaiminimo atsivėrė budėtojo budriai saugotos durys ir į šventyklos vidų įsiveržė fotografuojanti, gumą kramtanti, rankas kišenėse laikanti ar pirštais visur baksnojanti minia – vien tam, kad pamatyti garsiąją Giano Lorenzo Bernini „Šventosios Teresės ekstazę“. Antra, šiek tiek suglumino buvimas to paties miesto Švč. Marijos virš Minervos bazilikoje. Nustebau išvydęs, kad pasimelsti ir Dievo bei švenčiausiosios Mergelės patarimo ar paguodos atėjusios romėnės klaupėsi ne prieš Michelangelo (yra čia jo „Kryžių nešantis Kristus“) ar Filippino Lippi freskas Carafos koplyčioje, o prieš kažką gipsinę Marijos „štapovkę“... Mano galvoje pradėjo formotis beveik protestantiška *idée fixe*, kad šedevrai maldos namuose savo stiprių menininko ego ir jo visuomenišku garbinimu gali užgožti pagrindinę bažnyčios, kaip statinio ir institucijos (t. y. bendruomeninio tikėjimo išraiškos), idėją. Tiesą sakant, toliau ir daugiau į šiuos teologinio pobūdžio klausimus stengiausi nesigilinti.

Tačiau pretekstą pasamprotauti apie Meną ir Tikėjimą (ar tiksliau Bažnyčią) suteikė net du dailės įvykiai sakralinėse erdvėse. Vienas iš jų – paroda „Minimum“ – buvo užsiropštęs į Vilniaus Bernardinų bažnyčios palėpę, o kitas, susijęs su Europos paveldo dienomis (pavadintas akademiškai deklaratyviai – „Paveldėjime savo ateitį: apie sakralių erdvių provokacijas“), užpildė Misionierių bažnyčios interjerą – vidurinę ir šonines navas, užsilipo net ant buvusiųjų altorių. Abu renginiai skyrėsi ne tik savo vieta ar tikslais, bet ir būtent Meno ir Tikėjimo sąlyčio aspektais. Tai, kad jie vyko vienu metu ir giminingose erdvėse, galima laikyti vos ne Apvaizdos suteikta galimybe tas sankirtas ir skirtingumus palyginti.

Bernardinai ir Misionieriai laikytini artimomis aplinkomis ne tik dėl sakralinės pastatų paskirties. Juos sieja lyg ir skirtingi (chronologiškai bei stilistiškai) stiliai – gotika bei barokas, tačiau Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gotika bei Vilniaus baroko mokykla turi daugybę vienijančių gijų. Geriausias to įrodymas galėtų būti barokiniai medžio altoriai prie gotikinių Bernardinų pilorių arba gotiškai kylantis Misionierių siluetas. Bernardinus ir Misionierius

sieja gana graudus sovietinis palikimas. Viena bažnyčia buvo paversta Dailės instituto saugykla (greičiau sandėliu, iš kurio studentai, dėstytojai ir visokie kitokie pašaliniai nepasikuklindavo ne tik lupti vertybes, bet ir niokoti esančias vietas), o kitoje veikė Istorijos-etnografijos muziejaus fondai (išlikę dar gerą Nepriklausomybės laiko tarpsnį). Muziejininkai su interjeru elgėsi lyg ir geriau, tačiau neremontuojamos neveikiančios bažnyčios fasadai akis bado jau ne vienerius metus (beje, eksponatų laikymo sąlygos čia buvo vienos geriausių, nes atmosferos drėgmė ir oro temperatūra nesvyruodavo taip kardinaliai kaip kitur).

Tad turime du meno įvykius – abu egzistuojančius lyg ir sakraliose, tačiau ir ne visai tokiose erdvėse. Bernardinų bažnyčioje – veikiančiuose maldos namuose – ekspoziciniu epicentru tapo „desakralizuota“ (tiesą sakant, „šventa“ ji niekuomet ir nebuvo) erdvė – pastogė, o Misionierių bažnyčia pati nėra naujai konsekruota. Tai labiau bažnyčios mumija, tuščia kriauklė. Galima kelti prielaidą, kad tokiu būdu pasiektas neblogas kompromisas – savotiškas konkordatas tarp Tikėjimo ir Meno, lokalus ir vėlyvas Augsburgio taikos pakartojimas, kurio kontekste Menas, neįeidamas į Tikėjimo zoną, atlieka jo pagerbimo ritualą, o šis (tiksliau – Bažnyčia, kaip institucija) atlaidžiai leidžia tai daryti. Į veikiančią bažnytinę erdvę kažin ar taip kas nors būtų įsileistas... Bet visoje šioje kolizijoje laimi jo didenybė Turizmas (panašiai atsitikę ir minėtoje Romoje). Būkime atviri – juk tiek į Bernardinų bažnyčios pastogę, tiek į Misionierių bažnyčios vidų daugelis traukė tam, kad patenkintų suprantamą savo smalsumą. Būtų tie patys autoriai kūrinius eksponavę kitose erdvėse – nuo šiuolaikinio meno centro iki bet kurios Lietuvos dailininkų sąjungos galerijos, pasisekimo būtų sulaukę tik tarp nuosekliųjų ir nuolatinių savo gerbėjų, vieno kito „netyčiuoko“ ir „žioplio“.

Kita vertus, tai, kas buvo regima ir matoma tarp abiejų projektų kūrinių, vėlgi puikiai atskleidė tam tikrus santykius tarp nūdienos Meno ir dabarties Tikėjimo. Nesiimsime analizuoti, koks yra tas šiuolaikinis, mūsų dienų, menas. Koks nors reiklus dailėtyrininkas, kritikas, meno disciplinų dėstytojas galbūt kaip koks rūšiuotojas labai šaltai vienus menininkus suklasifikuotų į šiuolaikiškesnius ir labiau tradicinius, analogiškai guvaus proto religijotyrininkas galėtų pasamprotauti apie įvairiapuses modernaus žmogaus religingumo formas. Tačiau situaciją atskleidžia ar bent iš dalies atspindi dviejų pačių „religingiausių“ menininkų sumanymų pozicija. „Minimum“ parodoje tokiu drįstume pavadinti Ramūną Čeponį, o „Paveldėjime savo ateitį...“ – be abejo, Sigitą Maslauskaitę. R. Čeponio minimalistinė geometrizuotai dalijama plokštumų tapyba įprastai siejama su meditatyviu tapyimo procesu ir ortodoksiškai ikoniniu charakteriu bei poveikiu, o S. Maslauskaitė, net ir funkcionieriškai susisaisčiusi su Katalikų bažnyčia, kaip institucija, yra išskirtinė religinių siužetų ir personažų tapymu, potridentinio-barokiniu jausmingumu, netgi egzaltacija. Gal nebūtų visiškai objektyvi mūsų definicija, jeigu teigtume, jog R. Čeponis yra ne toks tiesmukas, jo tapyba „diplomatiskesnė“, labiau atitinkanti Naujojo amžiaus pasaulėjautą. Tapytojas šiuo atveju reflektuoja spalvos lauko tapybos (*Colour Field Painting*) estetinę ideologiją, paremtą budistinių (pirmiausia dzen) praktikų patirtimis. Tokie artefaktai kaip tapybiniai aptariamo

autorius „frizai“ galėtų būti eksponuojami ir katalikų bažnyčioje, ir hinduistų ašrame, ir musulmonų mečetėje. Universalizuotomis, ornamento link kryptančiomis formomis R. Čėponis reflektuoja Dievo apskritai, bendražmogiškai suvokiamos Anapusbės idėją (Misionierių bažnyčioje analogiškai vertintinas Vladas Urbanavičius). O S. Maslauskaitė yra tiek kultūriškai (europocentristiškai), tiek konfesiškai (katalikiškai) angažuota – reikia pripažinti, kad mūsų dienomis tai yra pakankamai drąsu.

Vis dėlto „diplomatiškesniems“ menininkams yra lengviau integruotis į specifinę bažnyčių aplinką. Žinoma, senoji architektūra, ypač jeigu ji apleista, renovuotina ir panašiai, suteikia tam tikrų lengvatų. Tai kažkuo primena paveikslą rėmą: kartais geras rėmas sustiprina ar net pagerina silpnesnį kūrinių. Esama ir kontrasto principo – vėlgi pasiremti galima kad ir V. Urbanavičiaus „Keturiais skrituliais“, vykusiai integruotais į aplinką, mezgančiais dialogą su juos supančiomis visiškai svetimomis formomis, keliančiais klausimus ir nepateikiančiais baigtinių atsakymų.

Kūriniai, kurie sąmoningiau, tiesmukiau orientuojami į sakralines erdves, susiduria su jiems savaime iškylančiais tradicijos, papročių (net ne Tikėjimo) iššūkiais. Vėlgi pasiremtume

S. Maslauskaitės atveju – galerinėje, tam specialiai skirtoje ekspozicinėje erdvėje jos šventuosius vaizduojantys paveikslai visuomet pribloškia ypatinga dvasingumo įkrova. O atsidūrę Misionierių bažnyčios altoriuose, tą šventumo spinduliavimą tartum praranda – juos užgožia menininkės temperamentą įkūnijantys ekspresionistiniai potėpiai ir pačias geriausia „Ars“ tradicijas menantis koloritas. Analogiškai – šiek tiek sofistikuotai ir pritemptai atrodo Sauliaus Mažylio įtrinti, nugremžti įrašai Misionierių bažnyčios interjere (tai kelia „sviesto sviestuoto“ asociacijas). Šioje vietoje diskutuoti galima remiantis Šventuoju Raštu – juk ir paslaptį užrašas *mene, tekel, fares* pasirodė ne sinagogoje ar babiloniečių zikurate, o prabanguose Baltazaro rūmuose. S. Mažylio (iš tiesų ne jo, o tik apropijuotos) inskripcijos taip pat visiškai kitokį krūvį įgautų Kultūros ministerijos ar Nacionalinės galerijos erdvėse...

Kita vertus – tai, jog bažnyčiose atsiradę kūriniai kelia minčių apie Meno ir Tikėjimo santykius, skatina ateiti į mažai lankomas erdves, be didesnių komentarų rodo abiejų sumanymų sėkmę ar tiesiog reikalingumą. Nes viena iš Meno funkcijų juk ir yra kelti klausimus...

Vladas Urbanavičius. *Keturi skrituliai*. 2015, Vilniaus misionierių Vėšpaties Dangun Žengimo bažnyčia

Sigita Maslauskaitė. *Šv. Judas Tomas*. 2015, Vilniaus misionierių Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčia

Ramūnas Čeponis. *Sąsajos*. 2015,
Vilniaus Bernardinų bažnyčios palėpė

Saulius Valius. *Atminties laivas*. 2015,
Vilniaus Bernardinų bažnyčios palėpė

Saulius Mažylis. *Užrašyta – išlieka*. 2015, Vilniaus misionierių Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčia

Art in churches, but not exactly

by Vidas Poškus

The text is dedicated to two art events held in sacral spaces in Vilnius. The *Minimum* exhibition was held in the loft of the Church of St. Francis and St. Bernardine, while the usually closed for public Missionaries Church (Church of the Assumption) was opened for the event *Let's inherit our future: on the provocation of sacral spaces*. The two exhibits differed not only in their location and goals, but also in their treatment of the relationship of Art and Faith. The two churches share the same sad destiny brought about by the Soviet period. The Bernardine Church served as a storage facility of Vilnius Art Institute, and the Missionaries Church was used as a holding place for the archives of the Museum of History and Ethnography of Lithuania. The Bernardine Church is currently an active prayer home, but the exhibition was located in the church loft, which technically has never been truly "sacral". The Missionaries Church has not been re-consecrated following its Soviet period. So the venues of the exhibitions were sacral – but not exactly – spaces.

The artwork exhibited in both projects has offered insights into the nature of relationship between Art and Faith in modern world. According to the author, "more diplomatic" artists find it easier to integrate their work into specific church environment. It is natural that old and neglected architecture offers a courtesy backdrop. Yet when art is intentionally and directly meant for sacral spaces, it has first to meet the challenges raised by customs and traditions, and afterwards those emerging from Faith. The fact that the presence of such exhibits in churches invites us to reflect on the relation between Art and Religion, and attracts people to visit spaces otherwise poorly frequented, leaves no comments needed on the success of the two projects. After all, raising questions has always been one of the functions of Art...

63

Monika Krikštopaitytė

Tuštuma kaip labirintas Patricijos Jurkšaitytės kūryboje

72

Agnė Kulbytė

Henriko Čerapo kūrybos apžvalga: vienas kelyje

80

Aistė Kisarauskaitė

Aurelija Maknytė: blusturgį paverčiant sistema

86

Agnė Narušytė

Dviguba skaičių logika Dainiaus Liškevičiaus kūryboje

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Degantis pasiūlymas“. 2004, drobė, aliejus, 40 × 100 cm

Monika Krikštopaitytė

Tuštuma kaip labirintas Patricijos Jurkšaitytės kūryboje

Jos darbuose būtinai ko nors trūksta. Tai jėgimų į butą projekte „Butas 99“, tai mirštančios Švč. Mergelės Marijos ar nuogos Danajos guolyje arba net visų dvylikos apaštalų su Kristumi iš Da Vinci, „Paskutinės vakarienės“, nors vieno gyvybės ženklo prie milžiniško viešbučio su nesuskaičiuojama daugybe balkonų. Visada – tyčia. Panašu, kad būtent toks ir yra kūrinių tikslas: trūkumą paversti apčiuopiamu. Taip, kad nepraslystų pro akis. Kad aiškiai užeitų kaip koks nerimo šešėlis. Kad žiūrėtojas patirtų kančią ieškodamas to, kas ten turėjo būti, bet nėra. Panašiai įkyri kančia graužia, kai ko nors negali prisiminti, nors žinai, kad žinai. Žinai, kad matei, bet neatsimeni – kur. Klasikiniai meno kūriniai vis dėlto turi savybę prisikelti atmintyje, o viešbučiai ir jų kambariai taip ir liks vaiduokliais, nes buvo pamatyti, ko gero, tik periferiniu žvilgsniu. Šimtą kartų, bet nė vieno atidžiai. Aby Warburgas paplotų Patricijai Jurkšaitytei per petį. Ne tik todėl, kad ji taip meistriškai išnaudoja vaizdų kibumą, jų pamėklinius aspektus, bet ir todėl, kad menininkė semiasi įkvėpimo ir medžiagos iš knygų, kurias taip aistringai kaupė ir į vaizdų sekas dėlėjo Warburgas dar XX a. pradžioje. Ankstyvojoje kūryboje iš reprodukcijų albumo menininkė į drobę nusigvelbdavo tik kokį fragmentą, pavyzdžiui, sulinkusį vyro torsą. Be konteksto pastarasis imdavo vapėti visai ką kita nei pirminėje visumoje. Vėliau menininkė iš nužūrėtų reprodukcijų ėmė šalinti visus veikėjus.

Kad Jurkšaitytės elgesys nėra vaikų žaidimas iš serijos „surask tris skirtumus“ ar siurrealistų pamėgti linksmi neatitikimai, pasidaro aišku suvokus, jog tokie visumos prasmės išmontavimai kainuoja jai gyvastį. Juk tai – prasmės nužudymas. Rafinuotas: aukštosios kultūros priemonėmis, lengvai teptuką laikančia ranka, brokatams su šilkais švytint ir šviesotamsai raibuliuojant. Kitaip tariant, menininkė pasitelkia grožį, harmoniją ir tapymo magiją tam, kad kalbėtų apie prasmės negyvumą, ryšio trūkumą, vidinį sąstingį. Todėl jos darbai gali būti patrauklūs ir išsilavinusiam, reikiam žiūrovui, tiems, kurie apie meną neišmano ir išmanyti neketina. Nes gražu, tikroviška, magiška. Tai pirmasis paradoksas.

Antrasis susijęs su pirmuoju, bet kitoks. Menininkė priklauso „Gerų blogybių“ kartai, išugdytai Kęstučio Zapkaus. Jis pasiūlė naujus darbo metodus, kurie man primena Stanislavskio aktorių rengimo sistemą. Tai, ką transliuoja, privalai išgyventi kaip savo. Susitapatinti ir persikūnyti. Čia labai jaukiasi ribos tarp režisieriaus ir personažo, meno ir gyvenimo. Dėl savo ir kitų patirčių suliejimo nebeaišku, kas – gydytojas, o kas – pacientas: individualus žiūrovas, atbukusi visuomenė, personažas ar pats menininkas. O gal visiems ne pro šalį truputėlį gydymo, pasireiškiančio empatijos ugdymu? Net neverta aiškintis autoriaus ir (dažniausiai nesančio) personažo tikrumo sekų, svarbiau galutinis rezultatas, kurio Jurkšaitytės atveju nereikia pernelyg aiškinti, kuris veikia jausmus, tuo pat metu ir intelektą. Ir nors Patricija į meno sceną įžengė „tapybos mirimo“ laikotarpiu, ji viena pirmųjų Nepriklausomybės laikotarpiu formulavo nerimą dėl menininko finansinio nestabilumo (parodoje „Nekaltas gyvenimas“, 2000 m. kuruotoje Erikos Grigoravičienės su Lolita Jablonskiene, kaip meno praktiką papildomą kosmetologės profesiją įtraukė kūrinyje „Grožio laboratorija“ (kartu su Leila Kasputiene)), kūrė performansus, projektus, galiausiai tapo tapytoja *per se*. Tokia chrestomatine, turinčia labai gražią studiją. Jai užsakomi profesorių, medikų ir net mūsų prezidentės portretai. Užsakymai leidžia kurti darbus sau. Lyg laikas būtų atsikęs atgal iki pat Renesanso. Nors kokiam nors kultūros pasaulio pašaliniam Patricijos panašumas su provaizdžiais atrodo „teisingas“, neretas vis dėlto turėtų pajusti jos kūriniuose tūnantį keistumą, prasmės „pavojingumą“ psichikai. Bent jau pašąmoningai. Galbūt jos darbai sugeba sužeisti paliestajam to net nesužinant?

PATRICIJA JURKŠAITYTĖ

Gimė 1968 m. Vilniuje
1988–1993 studijavo tapybą Vilniaus dailės akademijoje

Personalinės parodos

- 1994 „Titanikas“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 1996 „Nežinomi autoportretai“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 1998 „Neįrėminti“, galerija „Jespersen“, Odensė, Danija
- 1998 „Perkeltas“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 2001 „Fragmentai“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 2003 „Notes“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 2005 „Peizažai ir interjerai“, galerija DIS, Nyderlandai
- 2007 „Miegamieji“, galerija DIS, Maastrichtas, Nyderlandai
- 2013 „Olandiškos istorijos“, galerija „Vartai“, Vilnius

Bendros parodos

- 1992 „Geros blogybės“, „Advento puokštė“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- 1993 4-oji Europos dailės akademijų bienalė, Maastrichtas, Nyderlandai
- 1994 „Situacija-Tiltas“, galerija „Jutempus“, Vilnius
- 1995 „Sau ir kitiems“, parduotuvė IKI ir galerija „Jutempus“, Vilnius
- „Banginio pilvas“, Šiaurės miestelis, Vilnius
- „Menas Lietuvoje“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- 1996 „Modernus menas namų aplinkoje“, Šiaurės šalių meno centras, Helsinkis, Suomija
- „Change of Rules: tools, frames, parts“, Meno centras, Nortaljė, Švedija
- 1997 „Margareta X 4“, Kalmaro meno muziejus, Kalmaras, Švedija
- 1999 „Lietuvos dailė 1989–1999: dešimt metų“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Butas 99“, Vilnius
- 2000 „Nekaltas gyvenimas“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Grosse Kunst Ausstellung Dusseldorf 2000“, Diuseldorfas, Vokietija
- 2001 Tapybos bienalė, Visbio meno muziejus, Švedija
- „NATO sienos“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Savigarba“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Mutacijos“, Mykolo Žilinsko galerija, Kaunas
- 2004 „XX amžiaus portretas“, galerija „Vartai“, Vilnius

O gal aš per daug sutirštinu spalvas? Juk klasikinių šedevrų be veikėjų serijose galima pajusti žiūrėjimo malonumą, ne tik nepamatymo kančią. Pavyzdžiui, lukštenti antrą planą vizualiai ar temiška. Žvelgti į itališką peizažą arba gilintis į vokiškas interjero dekoracijas, spėlioti, ar tušti patalai dar šilti ir kur, kaip gulėta. Arba tarsi iš naujo praregėti, kaip kad atsidūrus toje pat vietoje, tik kitomis aplinkybėmis. Galima tapti veiksmo personažu. Drobės, galima sakyti, liepia taip elgtis. Tačiau tušti, sterilūs viešbučių kambariai, baseinai ir balkonai stačiai varo į neviltį. Nors jie lyg ir „nekalti“, dvelkia geliančia vienatve. Itališka maniera tapyti šio amžiaus architektūros monstroi nuteikia liūdnei, nes, žvelgiant į antrą planą, kyla klausimas: ar tai – viskas, kas liko iš vilų kultūros? Bet menininkė greičiausiai čia neužiima architektūros ar kultūros būklės kritika. Manau, jai svarbiau žmoniškumo, klaidos, gyvumo trūkumas. Galbūt ir tai yra mano asmeninis suvokimas, mat, vienu metu dirbdama Artimųjų Rytų oro linijų stiuardese, patyriau, ką reiškia atsibusti kitokiame, bet vienodame kambaryje ir būti nugeltai jausmo, kad esi vis ten pat, o tai reiškia – niekur. Niekur nenukeliavai, viskas tėra liguista iliuzija. Tokie kambariai nieko neatsimena, net jei paaugliškai peiliu visur skaptuotum inicialus.

Po to buvo „Olandiškų istorijų“ (2013 m.) serija, kur baldai, indai, šviestuvai ir kiti seni daiktai, regėti olandų tapyboje ir buvę ten itin reikšmingais atributais, susitinka antikviate ir nebereiškia nieko, tik tą patį prasmės trūkumą. Bet yra ir šviesioji pusė. Taktiškumas bei apšvietimas, lyg menantis visus paveikslus meno kūnas, saugo prasmes ir mūmose jas gaivina. Kažkokių paslaptinių būdu mes atrajojame akumuliuotą meno istoriją, gal net labiau – meno patirtis. Warburgas po Florencijos studijų mąstė apie tą nesąmoningą vaizdų atsikartojimą ar net savarankišką jų gyvenimą, kurį Patricija per figūras ar jų trūkumus sukelia mūsų vaizduotėje. Pamėklių susirinkimas mus veikia. Ir nužudytoji prasmė atgyja per žiūrėtoją, kuris tampa jaučiančiu veidrodžiu, sugrąžina vaizdai gyvybę. O tai jau primena nebe banalias tapytojų apibrėžtis, o rimtus egzortus.

Nepozuojančių moterų portretai

Į skausmingesnę perspektyvą ir dramatiškesnę apibendrinimą, ko gero, stumtelėjo vėlyviausi, dar niekur nerodyti darbai. Tai jaunų moterų portretų serija. Iš pirmo žvilgsnio gana paprasti atvaizdai: iki pusės, priekiu, rimtos veido išraiškos. Nežinant, kaip padaryta, galima ir sutrikti, mėginant įžvelgti autorės sumanymą. Nejaudumą kelia tik vienoda visų moterų veido išraiška. Žvilgsnis nukreiptas į save, veidas be minties judesio, kurį taip mėgo sovietinių portretų tapytojai, vienu kadru meistriškai veide suraitydavę vos ne visą vertybių sistemą, tiesa, labai jau nuspėjamą. Keli Jurkšaitytės vaizduojamų moterų veidai net sukrečia. Gali pajusti liūdesį, tuštumą, viename – beveik paniką. Imi galvoti, gal čia parinktos moterys, kurias kažkaip blogai veikia pozavimas, arba joms liepiama apie ką nors konkretaus galvoti. Kitaip tariant, jos turi bendrą vardiklį, nulemtą tapymo formato. Jurkšaitytė kaip kokia Renesanso išradėja susikonstravo pozavimo kabiną su perskyra nuo tapytojo. Toji pertvara iš pozuojančio asmens pusės veidrodinė, tapytojos jis nemato. Vujaristiniu šio aparato taip pat nepavadinsi, nes sėdintysis žino esąs stebimas, nors tai žino ir erotinių šokių šokėjos specialiuose paviljonuose, tačiau čia svarbiau pozuojančiosios pasilikimas su savimi. Vienuoje. Ilgai būnant prieš veidrodį atsijungiama nuo vaizdo ir panyrama į save. Nebepozuojama, nebesistengiama savęs pateikti.

Šių portretų tapymas trunka jau apie dvejus metus ir gali būti laikomas performansu. Tapytojos užduotis labai sudėtinga. Ji bando apčiuopti merginų vienatvę. Jų išėjimą iš savęs. Bet net atsivėrusi veidrodžiu ir tamsa, menininkė tarsi būna su jomis. Skamba kaip terapijos seansas, kuriame gydoma ne žodžiu, o gebėjimu išbūti. Būti ir nieko nedaryti nėra taip jau paprasta, paklauskite bet kurio budisto. O ir klasikinė praktinė psichoanalizė daug kalba apie gebėjimo išbūti vienam svarbą. Jurkšaitytės buvimas su tapomąja, kad ir kokios būsenos ji būtų, labai skiriasi nuo Marinos Abramovič pastarųjų metų performansų „The Artist is Present“ („Menininko akivaizdoje“). Kad ir kiek žiūrovai raudotų susėdę priešais Mariną, vis dėlto tai daroma prieš žiūrovus. Viešas atvirumas turi savo specifiką ir visada yra susijęs su reprezentacija.

Kadangi kiekvienas vaizdo at(s)idavimo situacijoje atsidūręs žmogus atsineša savas būsenas ir bedugnes, emocinių požiūrių portretai gali būti labai įvairiai interpretuojami.

- 2004 Lietuvos galerijų paroda Vilniaus miesto savivaldybės inauguracijos proga, Vilniaus savivaldybės Paroda, skirta Kristoforo festivaliui, Šv. Kotrynos bažnyčia, Vilnius
- „Raigardas“, galerija „Arka“, Vilnius
- „Atmintis“, galerija „Vartai“, Vilnius
- 2005 „Kelionės“, Antano Mončio namai-muziejus, Palanga
- 2006 „Onmobility“, galerija „De Appel“, Amsterdamas, Nyderlandai; Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „101,3: konkurencija ir bendradarbiavimas“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius; Paveikslų galerija, Kaunas
- 2009 „Abstrakcija-ekspresionizmas. Dvi tapybos tradicijos“, galerija „Kairė-dešinė“, Vilnius
- 2010 lietuvių ir lenkų šiuolaikinės tapybos paroda „Postrevoliucija“, Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras, Klaipėda
- „Lietuvos dailė 2000–2010: dešimt metų“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Point of View“, galerija „Art Promotion 02“, Lybshauzenas, Vokietija
- XIV Vilniaus tapybos trienalė „Klaudingas atpažinimas“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- Lietuvių šiuolaikinė tapyba Europos centriniame banke, Frankfurtas, Vokietija
- 2012 „(Kaip aš čia patekau). Tapyba Lietuvoje“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Jau saulėlė atkordama budino svieta“, galerija „Meno parkas“, Kaunas
- 2013 „Viražai“, galerija „Vartai“, Vilnius
- „Didesnio dalis. Lietuvos šiuolaikinis menas“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- „Merry Melancholy“, Eskilstunos meno muziejus, Švedija
- 2014 „Meno terminalas“, Pamėnkalnio galerija, Vilnius
- „Šviesos“, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius
- „Marijos miegamasis“, Šiaulių dailės galerija, Šiauliai
- 3-ioji Lietuvos šiuolaikinio meno kvadrienalė, Vilniaus gynybinės sienos bastėja; galerija „Arka“, Vilnius
- „Inversija. Blogos gėrybės“. Jono Meko vizualiųjų menu centras, Vilnius
- Šiuolaikinio meno mugė „ArtVilnius '14“, „Litexpo“ parodų rūmai, Vilnius
- 2015 „Remake, arba Meno terminalas: Melancholija. It“ Kultūrų komunikacijų centro Dailės parodų rūmai, Klaipėda

Stipendijos ir rezidencijos

- 1993 valstybės stipendija jauniems menininkams
- 1996 rezidencija Šiaurės šalių meno centre, Helsinkis, Suomija
- 2004 rezidencija menininkams iš naujų Europos Sąjungos šalių, Marlis, Vokietija
- 2013 valstybės stipendija

Ko gero, ir todėl, kad jie patys tampa veidrodžiais. „Atjungti“ veidai kiekvienas turi savo jausminį atspalvį, bet yra labiau minties vieta. O vieta vėlgi – tam tikra prasme tuštuma. Todėl jei kas apsidžiaugė, kad menininkė pagaliau pradėjo tapyti žmones, o ne daiktus ir erdves, turiu nuvilti. Tai – tik kita nebuvimo versija. Mažiau akivaizdi, bet gal net giliau įsismelkianti. Nes jei tuščiu peizažu dar įmanoma maloniai „pasivaikščioti“, tai žvelgdamas į veidą gali tik tapatintis. O čia malonumo nedaug, nes kulminacijos ir įtampas atoslūgio, kaip kokiame siaubo filme, nėra. Tik naujų įtampų seka. Yra tik du būdai žiūrėti į šiuos portretus: nesigilinti arba gebėti išbūti. Serijos išorinė estetika ir vėl mus nukelia į renesansą: tonavimas keliais atspalviais, paveikslo apačioje iliuzinė briauna. Vėl galime jausti tokį būdingą šiai autorei kultūrinį sluoksnį.

Trečias paradoksas yra tas, kad į Italiją (neskaičiuokime kelių apsilankymų Venecijos bienalėje) menininkė nuvažiavo jau nutapiusi seriją paveikslų iš renesansinių paveikslų reprodukcijų. Argi ne puiku ir keista atpažinti savo kūrinius tikrovėje? Lyg viskas būtų išvirkščia. Warburgas nė kiek nenustebtų. Galbūt jį nustebintų tai, jog ką jis mėgino mums parodyti dėliodamas ilgas vaizdų sekas, Jurkšaitytė kartais sugeba atskleisti keliais ar net vienu vaizdu. O dar turinio pamušalas: jos tapyba atrodo labai turtinga visomis šio žodžio prasmėmis. Todėl ketvirtu paradoksu nurodyčiau tai, kad Jurkšaitytė, ko gero, yra tobula dabarties menininkė, nors tiek daug ima iš praeities. Jos darbai visada ryškūs ir saviti Šiuolaikinio meno centro parodose, svarūs ir įtikinantys komercinėse galerijose ir net mūsų kelių alternatyvesnių kuratorių parodose. Penktas paradoksas – taisyklė, kad jei visur tinki, matyt, darai per daug kompromisų, kalbant apie Patriciją, netinka. Ji tiesiog labai gera menininkė.

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Degantis pasiūlymas“. 2006, drobė, aliejus, 75 x 120 cm

Patricija Jurkšaitytė. *Pienininkės kambarys*. Iš ciklo „Peizažai ir interjerai“. 2010, drobė, aliejus, 45,5×41 cm

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Nacionalinė portretų galerija“. 2014, drobė, aliejus, 77×53 cm

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Olandiškos istorijos“. 2013, drobė, aliejus, 41 x 46 cm

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Olandiškos istorijos“. 2013, drobė, aliejus, 77 x 88 cm
(„Valiūnas ir partneriai Ellex“ kolekcija)

Patricija Jurkšaitytė. Iš ciklo „Olandiškos istorijos“. 2013, drobė, aliejus, 60 x 40 cm
(„Lewben Art Foundation“ kolekcija)

Patricija Jurkšaitytė. Diptikas *Kambarys kairėje. Kambarys dešinėje*. Iš ciklo „Viešbučių kambariai“. 2010, drobė, aliejus, 100 × 120; 100 × 120 cm

Emptiness as a maze in the art of Patricija Jurkšaitytė

by Monika Krištopaitytė

The art critic finds Patricija Jurkšaitytė's work as constantly missing something. It may be the dying Virgin Mary or the naked Danae on her bed, or even all of the twelve apostles with Christ in *The Last Supper* by Leonardo da Vinci, or at least one single sign of life next to a grand hotel. It is likely that making deficiency tangible is the goal of these works. The female artist resorts to beauty, harmony and the magic of painting in order to speak of the lifelessness of meaning and the absence of connectivity. Therefore her works have the potential to attract the educated and demanding audience as well as those who know little of art and have no intent to get educated. The series of classical masterpieces with missing characters have the power to offer the pleasure of looking alongside with the suffering of not seeing. The *Dutch Stories* (2013) series features furniture pieces, crockery and other ancient articles familiar to us from Dutch paintings where they functioned as important attributes. Jurkšaitytė brings them together at an antique shop where they mean nothing besides the same deficiency of meaning.

The most recent and not-as-of-yet-exhibited artwork reveals a somewhat more painful perspective and dramatic generalization. It is a portrait gallery of young females: from the first glance they strike as inconspicuous images, showing the sitters half height, full face with a serious look. They have a common denominator established by the form of the painting. Jurkšaitytė has constructed a special cabin with a partition separating models from the painter. This partition from the side of the sitter has mirror surface, so the sitter does not see the painter through it. The contraption cannot be called voyeuristic as the sitter knows she is being watched. Yet what matters here is that the painted person stays all by herself. The process of portrait painting goes on for two years and may be considered a performance. The painter's task is very complex. She tries to grasp solitary states of these young girls and they voyage out of themselves. Without even separating herself by a mirror or by darkness, the artist seems to be with them through her attentiveness. There are only two ways of looking at these portraits: either not to mind them, or to manage to stand in the face of them. The external aesthetics of the series takes us to Renaissance again through toning in several hues and an illusionary ledge at the bottom of the painting. We again encounter the cultural layer so typical to this artist.

Agnė Kulbytė

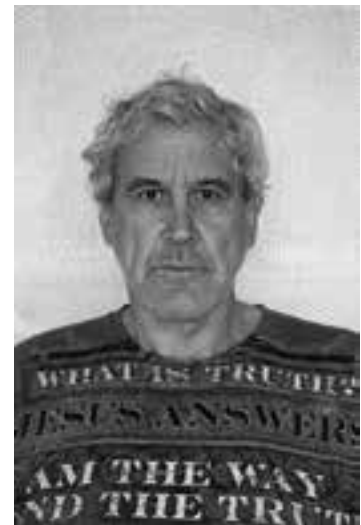
Henriko Čerapo kūrybos apžvalga: vienas kelyje

Pažvelgus į naujausius Lietuvos tapybos tyrimus ir interpretacijas, į akis krinta Henriko Čerapo kūrybos analizų vienašališkumas. Dažniausiai šio tapytojo kūrybos apibūdinimais siekiama patvirtinti moderniosios plastikos tęstinumo idėją, netgi tam tikrą jos gyvybingumą, atsiskleidžiantį ir ekspresyvioje, figūratyvioje Čerapo tapyboje. Tačiau tokie svarytymai neretai persismelkę dabartinį mąstymą užvaldžiusio noro racionalizuoti bet kokią meninę pastangą, o tapybinį veiksma ar temos išgyvenimą paversti kokia nors nuasmeninto reiškinių rekonstrukcija. Toks vienkryptis kūrybos siekių legitimavimas sukuria tam tikrą efektą – sąsajos su postmoderniaja kultūra iliuziją ir yra išnaudojamas formuojant parodų monopolius¹. Tarsi tapo įprasta, kad tapytojas, atsidėjęs savo amatui ir kūrybinei vizijai, tiria vien pačios tapybos galimybes, ir tik jas reikia paaiškinti bei suprasti, lyg jo kūrybos procesas būtų vien nuolatinis senų tapybos formuluočių vertimas naujomis.

Henriko Čerapo kūrybos trajektorija priverčia apgręžti tokią inertišką „progreso filosofiją“. Vienas kelyje – egzistencinė kūrėjo būsena, kai herojus yra tik jis pats: išgyvenantis, patiriantis, įtikėjęs, ieškantis ir nesistengiantis pažūrėti iš šalies, nes tai reikštų išėjimą iš savos būties struktūros ar jos griūtį. Suvokdamas esminę privatumo ir viešumo sankirtą, tapytojas visa tai yra apibendrintai nusakęs: „Mano tapybos nuomonė nebūtinai sutampa su visuomenine nuomone, nes mano tapyba yra mano biografija ir tik aš pats ją iki galo išgyvenu kaip plastinį jausmą.“² Atrodo, jis atkakliai ieško archajiškesnės „tapybos formulės“, siekia prisiliesti prie jos esmės ir intuityviai jaučia bet kokios racionalizacijos, įforminimo ribotumą. Tokios kūrybos kelias eina tarp sukūrimo ir naikinimo, tikėjimo ir nežinojimo, vien pasikliaudamas metafizinėmis nuojautomis. Paveikslais tarsi siekiama to galimo įžvalgų „objektyvavimo“: jie yra savarankiškos, nebylios struktūros, savo giluminiu neverbališkumu tarsi apsaugotos nuo paviršinių interpretacijų. Jos tarsi nusviestos į „laikų begalybę“ (kaip sakė Schilleris), į nebe žmogiško žvilgsnio plotmę, kad būtų išsaugotos ilgalaikiai kontempliacijai.

Formos galimybių tyrimas – kiekvieno menininko užduotis. Taip jis prisiliečia prie to, kas tą formą pranoksta. Visa didžioji krikščioniškojo meno misija yra savotiškai permelkta tokio „atradimo“ ir „praradimo“ išgyvenimo įtampas, atvedusios meno formaciją iki dabartinės „ribos“. Todėl Čerapas atrodo ir kaip to „ikilūžio“ laikotarpio menininkas, tarsi išsaugojęs didžiojo meno paslaptį, ir kaip savo laiko atstovas, išgyvenantis tapybos pasaulį apėmusį nihilizmą. Jo kūrybos kelyje esama tos jau retos ir primirštos įtampas, slypinčios pačiame kūrybos veiksmo. Galbūt todėl jo rankų darbo artefaktai atrodo tarsi išnirę iš nebūties, įprastam pažinimui neįkandami šuorai, aptašyti teptuku ar kirviu, užtėkšti ar išplaukę, sunkūs ar tekantys, vibruojantys ar nurimę. („Tapyba nėra menas. Tapyba yra bažnyčia. Malda. Išpažintis. [...]“³).

Tad pagrindinę Čerapo kūrybos liniją galima pavadinti giluminio filosofinio-teologinio turinio išraiška. Pati tapyba yra būdas mėginti įvardyti ir suteikti pavidalą šiai žodžiais nenusakomai, net egzistencijos sąvokoje nesutalpinamai – didesnės būties ieškojimo

HENRIKAS ČERAPAS

Gimė 1952 m. sausio 13 d. Papilėje, Akmenės r.
Gyvena ir dirba Vilniuje
1974–1978 mokėsi Kauno Stepo Žuko taikomosios dailės technikumė
1980–1987 studijavo tapybą Valstybiniame dailės institute (dab. Vilniaus dailės akademija)
Nuo 1990 Lietuvos dailininkų sąjungos narys
Nuo 1995 dėsto Vilniaus dailės akademijos Tapybos katedroje; nuo 2013 m. profesorius
1990–2010 grupės „Angis“ narys

Personalinės parodos

- 1989 „Tapyba. Alijošiai“, Lietuvos dailininkų sąjungos salonas (P. Cvirkos g.), Vilnius
- 1991 „Prarastos formos“, galerija „Arka“, Vilnius
- 1992 „Tapyba“, galerija „LANEX“, Monružas, Paryžius, Prancūzija
- 1993 „Amžinybės fragmentai“, galerija „Lietuvos aidas“, Vilnius
- 1994 „Transformatoriai“, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- 1995 „Keturi peizažai“, galerija „Arka“, Vilnius
- 1996 „Tapyba kaip skulptūra“, galerija „Arka“, Vilnius
- 1997 „Kūrimai ir debesy“, „Eglės“ galerija, Kaunas
- 2001 „Paryžiaus dienaorai“, galerija „Kauno langas“, Kaunas
- 2002 „Dirvonai“, Žemaičių dailės muziejus; Plungės galerija; galerija „O 11“, Vilnius
- 2002 „Dirvonai“, Antano Mončio namai-muziejus, Palanga
- 2004 „Tapyba. Galvos“, Vilniaus miesto rotušė
- 2007 „Ten Years After. The Last of My Last“, spaustuvė Maironio g. 3 (dab. VDA parodų salė „Titanikas“), Vilnius
- 2010 „Kontracepcija“, galerija „Akademija“, Vilnius
- 2014 „Vienas kelyje“, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus Kauno paveikslų galerija

Svarbesnės bendros parodos

- 1987 Respublikinė vaizduojamosios dailės paroda, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1988 tapybos paroda, Varėnos kultūros namai
- Jaunųjų dailės paroda, Klaipėdos parodų rūmai
- 1989 Jaunųjų dailės paroda, Kauno paveikslų galerija
- sąjunginė jaunųjų dailininkų paroda „Šalies jaunystė“, parodų salė „Manež“, Maskva
- 1990 „Nakties ir dienos tapyba“, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- „8 Painters from Lithuania“, galerija „F 15“, Mosas, Norvegija; galerija „3“, Stokholmas, Švedija
- grupės „Angis“ paroda, Liaudies ūkio pasiekimų parodų rūmai (dab. „Litexpo“), Vilnius
- 1991 grupės „Angis“ paroda, Dailės parodų rūmai (dab. Šiuolaikinio meno centras; SMC), Vilnius
- grupės „Angis“ paroda, Kauno paveikslų galerija

¹ Turimos galvoje pastarojo dešimtmečio skirtingas kartas ir stilistikas pristačiusios apžvalginės tapybos parodos (trienalės). Jose rodyti Henriko Čerapo kūriniai, priešingai, nei buvo tikėtasi, nustebino ne retrospektyvinių tendencijų, bet naujų vizualinių tapybos galimybių eksploatavimu. Taip pat ir grupės „Angis“ parodose Čerapas išsiskyrė savita tapybos samprata, dažnai nesutampančia su grupės ideologija.

² *Angis 1990–2010. Dailininkų grupės „Angis“ katalogas*. Kaunas: galerija „Meno parkas“, 2010, p. 71.

³ Iš Henriko Čerapo teksto, parašyto 1996 m. Nidos plenere // Saulius Kruopis, *Nida. Brūkė. Ekspresionistinės tapybos plenerų antologija: iliustruota istorija*. Vilnius: Nidos menininkų asociacija „Tiltas“, 2009, p. 410.

temai. Nors kūrybai ir būdingas vidinis sistemiškumas – pagrindinės plastinės linijos plėtojamos per kelis dešimtmečius, jos neapauginamos jokiais simboliais ar ženkliskai atpažįstamais vaizdiniais, nesudėliojamos į atskiras istorijas. Paveikslų plastikoje veikia egzistenciniai, nepaneigiami amžinieji struktūriniai antipodai: dangus–žemė, vidus–išorė, subjektyvu–universalu. Kas kartą tai naujas realybės motyvų konkretumo ir abstraktybės derinys. Tuo Čerapas savitas tarp neoekspresionistinių, lyrinės abstrakcijos ar *new image* tapybos variacijų.

Tapytojo ieškojimų kryptis ir pozicija išryškėjo jau ankstyvuojau kūrybos laikotarpiu, studijų Stepo Žuko taikomosios dailės technikumė (1974–1978 m.), vėliau – Dailės institute (1980–1987 m.) metu. Pradžioje jis rinkosi paprastus, kasdienius (pasak paties tapytojo, „renuariškus“) motyvus, kamerines *lauko-kelio-dangaus lopelio* struktūras. Peizažų etiuose ryškėjo savaip suprstas vaizdo sintezavimo, struktūriško jo perteikimo principas, iš Vlado Eidukevičiaus perimtas sezaniškas gamtos regėjimo metodas (Žaliakalnio motyvai) ir visiškai savitas, apibendrinantis monochrominės spalvos pojūtis. Vientisa spalvinė gama ir ankstyvuosius etudus artina prie abstraktiems vaizdams būdingos visumos, veikia tarsi pačia savimi. Nelinkstama net į toninį modeliavimą, žavėjimąsi pustoniais, jų niuansais („Lovatiesė. Beržoras“, 1981).

Ilgainiui Čerapo tapyboje išryškėjo figūratyvos tapybos pradai. Figūratyvumo suvokimas čia atėjęs iš abstrakčios tapybos analizavimo ir iki šiol jam svarbus, naudojamas netgi šiuolaikinėse tapybos teorijose nusistovėjusia prasme. „Figūra“ nėra koks nors vaizduojamo objekto atitikmuo (ką dažniausiai nurodo populiarieji „figūratyvinės tapybos“ kategorija), bet suprantama kaip pats vaizdas, paveiklo plotas, jo įvaldymo pobūdis. Tad kartu „figūra“ yra ir mentalinė arba jausminė vaizdinio išraiška. Baigiamajame studijų darbe („Liongi no Šepkos atminimui“⁴) ir savarankiškai studijų metu sukurtuose paveikluose matyti, kaip tokia plastinės kalbos samprata keitė braižą, saistė metodą, procesą, vaizdinių kaitą („Kompozicija su pianinu“, 1986; „Rudi batai“, 1988). 9-ojo dešimtmečio pabaigoje nutapyti kameriniai motyvai (daugiausia natūrmortinės ir interjerinės kompozicijos) yra jau grynos plastinės formacijos, išsiveržusios iš žanrinių apibrėžčių. Motyvai (daiktai, augalai, kambario erdvė, kartais žmogaus figūra) elementarūs, geometrizuoti, suschematinti arba mediatyviūs, tarsi išplaukę nerealioje erdvėje. Iš jų – kaip iš plastinių komponentų (tam tikro dydžio spalvinių ir tūrinių masių) lipdomos vis kitos nuotaikos ir koncentracijos kompozicijos. Tačiau pavadinti šiuos paveikslus vien abstrahuotais tikrovės reginiais būtų netikslu. Jų sandara nepriklauso nuo iliuzinės tikrovės, bet atpažįstama kaip ženkliska „figūra“. Tai intymumo, buvimo erdvės vaizdiniai, egzistencinio išsiskyrimo pavidalai, įkūnyti tapybos priemonėmis. Be to, šiuo laikotarpiu ir sąmoningai ieškota mistinių vaizdinių pobūdį atskleidžiančios formos (sukurta medžio raižinių, akvarelių, piešinių savaip atliepiant prancūzų sintetizmo krypties atstovų Emilio Bernard'o ar Paulio Gauguino ieškojimus). Paveikslų nuotaika turi ypatingo pakylėtumo, sapniškumo, skaidrumo.

Nuo 1988 m. Henriko Čerapo kūryboje įsivyravo kompozicijos su alijošiaus motyvu. Improvizuojant su augalo sandara, kartais tik menamai naudojant jo piešinį, atsivėrė koloristinės visumos paieškos. Įdomu, kad, atrodytų, ši frontalių, ikoniškų, tarsi vien plokštumos paviršiuje išgaunamų vaizdų plastika pagrįsta skulptūrinio reljefo sandara. Skulptoriaus rėžtuko funkciją čia atlieka potėpis, kuris atkuria šviesos dinamiką ir judesio iliuziją kaip kad Egipto ar viduramžių reljefuose. Žvelgiant iš laiko perspektyvos, sidabriškųjų „Alijošių“ ciklą galima pavadinti brandžiu figūratyvos tapybos etapu. Manipuliuojama piešinio ir dėmės, daikto ir fono santykiais, „paveiklo paveiksle“ schema – atkakliai siekiant frontalių struktūros įtapymo, maksimalaus plokštumos-„figūros“ veikimo. Be to, čia išryškėjo ir pati svarbiausia įtaka bei dvasinė giminystė su skulptoriaus ir tapytojo Alberto Giacometti kūryba. Paryžiuje pamatytos Giacometti parodos Čerapo tapybą tarsi persmelkė savita, „menamo reginio“ vizija – tirpstantys objektai, jų užuominos išnyra iš gestiškos tapybos, ekspresyvaus tapymo srauto (*action painting*) arba „nukankinto“, daugybę kartų pertapyto paviršiaus.

4 Diplominis darbas (vadovas profesorius Augustinas Savickas) atliktas ir apgintas 1987 m. Tapytojo A. Savicko paveikslų monumentalumas, figūratyvo samprata taip pat buvo svarbi paskata Henriko Čerapo individualių ieškojimų kelyje.

- „Veiksmas ir vaizdinys“, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1993 grupės „Angis“ paroda, Kauno paveikslų galerija IX Vilniaus tapybos trienalė, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- 1994 grupės „Angis“ paroda, galerija „Lietuvos aidas“, Vilnius
- Grupių paroda, ŠMC, Vilnius
- 1996 „Angis 96“, Kauno paveikslų galerija, Mykolo Žilinsko dailės galerija, Kaunas
- 1999 „Angis 1989–1999“, Kauno paveikslų galerija „Lietuvos dailė 1989–1999: dešimt metų“, ŠMC, Vilnius
- 2000 „Angis 2000“, Kauno paveikslų galerija „Rezus +/-“, Kauno paveikslų galerija
- 2002 „Nutrink pažymėtą vietą“, Kauno paveikslų galerija
- 2004 „Papilė – 750“, Papilės mokykla; Naujosios Akmenės kultūros rūmai
- 2006 VDA dėstytojų ir studentų tapybos paroda, skirta Justino Vienožinskio 120-osioms gimimo metinėms, Rokiškio krašto muziejus
- 2008 „UPS. Urgentum praecitatum sulfur“, galerija „Vartai“, Vilnius
- „Iš lietaus šalies: Lietuvos tapybos, piešinių ir objektų paroda“, G. Gounaropoulou muziejus, Atėnai
- „Peizažo mimikrija ir kamufliažas“, galerija „Arka“, Vilnius
- 2009 „Radar“, Lietuvos centras, Varšuva
- „Abstrakcija ir ekspresionizmas: dvi Vilniaus tapybos tradicijos 1960–2009“, galerija „Arka“, Vilnius
- „Distance of Nearness“, galerija „Labirint“, Liublinas, Lenkija
- 2010 XIV Vilniaus tapybos trienalė, „Klaudingas atpažinimas“, ŠMC, Vilnius
- jubiliejinė „Angies“ paroda, VDA parodų salės „Titanikas“, Vilnius
- 2011 grupės „Angis“ retrospektyva, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Kaunas
- 2012 „Per Kirkeby. Lignum vitae“, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius
- „Jauno gitaristo meilės darželis“ (su Algimantu Černiausku), VDA parodų salės „Titanikas“, Vilnius
- 2013 XV tarptautinė Vilniaus tapybos trienalė „Tapybos kontekstai“, ŠMC, Vilnius
- „ad Originem (I)“, Pamėnkalnio galerija, Vilnius
- 2015 tarptautinė meno paroda „Expo Chicago 2015“, Čikaga, JAV
- „ad Originem (II)“, Pamėnkalnio galerija, Vilnius

Stipendijos

- 1998–1999 valstybės stipendija meno ir kultūros kūrėjams
- 2013 valstybės stipendija meno ir kultūros kūrėjams

Henrikas Čerapas. *Žaliakalnio vaizdas iš Latvų gatvės*. 1977, kartonas, aliejus, 17 x 21 cm

Šiuo laikotarpiu surengtos kelios personalinės parodos (Vilniuje ir Monruže Prancūzijoje), dalyvauta bendrose tapytojų parodose, sulaukta pirmųjų kritikų įvertinimo. Pasak paties tapytojo, ilgainiui vis atsikartojanti paveiklo schema – augalo-fono sandara – virto ribota, tarsi iš anksto nuspėjama, ją buvo galima sukurti virtuoziskai įvaldžius patį gestą ir be galo kartoti. Prasidėjo labai įdomus pereinamasis laikotarpis, kai tarsi sąmoningai vengta apsisėti prie konkretesnės formos. Pirmenybė teikta pačiam veiksmui, kitimui, jo impulsyviam vedimui. Šio laikotarpio ieškojimai buvo įkūnyti dirbtuvės sąlygomis, net ir pačią kūrybos erdvę įtraukiant į plastinio reginio visumą⁵. Tuo labiau kad pati dirbtuvės atmosfera ilgainiui tapo tiesiog lemiamą Čerapo kūrybos aplinkybę. Vystėsi savotiška tapybos–veiksmo filosofija, vaizdo naikinimas čia paradoksaliai išreiškė atvaizdavimo siekį, galimybę. Nors paveikslų plastika pamažu išaugo į ekspresyvesnę, monumentalesnę, grubesnę išraišką, paralelė su Giacometti leidžia pamatyti, kokia svetima Čerapo atveju yra speciali, dirbtinė „negražios tikrovės“, „realios kasdienybės“ rodymo intencija (kartais būdinga tarp tuo pat metu kūrusių „Tyliojo modernizmo“ atstovų). Išoriškai šiurkštoka Čerapo plastika tarnauja giluminių dalykų refleksijai. Tad maksimalus formos siekis čia veikiau turi tragiškumo – įtampos dėl prasilenkimo su tikrove, jos praradimo, nykimo ir išsaugojimo. Toks savitas, egzistenciškai suprantamas asmeninės vizijos įtvirtinimo viešumoje siekis atsispindėjo ir šio laikotarpio parodose – jos gimė tik susiklosčius kūrybos procesui, o ne kaip išankstinio projekto padarinys, jų turinį taip pat nulėmė motyvų kaita, o ne specialiai kuriami ciklai.

Pamažu iš vidinės uždarnos erdvės gręžtasi į neapibrėžtumą, peizažą, kurį galima pavadinti pagrindine ir svarbiausia Čerapo kūrybos tema. Ji vystėsi nuo pat ankstyvųjų etiudų, kur erdvės pajauta ir peizažo sąranga aiškiai byloja apie gimtosios Papilės, Lietuvos ir Latvijos paribio kraštovaizdžio ypatingumą. Lygumų krašte, kur tiek daug dangaus ir visa iškilę virš žemės paviršiaus, lyg savaime sustiprinta egzistencinė, buvimo tarp žemės ir dangaus savijauta. Tokia peizažo struktūra su mažo žemės ruoželio dominante kurį laiką vyravo Čerapo paveikluose (ypač 10-ojo dešimtmečio pradžioje nutapytuose Būtingės vietovių peizažuose, kurių struktūra vėliau įvairiai transformuota⁶). Peizažo vaizdas virto lyriniu ir romantiniu „vizijų žemės“ leitmotyvu, kuris tapyboje atsiskleidžia dviprasmybe tarp iliuzijos ir plokštumos, konkretumo ir abstraktumo, kur „tuštumos“ veikiau yra išsiplėdimo, lūkesčių erdvė, subtiliausių gamtos niuansų atsiskleidimas („Krūmai ir debesys Kurliandijoje“, 1993 m.).

Pats iškalingiausias ir savičiausias Henriko Čerapo peizažinis motyvas – dirvonai. Menami kelrodžiai juos tapant buvo Jean'o François Millet motyvai su sėjėjais ir artojais laukuose, Camille'o Pissarro ir Vlado Eidukevičiaus koloristiniai peizažai, Claude'o Monet tvenkiniai. Tačiau žemę vaizduojančiuose peizažuose Čerapas įžvelgė savą tapybos idėją – dirvonas (suarto lauko fragmentas), jo tapomas nevaizduojant horizonto linijos, tampa plastiniu vaizdiniu, talpinančiu visą turinio ir formos idėjų intrigą. Tam, atrodo, pakanka ir minimalios užuominos: sniego grumtelis ar šalnos pėdsakai, šungrybiai, kelmiai, geležinkelio detalė, žmogaus ar skulptūrinio objekto motyvas – visa įsiprasmina suarto lauko paviršiuje, ant jo nugulusioje šviesoje, arimų linijose. „Dirvonai“ epiškai išsako egzistencinį žmogaus ir žemės ryšį. Tapyti Nepriklausomybės pradžioje, „vidinės suirutės“ laikotarpiu, plastikos forma jie išreiškia nepagražintą ir nesužadintą savijautą – išduoda išgyventą nusivylimą, grėsmės, netikrumo nuojautą. „Dirvonuojantis lietuviškas peizažas“ – taip būtų galima pavadinti tapybos kalba perteiktą politinį laikotarpio atspalvį, daugiabriaunę metaforą, tarsi paralelę išeivių poetų „Žemininkų“ įvaizdžiams.

Tapysenos prasme „Dirvonų“ drobės dera su europiniu tapybos kontekstu – *informel*, abstrakčiojo ekspresionizmo atmainomis. Tik čia nepereinama į gryną mėgavimąsi dažo materija ar gestu. Paradoksalu, bet šiuose ekspresyviuose žemės juodumą tarsi sintezavusiuose paveikluose esminis elementas yra šviesa – rembrantiškąja tapybos

Henrikas Čerapas. *Niekur neįsanti kažkur matytas. Paryžiaus dienoraštis. 2001, popierius, tušas, guašas, 54 x 63 cm*

Henrikas Čerapas. *Juoda galva (pagal Alberto Giacometti). Paryžiaus dienoraštis. 2001, popierius, tušas, guašas, 54 x 63 cm*

5 Aptariamas 1988–1998 m. kūrybos laikotarpis praėjo dirbtuvėje prie Šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje. Kai kas išliko užfiksuota paties tapytojo bei Gintauto Trimako, Arūno Baltėno fotografijose.

6 Šią paraleliai plėtotą romantinio peizažo atmainą atspindi Henriko Čerapo personalinės parodos: 1997 m. „Keturis peizažai“, „Arkos“ galerija, Vilnius; 1997 m. „Krūmai ir debesys“, „Eglės“ galerija, Kaunas; iš dalies – 2001 m. piešinių paroda „Paryžiaus dienoraštis“, galerija „Kauno langas“.

gylis perteikimo prasme. Tik pasitelkiant šviesą išgaunamas „dirvoniškas“ paviršius, kur meistriškai varijuojama juodos spalvos atspalviai, o kiekvienas koloristinis pasažas su visu tikslumu užfiksuoja išgyventą nuotaiką, laiko momentą (žiemos, rudenėjimo, šalnų metų). Be to, paveikslas plokštumoje sulaikytas šviesos sklaidimo judesys išsaugo žiūrėjimo žemyn, nuotolio ir žmogaus buvimo iliuziją (dirvonai neatrodo kaip kilimai, nors paveikslas struktūra ir vaizduoja priartintą paviršių). Tad juodas dirvonas yra natūraliai pamatyto žemės ploto užfiksavimas, antra vertus, toks tikroviškas vaizdas kartu ir labai metaforiškas. Galima sakyti, jis toks pat simbolinis kaip ir horizonto linija, saulėtekis ar žmogaus figūra interjere, toks pat savarankiškas ir vizionieriškas kaip bet kuris gyvas reginys-motyvas. Tad traktuoti jį vien kaip materialaus ir regimo vaizdo eksploatavimą tapyboje būtų prasminis susiaurinimas. Žemės paviršiuje įžvelgti motyvai čia tėra pirminė medžiaga, o kiekvienas paveikslas – atskiras, apibendrintas tų stebėjimų rezultatas. „Dirvonai“ pulsuoja metafiziniais regėjimais, vien dėl jų baigtinė materija tampa begalinė⁷.

Po 2000 metų, pasikeitus gyvenimo aplinkybėms (įsikūrus didesnėje dirbtuvėje sostinės Maironio g.), prasidėjo kūrybinių sumanymų proveržis, išpūdingai prasiplėtė raiškos priemonių diapazonas. Nutapytos didelio formato, daugiasluoksnės, tarsi šviežio dažo varvėjimą išlaikiusios drobės: „Skenduolių pasaulis“ (2003–2004), „Rising Rising / I put a Spell on You“ (2004), „I liked“ (2005–2006). Dirvonų temą pratęsė ir papildė paveikslai su geležinkelio motyvais – tai dar viena peizažo žanro atmaina Čerapo kūryboje. Ciklo „Gelžkelis Papilėje 2000“ atskleistas tiek struktūrinis (perspektyvinis bėgių vaizdas, jo perkonstravimai), tiek medžiaginis (rūdžių, anglių koloritas) šio motyvo specifškumas, o jo simboliniu apibendrinimu galima vadinti vieną žinomiausių Čerapo paveikslų „Railway to Heaven“ (2005–2006).

Šis kūrybos dešimtmetis – susikoncentravimas ties laiko tema. Beveik visi paveikslų motyvai atėję iš praeities. Išnyra vaikystės, praleistos prie geležinkelio Papilėje, vaizdiniai: semaforas, kooperatyvo pastatas, šulinys, dviejų per bėgius einančių žmonių figūrų motyvas (autoportretas su broliu). Visas išgyventos praeities sluoksnis pamažu tapo teminiu lauku, o atsikartojantys, lyg iš pasąmonės ar paties tapyto gesto išnyrantys motyvai – pakankamu pretekstu tapyti. Tie išorinės ženklai veikia kaip nekintantys archetipai, neleidžiantys užsisklęsti tapatumo refleksijose, vaizdinių perkūrimo klostuose. Tiksliau atminties tema čia turi esminį – išsaugojimo (ar net apsaugojimo) siekį, sutampa su pastanga apmąstyti savo paties ištakas, istoriją, šeimos likimą⁸. Nesimėgaujama prisiminimų, sapnų nuotrupomis ar nostalgika nuotaika. „1945 m. balandžio mėnesį katastrofiškai pasiaukojanti, beviltiška Berlyno gynyba, kurioje mano tėvas dalyvavo, – man nesvarbu, kad jis vis kartojo, neva jis tik griovius kasė – vis tiek mano akyse jis buvo ir tebėra didvyris, Berlyno gynėjas. Niekada niekas nesužinos, koks buvo tikrasis jo indėlis į šitą kovą, ir netgi ne taip svarbu, bet ypatinga, kad jis buvo „kitoje pusėje“. Šis tapytojo pasakojimas, kaip ir tapybos motyvai, lakoniškas, bet tartum persismelkęs Bohumilo Hrabalo apsakymams būdingos nevilties. Triptikas „Requiem SS batalionui / Tėvo atminimui“ (2006) yra tapybos kalba išreikšta ir jo paties gyvenimą paženklinsi rezistencinės kovos metafora.

Laiko-atminties tema atsispindėjo ir vienoje svarbiausių personalinių parodų po 2000-ųjų, pristačiusioje dešimtmečio kūrybą, – „Ten Years After“ (buvusios „Tiesos“ spaustuvės patalpose Vilniuje, 2007). Erdviniai peizažiniai ieškojimai tarsi konceptualizavosi po laiko temai dedikuotu pavadinimu. Jis yra perimtas iš britų muzikos grupės, tačiau asociacija su šia grupe, galima sakyti, veikiau išorinė ir atsitiktinė. Daug svarbesnė pavadinime

Henrikas Čerapas. *Dvi pilkos figūros Papilėje*. 1990–1991, drobė, aliejus, 196 x 131 cm

Henrikas Čerapas. *Nameliai prie gelžkelio*. 2003, drobė, aliejus, 146 x 93 cm

7 „Dirvonai“ kartu su skulptūriniais medžio objektais eksponuoti personalinėse parodose: 1993 m. „Amžinybės fragmentai“, Lietuvos aid'o galerijoje; 1994 m. „Transformatoriai“, Šiuolaikinio meno centre; 1996 m. „Tapyba kaip skulptūra“, „Arkos“ galerijoje; 2002 m. retrospektyvinė paroda „Dirvonai“, galerijoje „o 11“ (visos parodos Vilniuje). „Dirvonus“ buvo numatyta eksponuoti ir šveicarų tapytojo Pierre'o Andre Ferrand'o organizuotoje tarptautinėje tapybos parodoje Ženevoje, bet parodos projektas sužlugo dėl nomenklatūrinių priežasčių.

8 Tai visų pirma pačios Čerapų šeimos istorija. Apie tapytojo tėvo likimą byloja išrašas iš KGB archyvo baudžiamosios bylos: „Alfonas Čerapas Didžiojo Tėvynės karo metu, 1942–1945 metais, tarnavo vokiečių armijoje, dalyvavo mūšiuose prieš tarybinę armiją ir tarybinius partizanus, SS divizijos sudėtyje kovojo prieš Jugoslavijos partizanus ir Berlyno gynyboje.“ Alfonso Čerapas 1951 m. buvo suimtas ir sovietinio režimo nuteistas 25 metams „už tėvynės išdavimą“, motina buvo priversta išsižadėti šeimos. Henrikas augo internate, sovietmečiu laikytas „antitarybinis elementu“.

užkoduota laiko metafora – intervalas, kuris neturi realaus sąryšio su tuo, kas „buvo“, ir nenurodo krypties laiko juostoje („pirmyn“ ar „atgal“). „Ten Years After“ – subjektyvus tapytojo laikas, viena jo tikrovės matymo perspektyvų. Tai buvo galima pajusti ir parodos ekspozicijoje, kur buvo sugrupuoti skirtingų etapų paveiksłai. Kiekvienas jų savo trajektorijomis vedė „gilyn“, tik jam vienam būdinga faktūra, tepimo būdu, tapybos priemonėmis išgautu vizualumu. Be to, paveiksłai kabėjo didžiulėje erdvėje, fiziškai atplėšti nuo sienų, o metaforiškai tarant – kartu ir nuo „mirusio laiko“, nebūties. Dideli, tvirti, vizualiai sunkūs – lyg jamžinti akimirksniai ar ribinio išlikimo momentai, trumpam iškelti į šviesą. Net šių paveiksłų pavadinimai yra savotiškas metaforų prikėlimas. Žinomų roko grupių dainų žodžių ir dainų pavadinimai virto autorizuotais, perfrazuotais paveiksłų pavadinimais su savomis reikšmėmis ir skambesiu⁹. Žodinės asociacijos čia laisvos nuo sustabarėjusių reikšmių, o taikomos nutapytiems vaizdiniais (arba susiformavusios dar betapant) perkelia numanomas prasmes iš kalbos į jutimų sritį, į vaizdinę plotmę, taip praplečia jos ribas.

Parodoje buvo matyti, kaip koreliuoja dvi Čerapo kūryboje atsikartojančios linijos: ekspresyvioji, grubesnės faktūros, vaizdų dramatinio reikalaujanti tapyseena ir romantišnė, menamą vaizdinių figūratyvumą išsaugojusi intonacija (tarsi jaunystėje paveiklusio sintetizmo atspindys). Šiose autobiografinėse vizijose nueita ir iki apokaliptinių regėjimų, ir iki netikėtų intymumo, meilės vaizdinių atskleidimo. Tarsi svyruojama tarp destruktijos ir galimo tikrovės atkūrimo, tarp tamsos, žemės (eroso) motyvų ir simboliško ilgesio ar lyrinio išsiskyrimo. O etaloninį paveiksłą „The Last Day of My Future / Didysis Penktadienis“ (2006–2007) galima pavadinti dešimtmečiais mąstyto lyrinio ir elegiško epo apie praeinamybę įkūnijimu¹⁰.

Pastarojo dešimtmečio Henriko Čerapo drobių formatai praaugo įprastą didžiaformaičių drobių mastelį – tapytojas juos vadina megapaveiksłais (2009–2013 m. nutapytos penkių metrų ilgio abstrakčios drobės, susidedančios iš atskirų segmentų). Kiekvienas jų turi savą vaizdinių genezę: „Jauno gitaristo meilės darželis I“ (2011) ir „Cabernet Sauvignon“ (2012) yra pastorinės žanro, „Exile in Paradise / Kristus pievoje“ (2013) – biblinės alegorijos, „Tapytojui kapuose dar yra vietos / Augustino Savicko atminimui“ (2012) – *in memoriam* teminės ir tapybinės variacijos. Megapaveiksłuose buvo sujungti dviejų ankstesnių tapytojo stadijų rezultatai: struktūriškas plokštumos įtapytas (tai, kas atrasta, „Dirvonų“ cikle) ir maksimalaus tapybinio vizualumo siekis (išgautas „Didžiajame Penktadienyje“ bei raudonosios monochromijos paveiksłų serijoje „The Dark Side of the Moon“, 2009–2010). Visa tai tapytojo ieškojimus atvėrė nauji lygmeniai – šiuolaikinei tapybai būdingu masteliu, įtaiga, spalvos poveikiu (antroji apžvalginė autoriaus paroda – „Vienas kelyje“, Kauno paveiksłų galerijoje 2014 m.). Atrodo, šiuose paveiksłuose tapytojas savo vaizdinius tiesiog išskleidžia pasiektoje meistriestėje ir laisvėje, pasikliaudamas savo metodu, išsilaisvina net nuo pačių tapybos priemonių suvaržymo. Vidinė paveiksłų atveriamą erdvę didesnė už juos supančiąją, nes erdvinis parametras įkūnija pati paveiksłų sandara, spalvos ir potėpio vibravimai. Virtuosiškai įvaldyta tapybinė forma savu būdu išreiškia skambesio, ritmo ar melodijos idėją, ką šiuolaikiniai kompozitoriai vadina „vizualia muzika“. Tapybos energija čia atsiskleidžia kaip visų vizualinių elementų sproginimas. Nepaisant megapaveiksłų asociacijų su dabartinėje abstrakčiojoje tapyboje populiariais „kosminio mastelio“ ir organinių gamtos procesų vaizdiniais, justu, kad jie nėra orientuoti į produkcijos tiekimo meno rinkos apyvartą, kur svarbu greitas, efektingas vaizdo įsiterpimas. Tapytas ranka ir tiesioginis vaizdo ar teminės linijos išskleidimas Čerapo tapybos atveju reikalauja įprasto buvimo prie paveikslo „tempo“, įsijautimo.

Megapaveiksłuose pasiekta vizualinė įtaiga atspindi ir nedidelio formato darbų ciklą „Live“ (2014–2015)¹¹. Tapytojas minimalizuota forma vėl nukelia prie grynų vaizdinių

Henrikas Čerapas. *Dvi juodos galvikės*. 1999, drobė, aliejus, 100 x 73 cm

Henrikas Čerapas. *Traukinys atvyksta*. 2002, fanera ant porėmio, aliejus, statybiniai dažai, asfaltinė derva, 100 x 100 cm

9 Pavadinimuose užfiksuota savita tapytojo kalbėsenos išraiška, inspiruota anglų kalbos skambesio. Pavyzdžiui: pavadinimas „I liked“ perdarytas iš „Rolling Stones“ dainos „I like it“, „Rising Rising“ – iš „Animals“ dainos „The House of Rising Sun“, „Railway to Heaven“ – iš grupės „Led Zeppelin“, „Stairway to Heaven“, „The Last Day of My Future“ – iš Jimi Hendrixo kūrinio „Voodoo Child“.

10 Netiesioginis šio paveikslo „analogas“ – Gustave'o Courbet „Laidotuvės Ornane“ (1851). Epinio temos atskleidimo prasme, formos didingumo išgyvenimu šis paveiksłas buvo svarbus jau tapant „Dirvonus“.

11 Paveiksłų kolekcija iš ciklo „Live“ 2015 m. rugsėjį pristatyta tarptautinėje meno parodoje Čikagoje „Expo Chicago 2015“.

kontempliacijos – dangaus ir žemės, vertikalių ir horizontalių ritmo. Pasikliaujama atsitiktinumų derme, potėpio pėdsaku, užuominos plastine įtaiga (ką atliepia ir pats pavadinimas, „Live“ – gyvai, tiesiogiai, iš vietos). Tapybinė išraiška apribota vien potėpiais, vien jie yra paveikslų elementai, stambiaplaniai nedidelių drobių dėmenys, paprasti drobės braukymo, dengimo dažų judesiai. Jais kuriamos skambios plastinės tekstūros ir tarsi žaisminga mažorinė intonacija, visai gryna plastine kalba (be jokių vaizdinių) pratęsiama amžinoji būties tema: skleidžiasi begalinio horizonto ir vaizdo lange, šiapus ir anapus perskyrų nesustabdomas, neišsemiamas mirgėjimas. Visa tai patvirtina, kad tapytojas kas kartą imasi radikalių eksperimentų ir jam netinka būti sustojusiu revizionieriumi, bet veikiau pirmtaku – naujų vaizdo reiškinių atradėju bei savo pasaulio vaizdinių puoselėtoju.

Nuo 1995 m. Čerapas savo tapybos nuostatas plėtoja ir akademinėje aplinkoje – Vilniaus dailės akademijoje. Jo dėstymo programa remiasi tapybinės formos apmąstymu, natūros ir analitinių moderniosios tapybos principų bei abstrakčiosios figūratyvosios plastikos analize. VDA terpėje, po 2000-ųjų orientuotoje į įvairių medijų galimybių plėtojimą, šis tapybos suvokimas yra unikalus, jam būtina subtili pajauta, atidus studijavimas. Nepaisant naujų šių laikų madų, metai iš metų jo tapybos studiją baigia saviti ir aistringai tapybą mylintys tapytojai: Jozefas Josadė (Lietuvos ir Izraelio tapytojas, mokėsis pas Čerapą individualiai); Tapybos katedros absolventai Algimantas Černiauskas, Kristina Mažeikaitė, Simona Merijauskaitė, Alonas Štelmanas ir kt. Tie, kurie mokėsi pas Čerapą, žino, kad tapyba susijusi su kažkuo daugiau nei tobulas padarymas, įdomus vaizdinys ar koks pataikymas į šiuolaikinio meno kryptį. Henrikas Čerapas ir akademinėje aplinkoje sugeba sukurti tapytojo dirbtuvę su tik jai būdinga tvarka. Sielų saitas – pamatymas, tikrumas, kuo minta jo paties ir studentų tapyba, yra tylumoje kuriamos akademijos vizija – kokia ji įstengtų būti, atsiribodama nuo dirbtinio, klaidinančio viešumo įtakos.

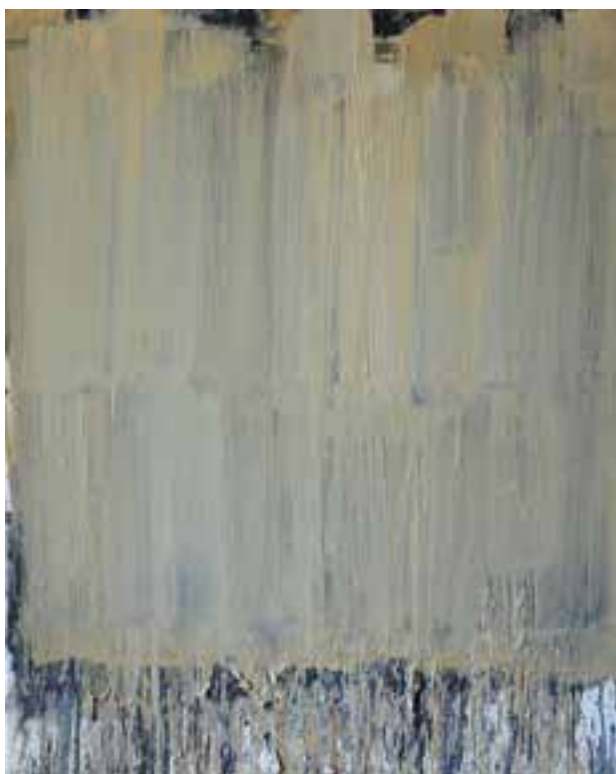
Henrikas Čerapas. *Jauno gitaristo meilės darželis (II)*. 2011, drobė, aliejus, 330 x 540 cm

Henrikas Čerapas. *Railway to Heaven / Bėgiai per dangų*. 2005–2006, drobė, aliejus, statybiniai dažai, asfaltinė derva, 294×390 cm

Henrikas Čerapas. Parodos „Vienas kelyje“ fragmentas. 2014, Kauno paveikslų galerija

Henrikas Čerapas. *Live (I-II)*. 2015, drobė, aliejus, 80 x 65 cm

Travelling on his own: capturing the art of Henrikas Čerapas

by Agnė Kulbytė

The most current research and interpretation of Lithuanian painting present a strikingly one-sided interpretation of Henrikas Čerapas's work. Mostly his artwork is characterized with the intent to support the idea of continuity and even viability of modernist plastic language. Yet the one-faceted attribution of his work to one stylistic trend or ideology seems shallow and short-lived.

Loaded with a distinctly personal message, Čerapas's paintings simultaneously pursue a universal goal of form creation – same one that informs the archaic and Christian art. In this sense, his work stands in opposition to tendencies in contemporary painting. The painter spends decades to elaborate his main themes and modes of formal rendering: in his own way he blends the trends of Lithuanian neo-modernism and Western lyrical abstraction, and influences of "the new image" painting. The sky and earth structure dominating his landscapes at the earliest creative stage, as well as that Cézannesque painting technique become transformed as time goes by. The concept of abstract figurative composition emerging tentatively in his cosy still-lives brings him to radical formal solutions.

Most of his mature period artwork is in monochrome; generalized and structured, these paintings reflect the artist's immediate existential experience. The constant tension of form loss makes his work akin to the endeavours of the sculptor Albert Giacometti. In his paintings, the unparalleled motif of abandoned fields reads also as a metaphor for the sense of disillusionment that set in following the initial stage of the newly regained Lithuanian independence. The impressive range of the Čerapas's painting after 2000 was best seen in his most important solo exhibitions of 2007 and 2014. Those were visionary autobiographic retrospective shows dominated by the themes of tragic passage of time and preservation of memories. His "private archetypes" are seen to recur in different canvases, among them, such as his native Papilė village with local train-tracks, fragments of his childhood world and symbolical memorabilia, hinting at the presence of his loved ones. The painter tends to blend the expressive, the outwardly rough and the romantic-meditative intonations.

In his most recent artwork the artist deploys the full potential of abstraction to communicate existential feeling. Musical architectonics of his paintings serves to achieve spatial impact. At the same time, Čerapas's plastic language presents him as an artist of a unique world-outlook steeped in metaphysical meanings. Though not completely devoid of deconstructing gesture, paradoxically, his paintings always retain the foundation in the real world.

Aistė Kisarauskaitė

Aurelija Maknytė: blusturgį paverčiant sistema

Kapstymasis istorijoje kartais atrodo lyg medžioklė blusturgyje ant Vilniaus Tauro kalno, kai gali čia pat rasti ir Leono Katino vyresniojo ar Vlado Karatajaus paveikslą, ir vilnonį kilimą arba dėžę su laidais nuo išnykusių elektros prietaisų. Įstabus antikvariatas dera su niekam nebereikalingomis šiukšlėmis, čia perkama ir parduodama istorija – asmeninė, svetima, prabangi, skaudi, nyki ir visai nevertinga. Dažnai dėžėse tūno tiesiog šlamštas, ant prekystalių puikuojasi iš Vokietijos atvežtos kinų gamybos statulėlės, net neapsimetančios porcelianinėmis ar istorinėmis, šalia kėpso baldai, dedantys visas pastangas atrodyti bent penkiasdešimčia metų vyresni, tiesiog ant žemės guli purvini kokio alkoholio virtuvės rakandai.

Ir mes visi ten kapstomės. Jei ne blusturgyje, į kurį einu kiekvieną šeštadienį, tai istorijoje: skaitau apie sovietinį porcelianą, knisuosiu tėvo nuotraukų archyve, net eksponuoju tas nuotraukas, žodžiu, darau visa tai, ką daro daugelis, tik kažkodėl visai nebesinori apie tai rašyti. Dar blogiau – kai pagalvoju, kad vėl reikės analizuoti tuos puikius menininkus, draugus, kolegas, kurie jau ne vienerius metus tiria (kiekvienas savitai) sovietmečio istoriją, surakina žandikaulius. Taip, žvelgti į sovietmetį norisi iš naujų požiūrio taškų. Per menininkus, tokius kaip Deimantas Narkevičius, Dainius Liškevičius, Aurelija Maknytė, kiek vėliau prisijungusi Paulina Eglė Pukytė ir kiti, kurie iš viso to blusturgio šlamšto kuria naujus savaip ypatingus meninius naratyvus. Ypač to naujo rakurso trūksta Aurelijos Maknytės kūrybai, kuri yra ryški, pastebima, tačiau kažkodėl vis lieka šiek tiek atokiau nuo didesnio dėmesio greitkelių. Prieš imdamasi rašyti šį tekstą, tikėjau, tą spragą kiek užpildyti, tačiau pradėjusi supratau, kad iš dalies tai provokuoja pati autorė. A. Maknytė yra tiek įvairiapusiška, jos tyrimų laukas svyruoja nuo, kaip buvo mėgstama rašyti sovietinėje spaudoje, „gamtos motyvų“ iki „epinių kūrinių“, todėl vienu žodžiu įvardyti, į ką koncentruojasi menininkės dėmesys, būtų tikrai sunku. Net sugrupuoti nėra paprasta.

Jei sakysiu, kad vienas bruožas Aureliją aiškiai skiria iš paminėtųjų menininkų būrio – asmeninės patirties emocinis krūvis, tuoj prieš akis iškils keletas kitokio tipo jos kūrinių, skirtų intelekto stiklo karoliukų žaidimams. Tarkim, „Horizontalus mobilumas“ (citata Šiuolaikinio meno centro kiemelio horizontalioje architektūros detalėje, 2002, „Meno pauzė“) panašus į sukonstruotus D. Narkevičiaus projektus. Ant simbolinio laipto vertikalios plokštumos, skiriančios dvi skirtingo lygio horizontalias plokštumas, užrašytas tekstas: „Horizontalus mobilumas – padėties pasikeitimas, nedarantis įtakos individo socialinio statuso paaugstinimui ar pažeminimui“, paimtas iš sociologijos vadovėlio 11–12 klasėms. Taigi ŠMC, viena iš pagrindinių menininkų legitimuojančių institucijų Lietuvoje, statuso paaugstinimas ar pažeminimas, sociologija. Sovietmečiu, kurį įnirtingai eksploatuoja D. Narkevičius, čia nekvepia, tačiau šiek tiek pasigilinus lenda iš pirmo žvilgsnio nepastebėtas kūrinio pamušalas – mokyklinis vadovėlis, kuris mesteli mus jei ne į laiką iki Nepriklausomybės, tai bent į mokyklos ir paauglystės prisiminimų sferą.

Parodoje „Tėvų kambarys“, 2015 metais surengtoje galerijoje „Artifex“, menininkė jau atvirai renkasi asmeniškumo išgyvenimo poziciją, kūrinio temą priartindama taip pat ne tiek prie sovietmečio, kaip tokio, kiek bandydama įsiskverbti į svetimas patirtis (laiškai) ar nardinti žiūrovą į savas (mamos „pagrabinių“ batelių laikraščio kamšalai, tėvo skrodimo ataskaita). Skaitau knygą, sudarytą iš vienos pusės (motinos dukrai) rašytų laiškų, žodžiais teka nykumos, nuovargio persunktas moters gyvenimas, visa jos epocha. Suskaitmeninus, pakeitus vardus ir vietas, A. Maknytė, atrodo, tiesiog eksponuoja dokumentus, tačiau šie tekstai primena serialą „Santa Barbara“. Tik tai – sovietmečio, nepriteklių ir kitokių

AURELIJA MAKNYTĖ

Gimė 1969 m. Širvintose (Kaštonėlių k.)
1989–1994 studijavo Telšių aukštesniojoje taikomosios dailės mokykloje dizaino specialybę
1997–2003 Vilniaus dailės akademijos fotografijos ir videomeno studijos, bakalauro ir magistro laipsniai
2003–2006 Vilniaus dailės akademijos aspirantūra, meno licenciatų laipsnis

Personalinės parodos

2000 „Fosilijos“, Kauno centrinė biblioteka
2015 „Tėvų kambarys“, galerija „Artifex“; meno mugė „ArtVilnius '15“, Vilnius;
„Deficitas“, galerija „101“, Kaunas

Bendros parodos ir projektai

2000 „Videorasautas“, ŠMC, Vilnius
festivalis „1 minute“, Amsterdamas, Nyderlandai
„Paralelinės progresijos“, ŠMC, Vilnius
2001 „35 portretai“, galerija „Arka“, Vilnius
„Šviesa“, Vilniaus J. Vienožinskio mokykla
Studentų meno dienos, Vilniaus dailės akademija
„Paralelinės progresijos 2. Svetimas“, ŠMC, Vilnius
2002 „CopKop“, Kopenhaga, Danija
festivalis „Artgenda“, Hamburgas, Vokietija
„Šviesa“, galerija „ARTeritorija“, Kaunas
„Art-pauzė“, ŠMC, Vilnius
Studentų meno dienos, Vilniaus dailės akademija
2003 „Vinilinis dangus“, galerija „Intro“, Vilnius
„Kelionių antropologija“, Šiaulių dailės galerija
II Lietuvos multimedijos meno ir muzikos festivalis „Centras 3“, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
„Mes ateinam“, ŠMC, Vilnius
„Paralelinės progresijos“, ŠMC, Vilnius
„Fotografija.doc“, galerija „Arka“, Vilnius; A. Mončio namai-muziejus, Palanga

santykių „Santa Barbara“, vykusi kažkur Marijampolėje, Radviliškyje, Tauragėje. Riba tarp savo ir svetimo tyčia nutrinta, nes laiškai autentiški, skaudžiai dreskiantys savo atvirais išsipasakojimais ar net nutylėjimais. Baisūs laiškai, nes skaitydamas juos nejučia vėl išgyveni sunkų, nepaprastai sunkų mūsų tėvų gyvenamąjį laikotarpį. Šie tekstai yra tiesiog atrasti tose blusturgio dėžėse, tačiau čia pat – jau A. Maknytės tėvo skrodimo ataskaita („Tėvo aktas“, pirmą kartą eksponuotas 2001 m.), sukarpyta eilutėmis lyg eilėraštis. Tas „sukarpyta“ itin svarbu, nes laiškai – siuvėjos ar bent nuolat siuvusios moters, todėl šalia buvo galima matyti ir ten pat (sendaikčių turguje) įsigytas popierines siuvimo iškarpas, pagamintas iš to meto laikraščių.

„Kai parvažiavau, tėvas sutiko mane girtas, ant viso perono šaukdamas: „Tu mano saule! Nušvitai! Parvažiavai! Kaip aš tavęs pasiilgau!“ Vedė namo apkabinęs, baisiausiai atsiprašinėjo, kad išgėręs, galvojo, kad aš jau nebeparvažiuosianti, o po kelių dienų vėl prisirijo ir vėl „kur... padla, sūka“... Taip ir slenka dienos kankynių, nervų pilnos, taip pat ašarų.“ [„Laiškai“, p. 17]

„Lionė sekmadienį buvo nugirdžiusi Laurą. Miegojo pas Lionę, paskui naktį atsikėlė ir sulaužė raktą nuo durų. Pirmadienį nebuvo mokykloje, nes labai skaudėjo galvą. Neduok, Dieve, tą beprotę Lionę, Giena vaikšto pas Anytę kas dieną ir vis pijokauja. Anetos dėdina pas mane atsinešė siūti ir sako, kaip tat Aneta priprato gerti, išmoko.“ [„Laiškai“, p. 22]

„Kas link to Laimio, tai žinoma, kad geriau lietuvis, savas žmogus, o gal ir geresnis už Valierą. Reikia pasiduoti likimui. Aklai laukti Valieros, man atrodo, neapsimoka. Rusas rusu lieka, o lietuvis – lietuviu.“ [„Laiškai“, p. 24]

Šie laiškai nėra tik asmeninis kažkieno skausmas, nors kūrinys pradžioje plačiai atidaro emocinio suvokimo duris, bet skaitydamas pamažu suvoki, kad jie yra svarbūs kaip vertybių, dėsnių sistema, tik neseniai nukeliavusi į praeitį (ar dar besitraukianti): smurtas prieš vaikus, kadaise atrodęs visai normaliu reiškiniu (vaikų „lupimas“, „davimas diržo“), girtuokliavimas, buvęs kiekvienos šventės būtinąja dalimi (net išmokusios gerti mokinės nestebina rašančiosios), smurtas prieš moterį, klestėjęs net inteligentų šeimose. Ir, žinoma, šalies okupacija. Jau nekalbu apie deficito, *blato*, *talkučės* sąvokas, užgimusias ir likusias sovietmetyje.

Reiškinį, kaip praeities sistemų, tyrimas turbūt ir sieja tokius įvairiaplanius A. Maknytės kūrinius. 2015 metų rudenį galerijoje „101“ atidarytoje menininkės parodoje įkūnijama deficito, išnykusio kartu su sovietmečiu, tema, žiūrint į ją tarsi iš dviejų pusių. Pirmiausia autorė racionaliai analizuoja trūkumo reiškinį: „Deficitas. Tardama lietuviškai „trūkumas“ ne tik suvokiu (kažko nebuvimą), bet ir klausau. Išgirstu garsą, kurį sukelia trūkimo ar įtrūkimo veiksmas. Tai tarsi skambi pauzė, trumpas ir netikėtas garsas, panašus į tolumo šūvio aidą, atklydusį į su karu, rodos, nieko bendra neturinčią teritoriją. Galerijoje eksponuojami objektai vienaip ar kitaip veikia deficito lauke. Tai objektai su istorijomis, kurios susijusios su istorija. Sovietmečio buitje žodis „deficitas“ buvo tarsi paslaptinis burtažodis, trumpam atveriantis vartelius į gražios ir patogios buities pasaulį. Tačiau visgi norėjosi pažvelgti į šią sąvoką ir kitais, ne buities rakursais. Ar kažko trūkumas yra nuolat reikalaujanti tuštuma duoklės laukiančio drakono gerklėje? Ar tuštuma yra įtraukiantis vakuumas? Parodos objektų atskleistos istorijos neatsakys į šiuos klausimus, bet pakvies žiūrovą prisiminti savo istorijas ir pasiūlys papildyti deficito sąrašą“, – rašoma parodos pristatyme.

Iš kitos pusės A. Maknytė stumia žiūrovus (pasitelkdama prisiminimus ar – nepatyrusiems sovietmečio – pasiūlydama pasinaudoti vaizduote) į sensualių pasakojimą, kuriame, tiesa, kaip ir visoje mūsų vaikystėje, kyšo militaristiniai grėsmės fragmentai, atstovaujami medinio automato „Kalašnikov“ modelio (*Kalašnikovo automatas. 180 gramų. 1977–1978 m.*). Nors šalia dalyvauja ir tėvas su savo nuo laiko išblukusių skaidrių kolekcija (iš projekto „Meno istorija pagal tėvą“), šios parodos pagrindinis veikėjas – brolis. „Vaikiniai vasaros metu dalyvaudavo stovykloje – kasė apkasus ir mokėsi kariauti. Kiekvienas turėjo pasigaminti Kalašnikovo automato modelį – kiek įmanoma panašesnį į tikrą. Brolis nusprendė palengvinti modelį – jo pasigamintas tuščiaviduris automatas tesvėrė 180 g. (Tikrasis sveria apie 4 kg.) Parodoje dalyvaujantis eksponatas sveria 600 g, meistriui

- „24/7: Wilno-Nueva York“, ŠMC, Vilnius
- 2006 „Imagenation“, klubas „Gravity“, Vilnius
- „ŠMC TV rezidencija“, Roterdamo kino festivalis „Konkurencija ir bendradarbiavimas“, ŠMC, Vilnius
- „Dimensija 1“, ŠMC, Vilnius
- 2007 „Sabotažas“, galerija „Kairė–dešinė“, Vilnius
- „Enter_5“, Šiaulių dailės galerija
- 2009 10-oji Baltijos tarptautinio meno trienalė „Miesto istorijos“, ŠMC, Vilnius
- „Dezintegracija 333“, Klaipėdos fotografijos galerija
- „Trys VHS kasečių archyvo kaupimo ir vartojimo būdai“, J. Meko vizualiųjų menų centras, Vilnius
- 2010 „Books not dead“, „Galerie im Traklhaus“, Zalcburgas, Austrija; galerija „Akademija“, Vilnius
- „Lietuvos dailė 2000–2010: dešimt metų“, ŠMC, Vilnius
- 2012 „Project 90s“, šiuolaikinio meno centras „KIM?“, Ryga
- 2013 „Mylios valanda“, galerija „Vartai“, Vilnius
- „Atvirkščia perspektyva“, galerija „Kairė–dešinė“, Vilnius
- 2014 „Platus kampas. Laiko limitas“, galerija „Arka“, Vilnius
- 2015 „Lietuvos fotografija vakar ir šiandien. Šiandienos atodangos“, Vilniaus rotušė; Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras

Videoprojekcijos renginiams ir spektakliams

- 2000 Rūtos Jurkūnaitės kolekcijos pristatymas, Vilniaus mados savaitė
- 2001 festivalis „Mėnuo Juodaragis“, Sudeikiai, Utenos rajonas
- 2003 festivalis „Mėnuo Juodaragis“, Sudeikiai, Utenos rajonas
- 2004 festivalis „Kultūros tvartas“, Lentvaris, Trakų rajonas
- spektaklis „Dievas yra DJ“ (rež. O. Koršunovas), tarptautinis teatro festivalis Avinjone, Prancūzija
- 2005 muzikos festivalis „Gaida 2004“, Vilnius
- festivalis „Kultūros tvartas“, Lentvaris
- spektaklis „Vienatvė dviese“ (rež. V. Grabštaitė, O. Koršunovas), Nacionalinis dramos teatras
- Rolando Rastausko skaitymo performansas „Berlynalijos“, festivalis „Virus“, Šiauliai
- Agnės Kuzmickaitės mados kolekcija „Nuogi drabužiai“, klubas „Helios“, Vilnius
- 2006 Rolando Rastausko poezijos skaitymai, festivalis „Okupacija“, Kaunas
- Rolando Rastausko skaitymo performansas „Berlynalijos“, Palanga; Klaipėda
- Rūtos Jurkūnaitės autorinė mados kolekcija „Laiškai“, galerija „Akademija“, Vilnius
- 2007 Rolando Rastausko skaitymo performansas „Deguonis“
- J. Paulėkaitės ir D. Gavenonio spektaklis „Uždaras vakaras“
- 2011 VJ projektas kartu su „Das kapital“, festivalis „Vilnius Jazz“
- 2012 „Ziqquratu“, ŠMC, Vilnius
- Dovilės Gudačiauskaitės kolekcija „Dream your dream“, ŠMC, Vilnius

nepavyko pasiekti reikiamo svorio. Šio objekto istorija turės tęsinį – kitas meistras gamins naują modelį, o jeigu ir jis nesieks 180 g, estafetė bus perduota dar kitam meistrui.“

Jugoslaviško velveto kostiumo, kuris šiame spektaklyje atlieka pagrindinį – deficit – vaidmenį, savininkas taip pat yra brolis. Siužetas sukasi apie šeimą, iš už kulisų ar iš tolimojo laiko aidi varginga buitį, mokykla ir svetimos armijos komandos. Vaikystės prisiminimai lyg lokomotyvas veža ne tik į Kauną, kur vyko paroda, bet lengvai perkelia ir į kito laiko stotelę. Reikia pažymėti, kad visos šalys, iš kurių kilę parodoje rodomi daiktai (Sovietų Sąjunga, Jugoslavija, Vokietijos Demokratinė Respublika), jau išnykusios. Istorizmas A. Maknytės kūryboje yra lyg burtininkas iš vaikystės pasakų, galintis pasiversti kuo tik nori – tuneliais, apšvietimo ar tiesiog lempų studija, videokasėčių lentynomis, net... bebrais. Tipiškiausias jų – videonuomos „Eliksyras“ kasėčių lentyna-siena („VHS studija“, 2009). Taip taip, vėl iš pirmo žvilgsnio radikaliai skirtinga tema. Nereikia sakyti, kad videokasetės – jau vintažiniai objektai, tačiau tai toli gražu ne viskas – trūkumas arba trūkis taip pat patogiai įsitaisęs šiame kūrinyje. Menininkė, radusi po filmo likusį tuščią kasetės juostos galiuką, jame palieka savo įrašą – vaizdą, kurį transliuoja televizija. Šią kūrinių grupę Aurelija pokalbyje pavadino paprastaisiais „TV ir videoreikalais“.

Vienas jų – „Įrašas“ (rodytas 2003 m. bendroje parodoje „Vinilinis dangus“, galerijoje „Intro“) greičiausiai yra pirmasis grynas *ready-made* kūrinys Lietuvos dailės istorijoje. „SMS pramogos, gyvai transliuojamos televizijos kanalu, – tik dar vienas pavyzdys besitrinančių ribų tarp įvairiausių komunikacijos priemonių. Gyvai kalbėtis galima ne tik interneto pokalbių kambaryje, mobiliuoju ar paprastu telefonu, bet ir televizijos pagalba. [...] Išsiuntęs žinutę, matai ją TV ekrane, kaip ir kitų pramogautojų siunčiamas žinutes.“ (Iš autorės projekto pristatymo). Tačiau „gyvai“ čia kaip tik ir išjungta, žiūrovui į šiuos pokalbius jau per vėlu įsitraukti. „Tai tik įrašas, kurį galima kartoti, sustabdyti, prasukti greičiau. Įrašas, sukurtas greitai judančio piršto, tapęs tiesioginiu „čia ir dabar“ vyksmu, savotiškai sustingsta videokasetėje, praranda gyvastį“, – teigia autorė.

Norėčiau neįkyriai priminti, kad tuneliai – taip pat ryšio sistemos. Blieka nusistebėti autorės gebėjimu rasti tokius skirtingus jos idėjas įkūnijančius objektus, ir ne tiek idėjas kiek jų sistemas, gerai paslėptas ir nelengvai pastebimas, lyg tie slaptieji tuneliai. „Tunelis / Tunnel“ (ŠMC, paroda „101,3 KM: konkurencija ir bendradarbiavimas“, 2006) tai – Vilniaus Geležinio Vilko gatvėje esančių dešimties įėjimų į kalno požemius sujungimas su Ozo gatvėje esančio prekybos centro „Akropolis“ patalpomis. Kaip sako menininkė: „Požeminiai tuneliai, jungiantys įvairios paskirties pastatus, dažniausiai buvo statomi slėpimuisi, pabėgimui ir kitiems veiksams, kurie neturi būti vieši. Ne vienas realiai esančių tunelių yra užgriuvę, nebenaudojami. Žinomos legendos apie tunelius, jungiančius Trakų pilį su ežero krantu ar net su Vilniumi, apie tunelius, jungiančius bažnyčias ar vienuolynus.“ Bandytas realizuoti legendą arba tunelio legendos ekranizacija siekia daug gilesnius amžius, stabtelint maždaug ties Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto, kurie esą susitikimams naudojo slaptą tunelį, jungusį dvi rezidencijas, o gal net ir miegamuosius, meilės istorija.

Per tunelius prieiname prie melioracijos ir... bebrų. „Castor Fiber“ – vienas naujausių, ilgalaikių, dar nuo 2013 metų besitęsiančių projektų apie kadaise sovietų su tokiu užsiėmimu įvykdytą visuotinę melioraciją, sunaikinusi daugybę kaimų ir vienkiemių. Nors A. Maknytei rūpi ir geopolitinis-istorinis pjūvis, pirmoje vietoje – bebrų kolonijos, kaip natūralioji atsikurianti gamtos melioracinė sistema. Sovietų veikla davė žemdirbystei ir teigiamų rezultatų, tačiau dabar ši sistema daug kur suirusi. Vėl atgyja natūralioji gamtos veikla, kurianti savas užtvankas ir kanalus, – bebrų veikla. Pastarieji kartais palieka tikras skulptūras – dailiai apgraužtus medžio rąstus.

Šie A. Maknytės sudėlioti pasakojimai, išlupus juos iš vizualiosios ir medžiaginės formos apvalkalo, pasirodo gerokai panašūs, kaip panašūs tarpusavyje stuburo slanksteliai ar dar labiau mus valdanti sistema – neuronai. Panašūs, bet beveik nematomi. Ir puiku – menininkės gebėjimas lyg iš blusų turgaus begalybės traukti vis kokį neįtikėtinai iškalbingą ir ekstravagantišką eksponatą-idėją primena mago ar profesionalaus iliuzionisto triukus. Kartais sunku patikėti, žiūri, vėl naujas Aurelijos projektas ir... vėl įtraukia sumanytojos sukurtas verpetas. Ech, tas menas. Jis ne tik teleportacija, bet ir kur kas daugiau. Kartais – nuogas asmenišką skausmą, o kartais – bebras iš skrybėlės.

Aurelija Maknytė. Iš tęstinio projekto
„Degančios skaidrės“. 2013, senos skaidrės

Aurelija Maknytė. Kadras iš videofilmo
Žmogus zuikis. 2009

Aurelija Maknytė. *Medžiaga būsimam projektui*.
2015, fotojuostos kadrai

Aurelija Maknytė. *Bebro sukurtas objektas*. Tęstinis projektas „Užtvanka“. 2013

Aurelija Maknytė. *Melioracijos griovys*. Tęstinis projektas „Užtvanka“. 2013

Aurelija Maknytė. Instaliacijos *Tėvų kambarys* fragmentas. 2015, iš laikraščių iškirpti siuvėjos lekalai

Aurelija Maknytė. Parodos *Deficitas* objektas. 2015, 180 gramų sveriantis medinis Kalašnikovo automato modelis

Aurelija Maknytė – turning the flea market into a system

by Aistė Kisarauskaitė

The art by Aurelija Maknytė is distinct and strong, yet somehow happens to remain outside the “high-way” of critical attention. It is partially due to the artist’s own position as her research field fluctuates between “the natural motifs” to “epical works”, to use the Soviet period phraseology. It would be therefore hard to define the artist’s unique focus. Though some of her work may be distinguished among her kin artists as emotionally charged and generated by her personal experience, at other times she seems preoccupied with the intellectual glass bead games. In her exhibit *Father’s Room* held by the Artifex Gallery in Vilnius 2015 the artist openly selects a lens of personal experience. Her theme does not deal with the Soviet period in itself: instead we see the artist penetrating into experiences of strangers (letters by strangers’ discovered at the flea market) or submerging the viewer into her own story (her father’s autopsy report).

The exhibition *Deficitas* dwells on the theme of shortage, something gone together with the Soviet years. The artist first analyses the phenomenon of shortage rationally, but then again shoves the viewers into a narrative for senses. It also has embedded fragments of military threats, just the way it was in our childhood. Historicism in Maknytė’s art is like a magician from childhoods’ fairy tales. It may assume just about any shape of tunnels, lamp studios, videotape shelves and even beavers.

When stripped of their visual and material cover, her narratives appear as similar as the disks in the backbone or neurones that govern our bodily systems. They are similar, but almost invisible. And that is fine – the artist’s ability to salvage an incredibly eloquent and extravagant exhibit-idea from the flea market reminds of a magician’s or professional illusionist’s tricks.

Agnė Narušytė

Dviguba skaičių logika Dainiaus Liškevičiaus kūryboje

Dainiaus Liškevičiaus kūrybinė biografija man skyla į dvi dalis: iki „Muziejaus“ ir po. Apie pirmąją čia nekalbėsiu – kas nori, gali pasiskaityti mano tekstą jo knygos pabaigoje.¹ Antrąją dalį prasideda 2009 metais, kai Dainius sugalvoja tyrinėti „tris neaiškias revoliucines asmenybes“. Iš pradžių nenorėjau su tuo turėti nieko bendro, nes žodis „revoliucija“ man tapo atgrasus dar vaikystėje. Bet netrukus paaiškėjo, kad čia svarbiausia sąvoka – „neaiškios“, o tai – jau kitas reikalas. Neaiškumas gražiausias tada, kai išmuša iš pusiausvyros kokį nors tvirtą žinojimą. Dainius – tokio neaiškumo auginimo meistras. Niekam nereikalingas paskutinio partizano Antano Kraujelio slapstymasis bunkeryje iki 1965 m. kovo 17 d., tebesitęsiančios diskusijos apie tai, kodėl iš tiesų 1972 m. gegužės 14 d. susidegino Romas Kalanta, ir aiškiai blogas, bet gal disidentinis Broniaus Maigio poelgis 1985 m. birželio 15 d. 10.45 val., kai jis Leningrado Ermitaže suniokojo Rembrandto „Danają“, niekaip nesileido sutalpinami į vieną logišką struktūrą. Viskas išsisprendė, kai Dainius juos pavertė „menininkais“, atlikusiais uždraustus pagrindinio meno (anderground), performanso ir meno destrukcijos (*art destruction*) veiksmus. Bet, aišku, tai – fiktyvi sistema, grįsta skaičių sutapimais ir tariama logika, kurios būtų neįmanoma pritaikyti moksliniame darbe. Neaiškumas tapo kūrinio ašimi, apsimesdamas žinojimu, ir tai buvo nuostabu!

„Muziejus“ Nacionalinės dailės galerijos vestibulyje stovėjo dar visai neseniai – 2012-ųjų pavasarį. Jį atidarydamas Dainius Liškevičius vaidino direktorių – tai buvo performansas, nors iš tiesų jis kaip tikras muziejininkas daugelį metų kaupė vis keisčiau atrodančius sovietmečio daiktus. Užėjus į juodasienį statinį pastato viduje, galva sukosi nuo daugybės objektų: knygų, žurnalų, atvirukų, piešinių, nuotraukų, statulėlių, molbertų, šviestuvų, akinių, švirktų, lošimo kauliukų, sąvaržėlių ir smeigtukų, fotojuostų ir fotoaparatus, telefonų, žvakidžių, etikečių, plokštelių, skaidrių, pašto ženklų, kalendorių, kriauklių, monetų, baldų, įrankių, nebenaudojamų namų apyvokos daiktų ir performansus rodančių televizorių. Kaskart, panorėjus visa tai aprėpti ir suvokti ekspozicijos pasakojimą, apimdavo netikrumo jausmas – istorija išeidavo vis kita. Kad toks ir buvo sumanymas, paaiškino filmas „Laisvalaikis“, kai per kopas vietoj Jeano Paulio Sartre'o atėjęs Kasparas Liškevičius pasakė eilėraštį:

Ėjo kūrėjas,
kuris
pats save sukūrė,
tik jis buvo
labai liūdnas,
nes ne taip
save sukūrė.
Kur jis ėjo,
nieks
nežino.

Šį nežinojimą užfiksavo knyga „Museum“ – čia kiekvienas tekstas veda skirtingu interpretacijos keliu. Istorijos perrašymas, Atmintis, Modernizacija, Revoliucija, Dailininkas, Kaunas, Du Pasauliai, Laisvė, Kūrėjas, Patriotizmas – tai tik kelios pagrindinės sąvokos,

DAINIUS LIŠKEVIČIUS

Gimė 1970 m. sausio 17 d. Kaune
Gyvena ir kuria Vilniuje
www.liskevicius.lt

1990–1996 studijavo Vilniaus dailės akademijoje, Skulptūros katedroje
2010–2012 Vilniaus dailės akademijos menų aspirantūros studijos
Nuo 1998 m. Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjungos narys

Personalinės parodos

- 1995 „Migracija“, salonas „Honda“, Vilnius
- 1996 „Dievas – dvasinis žmogaus atrakcionas“, galerija „Jutempus“, Vilnius
- 1998 dailininkų studija „DDD“ (kartu su D. Baščiu ir D. Jankausku), Vilnius
- 1999 „In/Out“, Baltijos meno centras, Gotlando dailės muziejus, Visbis, Švedija
- 2002 „Timer/ 8 sec“ (kartu su Ninna Livbjerg), galerija „ARTeritorija“, Kaunas
- 2003 „Timer/ 8 sec“, A. Mončio namai-muziejus, Palanga
- 2004 „High culture unexplored dream“, ŠMC, Vilnius
„Pasaulio centrai/ Enjoy yourself“, San Fransisko oro uostas, JAV
- 2008 „Obeliskas“, instaliacija menininko bute, Vilnius
„Obeliskas“, Baroti galerija, Klaipėda
„Rentgenas. Lietuvos dailė '08“, ŠMC, Vilnius
- 2009 „Iškyla. Artscape“ (kartu su *Atelier van Lieshout*), galerija „Vartai“, Vilnius
- 2010 „Fabrikas“, VDA „Titanikas“, Vilnius
dūmų skulptūra-performansas „Vienos minutės Jurgio Mačiūno portretas, sakantis CIAO!“, „Fluxus ministerija“, Vilnius
- 2011 „Katarsis“, galerija „Akademija“, Vilnius
- 2012 „Museum“, šiuolaikinio meno galerija (*Galerie für Zeitgenössische Kunst*), Leipcigas
„Muziejus“, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius
„Muziejus: tęsinys“, ŠMC, Vilnius
„Be pykčio“, galerija „101“, Kaunas
- 2013 „Trylikto taško projekcijos“, galerija „Artifex“, Vilnius
performansas „Pieta“, „zmd“ meno projektas
„Pradžia. Katinėlis & Gaidelis online“
„Labyrinthus“, ŠMC, Vilnius
- 2015 „Exit/Resurrection“, galerija „Foksal“, Varšuva
„Museum“, 56-oji Venecijos šiuolaikinio meno bienalė, Lietuvos paviljonas, Venecija
„Labyrinthus“, „ArtVilnius '15“

¹ Agnė Narušytė, „Apie menininką“, in: Dainius Liškevičius, *Museum*, sudarė Dainius Liškevičius ir Agnė Narušytė, Kaunas: *Kitos knygos*, 2013, p. 238–242.

kuriomis galima atsirakinti vienas ar kitas duris į kūrinių, bet pro jas įėjęs atsidursi vis kitame muziejuje, vis kitoje kultūrinės atminties vietoje. Pavyzdžiui, aš pasekiau vienos Antano Sutkaus fotografijos transformacijų istorija, iš 1965-ųjų Nidos kopų patekdamas į Australijos vyno daryklą „Innocent Bystander“ (Nekaltas liudininkas). O štai Ernestas Parulskis, ant Prano Žalkausko brošiūros „Nusikaltimai viešajai tvarkai“ viršelio pastebėjęs ženklą – skydą su dviem sukryžiuotais kalavijais, išnarpliojo disidentinės magijos detektyvą. Ir tai – tik du keliai, kurių pagrindiniais ir nepavadinsi.

Noras „teisingai“ perskaityti muziejų ir buvo pirminė klaida, įvedanti žiūrovą į sovietmečio atminties labirintą ieškoti nuotykių. Daiktai prisiminimams suteikė apimtį, formą, spalvą ir net kvapą, atverstose knygose išspausdintos nespaltvotos fotografijos įpūtė nostalgijos, o paties Dainiaus performansai viskam suteikė ironišką prieskonį. Štai jis – negalintis nutapyti paveikslų ir iš tos depresijos geriantis dailininkas („La Caricature“, 2010) ir apie maniakišką Broniaus Maigio poelgį dainuojantis rokeris („Danaja 10.45“), štai jis, užlipęs ant Kauno pilies stogo smaigalio, rodo, iš kur pučia vėjai („Vėjarodė“, 1996), štai jis degina „Svemos“ fotojuostas Romui Kalantai atminti (2010) arba tautine vėliava šluostosi šokoladu išteptą veidą, galiausiai virsdamas Kitu („Kliksas“, 2001). Muziejaus, kaip tikrumo garanto, įtraukti į pasakojimą apie neaiškių asmenybių perkurtą laikotarpį, šie performansai, atlikti skirtingomis progomis ir nenumanant būsimo jų panaudojimo, virto tikslingais kūrimo aktais, nužymėjusiais menininko raidos etapus. Žvilgsnis iš ateities atsitiktiniais grįstos kasdienybės dykumoje susikūrė lemties – ir aiškumo – mirazą.

Tikriausiai tik pabuvę „Muziejuje“ pamatėme, kokį nuobodų pasakojimą apie sovietmetį buvome sukūrę savo kultūros istorijos veikaluose ir įvairių muziejų ekspozicijose. Šis laikotarpis atrodė kaip vienspalvių priešybių kovos laukas, o Liškevičius mus įsileido į spalvotą, medžiagišką, keistų suvokimų, asmeniškų matymo būdų, į situacijos rimtumą neatsižvelgiančių norų, nerealių išsipildymų ir nepavykusių revoliucijų iškraipytą pasaulį. Nuo tada visi, tarsi kažkam davus ženklą, ėmė galvotrukčiais tyrinėti sovietmetį, nėrė į dar neišdžiūvusios atminties gelmes. O „Muziejus“ jau tolsta kaip palyginti lengvai perskaitomas (aiškiais lozungais pristatytas šių metų Venecijos bienalėje) ir vieno žmogaus tapsmo istorijoje uždarytas mikroistorijos pasakojimo eksperimentas.

Juo labiau kad per tą laiką Liškevičius sukūrė scenografiją Oskaro Koršunovo spektakliams „Dugne“ (2010), „Miranda“ (2011) ir „Paskutinė Krepo juosta“ (2013), dar keletą performansų, projektą „Ramybė“ (Venecijoje inkorporuotą į „Muziejų“) ir labirintinę trilogiją, kurios paskutinė (kol kas) dalis 2015 m. pabaigoje buvo pristatyta legendinėje Varšuvos galerijoje „Foksal“. Todėl ima atrodyti, kad „Muziejus“ buvo labai seniai, gal net kitoje šiuolaikinio meno raidos stadijoje ar epochoje...

Kai 2013 m. sausį užėjome į galeriją „Artifex“, Dainius, ten tarsi nesantis, kažką šnabždėjo į ausį „mediumui“, įgarsinusiame jo žodžius susirinkusiems. Galerijoje buvo tik vienas objektas – braižomosios geometrijos vadovėlis, ant kurio gulėjo optimistiškai nusiteikusi nurauta galva, o į ją žiūrėjo juodas kaubojus, skarele užsirišęs burną ir nosį, kad nepatektų kenksmingos medžiagos. Aplink ant sienų kybojo mažytės spalvotos fotografijos, neaiškios kažkokių gyvenimų liekanos: biblioteka, rūmų salė su kolonomis, apaugęs medžiais sovietinis daugiabutis, ant laidų tupintys varnėnai, išmesta automobilio sėdynė, susiraižiusios medžių šakos... durys į kažkokį vestibulį. Nuotraukos buvo pažymėtos skaičiais ir jas reikėjo apžiūrinėti ne iš eilės, bet eiti pagal autoriaus pasiūlytą schemą.² Jai paklusę žiūrovai gal ir nesuprato minties, bet tapo performanso dalyviais – savo kūnais išprojektavo erdvę į trajektoriją. O jų pačių mintys, vieną po kito skrosdamos svetimus prisiminimus, ieškojo užfiksuotų objektų ryšio su skaičiais, kurie turėjo būti simboliški, – tai žadėjo parodos pavadinimas: „Trylikto taško projekcijos“. Taip skaičiumi 12 pažymėta biblioteka sutapo su dangumi, virš sovietinio miegamojo rajono ištempti laidai – su ketverto tvarka, išmesta sėdynė – su vieneto Absoliutu, du mauduoliai – su logikos dualumais, virš kalnų pakibęs ratilas – su anga į aštuoneto rojų, o vienuoliktą numerį pažymėtos durys buvo klaida.

² Apie Dainiaus Liškevičiaus parodą „Trylikto taško projekcijos“ žr. Tautvydas Bajarkevičius, „Užuominų alchemija“, in: *artnews.lt*, 2013-02-07, internetinė prieiga: <http://www.artnews.lt/uzuominu-alchemija-apie-dainiaus-liskeviciaus-paroda-trylikto-taske-projekcijos-galerijoje-artifex-17775>.

Svarbiausios bendros parodos

- 1993 „Skulptūra ir grafika“, galerija „OM“, Berlynas
- 1994 „Duona ir druska“, Soroso šiuolaikinio meno centro Lietuvoje antroji metinė paroda, ŠMC, Vilnius
skulptūros paroda „ArtZONA“, galerija „Akademija“, Vilnius
- 1995 „Dėl grožio“, ŠMC, Vilnius
„1995: Lietuvos dailė“, ŠMC, Vilnius
„Duona ir druska“, Šiuolaikinio meno centras; Edinburgo menų koledžas, Didžioji Britanija; parodų centras „Cornerhouse“, Mančesteris, Didžioji Britanija
- 1996 „Naujoji Lietuva“, Dailės akademija, Gdanskas, Lenkija
projektas „Ženklas Kaunui 2“, Kaunas
„Subordinacija“, ŠMC, Vilnius
„Sąvoka – faktas“, Paveikslų galerija, Kaunas
- 1997 „Europe > Humanisme“, *Frac Alsace*, Selesta, Prancūzija
„Lietuvos dailė, 1997: galerijos pristato“, ŠMC, Vilnius
performansų festivalis „Dimensija O“, ŠMC, Vilnius
„DDD“, galerija „Arka“, Vilnius
„Lietuviški dialogai“, parodų centras „Stazione Marittima“, Triestas, Italija
- 1998 „The Different The Same“, Dailės rūmai, Bergen, Norvegija
„Cool Places“, ŠMC, Vilnius
- 1999 „Butas '99“, Vilnius
„Lietuvos dailė 1989–1999: dešimt metų“, ŠMC, Vilnius
„NL–LT“, meno centras „Begane Grond“, Utrechtas, Nyderlandai
„Vaizdas + Garsas“, ŠMC, Vilnius
- 1999–2000 Baltijos šalių šiuolaikinio meno bienalė „N.E.W.S.“, Pamario kunigaikštčių pilis, Ščecinas, Lenkija; galerija NOASS, Ryga, Latvija; Baltijos meno centras, Gotlando dailės muziejus, Visbis, Švedija
- 2000 „Nekaltas gyvenimas“, ŠMC, Vilnius
„Paralelinės progresijos“, ŠMC, Vilnius
„Later: you will come in“, Štutgarto dailės akademijos galerija, Štutgarta, Vokietija
tarptautinis projektas „Intriga/Provokacija“, Kaunas
„Port of Art“, Kotka, Suomija
„Marselis–Vilnius–Varšuva“, Dailės akademija, Varšuva, Lenkija
bienalė „ArtGenda“, Helsinkis, Suomija
- 2001 Valensijos bienalė, Valensija, Ispanija
„Looking for Mr. Fluxus: In the Footsteps of George Maciunas“, surengė „Art in General“, Niujorkas, JAV
„Savigarba. Lietuvos dailė 01“, ŠMC, Vilnius
„Per daug arti, per daug toli“, Ryga, Latvija
„NATO sienos“, ŠMC, Vilnius
„Mail Art“, kultūros centras *Fundação de Serralves*, Portas, Portugalija
„Acid/foto“, Šiaulių dailės galerija, Lietuva
- 2002 „Lithuanian Insight: Photography 1960 to Now“, Frankfurto fotografijos forumas (*Fotografie Forum Frankfurt*), Frankfurtas prie Maino, Vokietija
„Baimės. II veiksmas“, galerija „Arka“, Vilnius
„24/7 Vilno–Nueva York (visą parą)“, ŠMC, Vilnius
„Paralelinės progresijos III“, ŠMC, Vilnius
- 2004 „N+1“, Senamiesčio dominija, Vilnius
„Erozija“, Dailės parodų rūmai, Klaipėda
„In My Own Juice“, Rotermano druskos sandėlis, Talinas, Estija
„Inni to ja“, galerija „Bunkier sztuki“, Krokuva, Lenkija
- 2005 VIII Baltijos šalių grafikos bienalė, Kaliningradas, Rusija
- 2006 „Independent Drawing Gig (IDG). Vol. 2“, Šiuolaikinio meno muziejus, Skopjė, Makedonija
„101,3 KM. Konkurencija ir bendradarbiavimas“, Paveikslų galerija, Kaunas

Tiesą sakant, tie patys skaičiai skirtingose kultūrose turi vis kitas reikšmes, todėl šio perskaitymo nedera sureikšminti. Tačiau, būdamas ir kartu nebūdamas atidaryme, kalbėdamas neva iš „ano pasaulio“ ir tikrovės fragmentams suteikdamas maginių galių, Liškevičius mus nuvedė ikišvietėjiškos mąstymo paradigmos link. Ten, anot Michelio Foucault, viską valdė panašumo principas – žemė atspindėjo dangų, žvaigždės – žmonės ir žvėris, augalai – kūno dalis, daiktai – kosmosą, taigi „visata buvo įsivyniojusi į save pačią“³, kaip „Muziejuje“ į menininko dabartį buvo įsivyniojusi sovietmečio praeitis (ir atvirkščiai). Vėliau, atsisakiusi vadovautis panašumais ir vietoj to pradėjusi ieškoti giluminės dėsnių tvarkos, civilizacija išvaikė paslaptis ir sukūrė „gyvenimą palengvinusias“ technologijas. Bet, atrodo, kaip tik paslapties ilgesys įtraukė mus į Dainiaus performanso ir parodos sukurtą mikrokosmosą.

2014-ųjų lapkritį šis mikrokosmosas išsiskleidė į labirintą Šiuolaikinio meno centre – ten mus pasitiko ta pati geometrijos kraujo klane gulinti galva. Jau vien lotyniškas pavadinimas „Labyrinthus“ perkėlė į alchemikų, astrologų, numerologų laikus, o pats tamsiai pilkas statinys – kažkur į dabarties kosmologų dar menkai pagrįstas daugialypių visatų hipotezes. Būnant vienu metu ir labai toli praeityje, ir mokslo ateityje, atrodė, kad šviesą sugeria tamsioji materija, praryjanti gylius, tolius, atstumus, gramzdinanti į veidrodžio erdvę. Šešiolikoje skaičiais pažymėtų kambarių stovėjo vis kitas objektas, susiformavęs iš dar atpažįstamų, bet jau maginį statusą įgijusių daiktų, o ant sienų kybančios fotografijos tapo langais į pasikartojantį sapną, kuriame vis tvyro neišspręsta nelaimės istorija, užsietęsi katastrofa. Iš kasdienės trimatės erdvės patekęs į bemačius vaizduotės koridorius, žiūrovas galėjo patirti būseną, kai liaujasi veikusi logika ir fizikos dėsniai, o paprasčiausi daiktai tampa paslaptimis rebusais. Atrodė, kad tik juos išsprendę gali išeiti iš labirinto.

Padėti galėjo nebent knygelė, sudaryta vien iš citatų: mokslinių, filosofinių, semiotinių, religinių, literatūrinių, pranešimų žiniasklaidoje, receptų knygų, paties Dainiaus dienoraščio ir „pamestų“ citatų. Jomis išmegztame pasaulyje buvo į rastuosius labirinte panašių daiktų, nupasakotų žodžiais ar parodytų iliustracijose. Visi tie ryšiai perkūrė tikrovę kaip kosminį ar dievišką tekstą ir paaiškėjo, kad knyga ir statinys yra tas pats labirintas (kaip Jorge Luiso Borges apsakyme „Sodas išsišakojančiais takais“), kuriame klaidžioja ezoteriškai nusiteikusi kultūra. Taigi daiktai kalbėjo miglotomis, daugiasluksnėmis ištarmėmis, kurios vėl grąžino į knygą ieškoti atsakymo, kad iš ten vėl sugrįžtum prie daiktų su alternatyviomis interpretacijomis. Bent man dar niekada neteko taip maloniai klaidžioti minčių labirinte, iš kurio taip nesinorėtų grįžti į technologijų palengvintos buities tikrovę. Joje viskas taip nuodugnai išaiškinta tekstų tekstais, kad nebelikę jokio nežinomybės šešėlio, jokio intencijos užkaborio, beprotybės šulinio, paslapties sutapimų tinklo. Pamačiau, kad Liškevičiaus labirintas turėtų stovėti ir būti pasiekiamas visada – kad nenuvystų tikėjimas kažko nepaprasto galimybe ir vaizduote.⁴

Iš labirinto išėjus pro skilusio Kristaus atvaizdą, piršosi lyg ir džiugi, lyg ir niūri išvada: nors nebereikia melstis neegzistuojančioms būtybėms, logika ir tikrovės dėsnių pažinimas mus ne išlaisvina, bet priverčia beveik mechanškai skubėti ir be perstojo dirbti vardan nežinia ko. Bet štai dabar, man rašant šį tekstą, galerijoje „Foksal“ įsteigtas labirinto tęsinys „Exit / Resurrection“. Varšuvoje nebuvau, bet Dainiaus studijoje mačiau būsimos instaliacijos parengiamuosius darbus. Ten jau erdvės nepraryja tamsioji materija, priešingai – ji viltingai spindi baltomis plokštumomis, kurioms tūrį suteikia raižyti, kartais paauskuoti, papuošti augaliniais ornamentais antikvariniai rėmai. Tuose rėmuose – vėl mažytės nuotraukos, šįkart nespaltotos, surankiotos blusturgiuose, įterpta ir galerijos archyve rasta fotografija – Jarosławo Kozłowskio „Metafizika“ (1972). Nuotraukose užfiksuotos praeities akimirkos atrodo matytos daugybėje senų albumų, vaizdų schemos įprastos, veidai beveik atpažįstami. Bet jos išmestos – tikriausiai tų žmonių, tų vietų

3 Michel Foucault, *The Order of Things. An Archaeology of the Human Sciences*, London: Routledge, 2002, p. 19.

4 Išsamiau apie „Labyrinthus“ žr. Agnė Narušytė, „Niekam nesakyk, kur veda labirintas“, in: *7 meno dienos*, Nr. 44 (1105), 2014-12-12, p. 1, 6–7, <http://www.7md.lt/daile/2015-02-13/Kodel-labirinte-slepiasi-metaminotauras>.

- tarptautinis performansų festivalis „Dimensija 1“, ŠMC, Vilnius
 „CIA–TEN, U–FEST“, Architektų sąjungos namai, Vilnius
 2007 „Still here“, menų centras „Artspace“, Sidnėjus, Australija
 2008 „Elephant Bullet“, muziejus KUMU, Talinas, Estija
 „NIIR. Nuo idėjos iki reprodukcijos“, Jono Meko vizualiųjų menų centras, Vilnius
 „Lietuvos dailė '08. Fotografija“, ŠMC, Vilnius
 „Baltic pop“, Giedrės Bartelt galerija, Berlynas, Vokietija
 2009 „Independent Drawing Gig Nr. 5“, meno erdvė „Het Wilde Weten“, Roterdamas, Nyderlandai
 „Independent Drawing Gig Nr. 5“. Mikos Rasano studija, Vilnius
 „Tai nėra pavadinimas“, 24 valandų festivalis ir retrospektyva, Vilnius
 „Elephant Bullet“, šiuolaikinio meno festivalis „Kaunas in Art“, Kaunas
 „Mūsų laikų herojai“, Jono Meko vizualiųjų menų centras, Vilnius
 2010 „Independent Drawing Gig Nr. 6“, „Fluxus“ ministerija, Vilnius
 „Piešinys. Lietuva“, Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje, Londonas
 „Atviros tarpdisciplininių menininkų studijos“, „Fluxus“ ministerija, Vilnius
 „Lietuvos dailė 2000–2010: dešimt metų“, ŠMC, Vilnius
 „Iš dailininkų dirbtuvių“, galerija „Vartai“, Vilnius
 2011 „Paminklai, kurių nėra. Pasivaikščiojimas po Vilnių“, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius
 „Bendrabūtis“, erdvė „Commune Art“, Vilnius
 „Licenzija kurti“, galerija „Akademija“, Vilnius
 2012 „MENAmas“, „Fluxus“ ministerija, Kaunas
 2013 „Iluzionistai. Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną“, ŠMC, Vilnius
 meno festivalis „Vasaros skaitiniai“, Cėsys, Latvija; Rinkiniai kūriniai iš Cėsių meno festivalio parodos, ŠMC, Vilnius
 „Laisvės Alėjos Bohema. Atminties vietos“, galerija „101“, Kaunas
 „Kiekvieną dieną numirti iš naujo“, projektų erdvė „Malonijai 6“, Vilnius
 „Didesnio dalis“, ŠMC, Vilnius; „12 Star Gallery“, Londonas
 „Atvirkščia perspektyva“, galerija „Kairė–dešinė“, Vilnius
 2014 „Telling Tales“, muziejus „CentrePasquArt“, Bylis, Šveicarija; Nacionalinė dailės galerija, Vilnius; muziejus KUMU, Talinas, Estija
 „Oranžerija“, Užutrakio dvaras, Lietuva
 „Labyrinthus“, meno mugė „ArtVilnius '14“, Vilnius
 „Pirmavaizdžiai“, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius
 „Paroda it (meninis) tyrimas“, projektų erdvė „Malonijai 6“, Vilnius

Apdovanojimai, stipendijos, studijos

- 1994 įdomiausio jaunojo menininko prizas parodoje „Duona ir druska“, ŠMC, Vilnius
 1995 II laipsnio diplomas už kūrybinius darbus, rezidencija *Cite Internationale des Arts*, Paryžius, Prancūzija
 1997 LR valstybinė jaunojo dailininko stipendija
 1998 rezidencija Šiaurės šalių šiuolaikinio meno institute (NIFCA), Helsinkis, Suomija
 2001 LR valstybinė stipendija
 2003 Antano Mončio premija; parodos „Lietuvos architektūra 2000–2003. Žvilgsnis į save“ diplomas už objektą „Karaliaus Mindaugo paminklas ir jo teritorijos sutvarkymas Vilniuje“ (kartu su architektu D. Trainausku)
 2005–2006 LR valstybinė stipendija
 2010 Aukštinis scenos kryžius už drąsą atsiverti ir konceptualią teatrinę formą, spektaklio „Dugne“ scenografiją kartu su režisieriumi Oskaru Koršunovu
 2013 „Air–Artist in Residence“, Kremsas prie Dunajaus, Austrija
 2014 Nidos meno kolonijos menininko rezidencija, Lietuva

nebėra kam prisiminti, todėl jos jau veikia ne kaip tikrovės fragmentai, ne kaip kūnai, o kaip paslaptingi ženklai, nes čia ir vėl atsitiktines vaizdų sekas „sutvarko“ taip pat atsitiktinai priskirti skaičiai. „[...] skaičių simboliai, – anotacijoje rašo Dainius, – veikia kaip tradicija ar neišvengiamas dėsnis, kaip natūrali visuomenės molekulinė egzistencijos jungtis [...]“. Taigi tarp fotografijų mezgasi ryšiai, kuriuos čiuopdamas gali spręsti naujos kosmoso tvarkos galvosūkį, gali ieškoti čia kažkur pėdsakus tikriausiai paliekančio prisikėlusiojo. Juk kai pagalvoji, per šviesą jis (ji?) įsikūnija visose pasaulio fotografijose, daugybėje unikalų pavidalų. Tai suvokus, tampa aišku, kad į tuos antikvarinius rėmus patekusios nuotraukos ir neturi būti niekuo ypatingos: jeigu jos atsitiktinės, juo geriau, nes neturinčių nieko bendro (nei vietos, nei laiko, nei objektų požiūriu) vaizdų sąsajos tik dar įtikinamiau liudija kiekvieno judesio nulemtumą ir visagalybės buvimą. Atrodo, trilogijos išvada – optimistinė, tai patvirtina paskutinė citata parodą lydinčioje knygelėje („sėkminga pabaiga – tai viskas puiku“).

Bet, žinoma, grįžimas į pasaulio kaip Dievo užšifruoto teksto skaitymą gali būti tik ironiškas. Naujojoje citatų knygelėje apie nepasitikėjimą žodžiais vis perspėja Ludwigas Wittgensteinas: „Aš nežinau, kaip turi būti vartojamas sakinyš „Aš turiu Kūną“. Tas nebūtinai galioja sakiniui, kad visuomet buvau ant Žemės ar netoli jos.“⁵ Neaiškumas tyko ne už kampo, bet kiekviename sakinyje, kiekviename žodyje, kiekviename vaizde. Galbūt dar galima pasitikėti skaičiais? Juk jie visada pateikiami kaip nenuginčijamas įrodymas... Ko įrodymas? Juk dar mokykloje sužinojome, kad tikėjimas skaičių simbolika – tamsiųjų amžių reliktas, o mistinės sutapimų interpretacijos – tik linkusio viską jungti į pasakojimus proto paklydimas. Vis dėlto – kaip čia yra? Mėgindama išpaužti šį skaičių labirintą, pagaliau randu papildomą ir viską paaiškinančią citatą labai patikimame šaltinyje – Britų enciklopedijoje: „Numerologija nušviečia slapčiausius žmogaus mąstymo mechanizmus, bet menkai – visą likusią visatą. O matematika paaiškina didžiąją dalį visatos, bet labai menkai – psichologiją. Tarp jų plyti vaisingas mokslo laukas, kurį dar reikia gerai išskultivuoti.“⁶ Taigi neaiškumui vietos dar ilgai bus.

⁵ Ludwig Wittgenstein, *Apie tikrumą*, iš vokiečių k. vertė Saulenė Pučiliauskaitė, Vilnius: *Baltos lankos*, 2009, p. 70.

⁶ <http://www.britannica.com/topic/number-symbolism>.

Dainius Liškevičius. *Labyrinthus*. 2014, ŠMC

Dainius Liškevičius. *Labyrinthus*. 2014, ekspozicijos fragmentai

Dainius Liškevičius. *Exit/Resurrection*. 2015, ekspozicijos galerijoje „Foksal“ (Varšuva) fragmentai

Dainius Liškevičius.
Performansas *Pieta*, dedikuotas
nesamam Antano Gudaičio
muziejui Žemaitės skvere. 2013.
Gintauto Trimako nuotr.

The double logic of numbers in the artwork of Dainius Liškevičius

by Agnė Narušytė

The author conceives the career of Dainius Liškevičius as divided into two halves: prior to *The Museum* project and afterwards. She focuses on his second stage which commenced in 2009. *The Museum* project by Dainius Liškevičius was on in the lobby of the National Art Gallery in Vilnius, in the spring of 2012. Re-writing of History, Memory, Modernization, Revolution, Artist, Kaunas, Two Worlds, Freedom, Creator, Patriotism are a few of key concepts which may help to unlock this or another door into this project. Yet depending on the door you take, you end up in still some other museum, in a different place of cultural memory. Probably only after visiting *The Museum* we became aware of what a boring concept of the Soviet period we had crafted in our books on culture history as well as in our museum displays. This period seemed to us like a battlefield of monochrome opposites, while Liškevičius took us into a colourful and substantial world of weird perceptions, of private world views, of wishes that slight the seriousness of the predicament, or incredible fulfilments, and into the world distorted by failed revolutions. Since then, as if by someone's signal, everybody scrambled to conduct explorations of Soviet years, diving into the depth of the memory that has not yet dried out. *The Museum* (introduced at the Venice Art Biennial 2015) is already departing like a reader-friendly experiment of a micro-history narrative enclosed in an individual bildungsroman.

In November, 2014 this micro-cosmos exploded becoming a labyrinth at the Contemporary Art Centre. Already the Latin title itself, *Labyrinthus*, transferred viewers into the times of alchemists, astrologers and numerologists. Each of the numbered sixteen rooms contained a different object crafted from items, still recognizable, yet already given a magic status. Photographs displayed on the walls became windows into a repeat dream, where the unresolved premonition of misfortune or a prolonged catastrophe was looming. Transported from the usual three-dimensional space into dimensionless corridors of imagination, a viewer was given to experience the state when the laws of logic and physics no longer apply, and commonplace things become mysterious rebus.

96

Ramutė Rachlevičiūtė

56-oji Venecijos bienalė: geroji konjunktūra

100

Marta Vosyliūtė

Prahos scenografijos kvadrienalė yra Google

104

Gausa, tvarka ir skandalas Pekino bienalėje

Lietuvos paviljonas Venecijos bienalėje. Gabrielės Miseikytės nuotr.

← Dainius Liškevičius. *Muziejus*. 2015, Lietuvos paviljono Venecijos bienalėje ekspozicijos fragmentas

Ramutė Rachlevičiūtė

56-oji Venecijos bienalė: geroji konjunktūra

Pirmąkart per Venecijos bienalės gyvavimo laikotarpį pagrindinę renginio parodą kuravo afroamerikietis, rašytojas ir dailės kritikas Okwui Enwezoras (g. 1963 m. Kenijoje). Jo kuruota šių metų Venecijos bienalė „Visos pasaulio ateitys“ („All The World's Futures“) siūlė tris požiūrių trajektorijas: „Netvarkos sodą“ (dėmesys ekologijos problemoms), „Gyvumas: apie epinę trukmę“ (žmogaus balso ir dainavimo galimybės) ir Karlo Marxo „Das Kapital“ skaitymus. Kuratorius kompensavo ankstesnio dėmesio afroamerikiečių menininkams stygių, taip pat atrankos prožektorius buvo nukreiptas į juodaodžius ir azijiečius menininkus, pasklidusius po visą pasaulį. Pavadinkime tai gerąja *konjunktūra*. Žiūrovai ir kritikai gavo progą pažūrėti į pasaulį kitaip, pasitikrinti tolerancijos koeficientą ir išvydo du trečdalius anksčiau bienalėje nematytų menininkų. Kuratorių domina tautų ar pavienių jos individų kraustymasis svetur, mėginimas prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų, siekiant išlaikyti tautinę tapatybę, gyvenimas tarp kitatikių kitokias kultūrinės, socialinės vertybes išpažįstančioje terpėje. O toks kalbėjimas, mintijimas dažniausiai vyksta kolektyvinių ir (arba) asmeninių traumų fone. Taigi plačiausia prasme – tai diasporos, migracijos teorijos, pokolonijinės dailės ir iš dalies – architektūros ir urbanizmo apraiškos. Na, o dėl trečiojo filtro, kapitalizmo kritikos, tai jis lyg ir turėjo mus visus – dailininkus ir žiūrovus – vienyti. Iš tikrųjų juk rūpi, o kas gi bus po kapitalizmo, jeigu kas nors dar bus?

56-oji tarptautinė šiuolaikinio meno bienalė Venecijoje, švęs-dama savo 120-ąsias įkūrimo metines, atvėrė duris visu mėnesiu anksčiau, kad žiūrovai galėtų parodos lankymą suderinti su Milane vykusia EXPO, ir veikė šešis su puse mėnesio. Kiekvienoje bienalėje tarp dalyvių atsiranda naujų šalių. Šįmet su pirmąkart į Venecijos bienalę atvykusiomis – Grenada, Mauricijumi, Mongolija, Mozambiku ir Seišeliais – čia dalyvavo jau 89 pasaulio valstybės. Centrinis paviljonas Džardinio rajone (*Padiglione Centrale ai Giardini*) ir Arsenalo paroda užėmė 11 000 kvadratinį metrų, neskaičiuojant 29 nacionalinių paviljonų ir 44 kuratoriaus aprobuotų lydinčiųjų parodų. Tokios apimtys priverčia kiekvieną mūsų pasinaudoti savais atrankos kriterijais ir savaip perfiltruoti Venecijos bienalę.

Arsenalio ekspozicijose dėmesį traukė tam tikra dailininkų naudotų medžiagų simbolika. Tai – juodasis metalas ir reto audimo stambiagrūdės tekstūros drobės. Netaurieji metalai, ginklai daugiau ar mažiau tiesmukai atliepė Arsenalo, kaip ginklų sandėlio, idėją ir parodos „Visos pasaulio ateitys“ vieną iš perspektyvų. JAV skulptoriaus Melwino Edwardso (g. 1937) naujadarai atsiranda suvirinus į vieną kebeknę grandinės gabalą, šakių, kirvių, kastuvų,

plaktukų, replių ir kitų geležinių darbo įrankių dalis, spynas ar panašiai. Tos neretai aštrių geometrinių siluetų skulptūros, tiesa, dažniau reljefai, jau nuo 1963 metų žinomi kaip „Linčo teismo fragmentų“ ciklo sudedamosios dalys, kurių iki šių dienų sukurta per du šimtus. Mintys apie vergovę aktualios ir XXI amžiuje, nes ir baudžiava, ir vergovė yra čia pat, reikia tik apsidairyti. Tarptautinę šlovę pelnusi venecijietė Monica Bonvicini (g. 1965) dar 1999 m. bienalėje pelnė Aukso liūto apdovanojimą. Jos sukurtos kabančios grandinių, juodojo metalo, poliuretano kekės ir amerikiečio M. Edwardso kūryba turi netikėtų sąsajų ir išryškino naują bendrą vardiklį.

Prancūzo Adelio Abdessemedo (g. 1971 m. Alžyre) instaliacijos pavadinimas „Nymphéas“ (2015) pirmiausia priminė impresionizmo klasiko Claude'o Monet „Vandens lelijų“ ciklą. Tik šįkart pražydusių gėlių puokštės buvo iš ilgų peilių, Lotynų Amerikos šalyse naudojamų cukranendrėms pjauti ar keliui per atvašynus atogrąžų miškuose prasikirsti. Arsenalo hole apnuogintų asmenų brutalumą slopino ir lelijų spalvingumo suteikė amerikiečių menininko Bruce'o Naumano neoninių aforizmų kaimynystė. Arsenalo salėje eksponuota kita A. Abdessemedo instaliacija, kurios viena sudedamųjų dalių – atsainiai ant maišo drobės anglimi padarytas užrašas „Also sprach Allah“ (2008), mažiau kėlė asociacijų su Friedricho Nietzsche's „Also sprach Zarathustra“, o labiau emocijas kreipė į islamo tikėjimo dalykus ir skatino su menu nesusijusius klausimus, pavyzdžiui, ar tai jau kėsinimasis į religinį tabu, ar dar ne.

Abu Bakkaras Mansaray (g. 1970) iš Siera Leonės piešiniai (grafitas, šratinukas ir spalvoti pieštukai) – kaip išmanaus inžinieriaus, konstruktoriaus, kuris pateikia naujų ir iš atminties išplukdytų, o gal sušnipinėtų technikos prietaisų brėžinių, schemų, diagramų ir kt. „Pragare rastas atominis telefonas“ (2003) ir dar vienas kitas iš Afrikos juodosios magijos dalykų, kaip įvardijo autorius, pavyzdžiui, „Raganų lėktuvas“ (2008). Išgyventas pilietinio karo siaubas maitina dailininko vaizduotę ir leidžia sukurti įtikinamus meninius dokumentus, apmąstyti beviltišką savo nuniokotos šalies, beprasmiškai nužudytų tėvynainių, o kartu ir būsimą viso pasaulio likimą. Tai irgi viena iš pasaulio ateičių.

Jaunas, anksti tragiškai žuvęs menininkas italas Pino Pascali (1935–1968) vos spėjo surengti vieną kitą personalinę parodą, tačiau jo kūryba prisiminta šioje bienalėje. Jis išsiskiria iš kitų *Arte Povera* narių: Jannio Kounellio, Mario Merzo, Giuseppe's Penone's, Michelangelo Pistoletto. „Ginklų“ serijos darbai gimė iš vaikystėje įsirėžusių Antrojo pasaulinio karo prisiminimų, kurie išmaitino P. Pascali kūrybą ir šiandien ji atrodo skaudžiai aktuali. 1965 m. dailininko sukurta „Canone semovente“ – naujadaras, kurio prototipas – traukiamoji, o gal savaeigė haubica, mortyra ar kitas artilerijos pabūklas, kurį jis sukūrė trejus metus prieš mirtį. 2003 m. aukcione P. Pascali „Cannone semovente“ buvo parduota už 2,6 mln. JAV dolerių, pateko į privačią kolekciją, o suma tapo rekordinė ne tik tarp „skurdžiojo meno“ atstovų, bet ir visoje XX a. antrosios pusės italų dailėje. JAV skulptoriaus ir saksofonininko Terry Adkinso (1953–2014) darbai iš ciklo „Juodasis Beethovenas“ ir kiti – tiesiogine bei perkeltine prasmėmis muzikalūs. Kaip skulptūrinės formos modulį jis naudoja muzikos instrumentus,

mušamuosius būgnus ir būgnelius, varinius pučiamuosius. Jo vienas ant kito sudėti būgnai siekė Arsenalo lubas ir priminė Constantino Brâncuși begalinę koloną.

Norėčiau pasidžiaugti projektu, kurį taip pat galima būtų priskirti „gerajai konjunktūrai“. Tai – kūrinys, kuris tiesiog pakuoteno pojūčius, pristabdė lėkimą per parodą, priverstė nusišypsoti ir praleisti prie jo daugiau laiko. Toks buvo prancūzės Lili Reynaud-Dewar (g. 1975) „Mano epidemija (Maža bloga kruvina opera)“. Ši menininkė nuolat suranda būdų plėsti savo biografijos ribas. Keturiadsimtmetė tarptautinės karjeros pasiekė per pastaruosius penkerius, gal net trejus metus. Kartu su bendramintėmis įkūrė feministinį žurnalą „Pétunia“ (2011)¹, dėsto Ženevos aukštojoje meno ir dizaino mokykloje, įkūrė eksperimentinę mokyklą ir t. t. Ši intelektualė, teisė ir klasikinį šokį studijavusi perfomansų, instaliacijų ir filmų menininkė turi nepakartojamą humoro ir autentiškos plastikos jausmą. Kai ji nuoga šoka (taip natūraliai stypčioja, spyruokliuoja, kad į nieką kitą nepanašu), būna gana juokinga. Ir beveik neerotiška, tačiau neįmanoma suprasti kodėl. Šįkart ji kūną išsidažė ne juoda, o oranžine spalva. Stebi, kaip menininkė lipa kopėtėlėmis aukštyn paimti knygos iš bibliotekos lentynos arba kaip ji sukasi virtuvėje ar vonioje. Ir visa tai atrodo taip smagu, tikra, jog supranti, kad taip gali tik Lili Reynaud-Dewar.

Ganoje gimęs dailininkas Elis Anatsui (g. 1944) jau daugiau kaip keturiadsimt metų gyvena ir kuria Nigerijoje. Būtent jis šioje bienalėje pelnė Aukso liūto apdovanojimą už viso gyvenimo nuopelnus. Jis – ir Venecijos bienalės senbuvis. Dar 1990-aisiais buvo vienas iš penkių menininkų, 44-ojoje Venecijos bienalėje reprezentavusių Afrikos dailę. Meninę karjerą pradėjęs kaip medžio ir molio skulptūrų autorius, 1999 m. jis atrado savo techniką ir sukūrė pirmąsias skulptūras bei instaliacijas iš metalo atliekų (vandenyne išmestų ir išgriebtų butelių aliumininių ar varinių „apkaustų“ likučių, t. y. ant butelio kaklelio, atidarius jį, liekančių arba išmetamų į šiukšlyną dalių). Dailininkui nuolat dirba keliolika asistentų (kai kuriems darbams panaudota po milijoną ar du milijonus butelių dangtelių), jie formuoja tas metalines dalis: suploškina, suteikia joms tam tikrą formą, sukabina viela taip, kad sukuriama tvirtas tikrai atsparus ir lankstus, gražiai krintantis, neįtikėtinai prabangiai atrodantis spalvingas „audinys“, naudojamasis eksterjerų ir interjerų puošybai. E. Anatsui yra brangiausias Afrikos dailininkas, kurio rankose (tiesiogiai ir perkeltine prasme) net šiukšlynuose rastos ir į meninį gyvenimą grąžintos medžiagos pavirsta auksu. Jo sukurtas 30 kvadratinį metrų žėrintis metalo darbas 2013 m. puikavosi ant Londono karališkosios akademijos fasado. Panaudotos, nudėvėtos medžiagos E. Anatsui kūrinuose prilipsta tauriai auksu spindintiems liturginiams rūbams, karšais – smaltos mozaikoms, prabangioms teatro uždangoms. Tas nereikalingo, išmesto daikto sugrąžinimo į apyvartą aktas atmeta madingą ekologinę retoriką, Elio Anatsui skulptūrose, instaliacijose gamtosaugos principų laikymasis įtikina, kad tai – itin prasminga, gerbtina ir netgi pelninga (sic!) veikla.

Kitas Aukso liūtas atiteko amerikiečių conceptualiojo meno atstovei ir filosofei Adrianai Piper (g. 1948). Jungtinėse Valstijose

1991 m. ji tapo pirmąja afroamerikietė filosofė akademike. Šioje bienalėje, kaip niekada anksčiau, kilmės, rasinės ir nacionalinės tapatybės klausimas tapo neįtikėtinai svarbus. Štai menininkės tinklalapyje nurodoma, kad joje yra 1/32 malagasių (Madagaskaro gyventojų), 1/16 ibų (Pietryčių Nigerijos gyventojų), 1/8 indų, plius vokiečių ir britų protėvių kraujo².

Įprasta, kad Sidabro liūto apdovanojimas atitenka jaunam (iki 35 metų) puikias perspektyvas turinčiam menininkui. Šįkart apdovanojimas skirtas 46 metų Pietų Korėjos menininkui Im Heung-Soonui (g. 1969) už dokumentinį filmą „Fabrikų kompleksas“, kurį jis skiria visoms šeimos labai pasiaukojusioms moterims Azijoje, pirmiausia tekstilės pramonėje dirbančioms savo motinai ir seseriai.

Žiuri išskyrė ir pažymėjo tris menininkus: neseniai mirusį žymų filmų kūrėją Haruną Farockį (1944–2014), gyvenusį ir kūręsį Vokietijoje; pagrindinį videofilmų kūrėjų kolektyvą „Aboundaddera“ iš Sirijos ir Prancūzijoje gyvenantį bei kuriantį Massinissą Selmani (g. 1980 m. Alžyre).

Aukso liūtą už geriausią nacionalinį paviljoną šiais simboliniais metais, kai minimos 100-osios armėnų genocido metinės, pelnė Armėnijos paviljonas „Armėniškumas. Šiuolaikiniai armėnų diasporos dailininkai“ (*Armenity / Haiyutioun. Contemporary Artists from the Armenian Diaspora*). *Armenity* (angl.) / *armenité* (pranc.) šiuo atveju išreiškia armėnų, po genocido pasklidusių visame pasaulyje, vaikų ir vaikų išsaugotą tapatybę. Armėnų kilmės šveicarų kuratorės Adelinos Cübeyan von Fürstenberg suburti menininkai iš viso pasaulio kūrinius eksponavo simbolinėje vietoje – San Lazzaro delji Armeni (*San Lazzaro degli Armeni*) saloje įsikūrusiame armėnų vienuolyne. Jį vienuolis Mchitaras, bėgdamas nuo turkų persekiojimo, įkūrė XVIII a. pradžioje nedidelėje saloje (Venecijos lagūnoje, tarp Džardinio ir Lido), kuri ilgus metus buvo leprozoriumas – sergančių raupsais kolonija. Trapų ir nestabilių armėniškumo įkūnijimą perteikė libaniečio Haigo Aivaziano (g. 1980) objektas „Aš sergu, bet esu gyvas“ (2014). Kai kurie paviljono autoriai daugiau girdėti, pavyzdžiui, Yervant’as Gianikianas ir Angela Ricci Lucchi, kurie yra dalyvavę 49-ojoje Venecijos bienalėje (2001) ir praėjusios 2013 m. bienalės parodoje „Enciklopedijos rūmai“.

Kaip turbūt kiekvienais metais, bienalėje neapsieita ir be nesutarimų bei nesklandumų. Rusijos paviljone conceptualistės Irinos Nachovos instaliacijos „Žaliasis paviljonas“ kuratorė Margarita Masterkova-Tupicyna ir projekto komisarė Stela Kesajeva konfliktavo su Venecijos valdžia, norėdamos 1914 metais pastatytą gelsvą paviljoną perdažyti žaliai. Daug triukšmo sukėlė Islandijos meno centro pristatytas dailininko Christopho Büchelio projektas „Mečetė. Pirmoji mečetė Venecijos miesto istorijoje“. Mečetė, bendradarbiaujant su Islandijos ir Venecijos musulmonų bendruomenėmis, buvo įrengta *Santa Maria della Misericordia* bažnyčioje ir turėjo veikti tiek kiek ir Venecijos bienalė – šešis su puse mėnesio. Po ilgų miesto tarybos, teisininkų ir bienalės atstovų ginčų gegužės 22 dieną ši instaliacija, tiksliau mečetė, buvo uždaryta.

² <http://adrianpiper.com/removed-and-reconstructed-en.wikipedia-biography.shtml>

¹ <http://revuepetunia.jimdo.com/issues/>

Heri Dono (Indonezija). *Trokomoda kelionė*. 2015, Indonezijos paviljonas

Ibrahim Mahama (Gana). *Už ribų*. 2015, instaliacija pagrindinėje bienalės parodoje Arsenaile

Georg Baselitz (Vokietija). *Be pavadinimo*. 2015, ekspozicija pagrindinėje bienalės parodoje Arsenaile

Cabello Carceller Francesc Ruiz ir Pepo Salaza (Ispanija). *Subjektai*. 2015, Ispanijos paviljonas

The 56th Venice Biennale: positive promotion

by Ramutė Rachlevičiūtė

For the first time in the history of the Venice Biennial, its International Art Exhibition, notes the reviewer, was curated by an Afro-American, the writer and art critic Okwui Enwezor. Entitled *All The World's Futures* it offered three thematic sub-chapters: *Liveness: On epic duration*, *Garden of Disorder*, and *Capital: A Live Reading* (of Karl Marx's *Das Kapital*).

The curator attempted to compensate for the lack of attention to African-American artists, and the focus of selection was on the Blacks and Asian artists. The author of the article views this as positive promotion, as viewers and critics were given the opportunity to adopt a different perspective of the world, to test their tolerance coefficient and see the artists two thirds of which had never exhibited their work in the Biennale.

The Golden Lion of la Biennale di Venezia was awarded to the Ghanaian-born artist El Anatsui (b. 1944) for his life time accomplishments. Adrian Piper (b. 1948), a representative of American conceptual art and a philosopher, was awarded another Golden Lion.

Usually the Silver Lion award is granted to an artist younger than 35. This year this award went to the 46 year old South Korean artist Im Heung-Soon (b. 1969) for his documentary *Factory Complex* dedicated to all Asian hard working females, and primarily for his mother and sister employed in textile industry.

The jury distinguished three artists: the late Harun Farocki (1944–2014), Aboundad-dera, an undercover group of video films from Syria, and Massinissa Selmani who resides and works in France (b.1980 in Algiers).

The Golden Lion for the best national pavilion of the year 2015 – the sad centenary of the Armenian genocide – was awarded to the Armenian pavilion *The Armenian Essence. Contemporary Armenian Artists in Diaspora*.

Chris Marker (Prancūzija). *Keleiviai*. 2011, fotografijų instaliacija pagrindinėje bienalės parodoje Arsenaile

Tetsuya Ishida (Japonija). *Medūzas sapns*. 1997, akrils, popierius.
Pagrindinē bienālēs paroda Arsenale

Katharina Grosse (Vokietija). *Bevardis trimitas*. 2015,
instalācija pagrindinėje bienālēs parodoje Arsenale

Juan Carlos Distefano (Argentīna). *Formas išlaisvinimas*. Skulptūrinės instalācijas fragmentas,
Argentīnos paviljons

Marta Vosyliūtė

Prahos scenografijos kvadrienalė yra Google

Keliauti – naudinga, tai priverčia dirbti vaizduotę, visa kita nuvilia ir sekina.

Žmonės, gyvūnai, miestai ir daiktai – visi jie išgalvoti, o svarbiausia tai, kad bet kuris galime nueiti tą kelią pats.

Iš filmo „Didis grožis“

Kas 2015 metų birželį tiesiogine to žodžio prasme sujungė Vilnių ir Prahą?

Aišku, virtinės teatralų, kurie vyko dalyvauti ir apžiūrėti pasaulinės parodos, vasariškų orų pažadai bei Davido Černý skulptūros, kabojusios tiek Vilniaus „Kultūros naktje“ (tiesiog ant sijos), tiek atvirose Čekijos sostinės vietose Prahos scenografijos kvadrienalės metu. Autorius aiškino, kad kabantysis, vieną ranką įkišęs į kišenę, antra besilaikantis už stabilaus taško, – tai Sigmundas Freudas, lyg balansuojantis tarp proto ir nuojautų. O kas bus toliau, sužinosime tiesiog gyvendami.

Prahos scenografijos ir kostiumų kvadrienalė, kadaise palikusi liūdnei sudegusį didįjį paviljoną, talpindavusį visas šalis ir amžiaus grupes, prieš ketverius metus buvo apsigyvenusi vienos meno įstaigos patalpose. Šiemet ji išsiskleidė plačiau – užėmė patį Prahos centrą, daugybę pastatų, rūmų, galerijų. Įspūdingiausi jų – Colloredų-Mansfeldų rūmai, Clamų-Gallasų rūmai, kurie diena iš dienos buvo nenuspėjamų ekskursijų, paskaitų auditorijos susitikimo vieta, performansų bei instaliacijų erdvė. Teatralams atsivėrė Scenos meno akademija (DAMU), Kafkos namai, Jaroslavo Fragnerio galerija, bažnyčios, Nacionalinio teatro prieigos, renginį lydėjo spektakliai „Archos“ teatre ir kitur.

Didžiulė šiųmetės kvadrienalės įžymybių komisija, sudaryta iš Lietuvai jau pažįstamos tarptautinės laboratorijos „Hotel Pro forma“ meno vadovės ir režisierės Kirsten Dehlholm, režisierių Antônia Araújo ir Dmitrijaus Krymovo, scenografų Eloise Kazan, Katrinos Neiburgos, Kamilos Polívkovos ir Dominico Hubero, teoretikės Joslin McKinney ir architekto Radivoje Dinulovičiaus, nusprendė, kad pagrindinio prizo nusipelnė estų teatras „NO99“ už projektą „Vieninga Estija“.

„Vieninga Estija“ ir kiti politiniai projektai

Lietuvos teatralams estų teatras „NO99“ pažįstamas iš unikalių spektaklių, kuriems aktoriai dažniausiai patys kuria ir teksto audinį. Trumpai pristatysiu jų projektą tikėdamasi, kad visi skaitytojai supras, jog tai, ką estai pašiepia, Lietuvos piliečiai rimtu veidu vis dar renka į Seimą, o aš nuolat matau, kaip nuo katalikiškųjų skiriasi protestantiškųjų valstybių piliečių smegenys. Ir kiekvieną kartą meldžiu dievų, kad kas nors panašaus atsitiktų mano Tėvynėje.

Taigi „NO99“ projekto „Vieninga Estija“ („Unified Estonia“) vadovas bei režisierius Tiitas Ojasoo dar 2010 metais su kolegomis įkūrė partiją, pašūkavo, atspaudė plakatus, į steigiamąją partijos suvažiavimą stadione pritraukė septynis (!) tūkstančius gerbėjų, pasisamdė vietinius vilčinskus atlikti atitinkamų dainų ir net patys nepatikėjo, kad visuomenė juos pamėgs ir bus pasiruošusi rinkti į valdžią, net nežinodama tolesnio „partijos“ veiksmų plano. Ši akcija truko 44 dienas. Patys menininkai staiga sustabdė jos veiklą, nors režisierius pasakojo, jog „pusė visuomenės bijojo, kad mes iš tiesų ruošiamės steigti naują partiją, o kita dalis labai norėjo, kad tokią partiją sukurtume“. Sulaukęs 25 proc. gyventojų palaikymo reitinguose, šis visuomeninis aktas tapo masiškiausiu šiuolaikinio meno kūriniu Estijoje. Kvadrienalės metu vizualinė šio projekto dalis buvo eksponuojama visai netoli Prahos nacionalinio teatro, salone „Topič“. Ant sienų iškabintų partijos atstovų portretinių plakatų šūkiai buvo klasikiniai populistiniai, pavyzdžiui, „Tai mūsų pinigai“, „Balsuok už naują jėgą“, „Fuck the politics, it's about people“. Viename iš kambarėlių, už juodų užuolaidų lankytojai žiūrėjo videofilmą ir kvatojo, kiek plaučiai leido.

Prie estų idėjos apie valdomas visuomenes labai tiko Šv. Onos bažnyčioje eksponuota didžiulė vengrų ekspozicija iš surūdijusio metalo, kuriame lyg Da Vinci tobulame apskritime gulėjo tuščiaaviduris gigantiško kūno siluetas. Vengrai perdirbo mitą apie Prometėjų skirtas bausmes ir ataugančias kepenis interpretuodami donorystės temą. Žybsint monitoriams su numeriais, laukiant kaip banke, buvo galima tapti ateities klientais ir bandyti ieškoti tvarkos chaose. Dar įdomiau, kad šiuolaikiniai filologai tvirtina, jog 10 000 metų bausmė Prometėjų netrūkus baigsis, ir šis galbūt vėl atneš kokių nors dovanų iš dievų. Simboliška, kad dabar vengrai neapsisprendžia, ką daryti su pabėgėliais: būti donorais ar ne.

Venesuelos ekspozicija sutilpo mažoje erdvėje. Ant grindų gulėjo nušauto žmogaus lavono imitacija ir kalbėjo apie savų genocidą prieš savus. Tai irgi atliepė anoje kvadrienalėje eksponuotą Lietuvos profesionalų ekspoziciją, kuri buvo tik tentas. Ant jo – tiesiog išverstas vienos auksaburnės viceministrės laiškas, kurio nesuprato net aukštąjį išsilavinimą turintys žmonės, ir jis sulaukė daug palaikymo. Nors *kas iš to*, iki šiol dainuoja grupė „Bix“.

Nauji teatro reiškiniai iš viso pasaulio

Tačiau pereikime prie kulinarinių performansų, kurių makabriškumo labai trūksta Lietuvos teatrinio veiksmo padangėse. Taigi, Jaroslavo Fragnerio galerijoje siautėjo visais maisto aromatais dvelkiantys ispanai iš teatro „Cain“ su projektu „Royal Gazpacho“: Shakespeare'o „Karalių Lyrą“ jie perdirbo į ritmų kūrinių, pomidorų ir visų kitų daržovių kapojimą pagal griežčiausią schemą paversdami kolektyviniu išgyvenimu ir pritvindami orą aistros. Kita ispanų ekspozicija ginčijo vertes ir buvo interaktyvi: bet kuris ekspozicijos lankytojas galėjo aukso užuolaidomis puoštoje salėje atsigulti ant prabangaus paaukštinto – lyg šarvojimo, lyg paminklo, užsidėti ausines ir stebėti, kaip jo kūnu rangosi kirmėlės iš videoprojekcijos lubose. Nes baroko likučiai – visada apie mirtį, o toks „nieko“ išeksponavimas tapo prasmingas ir sulaukė virtinės žmonių, norinčių bent trumpam numirti.

Kol vienos šalys kūrė skaitmeninius kūrinius, rodė nufilmuotus spektaklius dideliuose arba mikroskopiniuose mobilių priemonių ekranuose, man įsiminė Mongolijos ekspozicija, kurioje jos autorius salėje pusračiu tiesiog išdėliojo prabangius unikalius balnus-sėdynes, grindis nuklojo dailia mandala iš skiautinių, sienas apklijavo tamsiai oranžiniais tapetais su klajoklių vyrų bei jų žirgų siluetais. Ant vienos sienos moderniaame ekrane jis rodė keistą ir tuo pat metu labai tipinį videofilmą: sukarikatūrinti budistiniai seniai padidintomis galvomis-kaukėmis gyveno savo gyvenimą retame miške, aukojo keistus gyvūnus, kovėsi, viskas atrodė lyg nesibaigiantis mitologinis laikas, bet labai gerai sustyguotas ir skambantis dabartyje. Danai Šv. Onos bažnyčioje įrengė veikiančią karuselę su primityvistine maniera padarytais riteriais ir žirgais. O JAV ekspozicija buvo metalinė raizgalynė, kuria galėjai palypėti ir to šiuolaikinio medžio šakose pakabintuose ekranuose žiūrėti konkrečių autorių kūrinius. Kanada pristatė prabangius šimtąkart matytus skirtingai įrengtus lauko tualetus, juose žiūrovai galėjo vartyti albumus, stebėti instaliacijas. Studentiška Jungtinės Karalystės ekspozicija žaidė sienų kirtimo žaidimą, kai atvykėlis turėjo įveikti daug kliūčių, gauti antspaudą, palikti kokią nors savo daiktą ir iššliaužti. O JK profesionalai kaip visada visiems nušluostė nosis, sugebėję pristatyti daugybę autorių tobuloje kintančioje video-projekcijoje, kai porai minučių kaip taifūnas įplaukė konkretaus scenografo darbų atvaizdai bei paaiškinimai užpildė visas patalpas sienas ir užleidžia erdvę kitam kolegai.

Kafkos namuose irgi sugyveno visi: studentai, profesionalai, visos įmanomos šalys ir abi Lietuvos ekspozicijos, kuriose vyresnieji rodė tiesiog tvarkingai išeksponuotas nespaltotas savo kūrinių nuotraukas, o studentai – įvairesnę, maketais, videofilmais ir atvirukais papildytą ekspoziciją. Italijos ir Rusijos studentai eksponavosi šalia; įdomu, ar tai – sutapimas: italai studentai, pasipuošę jūreivių kostiumais, rodė povandeninį pasaulį, o rusai kvietė prie stalo kartu piešti, klijuoti, šnekėti. Beje, kaip tik už šią ekspoziciją pavadinimu „Do you want to speak bad English with us about art?“ jaunieji rusai gavo apdovanojimą; tikėkimės, kad nors vieną užsienio kalbą išmokti sugebės. Štai kitame aukšte prieiname rusų profesionalų ekspoziciją, kuri iš pirmo žvilgsnio man pasirodė kaip studentų provokacija, nejaukiai supurtė dar koridoriuje, nes vienas didelis sienos gabalas buvo suskaldytas ir ritmiškai „kvėpavo“, einančiam pro šalį sukeldamas siaubą. Įėjus į salę, kuri buvo paprastos universiteto auditorijos dydžio ir net pusė jos buvo skirta šeimoms su vaikais kaip spalvota rekreacinė zona, kairėje į mus žiūrėjo nuožmus Mejerholdo veidas dengtomis akimis, įsirežęs tarp grindų ir lubų. Visas jo numanomas netaisyklingas kūnas buvo paslėptas po baltu audiniu ir taip pat lingavo. Užrašas ant grindų skelbė, kad jo nereikėtų žadinti, suprask, kaip ir visų slibinų, nes pats būsi kaltas dėl pasekmių. Dabarties politinėje situacijoje tokie žaidimai juokingi neatrodo, bet rusai, naudodami ir komiksus, išleido išradingai sumaketuotą katalogą apie Mejerholdą ir atsiėmė už jį prizą.

Organizatoriai sukūrė daugiau kaip 600 ekspozicijų bei renginių, paminėjo tarptautinio susivienijimo OISTAT jubiliejų, kvietė į naujų teatro meną analizuojančių knygų pristatymus (lietuviai kaip visada jokios knygos neišleido), nepamiršdami šių metų

kvadrinalės temos: muzika–oras–politika. Atskirame kieme netikėtu būdu buvo eksponuoti įvairiausi *Recycled Theatre* objektai iš viso pasaulio: autobusas, konteineris, buvusi gamykla, sala, naujas ekologinis statinys, kūriny iš europadėklų. Taip Prahos kvadrinalė kuria istoriją, kaip sąžininga menotyrininkė į savo dienoraštį įrašydama pasaulyje atsirandančius reiškinius. Ekologija tiesiogiai susijusi su daiktų panaudojimu dar kartą arba naujų sukūrimu iš jau esamų ir ta prasme visas teatro mechanizmas yra pritaikytas tą patį daiktą naudoti įvairiais būdais kelis kartus.

Pasakojimą pradėjome nuo katalikų ir protestantų tradicijų priešinimo, o teksto pabaigoje viskas staiga apsiverčia – protestantai rodo tokį darnų gamtos ir technologijų koegzistavimą, kad galima rašyti eilėraščius. Išradingieji ir poetiški suomiai vidury semamiesčio paliko jūrinį konteinerį, kuriame buvo pianinas, prieš tai metus paliktas atvirame pajūryje ir paveiktas visų atmosferos stichijų. Suomiai juo grodami sukūrė garso takelius, kurių klausėsi publika, užsidėjusi ausines ir išsidrėbusi aukso spalvos sėdmėse. Kitoje ekspozicijoje suomiai irgi demonstravo santykį su gamta: mikrofonai buvo įšaldyti į ledo gabalus, kurie vis tirpo ir lašėdami kūrė dar kitokią atmosferą, nes jau visai kiti mikrofonai gaudė garsą apatinėje plokštumoje, į kurią lašėjo vanduo; ant palangės stovėjo miške prabuvęs gramofonas, kuris irgi galėjo skleisti garsus. Suprantama, dėl to jie buvo apdovanoti kaip geriausiai scenografijoje panaudoję įvairias medijas. Einame toliau: mūsų kaimynai lenkai nukirstuose medžių kamienuose įmontavo mikrofonus, kurie garsą skleidė tik tada, kai lankytojas kakta atsiremdavo į dūdelės tipo atbrailą. Latviai, kraujo broliai, racionalūs protestantai, sugebėjo taip elegantiškai prietemoje sukurti jaunų studentų ekspoziciją iš „objektų, kurių nėra“, kad jau ne pirmą kartą pamalonino akis bei protus ir gavo apdovanojimą kaip daugiausia žadantys studentai. Vladislavas Nastavševs, taip pat latvis, Valmieros teatre sukūręs vieno objekto dekoraciją Strindbergo „Freken Julijai“, atsiėmė apdovanojimą už scenografijos vientisumą.

Ir tada, kai kelias dienas iš eilės teko praeiti pro elgetaujančių žmogų pingvino plaštakomis, tai yra neišsivysčiusiais pirštais, kuris nei rūkė, nei gėrė, o stora adata siuvinėjo kažkokius ornamentus, kad juos parduotų, galėjai suprasti, jog viskas, viskas yra įmanoma.

Milita Balčaitytė, Elzė Sakalinskaitė. *Avarinis išėjimas*. 2015

Marketa Fantova, Kevin Rigdon (JAV). *Mūsų sapnų kūrybos*. 2015

Signe Becker (Norvegija), instaliacija *Please please me!* 2015

Praho nacionalinio dramos teatro prieigos kvadrinalės metu

José Luis Raymond (Ispanija), *Muérete*. 2015

Grupinė Venesuelos teatrų ekspozicija
Aukštis. Nusikaltimas. Kraujas. Susikirtimai. 2015

Teatro „NO99“ projekto „Vieninga Estija“ (2010) plakatas

PQ is Google

by Marta Vosyliūtė

The author introduces the Prague Quadrennial 2015 of scenography and costume. This summer the event and exhibitions occupied the very centre of Prague, numerous buildings, palaces and galleries. The Golden Triga PQ 2015, according to jury decision, went to Estonian Theatre NO99 with its project *Unified Estonia*. The head of the theatre and stage director Tiitas Ojasoo founded a party back in 2010, printed posters, and attracted into a founding event at the stadium seven (!) thousand supporters. A part of society was ready to elect them to rule the country without even knowing of a further action plan of the “party”.

The author mentions the Hungarian exhibition where the artists reworked the myth of Prometheus about punishment and regrowing liver into the donor theme. Of interest was the interactive Spanish installation where visitors were invited to lay in a hall decorated with a golden curtain on a sumptuous elevation, put headphones on and watch the worms from a video projection on the ceiling crawl and twist on his or her body. The Finnish came up with a poetic work: a sea container sitting in the middle of the Old Town with a piano in it, brought back from the seashore where it was exposed for an entire year to the impact of elements. The Finnish then played the piano and produced sound tracks, while the audience could listen to them sprawled comfortably with the headphones on the sitting bags of gold colour.

The organizers created over 600 exhibitions and events, celebrated the Oistat’s jubilee and invited to participate during presentations of books analysing theatre art (Lithuanians as always have not published any books). Thus PQ creates history, entering, as a thorough art critic, the newly emerging world phenomena into her diary.

Gausa, tvarka ir skandalas Pekino bienalėje

Šį rudenį Pekine (Kinija) vyko 6-oji tarptautinė Pekino meno bienalė, kurios tema buvo „Atmintis ir svajonė“ (*Memory and Dream*). „Mūsų vakar dienos prisiminimai pripildo mūsų istoriją pasakojimais. O mūsų svajonės apie rytojų gali įkvėpti žmones kurti daugiau stebuklų“, – svajingai pasakoja rožinis bienalės internetinis puslapis (www.bjbiennale.com). 2003 metais įsteigta bienalė, kaip teigiama pranešime spaudai, laikosi kitokios filosofijos ir unikalių principų, kurie skiria ją nuo visų kitų šio tipo renginių. Kokie tie skirtumai, konkrečiai neįvardijama, tačiau atrodo, kad didžiausias – tai įspūdingi skaičiai. Skelbiama, jog atrankos konkurse dalyvavo 6 000 menininkų iš 106 valstybių, iš jų buvo atrinkta 300 menininkų iš 96 valstybių. Bienalėje šalia pagrindinės parodos buvo surengti šeši atskiri prisistatymai: Kanados, Čilės, Ekvadoro, Pietryčių Azijos (šio regiono penkių valstybių menininkų), Armėnijos ir Pietų Afrikos Respublikos parodos.

Į atidarymo iškilmes buvo registravęsi apie 7 000 lankytojų, o nacionalinės valstybės šventės (Liaudies Respublikos įkūrimo šventė) metu per vadinamąjį „auksinį savaitgalį“ kasdien buvo sulaukta po 10 000 žiūrovų. Ne mažiau įdomu ir tai, jog Kinijos literatūros ir meno federacijos, Pekino municipaliteto ir Kinijos dailininkų sąjungos remiamas renginys truko vos tris savaites. Kad ir kaip visa tai keistai skambėtų prie vakarietiškojū bienalių pripratusiems skaitytojams, džiugu, jog tarp gausybės svečių Pekine lankėsi ir du lietuvių menininkai – Antanas Obcarskas ir Grytė Pintukaitė. Taigi nepraleidome progos pakalbinti iš Pekino grįžusio **A. Obcarsko**.

Atrankos į šią Pekino bienalę skaičiai įspūdingi: teigiama, kad iš 6 000 pageidavusių dalyvauti menininkų atrinkti 300. Papasakokit, kaip ten patekote?

A. O.: Kvietimą dalyvauti atrankoje platino Dailininkų sąjunga. Galutinis informacijos išsiuntimo terminas buvo pernykštės Kalėdos, paskui bienalės žiuri penkis mėnesius atrinkinėjo darbus. Tokio ilgo proceso dar neteko patirti, tad vieną dieną paėmiau ant stalo besivoliojančius bienalės sąlygų popierius ir perplėšęs išmečiau. Po poros dienų atėjo teigiamas atsakymas. Teko traukti juos iš šiukšlių dėžės, susiklijuoti ir dar kartą aiškintis, kurgi čia mes važiuosime.

Tai jau šeštoji Pekino bienalė. Ar anksčiau dalyvaudavote atrankos konkursuose?

A. O.: Pirma ir antra bienalės nebuvo tokios didelės. Dešimtojo dešimtmečio pradžioje tuometis Dailininkų sąjungos pirmininkas Vaclovas Krutinis buvo užmezgęs ryšius su kinais, kažkas iš organizatorių net buvo atvykę į Vilnių. Krutinis išsiderėjo, kad lietuviams

bienalėje būtų automatiškai skiriamos dvi ar trys vietos. Tuomet atrankos vykdavo čia, Lietuvoje. Pamenu, į Pekiną važiavo Pranas Griušys, po to – Arūno Vaitkūno paveikslai. O vėliau visa tai nutrūko, tik pernai sąjunga atsiuntė kvietimą dalyvauti atrankoje.

Taigi, atskridote į Pekiną...

A. O.: Labai skubėjom. Atskridome anksti ryte ir su lagaminais važiavome tiesiai į atidarymą, kuris vyko 10 valandą ryto. Ilgai sakė kalbas, buvo daugybė žmonių, visi fotografavosi. Man atrodė, kad tai buvo pusiau uždaras renginys, nes po atidarymo prie kasų išsirikiavo didžiulė tvarkinga kinų eilė – užėmė visą gatvę. Antrą dieną vyko konferencija, kurios metu dalyviai skaitė pranešimus – apie savo šalį ar apie save, kaip kas norėjo. Kažkodėl patekau tarp kelių menininkų, kuriuos organizatoriai skraidino į Jangdžou miestą netoli Šanchajaus. Tai istorinis miestas, švenčiantis 2500 metų įkūrimo jubiliejų. Į susitikimą su šio 4 milijonų gyventojų miesto meru iš užsieniečių menininkų buvome pakviesti trise. Vyko ekskursijų ir visiems bienalės svečiams. Pavyzdžiui, aštuoniais didžiuliais vienodais autobusais mus vežė prie Kinų sienos, kur davė kelias valandas laisvo laiko. Su latvių menininkais užlipome iki paties viršaus – ten jau nebebuvo žmonių, nes lipti tais aukštais laiptais labai sunku. Man padarė įspūdį, kad visos renginių programos buvo surašytos minučių tikslumu, ir viskas vyko, kaip numatyta.

Ar rodant svečiams šalį jautėsi propaganda?

A. O.: Ne, net keista. Komunizmo jie niekur nekiša. Pateikia faktus, pasakoja apie istoriją, dabartį, tačiau be ideologinių dalykų. Vienintelį kartą buvo pasidarę neįprastai Tiananmeno aikštėje, kurioje pašarvotas Mao Zedong'as, ten vyksta kariniai paradai, o kažkada buvo sušaudyta studentų demonstracija. Daugybė kareivių, didybė ir pompastika, ten žmonės tikrina kaip lipant į lėktuvą, peršviečia kiekvieną rankinę. Tas pats, beje, ir važiuojant metro.

Tačiau viskas vyko sklandžiai, mandagiai?

A. O.: Visur pasitiko, viską rodė daugybė savanorių, darbuotojų. Pietūs, vakarienės didžiulėse salėse, viskas vyko labai sklandžiai. Buvome apgyvendinti svarbiausiame Pekino viešbutyje „Beijing International Hotel“ dviviečiuose kambariuose po vieną, o juk kainos ten po 150 eurų už naktį! Tiesa, negali nepastebėti, kad daug ko ten ir nėra. Nėra „Facebook“, „Gmail“ paštas nedirba – blokuota visa „Google“ sistema. Belaidis internetas viešbučio kambariuose yra, bet šitų programų nėra. Į mūsų „Delfi“ įeiti pavykdavo, nors nelengvai. Bet veikia programos „Viber“ ir „Skype“, „Yahoo“ paštas. Dar nėra nė vienos palydovinės antenos (kitur Azijoje visi namai tais *bliūdais* apkalti). Balandžių nėra, kaip ir žvirblių. Apskritai nėra jokių laukinių paukščių. Ar jie išnuodyti, ar iššaudyti – nežinau. Klausiau, bet man atsakė, kad žmonės laiko naminius, sportinius karvelius – mačiau kelis tokius, o šiaip – tuščia. Dar nėra benzinių motorolerių gatvėse, vien elektriniai, arba minami dviračiai, šiam transportui skirta atskira erdvė. Daug elektrinių mašinų, visos naujos. Sako, dėl šių priemonių sumažėjo smogo. Ir tikrai, kol mes viešėjome, buvo žydras dangus.

Kaip atrodo bienalės paroda?

A. O.: Viskas vyko didžiausiame Kinijos nacionaliniame muziejuje, kuris yra penkių aukštų. Bienalė užėmė tris. Labiausiai, žinoma, pribloškė dydis. Daugybė žmonių, grandiozinis renginys.

Kalbant apie eksponatus – daugiausia buvo tapybos, tačiau matėsi ir skulptūros, fotografijų, objektų. Kaip vyksta atranka į bienalę – sunku suprasti. Buvo skelbiama, kad atranką vykdė 15 profesionalų, ne tik kinų, bet ir vakariečių.

Vartydama penkis kilogramus sveriantį bienalės katalogą, matau, kad renginyje rodoma dailė buvo labai atsargi, dažnai – dekoratyvi. Ar nebuvo kliudyta nemalonių politinių, socialinių temų?

A. O.: Nelabai. Vienas toks projektas buvo, bet jį iškart uždarė. Skandalas įvyko Armėnijos parodoje. Tarp kitų menininkų ten buvo eksponuojamos Kalnų Karabacho konfliktui skirtos Kareno Mirzoyano fotografijos. Cikle „Karabacho karo serija: praeitis, dabartis, ateitis“ menininkas įamžino šiame kare kovojusiųjų tautiečių vaikus tiksliai tose vietose, kur žuvo jų tėvai. Tai aiškino užrašai šalia nuotraukų. Per parodos atidarymą Azerbaidžano, kuriam dabar priklauso daugiausia armėnų gyvenama Kalnų Karabacho dalis, diplomatas, perskaitęs šiuos užrašus, pakėlė triukšmą, ėmė plėšyti tuos užrašus. Paroda buvo iškart uždaryta, o po kelių dienų vėl veikė, tik prie nuotraukų neliko karinį konfliktą primenančių užrašų. Įdomu, kad lapas, kuriame buvo šio projekto

aprašymas, nepastebimai išpjautas ir iš didžiuliu tiražu išleisto katalogo. Kiek supratau iš tos parodos kuratorės, kinai apie šį karinį konfliktą nieko neišmanė, tad paroda buvo „praleista“. Na, o kilus skandalui, viską sprendė diplomatai, ne kuratoriai...

Ką įdomaus iš Pekino meninio gyvenimo teko matyti viešnagės metu?

A. O.: Įspūdingiausia turbūt meno zona Nr. 798. Buvęs gamyklų rajonas šiandien atiduotas įvairioms meno institucijoms ir privačioms galerijoms. Susidarė įspūdis, kad visos garsiausios Europos, Amerikos galerijos ten turi savo filialus. Visur marmuras, stiklas ir prabanga, parodos suvežtos iš viso pasaulio. Net Vakarų Europoje tokių galerijų – vienetai, o ten visko net neįmanoma apeiti. Lankytojų irgi daug, rinka ten didžiulė. Štai einu, žiūriu – sustoja „Porsche“. Auksinis! Išlipo mergina ir nuėjo žiūrėti menų.

O kaip jautėtės grįžęs atgal į Kauną?

A. O.: Pekinas – didelis miestas, įspūdingos architektūros. Tačiau labiau norėčiau pamatyti Kinijos miestelius, kaimo vietas – juk tie megapoliai visi panašūs. O grįžti į Kauną visada gera. Gerai čia, ramu, tuščia. Grįžęs supranti, kad ta tyla – didelis komfortas. Po visų laktymų, planavimų į Kauną grįžti kaip į mišką.

Parengė Aistė Paulina Virbickaitė

Pekino meno bienalė, ekspozicijos fragmentas. Centre – Antano Obcarsko kūrinys *Akriliniai rašmenys XII*. 2012, drobė, aliejus, akrilas

Abundance, order and scandal in the 6th Beijing International Art Biennale

This autumn Beijing (China) hosted the 6th International Art Biennale, themed *Memory and Dream*. Six thousand artists from 106 countries were reported to turn in for the selection process, 300 artists from 96 countries were selected to participate. Among them, two Lithuanian artists, Antanas Obcarskas and Grytė Pintukaitė were invited to take part in the event. Upon his return from Beijing, Obcarskas gave a short interview and shared his impressions.

The exhibition opening started at 10 o'clock in the morning and looked like a semi-closed event, since immediately after it Chinese viewers formed a huge yet orderly queue at the ticket office, literally flooding the street. On the second day a conference was held, with participants reading their presentations. Joint excursions for all the guests of the Art Biennale were arranged on the following days.

The 6th International Art Biennale was housed in the largest Chinese National Museum, a five-storey building, three of which were dedicated to the Biennale, the

event of an overwhelming scale, attracting stunning numbers of visitors. In terms of exhibited work, mainly painting was represented, but one could also see sculpture, photography and objects.

The exhibits selected were moderate in nature, devoid of any urgent political or social theme. One scandalous project, nevertheless, came through. Alongside with other Armenian artists, Karen Mirzoyan was participating with his photographs dedicated to the Nagorno Karabakh conflict. The artist portrayed the children of the dead fighters exactly in the locations of their parents' death. The story was told in the notes to his photographs. An Azerbaijani diplomat noticed this during the opening ceremony of the Biennale, and voicing his protest started ripping away the notes. The exhibition was immediately closed; when in several days it reopened, the notes were gone. Notably, the corresponding page was also missing in the catalogue of an impressive circulation.

107

Rūta Janonienė

Vladislovo Neveravičiaus paveikslas „Atgailaujanti šv. Marija Magdaliėtė“

111

Helmutas Šabasevičius

Witkacy ir Lietuva

114

Nijolė Tumėnienė

Nematyti Vytauto Kašubos piešiniai

118

Danutė Zovienė

Feliksas Daukantas – dizaino edukacijos Lietuvoje pradininkas

121

Danutė Zovienė

Skulptorius Juozas Kėdainis

Vladislovas Neveravičius. *Atgailaujanti šv. Marija Magdaliėtė*. 1842, drobė, aliejus, 117 × 90,5 cm, Lietuvos išeivijos dailės fondas

J. B. L. Maes. *Atgailaujanti Magdaliėtė*. 1840, drobė, aliejus, 99 × 71 cm, Nyderlandų kultūros paveldo instituto kolekcija

Rūta Janonienė

Vladislovo Neveravičiaus paveikslas „Atgailaujanti šv. Marija Magdaliėtė“

Dailininkas Vladislovas Mečislovas Neveravičius (Władysław Niewiarowicz, 1814/1815–1891) yra vienas iš tų Vilniaus meno mokyklos auklėtinių, kurių likimui lemiamos įtakos turėjo 1830–1831 m. sukilimas¹. Su jaunatvišku įkarščiu įstojęs į sukilėlių gretas, buvo suimtas ir 1832 m. karo teismo nuteistas (už įžeidžiančius eilėraščius ir ginklų turėjimą) bajorystės atėmimu, valdų konfiskavimu ir karo tarnyba Sibire². Netrukus jaunuoliui pavyko pabėgti į užsienį. Prisidengęs svetima pavarde (nuo 1840 m. pasirašinėjo Jono Tisevičiaus (Tysiewicz) slapyvardžiu), jis vis dėlto tęsė dar Vilniuje pasirinktą menininko kelią, Vienos dailės akademijoje baigė tapybos studijas, dalyvavo parodose (net kelias surengė tuomet Austrijai priklausiusiame Lvoje). Nors iki šiol jo kūryba tyrinėta gan kukliai³, vis dėlto neperdėdami galime teigti, jog kadaise spaudos puslapiuose jis minėtas dažniau už bet kurį kitą iš Lietuvos kilusį dailininką. Neabejotinai garsiausias jo tapybos kūrinys, iš karto po sukūrimo sukėlęs milžinišką publikos reakciją, daugybę kartų eksponuotas parodose, – tai Vienoje, kur tęsė tapybos studijas, nutapytas paveikslas „Atgailaujanti šv. Marija Magdaliėtė“. Tiksliau, reiktų kalbėti apie kelias tos pačios kompozicijos replikas.

Paveiksle šv. Marija Magdaliėtė vaizduojama kaip atgailaujanti atsiskyrėlė oloje, atsirėmusi į uolą, sudėjusi maldai rankas prieš iš pagaliukų surištą kryžių ir kaukolę. Pusiau apnuogintą kūną apšviečia aliejinės lempelės šilta šviesa ir iš viršutinio kairiojo paveikslų kampo, kur pavaizduota ertmė uoloje, sklindanti mėnesiena. Ant uolos padėtas plakimosi įrankis.

Dailininkas sukūrė kelias garsiojo paveikslų aliejinės ir akvarelės versijas, buvo spaudžiamos jo litografinės kopijos. XIX a. pabaigoje Neveravičiaus-Tisevičiaus „Magdaliėtė“ itin vertinta, nes ji laikytina pirmuoju „lenkiško teptuko“ kūriniu, kurio paroda buvo vežiojama po įvairias Europos šalis ir sulaukė užsienio meno žinovų dėmesio. Neatsitiktinai Eduardas Paulavičius 1904 m. išleistoje Vladislovo Neveravičiaus biografijoje kalbėti apie dailininką pradeda būtent nuo „Atgailaujančios šv. Marijos Magdaliėtės“ ir jos parodos Vilniuje paminėjimo⁴.

„Atgailaujančios šv. Marijos Magdaliėtės“ paveikslų istorija gana sudėtinga ir dar nėra iki galo žinoma. Vieni vertintojai paveikslą laiko originaliu Neveravičiaus kūriniu, kiti jį vadina kopija. XIX a. spaudoje minima, kad Neveravičius savo „Magdaliėtę“ nutapė Vienoje pagal olandų dailininko Maeso kūrinį. 1842 m.

lapkričio 5 d. Lvovo laikraščio priede „Rozmaitości“ („Ivairybės“) korespondentas Pranciškus Ksaveras Abancourt'as pranešė, kad šio „romiečio“ dailininko sukurtas šv. Magdaliėtės paveikslas 1842 m. Vienoje buvo eksponuojamas Folksgarteno rūmuose, Dailės draugijos salėje, ir sutraukė minias žiūrovų⁵. Straipsnelio autorius taip pat pasidžiaugė, kad to „neprilygstamai poetiško“ kūrinio kopija, nutapyta Tisevičiaus, ir „piešiniu, atlikimu ir spalvų žaisme“ visiškai prilygstanti originalui, jau buvo eksponuojama Vienoje, muzikos prekių parduotuvėje, vėliau dailininko bute, o netrukus bus parodyta Lvoje. Pavyko nustatyti, kad paveikslas, tapęs Neveravičiaus kūrinio prototipu, priklauso olandų kilmės dailininko Jeano Baptisto Lodewycko Maeso, dar vadinamo Maesu-Canini arba Canini van Maesu (gimė 1794 m. Gente, mirė 1856 m. Romoje), teptukui. Šis dailininkas garsėjo kaip istorinių, religinių ir buitinių scenų tapytojas.

Kaip rodo išlikę kūriniai, Maesas buvo nutapęs kelias „Atgailaujančios šv. Marijos Magdaliėtės“ versijas⁶, kurios, beje, žymiai viena nuo kitos skiriasi (kai kurie šių paveikslų pastaraisiais metais parduoti aukcionuose). Bene pirmoji šio paveikslų versija buvo nutapyta studijų Romoje metu (apie 1826 m.) ir eksponuota įvairiose parodose, turbūt kita versija rodyta 1841 m. parodoje Žemutinės Saksonijos mieste Hagėje (apdovanota aukso medaliu), taip pat 1842 m. Vienoje. Verta pabrėžti, kad Neveravičiaus „Magdaliėtės“ versija vis dėlto nėra visai identiška Maeso kūriniams. Taigi Neveravičiaus atveju galbūt galime kalbėti ne apie sekimą autoritetais ir „mokyklinį“ klasikų kopijavimą, o apie savotišką jau no dailininko iššūkį vyresniam kolegai, meninę konkurenciją. Pažymėtina, kad Neveravičiaus „Magdaliėtę“ irgi buvo apdovanota aukso medaliu parodoje Vienoje.

1842 m. lapkritį Neveravičiaus „Atgailaujančios šv. Marijos Magdaliėtės“ paveikslas buvo rodomas Lvoje, Galiūnskio muzikos ir paveikslų parduotuvėje, kur sukėlė sensaciją. Laikraščio „Gazeta Lwowska“ korespondento teigimu, liaudis tiesiog plūdo į parduotuvę⁷. Žiūrovus ypač žavėjo meistriškai kūrinyje perteiktas apšvietimas, kuriantis paveikslų vidinio spinduliavimo įspūdį, taip pat plastinis piešinio išraiškingumas, sudarantis trimatės figūros regimybę. Minima, kad šitą paveikslą už itin didelę taisy laikais 500 auksinų sumą nusipirko turtingas dvarininkas W Czarneckis⁸. Vėliau dar porą savaičių kūrinys buvo viešai rodomas, bet už jį įsigyti parodą buvo imamas nedidelis mokestis, o surinktos lėšos turėjo būti skirtos skurstančioms šeimoms paremti.

Kaip teigia XIX a. šaltiniai, paskatintas paveikslų sėkmės Lvoje, o gal ir sujaudintas modelio panašumo į neseniai mirusią dukterį, paveikslų kopiją įsigijo „ponas Boznanskis“ ir suorganizavo kilnojamąjį kūrinių parodą įvairiuose miestuose⁹. Tai buvo Lvoje gyvenęs buvęs Varšuvos kunigaikštystės kariuomenės husaras, poetas, dramaturgas ir smuikininkas Feliksas Boznańskis (apie 1793–apie 1860). Kadangi už jį įsigyti parodą buvo imamas mokestis, daug

1 Jo biografija plačiau: *Lietuvos dailininkų žodynas*, t. II, sud. Jolanta Širkaitė, Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2012, p. 265.

2 *Tygodnik Peterburgski*, 1832, Rok 3, Nr. 23, s. 1.

3 Šiais metais Lietuvos dailės muziejuje surengta dailininko kūrybos paroda plačiau supažindino su jo kūrybinio palikimu.

4 Edward Pawłowicz, *Z życia Litwina*, Lwów, 1904.

5 *Rozmaitości. Pismo dodatkowe do Gazety Lwowskiej*, 1842, Nr. 45, s. 375.

6 Viena iš jų saugoma Nyderlandų kultūros paveldo institute: J. B. L. Maes, *Atgailaujanti Magdaliėtė*, 1840, drb., al., 99 x 71, internetinė prieiga <http://www.geheue-genvannederland.nl/?en/items/ICNo1:2719> [žiūrėta 2015-10-20].

7 *Gazeta Lwowska*, 1842, Nr. 139, s. 909–910.

8 Ten pat, p. 909.

9 Stanisław Schnur-Popławski, *Obrazy z przeszłości Galicji i Krakowa 1772–1858*, t. II, Lwów, 1896, s. 229–231.

kas kaltino Boznańskį spekuliacija ir savanaudiškumu. Vis dėlto turėtume pripažinti, kad jis buvo pagrindinis kūrinio „tarptautinės šlovės“ kūrėjas, ir laikyti jį parodų scenografijos meno pradininku Lenkijoje ir Lietuvoje. Jau 1843 m. rudenį Boznańskis paveikslą demonstravo Dresdene ir Leipcige¹⁰. Išliko platesnis ekspozicijos Varšuvoje aprašymas. Čia paveikslas Gerlacho viešbučio (*Krakowskie Przedmieście* gatvėje) 19 salone buvo rodomas nuo 1843 m. spalio 27 d.¹¹ Drobė buvo eksponuojama su tam tikrais teatro efektais: pritemdytame kambaryje, naudojamas dirbtinis apšvietimas. Paveikslo rėmus dengė juodas aksomas, o dirbtinis užtvaras neleido žiūrovams artėti prie, bet buvo galima stebėti tapybos atspindį netoliese pakabintuose veidrodžiuose. Kambario grindys buvo išklotos minkštais kilimais, kad žingsniai netrikdytų tylos, be to, buvo įleidžiama tik po kelis žmones. Visi šie efektai dar labiau išryškino galbūt pagrindinį paveikslo vizualinio patrauklumo elementą – šviesotamsa kuriamą realios skulptūrinės apimtės iliuziją, kuri darė paveikslą tarsi gyvą.

Tie patys efektai – raudoni arba juodi audiniai, veidrodžiai, užtvaras priešais paveikslą – buvo naudojami ir rengiant šio kūrinio ekspozicijas kituose miestuose. Boznańskis plačiai išvystė paveikslo reklamos vają. Buvo skelbiama, kad paroda Berlyne atnešė 3000 talerių pelną, o pats kūriny nebuvęs parduodamas net už 10 000 talerių. Kaip pranešė „Gazeta Lwowska“, 1843 m. liepos mėnesį kūriny buvo rodomas Poznanėje, spalį savo turimą „Magdalietę“ Boznańskis eksponavo Dresdene, o kita drobės versija tuo pat metu buvo rodoma Leipcige (deja, nenurodyta, kam ji priklausė, gal pačiam dailininkui?). Spaudoje rašoma, kad Neveravičiaus-Tisevičiaus „Atgailaujančios šv. Marijos Magdalietės“ paroda iki 1843 m. liepos buvo surengta Konstantinopolyje, Romoje, Prahoje, Jasuose (Rumunijoje), Bukarešte, Krokuvoje ir Vroclave, tačiau ne visada aišku, kuri paveikslo versija kur buvo rodoma. 1844 m. Boznańskis paveikslą demonstravo Vilniuje, 1845 m. – Smolenske, Maskvoje ir Peterburge. Apie parodas spaudoje rašę korespondentai ne visuomet paveikslą vertino vienareikšmiškai: vienų jis buvo giriamas už atlikimo technikos meistriškumą, kolorito puikumą, tačiau kai kada ir kritikuojamas už esą piešinio klaidas. Vieni žavėjosi tobulai išreikštu žmogaus prigimties dvilypumu, atsiskleidžiančiu kūno juslingumu ir čia pat jį nugalinčia dvasios jėga, kiti, priešingai, įžvelgė „aukštesnių minčių“, „aukštesnio dvasingumo“ stoką. Smolenske paveikslą matęs Juozapas Pliateris neslėpė susižavėjimo: „Koks nuostabus tas Magdalenos paveikslas! Trūksta jai tik judėjimo ir kalbos, o gyvybės pilna. Kai prieš ją esi, visai negalvoji apie paveikslą, o tik apie gamtos šedevrą, apie apnuogintą, o kartu kuklią grožybę.“¹² 1843 m. laikraščio „Gazeta Lwowska“ korespondentas iš Poznanės žavėjosi šiame paveiksle puikiai įkūnytomis svarbiausiomis krikščioniškomis atgailos ir vilties idėjomis, atskleista kūno pagundas nugalinčios į Dievą kylančios žmogiškosios sielos jėga¹³. 1844 m. rugpjūčio 30 d. laikraštyje „Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznanskiego“ paskelbtoje žinutėje iš Vilniaus, kurioje minimas ir Neveravičiaus-Tisevičiaus „Atgailaujančios šv. Marijos Magdalietės“ paveikslas, girtas puikus

kūrinio atlikimas, meistriškas dviejų šviesos šaltinių (lėmpos liepsnos ir mėnulio) įterpimas paveikslo struktūroje nurodytas kaip pagrindinis žiūrovus žavintis kūrinio elementas, tiesa, pastebėta, kad tikri meno žinovai įžvelgia mažiau šio kūrinio privalumų nei paprasti žmonės, būriais traukiantys žiūrėti paveikslo¹⁴.

Grafas Fryderykas Skarbekas Poznanėje 1878 m. išleistuose „Prisiminimuose“ gana nepalankiai atsiliepė tiek apie Maeso šv. Marijos Magdalietės paveikslą, tiek apie Neveravičiaus sukurtą jo kopiją. Maesą jis vadina „prancūzų dailininku, kuris aukštesnio talento stoką dangstė tapydamas paveikslus, kuriuose per dirbtinį apšvietimą ieškojo į akis krentančių efektų“, tad ir Neveravičiaus nutapytą „Magdalietę“ laiko tiesiog tokiu pat „efektingu paveikslu“¹⁵. Nederama, nes į išorinį įspūdį orientuota, jis laikė ir 1843 m. Boznańskio surengtą Neveravičiaus paveikslo parodą Varšuvoje. Vis dėlto paveikslo gerbėjų ir susižavėjusių balsų spaudoje buvo gerokai daugiau.

Kiek iš viso buvo autorinių Neveravičiaus „Magdalietės“ replikų – sunku pasakyti. Boznańskiui priklausęs egzempliorius XIX a. pabaigoje buvo saugomas Lvoje, Ossolińskich fondo (arba *Ossolineum*) rūmuose. 1894 m. parodoje Lvoje buvo eksponuotas vėlesnis, 1843 m. Vienoje nutapytas šio kūrinio variantas, tuo metu priklausęs Lvovietei Anelei Paparovai¹⁶. 1857 m. Varšuvoje vieną iš Neveravičiaus paveikslo versijų eksponavo ponas Rassimis, buvęs akrobatų trupės direktorius¹⁷, o 1858 m. vasarą šiame mieste buvo demonstruojama nenurodyto dailininko sukurta Neveravičiaus „Magdalietės“ kopija¹⁸.

Įdomu, kad dar 1865 m. laikraščio „Gazeta Warszawska“ korespondentas iš Londono pranešė vienoje iš tenyksių privačių galerijų („Pantheon-Bazaar“ Oksfordo gatvėje) aptikęs Neveravičiaus (Tisevičiaus) paveikslus: „Šv. Petras“, „Šv. Paulius“ ir „Šv. Marija Magdalietė“¹⁹. Panašu, kad čia bus patekusi pačiam autoriui priklausiusi versija. Galerijos kataloge pažymima, kad paveikslas rodytas parodose Romoje, Neapolyje, Turine, Peterburge, Vienoje, Prahoje, Berlyne ir visur jis kėlęs susižavėjimą.

Šiuo metu žinomos trys Neveravičiaus „Magdalietės“ versijos. Kaip rodo signatūra ir ant paveikslo įrašyta data, Lietuvos išeivijos dailės fondo kolekcijoje esanti Vladislovo Neveravičiaus „Atgailaujanti šv. Marija Magdalietė“ nutapyta 1842 m.²⁰ Ant jos dailininkas pasirašė slapyvardžiu – J. Tysiewicz. Nuo Maeso versijos, žinomos iš 1850 m. raizinio, kompozicija skiriasi tam tikromis detalėmis: nėra pirmame plane agavos, kitaip vaizduojama kaukolė ir pan.

Dar viena 1842 m. paveikslo replika, taip pat signuota J. Tisevičiaus slapyvardžiu, 2013 m. buvo parduodama viename iš meno aukcionų JAV (ji kiek mažesnio formato)²¹.

14 *Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznanskiego*, 1844, Nr. 11, s. 85–86.

15 *Pamiętniki Fryderyka hrabiego Skarbka*, Poznań, 1878, s. 247–248.

16 Bołoz Antoniewicz J., *Katalog wystawy sztuki polskiej od roku 1764–1886*, Lwów, 1894, s. 170. Paveikslas buvo tapytas ant drobės (100×78 cm), signuotas ant uolos: „J. Tysiewicz M: w Wiedniu 1843“. Kataloge pateikti netikslūs dailininko biografiniai duomenys, kai kurie faktai priklauso kito bendrapavardžio dailininko biografijai.

17 *Sztuki piękne*, in: *Gazeta Warszawska*, 1857, Nr. 297, s. 4.

18 *Kurjer Warszawski*, 1858, Nr. 164, s. 868.

19 *Gazeta Warszawska*, 1865, Nr. 138, s. 2.

20 V. Neveravičius, *Atgailaujanti šv. Marija Magdalietė*, drb., al., 117×90,5 cm; signuotas ir datuotas apačioje, ant uolos: J. Tysiewicz / 1842, LIDF.

21 V. Neveravičius, *Atgailaujanti šv. Marija Magdalietė*, drb., al., 99,3×74,6 cm.

10 *Gazeta Lwowska*, 1843, Nr. 124, s. 821.

11 *Kurjer Warszawski*, 1843, Nr. 285, s. 1; *Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznanskiego*, 1844, Nr. 11, s. 85–86.

12 *Gazeta Wielkiego Xięstwa Poznanskiego*, 1845, Nr. 163, s. 1277.

13 *Gazeta Lwowska*, 1843, Nr. 83, s. 1323.

Vladislovas Neveravičius. *Šv. Marija Magdaliėtė*. Muziejaus datuojama apie 1835, R. Janonienė siūlo 1842–1843; drobė, aliejus, 117×90,5 cm, Lietuvos dailės muziejus

Lietuvos dailės muziejaus (LDM) rinkiniuose saugomas kitas populiarinio siužeto variantas, sovietmečiu mainais gautas iš Lvovo paveikslų galerijos (muziejininkų paveikslas neteisingai datuojamas apie 1835 m.) Šis paveikslas yra to paties formato kaip ir Lietuvos išeivijos dailės fondo rinkinių drobė, tačiau kompozicijai būdinga kiek kitokia nuotaika, kurią kuria nežymiai pakeistas figūros mastelis (ji mažesnė, lyg truputį atitraukta į gilumą). Palyginti su 1842 m. versija, šiame paveiksle esama daugiau romantizmui būdingų detalių, šiek tiek švelninančių pirmosios versijos asketiškumą ir dramatiškumą: už kryžiaus pro uolos angą prasišviečia tolimas vakaro šviesos užlietas peizažas, ant kryžiaus uždėtas smulkių lauko gėlių vainikas, prie kryžiaus pavaizduotas žemiškojo gyvenimo laikinumą simbolizuojantis smėlio laikrodis, anatomiškai tiksliau ir kruopščiau ištapyta kaukolė. Įdomu, kad šiame paveiksle, ant popieriaus lapo, į kurį alkūne remiasi Marija Magdalieta, yra ne iš karto pastebima, bet vis dėlto įskaitomai įrašyta dailininko pavardė – M. W. Niewiarowicz (Maeso 1840 m. „Magdalieta“ versijoje analogiškoje vietoje įrašyta stilizuota neįskaitoma, atrodo, hebrajiško teksto eilutė, o Neveravičiaus 1842 m. paveiksle yra sunkiai įskaitomas įrašas lotynų k. (galima perskaityti „Me nud“). Taigi LDM esantis paveikslas galbūt yra Boznańskiui nutapyta autorinė kopija? Šis kūrinys buvo skirtas privačiai lenkų bajoro kolekcijai, tad gal todėl jame dailininkas įamžino ir tikrąją savo pavardę? Bet kokių atveju, esama pagrindo manyti, kad Lietuvos dailės muziejuje saugomas „Magdalieta“ variantas nutapytas 1842 m. pabaigoje arba 1843 m. pradžioje Lvove.

Vladislovo Neveravičiaus „Atgailaujančios šv. Marijos Magdalieta“ paveikslo istorija puikiai atspindi XIX a. akademizmo dailės ypatybę – laisvas naudojimasis žymių praeities meistrų kūryba, jų tapybos manieros perėmimas šios krypties mene buvo toleruojamas ir netgi privalomas. Apskritai šv. Marijos Magdalieta

tema Europos dailėje buvo gana populiari, daugelis dailininkų yra sukūrę šios šventosios atvaizdų. Kaip rodo išlikę pavyzdžiai, Neveravičius buvo puikus tapybos kopijuotojas. Tais laikais meistriškai atliktos žymių kūrinių kopijos buvo vertinamos meno žinovų, eksponuojamos parodose (paties Neveravičiaus atliktos kelių garsių Europos tapytojų darbų kopijos 1854 m. buvo eksponuotos Lvove greta originalių kūrinių)²². Maeso ir Neveravičiaus paveiksluose juntamas sekimas įvairių XVI–XVIII a. dailininkų kūryba, itin daug dėmesio skiriama apšvietimui perteikti. Reikia pažymėti, kad susidomėjimą natūralios ir dirbtinės šviesos kuriamų efektų perteikimu savo mokiniams skiepijo ir Vilniaus meno mokyklos profesorius Jonas Rustemas, šiems klausimams daug dėmesio buvo teikiama ir Vienos dailės akademijoje.

Taigi, apibendrinant galima teigti, kad paveikslas „Atgailaujanti šv. Marija Magdalieta“ atspindi puikų profesinį Vladislovo Neveravičiaus pasirengimą, jo siekį ir galimybes varžytis su žymiausiais savo meto dailės autoritetais.

Pabaigoje noriu pateikti vieną pasakojimą iš XIX a. spaudos, iliustruojantį, kad šio paveikslo poveikis galėjo būti ir pražūtingas. Žinoma, jei viskas, kas apie jį buvo skelbiama, nutiko iš tikrųjų.

Esą kai Varšuvos Gerlacho viešbutyje buvo eksponuojamas šis paveikslas, jo savininkas visuose susibūrimuose, taip pat ir savo namuose pasakojo su šiuo kūriniu susijusius stebuklus. Pavyzdžiui, kad Albiono vaikai, tie džentelmenai, pralošdavo tūkstančius svarų lažindamiesi, jog paveiksle yra pasodintas gyvas žmogus, kad vokiečiai graibė už rankų tapybos darbą, tikėdamiesi užčiuopti kūną, kad vienas prancūzas, pamatęs jį per langą, be galo įsimylėjo merginą, o, įsitikinęs, jog tai – tik paveikslas, netekęs vilties, nusišovė²³...

²² *Pamiętnik Sztuk Pięknych*, red. Bolesław Podczaszyński, t. II, d. 1, Warszawa, 1855, s. 35.

²³ Karol Kucz, *Pamiętniki miasta Warszawy z Roku 1853*, t. 1, Warszawa, 1854, s. 54.

The Repentant St Mary Magdalene by Vladislavas Neveravičius

By Rūta Janonienė

The art historian tells the story of an alumnus of Vilnius School, the painter Vladislavas Mečislovas Neveravičius (Niewiarowicz, 1814/1815–1891) and of his most celebrated and the most exhibited painting *the Repentant St Mary Magdalene*. Art historians do not have a unanimous opinion regarding the canvas, some consider it to be the original painting, while others contend it is a copy. The 19th century press mentions the fact that Neveravičius painted his *Magdalene* after the work of Jean Baptist Lodewyck Maës. It should also be noted that the *Magdalene* by Neveravičius is not completely identical to the work by Maës. It is possible that it was not the case of following the artist of authority and “classroom” copying of the classical examples, but the younger artist’s attempts to emulate his senior colleague.

When displayed in November 1842 in Lvov, the painting caused a sensation. The audience was fascinated with the rendition of light in the painting and the impression of the inner luminosity of the picture. Of great appeal was also the expressively graceful drawing with the help of which the illusion of a real three-dimensional figure was achieved. Based on the period press, in July of 1843 the painting was on display in Constantinople, Rome, Prague, Iasi (Romania), Bucharest, Cracow and Wrocław. The reviewers were not always unequivocal in their judgments – some praised it for the mastery of technique and its exquisite colour scheme, but others criticized for alleged mistakes in the drawing.

Currently the *Magdalene* by Neveravičius exists in three versions. The collection of the Lithuanian Expatriate Art Foundation owns the *Magdalene* by Neveravičius painted in 1842. One more replica of the painting (dated 1842) was on sale of one of the art auctions held in 2013 in the USA. Another version of the popular narrative is safeguarded at the Lithuanian Art Museum. It was acquired by exchange from Lvov Picture Gallery (erroneously dated ca. 1835).

The history of this painting perfectly mirrors the peculiarity of 19th c – practice within Academic art of free exploitation of the creative achievements by the celebrated artists of the past. It was tolerated and even necessary to demonstrate the inheritance and continuity of their artistic mannerisms.

Helmutas Šabasevičius

Witkacy ir Lietuva

Witkacy – žinomo XX a. pirmosios pusės Lenkijos dailininko Stanisławo Ignacy Witkiewiczaus (1885–1939) slapyvardis. Pavardės šaknys ir antrojo vardo galūnės žodinis, garsinis ir prasminis darinys gerai apibūdina šį talentingą ir įvairiapusį menininką, kurio Lietuvoje vis dar neturėjome pakankamai progų pažinti. Minint 130-ąsias dailininko gimimo bei šimtąsias jo tėvo Stanisławo Witkiewiczaus (1851–1915) mirties metines, Lenkijoje 2015-ieji buvo paskelbti Witkiewiczų metais. Sukaktys ar oficialūs užsakymai nėra proga kalbėti apie šiuos menininkus – beveik atsitiktinai sutapo kelios aplinkybės, dėl kurių Lietuvoje buvo parodytos Witkacy sukurtos ir jį įamžinusios fotografijos iš Lenkijos kolekcininko Stefano Okołowiczaus rinkinio¹.

Paroda, šį rudenį veikusi Vytauto Kasiulio dailės muziejuje², – bendras kelių įstaigų (Lietuvos dailės muziejaus, Triesto (Italija) Vidurio ir Rytų Europos meno centro „Trieste Contemporanea“, meno centro „Artspace“, Lenkijos instituto Vilniuje, Prancūzų instituto Lietuvoje, Lietuvos kultūros tyrimų instituto, meno kultūros žurnalo „Krantai“) darbo rezultatas, kurio siekti skatino noras labiau pažinti šią su Lietuva susijusią, tačiau mūsų kultūrai kol kas pastebimos įtakos nepadariusią asmenybę.

Dramaturgas, tapytojas, filosofas, fotografas – šie apibūdinimai atspindi įvairiopą Witkacy veiklą, norą aktyviai dalyvauti meno kultūros procesuose, juos modeliuoti, eksperimentuoti išraiškos priemonėmis, kurti naujas individualias ir bendras kūrybines strategijas, provokuoti kultūros vartotojų – skaitytojų ir žiūrovų – refleksijas. Mintis surengti Witkacy fotografijų parodą kilo 2014 m. vasarą lankantis Trieste, jo aktyviai veikiančiame šiuolaikinio meno centre „Trieste Contemporanea“³. Čia vyko renginys, italų žiūrovams pirmą kartą pristatantis Witkacy kūrybą: Gabriella Cardazzo ir Giuliana Carbi surengė fotografijų parodą ir seminarą, kurio metu buvo galima pajusti esminius šio menininko kūrybos ryšius su Italijoje vykusiais XX a. pirmųjų dešimtmečių meno eksperimentais. Šio renginio modeliu pasinaudota ir Lietuvoje, tik prie parodos ir seminaro pamėginta pridurti Witkacy teatrinės kūrybos fragmentą – pjesės „Batsiuviai“ ištraukos skaitymą.

Dėmesys šiam kūrėjui – dvejopos prigimties. Viena vertus, tai – talentingas, įdomus, rezonansinis XX a. pirmosios pusės lenkų mąstytojas, kartu – genetiškai su Lietuva susijęs menininkas. Witkacy tėvai gimė Lietuvoje: Stanisławas Witkiewiczus – Pašiaušės dvare netoli Šiaulių, Maria Pietrzkiewicz – Tryškiuose. Stanisławas

Witkacy.
Apie 1929 m.
Iš Stefano
Okołowiczaus
rinkinio

Witkiewiczus – žinomas XIX a. pabaigos–XX a. pradžios tapytojas, dailės kritikas ir architektas, Zakopanės architektūros stiliaus pradininkas; jo kūryba Lietuvoje žinoma, įtraukta į enciklopedijas, „Lietuvos dailininkų žodyno“ II tomą, o pastaraisiais metais atsiranda vis daugiau progų ją prisiminti. Studijavęs Peterburgo dailės akademijoje, vyresnysis Witkiewiczus yra universalus XIX–XX a. sandūros menininkas, savo biografija bei kūryba dominęs įvairiautę auditoriją. Kartu su tėvais po 1863 m. sukilimo ištremtas į Tomską, čia pradėjo mokytis dailės, vėliau studijavo Sankt Peterburgo, Miuncheno dailės akademijose. Nuo 1875-ųjų gyveno Varšuvoje, o 1890 m. įsikūrė Zakopanėje. Jis parašė nemažai grožinių ir publicistikos kūrinių, dailės istorijai skirtų studijų (tarp jų – knygą apie tapytoją Janą Matejką).

Dar 1905 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose, Bruklne, leistas lietuvių laikraštis „Spindulys“ išspausdino Witkiewiczui skirtą straipsnį, jo biografiją pasitelkdamas kaip pavyzdį XIX a. Lietuvą ištikusioms negandoms iliustruoti: „Jaunutis, nes 12 metų amžiaus, Vitkevyčė ir jo tėvai turėjo persiskirti su savo gimtine vieta ir užsigyventi šaltoje, gyliais sniegais užpustytoje vietoje. Jauna, jausminga ir poetiška jo dvasia negalėjo apleisti savos šalies, jaunų kūdikybės dienų prisiminimas nuolat lankė jo širdį ir tasai lankymas žymiai pasirodė jo darbuose: lankydamasis tankiai Lietuvoje prisiziūrėjo jos gražybėmis ir žmonėmis, ir ačiū tam, tėviškės įkvėpimas lanko jį kada užsėda už paletos prie darbo.“ Iš dailininko raginta mokytis tėvynės meilės: gyvendamas Zakopanėje, jis „neužsidaro savyje: nuolat rūpi jam Lietuva ir jos gerovė: širdimi žiūri į šalį, kurios sūnumi pavadina save“, žavėtasi jo rūpinimusi, kad Krokuvos universitete būtų pradėta dėstyti lietuvių kalba⁴.

Literatūrinė Witkiewicziaus kūryba sudomino Lietuvos baltarusius: 1911 m. Vilniuje išleista knygelė „Дзядзька Голад“ – į baltarusių kalbą išversta ir dviem autoriaus piešiniais iliustruota simbolistinių aspiracijų turinti pasaka (parašyta kalniečių tarme), kurioje veikia Jėzus Kristus bei šv. Jonas Krikštytojas.

Witkiewiczų giminėje – daug žinomų ir Lietuvos istorijai reikšmingų asmenų: Janas Prosperas Witkiewiczus (1808–1839) buvo žinomas diplomatas, tyrinėtojas ir orientalistas, o per moteriškąją, Witkiewicziaus

¹ Fotografijų savininkas Stefanas Okołowiczus baigė Varšuvos dailės akademijos Tapybos skyrių, domisi fotografija ir jos istorija, nuo XX a. aštuntojo dešimtmečio kolekcionuoja Witkacy fotografijas.

² Parodos kuratoriai: Gabriella Cardazzo („Artspace“), Giuliana Carbi („Trieste Contemporanea“), Helmutas Šabasevičius (Lietuvos kultūros tyrimų institutas).

³ Beveik prieš dvidešimt metų, 1997-aisiais, „Trieste Contemporanea“ vadovų Franco Jesuruno ir Giuliano Carbi dėka, bendradarbiaujant su Venecijoje veikiančio centro „Artspace“ vadove Gabriella Cardazzo, buvo surengta paroda „Dialoghi lituani“ (kuratorė Raminta Jurėnaitė). Prieplaukoje įsikūrusiame parodų ir kongresų centre „Stazione Marittima“ eksponuoti Lietuvos dailininkų Dainiaus Liškevičiaus, Kęstučio Lupeikio, Alvydo Lukio, Mindaugo Šnipo, Gražinos Pajarskaitės ir kitų kūrinių, surengta Lietuvos dokumentinių filmų retrospektyva.

⁴ „Stanislovas Vitkevyčė“. *Spindulys*, 1905-10-26.

motinos Elwiros Szemiot, liniją giminystės saitai nusidriekia iki žinomų XX a. pirmosios pusės asmenybių Lenkijoje ir Europoje – pavyzdžiui, politiko Józefo Piłsudskio (1867–1935) ir aktoriaus Johno Gielgudo (1904–2000)⁵. Įdomių interpretacijų Witkiewicziaus kūriniais savo monografijoje „Besotis žvilgsnis“ skyrė dailėtyrininkė Jolita Mulevičiūtė; neseniai išleista į lietuvių kalbą išversta Małgorzatos Omilanowskos knyga „Pabaltijo Zakopanė: Palanga Tyszkiewiczų laikais“ (Lietuvos dailės muziejus, 2015), kurioje pateikiama nemažai lietuviškos tematikos dailininko kūrinių: peizažų, etnografinių tipažų piešinių, netgi architektūrinis neįgyvendinto kurhauzo projektas „Kęstutis“. Būtent Witkiewicziaus dėka ir Lietuvoje būta Zakopanės stiliaus statinių – pavyzdžiui, Saldutiškio geležinkelio stotis.

Witkiewiczius jaunesnysis gimė 1885 m. vasario 24 d. Varšuvoje, išsilavinimą gavo namuose. XX a. pirmaisiais dešimtmečiais lankydavosi tėvo gimtinėje. Parodose Witkacy pradėjo dalyvauti 1901 metais, netrukus tapo vienu svarbiausių dailininkų grupės „Formistai“ ideologu, domėjosi estetika, meno teorija, psichoanalize (žinomiausi veikalai: „Estetikos eskizai“, „Teatras. Įvadas į Gryniosios Formos teoriją teatre“). Witkacy tekstuose gilinamasi į būties slėpinius, dramose siekiama atskleisti metafizinius veikėjų pojūčius. Priklausęs moderniajai XX a. pirmosios pusės kultūrai, menininkas pats kūrė ir tvirtino svarbiausius jos bruožus: principingai neigė linijinio, nuoseklaus pasakojimo tradiciją, regimosios ir jausmų tikrovės iliustravimą, psichologinį realizmą, kurį vadino „meniniu viduriavimu“. Raudonajai armijai įžengus į Lenkiją, 1939–ųjų rugsėjo 18–ąją Witkacy nusižudė.

Witkacy vadinamas absurdo teatro pradininku; jis parašė arti keturiasdešimt dramų (tarp jų – „Mažame dvarelyje“, „Dvigalvio veršiuko metafizika“, „Beprotis ir vienuolė“, „Belzebubo sonata“, „Batsiuviai“), kurias statė ir stato žinomi Lenkijos bei kitų šalių režisieriai, tarp jų ir Tadeusz Kantoras, Krystianas Lupa. Witkacy kūriniai išversti į daugelį pasaulio kalbų; 1993-aisiais nedidelį jo „Skečą“ į lietuvių kalbą išvertė Giedrius Gabrėnas (vertimas skelbtas žurnale „Krantai“); jo dramą „Mažame dvarelyje“ 1993-aisiais Panevėžio dramos teatre pastatė režisierius Saulius Varnas⁶. Neseniai Lietuvoje rodytas lenkų režisieriaus Jaceko Kopro-wicziaus filmas „Mistifikacija“ (2010): veiksmas vyksta 1969-aisiais, kai paaiškėja, jog Witkacy nenusižudė, o tebėra gyvas ir tęsia savo aistringus beprotiškus eksperimentus ne tik su menu, bet ir su gyvenimu.

Witkacy fotografijų parodos kelionė į Lietuvą – ypatinga ir tiesiogine prasme. Ją atgabeno Dainius Liškevičius – vienas iš 1997-aisiais Trieste surengtos parodos „Dialoghi lituani“ dalyvių, šių metų Venecijos bienalės Lietuvos atstovas. Joje – devyniolika skaitmeninių atspaudų iš originalių negatyvų. Didesnė negatyvų dalis daryta paties Witkacy. Fotografijose – įdomios ir reikšmingos XX a. pirmosios pusės meninio gyvenimo asmenybės: dailininko tėvas Stanisławas Witkiewiczius, menininko pusseserė Maria Witkiewicz (1883–1962), fotografas, teisininkas, ekonomistas Tadeusz Langieris (1877–1940), sociologas ir antropologas Bronisławas Małinowski (1884–1942), pianistas Arturas Rubinsteinas (1887–1982), radiologas, fotografas, tapytojas Janas Kochanowski (1897–1970), pianistas, muzikos kritikas Romanas Jasiński (1900–1987), rašytojas, dailininkas, kritikas Bruno

Schulzas (1892–1942). Daugelis jų – sudėtingo, tragiško likimo, kurio suvokimui šiandien ypatingo intensyvumo suteikia būtent fotografinės „čia ir dabar“ būsenos. Tarp eksponatų ypatingą vietą užima menininko gyvenimo moterys: pirmoji sužadėtinė tapytoja Jadwiga Janczewska (1889–1914), baigusi gyvenimą savižudybe, bei jo mylimoji Czesława Oknińska (1902–1975), su kuria Witkacy suplanavo ir surežisavo savo atsisveikinimą su gyvenimu.

Witkacy fotografija pastaruoju metu vis labiau atrandama, analizuojama, ji padeda suprasti jo, kaip kūrybingo, nerimstančio menininko, vidinį portretą. Fotografija daugeliui XX a. pirmosios pusės menininkų buvo būdas ir eksperimentuoti, ir tyrinėti, pažinti save kaip asmenybę (užtenka prisiminti tokių Lietuvos menininkų kaip Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Olga Dubeneckienė–Kalpokienė, Domicėlė Tarabildienė fotografinius bandymus).

Witkacy fotografuodamas ir pozuodamas artimų žmonių fotografijoms nesiekia užbaigto meno kūrinio – veikiau per kadrą ieško galimybės suteikti vaizdai laiko matmenį, ieškoti amžinos, metafizinės žmogaus būties. Plastinio eksperimento ir filosofinės gelmės darna būdinga daugeliui jo darbų. Fotografija jam – tai būdas fiksuoti ir tyrinėti nuolatinę žmogaus minčių ir būsenų kaitą, tos kaitos sąryšį su fizine realybe. Tokie tikslai gretina Witkacy su daugeliu XX a. pirmosios pusės modernistų (šiuo požiūriu ypač būdingas „Daugeriopas portretas“ (apie 1916), kuriame menininkas stebi multiplikuotą savo atvaizdą suveriamame veidrodyje). Tačiau svarbiausia, kad fotografija jam buvo įdomi ne kaip savitiksliis kūrybinis rezultatas, todėl ir eksponuoti menininko fotografijas pradėta praėjus keliems dešimtmečiams po jo mirties. XX a. ketvirtojo dešimtmečio fotografijose ryškesnis artistinis pradas, jose daugiau inscenizacijos, režisūros, įsikūnijimo į vieną ar kitą personažą – čia galima įžvelgti vis glaudėjančią ryšį su absurdo estetika persmelktais dramaturginiais ieškojimais (improvizacija „Diuseldorfo pabaisa“ su Janina Turowska (1910–1944) arba Tadeuszo Langierio sukurtas Witkacy – Napoleono įvaizdis).

Parodos atidarymo dieną vyko Witkacy kūrybai skirtas seminaras. Przemysławas Strożekas atskleidė jo kūrybos sąsajas su italų futuristais, fotografiją vertino kaip tam tikrų performatyvių būsenų dokumentaciją, atskleidė kai kurių Witkacy fotografijų ikonografinių motyvų paraleles su kitų šio laikotarpio modernizmo menininkų (Umberto Boccioni, Marcelio Duchamp'o, Francio Picabios) darbais. Milada Šližińska kalbėjo apie Witkacy įtaką Tadeuszo Kantoro kūrybai, priminė iki šiol Lenkijoje aptarinėjamas Witkacy savižudybės, palaidojimo bei 1988 metais įvykusių jo palaikų perkėlimo iš Ukrainos į Lenkiją aplinkybes: neišsiaiškinus, kur tiksliai jis palaidotas, prie Witkacy motinos, kaip vėliau paaiškėjo, atgulė nežinomos ukrainietės palaikai. Kantoro ir Witkacy ryšiai buvo toliau aptariami Catherine Thieck: galerininkė, artimai bičiulavusi su žinomu lenkų teatro ir dailės novatoriumi, prisiminė XX a. devintojo dešimtmečio pradžioje kartu su juo atvykusį į Vilnių – režisierius ieškojo kontaktų su sostinės menininkais, planavo čia parodyti savo spektaklį, tačiau šiems sumanymams nebuvo lemta išsipildyti.

Parodos atidarymo metu parodytas režisieriaus Keno McMulleno filmas „Meilutės ir baidyklės“ („Lovelies and Dowdies“, 1974) dar labiau sustiprino Witkacy ir Kantoro ryšį – čia Kantoro spektaklio pagal Witkacy pjesę įrašo, Edinburgo festivalio metu nufilmuoto apleistoje prieglaudoje šalia kapinių, fragmentai gretinami su dokumentiniais vaizdais iš mėsos turgaus Londone ir tampa asociatyviu vaizdinių įspūdžių koliažu, papildomu trumpais komentarais apie novatorišką Kantoro teatro estetiką.

5 Aušrinė Kulvietytė–Slavinskienė, „Stanislovas Vitkevičius – kelių kultūrų menininkas“, *Menotyra*, 2000, Nr. 4, p. 14.

6 2015 m. rugsėjo 26 d., bendradarbiaujant su Lietuvos nacionaliniu dramos teatru (LNDT) ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA), LNDT Dekoracijų dirbtuvėje įvyko Witkacy pjesės „Batsiuviai“ fragmento (iš lenkų kalbos vertė Irena Aleksaitė) skaitymas. Jį pristatė režisierius Povilas Makauskas, vaidino aktoriai Vytautas Anužis, Remigijus Bilinskas, LMTA studentai Arnas Danusas, Karolis Kasperavičius, Karolina Elžbieta Mikolajūnaitė ir Emilis Pavilionis.

Jan Grabski. Improvizacija *Diuseldorfo pabaisa*. 1932. Nuotraukoje – Stanisławas Ignacy Witkiewiczius ir Janina Turowska. Iš Stefano Okołowicziaus rinkinio

Stanisław Ignacy Witkiewicz. *Janinos Illukiewicz portretas*. Apie 1912. Iš Stefano Okołowicziaus rinkinio

Witkacy and Lithuania

by Helmutas Šabasevičius

The article introduces Stanisław Ignacy Witkiewicz (1885–1939), a renowned Polish artist of the 1st half of the 20th century, known also under a pseudonym of Witkacy, and his ties to Lithuania. A short presentation is also made of Witkacy's photography exhibition, featuring images taken by him in Vilnius, and commemorating their author. The photographic works are a part of the Polish collector Stefan Okołowicz's archives.

The attention Witkacy receives in Lithuania is two-folded. Firstly, he was a talented, intriguing thinker and an artist of his time whose work still holds a considerable interest; more over, he is also related to Lithuania by his lineage. The parents of Witkacy were born in Lithuania: Stanisław Witkiewicz was born on the Pašiaušė estate nearby Šiauliai, and Tryškiai was the birthplace of his mother, Maria Pietrkiewicz. Stanisław Witkiewicz was a known painter, art historian and architect of the turn of the 20th century, the Zakopane style initiator. His work is fairly well known in Lithuania.

Witkiewicz junior was born on February 24, 1885, in Warsaw and was schooled by his father. In the early decades of the 20th century he visited Lithuania. In 1901 he started participating in exhibitions and shortly became one of the most influential ideological figures of the "Formist" group of artists; he was interested in aesthetics, art theory and psychoanalysis. He actively contributed to the shaping of the dominant characteristics of modernism. He was adamant in negating the linear and sequence-based narrative tradition, representational depiction of visual and emotional reality as well as psychological realism (which he dubbed as "artistic diarrhoea"). Witkacy took his life on September 18, 1939, having learned about the entrance of the Red Army into Poland.

The photographs of Witkacy have recently drawn more publicity and critical analysis, which helps to define the contours for an inner portrait of this creative and tumultuous artist. For many an artist of the 1st half of the 20th century, photography was the means of experiment and exploration of their own person (of mention and interest are the photographic endeavours of such Lithuanian artists as Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Olga Dubeneckienė-Kalpokienė and Domicėlė Tarabildienė).

Nijolė Tumėnienė

Nematyti Vytauto Kašubos piešiniai

Vytautas Kašuba (1915–1997) – neeilinio talento, autentiško stiliaus skulptorius, kurio gabumai išryškėjo labai anksti. Vos po kelių mėnesių studijų Kauno meno mokykloje jos direktorius Ignas Šlapelis perkėlė Vytautą į penktą kursą, tiesiai į skulptūros studiją. Antraisiais studijų metais 1937-ųjų Paryžiaus pasaulinėje parodoje už meistriškai išdrožtus medžio kūrinius (Juozo Mikėno „Rūpintojėlio“ skulptūrą ir Jono Prapuolenio baldų ornamentus) jis buvo apdovanotas aukso ir sidabro medaliais, o jo sukurta Vytauto Didžiojo skulptūra 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje stovėjo Lietuvos paviljono centre. Vėliau Kašuba ne kartą pelnė apdovanojimų Lietuvoje ir JAV, iš kurių svarbiausi – Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija (1993) ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 3-iojo laipsnio ordinas (1994).

Dailininkas nuėjo ilgą kūrėjo kelią, skaudžiai išgyveno Tėvynės netektį, patyrė išeivio dalia, kurią suvokė kaip XX a. civilizacijos plėtros pasekmę. 1947 m. su šeima atsidūręs Niujorke, Kašuba sukūrė nemažai skulptūrų ansamblių, pritaikytų modernių bažnyčių aplinkai, šiuolaikinėms erdvėms (Pranciškonų vienuolynui ir Šv. Augustino bažnyčiai), originalaus meninio sprendimo sienas pagal šventųjų tekstus Vatikano paviljonui 1964 m. Niujorko pasaulinėje parodoje bei kitų monumentalių, archajiškos deformacijos skulptūrų („Pranašas“, 1966; „Kalimas prie kryžiaus“, 1967). Visą gyvenimą dailininkas liko Lietuvos patriotas, sukūrė medalių ir paminklų projektų Lietuvos istorijos tema, iš kurių reikšmingiausias 1996 m. Vilniuje pastatytas paminklas Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Gediminui.

Kašubos kūrybos gulgės giesmė – jo sukurtos ir Lietuvos dailės muziejuje saugomos reljefų sienos „Būties kelionė I. Likimo erdvėse“ ir „Būties kelionė II. Svetimuose krantuose“. Šie kūriniai įteisina skulptorių kaip vieną ryškiausių egzodo dailininkų, dramatiškai įkūnijusių lietuvių dailėje beveik neliestą išeivio, klajūno, tremtinio, keleivio temą, kurią plėtojo lietuvių išeivijos poetai.

Vytautas Kašuba buvo nepralenkiamas piešėjas. Jis puikiai suvokė žmogaus kūno anatomiją. Ne statiškos kūno būsenos raumenų, kaulų išsidėstymą bei jų formas, o jų veikimą judesio metu. Dar jaunystėje jis išstudijavo du dailininkams skirtus anatomijos atlasus, išleistus vokiečių bei anglų leidyklų, ir galėjo iš atminties, be modelio tiksliai nupiešti arba neklysdamas iš molio modeliuoti bet kokį žmogaus figūros judesį. Piešinys Kašubai buvo ne formos fiksavimas, o kompozicijos bei apimčių prasminė ir meninė studija. Kurti skulptūrą iš medžiagos jis pradėdavo tik tuomet, kai piešiniuose jau būdavo išgryninta plastinė sumanymo raiška: ne vien kūno apimtys, bet ir jų būseną erdvėje. Skulptoriaus kompozicijos glaudžiai susietos su medžiaga, todėl jo piešiniams taikytinas „studijos“ terminas.

Artėdamas prie septyniasdešimtmečio slenksčio, plastinės formos raiškos ir koncepcijos problemas dailininkas pradėjo intensyviai gvildinti piešiniuose. Kai 1983 m., sugrįžęs iš kelionės po Italiją, Vytautas Kašuba netikėtai sužinojo, kad serga nepagydoma kraujo liga, ėmė galvoti apie mažiau varginantį kūrybinį darbą ir atsidėjo piešimui. Atsiminimuose dailininkas pasakojo, kad anksčiau piešdavo tuomet, kai susiruošus dirbti prireikdavo kontūrų apybraižos. „Šį kartą piešinius bandžiau išbaigti, išryškinti jų formalinę pusę, spręsti ir kompozicines problemas“, – kalbėjo apie savo piešinius. Italijoje didžiausią įspūdį jam padarė ne Michelangelo kolosai („Dovydas“, „Mozė“ ir kiti monumentalūs kūriniai), o mažų formų darbai. Tai suteikė akstiną nedideliame formate įkūnyti monumentalią ir didingą idėją, kuri gimė piešiniuose dar prieš išvykstant į kelionę. Darbo procese sprendė, kaip naujai, originaliai perteikti figūros plastinę formą, kaip surasti savitą būdą, matymo tašką reljefo erdvėje. Ir tada prisiminė, jog yra padaręs nemažai atskirų fragmentų, kuriuos sudėjo į vieną kompoziciją, ir pamatė, kad toks sprendimas gali turėti bendrą filosofinę idėją bei nuotaiką. Po kelių mėnesių susikaupė apie 80 piešinių. Pagal juos Kašuba per tris mėnesius nulipdė 45 naujus reljefus su 146 figūrėlėmis. Tai buvo trys didelės reljefų sienos: „Būties kelionė“, „Svetimuose krantuose“ ir „Diena iš dienos“. Pirmosios dvi netrukus buvo sujungtos į diptiką „Būties kelionė I, II“ (1984–1987). Abi dalys atliktos iš skirtingų medžiagų: pirmoji – iš bronzos, antroji – iš akmens.

Piešinių studijose dailininkas gvildeno kompozicijos problemas. Pagrindiniu leitmotyvu pasirinko moterų figūras, nes „jų kūnai atliepia alegorinę simbolinę mintį. Juose matau ne lytį ar moteriškumą, bet gaivališką žemišką jėgą, tinkamą mano tematikai“. Šiuose Kašubos žodžiuose slypi gili mintis, kuri sietina su Marijos Gimbutienės idėjomis, jos baltų dvasinio paveldo tyrinėjimais apie archetipinius mūsų kultūros vaizdinius.

Piešiniuose studijuodamas „Būties kelionės“ I dalies kompoziciją „Tremtis“, Kašuba siekė perteikti tremties būseną išgyvenančio žmogaus likimą. Pagal temą jis pamėgino sujungti du darbus ir piešė toliau, jau turėdamas aiškų tikslą – pateikti figūrą taip, kad žiūrovas žiūrėtų į ją iš aukščiau esančio taško. Tokia perspektyva padiktavo specifinę deformaciją, kuri neįprasta skulptūros darbuose. Atsirado emocinis pateisinimas trumpinti žmogaus galūnes ar kitas kūno dalis, o plastinių formų sunkumu ar lengvumu išreikšti idėjinį turinį. Galima „nupjauti“ galvas, jeigu jos atsiduria virš įsivaizduojamos horizonto linijos, tuomet nereikalingi portretiniai bruožai ir sustiprėja monumentalus žmogaus kūno masės pojūtis, judėjimo įspūdžiui pakanka rankų ir kojų laikysenos. O svarbiausia – galvos buvo nereikalingos, nes dailininkas atsisakė individualios žmogaus psichologinės charakteristikos. Kašuba sumanė akcentuoti jo dvasinę būseną, išgyvenimus. Todėl kai žiūrovas stovi žemai, jis mato tik figūrų kojas, o paskui kartoja torsi... O kai figūra iškyla virš horizonto, atsiranda ir galvos. Horizontas gali būti brėžiamas įvairių kryptių linijomis, plokštumų struktūromis. Žmogus gali būti vaizduojamas ir iš nugaros, tuomet į horizontą jis žiūri lyg į ateitį.

„Tremties“ sienos piešiniuose visos figūros pavaizduotos tarsi nesibaigiančio ėjimo metu, o „Būties kelionės“ II dalyje – „Svetimuose krantuose“ dailininkas pasirinko kitą kompozicinį sprendimą, įkūnijantį likimo aspektą. Aplinka suskaidyta kelių svetimų erdvių teritorijų. Visi vaizdai sukomponuoti horizontaliai. Žmonių figūros, išskyrus kelias, guli tarsi supančiotos plačiais kaspais, tarsi bangų išmestos į krantą, nublokštos vėjo ar nukritusios iš debesų. Vienos jų pasyvios, kitos dar stengiasi pasiekti horizontą, tarsi nori suvokti, kur esančios, kai kurios mėgina stotis... Čia figūros labiau susijusios su aplinka nei pirmojoje dalyje. Kadangi horizontas yra aukščiau, o figūros – žemai, jos visos vaizduojamos su galvomis, bet tarsi paskendusios sapne, praradusios „Tremties“ vaizde įkūnytą ryžtingą veiksmo energiją.

Pieštuku atlikti Kašubos piešiniai – linijiniai, be toninio modeliavimo ar štrichavimo. Tačiau kontūrai taip meistriškai apibrėžia formas, kad jauti jų apimtį ir tikslingą vaizdo struktūrą. Jie vertingi ne vien kaip konceptualios reljefų sienos kompozicijos problemų tyrinėjimas, jie atlieka ir tris svarbiausias piešinio funkcijas: vaizdinę, nes sukuria plastinės formos įspūdį; pasižymi savitu dekoratyviu ritmu ir melodija; naujai bei moderniai, reljefui būdingomis erdvinės struktūros ir plastikos priemonėmis spinduliuoja ekspresiją.

Liepos 2–rugsėjo 20 d. Vilniuje, Vytauto Kasiulio dailės muziejuje, pirmą kartą eksponuoti Vytauto Kašubos piešiniai, sugrįžę į Lietuvą prieš dvidešimt metų, atskleidė ligi šiol mažai žinomus dailininko talento niuansus, nepaprastai rimtą požiūrį į meną ir gyvenimą, kūrybos tikslus ir prasmę.

Vytautas Kašuba. *Trijų moterų figūrų studija*. 1983

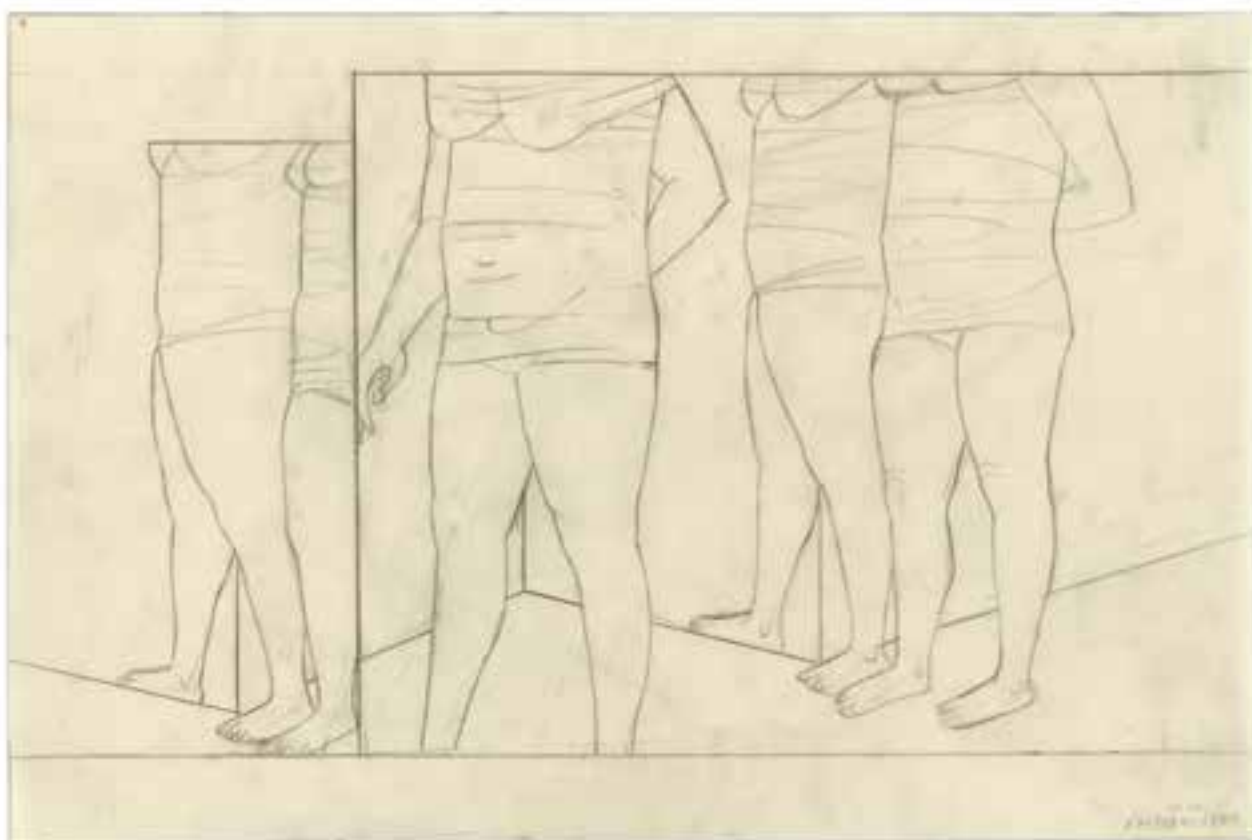
The unseen drawings by Vytautas Kašuba

by Nijolė Tumėnienė

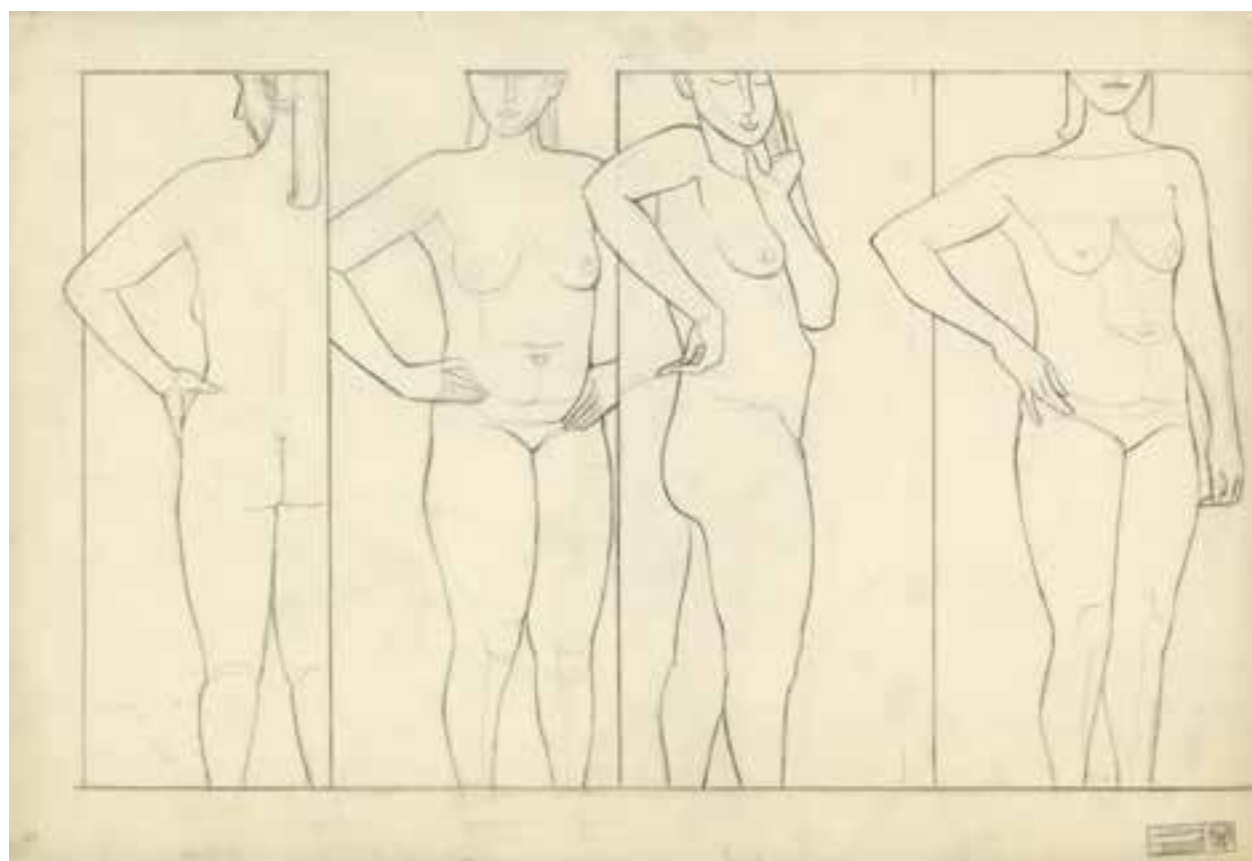
The text introduces the sculptor Vytautas Kašuba (1915–1997) and focuses in particular on his drawings. The author contends that Kašuba used the drawing not as a means to render form, but as an instrument for semantic and artistic study into composition and volume. The artist would not start working on a sculpture piece in material before he had a plastic expression for his idea completely elaborated. He would become ascertained not only of the masses of the body, but also of their position in space. Kašuba's compositions are as wholly connected to material as to justify the term of "study" in reference to his sculptural drawings.

When approaching his seventies, the artist started using the drawing medium as the field of exploration of problems of plastic expression and concept with great intensity. He selected the female figure as his main motif "because their bodies mirror the allegorical symbolic idea. In them I see neither gender nor femininity, but the vital earthly power suitable for my theme".

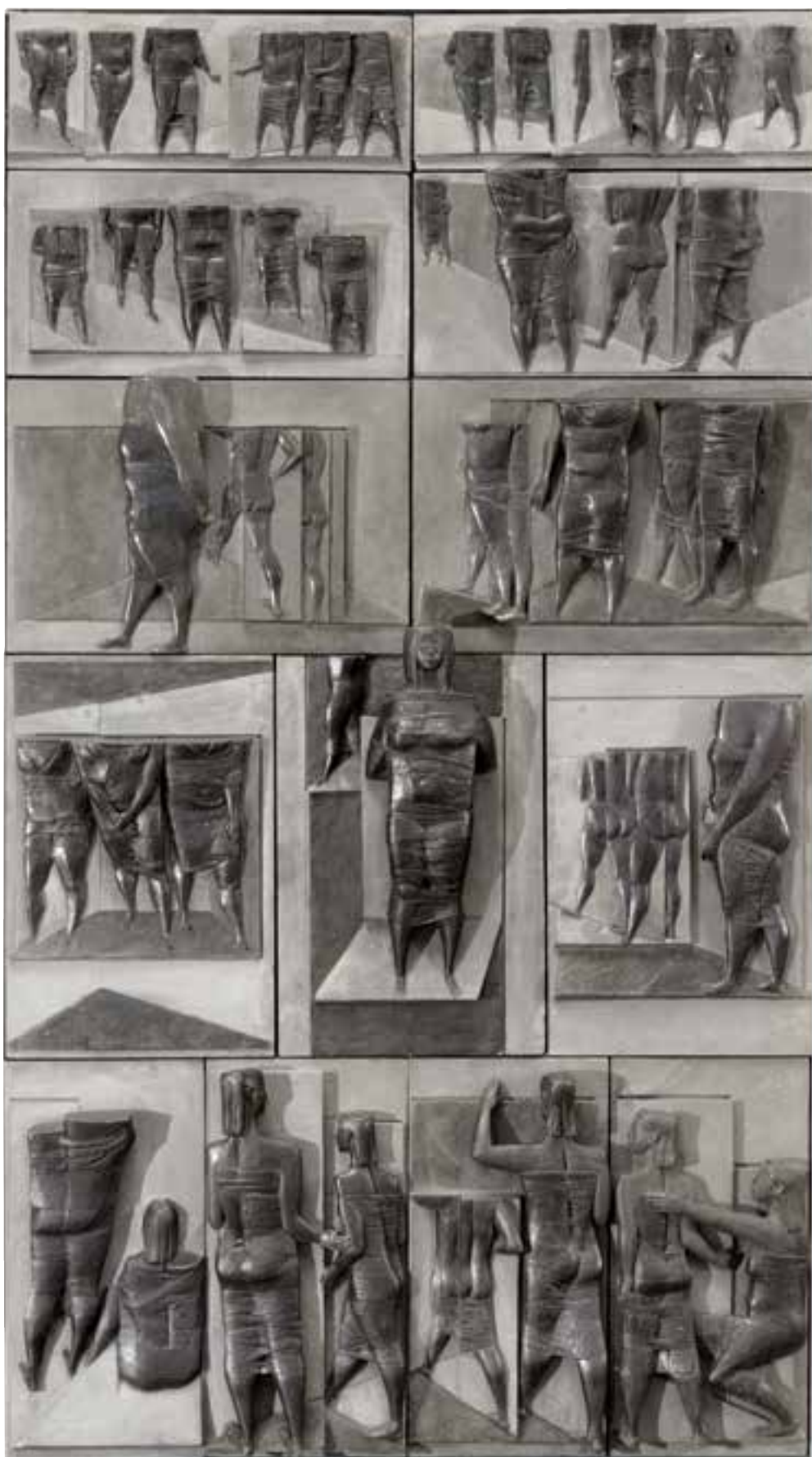
Kašuba's drawings are largely linear: he does not model his subjects in tone by cross-hatching. Yet he deploys the contour to define form as skilfully as to give the sense of volume and to achieve the premeditated structure of the image. His drawings are valuable not only as research into conceptual composition problems of relief walls. They also perform three major functions of a drawing: visual, by rendering the impression of a plastic form, they possess a distinct decorative rhythm and melody and communicate expressivity in a new and modern way in connection to spatial structures characterizing relief work.

Vytautas Kašuba. Studija diptikui *Būties kelionė I*. 1984–1987

Vytautas Kašuba. *Keturių stovinčių moterų figūrų studijos*. 8–9 deš.

Vytautas Kašuba. *Būties kelionė. I dalis*. 1984–1987, lietas akmuo, reljefas, 196 × 113 cm

Danutė Zovienė

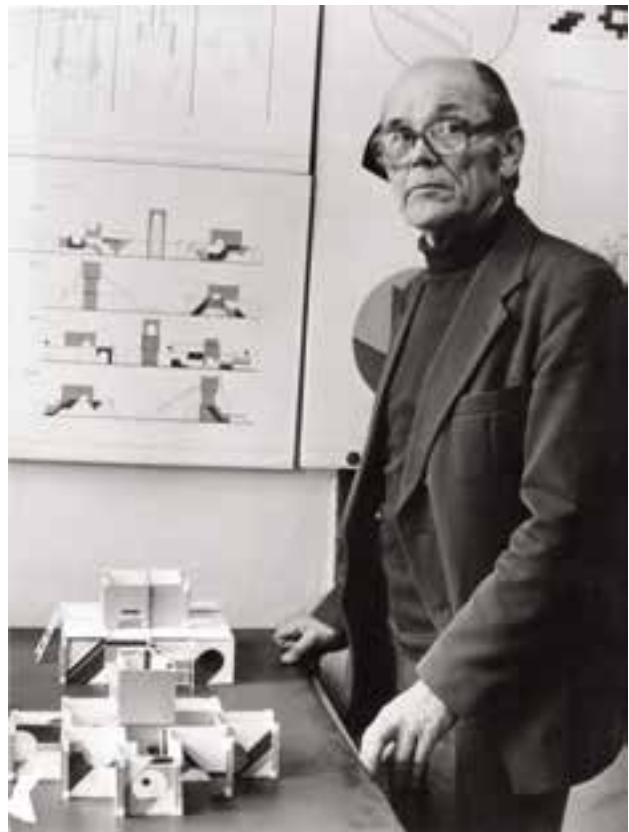
Feliksas Daukantas – dizaino edukacijos Lietuvoje pradininkas

Šiomet, minint dailininko ir dizaino edukacijos Lietuvoje pradininko prof. Felikso Daukanto (1915–1995) 100-ąsias gimimo metines, jubiliejiniai renginiai, nors ir fragmentiškai, vyko visus metus. Balandžio 26 d., atidarant restauruotą ir atnaujintą Palangos gintaro muziejų, vienoje Tiškevičių rūmų salėje pristatyta paroda „Felikso Daukanto kūrybos retrospektyva“ (muziejuje saugoma didelė F. Daukanto kūrybinio palikimo dalis), o spalio 2 d. ši sukaktis paminėta Vilniuje: prie namo (A. Jakšto g. 13), kuriame gyveno dailininkas, atidengta Vilniaus dailės akademijos dizainerio Šarūno Šlektavičiaus sukurta atminimo lenta. VDA inovacijų centre, vienoje iš auditorijų, kuriai ta proga suteiktas prof. Felikso Daukanto vardas, surengta konferencija profesoriaus kūrybai aptarti. Vasarą Lietuvos dizainerių sąjungos leidinyje „Dizaino indeksas LT-2014“ publikuotas prof. Tado Baginsko ir dizainerio Algirdo Jazbučio pokalbis apie F. Daukantą ir Lietuvos dizaino ištakas, o rudenį sostinės gatvių informaciniuose stenduose atsirado plakatas – „Dizaino edukacijos Lietuvoje pradininkas prof. Feliksas Daukantas“.

Feliksas Daukantas – istorinė įvairiapusiu talentu apdovanota asmenybė, palikusi ženklų pėdsaką XX a. antrosios pusės Lietuvos mene. Gimęs 1915 m. vasario 6 d. Sisere (JAV, Ilinojaus valstija), 1926 m. su tėvais grįžo į Lietuvą, prieškarui baigė Kariūnų mokyklą Kaune (tai buvo paskutinė, 20-oji, Nepriklausomos Lietuvos kariškių laida), 1942 m. įstojo į tuometę Dailės akademiją (vėliau – Valstybinis dailės institutas, dabar – Vilniaus dailės akademija), kur studijavo skulptūrą pas prof. Petrą Aleksandravičių (1906–1997) ir prof. Juozą Mikėną (1901–1964). 1947 m. baigęs skulptūros studijas, pasuko į kitas kūrybos sritis, vienu ar kitu aspektu turinčias sąlytį su forma ir plastika, – darbavosi pramoninės grafikos, vizualinės komunikacijos srityse. 1961 m. VDI įkūrė Pramonės gaminių meninio konstravimo katedrą (nuo 1987 m. – Dizaino katedra), kuriai vadovavo iki 1985 metų. 1979 m. jam suteiktas profesoriaus vardas, Dailės institute F. Daukantas dirbo iki 1992-ųjų. Daugelis vyresniosios bei vidurinės kartos Lietuvos dizainerių profesorių galėtų vadinti savo mokytoju, o plačioji visuomenė – šalies gyventojų estetinio skonio ugdytoju.

Nors biografiniai faktai pakankamai iškalbingi, jie anaipatol neatspindi spalvingos F. Daukanto asmenybės ir kūrybos įvairiapusiškumo, to neįkainojamo indėlio, kurį jis paliko Lietuvos meno lauke bei šeimos istorijoje, kurios faktus kruopščiai renka dukros, profesijos kelių tęsęs sūnus Eduardas (1948–2007), o dabar ir vaikaičiai...

Vilniaus dailės akademijoje vykusioje konferencijoje apie F. Daukanto asmenybę bei indėlį į Lietuvos dizaino edukaciją kalbėjo jo kolega prof. T. Baginskas, atsiminimais dalijosi

Gabrielė Daukantaitė-Naprušienė. Daugelį F. Daukanto spalvingo gyvenimo faktų teko asmeniškai sužinoti prieš 20 metų, rengiant straipsnį, kai profesorius minėjo 80-metį¹. Ir tuomet, ir šiųmetėje konferencijoje į atmintį įstrigo ištikimybės ir meilės motyvas, kuris kaip raudona gija ženkliną visą Daukantų giminę. F. Daukanto tėvą į užatlantę nubloškė didelė meilė – būdamas neturtingas, išvyko į Ameriką uždarbiauti, kad galėtų mylimajai atsiųsti „šipkartę“. Jai atvykus vedė ir susilaukė sūnų Felikso ir Eduardo. Pats Feliksas taip pat labai mylėjo savo žmoną – žinomą prieškario estrados ir teatro šokėją Genovaitę Lyvaitę, kurios bruožų nesunkiai aptiksimė kai kuriose jo sukurtose moterų skulptūrose. Pasak F. Daukanto dukterų, neabejotinai pusė profesoriaus vardo priklausė jų mamai.

Meilė šeimai, kiekvienam kuriamam objektui ar atliekamam darbui, atsakomybė ir kruopštumas – tai, ko gero, ryškiausi prof. F. Daukanto asmenybės bruožai, kurie lėmė, kad jam gyvenime nuolat tekdavo pirmiečio vaidmuo. „Mėgstu naujus dalykus, bet nemėgstu diletantizmo“, – yra sakęs profesorius. Nors studijavo skulptūrą ir sukūrė įsimintinų portretų (J. Mikėno, B. Pundziaus, A. Damaševičiaus, A. Aleksos; dar Kariūnų mokykloje garsėjo kaip puikus šaržų piešėjas ir vėliau mielai šiuo būdu vaizdavo kolegas institute), Dailės institute kartu su Aldona Liobyte įkūrė lėlių teatrą, tuo pat metu pradėjo dirbti Vilniaus lėlių teatre ir čia pastatė pasaką „Kiškis drąsuolis“². Išlikę eskizai byloja, kad, trūkstant žinių, savarankiškai aiškinosi marionečių konstrukcijas, jų valdymo

1 Danutė Zovienė, „Fortūna buvo dosni“, *Respublika*, 1995-02-06.

2 „Feliksas Daukantas“, serija „Šiuolaikiniai lietuvių dailininkai“, įžangos aut. Algimantas Patašius. Vilnius: *Vaga*, 1977.

Feliksas Daukantas. Medalionas *Drugelis*, 1994, gintaras, metalas, 7,2 x 9,6 cm

Feliksas Daukantas. *Kaklo papuošalas*. Gintaras, sidabras

Feliksas Daukantas – the founder of design education in Lithuania

by Danutė Zovienė

Feliksas Daukantas (1915–1995) was a historic personality whose multifaceted talent left a significant mark on the second half of 20th-century-Lithuanian art.

After graduation of sculpture studies in 1947 he worked in the field of industrial graphic arts and visual communication. In 1961, he founded, at Vilnius Art Institute, a Department of Artistic Construction of Industrial Products (which was transformed into a Department of Design in 1987). Daukantas was on staff of the Art Institute until 1992. Most of the middle and senior generation designers in Lithuania can rightly consider him their teacher, while for the general public he became a fosterer of aesthetic tastes.

The love of family, of each item he was creating and of each work he undertook together with the sense of responsibility and diligence were the defining character features of professor Feliksas Daukantas. It was due to them that he always had to assume the role of a forerunner.

"I like new things, but I don't like dilettantism," he once said.

Daukantas was the first to establish the concept of a designer in Lithuania, to define the place of design discipline among other fields and the role of a designer in society in particular. He combined design practice and theory, his considerations about the aesthetics of everyday, about industrial art, about design as a profession and creator's personal and professional features have not lost their relevance.

His pedagogical and administrative work was never an obstacle for artistic practice. His artwork, predominantly amber jewellery, was showcased round the world. Daukantas's artistic concept of jewellery contributed strongly to the shaping of the contemporary principles of Lithuanian jewellery. His artwork caused changes in the design of amber jewellery and liberated the approach to material. He shaped a new approach to amber work, anchoring it to the very material, its inherent beauty and uniqueness of each single piece. Feliksas Daukantas's artwork weaves together three strands – design, amber and the art of jewellery in a distinct manner of his own.

Feliksas Daukantas. *Medalionai*. 1974, gintaras

Feliksas Daukantas. *Eglė ir seserys*. Gintaras, graviravimas

Danutė Zovienė

Skulptorius Juozas Kėdainis

Skulptoriaus Juozo Kėdainio (1915–1998) vardas šiame prisimintas anaipol ne todėl, kad metų pabaigoje jam sukaktų 100 metų, o dėl sostinės Žaliojo tilto skulptūrų nukėlimo istorijos. Mat vieną iš tilto kompozicijų – „Studentus“ – jis, tuomet dar jaunas skulptorius, lipdė kartu su savo mokytoju profesoriumi Juozu Mikėnu. Dešimtajame XX a. dešimtmetyje toks pat likimas ištiko ir kitą J. Kėdainio, jau brandaus skulptoriaus, sukurtą darbą. Kaune, pertvarkant Vienybės aikštę, iš viešosios erdvės buvo pašalinta jo sukurta stela „Darbas“ (1970), kuri kartu su Kazio Švažo ir Roberto Antinio (vyresniojo) stelomis sovietmečiu formavo tuometę Juliaus Janonio aikštę¹. Dabar J. Kėdainio kūrinių viešojoje erdvėje likę nedaug: Vilniuje, „Neringos“ kavinės mažojoje salėje, dar galima pamatyti jo sukurtą dekoratyvinį sienos reljefą, Kauno Petrašiūnų kapinėse – antkapinį paminklą dailininkei Marcei Katiliūtei (1972), Palūšėje – paminklą kompozitoriui Mikui Petrauskui (1973), Vilniaus universitete – vieno iš lietuvių raštijos pradininkų Konstantino Sirvydo biustą (1979). Kamerinių darbų yra Lietuvos muziejų saugyklose, vienas kitas darbas pasirodo Vilniaus aukcione.

Ne, anaipol nejauciu nostalgijos sovietmečiui. Tačiau dera pripažinti, kad primiršta J. Kėdainio kūryba ir klausimas, „o ką jis sukūrė“ yra simptomiškas daugelio, kurie Lietuvoje gyveno sovietmečiu, kūrybinio palikimo atžvilgiu. Ko gero, labiau „pavyko“ išvengti kūrims tos kartos menininkams – jų kūrybos neslopino okupacinio oficiozinio stiliaus reikalavimai, jie turėjo galimybę sekti pasaulinio meno tendencijas, o grįžtantys į tėvynę palikimas yra geidžiamas ir pelnytai vertinamas. Taigi Kauno meno mokyklos bendramokslų Vytauto Kašubos (1915–1997), Adolfo Vaičiūčio (1915–2015) ir J. Kėdainio likimai susiklostė skirtingai...

Juozas Kėdainis gimė 1915 m. gruodžio 31 d. Karaliūniškio kaime, Kupiškio rajone, devynių vaikų šeimoje. Kaip ir dauguma to meto kaimo žmonių, jo tėvai buvo ne tik darbuotojai, bet ir nagingi: tėvas buvo kalvis, motina – audėja. Baigęs Kupiškio progimnaziją ir paskatintas mokytojo Felikso Žikario, J. Kėdainis 1933 m. įstojo į Kauno meno mokyklą. Po 1929 m. reformos į mokyklos dėstytojų gretas įsiliejo nemažas būrys dailininkų, kurie buvo ne tik ją baigę, bet ir turėjo galimybę praplėsti žinias užsienyje. Greta vyresniosios kartos (Kajetonas Sklėrius, Juozas Zikaras), kuri laikėsi akademinių principų, atsirado ir naujų pažiūrų jaunų pedagogų (Juozas Mikėnas, Bronius Pundzius, Vytautas Kazimieras Jonynas), kurių tikslas buvo išsaugoti individualius mokinių polinkius, formuoti savarankišką asmenybę.

Juozas Kėdainis. Apie 1968 m.

Po pirmų trijų bendro lavinimo kursų J. Kėdainis pasirinko skulptūrą. Dekoratyvinę kompoziciją ir darbus medžiagoje jam dėstė J. Mikėnas (1901–1964), piešimą – V. K. Jonynas (1907–1997), o skulptūros studijoms vadovavo J. Zikaras (1881–1994). Pastarasis skatino mokinius rinktis temas iš gerai žinomos aplinkos, o tai J. Kėdainiui buvo artima ir priimtina. V. K. Jonynas, dėstydamas piešimą ir medžio drožybą, padėjo suvokti piešinio reikšmę skulptūrai. Tačiau ryškiausią pėdsaką J. Kėdainio gyvenime paliko J. Mikėnas. Jis buvo pavyzdys ne tik profesiniu požiūriu, bet ir kaip asmenybė, todėl ilgainiui mokytojo ir mokinio santykiai išaugo į kūrybinę draugystę.

Būdamas jautrus pedagogas, J. Mikėnas mokinių nevaržė, užduočių temas leisdavo pasirinkti savarankiškai, remiantis vasarą gamtoje atliktais piešiniais, ypač daug dėmesio skyrė gamtos studijavimui, skulptūros pagrindų pažinimui – ritmui, formos apibendrinimui, figūrų tarpusavio ryšiui, medžiagų suvokimui. J. Mikėno įtaka ryški dar studijų metais J. Kėdainio sukurtoje kompozicijoje „Poilsis“ (1936). Masyvios besiilsinčios moters kūno proporcijos, formų architektonika, kompozicinė sandara byloja apie XX a. pradžios prancūzų mokyklos, pvz., Aristide'o Maillolio (1885–1944) įtaką, kurią J. Mikėnas atsinešė iš studijų Paryžiuje ir perdavė savo mokiniams. Būtent Kauno meno mokykloje J. Kėdainis atrado sau artimus renesanso, prancūzų meno pavyzdžius (minėtą A. Maillolį, Jeaną François Millet, 1814–1875). Jam imponavo menininkai, kurių darbuose ryški humanistinė pozicija ir realistinis kūrybos metodas. Savo darbuose šias patirtis J. Kėdainis organiškai susiejo su lietuvių liaudies skulptūros, kuria nesiliovė žavėtis visą gyvenimą, tradicija ir puikiu amato išmanymu.

Nors J. Kėdainis dirbo ir monumentaliosios, ir dekoratyvinės, ir antkapinės skulptūros srityse, kūrė portretus bei medalius, vertingiausią jo kūrybos dalį sudaro kamerinės skulptūros. Daugelio jų tema – dirbantis žmogus. „Arkliaganis“ (1957), „Kalvis“ (1966) – tai

¹ Antrojo pasaulinio karo metais ir sovietmečiu Karo muziejaus sodelyje stovintys paminklai ir skulptūros buvo sunaikinti, aikštė performuota, pervadinta poeto J. Janonio vardu (archit. V. Stauskas ir S. Bartusevičius, 1960 m.), o pagrindiniu jos akcentu tapo skulptoriaus Napoleono Petrulio sukurtas Lenino paminklas. Internetinė prieiga: https://lt.wikipedia.org/wiki/Vienybės_aikštė

Juozas Kėdainis. *Poilsis*. 1959

skulptoriaus gimtosios aplinkos personažai. Jie nėra tiek idealizuoti, kiek reikalavo to meto socialistinio realizmo stilistika, tačiau vis dėlto truputį pakylėti virš kasdienybės, savotiški herojai – darnių proporcijų, stiprūs, pasitikintys savimi.

Kita mėgstama žanrinė tema – kaimo darbai. Čia ryškesnis moters paveikslas („Kasanti moteris“, 1964; „Bulves tarkuoja“, 1970; „Besiilsinti valstietė“, 1970; „Grėbianti“, 1973). J. Kėdainio vaizduojama moteris proporcijomis, lyriniu nusiteikimu ir apibendrinta plastika atliepia nacionalinį lietuvių tipą, kurį galima atsekti ir jo sukurtuose aktuose. Dailininkas buvo realistinio piešinio meistras ir niekada nesiskyrė su piešinių bloknotu – piešė dirbančius žmones, gyvūnus, studijavo jų anatomiją. Mėgo įvairias medžiagas: akmenį, bronzą, medį, varį, kūrė ne tik trimates skulptūras, bet ir reljefus, kuriuose meistriškai pasinaudojama šviesokaite.

Gyvenime J. Kėdainis buvo labai jautrus, net kiek nedrąsus žmogus, puikus mokytojas. Pedagogo kelią pradėjo 1945–1946 m. dėstydamas piešimą Kauno vidurinėje dailės mokykloje, 1946–1951 m. – piešimą ir skulptūrą Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institute, o 1951–1989 m. buvo Valstybinio dailės instituto (dabar – Vilniaus dailės akademija) dėstytojas ir profesorius (nuo 1970 m.). Devintojo dešimtmečio pabaigoje, keičiantis istorinei Lietuvos situacijai, patyrė institucinio virsmo „malonumus“, tačiau spėjo išugdyti kelias kartas skulptorių, tarp kurių – Rimantas Daugintis (1944–1990), Rimantas Antanas Šulskis (1943–1995). Abu tragiško likimo skulptoriai, taip pat nepelnytai pamiršti...

Juozas Kėdainis. *Tapyba*. 1974, medis, reljefas

Juozas Kėdainis. *Vyro figūros studija*. 1956

The sculptor Juozas Kėdainis

by Danutė Zovienė

The name of the sculptor Juozas Kėdainis (1915–1998) is brought to memory in 2015 not because of his centenary but due to the removal of the sculptures of the Green Bridge in Vilnius. Juozas Kėdainis, a young sculptor at that time, worked on *The Students*, one of the sculptural compositions of the bridge, alongside with his professor Juozas Mikėnas. Nowadays few works from Kėdainis have remained in public spaces. The Lithuanian museums repositories preserved some of his smaller size sculptures, some of which are occasionally sold at Vilnius auctions.

It is no secret that the work by the artists who lived in Lithuania under Soviets often tends to be forgotten, just as that by Kėdainis, leading to questions as to “what exactly have they produced?” Artists of the same generation who worked in immigration had an easier lot as their efforts were not repressed by the requirements of the established style. They had the possibility to assimilate world tendencies of art, and when back in their native Lithuania, their creative heritage was well received and appreciated. The fate of the Kaunas Art School graduates Vytautas Kašuba (1915–1997), Adolfas Vaičaitis (1915–2015) and Juozas Kėdainis was different, though they were class-mates.

Though Kėdainis worked in monumental and decorative genres, as well as memorial sculpture, though he created portraits and medals, the most valuable part of his work are small-size genre sculptures, mostly depicting village labourers. The woman portrayed by Kėdainis, in her proportions, lyrical stance and generalized form reiterates the Lithuanian female type, visible also in his nudes.

Juozas Kėdainis. *Klaipėdos senamiestis*. 1962

įvykiai

- 125** *I–XVI a. knygų įrišų (re)konstrukcijų paroda*
- 126** *7-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė*
- 128** *Knygos meno trienalė: iliustracija ir knyga*
- 130** *Dešimt emalio metų. Tarptautinė emalio meno bienalė*

kronika

- 131** *Parodos*
- 144** *Meno įvykiai Lietuvoje*
- 153** *Lietuvos meno reprezentacija užsienyje*
- 160** *2016 m. LDS narių jubiliejai*

Gotikinės prie diržo kabinamos knygos įrišas (angl. *Girdle book*), Vakarų Europa; XIII–XVI a., pergamentas (popierius), medis, oda, žalvaris

I–XVI a. knygų įrišų (re)konstrukcijų paroda

Mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje buvo eksponuojamos Vilniaus universiteto bibliotekos knygų restauratoriaus Sigito Tamulio istorinių kodeksinės (*codex*) knygos įrišų (re)konstrukcijos. Jos sudaro nepaprastai vertingą rinkinį – nuosekliai chronologine seka pateikia knygrišystės amato ir įrišo struktūros raidą.

Seniausių kodeksinės knygos įrišų pavyzdžių Lietuvos bibliotekose nerasime, net ir pasaulyje jų išlikę nedaug. Todėl paroda buvo puiki proga pamatyti, kaip atrodė ankstyviausios knygos, kaip kito jų forma, lankų siuvimo ir viršelių tvirtinimo būdai. Šalia buvo eksponuojama ir keletas jų prototipų – senųjų knygų pavyzdžių, saugomų Vrublevskių bibliotekos fonduose, tarp jų ir XVIII a. nuostabiomis graviūromis puoštas knygrišystės amato vadovėlis bei fotografijos, iliustruojančios darbo eigą, viršelių puošyboje naudotus įrankius.

Rišdamas šias knygas, Sigitas Tamulis rėmėsi garsiąja J. A. Szirmai monografija „The archaeology of medieval bookbinding“, kitais ikonografiniais šaltiniais. Naudota senoviniu būdu, rankomis išdirbta oda.

Koptų vieno lanko (sąsiuvinio) knygos įrišo rekonstrukcija (siūtos knygos pirmtakas – „susegimas“ darytas vienu dygsniu (angl. *tacket binding*), Nag-Hamadi vietovė, Egiptas. III–IVa., papirusas, oda

Glazier codex A rekonstrukcija. Koptų kelių lankų įrišai, Egiptas. IV–VII a., papirusas (pergamentas, popierius), medis, oda, kaulas

Romaninės knygos įrišas, Vakarų Europa. XII a., pergamentas (popierius), oda, medis, bronzos (žalvaris)

7-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė

Ši trienalė yra idėjų bankas tiek knygos menininkams, tiek tipografams, konceptualiojo ir instaliacinio meno kūrėjams, dėstytojams ir studentams. Dailininko knygos trienalė – edukacinis projektas, supažindinantis su pasaulio menininkų dailininko knygos idėjų, struktūrų, formų ir knygos įrišių įvairove.

VDA parodų salėse „Titanikas“ viešosios įstaigos „Bokartas“ organizuotoje 7-ojoje trienalėje (kuratorius Kęstutis Vasiliūnas) buvo parodytos 115 menininkų iš 31 šalies dailininko knygos, paroda buvo eksponuota Leipcigo knygų mugėje, Verčelio (Italija) Leone muziejuje. Po parodos Vilniuje 2016 metų sausį ekspozicija iškeliausi į Hamburgą, o rugpjūčio mėnesį bus eksponuojama Nakodočese, Teksase (JAV).

Šios dailininko knygos trienalės tikslas – išprovokuoti menininkus mąstyti ir paskatinti kurti keista tema. „Klaida“ („Error“) – toks pagrindinis renginio motyvas. Klaidos vaidina svarbų vaidmenį tiek mūsų asmeniniame, tiek kūrybiniame, tiek valstybės gyvenime. Daugelis atradimų buvo padaryta tarsi per klaidą. Didžiausia sėkmė gali užgriūti kaip lavina... O tai, kas mums atrodė klaida arba nesėkmė, praėjus tam tikram laikui, pasirodo esąs didžiausias atradimas. Ar ne laikas į klaidas pasižiūrėti kitomis akimis, nebijant suklysti?

R. Prost (JAV). *Tiesa Nr. 46*. 2014, mišri technika, 22,5 x 76 cm

Yuko Wada (Japonija). *Rankraštis*. 2013, washi popierius, sumi tušas, bičių vaškas, 10 x 240 cm

Roberta Vaigelaitė-Vasiliūnienė. *Restauravimas*. 2015, sendinta knyga, stiklas, koliažas, mišri technika, 21 x 14,5 x 14 cm

Yuko Ebina (Japonija). *Garsas ir reikšmė*. 2014, siūlai, tušas, rašalinė spauda, 18,5×9,5 cm

Mayumi Arakawa (Japonija). *Narcizas*. 2015, karpiniai, iškylanti struktūra, armonikos stiliaus knyga, 15,6×23,4 cm

Knygos meno trienalė: ilustracija ir knyga

Galerijoje „Arka“ vykusios knygos meno trienalės ekspozicijai buvo atrinkta 30 skirtingų kartų autorių per pastaruosius trejus metus sukurtų darbų. Parodoje buvo eksponuojamos ir jau atspausintos knygos, todėl žiūrovai turėjo galimybę palyginti, kaip dailininko kurti originalai skiriasi nuo spaudos darbų. Paroda buvo konkursinė, įteiktos trys piniginės premijos, du diplomai ir dailininko Algirdo Steponavičiaus premija.

I premija skirta Rimantui Roliai už iliustracijas autorinei knygai „5 dienos nuotykių“ (2013). Šios iliustracijos 2014 m. buvo parodytos tarptautinėje Bolonijos vaikų knygų parodoje ir pelnė specialų pažymėjimą. II premija skirta Birutei Zokaitytei už iliustracijas Justino Žilinsko nuotykių apysakai „Mano Vilnius mano“ („Aukso žuvys“, 2015). Kurtos remiantis istorine Vilniaus miesto medžiaga, iliustracijos leidžia pažinti miesto paminklus ir patirti kelionę laiku. III premija atiteko dailininkės Linos Itagaki iliustracijoms savos kūrybos grafinei novelei „Rytojaus paveikslėlių knyga“ (2013).

Diplomu apdovanota Jūratė Račinskaitė už mišrios technikos iliustracijas autorinei knygai „Taškuva raganytėms“ („Versus aureus“, 2013). Diplomas „už kantrią meistrystę“ atiteko dailininkei Linai Dūdaitei, kuri sukūrė iliustracijas latvių rašytojo Jurio Zvirgzdīņš apysakai „Liūto riaumojimas“ (Juris Zvirgzdīņš, „Lauvas Rūciens“, Ryga: *Petergailis*, 2015).

Dailininko Algirdo Steponavičiaus premija skirta grafikei Irenai Teresei Daukšaitė-Guobienei už pasakų iliustracijas. Dailininkė atrado tik jai būdingą meninį braižą, su kuriuo nesiskiria jau daugelį kūrybos metų. Taigi vardinė premija tarsi sustiprina jos vientisą meninį balsą.

Jūratė Račinskaitė. Iliustracija autorinei knygai „Taškuva raganytėms“. 2013

Lina Itagaki. Iliustracija knygai „Rytojaus paveikslėlių knyga“. 2013

Teresė Daukšaitė-Guobienė. Pasakos iliustracija

Lina Dūdaitė. Ilustracija Jurio Zvirgdinio apysakai „Lauvas Rūciens (Liūto riaumojimas)“. 2015

Rimantas Rolia. Ilustracija autorinei knygai „5 dienos nuotykių“. 2013

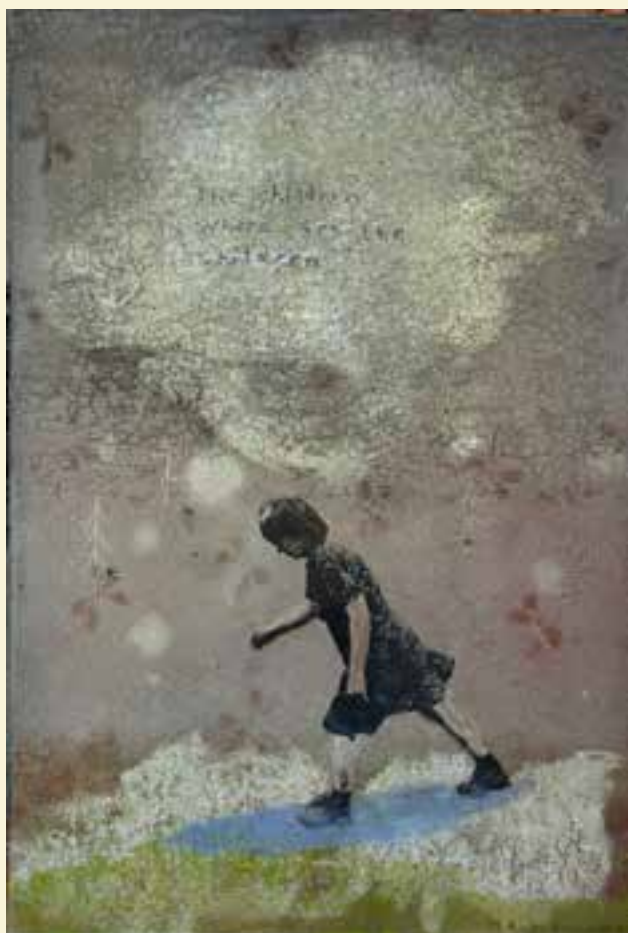
Dešimt emalio metų. Tarptautinė emalio meno bienalė

Galerijoje „Meno niša“ surengtoje VI bienalėje „Vilnius 2015“ dalyvavo tiek tolimų kraštų – Venesuelos, Taivano, Japonijos, Kanados, tiek ir kaimynų – Baltarusijos, Latvijos autoriai.

Viena ištikimiausių emalio bienalės dalyvių – lietuvių menininkė Vita Pukštaitė-Bružė, kiekvieną kartą stebinanti subtiliais savitos poezijos kupiniais, techniškai atliktais, o drauge – neprarandančiais spontaniškumo savo kūriniais. Šiais metais jos kūryba pelnytai įvertinta svarbiausiu bienalės apdovanojimu – galerijos „Meno niša“ auksiniu Magės angelu su deimantu.

Vita Pukškaitė-Bružė. *Apšvietimas*. 2015, emalis, varis, plienas, auksas, 34×34 cm

Mikael Ardvison (Švedija). *Kur yra vaikai*. 2015, mišri emalio technika, geležis, 40×60 cm

Tadas Deksnys. *Tėkmė*. 2015, emalis, plienas, 8,5×8,5×3 cm

Wu Ching-Chih (Taivanas). Iš ciklo *Lapai*. 2015, vitražinis emalis, šampavimas, patina, 15×12×12 cm

PARODOS MUZIEJAI

Vilniaus paveikslų galerija (Didžioji g. 4, Vilnius)

2014

11 20–2015 01 19 paroda „Iš šalčiausio krašto: Šiaurės šalių juvelyrika“.

12 16–2015 03 15 paroda „Vladislavo Neveravičiaus studijoje“. Skirta 200-osioms dailininko gimimo metinėms.

2015

02 17–06 15 Algirdo Petrulio (1915–2010) šimtmečio minėjimo paroda „Pustonių turtai palėpėje“. Kuratorė Nijolė Nevčauskienė.

06 30–09 27 paroda „Senjojo Vilniaus vizijos Juozapo Kamarausko akvarelėse“. Kuratorė Rima Rutkauskienė. 10 29–2016 01 31 paroda „Amžinai jauna! Lenkijos dailė XIX a. pab.–XX a. pr.“. Rengė Lietuvos dailės muziejus, Krokuvos nacionalinis muziejus, Lenkijos institutas Vilniuje. Projekto koordinatorių Andrzej Kierulis.

Nacionalinė dailės galerija

(Konstitucijos pr. 22, Vilnius)

2014

11 26–2015 02 01 paroda „Kazimiera Žimblytė (1933–1999). 7 dešimtmetis“. Kuratorė Milda Žvirblytė.

12 05–2015 02 15 Aleksandro Kašubos instaliacija „Spektro užuomina“. Pagal 1975 metais parengtą projektą „Užuomina“. Kuratorė Elona Lubytė.

2015

04 28–06 14 paroda „Vincio Kisarauskio (1934–1988) kūrybos retrospektyva. Pasisveikinimas su laiku“. Kuratorė Milda Žvirblytė.

04 28–06 14 paroda „124 fotografijos ir keli daiktai iš Vincio Kisarauskio archyvo“. Kuratorė Aistė Kisarauskaitė. 06 05–09 09 paroda „*POPKunst For Ever*. Estų popmenas septintojo ir aštuntojo dešimtmečių sandūroje“. Kuratorė Sirje Helme.

07 10–09 20 paroda „Pasaulis pagal „Fluxus“. Kuratorius Liutauras Pšibilskis.

10 23–12 06 Algimanto Kunčiaus paroda „Vaizdaraščiai“. 11 19–2016 01 31 paroda „Kinas eina per miestą. Vilniaus kino teatrų istorijos“. Kuratorės: Sonata Žalneravičiūtė, Živilė Etevičiūtė, Eglė Juocevičiūtė, Eglė Mikalajūnė.

Radvilų rūmai

(Vilniaus g. 24, Vilnius)

2014

12 02 paroda „Senųjų ikonų paslaptys“ papildyta naujais kūrinių.

2015

Nuo 2015 m. atnaujinta nuolatinė ekspozicija Vakarų Europos dailė ir grafika.

06 21–09 13 paroda „Vitoldas Bialynickis-Birulia: poetinio peizažo meistras“.

Iki 06 26 vyko paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balyko ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“.

10 01–2016 01 17 paroda „Gyvoji gamta dailėje. XVII a.–XX a. I pusė“ iš LDM ir Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejų rinkinių. Kuratorė Dalia Tarandaitė.

11 12–2016 01 31 paroda „Radvilos – didingos kuni-gaikščių epochos pradžia“.

Taikomosios dailės muziejus

(Arsenalas g. 3A, Vilnius)

2014

12 18–2015 05 31 paroda „Absoluti tekstilė“.

2015

06 11–09 06 šiuolaikinio čekų stiklo ir porceliano dizaino darbų paroda.

06 19–2016 07 01 Prano Gudyno restauravimo centre restauruotų kūrinių paroda „Prieš... ir po...“.

Iki 10 30 vyko paroda „Maištas buduare. XX a. aštuntojo dešimtmečio mada“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos. Iki 10 30 paroda „Trys mados šimtmečiai“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos.

11 10–2016 05 10 paroda „Kvietimas į pokylį“. 1915–2015 m. gražiausios vakarinės suknelės iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos (Paryžius).

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

(Vilnius, A. Goštauto g. 1)

2015

02 12–04 12 paroda „Jonas Rimša. Ugnies ir džiunglių magija“. Kuratorė Nijolė Tumėnienė.

07 02–09 20 paroda „Vytautas Kašuba (1915–1997). Nematyti piešiniai“. Kuratorė Nijolė Tumėnienė.

09 25–10 08 paroda „Stanisław Ignacy Witkiewicz-Witkacy (1885–1939) fotografijos iš Stefano Okołowicziaus kolekcijos“.

11 13–2016 01 16 paroda „Juozapo Čechavičiaus Vilnius“. Kuratorius Dainius Junevičius.

Prano Domšaičio galerija

(Liepų g. 33, Klaipėda)

2014

11 27–2015 01 11 penktoji vaikų ir moksleivių kūrybos konkurso „Mano praktėlė“ paroda „Baltoji praktėlė“.

2015

01 24–02 22 Audronės ir Algimanto Vorevičių tapybos ant šilko ir drobės paroda „Dvi pusės“.

02 26–03 22 Alfredo Petro Gužo (1933–2013) kūrybos paroda „Žmogus liepsnojančia širdimi“.

06 17–08 30 Jūratės Bučmytės ir Alberto Krajinsko akvarelių ir laivų modelių paroda „Mūsų turtas“.

09 03–09 27 Vlado Kančiaus kūrybos skulptūrų paroda „Atplaukęs laivas“.

10 01–11 22 paroda „Carlos Knaufas – Nidos tapytojas“.

11 27–2016 01 11 Japonijos fondo keliaujanti paroda „Japonijos lėlės“.

Iki 12 31 vyko paroda „Taikomoji dekoratyvinė dailė – mūsų namams“ iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių.

Iki 12 31 paroda „Dionizo Varkalio kolekcija“ iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių.

Palangos gintaro muziejus

(Vytauto g. 17, Palanga)

2015

04 26–12 01 paroda „Felikso Daukanto (1915–1995) kūrybos retrospektyva“.

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus

(Vilniaus g. 41, Vilnius)

2015

Nuo 01 22 edukacinė paroda „Elenos pagrobimas. Vilnius, 1636“, skirta pirmajai operai Lietuvoje.

01 29–02 28 teatro ir kino dailininkės Gražinos Konsancijos Remeikaitės kūrybos paroda.

06 10–08 12 Filomenos Linčiūtės-Vaitiekūnienės tapybos paroda „Medžiai ir bokštai. Vilniaus senamiestis“.

08 05–09 26 paroda „Salvador Dali „Tėve mūsų“. Giorgio de Chirico „Šv. Jono apokalipsė“. Kuratoriai Vasilij Kissauri, Aleksander Kissauri.

08 18–09 22 Francesco Caraccio (Italija) tapybos paroda „Tylus šokis“.

09 25–10 24 paroda „Auksinė „Nerija“, skirta estradinio ansamblio 45 metų sukakčiai.

M. ir J. Šlapelių muziejus

(Pilies g. 40, Vilnius)

2015

01 20–01 25 Sigitto Milkevičiaus (1982–2014) kūrybos paroda „QR kodai“.

01 28–02 13 Vilniaus kultūros centro dailės studijos „Paletė“ dalyvių darbų paroda „Jau saulelė vėl atkrodama budino svieta...“.

03 03–03 15 Dariaus Žuko fotografikos paroda „Kitoks pasaulis“.

04 01–04 15 Daivos Kairevičiūtės paroda „Piešiniai – sonetai“.

05 19–05 31 Ryčio Bartkaus paroda „Fraktalinis menas: aliuzijos į matematinius objektus“, skirta M. K. Čiurlioniui ir B. Mandelbrotui atminti.

06 16–07 01 Birutės Nomedos Stankūnienės tapybos paroda.

07 04–07 27 Mireyos Samper (Islandija) tapybos ant popieriaus darbų paroda „Galios tėkmė“.

07 29–08 23 Sigitto Baltramaičio fotografijų paroda „Niujorko kaleidoskopas“.

09 24–10 11 Viginto ir Malvinos Stankų paroda „Fragmentai: tapyba ir mada“.

10 16–11 04 Aistės Gabrielės Černiūtės tapybos paroda „Vaikystės kambarys“.

11 05–11 22 Susie Vier (Vokietija) tapybos paroda „Tête-à-tête“.

11 06–11 22 Aušros Bagočiūnaitės-Paukštienės teatrinio objektų paroda „Baisiai gražu“.

11 25–12 13 Vlado Kančiaus mažosios plastikos ir pastelijų paroda „Atplaukęs laivas“.

Bažnytinio paveldo muziejus

(Šv. Mykolo g. 9, Vilnius)

2014

11 19–2015 01 10 Andriaus Kviliūno videoprojektas „Gyvieji paveikslai“.

11 20–2015 03 14 „Abrozdeliai. Religiniai paveikslėliai iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“.

12 18–2015 02 07 paroda „Atminties ženklai: Rimanto Sakalausko kūryba“. Kuratorė Giedrė Jankevičiūtė.

2015

05 05–09 12 paroda „Sveika, Mergele!“ Restauruoti maršininės ikonografijos paveikslai iš Vilniaus arkivyskupijos bažnyčių. Kuratorės Sigitas Maslauskaitė-Mažylienė ir Rita Pauliukevičiūtė.

07 09–08 29 Leono Striogos skulptūrų paroda „Šviesos lauke“. Kuratorės Sigitas Maslauskaitė-Mažylienė ir Rita Pauliukevičiūtė.

10 08–2016 01 30 paroda „Susimąstęs Kristus: nuo religinio atvaizdo iki tautos simbolio rūpintojėlio“.

11 12–2016 02 27 d. paroda „Kolekcininko kabinetas“. Kunigo Pranciškaus Tiškovskio kolekcija iš Lietuvos mokslių akademijos Vrublevskių bibliotekos rinkinių ir Akmenynės bažnyčios.

11 12–2016 02 27 d. paroda „Kolekcininko kabinetas“. Kunigo Pranciškaus Tiškovskio kolekcija iš Lietuvos mokslių akademijos Vrublevskių bibliotekos rinkinių ir Akmenynės bažnyčios.

11 12–2016 02 27 d. paroda „Kolekcininko kabinetas“. Kunigo Pranciškaus Tiškovskio kolekcija iš Lietuvos mokslių akademijos Vrublevskių bibliotekos rinkinių ir Akmenynės bažnyčios.

Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

(V. Putvinskio g. 55, Kaunas)

2015

01 30–03 08 paroda „Lietuvos meno palikimo sargyboje“, skirta Pauliaus Galaunės 125-osioms ir Adelės Galaunienės 120-osioms gimimo metinėms. Kuratorė Miglė Banytė.

03 12–04 19 Adolfo Vaičiūčio (1915–2015) kūrybos paroda „Pilnatis“, skirta dailininko 100-osioms gimimo metinėms. Kuratorė Aušra Vasiliauskienė.

04 23–05 24 Jūratės Bučmytės ir Alberto Krajinsko piešinių, akvarelių ir tapybos darbų paroda „Mūsų turtas“, skirta 15-osioms UNESCO saugomo Kuršių nerijos paveldo metinėms.

05 29–08 02 Aldonos Gustas (g. 1932) piešinių paroda „Esu gamtos dalis...“. Kuratorė Aušra Vasiliauskienė.

06 18–08 02 komiksų apie M. K. Čiurlionį paroda.

08 07–09 13 Meilos Kairiūkštys-Balkus (1922–2015) skulptūrų paroda. Kuratorė Eglė Komkaitė-Baltušnikienė.

09 24–10 25 nacionalinio moksleivių fotografijos konkurso „Čiurlionis įkvepia atrasti“ laureatų darbų paroda.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

09 24–12 06 paroda „Kazimieras Stablauskas – M. K. Čiurlionio mokytojas“ iš „Valiūnas ir partneriai Ellex“, dr. Jauniaus Gumbio ir Rolando Valiūno kolekcijų. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

2015

02 22–05 10 paroda „Amžinybės pažadas: paveikslai iš kunigo Ričardo Mikutavičiaus (1935–1998) kolekcijos“. 03 26–04 26 I Kauno tarptautinė grafikos bienalė. Dalyvavo Peeter Allik (Estija), Lena Bondare (Latvija), Kacper Bożek, Agnieszka Cieślirńska (abu – Lenkija), Matas Dūda, Olesya Dzhurayeva (Ukraina), Greta Grendaitė, Gudrum Heamagi (Estija), Vera Yahoudzik, Yury Yakovenko (abu – Baltarusija), Rimvydas Kepežinskas, Tatjana Krivenkova, Maija Kurseva (abi – Latvija), Tarrvi Laaman (Estija), Paulis Liepa (Latvija), Blažej Ostojia Lniski (Lenkija), Bogdan Miga (Lenkija), Kristina Norvilaitė, Henryk Ozóg (Lenkija), Lasma Pujate (Latvija), Aistė Ramūnaitė, Rolandas Rimkūnas, Roman Romanushyn (Ukraina), Edmundas Saladžius, Guntars Sietins (Latvija), Piotr Smolnicki, Piotr Szurek, Krzysztof Tomalski (visi trys – Lenkija), Kęstutis Vasilūnas, Eglė Vertelkaitė, Gabija Vidrinskaitė, Andrzej Węclawski (Lenkija). Rengė LDS Kauno skyrius. 05 08–06 07 paroda „Romeo gali būti druskos kruopelė, o Džuljeta – žemėlapis“. Dogu Bankovo (1884–1970; Bulgarija) kūriniai pagal Federico Garcías Lorcos kūrinį „Publika“. 05 19–08 30 Ingvaro Staffanso (Švedija) kūrybos paroda „Po 25 metų“.

06 12–07 27 jubiliejinė Prano Domšaičio (1880–1965) kūrybos paroda „Visuomet kelyje. Tapyba iš privačių rinkinių“. Rengė Lietuvos išeivijos dailės fondas „Lewben Art Foundation“.

08 09–09 06 paroda „(Ne)pažįstamas“. Dalyvavo Robert Alda (Lenkija), Gillian Carson (Škotija), Karen Kipphoff (Kanada / Vokietija), Rita Marhaug (Norvegija). 09 19–12 31 10-oji Kauno bienalė. Silvios Giambone personalinė paroda „Siaubinga karo meilė“, Audriaus Janušonio personalinė paroda „Kauno poetams“, „Lewben Art Foundation“ paroda „Tinkliniai susidūrimai išsi-jungus“ bei paroda „Garsų raštai“.

09 23–2016 04 30 paroda „Veidai iš būtojo laiko“, skirta Mykolo Kleopo Oginskio 250-osioms gimimo metinėms. Kuratorius Osvaldas Daugelis.

Kauno paveikslų galerija

(K. Donelaičio g. 16, Kaunas)

2015

01 17–02 17 kasmetė Kauno dailininkų kūrinių paroda „Geriausias metų kūrinys“. Eksponuota 117 kūrinių, dalyvavo Sigita Dackevičiūtė, Pranas Grušys, Birutė Sarapienė ir kt.

02 20–03 22 Aušros Andziulytės ir Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnišienės kūrybos parodos „Dvi Aušros“.

02 27–04 05 Gintaro Kamarausko kūrybos paroda „Vakar dienos dėlionės“ iš ciklo „Lūžio kartos vardai“. Kuratorė Kristina Civinskienė.

03 26–04 26 I Kauno tarptautinė grafikos bienalė. Dalyvavo Peeter Allik (Estija), Lena Bondare (Latvija), Kacper Bożek, Agnieszka Cieślirńska (abu – Lenkija), Matas Dūda, Olesya Dzhurayeva (Ukraina), Greta Grendaitė, Gudrum Heamagi (Estija), Vera Yahoudzik, Yury Yakovenko (abu – Baltarusija), Rimvydas Kepežinskas, Tatjana Krivenkova, Maija Kurseva (abi – Latvija), Tarrvi Laaman (Estija), Paulis Liepa (Latvija), Blažej Ostojia Lniski (Lenkija), Bogdan Miga (Lenkija), Kristina Norvilaitė, Henryk Ozóg (Lenkija), Lasma Pujate (Latvija), Aistė Ramūnaitė, Rolandas Rimkūnas, Roman Romanushyn (Ukraina), Edmundas Saladžius, Guntars Sietins (Latvija), Piotr Smolnicki, Piotr Szurek, Krzysztof Tomalski (visi trys – Lenkija), Kęstutis Vasilūnas, Eglė Vertelkaitė, Gabija Vidrinskaitė, Andrzej Węclawski (Lenkija). Rengė LDS Kauno skyrius.

04 10–05 31 paroda „Neatstras Julius Čepėnas (1925–2011)“, skirta dailininko 90-osioms gimimo metinėms. Kuratorė Vilma Kilinskienė.

04 30–05 31 Adolio Jono Krištopaičio (1925–2000) paroda „Pa(si)matymai“, skirta dailininko 90-osioms gimimo metinėms. Kuratorė Violeta Krištopaitytė.

06 04–07 05 Leono Striogos skulptūrų ir piešinių paroda „Šviesos lauke“.

06 04–2016 01 10 Magdalenos Birutės Stankūnišienės jubiliejinė paroda „Svajonių žemė“.

07 09–08 09 šiuolaikinės tapybos festivalio „Kartos XY.Z“ pagrindinė paroda „Prieš / Po / Dabar“. Dalyvavo Laima Drazdauskaitė, Alfonsas Vilpišauskas, Audronė Petrašiūnaitė, Antanas Obcarskas, Eglė Velaniškytė, Pranas Griušys, Aušra Andziulytė, Elena Brazdžiūnienė, Aušra Vaitkūnienė, Judita Budriūnaitė, Gintautas Vaičys, Rolandas Karalius, Arvydas Martinaitis, Jovita Aukštikalnytė-Varkulevičienė, Agnė Liškauskienė, Alonas Štelmanas, Saulius Paliukas, Jūratė Jarulytė, Agnė Jonkutė, Ausma Bankauskaitė, Židrija Janušaitė, Povilas Ramanauskas, Milda Gailiūtė, Ignas Gleixneris, Milda Šležaitė. Kuratorė Aušra Vaitkūnienė, rengė LDS Kauno skyrius.

08 13–09 13 Aurio Radzevičiaus kūrybos paroda „Nežinomas autorius: tapybos objektai procese“. 09 10 autorius atliko performansą „Akcionizmas Kaune. Įkšp pirštą į mano žaizdą / Put your finger in my wound / tribute to Hermann Nitsch“.

09 19–12 31 10-oji Kauno bienalė. Mattios Vaccos (Italija) personalinė paroda „Žiemos pasaka“; Artūro Morozovo (Ukraina) personalinė paroda „Kikimoros gimimas“.

Keramikos muziejus (Rotušės a. 15, Kaunas)**2014**

12 05–2015 01 11 Daivos Ložytės skulptūrinių kompozicijų paroda „Jausenos“.

2015

Iki 01 12 Aldonos Keturakienės porceliano kūrybos paroda „Esi žydintis Dievo nasturtas“

01 16–02 20 paroda „Terra humana“. Kristinos Sereikaitės fotografijos, Beno Šarkos videokūrinys ir antikinių skulptūrų kolekcijos likučiai iš Kauno senamiesčio. 02 26–03 29 Marijos Griniuk (Lietuva / Danija) paroda „The Edge / Riba“.

03 06–04 26 IX tarptautinė Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos paroda „Pavasaris 2015“. Dalyvavo Kristina Ališauskienė, Kristina Ancutaitė, Arta Baltā (Latvija), Darius Barčas, Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, Giedrė Bardzilauskė, Isroildžon Baroti, Juris Bergins (Latvija), Inese Brants (Latvija), Maria Cotellessa (Švedija), Nerutė Čiukšienė, Konstancija Dzimidavičienė, Eglė Einikytė-Narkevičienė, Danutė Garlavičienė, Ineta Greiža, Dace Grinberga, Gundega Hagendorfa (visos trys – Latvija), Dalia Ivanauskaitė, Andrius Janulaitis, Jurgita Jasinskaitė, Vida Juškaitė, Irmantas Kazlauskas, Kārlis Knopkens (Latvija), Zofia Kosiorek (Lenkija), Valdas Kurklietis, Lida Kuzmienė, Loreta Kvietkauskienė, Eglė Labanauskaitė-Steponavičė, Žilvinas Labanauskas, Virginija Laužadienė, Danis Lesinš, Inese Line (abu – Latvija), Regina Lisauskienė, Eugenia Loginova (Latvija), Daiva Ložytė, Ričardas Lukošius, Eglė Maskaliūnaitė, Helga Ingeborga Melnbārde (Latvija), Mingailė Mikulėnaitė, Alma Daukšaitė-Mirzienė, Lilija Olšauskienė, Elisabeth Olszewska (Lenkija), Algimantas Patamsis, Kristina Paulauskaitė, Ona Petkevičiūtė, Skirmantas Petraitis, Milena Piršteliene, Arvydas Poška, Mindaugas Pridotkas, Domilė Ragauskaitė, Marius Ramonaitis, Marute Raude, Ainārs Rimicāns (abu – Latvija), Līga Skariņa (Latvija), Ilona Šauša (abi – Latvija), Agnė Šemberaitė, Rūta Šipalytė, Virginija Užusenytė, Rimas Vizgirda (JAV), Aldona Visockienė, Gražina Visockienė, Virginija Zabotkaitė, Žaneta Žvigure (Latvija). Organizatorė Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, kuratorius Juris Bergins.

05 07–06 29 Elvyros Teresės Petraitienės kūrybos paroda „Ugnelės dovanos“.

06 05–07 05 jaunųjų menininkų keramikos darbų paroda. Dalyvavo Greta Beleškaitė, Gabija Gataveckaitė, Tomas Zlotnikovas, Aurelija Kuriene, Viktorija Radionova, Justina Vitkutė, Laurynas Stanevičius, Justina Gedvilaitė, Celerina.

07 16–11 29 Sandro Baruzzi paroda „Užkerėti miestai“ ir Guglielmo Marthyno paroda „Poetiška visata“ (Italija). Kuratorius Enzo Fornaro.

09 10–10 18 Ingos Likšaitės kūrybos paroda „Nauji pasakojimai, parašyti medžiu ant vandens“.

09 16–10 18 Lolitos Grabauskienės odinių įrišų paroda „15 žingsnių su knyga“, skirta Kauno kolegijos 15 metų jubiliejui.

10 23–11 30 Kristinos Alšauskienės keramikos paroda „Pokalbiai“.

11 13–2016 01 10 paroda „Ironiškas porcelianinis sudie!“.

11 26–12 10 Mindaugo Karaliaus paroda-instaliacija „Skylanti vilna“.

12 04–2016 01 03 Kristinos Paulauskaitės keramikos paroda „Šviesos kodas“.

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai

(Vydūno al. 2, Kaunas)

2014

12 05–2015 01 16 tautodailininkės Zitės Levickienės grafikos paroda „Ką akys mato, o širdis jaučia...“.

2015

03 25–05 01 tautodailininkės Viktorijos Jurgutienės tapybos paroda „Sodžiaus peizažai“.

09 17–10 16 Bangučio Prapuolenio akvarelių paroda „Iš debesų...“.

Antano Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus (V. Putvinskio g. 64, Kaunas)**2014**

12 11–2015 01 18 paroda „Recesiją prisimenant“. Dalyvavo Stasys Eidrigevičius, Paulius Juška, Vilmantas Marcinkevičius, Saulius Kuizinas, Artūras Aliukas, Vilmantas Jusionis ir Gintaras Kamarauskas. Kuratorius Saulius Kuizinas.

2015

01 22–03 29 Aldonos Keturakienės spalvoto kaulų porceliano darbų paroda „Jos kambarys“.

04 10–05 03 Romualdo Čarnos kūrybos paroda.

05 07–06 07 Aleksandrio Olszewskio (Lenkija) kūrybos paroda „Tarp erdvės ir laiko“. Kuratorius Edmundas Saladžius.

06 11–07 11 Marguerite de Merode kūrybos paroda „Pėdsakai“. Kuratorė Benedetta Carpi de Resmini.

07 02–09 20 dr. Jauniaus Gumbio kolekcijos darbų, susijusių su dailininko A. Žmuidzinavičiaus namų istorija, paroda.

07 16–08 30 Alfredo Paulausko akvarelių paroda.

09 04–10 04 Andriaus Valiaus kūrybos paroda „Iliuzija tikiau...“. Kuratorė Eglė Komkaitė-Baltušnikienė.

09 29–10 31 Giedrės Gučaitės (1948–2014) kūrybos paroda „Gilesnės už jūrą jos mintys (Sir. 24,29)“.

10 01–2016 03 31 Lietuvos žydų gyvenimo iki Holokausto originalių dokumentų paroda iš Michailo Duško asmeninės kolekcijos.

10 09–11 08 Sigito Straigio skulptūrų paroda „Baltų takais“.

11 12–12 13 skulptoriaus Juozo Kėdainio (1915–1998) kūrinių paroda „Mintimis išvaikštinėjū kiekvieną lauko rėžį...“, skirta dailininko 100-osioms gimimo metinėms.

Istorinė LR prezidentūra (Vilniaus g. 33, Kaunas)**2015**

02 26–2016 12 01 paroda „Gimęs tai vietai ir toms pareigoms: Prezidentas Aleksandras Stulginskis“. Kuratorė Justina Minelgaite.

05 16–10 31 archyvinų fotografijų paroda „Dingęs Kaunas“ iš kolekcininko Antano Burkaus rinkinio. Kuratorė Justina Minelgaite.

06 25–2016 06 01 Louiso Raemaekerso (Nyderlandai) darbų paroda „Europa ant operacinio stalo“. Kuratorė Jovita Jankauskienė.

Ryšių istorijos muziejus (Rotušės a. 19, Kaunas)**2015**

04 03–05 03 Agnijos Germane (Latvija) tapybos paroda iš ciklo „Menas senuosiuose Lietuvos dvaruose“.

08 15–09 14 Virgilio Rusecko tapybos paroda iš ciklo „Menas senuosiuose Lietuvos dvaruose“.

M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus

(M. K. Čiurlionio g. 35, Druskininkai)

2014

12 12–2015 02 28 Daliutės Ivanauskaitės grafikos paroda „Laiko peizažai“.

2015

03 01–03 25 fotografijų paroda „Laiškai Čiurlioniui“. Kuratorė Regita Voitekianienė.

04 17–12 31 Eglės Valiūtės vitražų nuotraukų paroda „Sugrįžęs laikas“. Rekonstruotas 1993 m. muziejaus vidaus ekspozicijų salei sukurtas vitražų diptikas pagal M. K. Čiurlionio piešinius.

07 05–09 10 japonų medžio graviūrų paroda „*Allegro* Tekančios saulės šaliai“ (iš Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių), skirta M. K. Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms.

09 19–11 01 Broniaus Leonavičiaus kūrybos paroda „Vilniaus legendos“.

11 08–12 10 paroda „Pustelnikas. Paskutinis pasaulio taškas“, skirta M. K. Čiurlioniui atminti.

Vytauto Kazimiero Jonyno galerija

(M. K. Čiurlionio g. 41, Druskininkai)

2014

11 15–2015 03 30 Natalijos Luščinaitės-Krinickienės (1903–1998) ir Ramazano Krinicko (1904–1983) kūrybos paroda „Šimtmečiui prabėgus...“.

2015

04 02–05 15 Prano Griušio tapybos parodos „Magiškas realizmas“.

05 06–07 15 jubiliejinė Magdalenos Birutės Stankūnės-Stankūnienės (JAV) batikos ir tapybos paroda „Tolima žemė“. Kuratorė Vida Mažrimienė.

06 12–07 25 Australijos lietuviu Adolfo Vaičiūčio (1915–2015) jubiliejinė kūrybos paroda „Po liepsnų jančių dangum“. Kuratorė Vida Mažrimienė.

07 26–09 02 Eugenijaus Nalevaikos akvarelių paroda „Andante“. Kuratorė Vida Mažrimienė.

09 03–09 11 tarptautinio tapybos plenero „Raigardas 2015: figūra ir erdvė“ dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Guna Melersonė (Latvija), Gintaras Palemonas Janonis (Lietuva), Sergejus Grinėvičius (Baltarusija), Eugenijus Varkulevičius (Lietuva), Valentina Šoba (Baltarusija), Antanas Obcarskas (Lietuva), Ana Plavinskaja (JAV), Simonas Gutauskas (Lietuva), Anne Michelle Vrillet (Prancūzija), Lina Beržanskaitė-Trembo, Saulius Rudzikas, Elma Šturkaitė, Gerardas Raitas Šatūnas. Kuratorius Saulius Rudzikas.

09 11–10 26 Audronės Petrašiūnaitės tapybos paroda „Mano Liza eina pasivaikščioti“. Kuratorė Vida Mažrimienė.

10 10 atidaryta Petro Repšio poetams skirtų medalių paroda, surengta festivalio „Poetinis Druskininkų ruduo“ metu.

10 24–12 10 Stasio Ušinsko kūrybos paroda „Trys dimensijos“, skirta dailininko 110-osioms gimimo metinėms. Kuratorė Vida Mažrimienė.

Janinos Monkutės-Marks muziejus-galerija

(J. Basanavičiaus g. 45, Kėdainiai)

2015

Iki 01 31 kalėdinė lėlių paroda „Lėlių karalystė“.

02 06–04 04 šiuolaikinės tekstilės meno paroda „Azija–Europa“.

04 10–05 30 Romualdo Inčirausko kūrybos paroda „Kuo tikiu“.

06 05–07 12 Janinos Monkutės-Marks kūrybos paroda „Dovana tėviškei“.

07 17–08 30 muziejui-galerijai dovanotų kūrinių paroda. Dalyvavo Zinaida Dargienė, Zita Sodeikienė (JAV), Ina Nenortas (JAV), Vitolda Veriankaitė, Ilona Padimanskienė, Dalia Madrona Lopez (Švedija), Monika Lapinskaitė, Audrius V. Plioplys (JAV), Magdalena Birutė Stankūnė (JAV), Giedrė Valtaitė, Jūratė Petruškevičienė, Regina Palaitytė-Benson (JAV), Ada Sutkus (JAV), Philip Guesdon, Odon (abu – Prancūzija), Algirdas

Petrulis, Jūratė Mykolaitytė, Giedrė Žumbakienė (JAV), Egidijus Rudinskas, Nele Žirnaitė (Latvija), Aleksandras Macijauskas, Romualdas Požerskis, Stasys Padalevičius, Algimantas Kezys (JAV), Gintaras Česonis, Klaudijus Petrulis, Edita Rydhag (Švedija), Mindaugas Žarys, Viktoras Bieliauskas, Kristina Ancutaitė, Darius Barčas, Ričardas Širvelis, Ala Červonikova, Artūras Stančikas, Arūnas Augutis, Remigijus Kriukas, Viktoras Petravičius (JAV), Julius Urbanavičius, Antanas Adomaitis, Modestas Malinauskas, Airida Rekšytė, Vanda Baturienė, Mikalina Vyšniauskienė, Igoris Korsakovas, Julija Vosyliūtė, Maja Andrey (Šveicarija), Marina Majcen (Italija), Rodrigo M. Negreira (JAV), Raffaella Norcini Pala (Italija), Danuta Haremska (Norvegija), Kakuko Ishii, Mitsue Ito, Haruko Honma, Yukako Sorai, Kyoko Ueda, Ken Kagajo, Koko Shimomura, Junko Suzuki, Hideaki Kizaki, Rieko Yashiro, Yasuko Iyanaga (visi – Japonija), Erny Piret (Prancūzija), Sabine Zeiler (Vokietija), Aija Baumanė (Latvija), Jean-Michel Letellier ir Miki Nakamura Nid (Prancūzija / Japonija), Annamaria Atturo (Italija), Helena Santos (Portugalija), Heidrun Schimmel (Vokietija), Aud Bækkelund (Norvegija), Yolaine Frühauf (Šveicarija), Susan Bowman (Didžioji Britanija), Jeanine De Raeymaecker (Belgija), Marie Jeanne Boyon (Prancūzija), Esti Siti Amanah Gandana, Kahfati Kahdar (abi – Indonezija), Andrius Paulavičius, Danielle Boisselier (Prancūzija), Mariel Clarmont (Prancūzija), Cathrine Hansen (Norvegija), Indrė Stulgaitė-Kriukienė, Roman Kameš (Čekija), Hisako Kobayashi (JAV), Peter Miller (Japonija), Vida Sevruckienė, Kristina Meišutovič, Malgorzata Lachman (Lenkija), Juozas Lebednykas, Vladimiras Nikonovas.

09 04–10 17 IX tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Iš dėžės“. Kuratorės Žydrė Ridulytė ir Aušra Sedlevičiūtė. 10 23–12 06 respublikinė konkursinė keliaujanti tekstilės paroda „Baltų ženklai tekstilėje“. Dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Danguolė Brogienė, Rūta Narvydienė, Irena Piliutytė, Ona Staskevičienė, Lina Zavadskė, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Sarapienė. Kuratorė Birutė Sarapienė.

Antano Mončio namai-muziejus

(S. Daukanto g. 16, Palanga)

2014

11 08–12 11 paroda „Algis Kasparavičius. Ex Oriente Lux“.

12 13–2015 02 12 paroda „Valdas Ozarinskas. Filtrai“.

2015

02 14–05 14 paroda „Darius Čiuta ir Tomas Grunskis. PARAmetras“.

04 11–05 13 Gintaro Kuginio paroda „Architektūra be architektūros“.

05 16–06 29 paroda „Laura Guokė. Pasirinkimo kambarys“, skirta Europos muziejų nakčiai.

07 06–08 10 Augustino Griciaus-Gugos paroda „Piešiniai“.

08 04 Martos Vosyliūtės filmo „Humanitarės gyvenimas ir mirtis“ peržiūra.

08 12–09 09 Kęstučio Lupeikio paroda „Fragmentai“.

09 02–11 12 paroda „Vasaros akademija pagal Mončį“. I dalis.

09 16–09 19 kūrybinės dirbtuvės „At the water's edge“.

09 16–10 04 Rolando Marčiaus kūrybos paroda „Cirkuliacijos“.

10 10–11 10 tęstinio projekto „Menamos istorijos“ tarptautinė šiuolaikinės dailės paroda „(Ne)Riba“. Kuratorius Linas Liandzbergis. Dalyvavo Ričardas Bartkevičius, Mykola Bilous (Ukraina), Kristians Brekte (Latvija), Margrieta Dreiblate (Latvija), Andrus Joonas, August Kunnapu (abu – Estija), Linas Liandzbergis, Česlovas Lukenskas, Michael Merfenko (Ukraina), Ievgenii Petrov (Ukraina), Laisvydė Šalčiūtė, Arūnė Tornau, Alar Tuul (Estija), Vytautas Vasiliūnas, Andris Vitoliūš (Latvija), Marta Vosyliūtė, Kaspars Zarīns (Latvija), Arvydas Žalpyas.

Šiuolaikinio meno centras

(Vokiečių g. 2, Vilnius)

2014

10 17–2015 01 25 įvadinis Baltijos trienalės projektas „Prototipai“.

11 14–2015 03 11 Dainiaus Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“.

11 21–2015 01 11 tarptautinė paroda „Kitas matymas“. Kuratorė Julija Čistiakova.

2015

01 31–03 18 Raulio Meelio, Anu Vahtros ir Déneso Farkaso (Estija) paroda „Meel. Vahtra. Farkas_idealistinė funkcija“. Kuratorė Maria Arusio.

02 14–02 28 Matthew Shannono paroda „Barikada dviem savaitėms“ (ŠMC rūsių salė).

03 04–03 18 ezoterinės sektos AUJIK paroda „Manimi tekanti upė“. Kuratorė Neringa Bumbulienė.

04 10–05 24 paroda „t:kr:o:vė: po psichodelikos“. Dalyvavo Armando Andrade Tudela, Søren Andreassen, Dave Hullfish Bailey, „Inspection Medical Hermeneutics“, Vytautas V. Landsbergis, Jonas Mekas, Till Mycha/ „Fungiculture journal“, „The Otolith Group“, Yann Teytman. Kuratorius Lars Bang Larsen.

04 17–05 24 Žilvino Landzbergo paroda „Be karūnos“. Kuratorė Asta Vaičiulytė.

04 22–05 24 Liudviko Buklio paroda „Kaip liežuviui“. Kuratorius Post Brothers.

06 11–08 09 Erwino Wurmo (Austrija) paroda „Siauras namas“.

06 18–08 09 paroda „Nubrozinti vaizdai“. Dalyvavo Hito Steyerl, Harun Farocki, Pierre Huyghe, Dominique Gonzalez-Foerster, „Factum Arte“, Gintaras Didžiapetris, Seth Price. Kuratorė Inesa Brašiškė.

06 19–08 09 Ninos Beier (Danija) skulptūrinė instaliacija „Tileables“, specialiai pritaikyta ŠMC patalpoms.

06 19–08 09 menininkų dueto iš Kelno „//////////fur/////“ (Volker Morawe ir Tilman Reiff) interaktyvi paroda „No pain no game“.

08 05–08 16 filmų ir videodarbų programa „Žmogus. Materija. Mašina“. Kuratoriai Lukas Brašiškis ir Leo Goldsmith.

09 04–10 18 XII Baltijos trienalė. Dalyvavo Marcos Lutyens (JAV), Baltijos paviljonas, Nomedas ir Gediminas Urbonai, Goda Budvytytė ir Viktorija Rybakova, Robertas Narkus, Wojciech Bąkowski (Lenkija), Mark Raidpere (Estija), Vitalijus Strigunkovas, Lukasas Jastrubczak (Lenkija), Erki Kasemets (Estija), Mikko Kuorinki (Suomija), Gizela Mickiewicz (Lenkija), „Brud“ (Lenkija), Nick Bastis (JAV) ir Darius Mikšys (Lietuva), Kipras Dubauskas, „gerlach en koop“ (Nyderlandai), „The Oceans Academy of Arts“ (Latvija / Nyderlandai), Kaspars Groševs ir Ieva Kraule (Latvija), Jay Tan (Didžioji Britanija / Nyderlandai), Margarida Mendes (Portugalija) ir Jennifer Teets (JAV), Zofia Rydet (Lenkija), Bianka Rolando (Lenkija), Gerda Paluišytė. Renginių programoje dalyvavo Valentinas Klimašauskas, Margarida Mendes (Portugalija) ir Jennifer Teets (JAV), Perrine Baillieux (Prancūzija), „Post Brothers“ (JAV / Lenkija), Adam Kleinman (JAV / Nyderlandai). Kuratorė Virginija Januškevičiūtė.

11 13–2016 01 06 paroda „Ne apie žodžius“. Dalyvavo Øyvind Aspen, Jos de Gruyter ir Harald Thys, Daniel Dewar ir Grégory Gicquel, D.O.R., Kipras Dubauskas, Lili Dujourie, Laurent Dupont, Mai Hofstad Gunnes, Hannah Heilmann, Anders Holen, E.B. Itso, Kalin Lindena, Maria Loboda, Valérie Mannaerts, NUG, Michael van den Abele. Kuratorės Ūla Tornau ir Asta Vaičiulytė.

11 18–2016 01 06 Marzenos Nowak (Lenkija) tapybos ir objektų paroda „Tarp“.

11 20–2016 01 06 Vytenio Jankūno kūrybos paroda „Pakeleivis“.

11 27–2016 01 06 Emilijos Škarnulytės kūrybos paroda „QSO Iešis“.

12 04–2016 01 06 Viktorijos Rybakovos vienos knygos paroda „Mintys yra gyvos“.

GALERIJOS**LDS galerija „Arka“** (Aušros Vartų g. 7, Vilnius)**2014**

12 27–2015 01 24 jaunųjų menininkų paroda, skirta Baltijos kelio 25-mečiui „Baltas lapas. Trys versijos“.

2015

02 03–02 21 grupės „Aqua 12“ akvarelės darbų paroda „Skaidrumo palie(s)ta“. Dalyvavo Eugenijus Nalevaika, Osvaldas Jablonskis ir kt. Kuratorė Saulė Urbonavičiūtė. 02 03–02 21 Raimondo Jatkevičiūtės-Kasparavičienės skulptūrų ir tapybos paroda „Pasikartojimai“.

02 03–02 21 tapybos plenero Italijoje dalyvių kūrinių paroda „Šviesos spalva“. Dalyvavo Dalia Kasčiūnaitė, Rimas Zigmantas Bičiūnas, Vytenis Lingys, Jonas Daniliauskas, Paulius Juška. Organizatorius Edvidas Žukas.

03 03–03 21 5-oji Lietuvos kaligrafijos ir rašto meno paroda, skirta Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo ir lietuviškos spaudos atgavimo 110-osioms metinėms. Kuratorė Lidija Kuklienė.

03 03–03 21 Juozapo Miliūno pastelės darbų paroda „Tylos garsai“.

03 03–03 21 paroda „Moteris žanrų žaismėje“, skirta šv. Kazimierui ir Tarptautinei moters dienai. Dalyvavo Aleksandras Vozbinas, Aistė Gabrielė Černiūtė, Jūratė Kazakevičiūtė. Kuratorius Aleksandras Vozbinas.

03 31–04 18 Lino Beržanskų-Trembo tapybos paroda „Pasilik...“.

03 31–04 18 tapybos ir dokumentinės fotografijos paroda „Vilniaus polonezas Lietuvai“. Dalyvavo Žygimantas Augustinas, Gintaras Palemonas Janonis, Bronius Gražys, Romas Balinskas, Linas Liandzbergis, Sigita Maslauskaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Raimonda Jatkevičiūtė-Kasparavičienė, Jolanta Kyzikaitė, Ina Budrytė, Andrius Giedrimas, Miglė Kosinskaitė, Arūnė Tornau, Augustinas Savickas. Kuratorė Arūnė Tornau.

04 28–05 16 LDS kasmetinė tapybos paroda „Ar(t)chivas“. Dalyvavo 99 autoriai. Idėjos autorius Algimantas Biguzas.

05 22–06 13 Isidore Krapo (Prancūzija), Lilijos Puipienės, Editos Dalios Rakauskaitės kūrinių paroda „Vanduo po tiltu / Water under the bridge“.

05 26–06 13 apžvalginė LDS paroda „Piešinys 2015. Per formą – į turinį“.

06 19–07 11 IX tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Iš dėžės / Out of the box“. Kuratorės Žydrė Ridulytė ir Aušra Sedlevičiūtė.

06 19–07 11 Liucijos Kryževičienės-Hutcheon kūrybos paroda „Miestas. Metų laikai“.

06 19–07 11 tekstilininkės Alehandros Gutiérrez Moyos (Kosta Rika) meninis-socialinis projektas „WonderWomen Art Bra / Nuostabi moteris – meninių liemenėlių kolekcija“.

07 21–08 08 Adomo Matulaisko grafikos darbų paroda „Vilniaus miesto ženklai“.

07 21–08 08 Algimanto Biguzo pastelų, objektų ir piešinių paroda „Pop“.

07 21–08 08 tarptautinė paroda-projektas „Atminties pėdsakai“. Dalyvavo Eli Acheson-Ellmassry (Didžioji Britanija), Carmen Cantabella (Ispanija), Ina Mindiuz (Ispanija), Saulė Urbanavičiūtė (Lietuva), Almyra Weigel (Vokietija). Kuratorė Ina Mindiuz.

07 21–08 08 paroda „Sveiki gyvi, maestro Pranciškau Smuglevičiau!“, skirta Vilniaus dailės mokyklos patriarcho Pranciškaus Smuglevičiaus 270-osioms gimimo metinėms. Dalyvavo Artūras Aliukas, Romualdas Balinskas, Robert Blui, Gintaras Palemonas Janonis, Gintaras Jocius, Paulius Juška, Vytenis Lingys, Sigita Maslauskaitė, Jaroslavas Rokickis, Sigitas Staniūnas, Saulius Kruopis, Mikalojus Povilas Vilutis, Aleksandras Vozbinas, Ričardas Zdanavičius (kuratorius).

09 15–10 06 knygos meno paroda „Iliustracija ir knyga“. Kuratorės Nijolė Šaltenytė ir Ieva Babilaitė.

09 15–10 06 knygos meno parodos „Iliustracija ir knyga“ lydinčioji paroda – 2012 metų knygos meno parodos laureatės Ievos Babilaitės kūryba.

09 15–10 06 knygos meno parodos „Iliustracija ir

knyga“ lydinčioji paroda – knygos meno dailininko Rimvydo Kepežinsko kūryba.

10 07–10 31 keliaujanti paroda „Salvadoras Dali ir Pablo Picasso“ iš Aleksandro Šadrino kolekcijos.

11 05–11 28 jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektros“, skirta LDS 80-mečiui. Dalyvavo Dalia Kasčiūnaitė, Kostas Dereškevičius, Algimantas Kuras, Arvydas Šaltenis, Algimantas Švėgžda, Algirdas Taurinskas, Petras Repšys, Anatolijus Klemencovas, Patricija Gilytė, Agnė Jonkutė, Andrius Kviliūnas, Ramūnas Grikevičius, Juozas Lebednykas, Rimantas Milkintas.

12 08–2016 01 09 paroda „Lietuviškas noktjurnas“, skirta Josifo Brodskio lyrikai lietuviška tematika. Rengė leidykla „Iskusstvo“ (Rusija) ir LDS galerija „Arka“.

12 08–2016 01 09 paroda „Natiurmortas. Šiuolaikinis kontekstas tradicijoje“. Dalyvavo Mindaugas Skudutis, Eugenijus Cukermanas, Linas Liandzbergis, Gintaras Palemonas Janonis, Aleksandra Jacovskytė, Valentinas Antanavičius, Ina Budrytė, Jūratė Mykolaitytė, Bronius Gražys, Arūnė Tornau, Andrius Miežis, Rūta Šipalytė, Martynas Gaubas, Saulius Dastikas, Aleksandras Vozbinas, Marius Strolia, Romualdas Balinskas, Kristina Inčiūraitė, Miglė Kosinskaitė, Nomedas Marčėnaitė, Kunigunda Dineikaitė, Grytė Pintukaitė, Salomėja Jas-trumskytė, Marius Jonutis, Ričardas Bartkevičius, Kristina Norvilaitė, Vytautas Tomaševičius, Gediminas Piekuras ir kiti. Parodos iniciatorė ir kuratorė Meda Norbutaitė.

LDS šv. Jono gatvės galerija (Šv. Jono g. 11, Vilnius)**2015**

01 14–01 31 Leono Pivoriūno meninių kompozicijų ir Eimanto Pivoriūno fotografijų paroda „Pinigų siena“. 02 04–02 28 tarptautinė vaikų knygų iliustracijų paroda „Baltijos iliustracija“. Dalyvavo Kaspar Jancis, Liisa Murdvee, Anne Pikkov, Marja-Liisa Plats (visi – Estija), Anete Melece, Dāvis Ozols (Latvija), Irena Daukšaitė-Guobienė, Rasa Joni, Asta Kulikauskaitė Rastauskienė, Deimantė Rybakovienė, Jurga Šarmavičiūtė, Ula Šimulytė, Marius Zavadskis.

03 04–03 21 jaunųjų menininkų paroda „Šventė“ iš ciklo „Jaunųjų prisistatymai“. Dalyvavo Dovydas Alčauskis, Margarita Božkaitė, Eglė Butkutė, Ieva Gudmonaitė, Monika Ivaškaitė, Donata Minderytė, Eglė Petrošytė, Eglė Puodžiūnaitė ir Birutė Remeikytė. Kuratorė Monika Ivaškaitė.

03 04–03 22 projektas „Jaunųjų prisistatymai“. Tapybos darbų paroda „Šventė“.

03 25–04 11 Aloyzo Stasiulevičiaus tapybos bei piešinių, Lilijos Valatkienės fotografijų paroda „Ko Gediminas nespavo“. Parodos kuratorė Lilija Valatkienė.

04 15–05 09 Jovitos Aukštikalnytės-Varkulevičienės tapybos paroda „Paribio portretai. Pašnekesiai“.

05 13–05 30 tarptautinio Lietuvos ir Lenkijos menininkų projekto objektų paroda „Šnabždesiai IV“. Dalyvavo Aušra Andziulytė, Aistė Juškevičiūtė, Audrius Šumskas, Gvidas Latakas, Gintautas Vaičys, Jolanta Galdikaitė, Ewa Pohlke, Wiesław Wachowski. Kuratorius Gintautas Vaičys.

05 13–05 30 Sigito Straigio skulptūrų paroda „Kalbėjimas medžiu“.

06 03–06 27 tarptautinė lietuvių, vokiečių ir austrių menininkų paroda „Neplanuotos istorijos“. Dalyvavo Annette Wirtz (Vokietija), Hannah Feigl (Austrija), Aistė Kirvelytė, Orūnė Raudonė.

06 03–06 27 tarptautinė tapytojų paroda (Lietuva / Vokietija) „Somnolencija. Po 20 metų“.

06 11–06 27 VDA Grafikos katedros studentės Justinos Bukantaitės magistro darbo gynimas ir paroda „Nuolatinėje dabartyje, nuolatinėje kaitoje“.

06 25–06 28 tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius '15“ eksponuoti skulptoriaus Rimanto Milkinto kūriniai.

07 15–08 06 projekto „Menamos istorijos“ tarptautinė šiuolaikinės dailės paroda „(Ne)Riba“. Dalyvavo Ričardas Bartkevičius, Mykola Bilous (Ukraina), Rima Blažytė, Kristians Brekte (Latvija), Margrieta Dreiblate (Latvija),

Andrius Erminas, Audrius Gražys, Kęstutis Grigaliūnas, Mārite Guščika (Latvija), Andrus Joonas (Estija), Džiugas Katinas, August Kunnapu (Estija), Linas Liandzbergis, Česlovas Lukenskas, Michael Merfenko (Ukraina), Ievgenii Petrov (Ukraina), Laisvydė Šalčiūtė, Arūnė Tornau, Alar Tuul (Estija), Vytautas Vasilūnas, Arturas Valiauga, Andris Vitoliņš, Marta Vosyliūtė, Kaspars Zarinš (Latvija), Arvydas Žalpins. Kuratorius Linas Liandzbergis.

08 05–08 18 Onos Kreivyčės-Naruševičienės jubiliejinė keramikos paroda „Šviesos siekiai“.

08 20–09 18 Konstancijos Dzimidavičienės keramikos paroda „Laiko ratu“.

09 16–10 03 paroda „Terezino vaikų piešiniai“. Rengė Čekijos Respublikos ambasada.

09 30–10 24 Valdo Bubelevičiaus retrospektyvinė kūrybos paroda „Vilniau!“, skirta dailininko 60-mečiui.

10 29–11 14 Vilniaus skulptorių kūrinių paroda „80-mečio susitikimas“.

11 18–12 05 Mykolo Gedimino Pašausko kūrybos paroda „Genų inžinerija“.

11 18–12 05 paroda „Gyvenimai ant stiklo plokštelės“, skirta dailininkui, skulptoriui, medalininkui, dizaineriui Stasiui Leonui Makaračiui (1938–2014) atminti.

11 18–12 05 Eglės Lekevičiūtės kūrybos paroda „Neliesti“.

VGMC galerija „Kairė–dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)**2015**

01 14–01 31 Eglės Ridikaitės kūrybos paroda „Palikimas (Babutas skarialis)“.

02 03–02 28 Eglės Gineitytės kūrybos paroda „Ėjimas į sodą“.

02 03–02 28 Elenos Grudzinskaitės kūrybos paroda.

03 03–03 28 Sławomiro Ćwieko, Paweło Kwiatkowskio ir Krzysztofa Tomalskio (Lenkija) grafikos darbų paroda.

03 31–04 25 Jono Čepo kūrybos paroda „Nuėjimai ten pat“.

03 31–04 25 Mato Dūdos kūrybos paroda „Atspaus-tas spaudžiasi. Švieselė“.

04 28–05 23 Eglės Vertelkaitės kūrybos paroda „Glosos“.

06 04–06 27 paroda „Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“.

06 30–07 25 Tomos Šlimaitės kūrybos paroda „Ar čia viskas?“.

06 30–07 25 Jurgio Bernatono ir Algirdo Jako kūrybos paroda.

09 11–10 03 paroda „Vilnietė. Sofija Urbonavičiūtė-Subačiuvienė (1915–1980)“. Kuratorė Ieva Burbaitė.

10 06–10 31 Petro Mazūro piešinių ir objektų paroda „Kai viltis tampa strategija“.

11 03–11 28 Laisvydės Šalčiūtės kūrybos paroda „(Melo)dramos. Isterija“.

12 01–12 19 Ksenijos Jaroševaitės kūrybos paroda „Iš mano sandėliuko“ (ekspozicijų salė „+“).

12 01–12 19 Kęstučio Grigaliūno paroda „1944–45“. Ins-taliacija, kilnojamas paminklas ar atminties vieta.

LDS Pamėnkalnio galerija

(Pamėnkalnio g. 1/13, Vilnius)

2015

01 09–01 31 Audriaus Janušonio skulptūrų paroda „Čia – kaip visur“.

02 03–02 28 Vlodo Karatajaus (1925–2014) tapybos paroda „Retrospektyva“.

03 04–03 24 Dainiaus Trumpio kūrybos paroda „Lan-gai“.

03 27–04 18 grupės „Kuklus klanas“ (buvę „Eurostardartai“) tapybos paroda „Trumpa iššvaistyto laiko istorija“. Dalyvavo Konstantinas Gaitanži, Agnė Jonkutė, Jonas Jurcikas, Eglė Karpavičiūtė, Jolanta Kyzikaitė.

04 22–05 12 edukacinė keramikos meno paroda „Am-žinas ratas. Konstravimas“.

04 23–05 13 tapybos paroda „ad Originem“. Dalyvavo Agnė Kulbytė, Algimantas Černiauskas, Artūras Mitinas, Gytis Aštrauskas, Henrikas Čerapas, Kristina Mažeikaitė, Simona Meriauskaitė.

05 21–06 13 Evelinos Paukštytės kūrybos paroda „Kosmosas ir ašaros“.

06 19–07 11 Latvijos meno paroda „30 x 30“. Dalyvavo Ivars Maillitis ir Inese Mailite, Miķelis Fišers, Leonards Laganovskis, Kristaps Ģelzis, menininkų grupė „Famous Five“, Jānis Mitrēvics, Maija Kurševa, Ēriks Božis, Katrīna Neiburga, Kaspars Podnieks, Kristiāns Brekte, Artūrs Bērziņš, Ivars Drulle, Kristaps Ancāns, Andris Vitolinš, Margrieta Dreiblate, Andris Gražis, Anna Heinrichsone, Ginters Krumholcs, tekstinė grupė „Orbīta“, Krišs Salmanis, Kirils Panteļejevs, Glebs Panteļejevs. Kuratoriai Raimonds Kalējs ir Uldis Jaunzems-Pētersons.

07 15–08 06 projekto „Menamos istorijos“ tarptautinė šiuolaikinės dailės paroda „(Ne)Riba“. Dalyvavo Ričardas Bartkevičius, Mykola Bilous (Ukraina), Rima Blažytė, Kristians Brekte (Latvija), Margrieta Dreiblate (Latvija), Andrius Erminas, Audrius Gražys, Kęstutis Grigaliūnas, Māriete Guščika (Latvija), Andrus Joonas (Estija), Džiugas Katinas, August Kunnapu (Estija), Linas Liandzbergis, Česlovas Lukenskas, Michael Merfenko (Ukraina), Ievgenii Petrov (Ukraina), Laisvydė Salčiūtė, Arūnė Tornau, Alar Tuul (Estija), Vytautas Vasiūnas, Arturas Valiauga, Andris Vitolinš, Marta Vosyliūtė, Kaspars Zarinš (Latvija), Arvydas Žalpus. Kuratoriai Linas Liandzbergis.

08 11–09 02 tarptautinė šiuolaikinės tapybos paroda „Art & Response / Ability“. Dalyvavo Kristians Brekte (Latvija), Jonas Gasiūnas, Helēna Heinrichsone (Latvija), Ieva Iltnerė (Latvija), Toomas Kuusing (Estija), Laurentsius (Estija), Linas Liandzbergis, Vilmantas Marcinkevičius, Aleksejs Naumovs (Latvija), Kaido Ole (Estija), Eglė Ulčickaitė.

09 04–09 19 projekto „Art & Response / Ability“ tarptautinė menininkų ir meno studentų paroda „Kaip tas įvyko“. Parodoje pristatyti Kuldygos (Latvija) vasaros mokykloje surengto tarptautinio plenero dalyvių kūriniai. Plenerė dalyvavo 30 studentų iš Lietuvos, Latvijos ir Prancūzijos. Tapybos meistriškumo pamokas studentams surengė Linas Liandzbergis, Johnas Cornu (Prancūzija), Andris Eglitis (Latvija).

09 25–10 14 Edmundo Saladžiaus kūrybos paroda „Regėjimai“.

10 16–11 07 VIII tarptautinio keramikos simpoziumo „Mes“ paroda „Redukcija 2015“, skirta Lietuvos dailininkų sąjungos 80-mečiui. Dalyvavo Juozas Adomonis, Kristina Alšauskienė, Kristina Ancutaitė, Giedrė Bardzilauskė, Darius Barčas, Daina Vanagaitė-Belžakienė, Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, Juris Bergins (Latvija), Daina Daukšienė, Konstancija Dzimidavičienė, Jovilė El-Mansour, Jolanta Galdikaitė, Daina Gaizauskaitė, Dalia Ivanauskaitė, Nomedas Jakūnienė, Saulius Jankauskas, Andrius Janulaitis, Jurgita Jasinskaitė, Ramutė Juršienė, Zofia Kosiorek (Lenkija), Edita Jakubonytė-Kybartienė, Loretta Kvietkauskienė, Žilvinas Labanauskas, Virginija Laužadienė, Regina Lisauskienė, Elzbieta Lengvinaitė, Sigitas Lukošius, Eglė Maskaliūnaitė, Laima Mačiulaitytė, Eglė Einikytė-Narkevičienė, Augustė Olšauskaitė, Lilija Olšauskienė, Kristina Paulauskaitė, Algimantas Patamsis, Audronė Pikturnienė, Arvydas Poška, Domilė Ragauskaitė, Marius Ramonaitis, Gražina Sakalauskaitė, Laurynas Stanevičius, Agnė Šemberaitė, Virginija Užusenytė, Aldona Visockienė, Virginija Zobotkaitė. Organizatorė Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, kuratoriai Juris Bergins.

11 13–12 04 Eimučio Markūno kūrybos paroda „Prieblandos zona“.

Dailininkų sąjungos galerija (Vokiečių g. 2, Vilnius) **2015**

01 23–02 14 Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Roberto Antinio paroda „Paišiniai“.

03 12–03 26 Eglės Einikytės-Narkevičienės skulptūrinių keramikos paroda „Tyras“.

04 01–04 18 XXXIX Lietuvos humoristinių, satyrinių piešinių ir karikatūrų paroda „Stot! Humoras eina!“.

04 24–05 09 tapytojo Vytauto Dubausko 2014–2015 m. sukurtų darbų paroda „Tiesioginė transliacija“.

05 15–06 05 šiuolaikinio meno paroda „Tas pats mąstymo / mąstymo būdas“. Dalyvavo Eimutis Markūnas, Židrija Janušaitė, Mantas Maziliauskas, Agnė Jonkutė, Rolandas Marčius, Jovita Aukštikalnytė-Varkulevičienė, Jūratė Jarulytė, Andrius Zakarauskas, Julija Pociūtė, Milda Gaillūtė, Giedrius Zaura, Aistė Dabkevičiūtė, Povilas Ramanauskas, Mykolė Ganusauskaitė, Karolis Vaivada, Rosanda Sorakaitė, Eglė Ulčickaitė. Projekto idėjos autoriai Povilas Ramanauskas, Andrius Zakarauskas. Kuratoriai Povilas Ramanauskas.

06 11–07 02 Arūnės Tornau kūrybos paroda „Nykstantys vaizdiniai“.

06 25–06 28 Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Kęstučio Grigaliūno kūrybos retrospektyva tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius '15“.

07 23–08 07 Vytauto Kibildžio kūrybos paroda „Medžio grafika“.

08 26–09 04 paroda „Zachor. Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“ iš Konrado Adenauerio fondo (Berlynas).

09 09–09 30 Lino Liandzbergio kūrybos paroda „Dru gelio efektas“.

10 09–10 23 Nijolės Vilutienės kūrybos paroda „Nuoga gamta“.

10 30–11 13 Kęstučio Lupeikio tapybos paroda „Come Together“.

11 18–12 09 d. Ramūno Čeponio kūrybos paroda „Veidas. Transformacijos“.

LDS galerija „Meno parkas“ (Rotušės a. 27, Kaunas) **2015**

Iki 01 15 Mindaugo Pridotko keramikos paroda „Autoportretas su rankomis“.

01 21–02 14 Alekso Andriūškevičiaus paroda „Litrožis“.

01 22–02 14 Vladimiro Kasatkino kūrybos paroda „Kaip gyveni dailininkas? – paskambink seneliui...“, skirta 90-osioms dailininko gimimo metinėms.

02 18–03 14 Eglės Ulčickaitės kūrybos paroda „Laikinos vietos (kol manęs čia nebuvo)“.

02 20–03 14 Antano Obcarko kūrybos paroda „Europos galerijų WC: personalinis tyrimas“.

03 17–04 10 Židrijos Janušaitės kūrybos paroda „Vienatvės. Prisilietimai“.

03 17–04 10 Julijos Pociūtės kūrybos paroda „Trys atspindžio pusės“.

04 17–05 09 Povilo Ramanausko kūrybos paroda „Už horizonto“. Projekto „Jaunieji. Žalia sąmonė-5“ dalis.

04 17–05 09 Arvydo Žalpio kūrybos paroda „Pasakojimai. Tas Žmogus. (Neparašyta biografija)“.

05 14–05 27 videoprojekto „Sutvarkta kūrybos“ („Made in Art“). Kuratorė Catherine Guilbot (Prancūzija).

05 15–06 13 Alfonso Vilpišausko tapybos paroda „Dvasinė vienonė“.

05 28–06 13 Simonos Lukoševičiūtės kūrybos paroda „Laiko fragmentai“.

07 09–08 09 šiuolaikinės tapybos festivalio „Kartos XY.Z?“ lydinčioji paroda „Tikrovės aktualumas“. Dalyvavo Arvydas Brazdžiūnas-Dusė, Ignas Gleixneris, Pranas Griušys, Židrija Janušaitė, Jūratė Jarulytė, Agnė Jonkutė, Eimutis Markūnas, Saulius Paliukas, Povilas Ramanauskas, Rosanda Sorakaitė, Gintautas Vaičiys, Arvydas Žalpus. Kuratorė Aušra Vaitkūnienė, rengė LDS Kauno skyrius.

08 06–08 22 Rosandos Sorakaitės kūrybos paroda „Kažkas panašaus“.

08 27–09 19 Andruso Joonaso (Estija) paroda „Proto banglentininkas, T 3“.

09 03–09 19 XII fotomeno festivalio paroda „Kaunas Photo“.

09 25–10 20 paroda „Iš archyvų“, skirta LDS 80-mečiui.

10 23–11 17 tarptautinis projektas „Trys keliai, vienas tikslas“. Dalyvavo Zahra Hassanabadi (Airija / Vokietija), Agnė Jonkutė, Judith Lesur (Prancūzija).

11 19–12 08 projekto „Tekstilės interpretacijos: Zenonas Varnauskas, grupės „Esame“ ir „Moterys mene“ surengta tarptautinė paroda. Dalyvavo Zenonas Varnauskas (1923–2010), Birutė Sarapienė, Virginija Kirvelienė, Marijona Sinkevičienė, Saulė Urbanavičiūtė,

Almyra Weigel (Vokietija), Dovilė Riebschlager (JAV), Solveiga Vaitkutė, Ina Mindiuz, Asta Masiulytė (Ispanija), Eli Acheson-Elmassry, Wanda Zyborska, Angela Davies (Velsas, Didžioji Britanija). Kuratorė Ina Mindiuz. 11 20–12 15 Evaldo Pazuos kūrybos paroda „Ne Priklusomi“.

LDS Klaipėdos galerija

(Bažnyčių g. 4 / Daržų g. 10, Klaipėda)

2015

Iki 01 15 kalėdinė meno kūrinių paroda-pardavimas.

02 05–03 05 Žydrūnės Kriūkaitės-Juciuvienės tekstilės darbų paroda „Monochromija“.

04 02–04 30 Kunigundos Dineikaitės tapybos paroda „Myliu šią mėlyną“.

04 30–06 03 respublikinė konkursinė keliaujanti tekstilės paroda „Baltų ženklai tekstilėje“. Dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Danguolė Brogienė, Rūta Narvydienė, Irena Piliutyte, Ona Staskevičienė, Zavadskė, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Sarapienė. Kuratorė Birutė Sarapienė. 08 12–09 17 IX tarptautinės tekstilės miniatiūrų biennialės paroda „Iš dėžės / Out of the box“. Kuratorės Žydrė Ridulytė ir Aušra Sedlevičiūtė.

09 18–10 22 Narvos miesto dailininkų asociacijos „Vestervali“ paroda „Narvos mozaika“. Dalyvavo Anna Pyartel, Kuzi Zvereva, Boris Uvarovit, Elena Kuznecova, Anatolij Romanov, Genadija Kurlenkova, Vera Lantsova, Shamil Alijevas, Olga Turina, Irina Sopina, Olga Loginova, Tatjana Sonya, Inese Dubovaja, Vladimir Smirnov, Marija Sidorenko, Vadim Erokhin, Natalija Kapaeva, Irina Kivimäe, Valerija Boltushina ir Igor Vishnyakov.

09 18–10 22 Narvos miesto (Estija) dailininkų asociacijos „Vestervali“ paroda „Narvos mozaika“.

10 16–11 12 Gražvydos Andrijauskaitės autorinės grafikos paroda.

LDS Klaipėdos galerijos filialas

„Herkaus“ galerija (H. Manto g. 22, Klaipėda)

2015

Iki 01 22 Evgėnijos Sarkisian (Prancūzija) tapybos paroda. 01 22–02 19 Mariaus Mindaugo Danio tapybos paroda „Belaukiant pavasario“.

02 20–03 09 Juozo Vosylius jubiliejinė tapybos paroda.

03 27–04 17 Marytės Dominaitės-Gurevičienės kūrybos paroda „Revizija“.

04 22– 05 13 Gintaro Pankevičiaus tapybos paroda.

05 14–06 10 Eglės Einikytės-Narkevičienės keramikos paroda „Tyras“.

06 11–07 08 Ričardo Garbačiausko tapybos paroda.

08 07–09 03 tapybos paroda „Grįžta į Tėvynę“, skirta M. K. Oginskio 250-osioms metinėms.

09 24–10 21 Editos Suchockytės grafikos paroda „Be-galybė“.

11 12–12 10 Nijolės Vilutienės grafikos ir piešinių paroda „Nuoga gamta“.

LDS galerija „XX“ (Laisvės a. 7, Panevėžys)

2015

01 09–01 28 Jolantos Rudokienės piešinių paroda „Lūžio taškas“.

01 30–02 11 Juozo Lebednyko skulptūrų, fotografijų ir videodarbų paroda „Myliu Indiją“.

02 13–03 04 Tomo Rudoko kūrybos paroda „Netapyba“.

03 06–03 25 Osvaldo Juškos tapybos paroda „Sparnų pristatymas“. Kuratorės Rūta Grikevičienė ir Jurga Speičienė.

03 27–04 21 Naglio Ryčio Baltušniko monumentalių mozaikų paroda „79,99“.

04 24–05 13 Lino Jusonio tapybos paroda „Anapus laiko, laukiant, kol tai nutiks“.

05 20–06 12 paroda „Panevėžio dailės dienos. Jaunieji“. Dalyvavo Tadas Gindrėnas, Vaiva Čyvaitė, Arminas Stanulevičius, Darius Misiūnas, Nojus Petrauskas, Rūta Povilaitytė, Marija Rudokaitė, Monika Kučiauskaitė.

07 15–08 31 XIII tarptautinio tapytojų plenero „Panevėžys 2015“, skirto Kaziui Naruševičiui atminti, dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Emilija Taločkienė, Tomas Rudokas, Viktor Nikalayev (Baltarusija), Viktorija Krupskaja (Baltarusija), Marija Azizulova (Rusija), Natalia Baeva (Rusija), Peter Pollag (Slovakija). Projekto vadovas Tomas Rudokas. 09 18–10 07 Jovitos Aukštikalnytės-Varkulevičienės tapybos ir piešinių paroda „Paribio portretai. Be kaukės“. 10 21–11 11 Sauliaus Saladūno fotografijų paroda „Matomas, esamas – nematytas Panevėžys“. 11 13–12 02 Egidijaus Radvensko objektų paroda „Refleksijos“.

Galerija „Vartai“ (Vilniaus g. 39, Vilnius) **2015**

01 08–02 07 Jurgos Barilaitės paroda „Abrakadabra“. 01 08–02 07 Indriko Gėlio kūrų paroda. 04 14–05 23 Igno Krunglevičiaus paroda „Privatus sintaksės virusas“. 06 11–08 08 Ervino Wurmo (Austrija) kūrų paroda „Interpretacija“. Kuratorius Amer Abbas. 09 08–10 10 paroda „Šampano narvas“. Dalyvavo Adrian Buschmann, Anne Cathrin Ulikowski, Dörte Oppermann, Lilli Thießen. 10 02 Abrahamo Brody (JAV) performansas „Smuikininkas yra čia“. 10 27–11 27 paroda „Pradžios / Beginnings“. Dalyvavo Angela Bulloch, Tim Kluikoit, grupė „SOSka“, Augustas Serapinas, Liam Gallick, Juctin Morin, Lina Lapelytė, Ugnius Gelguda, Quim Paskard. Kuratorė Neringa Bumblienė.

Galerija „Šofar“ (Mėšinių g. 3A/5, Vilnius) **2015**

06 19–07 21 Konstantino Eugenijaus Šatūno kūrų paroda. 07 22–09 21 Valerijano Dombrovskio (1935–2015) kūrų paroda. 09 24–10 14 Simono Gutausko tapybos paroda.

Galerija „Aidas“ (A. Jakšto g. 9, Vilnius) **2015**

Patalpos Trakų g. 13, Vilnius:
01 16–02 07 Algirdo Petrulio (1915–2010) tapybos paroda, skirta dailininko gimimo 100-mečiui. 02 10–02 28 Adomo Makarevičiaus tapybos paroda „Abstrakti tikrovė“. 03 03–03 24 Vynganto Paukštės tapybos paroda. 03 25–04 11 Deimos Katinaitės tapybos paroda „Spalvos 3 / Colors 3“. 04 14–04 30 Manuelo Ugo-Ehrlich (Šveicarija) tapybos paroda „Gyvenimas ir pojūčiai“. *Patalpos Užupio g. 16, Vilnius:*
06 02–06 27 tapybos paroda „Natiurmortas-3“. Dalyvavo Valentinas Antanavičius, Romualdas Kunca, Bronius Gražys, Adasa Skliutauskaitė, Sigita Maslauskaitė, Vyngantas Paukštė, Rasa Jonė Šataitė-Rudėnienė, Algis Kęskauskas, Vytautas Kasiulis, Pranas Gailius, Vaidotas Žukas, Audronė Petrašiūnaitė. 07 28–08 25 Andriaus Giedrimo tapybos paroda. *Patalpos A. Jakšto g. 9, Vilnius:*
12 02–12 31 tapybos paroda „Trys menininkų kartos“. Dalyvavo Valentinas Antanavičius, Bronius Gražys, Vyngantas Paukštė, Algirdas Petrulis (1915–2010), Klaudijus Petrulis (1951–2014), Adasa Skliutauskaitė, Rasa Jonė Šataitė-Rudėnienė, Linas Leonas Katinas, Loreta Zdanavičienė, Jūratė Mykolaitytė, Gabrielė Šermukšnytė, Vytautas Tomaševičius, Deima Katinaitė, Adomas Jacovskio, Lena Chvičia.

Galerija „Akademija“ (Pilies g. 44/2, Vilnius) **2014**

12 10–2015 01 10 Lino Giedrimo pastelų ir medžio drožinių paroda.

2015
01 08–01 20 tarptautinio veltinio meno simpoziumo paroda „Veltinis '14“. Dalyvavo Eglė Ganda Bogdanienė,

Dovilė Gudačiauskaitė, Karolina Kuncinaitė, Kęstutis Litvinas, Havva Halaceli Metlioglu ir Mehmet Metlioglu (Turkija), Lukas Motiejūnas, Cleio-Anastasia Papaionnou (Graikija), Lina Rukeyvičiūtė-Raišienė, Vytautas Tumėnas, Austė Jurgelionytė Varnė ir Artūras Varnas, Kristina Aas (Norvegija), Miglė Lebednykaitė, Rasa Leonavičiūtė, Laura Pavilonytė-Ežerskienė, Julija Vosyliūtė. 02 02–02 15 Latvijos dailės akademijos Grafikos ir Tapybos katedrų studentų paroda „Lynoja“. 02 18–03 07 Ričardo Nemeikšio kūrų paroda „Spektrinė analizė“. 02 23–03 07 Sigito Lukausko tapybos paroda „Debesų Vytis“. Kuratorė Vaidilutė Brazauskaitė-L. 03 09–03 14 levos Gudmonaitės tapyba ir performansų paroda „Laukai prie Vilnelės“. 03 16–03 28 magistrančių Dovilės Bagdonaitės, Karolinos Voicechovskajos, levos Paliukaitytės darbų paroda „Bliacha mucha (Mušti musę)“. 03 30–04 12 Dano Aleksos objektų paroda ir videoinstaliacija „122 kab.“. 04 13–04 25 Aldonos Keturakienės porceliano darbų paroda „Jos kambarys“. 06 19–07 04 VDA Grafikos katedros magistrantės Eglės Ruibytės diplominio darbo paroda „Keistos geografijos klasės“ (projektas „Meno kelės“). 06 19–07 19 Mindaugo Česlikausko fotografijų paroda „Sustojimai“ (projektas „Meno kelės“). 07 07–07 19 Martino Jankaus tapybos paroda. Kuratorė Vaidilutė Brazauskaitė-L. 08 31–09 19 Justino Vaitiekūno kūrų paroda. Kuratorė Rima Blažytė. 09 07–09 19 Roko Dovydeno keramikos objektų instaliacija „Potery is the New Video“. 09 21–10 03 Alberto Gursko jubiliejinė kūrų paroda. 10 05–10 17 tarptautinė šiuolaikinės juvelyrikos paroda „Akis 2015. Telšiai“. Dalyvavo Mona Wallstrom (Švedija), Kelly McCallum (Didžioji Britanija), Philip Sajet (Nyderlandai), Giedymin Jablonski, Andrzej Boss, Olga Podlipska-Krysinska (visi trys – Lenkija), Michalina Owczarek (Lenkija), Olga Stawarska (Lenkija), Laima Kėrienė, Beata Zdramyte, Albertas Gedvilas, Benas Staškauskas, Solveiga ir Alfredas Krivičiai, Asta ir Mindaugas Šimkevičiai, Violeta Adomaitė, Dovilė Kondrašovaitė, Justina Zymonaitė, Justina Bukantaitė, Tautvydas Vidugiris. Kuratorė Laima Kėrienė, rengė VDA Telšių fakultetas. 10 28–11 07 meno grupės „Raptor contemporary“ paroda „Mano draugas dirba banke“. 11 23–12 05 Žygimanto Augustino paroda „Vaizdo poreikis“, skirta pirmajam meno daktaro laipsniui Lietuvoje apginti.

VDA tekstilės galerija-dirbtuvės „Artifex“ (Gaono g. 1, Vilnius)

2015
01 22–01 31 VDA magistrantūros studentų paroda „Radinsy“. Dalis ekspozicijos (01 23–02 07) vyko VDA galerijoje „5 Malūnai“ (Malūnų g. 5). Dalyvavo leva Augaitytė, Jurgis Bernatoniš, Milda Dainovskytė, Justina Bukantaitė, Danielė Streikutė, Martynas Gaubas, Jurius Sventickis. 02 04–02 21 Eglės Kuckaitės kūrų paroda „Somaticinė“. 02 24–03 14 VDA Tekstilės katedros inicijuoto ciklo „Sugrįžimai“ ketvirtioji paroda. Dalyvavo Neringa Bučaitė, Aušra Bernotė, Justina Gražytė, Rasa Kilaitytė-Gudmonienė, Marytė Liutkevičiūtė-Boran, Kristina Matijošaitytė, Dovilė Stasiulytė, Mantas Televičius, Jelena Škulienė. 03 17–04 04 Aurelijos Maknytės projektas „Tėvų kambarys“. 04 11–04 22 Žymanto Katino ir Sauliaus Kmieliausko paroda „Tarp šviesos“. Bendro VDA ir LMTA projektas – studentų meno dienų festivalio „Kosminė odisėja“ dalis. 04 22–05 02 VDA Tekstilės katedros studentų kursinių ir baigiamųjų darbų paroda. Dalyvavo Audrius Lašas, Aleksandra Glušnaitė, leva Pečiulytė, Eglė Šitkauskaitė, Teklė Puzauskaitė, Agnė Jonynaitė.

05 06–05 23 Katarzynos Podgórskos-Glonti (Lenkija) kūrų paroda „Memory File“. 06 18–07 04 VDA Tekstilės katedros bakalauro studijų baigiamųjų darbų paroda. Eksponuoti Dovilės Karvelytės, Lauros Motiejūnaitės, Linos Svarauskaitės, Teklės Ulos Puzauskaitės baigiamieji darbai. 06 25–06 28 tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius '15“ eksponuoti Aurelijos Maknytės, Aistės Kisarauskaitės ir Eglės Kuckaitės kūriniai. 07 08–07 25 Gabrieliaus Mackevičiaus objektų paroda „Romb bomb“. 09 17–10 03 Luke'o Hayneso (JAV) paroda „Archi-textile“. 10 13–10 31 socialinio meno projekto „Mano spalvotas pasaulis“ dalyvių paroda „Spalvotas pasaulis“. Projekto idėjos autorės ir organizatorės VDA prof. Eglė Ganda Bogdanienė ir dr. prof. Jolanta Kuzinienė. 11 03–11 21 Austės Jurgelionytės-Varnės kūrų paroda „Vija“. 11 24–12 12 Eglės Ridikaitės kūrų paroda „Paskutinis susirinkimas“.

VDA ekspozicijų salės „Titanikas“ (Maironio g. 3, Vilnius)

2015
01 23–02 21 Lietuvos ir Norvegijos tekstilininkų paroda „10 x 10 = 100% Jacquard“. Dalyvavo Aistė Voverytė, Anne Marthe Dyvi ir Idunn Aune Forland (Norvegija), Asta Fedaravičiūtė, Daiva Zubrienė, Eglė Ganda Bogdanienė, Elin Igland (Norvegija), Ernesta Dikinytė, Gabrielė Paškauskaitė, Gintarė Pociūtė, Hilde Hauan Johnsen (Norvegija), Ingeborg Annie Lindahl (Norvegija), Jon Pettersen (Norvegija), Julius Žekas, Žydrė Ridulytė, Algis Sakalauskas, Nauris Kalinauskas, Rasa Špokauskaitė, Kari Dyrdal, Kari Merete Paulsen, Karina Siegmund (visos trys – Norvegija), Kristina Daukintytė Aas (Norvegija), Lina Bartkutė (Norvegija), Monika Žaltauskaitė-Grašienė, Vilija Povilaitytė. Paroda surengta K. Daukintytės Aas iniciatyva, bendradarbiaujant su VDA ir VDA Kauno fakultetais. Kuratoriai Kristina Daukintytė Aas, Monika Žaltauskaitė-Grašienė ir Solveiga Gutautė. 01 29–02 12 Gyčio Skudžinsko kūrų paroda „12 fotografijos tiesų“. 02 19–02 28 Anne Lise Stenseth (Norvegija) paroda „Selected videoworks 2008–2014“ (projektas „Kiss and Waste Project“, 2007–2011; videopasakojimas „Qvela peri – Ara peri“, 2014). Kuratorė Julija Dailidėnaitė. 02 27–03 28 Jūratės Stauskaitės paroda-akcija „Judeisiai“. 03 05–03 28 Baltarusijos valstybinės dailės akademijos dėstytojų ir studentų darbų paroda. Dalyvavo Jurij Alisevič, Ales Bogdanov, Michail Borozna, Vladimir Zinkevič, Jekaterina Kenigsberg, Konstantin Kostiučenka, Taras Kučinski-Parovoj, Jelena Rusakevič, Olga Sazykina, Valentina Sidorova, Alesia Skorobogataja, Valerij Slauk, Roman Sustov. Kuratoriai Michail Borozna ir Jekaterina Kenigsberg. 04 07–04 18 Pabaltijo vitražo paroda „Švytintys, dūžtantys, pjaunantys“. Dalyvavo Algirdas Dovydenas, leva Paltanavičiūtė, Karolina Voicechovskaja, Vilma Magelinskaitė, Monika Griktaitė, Pijus Cicėnas, Kotryna Šešelgytė, Julija Petrovskaja, Lina Nenartonytė, Neringa Vasiliauskaitė, Agnė Kurkietytė, Inguna Audere, Ilze Dūdina, Inita Ēmane, Sandra Utāne, Agnese Gedule, Vineta Groza, Laura Vizbule, Jurgis Krievins, Baiba Dzenīte, Diāna Šilkova, leva Ekmane, Sintija Lasmaņe, Ineta Pudža, Vika Šulca (Latvija), Mare Saare, Eeva Käsper ir studentai: Helena Kreem, Andra Jõgis, Caspar Sild, Piret Ellamaa, Maria Tamm, Kaja Upelj (Estija). 04 10–04 24 Studentų meno dienos. Paroda „Kosminė odisėja“. 04 23–05 09 VDA doktorantų darbų paroda „Mnemosinės ledkalnis“. 06 19–07 17 VDA Monumentaliosios tapybos katedros studento Gasparo Aleksos interaktyvi instaliacija „Membranos“.

06 19–07 17 VDA Grafikos katedros studentės Živilės Minkutės estampų paroda „Vienos dienos tiesos“.
06 19–07 18 kasmetė VDA absolventų darbų paroda „Meno kelės 2015“.

06 19–07 18 kasmetė VDA absolventų darbų paroda „Meno kelės 2015“.

07 23–08 22 jubiliejinė Alfonso Vilpišausko tapybos paroda „Dvasinė vienovė“.

08 27–09 19 parodos „Mena vs dizainas?“ tęsinys – lenkų menininkų kūrinių paroda „Raštas, audiniai, siūlai“. Dalyvavo Piotr Bosacki, Monika Drożyńska, Aneta Grzeszykowska, Dominik Lejman, Małgorzata Markiewicz, Magdalena Samborska, Janek Simon, Julita Wójcik.

08 27–09 23 tarptautinė tekstilės meno paroda „Tarp<Taut>ėjimas“, skirta VDA Tekstilės katedros 75-mečiui. Kuratorė doc. Laura Pavilionytė-Ežerskienė. 09 24–10 17 Mykolas Bilouso (Ukraina) kūrybos paroda „Tik spalva. Tapyba“. Rengė Kijevo šiuolaikinio meno galerija „Tsekh“ ir Vilniaus galerija „Meno niša“.

10 01–10 30 tarptautinė paroda „E Pluribus Unum“ („Vienas iš daugelio“). Projekto vadovė prof. dr. Ieva Kuizininė, kuratoriai: Amerikos universiteto Vašingtone (JAV) studentai Elise Fariello, Helene Genetos, Laura Pittman, Rebekah Pineda, Evan Phiferi, Joanna Sobieski, Yaoge Wang. Rengė Vilniaus dailės akademija, Amerikos universiteto Katzen meno centras.

10 22–11 21 VII tarptautinė dailininko knygos trienalė „Error {Klaida}“. Kuratorius Kęstutis Vasilūnas. Dalyvavo Dalia Lopez Madrona ir kt.

11 05–12 05 tarptautinio projekto „Keliaujančios raidės 2015“ paroda „Ryt–Vakar“. Kuratorė Aušra Laisauskienė. 11 26–12 31 Audriaus Naujokaicio (1961–2012) kūrybos paroda „Virš Bermudų trikampio“.

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija (Šv. Jono g. 11, Vilnius)

2015

01 22–02 23 paroda „Laisvės balsai šaltojo karo laikotarpiu. „Laisvosios Europos“ radijas“. Rengė Čekijos Respublikos ambasada Vilniuje ir Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija.

02 25–03 16 projekto „Misija Sibiras '14“ fotografijų paroda.

03 19–04 20 paroda „Pasinerkime į Briugę“, skirta Tarptautinei frankofonijos dienai.

04 22–05 18 fotografijų paroda „Čia – mano namai“, skirta jubiliejinėi Lietuvos dainų šventei.

05 20–06 17 Sauliaus Damulevičiaus fotografijų paroda „Siera Leonės deimantai“, skirta Tarptautinei Afrikos dienai.

07 15–08 10 Ingos Mrazauskaitės tapybos paroda „Gelmės“.

08 12–09 07 Agnės Juršytės tapybos paroda „Kas tu esi“.

09 10–09 28 paroda „Kauno tarpukario architektūra“. Kuratorius Gintaras Balčytis.

10 14–11 09 Vaidoto Janulio objektų paroda „Vidinės atminties archyvas-4“.

Darijaus galerija (Dominikonų g. 7, Vilnius)

2014

10 23–11 29 Butauto Barausko fotografijų paroda „In memoriam“.

10 25–12 23 Darijaus Gerliko naujų juvelyrikos darbų paroda „Versmė“.

12 05–01 28 Justinos Puidokaitės tapybos paroda „Pernykščių lapų šiugždesys“.

12 25–2015 02 14 Violetos Domarkienės juvelyrikos darbų paroda „Atradau“.

2015

02 14–05 12 juvelyrikos darbų paroda „Meilės spąstai“, skirta galerijos 10-mečiui.

05 22–06 20 Sigitos Populajienės tapybos ir Linos Rekašienės keramikos bei lėlių paroda.

07 01–09 19 Tado Deksnio, Rūtos Jurkūnaitės-Bruošienės, Daliaus Razausko emalio darbų paroda „3A3D“.

09 25–10 20 Daliaus Razausko, Rūtos Jurkūnaitės-Bruošienės, Elos Pavinskienės, Jelenos Janovskajos juvelyrikos darbų paroda „VIP only“, skirta galerijos 10-mečiui.

11 27–12 27 Justinos Puidokaitės kūrybos paroda „Tapyba 2015“.

Galerija „Meno niša“

(J. Basanavičiaus g. 1/13, Vilnius)

2015

01 15–02 07 Broniaus Gražio tapybos paroda „Viena gatvė“.

02 10–02 28 Pauliaus Šliaupos tapybos paroda „Baltos dienos ritualai“.

03 05–03 21 Marytės Dominaitės-Gurevičienės kūrybos paroda „reVizija“.

03 31–04 21 Audronės Petrašiūnaitės kūrinių paroda „Iš toli sugrįžta miškas“.

04 23–05 09 Algirdo ir Remigijaus Gataveckų kūrybos paroda „Autoportretai – homonimai“.

06 16–07 06 Minsko (Baltarusija) šiuolaikinio meno galerijos „Ų“ paroda „Socialinė gardelė“.

08 27–09 19 Gianluca Sodaro (Italija) fotografijų paroda „Nesenstančios | Ageless. Lėlės turi daug laiko | Dolls have time to waste“.

09 24–10 17 Mykolas Bilouso (Ukraina) piešinių paroda. Pristatė Kijevo šiuolaikinio meno galerija „Tsekh“.

10 22–11 13 VI tarptautinė emalio meno bienalė „Vilnius 2015“. Dalyvavo menininkai iš Kanados, Venesuelos, Japonijos, Taivano, Ispanijos, Prancūzijos, Vengrijos, Švedijos, Estijos, Baltarusijos, Latvijos ir Lietuvos.

11 18–12 10 Gretos Grendaitės ir Tomo Vosylius paroda „Neprisitaikymai, arba kai kiekvienas žino geriausiai“.

12 12–12 20 paroda „Cloissone emalis iš Gruzijos“.

Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos galerija „Vėjas“ (Vilniaus g. 39, Vilnius)

2014

12 19–12 31 Vilniaus vaikų socializacijos centro auklėtinų kūrybinių darbų paroda.

2015

01 15–02 30 Malvinos Jelinskaitės-Vilimienės fotografijų paroda „Kaladėlės“.

02 27–03 25 Vilniaus vaikų ir jaunimo dailės mokyklos mokinių piešinių paroda „Judešiai“.

03 26–04 08 Vilniaus vaikų socializacijos centro, dalyvaujančio nacionaliniame projekte „Kūrybinės partnerystės“, fotoparoda „Nuo šiandien“.

04 09–05 09 Loretos Zdanavičienės tapybos paroda „Ananasas“.

05 13–06 01 Eglės Lekevičiūtės instaliacijų paroda „Ratais kvadratais“.

09 17–10 17 Algio Skučausko (1955–2009) tapybos paroda „Balta. Raudona“, skirta dailininko 60-mečiui.

11 05–12 05 Aušros Bagočiūnaitės-Paukštienės scenografinės eskizų paroda „Paišiniai“.

Galerija „Kunstkamera“ (Ligoninės g. 4, Vilnius)

2015

01 29–03 07 paroda „Nox lunaris Nox perfecta“.

03 26–04 18 Antano Tamošaičio (1906–2005) kūrybos paroda „Šerkšno laiškai“.

04 23–05 23 Sofijos Romerienės (Zofia Romer, 1885–1972) kūrybos paroda „Sofijos pasaulis“.

06 10–07 04 Olego Volosačiaus (1941–2012) kūrybos paroda „Žvėryno Van Goghas“.

07 07–08 12 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Abiejų Tautų Respublikos žemėlapių paroda „Vera designatio Lituae“.

09 02–10 19 Prano Gailiaus kūrybos paroda „Šešėlio aukštuma ir kitos bedugnės...“.

10 15–11 21 paroda „Melancholikai. 1925-ųjų karta“. Zenonas Varnauskas (1923–2010), Adolis Jonas Krištopaitis (1925–2000), Julius Čepėnas (1925–2011), Valerija Ostauskienė (1927–1997).

LR Seimo Parlamento galerija

(Gedimino pr. 53, Vilnius)

2015

02 02–02 17 Laimutės Kozlovienės tekstilės paroda „Jausmų būsenos“.

04 01–05 04 Utenos krašto tautodailininkės Odetos Tumėnaitės-Bražėnienės darbų paroda.

05 05 kilnojamoji stendinė informacinė paroda „Mykolas Kleopas Oginskis. Sugrįžimas į Tėvynę“.

05 27–06 08 Zinaidos Irutės Dargienės kūrybos paroda „Ar mes išliksime?“.

06 03 tarptautinė paroda „Praradę Tėvynę. Išeivių iš Baltijos šalių istorija. 1944–1952“.

06 08–07 13 retų XVI–XIX a. didelio tikslumo žemėlapių, kuriuose pavaizduota antikinė Europa ir jos aplinka, paroda.

06 15 atidaryta paroda „12-asis kilometras: 1942–1943 m. Sverdlovskės sušaudyti Lietuvos piliečiai“. Rengė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. 06 16 atidaryta nacionalinio kūrybinių dailės darbų konkurso „Piešiam!“ paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pils“.

06 17 atidaryta Marijampolės savivaldybės neįgalųjų draugijos fotostudijos „Žvilgsnis“ paroda „Metai“.

06 18–09 21 Jolitos Linkevičiūtės portretų paroda.

07 02–07 27 skulptoriaus Gedimino Radzevičiaus kūrybos paroda „Praeitį, dabartį, ateitį“.

07 15–07 27 paroda „Lietuviškoji leidyba Vakarų Europoje 1944–1952 m.“.

07 28 atidaryta Justinos Skučaitės paroda „Kad visada surastum savo uostą...“.

09 16 atidaryta Jauniaus Augustino satyrinių piešinių paroda.

09 23–10 05 Mažeikių sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos „Gyvenimo spalvos“ narių paroda „Spalvų sūkuryje“.

Savicko galerija

(J. Basanavičiaus g. 11 / Teatro g. 1, Vilnius)

2015

01 15–05 31 paroda „Šiandien ekspozicijoje“.

08 25–09 17 3-jojo simpoziumo, skirto Augustinui Savickui atminti, ir plenero dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Ana Chodorkovskaja (Izraelis), Aleksandr Ganelin (Izraelis), Adam Hlobus (Baltarusija), Viktoras Binkis, Aistė Gabrielė Černiūtė, Aldona Dobrovolskienė, Aleksandra Jacovskytė, Jūratė Mykolaitytė, Gintarė Uogintaitė, Ramunė Savickaitė-Meškėlienė, Raimondas Savickas (Lietuva).

10 16–11 07 Rolando Parafinavičiaus fotografijų paroda „Atgimimo ratas“.

11 20–12 17 Raimondo Savicko kūrybos paroda „Pasitelės“.

12 18–12 31 Rūtos Eidukaitytės kūrybos paroda.

Galerija „AV17“ (Aušros Vartų g. 17, Vilnius)

2014

12 16–2015 01 15 Andriaus Ermino kūrybos paroda „Žmogiškasis faktorius. Karuselė“.

2015

01 22–02 12 Algio Kasparavičiaus skulptūrinių instaliacijų paroda „Išietys“.

02 17–03 10 skulptoriaus, drabužių dizainerio bei juvelyro Vitalio Čepkausko ir jo sūnaus Povilo Čepkausko paroda „Nomadas“.

03 19–04 16 Rūtos Petronaitytės ir Rainerio Kaasiko-Aaslavo (Estija) darbų paroda „Pogindis“.

04 15–05 28 Fabrizio Fortini (Italija) kūrybos paroda „Nieko asmeniškai“.

05 19–06 09 Edurne Aginagos ir Pietro Catarinello (Didžioji Britanija) fotografijų paroda „(De)Konstruoti“.

09 11–10 04 Gitenio Umbraso kūrybos paroda.

10 13–11 07 juvelyrės Eglės Čejauskaitės-Gintalės kūrybos paroda „Balsai ir daiktai“.

11 12–12 03 Algimanto Kensmino kūrybos paroda „Buožgalvis sapnuoja kosmonautus“.

Galerija „555“ (T. Ševčenkos g. 16, Vilnius)**2015**

03 02–04 07 Violetos Moščinskienės tapybos paroda „Išdrįsk“.
 04 15–05 15 Svajūno Armono tapybos paroda „Tapyba be rėmų“.
 05 27 atidaryta Andriaus Makarevičiaus tapybos paroda „Buities improvizacijos“.
 06 30–07 30 Dailios Kasčiūnaitės paroda „Tapyba“.
 08 04–08 31 Simono Skrabulio tapybos paroda.
 09 02–09 07 dienos centro „Šviesa“ tekstilės darbų paroda „Seku seku pasaką“. Parodoje eksponuoti neįgaliųjų atlikti batikos ir tekstilės kūriniai.
 09 10–10 30 Aleksandro Vozbino tapybos paroda „Rudens kokteilis“.
 11 04–12 07 Grytės Pintukaitės portretinių kompozicijų paroda.

Galerija „Aukso pjūvis“

(K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53, Kaunas)

2014

12 12–2015 01 15 Jūratės Petruškevičienės ir Aušros Sedlevičiūtės kūrybos paroda „Pa/Stebėjimai“ iš parodų ciklo „Duetai“.

2015

01 23–02 23 Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų fakulteto Dailės pedagogikos katedros studentų paroda.
 02 05–03 04 Rymanto Penkausko fotografijų paroda „Sub Specia Aeternitatis“ (Amžinybės požūriui).
 02 09–03 09 Anos Bulkinos (Ukraina) tapybos paroda.
 02 09–03 15 Sigitos Oranto-Sausio tapybos darbų paroda „Laiko gijos“.
 02 27–03 27 Virginijos Ridikaitės-Laužadienės keramikos paroda „Jš mano sodo“. Kuratorė Rūta Marija Purvinaitė.
 03 09–04 05 galerijos dailininkų Laimos Dzigitės, Lijijos Kuklienės, Jono Šidlausko, Justinos Puidokaitės, Ramunės Kmieliauskaitės, Saulės Urbanavičiūtės, Dailios Kirkutienės, Anos Bulkinos tapybos bei grafikos darbų paroda.
 03 25–04 20 Editos Servetkaitės-Rimkienės veltinio darbų paroda „Pavasario pradžia“.
 03 27–07 15 Žilvės Navikaitės papuošalų-miniatiūrų paroda „Paukščių giesmės“.
 04 10–05 11 VIII tarptautinė dailės disciplinų dėstytojų kūrybos paroda „Kvadratas 8. Mandala“. Dalyvavo daugiau nei 50 menininkų iš Lietuvos, Latvijos bei Estijos (Birutė Sarapienė, Konstancija Dzimidavičienė, Dalia Čislovaitė, Daina Daukšienė, Artūras Rimkevičius, Sigitė Bronickienė, Zinaida Irutė Dargienė, Birutė Šležienė, Virginija Laužadienė ir kt.). Kuratorius Artūras Rimkevičius.
 05 05–08 31 Eglės Žuramskienės stiklo papuošalų paroda „Ratu“.
 05 12–06 17 Kristinos Paulauskaitės keramikos darbų paroda „Šąsajos“.
 05 18–08 31 Laimos Dzigitės kūrinių paroda „Malonių lietus“.
 06 19–08 15 skulptoriaus Eriko Daugulio (1951–2012) paroda „Mažoji plastika“.
 07 09–08 31 Elenos Poželaitės pastelės darbų paroda.
 07 23–10 05 išeivijos dailininkės Aldonos Gustas tapybos darbų paroda „Mano vaikystės Lietuva“ („Das Litauen meiner Kindheit“).
 08 17–09 20 Elvyros Teresės Petraitienės keramikos paroda „Ugnelės dovanos“.
 09 04–10 05 Vaclovo Strauko fotografijų paroda.
 09 16–09 30 Arvydo Martinaičio tapybos paroda „Prie Moišės kapo“.
 09 16–09 30 Petro Saulėno fotografijų paroda „Horizontas“.
 09 24–10 22 Virginijos Užsėnytės dekoratyvinių dėžučių paroda „Ką sudėjau į dėžutę“.
 09 25–10 25 Andriaus Janulaičio keramikos darbų paroda „Molinis selfis“. Kuratorė Rūta Marija Purvinaitė.
 11 27–2016 01 10 paroda „Copper Arte: Simboliai“. Kuratorė Ina Mindiuž.

Irenos Mikuličiūtės dailės galerija

(I. Kanto g. 5, Kaunas)

2014

10 01–11 09 tradicinio Birštono plenero, skirto Liudo Truikio 110-osioms gimimo metinėms, dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Aušra Andziulytė, Romanas Averincevas, Irena Mikuličiūtė, Sigitas Straigis ir Algirdas Šakalys.
 11 10–12 10 XIX tarptautinio šiuolaikinės muzikos festivalio „Jš Arti“ paroda „Donelaičio pasakėčios spalvos“. Dalyvavo Aušra Andziulytė, Romanas Averincevas, Mantas Maziliauskas, Irena Mikuličiūtė, Algirdas Šakalys.
 12 11–12 30 Kudirkos Naumiesčio plenero „Šviesa ir Tiesa“ dalyvių darbų paroda (Kauno miesto savivaldybės V. Kudirkos viešojoje bibliotekoje). Dalyvavo Romanas Averincevas, Kęstutis Dovydaitis, Mantas Maziliauskas, Irena Mikuličiūtė, Vilius Kiškis, Mindaugas Pauliukas, Povilas Šorys.

2015

01 20–02 20 Irenos Mikuličiūtės dailės studijos vaikų kūrybos paroda, skirta poetei Almai Karosaitei atminti (Vaikų literatūros muziejuje).
 02 10–03 20 Irenos Mikuličiūtės dailės studijos ir lopšelio-darželio „Gintarelis“ vaikų kūrybos tradicinė paroda „Lietuvos kūrėjų portretai“ (Vaikų literatūros muziejuje).
 03 01–04 20 Raimundo Mikšio (1961–2008) retrospektyvinė pastelų ir piešinių paroda.
 04 24 įvyko piešimo ant grindinio akcija „Kaunas Jazz 2015“. Kuratorė Irena Mikuličiūtė.
 05 26–06 30 vaikų kūrybos paroda „Poetėi Aldonai Puišytei – 85“, skirta 51-ajam tarptautiniam Poezijos pavasariui (Vaikų literatūros muziejuje). Kuratorė Irena Mikuličiūtė.
 06 03–06 25 Irenos Mikuličiūtės tapybos darbų paroda „Isivaizduojamas peizažas“ (Kauno miesto savivaldybės V. Kudirkos viešojoje bibliotekoje).
 07 15–08 30 Sigitos Straigio skulptūrų festivalis.
 08 08–10 08 Veliuonos plenero paroda, skirta Šarūnui Šimulynui atminti („Ars Tera“ muziejuje).
 09 09–10 16 Tytuvėnų vasaros plenero, skirto Žemaitės 170-osioms gimimo metinėms, dalyvių darbų paroda (Kauno miesto savivaldybės V. Kudirkos viešojoje bibliotekoje). Dalyvavo Romanas Averincevas, Monika Lionaitė (Švedija), Irena Mikuličiūtė (Mika), Mindaugas Pauliukas.
 09 10 atidaryta džiazuojančių formų ir spalvų festivalio interaktyvi Gasparo Alekso paroda „Membranos“. Kuratorė Irena Mikuličiūtė.
 09 16–09 30 Artūro Rimkevičiaus kūrybos paroda „Objektai + vitražo studija virtuvė“ iš Kauno kolegijos menininkų parodų ciklo „Pokyčiai“.
 10 29 atidaryta projekto „MKČ: pustoniai“ paroda, skirta M. K. Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms (Kauno menininkų namuose). Dalyvavo Laima Drazdauskaitė, Romualdas Čarna, Eglė Velaniškytė. Menotyrininkė Kristina Budrytė-Genėvičė, kuratorė Irena Mikuličiūtė.
 10 30 atidaryta projekto „MKČ: pustoniai“ paroda, skirta M. K. Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms (M. K. Čiurlionio namuose, Vilniuje). Kuratorė Irena Mikuličiūtė.
 12 14–2016 01 08 Kudirkos Naumiesčio plenero dalyvių darbų paroda „Šviesa ir Tiesa“ (Kauno menininkų namuose). Dalyvavo Romanas Averincevas, Kęstutis Dovydaitis, Mantas Maziliauskas, Irena Mikuličiūtė, Mindaugas Pauliukas, Povilas Šorys.

Galerija „Meno forma“ (Savanorių pr. 166, Kaunas)**2014**

12 17–2015 01 23 Sylwesterio Ambroziako (Lenkija) skulptūrų ir animacijos paroda „Namai namučiai“. Kuratorius Krzysztof Stanisławski.

2015

01 29–02 12 paroda „KKS. Interpretacijos“. Dalyvavo Gintautas Velykis, Vigintas Stankus, Šarūnas Šarkauskas, Antanas Andziulis, Alvydas Bulaka, Jolanta Galdikaitė, Gytautas Balkevičius, Mindaugas Gelūnas, Gintaras

Kušlys ir Kauno dailės gimnazijos auklėtiniai (Darius Domantas, Urtė Kasperiušaitė, Simas Lantuchas, Unė Laurinaitė, Martina Mikelionytė, Titas Mozūras, Miglė Palskytė, Nida Shah, Beatričė Vasiliauskaitė, Ada Abromaitytė, Lukas Ambrulevičius, Ugnė Beresnevičiūtė, Matas Ilevičius, Benedikta Kanytė, Eglė Liutkaitytė, Gabija Nutautaitė, Viktorija Nutautaitė (vad. Jolanta Galdikaitė). Projekto vadovas ir parodos kuratorius Gintaras Kušlys.
 02 20–03 13 meno vadybos platformos ARTHESIS tarpdisciplininė jaunųjų menininkų paroda „// linijos“. Dalyvavo Roma Auškalnytė, Viltė Bražiūnaitė, Marta Ivanova, Vsevolod Kovalevskij, Vytautas Kumža, Lukas Mykolaitis, Justina Nekrašaitė, „One Text“ ir Arturas Bumšteinas, Akvilė Poškutė, Povilas Ramanauskas, Rosanda Sorakaitė, Karolis Vaivada, Andrius Zakarauskas. Kuratorė Vaida Stepanovaitė.

03 14–03 15 meno vadybos platformos ARTHESIS antrasis *pop-up art* renginys „(Plat)Forma '15“. Dalyvavo Dominykas Canderis, Marta Ivanova, Vitalija Malysko, Jeronimas Seibutis, Eglė Simonavičiūtė, Gintautė Skvernyte, Anastasija Sosunova, Juozapas Švelnys, Zigmas Vagonis, Toma Šilinaite.

03 20–04 11 paroda „Kartos (Ne)sikartoja“. Dalyvavo Jonas Gasiūnas, Eimutis Markūnas, Ričardas Nemeikis, Konstantinas Gaitanžis, Jolanta Kyzikaitė, Jonas Jurcikas, Indrė Ercmonaitė, Staselė Jakunskaitė, Eglė Ulčickaitė, Petras Lincevičius, Monika Ivaškaitė, Donata Minderytė, Eglė Podžiūnaitė.

04 16–05 09 Audriaus Gražio ir Henriko Gulbino kūrybos paroda „Maži. Dideli. Dalykai“ (tapyba, video-projektai).

05 20 tarptautinio festivalio „Poezijos pavasaris 2015“ skaitymai.

05 20–06 10 Mindaugo Juodžio tapybos paroda „Lai Kas Tas“.

06 12–06 23 Pripso (Rolandas Vilkauskas) fotografijos, vaizdo ir garso meninis projektas „Atgal ir pirmyn“.

09 16–10 10 projekto „Meno terminalas“ baigiamoji paroda. Kuratoriai Ignas Kazakevičius ir Vidas Poškus.

10 15–11 10 Abellano Julios ir Carmen Cantabelllos (Ispanija) kūrinių paroda „Ispanijos dailininkai Kaune“.

11 13–11 28 tarptautinė stiklo menininkų paroda „Nuo-Dėmės 4“, skirta Vytautui Janulioniui (1958–2010) atminti.

Tekstilininkų ir dailininkų gildijos galerija**„Balta“** (M. Valančiaus g. 21, Kaunas)**2015**

08 10–08 24 Zinaidos Dargienės kūrybos paroda „Tarp tekstilės“.

08 25–09 15 Marijonos Sinkevičienės kūrybos paroda „Šviesa tamsoje“.

09 02–09 28 Valentino Varno tapybos paroda „Kelionių dienoraštis“.

09 15–10 16 Jūratės Petruškevičienės kūrybos paroda „Rinkoto herbariumas“.

10 01–10 10 projektas „Galerija „Balta“ draugiška Kauno bienalei“. Dalyvavo Zinaida Irutė Dargienė, Lina Jonikė ir kt. Kuratorė Jolanta Šmidtienė.

VDU menų galerija „101“ (Muitinės g. 7, Kaunas)**2015**

02 13–02 27 Tado Gindrėno grafikos paroda ir Rafalo Piesliako instaliacija „Balana“.

03 06–03 31 Simono Welcho (Prancūzija) kūrinių paroda „Perkėlimai“.

04 09–04 20 paroda „Fluxus is Fun, Fun is Fluxus“.

05 05–05 19 Medijų dienos.

09 23–10 15 fotografijų paroda „Senamiesčio atmintis Romualdo Požerskio fotografijoje“. Parodos kuratorė Daiva Citvariene.

Galerija „Post“ (Laisvės al. 51A, Kaunas)**2015**

01 07–01 25 Dominyko Gatausko kūrybos paroda „Elektrinis piemu“.

03 20–04 05 Aido Bareikio kūrybos paroda „Atkakliai įsiėdęs“.
04 16–05 08 Jurgos Barilaitės kūrybos paroda „Ašis“.
07 21–08 11 tarptautinio projekto „Lietuva – Indonezija“ paroda „Street Art exhibition: Same directions“.
09 04–09 20 festivalis „Kaunas Photo 2015“.
09 25–10 18 Francisco Janeso (Portugalija) kūrybos paroda „We Have Everything And We Have Nothing“.
10 21–10 31 X medijų meno ir muzikos festivalis „Centras“.

Panevėžio miesto dailės galerija

(Respublikos g. 3, Panevėžys)

2014

Stasio Eidrigevičiaus kūrybos paroda „Fantazijos pratybės“, skirta Juozui Miltiniui atminti.

2015

01 21–02 15 Lietuvos menininkų ekumeninės kūrybos paroda „Per Jį, su Juo ir Jame“. Dalyvavo Irina Nosova, Alfridas Pajuodis, Jūratė Ridikienė, Rimantas Ridikas, Kęstutis Krasauskas, Ugnius Ratnikas, Jonas Grunda, Romualdas Balinskas, Ramūnas Čeponis, Rimvydas Maskeliūnas, Sigita Maslauskaitė-Mažyliienė.
02 19–03 15 Arvydo Šaltenio kūrybos paroda „Gyvenimo paveikslėliai“.
03 18–04 12 paroda „Postidėja III. Plotas“. Dalyvavo Jurga Barilaitė, Eglė Ridikaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Paulina Eglė Pukytė, Laura Zala, Eglė Gineitytė, Beatrice Vanagaitė, Ernesta Vala, „Cooltūristės“, Inga Erdmane ir Carolina Trigo. Kuratorė Laima Kreivytė.
04 17–05 16 Panevėžio krašto tautodailės paroda.
05 22–06 10 Hanne Engelhard, Peterio Riederio, Reginos Rieder (Austrija) grafikos ir fotografijų paroda „Laisvės kaina“, skirta Lietuvos ir Zalcburgo žemės kultūrinio bendradarbiavimo 45-mečiui.
05 22–06 14 paroda „Panevėžio dailės dienos 2015“. Dalyvavo Indrė Stulgaitė-Kriukienė ir kt. Rengė LDS Panevėžio skyrius.
06 16–06 22 tarptautinė fotografijos bienalė „Žmogus ir miestas“.
07 22–08 30 Klaipėdos dailininkų kūrinių paroda, skirta Lietuvos dailininkų sąjungos įkūrimo 80-mečiui.
09 02–10 04 Algirdo Griškevičiaus kūrybos paroda „Sankirtų aidas“.
07 02–10 25 Eugenijaus Marcinkevičiaus tapybos paroda „Asmeninis dangus“.
10 28–11 15 dailininkės Eglės Ridikaitės tapybos paroda „Palikimas. Babutas skarialas“.

Baroti galerija (Aukštoji g. 1/2, Klaipėda)

2015

02 06–03 04 Zinaidos Vogelienės kūrybos paroda.
03 06–04 02 Solomonio Teitelbaumo tapybos paroda.
04 03–05 02 Arūno Kulikausko kūrybos paroda.
05 06–05 31 paroda „20 prancūzų dizaino ikonų“.
06 04–07 02 Sigito Staniūno tapybos paroda.
07 02–07 22 Audriaus Gražio ir Henriko Gulbino kūrybos paroda „Maži. Dideli. Dalykai“.
07 24–08 19 tarptautinio dailininkų plenero „Žemaitijos saulė 2015“ kūrybos darbų paroda.
08 21–09 09 tarptautinis projektas „Tiktai mes“ (Lietuva–Baltarusija).
09 11–09 30 Rodiono Petroffo kūrybos paroda.
10 02–10 21 Danieliaus Rūsio, Nojaus Petrausko ir levos Skauronės kūrinių paroda „Monologai“.
10 23–11 18 Isroildžono Baroti kūrybos paroda.
11 20–12 02 Jono Švažo (1925–1976) retrospektyvinė tapybos paroda.
12 04–12 31 kalėdinė juvelyrikos paroda.

Galerija „Si: said“ (Galinio Pylimo g. 28, Klaipėda)

2015

04 17–05 10 Rolando Marčiaus tapybos paroda „Melmelio mėlis“.
05 15–05 26 Beno Šarkos koliažų paroda „Nuostabūs sapnuotojas“.

05 29–06 28 VDA Nidos meno kolonijos rezidentės Justynos Kabalos (Lenkija) paroda „Malonumų koliažai“.
07 02–07 30 skulptoriaus Algio Kasparavičiaus paroda „Distancijos ir destinacijos“. Kuratorius Audrius Karečka.
08 14–09 05 skulptoriaus Vytauto Viržbicko kūrybos paroda „Tokia, iki banalumo, prasmė“.
09 12–10 14 skulptoriaus Žilvino Landzbergo paroda iš serijos „R didžioji“.

Šiaulių dailės galerija (Vilniaus g. 245, Šiauliai)

2015

01 20–02 07 Šiaulių universiteto Menų fakulteto dailės (tapyba, grafika, oda, dizainas) magistrantūros studentų baigiamųjų darbų paroda.
02 14–03 07 paroda „1/1. Vienas autorius – vienas kūrinys“. Kuratorius Ričardas Garbačiauskas.
02 27–03 07 Anos Apostolskos (Makedonija / Prancūzija) fotografijų paroda „Ephemerides (in Perpetuel)“. Kuratorius Vytautas Bikulčius.
03 14–04 04 respublikinė tautodailės paroda „Tradicijos dėmė: žemaitiškas užsispyrimas, aukštaitiškas santūrumas“, skirta Etnografinių regionų metams, gyvų tautodailės tradicijų paieškoms ir tęsimui.
03 14–04 04 tautodailininkų Sauliaus Tamulio Užgavėnių kaukių, Olės Plungienės ir Aurelijos Norvaišienės tekstilės (rankšluosčių, pintų juostų, pirštinių) autorinės darbų parodos.
04 09–04 25 Giedriaus Šiukščiaus fotografikos paroda „Prarasto laiko pėdsakai“.
04 09–04 25 Sigito Pranciūčio piešinių ir tapybos paroda „Ak tu alus“.
04 29–05 23 medijų meno festivalis „Enter '13“. Vilmos Samulionytės, Gyčio Skudžinskio, Kęstučio Grigaliūno šiuolaikinės fotografijos parodos.
05 28–06 27 Šiaulių dailininkų 54-oji paroda.
07 02–08 01 Kauno tarptautinės grafikos bienalės „Kultūros linija“ paroda. Dalyvavo Lenkijos, Latvijos, Estijos, Baltarusijos, Ukrainos ir Lietuvos menininkai.
07 24–09 05 Šiaulių, Liublino ir Žešuvo universitetų dėstytojų darbų paroda „Ant popieriaus be ribų“. Dalyvavo Irena Ambrazienė, Joanna Jankowska-Augustyn, Janusz J. Cywicki, Lukasz Cywicki, Mariusz Drewinsky, Agnieszka Dobosz, Jan Franciszek Ferenc, Gregorz Frydryk, Ričardas Garbačiauskas, Stanisław Gorecki, Vaidas Janulis, Vaiva Koveraitė, Zbigniew Liwak, Piotr Lech, Lech Mazurek, Gregorz Dobiesław Mazurek, Sławomir Plewko, Robert Rabiej, Petras Rakštikas, Jadwiga Sawicka, Renata Szyszczak, Krzysztof Szymanowicz, Arūnas Uogintas, Anna Waszczuk, Agnieszka Zawadzka, Vidmantas Zarėka.
08 06–08 30 Raimondo Daukšos skulptūrų, piešinių ir tapybos paroda „Antilox culturišencaitung“.
08 14–08 22 Šiaulių universiteto Menų fakulteto dailės ir technologijų absolventų (2005 m. laida) paroda „Kodas – 10“. Dalyvavo Andrius Butvilas, Deimantė Bačiulė, Kristina Šiožinienė, Marius Navikas, Vidmantas Raugas.
09 11–10 03 Mindaugo Lukošaičio dviejų piešinių ciklą „Žydai. Mano istorija“ ir „Jėzus Kristus“ paroda.
10 10–10 31 Antano Šerono kūrybos paroda „Metaforos“.
12 04 įvyko šiuolaikinio meno ir mados festivalio „Virsus '20“ uždarymas. Monikos Dirsytės performansas „Aš – tavo saulė“.
12 04–2016 01 16 Aido Bareikio kūrybos paroda „Atkakliai įsiėdęs“. Kuratorė Radvilė Nakaitė.
12 04–2016 01 16 Salomėjos Jastrumskytės grafikos paroda „Euklidai“.

Šiaulių universiteto galerija

(Vilniaus g. 141, Šiauliai)

2015

01 09–01 28 Giedrės Riškutės tapybos paroda.
01 30–02 18 Romo Baslinsko tapybos paroda.
02 20–03 11 Marko Rotko meno centro (Latvija) kermikos darbų paroda.
03 13–04 01 projektas „Aš“, Kuratorius doc. Arūnas Uogintas.

04 03–04 22 Mikalojaus Povilo Vilučio grafikos paroda ir knygos „Sriuba“ pristatymas.
04 24–05 14 Jono Daniliausko darbų paroda „Plenerai“.
05 15–05 27 paroda „Integralūs projektai“.
05 28–06 11 33 grafikos asociacijos „Grafik i Vast“ (Švedija) autorių paroda „Free Dom of Print“.
06 12–07 13 ŠU Menų fakulteto bakalauro diplominių darbų paroda.
07 24–08 19 projekto „Sofija Riomerienė. Užmiršta. Artimo portretas“ paroda. Dalyvavo Romualdas Balinskas, Bronius Gražys, Mindaugas Skudutis, Giedrė Riškutė, Agnija Germanė, Jolanta Abele, Guna Millersone (visos trys – Latvija), Ričardas Garbačiauskas, Sigitas Pranciūtis, Dainius Trumpis, Vaiva Koveraitė, Birutė Kuicienė, Antanas Šeronas, Kornelijus Užutaus.
08 28–09 10 Katės Serzanės (Latvija) grafikos paroda.
09 12–10 01 Valentino Antanavičiaus asambliažų, tapybos ir grafikos paroda.
10 02–10 21 Virginijaus Tamošiūno tapybos paroda.
10 23–11 11 Evaldo Griniaus kūrybos paroda „Vėjai“.

Galerija „Laiptai“ (Žemaitės g. 83, Šiauliai)

2015

02 06–03 05 Aloyzo Stasiulevičiaus tapybos paroda „Gyvybės vanduo“.
03 06–03 31 Andriaus Liko skulptūrų paroda „Donna nuda“.
03 19–04 09 Editos Suchockytės grafikos paroda „Voyage“.
04 01–04 22 Kazio Kęstučio Šiaulyčio humorografijos paroda „Medijų nuotykių“, skirta pasaulinei Juoko dienai.
04 23–05 21 Genovaitės Skrabulienės tapybos paroda, skirta galerijos 23-mečiui.
05 22–06 09 Vidmanto Jažausko tapybos paroda „Deja vu“.
06 04–07 02 edukacinio projekto „Young Art Šiauliai“ dalyvių darbų paroda „Žydėjimas“.
06 10–08 01 tapytojų grupės „Individualistai“ paroda „Virš kasdienybės“. Dalyvavo Svajūnas Armonas, Danas Andriulionis, Antanas Beinaraivičius, Ričardas Branckevičius, Rimas Zigmantas Bičiūnas, Jonas Daniliauskas, Pranas Gudaitis, Gražina Gurnevičiūtė, Giedrius Kazmierėnas, Algimantas Stanislovas Kiauga, Romualdas Lankauskas, Edvardas Malinauskas, Arvydas Pakalka, Juozas Branckevičius, Raimondas Savickas, Aloyzas Stasiulevičius, Leonardas Tuleikis, Gintarė Uogintaitė, Gražina Vitartaitė, Juozas Vosylis, Aleksandras Vozbinas.
Kuratorius Algimantas Stanislovas Kiauga.
07 03–08 07 Artūro Staponkaus fotografijų paroda „Žaismas“.
08 05–09 10 Gerardo Bagdonavičiaus (1901–1986) kūrybos paroda „Atspalviai“.
08 08–09 02 12-ojo tarptautinio festivalio „Šiaulių Monmartro respublika 2015“ plenero, skirto Gerardui Bagdonavičiui (1901–1986), dalyvių darbų paroda „Penzeliuko atspalviai“.
09 03–09 09 Miriam Meras (Prancūzija) litografijų paroda, skirta Europos žydų kultūros dienai.
09 10–09 30 Remigijaus Venckaus fotografijų paroda „Amnezija. Šiauliai – Berlynas“, skirta Šiaulių miesto gimtadieniui.
09 11–10 08 Sauliaus Kruopio tapybos paroda „Dėlionė. Laiko mozaika“, skirta Šiaulių miesto gimtadieniui.
10 01–10 28 Šiaulių miesto mokytojų kūrybos darbų paroda „X“, skirta Tarptautinei mokytojų dienai.
10 09–10 28 Gintaro Palemono Janonio tapybos paroda „Mėlyna agava ir kt.“.
10 29–11 17 Augustino Virgilijaus Burbos piešinių ir grafikos paroda „Baltam lauke“.
11 18–12 08 Intos Klasonės (Latvija) tapybos paroda, skirta Latvijos nepriklausomybės dienai.
12 03–2016 01 05 23-ioji respublikinė kalėdinių miniatiūrų paroda „Jau atvažiuoja šv. Kalėda“.
12 09–2016 01 05 Vydo Pinkėvičiaus tapybos paroda (in memoriam).

Molėtų dailės galerija (Inturkės g. 4, Molėtai)**2015**

01 10–02 14 Algimanto Vėjalo fotografijų paroda „Vaiskuma“.
 02 16–03 10 Molėtų gimnazijos mokinių meninių fotografijų paroda „Čia Lietuva“.
 03 11–04 19 XVIII tradicinė dailės ir fotografijos premijos paroda.
 04 20–05 09 Aleksandro Vozbino tapybos paroda „Šventieji ir kankiniai“.
 09 24–10 02 tarptautinio tapybos plenero „Molėtai įkvepia dailininkus 2015“ dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Aistė Gabrielė Černiūtė, Rūta Eidukaitytė, Ričardas Garbačiauskas, Rasa Leonavičiūtė, Jūratė Mitalienė, Elyvra Katalina Kriaučiūnaitė, leva Liepiņa (Latvija), Sorin Nicodim (Rumunija), Adasa Skliutauskaitė, Arvydas Kašauskas.

Galerija „Ramybė“ (Vytauto g. 35, Palanga)**2015**

05 01–05 22 Sjouk Wijk ir Korso van Bladereno (Nyderlandai) tapybos paroda „Painting apart together“.
 05 01–06 11 juvelyrikos paroda. Dalyvavo Eglė Bacevičiūtė, Ditė Dilginienė, Jurgita Erminaitė, Naurius Našlėnas, Augusta Sofija Rudzikaitė, Birutė Stulgaitė, Verba, Eglė Vengalytė.
 05 01–06 11 Rimvydo Kepežinsko grafikos paroda.
 05 22–06 11 tapybos paroda „Šviesos spalvos“. Dalyvavo Rimas Zigmas Bičiūnas, Jonas Daniliauskas, Paulius Juška, Dalia Kasčiūnaitė, Vytenis Lingys.
 06 12–07 02 Šarūnės Vaitkutės juvelyrikos darbų paroda „Pamesta – rasta“.
 06 14–07 02 Vytauto Kauno, Adelės Kaunaitės, Rasos Jonės Šataitės-Rudėnienės tapybos paroda.
 07 03–07 22 Beno Staškausko juvelyrikos darbų paroda „Sceptic:social tools, PT1“.
 07 03–07 22 Lietuvos tapybos klasikų darbų paroda. Eksponuoti Valentino Antanavičiaus, Ray Bartkus, Igno Budrio, Adomo Galdiko, Vytauto Kasiulio, Leono Katino, Lino Katino, Romualdo Kuncos, Leonardo Tuileikio kūriniai.
 07 23–08 14 Gedimino Endriekaus mažosios plastiko paroda „Prologas“.
 07 23–08 14 Ilzės Laizenės (Latvija) „Remain close“.
 07 23–08 14 Godos Lukaitės tapybos paroda „Flashback“.
 08 15–09 03 Ingos Likšaitės kūrybos paroda „Nauji pasakojimai, parašyti medžiu ant vandens“.
 08 15–09 03 Birutės Stulgaitės kūrinių paroda „Antkakliai“.
 08 15–09 03 Neringos Žukauskaitės grafikos ant drobės darbų paroda „Tylos zona“.
 09 05–09 27 Sigito Baltramaičio fotografijų paroda „Niujorko kaleidokopas“.
 09 30–10 20 Julijos Skuratovos kūrybos paroda „Gyvos knygos“.

Galerija „Homo Ludens“ (Žeimių g. 15, Jonava)**2014**

10 03–10 31 Vidmanto Vėlyvio tapybos ir akvarelių paroda.

2015

01 09–02 25 Eugenijaus Varkulevičiaus-Varkalio ir Julijos Gleiksner kūrybos paroda.
 02 27–03 23 Linos Zareckaitės tapybos paroda „Ichtis“.
 03 27–04 26 I Kauno tarptautinės grafikos bienalės lydimoji Rolando Rimkūno ir Peeterio Alliko (Estija) paroda „Apie nieką“.
 04 23–05 13 Egidijaus Darulio tapybos paroda „Pulsas“.
 05 15–06 16 Eugenijaus Lugovojaus grafikos darbų paroda.
 05 26–06 16 Lietuvos dailininkų konkursinė paroda, skirta AB „Achema“ jubiliejui. Dalyvavo 18 dailininkų. Pirmoji vieta atiteko tapytojai doc. Giedrei Riškutei, antroji – Silvanai Graviškytei-Hacking, trečioji – Lidi-jai Kuklienei.

06 19–07 07 Gintarės Marčiulynaitės tapybos paroda „Portretas“.

07 30 atidaryta respublikinio dailininkų plenero „Dėmės“ dalyvių darbų paroda, skirta Jonavos miesto šventei. Dalyvavo Marija Čipkutė, Milda Šležaitė, Vy-gantas Vėjas, Darius Rakauskas, Eugenijus Lugovojus ir kt.

08 13–09 08 Prano Griušio tapybos paroda.
 09 16–10 06 Tado Vosylius skulptūrų ir videoinstallacijų, Igno Gleixnerio tapybos, Dariaus Rakausko piešinių paroda.

Dusetų dailės galerija (Vytauto g. 54, Dusetos)**2015**

07 04–09 24 Dusetų krašto dailininkų ir fotografų paroda „Galerijai dvidešimt“. Dalyvavo Edmundas Broga, Danguo-lė Brogienė, Žydrūnas Dainys, Algirdas Gaizauskas, Violeta Gasparaitis, Virgilijus Gasparaitis, Arvydas Každailis, Dovilė Kondrašovaitė, Remigijus Kriukas, Alvydas Latėnas, Audronė Mikšytė, Brigita Pučkaitė, Romualdas Pučėkas, Eugenijus Raugas, Šarūnas Sauka, Nomedas Saukienė, Ramunė Sladkevičiūtė-Dainienė, Alvydas Stauskas, Indrė Stulgaitė-Kriukienė, Laima Tubelytė-Kriukelienė, Birutė Zokaitytė, Regina Barzdaitė, Dainius Dirgėla, Klaudijus Driskius, Zigmantas Jonikas, Genadijus Kovaliovas, Normantė Ribokaitė, Benjaminas Sakalauskas, Alvydas Urbanas, Vilija Visockienė.
 10 03–10 31 Eugenijaus Raugo tapybos paroda ir kompaktinio disko „Dusių dainos“ pristatymas.

PARODŲ RŪMAI IR SALĖS**LDS parodų salė** (Vokiečių g. 4/2, Vilnius)**2015**

01 26–02 11 Vytauto Vanago vyr. ir Vytauto Vanago jaun. kūrybos paroda.
 02 11–03 06 Konstantino Eugenijaus Šatūno vitražų paroda.
 04 09–04 30 Genovaitės Stasės Kariniauskaitės tapybos paroda „Pažinimas“.
 05 29–06 22 Sauliaus Sasnausko fotografijų paroda „Lietuvos menininkai“.
 06 25–07 20 naujų LDS narių kūrybos darbų paroda.
 07 23–08 16 Gerardo Raito Šatūno kūrybos paroda.
 08 20–09 15 Sauliaus Rudziko retrospektyvinė tapybos paroda „Iš savęs į save“.
 09 18–10 16 LDS auksinių ženklų laureatų kūrinių paroda.
 10 20–11 15 Ilonos Keršulytės akvarelių paroda.
 12 11–2016 01 21 Kristinos Norvilaitės kūrybos paroda „Muzika tavyje“.

Vilniaus rotušė (Didžioji g. 31, Vilnius)**2015**

01 08–01 31 Roko Beržiūno tapybos paroda.
 03 04–04 02 keliaujanti šiuolaikinės lietuvių tapybos ir fotografijų paroda „Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“. Dalyvavo Vilmantas Marcinkevičius, Arūnė Tornau, Bronius Gražys, Audrius Gražys, Linas Liandzbergis, Ewa Pohlke, Kunigunda Dineikaitė, Alonas Štelmanas, Raimondas Savickas, Adomas Jacovskis, Adasa Skliutauskaitė, Aleksandra Jacovskytė, Algis Griškevičius, Jolanta Kyzikaitė. Kuratoriai Linas Liandzbergis, dr. Gabrielė Žaidytė, dr. Elke Wera Kotowski. Rengė LR kultūros atašatas Vokietijoje, Moses-Mendelssohno Europos žydų studijų centras (Potsdamas), Vilniaus miesto savivaldybė, Dailininkų sąjungos galerija.
 04 03–05 04 Jūratės Mitalienės kūrybos paroda. Projektas „Menas senuosiuose Lietuvos dvaruose“.
 09 07–10 05 Gražinos Vitartaitės tapybos paroda „Šviesa erdvėje“.
 10 09–10 29 respublikinė tautodailininkų darbų paroda „Natiurmortas“.
 10 15–11 30 Klaudijaus Petrulio (1951–2014) tapybos paroda.
 11 03–11 25 paroda „Lietuvos fotografija: vakar ir šian-dien. Šiandienos atodangos“.

LTMKS meno projektų erdvė (Malonioji g. 6, Vilnius)**2015**

02 04–02 14 Nabilos Irshaid (Palestina) paroda „Kur skristum, jei turėtum skraidantį kilimą?“. Kuratorius Rokas Dovydenas.
 04 15–04 22 Gintauto Trimako fotografijų paroda. Naujausi kūriniai, sukurti specialiai LTMKS meno projektų erdvei.
 09 13–09 26 paroda „Atviros studijos 4: Marija Jociūtė, Dalia Mikonytė ir Lina Zaveckytė“.
 10 01–10 14 LTMKS naujų narių darbų paroda „Įvardijamieji“. Dalyvavo Lina Zaveckytė, Svajonė ir Paulius Stanikai, Elena Grudzinskaitė, Benigna Kasparavičiūtė, Lina Pilibavičiūtė Bachmetjeva Fisheye, Jurgita Žvin-klytė, Patricija Gilytė, Arūnas Sprausius. Kuratorė Birutė Pankūnaitė.
 11 04–11 08 Kristinos Inčiūraitės kūrybos paroda.
 11 30–12 05 renginys „Encounter“. Organizatorė Frauke Materlik (Vokietija).

Jono Meko vizualiųjų menų centras

(Gynėjų g. 4, Vilnius)

2015

04 07–05 10 jaunųjų menininkų paroda „Juodos rožės“. Dalyvavo Monika Dirsytė, Eglė Grabliauskaitė, Milda Laužikaitė, Gabrielė Šermukšnytė, Gedvilė Tamošiūnaitė, Daina Pupkevičiūtė ir Vaida Tamoševičiūtė, Greta Šileikytė, Jurgita Žvinklytė.
 06 03 VDA tapybos magistrantų Tado Kanapinsko ir Eglės Stukaitės diplominių darbų gynimas.
 06 08 VDA tapybos magistranto Petro Lincevičiaus diplominio darbo gynimas.
 06 11–06 24 Jurgio Bernatono kūrybos paroda „Balys“.
 07 23–08 10 paroda „Fluxus ministerija. Fragmentai“. *Nuo gruodžio 9 d. adresu Malūnų g. 8, Vilnius*
 12 09–2016 01 06 Audriaus Novicko paroda „Moteris, padalinta pusiau“.

Kauno valstybinė filharmonija

(L. Sapiegos g. 5, Kaunas)

2015

01 05–02 01 Stasio Ščenulevičiaus tapybos darbų paroda. Rengė galerija „Aukso pjūvis“.
 02 02–03 01 Audronės Petrašiūnaitės tapybos ir grafikos darbų paroda.
 04 30–08 20 Kazio Rimto Tarabildos tapybos, grafikos ir piešinių paroda „Kryžkelių atmintis“.
 08 29–10 26 Valerijos Vijos Tarabildienės akvarelių ir piešinių paroda „Atminties sodnai“.

KKKC Dailės parodų rūmai (Didžioji Vandens g. 2)**2014**

12 19–2015 02 01 Remigijaus Vencaus eksperimentinės fotografijos paroda „Amnezija. Kitos kartotinės vietos“.

2015

03 06–04 19 Alfonso Budvyčio (1949–2003) fotografijų paroda „Iškalbinga tyla“. Kuratorė Danguole Rušienė.
 03 06–04 19 Lino Jusonio tapybos paroda „Anapus laiko, laukiant, kol tai nutiks“.
 03 06–04 19 projektas „Remake, arba Meno terminas: Melancholija.LT“. Dalyvavo Žygimantas Augustinas, Jurga Barilaitė, Violeta Bubelytė, Henrikas Čerapas, Laura Garbštienė, Arūnas Gudaitis, Kristina Inčiūraitė, Giedrius Jonaitis, Patricija Jurkšaitytė, Linas Jusonis, Bronė Sofija Gideikaitė, Eglė Rakauskaitė, Eglė Ridikaitė, Julijonas Urbonas, Mikalojus Povilas Vlūtis, Marius Zavatskis. Kuratoriai Ignas Kazakevičius ir Vidas Poškus.
 04 01–04 19 KKKC meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvės Indros Rišės (Latvija) paroda „Turgaus garsai“.
 04 25–05 31 fotomenininko Vito Luckaus (1943–1987) retrospektyvinė fotografijų paroda „Siūlau naują pasaulį“. Kuratorė Margarita Matulytė.
 05 05–05 31 Gdanskio (Lenkija) dailės akademijos paroda „Jūrinis dizainas. Praeitis-dabartis-ateitis“. Kuratorius dr. Pawelas Geleszas.

06 05–07 19 Miglės Anušauskaitės komiksų paroda „Dalyką“.

06 05–07 19 respublikinė skulptūrų paroda „Mažoji plastika IV“. Dalyvavo 30 dailininkų (Daiva Ložytė ir kt.). Kuratorius Saulius Bertulis.

06 05–07 19 Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacijos paroda „Klaipėdos architektūra 2014“.

07 01–07 31 d. KKKC meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvės Sylvie Pichrist (Belgija) meninė instaliacija ir eksperimentinis performansas „Visatos laikas vietoje laikrodžio“.

07 24–08 30 tapybos paroda „Visos kartos“, skirta LDS 80-mečiui. Dalyvavo Bronius Gražys, Dalia Kasčiūnaitė, Sigita Maslauskaitė, Linas Lianžbergis, Audronė Petrašiūnaitė, Rolandas Karalius, Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė, Aušra Barzdukaitė-Vaitkūnienė, Arvydas Martinaitis, Virginijus Viningas, Rodion Petrov, Edvardas Malinauskas, Liudvikas Natalevičius. Rengė LDS Klaipėdos skyrius, kuratorius Virginijus Viningas.

07 24–08 30 tarptautinė jaunųjų kūrėjų paroda „3 + 6. Jaunas trijų šalių menas“.

07 24–08 30 Lietuvos fotomenininkų sąjungos Klaipėdos skyriaus fotografijų paroda „Kiti 6“. Kuratorius Darius Vaičekas.

07 27–08 07 meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvių Johannos Binder (Austrija) ir Antonino Giroud-Delorme (Prancūzija) instaliacija „Kovo kiškis“.

08 11–08 28 meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvės Birgit Krause (Vokietija) fotografijų paroda „Akmuo“.

08 30–09 25 meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvės Annemarie Blohm (Vokietija) fotografijų paroda „Trečiasis laikas“.

09 11–10 11 Edvardo Malinausko tapybos paroda „Marinisto ruduo“.

10 16–10 31 meno rezidentūros projekto „Kelionių agentūra 2015“ dalyvės Lenos Lapschinos (Rusija / Austrija) meno instaliacija „Sugrįžimas prie mano miegančios sienos“.

10 16–11 22 Indrės Stulgaitės-Kriukienės ir Remigijaus Kriuko meninio stiklo paroda „Šytėjimas“.

10 30–12 06 Viktoro Trublenkovo paroda „Fotografijos“.

10 30–2016 01 03 Remigijaus Treigio retrospektyvinė paroda „Teritorijos: fotografijos 1987–2015“.

11 27–2016 01 03 fotografijų paroda „Lietuvos fotografija: vakar ir šiandien. Šiandienos atodangos“.

KKKC Meno kiemas (Bažnyčių g. 4, Klaipėda)

2015

02 14–03 14 tapybos kursų suaugusiesiems dalyvių darbų paroda „Art Mix 2015“.

07 09–08 28 Klaipėdos etnokultūros centro etnokultūrinės ir edukacinės veiklos koordinatorės Linos Prončatovaitės medžiaginių lėlių paroda „Kai realybės nebeapankama...“.

Birštono kurhauzo galerija

(B. Sruogos g. 2, Birštonas)

2015

04 15–05 14 Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos nario, Lietuvos technikos bibliotekos direktoriaus Kazio Mackevičiaus sudaryta ir fotografo Rimanto Vilavičiaus parengta senųjų nuotraukų paroda „Tarpukario bajorai“.

05 15–06 15 Valentino Varno piešinių paroda „Vilnius“.

08 07–09 04 Juozo Lebednyko skulptūrų paroda.

08 08–09 06 paroda „Neatrastas Julius Čepėnas“ iš asmeninės dailininko dukters Rasos Bobrovienės kolekcijos.

09 05–10 09 Elenos Jurienės ir Rositos Ulinskienės tapybos darbų paroda.

09 11–10 09 Vaidoto Grigo fotografijų paroda „Moterų visata“.

10 10–11 14 Neringos Žukauskaitės grafikos ant drobės darbų paroda.

PARODOS ĮVARIOSI EKSPOZICINĖSE ERDVĖSE

2014

12 02–2015 01 20 Vilniuje, galerijoje „Menų tiltai“ (Užupio g. 16), Kristinos Narvilaitės kūrybos paroda „Tik niekam nesakyk“.

12 03–2015 01 03 Vilkaviškio kultūros centre (Vytauto g. 28) Danutės Valentaitės ir Birutės Sarapienės tekstilės paroda „Tikėjimas tekstile“.

12 04–12 07 Vilniuje, „Litexpo“ rūmuose, Dalios Lopez Madronos personalinė meninės knygrišybos paroda 1-ojoje tarptautinėje profesionalaus taikomojo meno mugėje „CrfatsArt 2014“.

12 24–2015 01 30 Druskininkų viešojoje miesto bibliotekoje (V. Kudirkos g. 13) Druskininkų dailininkų paroda „1“. Dalyvavo Vidmantas Vėlyvis ir kt.

12 27–2015 01 27 Vilniuje, verslo centre „Vertas“ (Gynėjų g. 16), Indrės ir Remigijaus Kriukų meninio stiklo paroda.

2015

01 10–02 01 Kauno miesto muziejuje (Kauno pilyje) Sigitos Dackevičiūtės skulptūrų paroda „Anatomija“.

01 14–04 10 Vilniuje, Fabijoniškių socialinių paslaugų namuose (S. Stanevičiaus g. 57), Irenos Meištaitės paroda „Ankstyvosios akvarelės“.

01 15–02 15 Alytaus kraštotyros muziejuje (Savanorių g. 6) Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda. 01 15–03 05 Kaune, „Daugirdo“ viešbutyje (T. Daugirdo g. 4), Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda. 01 21–01 24 Vilniuje, baldų salone „Vadasiga“ (J. Jasinskio 16B), Vytauto Poškos tapybos darbų paroda iš renginių ciklo „Susitikimai su dailininkais“. Rengė galerija „AP“.

01 21–02 21 Biržų krašto muziejuje „Sėla“ (J. Radvilos g. 3) Rūtos Eidukaitytės tapybos paroda „Ivykiai debesyse“. 01 31–02 28 Ukmergės kultūros centro galerijoje (Kauno g. 8) Leono Striogos skulptūrų paroda „Šviesos lauke“, skirta dailininko 85-mečiui.

02 02–03 20 Vilniuje, LR užsienio reikalų ministerijoje (J. Tumo-Vaižganto g. 2), Vytauto Poškos tapybos paroda. 02 11 Vilniuje, galerijoje „Juozas ART“ (J. Jasinskio g. 14), atidaryta jubiliejinė paroda „Saulius Kruopis ir draugai“. Dalyvavo 55 menininkai iš Lietuvos ir 22 menininkai iš 15 užsienio šalių (Danijos, Norvegijos, Vokietijos, Baltarusijos, Karaliaučiaus krašto, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Indijos, Indonezijos, Nigerijos, Gruzijos, Armėnijos, Slovakijos).

02 11–03 31 Rokiškio krašto muziejuje (Tyzenhauzų al. 5) tapybos ir skulptūros paroda, skirta Kristijono Doneičiaus 300-ųjų gimimo metinių jubiliejui paminėti, „Šimtmečio portretas. Taip, Donelaiti. Taip!“. Dalyvavo Jūratė Mykolaitytė, Aleksandras Vozbinas, Arūnė Tornau, Gražina Vitartaitė, Viačeslavas Jevdokimovas-Karmalita, Ričardas Bartkevičius, Bronius Gražys, Valentinas Ajaskas, Raimondas Martinėnas, Jolanta Teišerskytė-Stoškienė, Monika Furmanavičiūtė, Martinas Jankus, Romualdas Balinskas, Dalia Kasčiūnaitė, Aloyzas Stasiulevičius, Dalia Genovaitė Mažeikytė, Paulius Juška, Patricija Jurkšaitytė, Eglė Gineitytė, Kunigunda Dineikaitė, Žygimantas Augustinas, Ina Budrytė, Jonas Daniliauskas, Vytautas Kaunas, Loretta Zdanavičienė, Vladas Gurskis, Živilė Jasutytė, Sigita Maslauskaitė. Organizatoriai Lietuvos dailininkų sąjunga ir Rokiškio krašto muziejus.

02 12–03 15 Kaune, Mstislavo Dobužinskio kultūros ir estetinio lavinimo centre (P. Krėvės pr. 54), Birutės Sarapienės fototekstilės paroda.

02 12–04 27 Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejuje (K. Donelaičio g. 64), Juozo Kalinausko ir Linos Kalinauskaitės autorių darbų paroda „Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia...“, skirta Vasario 16-ajai.

02 16–03 15 Kauno savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2) ir „Girstučio“ rūmuose paroda „Atgimimas“, skirta Lietuvos nepriklausomybės 25-mečiui. Dalyvavo Antanas Andziulis, Zinaida Irutė Dargienė, Audronė Dambrauskienė, Romanas Averincevas, Jovita Glenžaitė-Matuzienė, Gintarė Jarašienė, Vytautas Lagunavičius, Irena Mikuličiūtė (Mika), Simona

Juškevičiūtė, Raimondas Majauskas, Danutė Ona Janulienė, Rūta Levulienė, Jūratė Petruškevičienė, Arvydas Palevičius, Ewa Pohlke, Stasys Pūtvis, Birutė Sarapienė, Gintautas Vaičys, Vilius Ksaveras Slavinskis, Leonas Strioga, Donatas Gibas, Jonas Nariūnas. Rengė Kauno dailininkų klubas „Meno sparnai“ bei Kauno architektų ir dailininkų klubas „Sfinksas“.

02 17–04 04 Vilniuje, koncertų salės „Compensa“ galerijoje (Kernavės g. 84), Sigitos Maslauskaitės tapybos paroda „Žmogus ir mėnulis“. Kuratorė Rasa Gečaitė.

02 19–02 22 Vilniuje, „Litexpo“ rūmuose, XVI tarptautinės Vilniaus knygų mugės metu, vyko paroda „Švedų meninė knygrišyba. Nobelio literatūros premijos laureatų knygų įrišimai“. Dalyvavo Dalia Lopez Madrona, Eva Maria Eriksson, Kristina Enhörning, Per-Anders Hubner. 02 19–03 23 Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) Gintauto Vaičio fotografijų paroda „Karių laikas“.

02 26–03 03 Vilniuje, baldų salone „Vadasiga“ (J. Jasinskio 16B), Giedrės Kazimierėnės tapybos paroda (privati kolekcija, 1991–1999 m. darbai) iš renginių ciklo „Susitikimai su dailininkais“. Rengė žurnalo „Aviacijos pasaulis“ galerija „AP“.

03 06–03 11 Šiauliuose, Trakų gatvės galerijoje (Vilniaus g. 100), medijų menininko, menotyrininko, doc. dr. Remigijaus Venkaus eksperimentinių fotografijų paroda. 03 06–04 05 Kauno m. savivaldybės Centro seniūnijoje (Šv. Gertrūdės g. 7) Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda.

03 12–04 09 Kaune, „Parko“ galerijoje, Kristinos Narvilaitės kūrybos paroda „Tik niekam nesakyk“.

Iki 03 15 Vilniuje, koncertų salėje „Piano.lt“ (Trakų g. 9/1), Vytenio Lingio tapybos paroda.

03 20 Klaipėdoje, Rūtų galerijoje (Danės g. 9), atidaryta Juozo Vosylio kūrybos tapybos darbų paroda „40“.

03 23–04 24 Kauno menininkų namuose (V. Putvinskio g. 56) karikatūrų paroda „Antra vertus“. Dalyvavo Rokas Beresniovas, Vladimiras Beresniovas, Andrius Deltuva, Alvydas Jonaitis, Jonas Lenkutis, Saulius Medžionis, Algirdas Radvilavičius, Marta Stirbytė-Valaikienė, Edmundas Unguraitis.

03 26–04 26 Anykščiuose Kristinos Norvilaitės kūrybos paroda „Muzika tavyje“.

03 27 Vilniuje, galerijoje-dirbtuvėje „RA“, atidaryta tapybos miniatiūrų paroda. Dalyvavo Paulius Arlauskas, Rūta Arlauskaitė, Bronius Gražys, Lilija Puipienė, Martynas Gaubas, Regina Pečiulytė, Jolanta Krivickaitė, Vidas Poškus, Mindaugas Skudutis, Živilė Jasutytė, Arvydas Kašauskas, Agnė Kulbytė, Raimondas Jatkevičiūtė, Aleksandras Vozbinas, Giedrė Riškutė, Jūratė Mitalienė, Raimondas Savickas, Ramunė Savickaitė, Adasa Skliutauskaitė, Ugnė Žilytė, Eugenijus Cukermanas, Lina Zavadskė, Andrius Makarevičius, Aurimas Eidukaitis, Gustas Jagminas, Ričardas Garbačiauskas, Aistė Gabrielė Černiūtė, Rūta Eidukaitytė, Ieva Skauronė, Aistė Kanaškaitė, Romas Balinskas, Silvana Graviškytė-Hacking. 03 27–04 30 Raseinių krašto muziejuje (Muziejaus g. 3) Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda „Saulės žaidimai“.

04 09 Kaune, „Parko“ galerijoje (Vilniaus g. 35), atidaryta tapytojos Sofijos Rickevičiūtės kūrybos paroda „Žydėjimas“.

04 10–06 01 Kaune, „Girstučio“ kultūros ir sporto centre (Kovo 11-osios g. 26), 2-oji Lietuvos akvarelės paroda „Sąskambiai ir atspindžiai“, skirta M. K. Čiurlionio ir M. K. Oginskio metinėms. Kuratorius Eugenijus Nalevaika. 04 11–05 02 Druskininkuose, Mažosioje galerijoje (M. K. Čiurlionio g. 37), Jūratės Petruškevičienės ir Aušros Sedlevičiūtės kūrybos paroda „Pa/Stebėjimai“ iš parodų ciklo „Duetai“.

04 12–06 30 Paminklinėje Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A) LDS Kauno skyriaus tekstilės grupės „Esame“ paroda „Kūrybos galia“. Dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Dangulė Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Zinaida Irutė Dargienė, Marijona Sinkevičienė,

Rūta Narvydienė, Irena Piliutytė, Ona Staskevičienė, Ligita Marcinkevičiūtė, Danutė Ona Jonelienė, Milda Dulkytė, Birutė Sarapienė. Kuratorė Ona Staskevičienė.

04 15 Raudondvario (Kauno r.) pilies Rūsio galerijoje (Pilies takas 1) atidaryta Sofijos Rickevičiūtės tapybos paroda „Levituojanti tapyba“.

04 21–05 10 Vilniuje, „Domus galerijoje“ (P. Lukšio g. 32), penktoji Lietuvos menininkų dailės paroda, „Menas namams“. Kuratorė Ramutė Rachlevičiūtė. Dalyvavo per 90 autorių (Agnė Kondrotaitė ir kt.), eksponuota daugiau nei 800 kūrinių.

04 27–05 31 Nacionaliniame Kauno dramos teatre (Laisvės a. 71) Broniaus Rutkausko tapybos paroda, skirta Motinos dienai. Rengė galerija „Aukso pjūvis“.

05 04–06 04 Kaune, dizaino salone „Interjero erdvė“ (Rotušės a. 18), Agnės Kondrataitės keramikos paroda „Iš studijos“.

05 05–09 01 Vilniuje, A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10), Jūratės Račinskaitės iliustracijų, sukurty penkioms Ramutės Skučaitės knygoms, paroda.

05 08–05 31 Kauno kolegijos Justino Vienažinskio menų fakultete (A. Mackevičiaus g. 27) Arvydo Martiņačio tapybos paroda „Oranžinis pasaulis / The Orange World“.

05 13 įvyko Vilniaus galerijos „Juškus Gallery“ (M. K. Čiurlionio g. 8) atidarymo paroda. Eksponuoti Vitalio Čepkausko, Romano Dudos, Vytauto Kairiūkščio bei Liudo Truikio kūriniai ir jų atspaudai. Kuratorė Ramutė Rachlevičiūtė.

05 15–05 30 Kauno miesto Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Jaunimo, meno ir muzikos skyriuje (Abrahamo Mapu g. 18) Raimundo Majausko piešinių pastelės paroda „Kasdienybės atspalviai“ iš ciklo „Miesto laikas ir jo ženklai“.

05 18–09 28 Vilniuje, Lietuvos kulinarinio paveldo muziejuje (Bokšto g. 9), Indrės Stulgaitės Kriukienės ir Remigijaus Kriuko meninio stiklo paroda.

05 19 Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakulteto fojė (Muitinės g. 7), atidaryta tapytojos Aušros Andziulytės vieno kūrinių paroda „Trys požūriai“.

05 21–06 12 Panevėžyje, J. Miltinio dramos teatre (Laisvės a. 5), paroda „Panevėžio dailės dienos. In memoriam“. Eksponuoti Kazio Naruševičiaus (1920–2004), Stasio Kavaliausko (1935–2003), Alberto Stepankos (1920–1998), Alfonso Beresnevičiaus (1920–1994) ir Vyganto Kosmausko (1960–2001) kūrinių.

05 21–06 28 Vilniuje, Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Naujajame arsenale (Arsenalų g. 1), Petro Gintalo kūrybos paroda „Medalių kūrėjo dialogai“.

05 28–06 19 Klaipėdos etnokultūros centre (Daržų g. 10) Antano Bernatono tapybos paroda „Ką pasakoja senosios langinės?“.

06 01–06 15 Vilniaus miesto savivaldybėje (Konstitucijos pr. 3) levo Bunokaitės kūrybos paroda „Prisiminimai. II“.

06 01–06 30 Vilniuje, Lietuvos technikos bibliotekoje (Šv. Ignoto 6), Tatjanos Simonaitienės akvarelių paroda „Laiko atspindžiai“.

06 03–07 15 Šilutės r. savivaldybės F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje (Tilžės g. 10) Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda „Žydnčios svajones“.

06 04–06 28 Kauno fotografijos galerijoje (Vilniaus g. 2) tapytojų fotografijų paroda „Daugiau šviesos“. Dalyvavo Arūnas Vaitkūnas (1956–2005), Laima Drazdauskaitė, Eimutis Markūnas, Aušra Barzdukaitė-Vaitkūnienė, Jūratė Jarulytė, Židrija Janušaitė, Agnė Jonkutė, Jovita Aukštikalnytė-Varkulevičienė, Milda Gailiūtė, Giedrius Zaura, Aistė Dabkevičiūtė, Karolis Vaivada, Povilas Ramanauskas, Rosanda Sorakaitė. Kuratorius Povilas Ramanauskas.

06 09 Šiaulių savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Aido g. 27) atidaryta Alfonso Čepausko fotokoliažų paroda „Kelionių mirazai“.

06 11–06 18 Vilniuje, baldų salone „Vadasiga“ (J. Jasinskio 16B), Svajūno Armono tapybos paroda iš renginių ciklo „Susitikimai su dailininkais“. Rengė galerija „AP“.

06 17 Vilniuje, UAB „Gaudrės“ salone (Ateities g. 10), atidaryta Skaidrės Butnoriūtės ir Sauliaus Kruopio tapybos paroda „Gyvenimas kartu“.

06 19–08 16 Plungėje, Žemaičių dailės muziejuje, Mykolo Oginskio dvaro rūmuose (Parko g. 1), projekto „Skulptoriai skaito Donelaitį“ paroda. Eksponuoti Mindaugo Jurėno, Vytauto Tallat-Kelpšos, Valdo Bubelevičiaus, Ryto Jono Belevičiaus, Sigitos Dackevičiūtės, Marius Zavadskio, Helmaro Janovos, Jono Gencevičiaus, Arvydo Ališankos, Jolantos Balkevičienės, Liutauro Griežės, Romualdo Inčirausko, Kęstučio Lanausko, Mindaugo Junčio, Daliutės Onos Matulaitės, Mindaugo Aučynos, Evaldo Pauzos, Astos Vasiliauskaitės, Daumanto Kučo, Dariaus Šidlausko, Aušros Jasiukevičiūtės, Kęstučio Dovydaičio, Algio Kasparavičiaus, László Kovos (Vokietija), Pawelo Łęskio (Lenkija), Bronisławo Krzysztofo (Lenkija), Thomo Helbingo (Vokietija), Piotro Toropovo (Rusija), Liudmilos Bogatovos (Rusija) ir kt. autorių kūrinių. Projekto kuratorė Dalia Matulaitė, projekto vykdytoja LDS Šv. Jono gatvės galerija.

06 25–07 16 Vilniuje, Vitražo manufaktūros galerijoje (Stiklių g. 6/8), vitražo ir stiklo paroda, skirta M. K. Čiurlionio 140-osios gimimo metinėms.

06 26–06 28 Vilniuje, „Litexpo“ rūmuose, tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius'15“ eksponuotas Sauliaus Vaitiekūno ciklas „Votai. Raudų siena“.

06 26–06 28 Molėtuose, senajame gydytojo A. Jauniškio-name (Vilniaus g. 54), Rūtos Eidukaitytės tapybos paroda „Peizažai“.

07 01 Kauno pilyje atidaryta Virginija Kašinsko etnotapybos paroda „Bočių dainos“.

07 02 Zvylių dvare (Šakių r.) atidaryta Irenos Petravičienės porceliano darbų paroda.

07 02–08 30 Birštono sakraliniame muziejuje (Birutės g. 10) Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda.

07 03–08 03 Juodkrantėje, Liudviko Rėzos kultūros centre (L. Rėzos g. 8), Sauliaus Kruopio kelioninių, aliejinės tapybos ir akvarelių paroda „Berlynas, Juodkrantė, Jūrmala“.

07 04–07 30 Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejuje (L. Ivinskio g. 4) tapybos ir dokumentinės fotografijos paroda „Vilniaus polonezas Lietuvai“, skirta M. K. Oginskio 250-osios metinėms.

07 07–07 28 Vilniuje, Užupio meno inkubatorijoje, galerijoje „Kalnas“ (Krivių g. 10A), jungtinė keturių menininkų paroda „Extract“. Dalyvavo Tue Brisson Mosich (Danija), Marija Griniuk (Danija / Lietuva), Liisi Kula (Estija / Didžioji Britanija), Giedrė Lisauskaitė (Nyderlandai / Lietuva).

07 14–08 15 Gelgaudiškio dvare (Šakių r.) Stasio Ščesnulevičiaus tapybos kūrinių paroda. Rengė galerija „Aukso pjūvis“.

07 15 Vilniuje, Gariūnų verslo parko (Gariūnų g. 68) B korpuse, atidaryta tarptautinio ekslibrisų konkurso, skirto M. K. Oginskio 250-osios gimimo metinėms, dalyvių darbų paroda. Konkurso mecenatas Gariūnų verslo parkas, idėjos autorius ir meno vadovas Alfonsas Čepauskas.

07 16–08 28 Klaipėdos etnokultūros centre (Daržų g. 10) rašytojo, bibliotekininko ir skulptoriaus Juozo Šikšnelio autorinių darbų paroda „Baibokai ir jų lazdos“.

07 17–08 31 Panevėžio savivaldybėje XIII tarptautinio tapytojų plenero „Panevėžys 2015“ dalyvių darbų paroda.

07 23–08 22 Vilniuje, LMA Vrublevskių bibliotekoje (Žygimantų g. 1), Petro Gintalo ir jo bičiulių paroda „Eilėraštis – žmogus – medalis“. Dalyvavo Petras Gintalas, Saulius Bertulis, Danius Drulys, Jurgita Erminaitė-Šimkuvienė, Petras P. Gintalas, Martynas Gintalas, Eglė Čejauskaitė-Gintalė, Romualdas Inčirauskas, Māra Kalniņa, Vincas Kisarauškas, Gvidas Latakas, Rita Lubyte, Eimantas Ludavičius, Alvydas Mikuta, Vytautas Mockaitis, Antanas Olbutas, Petras Repšys, Janis Strupulis, Mindaugas Šimkevičius, Remigija Vaitkutė, Skaitė Žilienė.

07 26 Vidiškių dvare (Ignalinos r.) vienos dienos Indrąs Raudonikytės grafikos darbų paroda „Visos jos Onos“.

08 04–08 29 Palangos m. savivaldybės viešosios bibliotekos galerijoje „Mūza“ Tatjanos Simonaitienės akvarelių paroda „Išlaikytas minimalizmas“.

08 07–08 30 Gelgaudiškio dvare (Šakių r.) Indrąs Raudonikytės grafikos darbų paroda „Visos jos Onos“.

08 19–09 20 Alytaus kultūros ir komunikacijos centre (Pramonės g. 1A) respublikinė konkursinė keliaujanti tekstilės paroda „Baltų ženklai tekstilėje“. Dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Danguolė Brogienė, Rūta Narvydienė, Irena Piliutytė, Ona Staskevičienė, Lina Zavadskė, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Sarapienė. Kuratorė Birutė Sarapienė.

08 24–11 01 Vilniaus universiteto centriniuose rūmuose (Universiteto g. 3) Adomo Matulaisko kūrinių paroda „Vilniaus miesto ženklai“.

08 26–10 20 Birštone, sanatorijoje „Royal SPA Residence“ (Pakalnės g. 3), Zinaidos Irutės Dargienės kūrybos paroda.

08 27–09 01 Kaune, Keramikos dirbtuvėse (Jurbarko g. 2), VIII tarptautinio keramikos simpoziumo „Mes“ paroda „Redukcija 2015“, skirta Lietuvos dailininkų sąjungos 80-mečiui. Dalyvavo Juozas Adomonis, Kristina Alšauskienė, Kristina Ancutaitė, Giedrė Bardzilauskė, Darius Barčas, Daina Vanagaitė-Belžakienė, Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, Juris Bergins (Latvija), Daina Dauksienė, Konstancija Dzimidavičienė, Jovilė El-Mansour, Jolanta Galdikaitė, Daina Gaizauskaitė, Dalia Ivanauskaitė, Nomeda Jakūnienė, Saulius Jankauskas, Andrius Janulaitis, Jurgita Jasinskaitė, Ramutė Juršienė, Zofia Kosiorek (Lenkija), Edita Jakubonytė-Kybartienė, Loretta Kvietkauskienė, Žilvinas Labanauskas, Virginija Laužadienė, Regina Lisauskienė, Elzbieta Lengvinaitė, Sigita Lukošūnienė, Eglė Maskaliūnaitė, Laima Mačiulaitytė, Eglė Einikytė-Narkevičienė, Augutė Olšauskaitė, Lilija Olšauskienė, Kristina Paulauskaitė, Algimantas Patamys, Audronė Pikturnienė, Arvydas Poška, Domilė Ragauskaitė, Marius Ramonaitis, Gražina Sakalauskaitė, Laurynas Stanevičius, Agnė Šemberaitė, Virginija Užusenytė, Aldona Visockienė, Virginija Zabotkaitė. Organizatorė Žilvė Bardzilauskaitė-Bergins, kuratorius Juris Bergins.

08 27–09 05 Telšiuose, galerijoje „SamogitArt“ (Muziejaus g. 29), Gvido Latako emalio miniatiūrų paroda.

08 28–09 07 Vilniuje, Konstantino Sirvydo skvere, skulptoriaus Juozo Ruzgo meninė ekspozicija „Šviesi laiko tėkmė“.

08 28–10 01 Vilniaus katedros aikštėje paroda „Popiežiaus Pranciškaus viešnagė Izraelyje 2014 m.“. Rengė Bažnytinio paveldo muziejus ir Izraelio ambasada.

08 29–09 18 Druskininkuose, Mažosioje galerijoje (M. K. Čiurlionio 37), Elmos Šturkaitės akvarelių paroda „Išlietos mintys“.

08 29–09 30 Vilniuje, VU botanikos sodo Gamtos muziejuje (Kairėnų g. 43), Daivos Kairevičiūtės grafikos piešinių paroda „Ten–Čia“.

09 01–09 18 Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje (Žygimantų g. 1), Svajūno Armono kūrybos paroda „Tapyba“.

09 02–10 17 Vilniuje, Kazio Varnelio namuose-muziejuje (Didžioji g. 26), Paryžiuje gyvenančio žemaičio Prano Gailiaus kūrybos paroda „Pranas. Tapybos RetroSpektva“.

09 03 Kaune, „Parko“ galerijoje (Vilniaus g. 35), atidaryta Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės tapybos paroda „Sužymėti vaizdai“.

09 03–09 29 Kaune, Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Aleksoto filiale (Veiverių g. 43), Birutės Sarapienės tekstilės paroda „Išauštos mintys“.

09 04–12 01 Videniškių vienuolyno muziejuje (Molėtų r.) tapybos paroda „Angelai“. Dalyvavo Paulius Arlauskas, Asta Baltia, Aistė Gabrielė Černiūtė, Rūta Eidukaitytė, Ričardas Garbačiauskas, Živilė Jasutytė, Raimonda Jatkevičiūtė, Sigutė Maslauskaitė, Andrius Makarevičius, Jūratė Mitalienė, Kostas Poškus, Vidas Poškus, Giedrė Riškutė, Raimondas Savickas, Adasa Skliutauskaitė,

Mindaugas Skudutis, Aleksandras Vozbinas, Ugnė Žilytė, Lina Zavadskė.

09 05–10 05 Kauno miesto muziejaus Rūsio galerijoje (M. Valančiaus g. 6) Sigitos Grabliauskaitės stiklo kūrinių paroda „Šalios spalvos“.

09 08–08 18 Vilniuje, galerijoje-studijoje „RA“ (Pranciškonų g. 8), Eugenijaus Antano Cukermano kūrybos paroda „Tapyba“.

09 08–11 03 Vilniuje, LR užsienio reikalų ministerijoje, tapybos ir dokumentinės fotografijos paroda „Vilniaus polonezas Lietuvai“, skirta M. K. Oginskio 250-osioms metinėms. Dalyvavo Žygimantas Augustinas, Palemonas Janonis, Bronius Gražys, Romas Balinskas, Linas Liandzbergis, Sigita Maslauskaitė, Laisvydė Šalciūtė, Raimonda Jatkevičiūtė-Kasparavičienė, Jolanta Kyzikaitė, Ina Budrytė, Andrius Giedrimas, Miglė Kosinskaitė, Rūnė Tornau, Augustinas Savickas, Lilija Valatkienė.

09 10–10 10 Kaune, Erikos galerijoje (M. Daukšos g. 8–2), Zinaidos Irutės Dargienės kūrybos paroda „Mes – baltai“.

09 12–10 31 Vilniuje, VU botanikos sodo Gamtos muziejuje (Kairėnų g. 43), žemės ir aplinkos meno paroda „Kelionė“. Dalyvavo Irina Kostina, Jelena Škulienė, Rasa Judulaitė, Natalija Učvatova, Virgilijus Kubilius, Marius Strolia, Vita Eidimaitė, Justina Vyšniauskaitė, Rasa Nazarovaitė-Nazimovienė, Virginija Rimkutė, Andrius Erminas, Elžbieta Jankovska-Bortkevič, Greta Kardišytė (Greta Kardi), Eglė Maskaliūnaitė, Žydrūnas Mirimavičius, Sigita Emilė Bausienė, Edita Liudvinavičienė, Zita Kisieliienė, Danielė Šleženė, Kristina Saltytė, Rūta Udraitė-Mikalauskiene, Marius Skrudzinskas, Daina Pupkevičiūtė, Vaida Tamoševičiūtė, Andrius Pulkauninkas.

09 15–10 30 Kauno pedagogų kvalifikacijos centre (Vytauto pr. 44) Rasos Žmuidienės ir Kauno dailės gimnazijos mokinių grafikos paroda.

09 16 Užutrakio dvaro sodybos rūmuose (Trakų r.) atidaryta paroda „Erdvė ir epocha. Alfredo, Česlovo ir Joannos Vierių-Kovalskių tapyba“.

09 17 Vilniuje, Bernardinų bažnyčios palėpėje (Maironio g. 10), atidaryta Dianos Radavičiūtės, Vlado Urbanavičiaus, Sauliaus Valiaus ir Ramūno Čeponio minimalistinių kūrinių, specialiai sukurtų šiai erdvei, paroda „Minimum“. Parodos iniciatorius Ramūnas Čeponis.

09 18–09 20 Vilniaus misionierių Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčioje (Subačiaus g. 26) paroda „Paveldėjime savo ateitį: apie sakralių erdvių provokacijas“. Dalyvavo Ksenija Jaroševaitė, Andrius Kviliūnas, Sigita Maslauskaitė, Saulius Mažylis, Rimas Sakalauskas ir Vadas Urbanavičius.

09 18–10 29 Alytaus kultūros ir komunikacijos centre (Pramonės g. 1B) 22-ojo tapybos plenero, skirto Antanui Samuoliui (1899–1942) atminti, dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė, Arvydas Brazdžiūnas-Dusė, Skaidrė Butnoriūtė, Laima Drazdauskaitė, Paravon Mirzoyan (Armėnija), Sofija Rickevičiūtė, Gagik Parsamian (Armėnija), Jovita Aukštikalnytė-Varkulevičienė, Gintautas Vaičys. Kuratorius Gintautas Vaičys.

09 19–10 17 Vilniaus dailės akademijos galerijoje „Argentum“ (Latakų g. 2) Eglės Bacevičiūtės autorinės juvelyrikos darbų paroda „Kiti pasauliai“.

09 19–10 20 Druskininkuose, viešbutyje „Pušynas“ (Taitos g. 6), Elmos Šturkaitės akvarelių paroda „Išlietos mintys“.

09 19–10 31 Rokiškio krašto muziejuje (Tyzenhauzų al. 5) Rimo Zigmo Bičiūno tapybos paroda „Aukštaitijos spalvų šventė“ ir Monikos Bičiūnienės (1910–2009) kūrybos paroda.

09 21–10 20 Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2) respublikinė konkursinė keliaujanti tekstilės paroda „Baltų ženklai tekstilėje“. Dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Lucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Čachavičienė, Lucija Banaitienė, Danguolė Brogienė, Rūta Narvydienė, Irena Piliutytė, Ona Staskevičienė, Lina Zavadskė, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Sarapienė. Kuratorė Birutė Sarapienė.

09 22–10 22 Alytaus miesto teatro (Rotušės a. 2) didžiojoje fojė tarptautinė skulptūros paroda „Skulptoriai skaito Donelaitį“ iš projekto „Kristijono Donelaičio epocha“, skirta Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejui. Parodoje eksponuoti Mindaugo Jurėno, Vytauto Tallat-Kelpšos, Valdo Bubelevičiaus, Rytos Jono Belevičiaus, Sigitos Dackevičiūtės, Mariaus Zavadskio, Tamaros Janovos, Jono Gencevičiaus, Arvydo Ališankos, Jolantos Balkevičienės, Liutauro Griežės, Romualdo Inčirausko, Kęstučio Lanausko, Mindaugo Junčio, Dalius Matulaitis, Mindaugo Aučynos, Evaldo Pazuos, Astos Vasiliauskaitės, Daumanto Kučo, Dariaus Šidlausko, Aušros Jasiukevičiūtės, Kęstučio Dovydaičio, Algio Kasparavičiaus, László Kovos (Vokietija), Paweł Łęskio (Lenkija), Bronisławo Krzysztofo (Lenkija), Thomo Helbingo (Vokietija), Piotro Toropovo (Rusija), Liudmilos Bogatovos (Rusija) ir kitų autorių kūrinių. Projekto kuratorė Dalia Matulaitė, projekto vykdytoja LDS Šv. Jono gatvės galerija.

09 23–09 30 Vilniuje, Umiastovskų rūmuose (Trakų g. 2), Martos Vosyliūtės paroda „Mano Vilnius“. Parodos metu rodytas autorės filmas iš piešinių „Humanitaris gyvenimas ir mirtis, arba Būk mažesnis už aguonos grūdėlį“.

09 25 Kauno m. savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Vitebsko filiale (P. Lukšio g. 60) atidaryta Vladimiro Beresniovio humoristinių piešinių ir karikatūrų paroda „Pats sau paslaptis“.

09 30–10 31 Ignalinos krašto muziejuje (Ateities g. 43) Rūtos Eidukaitytės tapybos paroda.

10 01–11 01 Kauno dramos teatre (Laisvės al. 71) išeivijos menininkės Aldonos Gustas tapybos darbų paroda „Mano vaikystės Lietuva“. Rengė galerija „Aukso pjūvis“.

10 01–12 24 Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) paroda „Art Deco Kaune 1919–1940. Namų jausmas“, skirta tarpukario laikotarpio laikinosios sostinės baldininkystės ir interjero dizaino darbams. Parodą papildė Deivio Slavinsko paveikslai ir unikalūs XX a. kilimai iš Lauros Bohne kolekcijos.

10 02–10 31 Kaune, salone „Interjero erdvė“ (Rotušės a.18), Lino Cicėno-Cicos tapybos ir objektų paroda „Gentleman Lamp“.

10 03–11 03 Vilniuje, viešbutyje „Europa City“ (J. Jasinskio g. 14), Igorio Ziko (Estija) tapybos paroda „Syria – Lebanon“.

10 04–10 31 Perlojos (Varėnos r.) kraštotyros muziejuje (Perliaus g. 22) skulptoriaus Mindaugo Milinavičiaus meno dirbinių paroda.

10 06–11 01 Kauno „Žalgirio“ arenoje (Karaliaus Mindaugo pr. 50) galerijos „Aukso pjūvis“ meno kūrinių kolekcijos paroda. Eksponuoti Jono Šidlausko, Lidijos Kuklienės, Bonaventūro Šalčio, Raimondo Majausko, Romualdo Čarnos, Justinos Puidokaitės, Elenos Poželaičės, Petro Lukošiaus, Sigito Oranto-Sausio kūriniai.

10 07 Vilniaus centriniame pašte (Gedimino pr. 7) atidaryta Antano Rimanto Šakalio (1943–2015) suvenyrinių vokų paroda „M. K. Čiurlionis ir lietuvių dailė“.

10 10–11 10 Gelgaudiškio dvare (Šakių r.) Broniaus Rutkausko tapybos paroda. Rengė galerija „Aukso pjūvis“.

10 14–11 06 Vilniuje, LMA Vrublevskių bibliotekoje (Žygimantų g. 1), knygų restauratoriaus Sigito Tamulio istorinių knygų įrašų (re)konstrukcijų paroda.

10 16–10 30 Vilniuje, galerijoje „Menų tiltas“ (Užupio g. 16), Salomėjos Jastrumskytės tapybos paroda „Euklidiada“.

10 16–11 07 Kauno miesto Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Senamiesčio filiale (A. Mapu g. 18) Ramutės Toliuštės meninės knygišybės paroda „Atminties labirintai“.

10 20–11 13 Vilniuje, VDA juvelyrikos galerijoje „Argentum“ (Latakų g. 2), Andriaus Ermino kūrybos paroda „Ribos“.

10 22 Vilniuje, galerijoje „Fructus Artis“ (59-ta salė, P. Lukšio g. 32, „Domus galerija“), atidaryta Vlado Karatajaus (1925–2014) tapybos paroda „Nenoriu būti madingas“, skirta dailininko 90-osioms gimimo metinėms. Rodytas Juozo Matonio ir Vytauto Damaševičiaus filmas iš ciklo „Darbai iš dailininko studijos“.

10 22–11 28 Kaune, galerijoje „Kauno vartai“ (Rotušės a. 29), tarptautinė šiuolaikinės juvelyrikos paroda „Akis 2015. Telšiai“. Dalyvavo Mona Wallstrom (Švedija), Kelly McCallum (Didžioji Britanija), Philip Sajet (Nyderlandai), Giedrymin Jablonski (Lenkija), Andrzej Boss (Lenkija), Olga Podfilipska-Krysinska, Michalina Owczarek, Olga Stawarska (visos trys – Lenkija), Laima Kėrienė, Beata Zdramytė, Albertas Gedvilas, Benas Staškauskas, Solveiga ir Alfredas Krivičiai, Asta ir Mindaugas Šimkevičiai, Violeta Adomaitytė, Dovilė Kondrašovaitė, Justina Zymonaitė, Justina Bukantaitė, Tautvydas Vidugiris. Kuratorė Laima Kėrienė, rengė VDA Telšių fakultetas.

10 23–12 31 Kauno rajono muziejuje, Raudondvario pilyje, Marco Chagallo (1887–1985) litografijų paroda.

10 28–10 31 Vilniuje, baldų salone „Vadasiga“ (J. Jasinskio 16B), Ingos Mrazauskaitės tapybos darbų paroda iš renginių ciklo „Susitikimai su dailininkais“. Rengė galerija „AP“.

11 01–11 15 Vilniuje, „Skalvijos“ kino centre (A. Goštauto g. 2), Aušros Bagočiūnaitės-Paukštiesienės plakatų paroda „Premjera“.

11 02–12 10 Vilniuje, Lietuvos medicinos bibliotekoje (Kaštonų g. 7), Janinos Marijos Mačiokaitės-Pleškūnienės (1920–2010) tapybos paroda.

11 03–11 21 Vilniuje, „Pylimo“ galerijoje (Pylimo g. 30), Vytauto Poškos ir Tado Dromanto tapybos paroda.

11 10–11 30 Vilniaus teatre „Lėlė“ (Arklių g. 5) Aušros Bagočiūnaitės-Paukštiesienės tapybos bei grafinio dizaino darbų paroda „Šalia“.

11 12 Vilniuje, galerijoje „Menų tiltas“ (Užupio g. 16), atidaryta Rūtos Jusionytės skulptūrų ir tapybos paroda „Pora per porą, su pora ir ne tik pora“.

11 13–11 21 Vilniuje, galerijoje „RA“ (Pranciškonų g. 8), Ričardo Garbačiausko tapybos paroda „Mažas formatas“.

11 15–12 15 Vilniuje, Gariūnų verslo parke (Gariūnų g. 68), Svajūno Armono kūrybos paroda „Tapyba“.

11 20–12 20 Birštono sakraliniame muziejuje (Birutės g. 10) Rasos Žmuidienės grafikos ir akvarelės paroda „Sielaščiai“.

11 20–2016 01 15 Anykščių kultūros centre Ramūno Dagio tapybos paroda „Spalvų brūzgynai“.

11 24–12 12 Vilniuje, „Pylimo“ galerijoje (Pylimo g. 30), Virginijaus Tamošiūno tapybos paroda.

11 30–2016 01 30 Molėtų Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios bokšte Mindaugo Skudučio tapybos paroda „Bažnyčios ir bažnytelės“.

12 03 Vilniuje, Mažosioje galerijoje (Latvių g. 19Aa), atidaryta Jono Daniliausko tapybos paroda, skirta kūrybinės veiklos 40-mečiui.

12 04–2016 01 06 Vilniuje, Baltijos gintaro meno centre (Mykolo g. 12), Skirmantės Žemaitytės kūrybos paroda „Inclusus“.

12 09–2016 01 28 Vilniuje, Kongresų rūmuose, LDS akvarelininkų sekcijos paroda „Su nuostaba į pasaulį“. Dalyvavo Juozas Gecevičius, Jaunius Ranonis, Vilija Mačiulytė, Jurga Sidabrienė, Laimutė Tamoševičienė, Eugenija Pilypaitienė, Vladimiras Panaskovas, Eglė Lipkaitė, Alvydas Stauskas, Gražina Marija Baskienė, Nijolė Jurgelionienė, Eglė Lėckaitė, Irina Panaskova, Irena Meištaitė ir kt.

12 16–2016 03 13 Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre Vilniuje (Naugarduko g. 10/2) paroda „Sveikas Izraeli! Litvakų dailininkų keliais“.

Šuolaikinės keramikos lobynas

Gruodžio 4 d. Panevėžyje duris atvėrė Panevėžio tarptautinių keramikos simpoziumų kūrinių ekspozicijos paviljonas (archit. Valdas Klimavičius), kuris yra sujungtas su miesto dailės galerijos pastatu. Paviljone pristatoma analogų Baltijos šalyse neturinti šiuolaikinės keramikos kūrinių kolekcija, sukaupta per 25 metus. Kolekcijoje yra 616 šamoto keramikos kūrinių, kuriuos sukūrė Panevėžio tarptautinių keramikos simpoziumų dalyviai – 157 profesionalūs keramikai iš 35 valstybių.

Paviljonas pastatytas įgyvendinus Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos finansuojamą projektą „Panevėžio miesto dailės galerijos plėtra“ (projekto vadovė Panevėžio miesto dailės galerijos direktorė Jolanta Lebednykienė).

Panevėžio tarptautinių keramikos simpoziumų kūrinių ekspozicijos paviljonas (architektas Valdas Klimavičius)

Ekspozicijos fragmentas. Iš kairės: Rytas Jakimavičius. *Nauja šventykla*. 1997; Remigijus Sederevičius. *Didysis prizas Nr. 5*. 2004; Michael (Mic) Stovel (JAV). *Kasdienis elegantiškumas*. 1991; Rimantas Skudis (1951–2015). Iš ciklo *Būties pajauta*. 1993; Vilija Balčiūnienė. *Sutramdytų jausmų dėžė*. 1998; Gvidas Raudonius. *Susitikimas padangėje*. 2006; Anders Ruhwald (Danija). *Transportas nakties darbams*. 2002; Romualdas Aleliūnas. *Mėlynasis bliuzas*. 2012; Juozas Lebednykas. *Forma I–II*. 2001; (centre) Tomas Daunoravičius. *Vanduo*. 1990

Aldona Šaltenienė. Kompozicija *Šokis*. 2002

Iš kairės: Eugenijus Čibinskas. *Kita galimybė I–II*. 2014 (fragmentas); Philip G. Cornelius (1943–2013, JAV). *Baltasis miestas*. 1998; *Juodasis miestas*. 1998; David L. Gamble (JAV). *Geltoni namai*. 2000; *Įkalinta širdis*. 2000

Juozas Lebednykas. *Ratas*. 2004

Alvydas Pakarklis. *Vapsvų namai I–V*. 1998; antrame plane iš kairės į dešinę: Arūnas Gedminas. *NATO*. 1997; Arūnas Gedminas. *Lietuvos gaublys*. 1997; David Alban (JAV). *Surištas*. 1999; Jonas Arčikauskas. *Šventa vinis (šviestuvai)*. 2001

Iš kairės: Peteris Martinsons (Latvija). *Kolona I–II*. 1990; Elzbieta Grosseova (Čekija). *Susikirtimas*. 2000; Egidijus Radvenskas. Kompozicija *Prisilietimai*. 2010; Makoto Hatori (Japonija). *Vandens raibuliai*. 1996 (fragmentas); Makoto Hatori (Japonija). *5-7-5*. 1998; Dainis Pundurs (Latvija). *XXX. I–IV*. 1995; Paulien Ploeger (Nyderlandai). Kompozicija *Debesys ir molis, I–IV*. 2006; Yih-Wen Kuo (Taivanas). *Amžinieji namai II*. 1995

SIMPOZIUMAI, PLENERAI, KONKURSAI, PROJEKTAI, KONFERENCIJOS LIETUVOJE

2014

Lapkričio 21–30 d. vykusiame tarptautiniame tapybos plenero „Prisikėlimo šviesa“, skirtame Paminklinės Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios 80-mečiui, dalyvavo Valerija Vija Tarabildienė, Jurga Sidabrienė, Rimas Paulauskas, Skaistė Butnoriūtė, Antanas Visockis, Kazys Rimtas Tarabilda, Kazys Bimba, Ramūnas Dagys, Artūras Savickas, Arvydas Kašauskas, Kęstutis Šiaulytis, Dalia Genovaitė Mažeikytė, Gintautas Vaičys, Jovita Aukštikalnytė, Eugenijus Varkulevičius, Sigita Adomavičienė, Asta Vasiliauskaitė, K. Rudakova, A. Kazimiriuk (Ukraina), O. Arakčeeva, Ryhor Sitnica (Baltarusija), Ewa Pohlke (Lenkija). Kuratorius Saulius Krupis.

2015

Sausio 7 d. Vilniaus rotušėje vyko M. K. Čiurlionio jubiliejinių metų pradžios renginys „Čiurlionis Vilniuje“.

Sausio 14 d. Lietuvos dailininkų sąjungoje pristatytas Vlado Gurskio tapybos albumas „Tapyba. Bėgančio laiko šviesa“. Teksto autorė menotyrininkė Nijolė Nevčauskienė, dailininkas Bronius Leonavičius, išleido „Petro ofsetas“, projektą rėmė LDS.

Sausio 16 d. Vilniuje, Vytauto Kasiulio dailės muziejuje (A. Goštauto g. 1), vyko Telesforo Valiaus (1914–1977) jubiliejinės parodos palydėtuovės. Dalyvavo Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, dailėtyrininkė dr. Ingrida Korsakaitė, „Baltų lankų“ leidyklos vadovas dr. Saulius Žukas, dailininkai Andrius Valius, Eglė Valiūtė, Saulius Valius. Kuratorės Regina Urbonienė, Vytauto Kasiulio muziejaus vedėja Ilona Mažeikienė.

Sausio 23 d. Šiaulių fotografijos muziejuje vyko menotyrininko Virginijaus Kinčinaičio knygos „Fotoregos pratimai“ pristatymas. Dalyvavo humanitarinių mokslų daktaras doc. Vigmantas Butkus, kultūros tyrinėtojas teisininkas Jonas Nekrašius, filosofas doc. Jurgis Dieliautas, fotografas Aleksandras Ostašenkovas ir kt. Knygos dailininkas Gytis Skudžinskas, išleido Lietuvos fotomenininkų sąjunga.

Sausio 23 d. Vilniuje, Dailininkų sąjungos galerijoje (Vokiečių g. 2), pristatyta Nacionalinės premijos laureato Roberto Antinio paroda „Paišiniai“ ir autorinė knyga „Stalas“. Dalyvavo knygos recenzentai Vilijus Litvinavičius ir Česlovas Lukenskas, pasirodė Kauno šokio teatro „Aura“ šokėjai (vadovė Birutė Letukaitė).

Sausio 24 d. Lukenskų namuose (Aiteities g. 1, Kultūrenų k., Veprių sen., Ukmergės r.), Česlovas Lukenskas pristatė savo knygą „Sėkla“.

Sausio 28 d. Panevėžio miesto galerijoje (Respublikos g. 3) vyko paskaita-diskusija „Šiuolaikinis menas Lietuvos liturginėse erdvėse: iššūkis menininkui ir iššūkis tikinčiajam“. Paskaitą skaitė menotyrininkė, dailininkė, Vilniaus bažnytinio paveldo muziejaus direktorė dr. Sigita Maslauskaitė-Mažyliienė.

Sausio 29 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4) vyko knygos „Birutė Žilytė. Paslaptingas būties švytėjimai“ pristatymas. Išleido R. Paknio leidykla.

Sausio 29 d. Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje salėje (Gedimino pr. 3), vyko vakaras, skirtas meno kultūros žurnalo „Krantai“ 25 leidybos metų sukakčiai ir žurnalo pirmajam vyriausiajam redaktoriui Vaidotui Dauniui (1958–1995) atminti. Dalyvavo literatūros tyrinėtojai Viktorija Daujotytė ir Rimantas Skeivys, redaktorė Nijolė Kvaraciejūtė, kultūros tyrinėtoja Elvyra Usačiovaitė, muzikologas Edmundas Gedgaudas, menotyrininkė Rasa Gečaitė, vertėja Dalija Epšteinaitė, galerijos „Vartai“ įkūrėja Nida Rutkienė, Raimonda Daunienė, muzikavo Arūnas (altas) ir Almina (smuikas) Statkai, Elena (violončelė) ir Kotryna Ugnė (smuikas) Daunytės. Vakara vedė žurnalo „Krantai“ vyriausiasis redaktorius dr. Helmutas Šabasevičius.

Vasario 4 d. Vilniuje, Lietuvos dailininkų sąjungoje (Vokiečių g. 4/2), pristatytas albumas „Dalia Matulaitė“. Sudarytojos Dalia Matulaitė, dr. Danutė Zovienė, dizainerė Ramunė Januševičiūtė, išleido Dailininkų sąjungos leidykla *artseria*.

Vasario 4 d. Kaune, Keramikos muziejuje (Rotušės a. 15), duris atvėrė atnaujintos ekspozicinės erdvės, įrengta edukacinė erdvė moksleivių ir šeimų kūrybinei veiklai ar tiesiog maloniems susitikimams ir bendravimui. **Vasario 6 d.** Vilniuje, Šiuolaikinio meno centro skaitykloje (Vokiečių g. 2), vyko diskusija „Edukacija kaip pranašystė“. Dalyvavo Vilniaus dailės akademijos dėstytojai prof. Artūras Raila, doc. Deimantas Narkevičius ir šiuolaikinės kultūros tyrinėtojas, kuratorius bei dėstytojas Jurijus Dobriakovas.

Vasario 6–15 d. Nemajūnuose (Birštono r.) vyko tarptautinis tapybos pleneras „Žiemos refleksijos“. Dalyvavo Oksana Svižak (Ukraina), Galya Popinova (Ukraina), Dalia Skridailaitė, Oleg Illarionov, Sergej Malyševskij, Dmitrij Surinovič (Baltarusija), Valentinas Varnas. Plenero organizatorius mons. Jonas Dalinevičius, kuratorius Valentinas Varnas. Plenero paroda surengta vasario 15–kovo 1 d. Birštono bažnyčioje.

Vasario 11 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4) pristatyta knyga „Ornamentas: XVI–XX a. I pusės paveldo tyrimai“. Sudarytoja prof. hab. dr. Aleksandra Aleksandravičiūtė.

Vasario 13 d. Vilniuje, „Prospekto“ fotografijos galerijoje (Gedimino pr. 43), pristatyta menotyrininko Virginijaus Kinčinaičio knyga „Fotoregos pratimai“. Dalyvavo Algimantas Aleksandravičius, Jurij Dobriakov, Agnė Narušytė, Gytis Skudžinskas, Stanislovas Žvirgždas.

Vasario 19 d. Vilniuje, „Litexpo“ rūmuose, vykusioje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje pristatytas albumas „Dalia Matulaitė“. Sudarytojos Dalia Matulaitė, dr. Danutė Zovienė, dizainerė Ramunė Januševičiūtė, išleido Dailininkų sąjungos leidykla *artseria*. Dalyvavo skulptorė Dalia Matulaitė, kultūrologas Almantas Samalavičius, teksto autorė dr. Vaida Ščiglienė, menotyrininkė Aldona Dapkutė.

Vasario 24–kovo 8 d. Vilniuje, viešbutyje „Karolina“, vykusiame tarptautiniame plenero „Vilniaus spalvos“ dalyvavo Aistė Gabrielė Černiūtė, Rūta Eidukaitytė, Miglė Kosinskaitė, Andrius Miežis, Artūras Braziūnas bei dar 19 menininkų iš Latvijos, Estijos, Baltarusijos, Gruzijos, Švedijos, Portugalijos, Lenkijos, Ukrainos ir Vokietijos. Plenero organizatorius Vidmantas Kudrauskas, kuratorės Aistė Gabrielė Černiūtė ir Rūta Eidukaitytė.

Vasario 28 d. Vilniaus gynybinės sienos bastėjoje (Bokšto g. 20) vyko Lietuvos dailininkų sąjungos surengta dailės ir pilietiško akcija „Laisvė – tai mes“, skirta Lietuvos valstybingumo ir nepriklausomybės šventėms paminėti. Dalyvavo menininkai Romualdas Balinskas, Ričardas Bartkevičius, Ramūnas Čeponis, Algimantas Černiauskas, Saulius Dastikas, Kunigunda Dineikaitė, Tadas Gindrenas, Evaldas Grinius, Aistė Kirvelytė, Meda Norbutaitė, Giedrė Riškutė-Kariniauskienė, Vytautas Poška, Raimondas Savickas, Marius Strolia, Aleksandras Vozbinas, Ričardas Zdanavičius, Lina Žvirblytė. Projekto sumanytoja ir organizatorė LDS pirmininkė Edita Utarienė, kuratorius Raimondas Savickas.

Kovo 4 d. Vilniuje, ŠMC kino salėje (Vokiečių g. 2), prasidėjo naujas renginių ciklas, pristatantis menininkų ir kino kūrėjų, tyrinėtojų kūrojamą filmų programas, kuriose ypatingas dėmesys skiriamas menininkų filmams ir vizualiojo meno bei kino sąveikoms, ribų tarp įprastinio kino sričių ir žanrų tyrinėjimams. Pirmasis šio ciklo, kuris vyko iki rugpjūčio mėn., renginys – menininko Deimanto Narkevičiaus sudaryta programa „Vėl atrasta Amerika“.

Kovo 10 d. Vilniuje, Užupyje (Užupio g. 2–21), vyko dailininko Romualdo Kuncos (1935–2011) 80-mečio minėjimas. Vakaras vyko buvusioje R. Kuncos studijoje, surengta dailininko tapybos darbų paroda, vyko skulptorės A. Vasiliauskaitės fotodarbų apie R. Kuncos kūrybą videooperžiūra, režisieriaus A. Baryso naujo filmo (2015) apie prieškario Nidos dailininkų koloniją peržiūra, dalintasi vakaro dalyvių bendrų su R. Kunca dienų ir darbų prisiminimais.

Kovo 11 d. Vilniuje, Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje (Pilies g. 40), vyko apdovanojimų „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ ceremonija. I laipsnio medaliai „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ įteikti žinomiems Lietuvos kino bei televizijos dokumentininkams Vytautui Damaševičiui ir Juozui Matoniui – filmų ciklą „Menininkų portretai. Metraštis“, „Lietuvos kultūros paveldas“, „Iveikti negaliu“, „Repeticija – teatro pulsas“ ir daugelio kitų kūrėjams. II laipsnio medaliai „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“ apdovanotas fotomenininkas Klaudijus Driskis. Renginio metu rodytas V. Damaševičiaus ir J. Matonio dokumentinis filmas „Vilniaus Katedra“.

Kovo 11–15 d. Vilniuje, ŠMC kino salėje (Vokiečių g. 2), vyko videodarbų programa „Hyperlinks or it didn't happen“. Kuratorė Justė Kostikovaitytė.

Kovo 11–balandžio 1 d. Vilniaus gynybinėje bastėjoje vyko Lietuvos dailininkų sąjungos tapybos projekto „Laisvė – tai mes“ paroda. Dalyvavo Aleksandras Vozbinas, Ričardas Bartkevičius, Aistė Kirvelytė, Marius Strolia, Ramūnas Čeponis, Saulius Dastikas, Ričardas Zdanavičius ir kt.

Kovo 13 d. Vilniuje, ŠMC skaitykloje (Vokiečių g. 2), vyko baigiamasis Estijos meno parodos „Meel. Vahtra. Farkas_idealistinė funkcija“ renginys-pokalbis su menininku Rauliu Meeliu, kurį moderavo meno istorikė dr. Giedrė Jankevičiūtė.

Kovo 20 d. Vilniaus gynybinės sienos bastėjoje (Bokšto g. 20) parodos „Laisvė – tai mes“ fone vyko LDS organizuota konferencija. Pranešimus skaitė prof. Alvydas Jokubaitis („Slapti meno ir politikos ryšiai“), prof. Raimundas Lopata („Laisvės prieštaravimai“), dailininkas prof. Ričardas Bartkevičius („Laisvė kaip tapybos objektas“), menotyrininkė Nijolė Nevčauskienė aptarė akcijos „Laisvė – tai mes“ metu sukurtus tapybos darbus. Diskusijoje dalyvavo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo signatarai Petras Vaitiekūnas, Stasys Kašauskas, Emanuelis Zingeris, Europos Parlamento narys Petras Auštrevičius. Konferenciją vedė dailininkas Raimondas Savickas. Projekto vadovė LDS pirmininkė Edita Utarienė, projekto kuratorius Raimondas Savickas.

Kovo 25 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4) vyko kultūros vakaras, skirtas dailininko Vladislavo Neveravičiaus 200-osioms gimimo metinėms. Dalyvavo habil. dr. Rūta Janonienė, dr. Helmutas Šabasevičius, LDM direktorius Romualdas Budrys.

Kovo 26–27 d. Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Meno kieme (Bažnyčių g. 4) vyko Dizaino manufaktūros kūrybinės dirbtuvės „Socialinis plakat: atsakingo verslo link“. Dirbtuvių lektorai Eglė ir Darius Petreikiai (kūrybinė grupė „Mamaika“).

Kovo 27–28 d. Klaipėdos „Svyturio“ arenoje vyko paroda „Sveikata ir ekologija 2015“, ta pačia proga Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Meno kieme Namų ekodizaino studija surengė nemokamas kūrybines ekodizaino dirbtuves. Dirbtuves vedė Lina Jaruševičiūtė.

Kovo 27–balandžio 3 d. Kauno technologijos universitete (A. Mickevičiaus g. 37) vyko antroji Migruojančių meno akademijų (MigAA) laboratorijos „Forensic Flâneur“ kūrybinė laboratorija. Ją organizavo Medijų meno akademijos Kelne (Vokietija) prof. Žilvinas Lilas ir Mindaugas Gapševičius (Lietuva / Vokietija). Paskaitas skaitė prof. Žilvinas Lilas, Laisvojo universiteto LUNĮ įkūrėjas Kasperas Pocius, Taikomojo mokslo universiteto Kaizerslauterne (Vokietija) skaitmeninių medijų prof. Hendrikas Speckas. Laboratoriją „Forensic Flâneur“ iš dalies finansavo Lietuvos kultūros taryba bei „Nordic Culture Point“. Renginį organizavo Kauno technologijos universitetas ir Lietuvos tarpdisciplininio meno kūrėjų sąjunga.

Kovo 30 d. Lietuvos dailininkų sąjungoje (Vokiečių g. 4/2) vyko vakaras „Tradicija dabartyje“. Dalyvavo menotyrininkai, kultūrologai, filosofai ir dailininkai. Buvo pristatytas Individualistų grupės albumas „20 metų Individualistams“, diskutuota apie tradicijos ir pomoder-nistinės kultūros santykį šiuolaikiniame mene.

Kovo mėn. Vilniaus grafikos meno centras išleido parodos „Okupacijos realijos. Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų Lietuvos plakatai“ katalogą.

Kovo mėn. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio muziejuje (V. Putvinskio g. 55), pasitinkant dailininko ir kompozitoriaus 140-ąsias gimimo metines, M. K. Čiurlionio galerijos tapybos, grafikos ir muzikos salėse įrengti trys informaciniai terminalai, kuriuose, pasitelkiant modernias technologijas, buvo pateikiamas suskaitmenintas M. K. Čiurlionio kūrybinis paveldas.

Balandžio 1 d. Vilniuje, Jono Meko vizualiųjų menų centre (Gynėjų g. 4), uždariant parodą „Fluxus + Flufus“, pristatytas parodos katalogas.

Balandžio 9 d. Vilniuje, Bažnytinio paveldo muziejuje (Šv. Mykolo g. 9), vyko dviejų naujų knygų iš serijos „Ištakos“ pristatymas. Dr. Živilė Nedzinskaitė, dr. Darius Antanavičius ir doc. dr. Liudas Jovaiša pristatė knygą „Kaip jėzuitai žemaičių mylias trumpino. 1695 m. Kražių rankraščio prozos fragmentai“, Petro Skargos leidinį „Seimo pamokslai. Kvietimas atgailauti Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliečiams“ – prof. habil. dr. Eugenija Ulčinė, dr. Viktorija Vaitkevičiūtė, prof. dr. Jūratė Kiaupienė. Renginio vedėjas doc. dr. Mintautas Čiurinkas.

Balandžio 10 d. Kaune, M. Žilinsko dailės galerijoje, vyko LDS Kauno skyriaus narių metinė konferencija.

Balandžio 11 d. Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Meno kieme (Bažnyčių g. 4) vyko kūrybinės dirbtuvės „Komiksų džemas“, skirtos meno ir mokslo sintezei. Dalyvavo komiksų kūrėjos Miglė Anušauskaitė, Asta Did, Viktorija Dambrauskaitė, Lina Itagaki ir istorikas dr. Klaudas Perminas.

Balandžio 17 d. Druskininkuose, M. K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje (M. K. Čiurlionio g. 35), atidengtas Eglės Valiūtės vitražų diptikas, sukurtas pagal M. K. Čiurlionio vitražų piešinius „Rex“, 1904 (I–II), eksponuota vitražų nuotraukų paroda „Sugrįžęs laikas“.

Balandžio 23 d. Vilniuje, Mokslo akademijos salėje (Gedimino pr. 3), vyko Lietuvos dailininkų sąjungos metinės ataskaitinės konferencijos. Konferencijoje nutarta patvirtinti LDS pirmininkės Editos Utarienės 2014 m. metinę veiklos ir metinę finansinę ataskaitą, patvirtinti audito atliktą 2014 m. LDS metinę finansinę atskaitomybę. Nutarta konferencijoje neskaityti LDS skyrių pirmininkų metinių ataskaitų bei sekcijų pirmininkų veiklos pristatymų, skyrių pirmininkų metinės ataskaitas paviesti LDS internetiniame puslapyje, patvirtinti naujus LDS tarybos narius: Jūratę Veiss Jarutytę (Kauno skyrius), Vaivą Kovėraitę (Šiaulių skyrius). Nutarta patvirtinti LDS stojamąjį įnašą – 30 eurų, metinį nario mokesį – 15 eurų, senjorams paliekant apsisprendimo laisvę dėl metinio nario mokesčio mokėjimo. Nutarta, kylant abejonoms dėl LDS pirmininkų vykdytos finansinės ir turinės veiklos skaidrumo, kreiptis į teisimo institucijas.

Balandžio 23–24 d. Vilniuje, Lietuvių literatūros ir tautosakos institute (Antakalnio g. 6), vyko tarpdalykinė konferencija „Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Vilniuje“, skirta M. K. Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms. Konferencijoje dalyvavo mokslininkai iš Lenkijos: prof. habil. dr. Radosław Okulicz-Kozaryn, habil. dr. Marcin Gmys, dr. Paweł Siechowicz. Projekto koordinatorius Andrzej Kierulis.

Balandžio 27 d. Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Meno kiemo dirbtuvėse (Bažnyčių g. 4) prasidėjo naujas praktinių užsiėmimų ciklas „KKC menų platforma“, skirtas kūrybiškam požiūriui į savo gyvenamąją erdvę bei fotografijos meną.

Balandžio 30–gegužės 21 d. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), vyko keturių paskaitų ciklas „Išlikti ir kurti: lietuvių dailės gyvenimas pokario Vokietijoje“, skirtas lietuvių dailės vokiškojo periodo, vadinamo egziliniu, gilesniam pažinimui. Vedė VDU Menų fakulteto dėstytoja dr. Rasa Žukienė.

Gegužės 8–10 d. Žagarėje vykusiame tarptautiniame „Žagarės Fringe“ festivalyje dalyvavo Julija Pociūtė, Židrija Janušaitė ir kt.

Gegužės 14 d. Kaune, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus M. K. Čiurlionio galerijoje (V. Putvinskio g. 55), pristatytas renginių ciklas „Čiurlionis įkvepia“, skirtas 140-osioms dailininko ir kompozitoriaus gimimo metinėms.

Gegužės 15–21 d. Palangoje vyko tarptautinis tapybos pleneras „Mėtų skersgatvis“, kuriame dalyvavo Valentinas Varnas. Plenero kuratorė Lena Chvičia.

Gegužės 19–30 d. Druskininkuose, sanatorijoje „Draugystė“, vykusiame tarptautiniame akvarelės plenero „Baltijos tiltai. Kryptys ir iššūkiai“ dalyvavo Elma Šturkaitė, Eugenijus Nalevaika, Valerija Vija Tarabildienė, Emilija Gaspariūnaitė-Taločienė, Jurga Sidabrienė, Benjamins Jenčius, Valerija Medalinskienė, Antanas Visockis, Valdemaras Barakauskas, Girmantas Rudokas, Janis Spalvinš, Ieva Spalvinia (Latvija). Kuratoriai Elma Šturkaitė, Eugenijus Nalevaika.

Gegužės 20 d. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), vyko knygos „Kazys Simonis. Kryžių, koplytstulpių ir stogastulpių piešiniai“ pristatymas. Dalyvavo Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis, dailininko K. Šimonio paramos fondo direktorius Juozas Sagatauskas, albumo sudarytoja Nijolė Tumėnienė, K. Šimonio leidinių redaktorius Robertas Keturakis, Pasaulio lietuvių centro vadovas leidėjas Valdas Kubilius, dailininko anūkė Rūta Šimonytė-Mikučionienė bei dailininko giminaitis Lucius Šimonis.

Gegužės 22 d. Šiaulių dailės galerijoje (Vilniaus g. 245) vyko medijų meno festivalio „Enter ‘13“ diskusijos su medijų teoretikais Richardu Norvila (Maskva), Vytautu Michelkevičiumi ir Jurijumi Dobriakovu. Rodytas Dariaus Čiutos ir Tomo Grunskio projektas „PARAmetras – pararchitektūrinė ryškė“.

Gegužės 23 d. Vilniuje, ŠMC kino salėje (Vokiečių g. 2), vyko „Pirmasis psichodelikos sinodas“, organizuotas parodos „t.i.k.r.o.v.ė.“ kontekste. Dalyvavo Vadim Grigorian, Gintautas Mažeikis, Till Mycha, Audrius Pocius, Eglė Rindzevičiūtė (su Arūnu Kuru), Kristupas Sabolius, Yann Tytelman ir Lars Bang Larsen.

Gegužės 25 d. Vilniuje, LDS galerijoje „Arka“ (Aušros Vartų g. 7), Adile Efendi romano „Akordas“ anonso pristatymo vakaras. Dalyvavo dailininkė, poetė, romano autorė A. Efendi, aktorė Eleonora Koriznaitė, akordeonininkas Andrius Mikša. Renginį moderavo dailėtyrininkė Vaidilutė Brazauskaitė-L.

Gegužės 27–birželio 6 d. Vilniuje, Umiastovskių rūmuose (Trakų g. 2), šiuolaikinio meno renginyje „Pop Up Show“ dalyvavo Andrius Erminas. Rengė grupė „Young Poor Artists“ (YPA).

Gegužės 29–30 d. Vilniuje, galerijoje „Vartai“ (Vilniaus g. 39), vyko antrasis šiuolaikiniam menui skirtas renginys „→550“.

Birželio 2 d. Vilniuje, Bažnytinio paveldo muziejuje (Šv. Mykolo g. 9), vyko Girėno Povilionio knygos „Vėlyvojo baroko vargondirbystės menas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“ pristatymas. Diskusiją moderavo istorikas dr. Liudas Jovaiša, dalyvavo dr. Girėnas Povilionis, dr. Mindaugas Paknys, dr. Regimanta Stankevičienė. Vargonavo Balyš Vaitkus.

Birželio 2–3 d. Ignalinos rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Atgimimo g. 20/1) LDS Šv. Jono gatvės galerija pristatė projektą „Mano miesto legenda Vilnius / Ignalina / Visaginas“. Kūrybinę programą vaikams vykdė Ula Šimulynaitė.

Birželio 4 d. Šiauliuose buvo paskelbti 2015 m. Šiaulių miesto savivaldybės ir Šiaulių dailės galerijos antrojo meninių akcentų kūrimo plenero rezultatai. Išskirti ir teigiamai įvertinti: Redos Uogintienės skulptūrinis reljefas „Fosilijos“, dizainerio Viliaus Purono ir skulptoriaus Vytauto Tallat-Kelpšos vieno JAV cento monetos projektas, Dariaus Augulio „Irkiai“, studentės Marijos Ščerbakovaitės „Šauliukai“, Kazio Bimbos „Gatvės muzikantas“,

dvi Gintauto Lukošaičio „Sraigės“ ir „Verksmo“ skulptūros. „Sraigė“ skulptorius kūrė kartu su menininke Egle Narbutaite. Komisijos sprendimu trečioji vieta atiteko Viliaus Purono ir skulptoriaus Vytauto Tallat-Kelpšos vieno JAV cento monetos projektui, antroji ir pirmoji vietos skirtos dviem Gintauto Lukošaičio „Sraigės“ ir „Verksmo“ skulptūroms. Daugiausia komisijos narių balsų surinko skulptūra „Verksmas“, kurią nuspręsta išlieti iš bronzos ir paausuoti. **Birželio 4–6 d.** Visagino viešojoje bibliotekoje (Taikos pr. 52) LDS Šv. Jono gatvės galerija pristatė projektą „Mano miesto legenda Vilnius / Ignalina / Visaginas“.

Kūrybinę programą vaikams vykdė Ula Šimulynaitė. **Birželio 8–12 d.** Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre (Bažnyčių g. 4) vyko projekto „Pažink svetimą“ („Close Stranger“) baigiamųjų renginių ciklas „Taip toli, taip arti: nežinomi garsovaizdžiai ir miesto ritualai“. Projekte dalyvavo Jurij Dobriakov, Dalia Čiupailaitė, Sergei Ivanov (Rusija), Danil Akimov (Rusija), Audrius Šimkūnas, Tautvydas Bajarkevičius, Kristijonas Lučinskas, Konradas Gėca (Lenkija), Marcinas Barskis (Lenkija). **Birželio 9–12 d.** Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre (Bažnyčių g. 4) vyko projekto „Pažink svetimą“ („Close Stranger“) garso meno seminarų ciklas „Art of Choices“. Vedė Konradas Gėca (Lenkija).

Birželio 14–22 d. Antakalnės kaime (Ignalinos r.), Roberto Paparčio sodyboje, vykusiame tapybos plenero „Vasaros spalvos 2015“ dalyvavo Mindaugas Skudutis, Bronius Gražys, Danutė Gražienė, Rūta Eidukaitytė, Rimas Zigmantas Bičiūnas, Gražina Vitartaitė, Paulius Juška. Kuratorė dr. Nijolė Tumėnienė.

Birželio 15 d. Kaune, Pelėdų kalne, kolegijos J. Vienožinskio kolegijos Menų fakulteto teritorijoje, vykusiame plenero „Akių mankšta“ dalyvavo Aušra Barzdukaitė-Vaitkūnienė, Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė, Jovita Glemžaitė-Matuzienė, Milda Gailiūtė.

Birželio 18 d. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), buvo pristatytas pirmasis komiksas apie M. K. Čiurlionį. Komiksų kūrybinėse dirbtuvėse savaitę dirbo VDA Kauno fakulteto Grafikos katedros studentai, vadovaujami Miglės Anušauskaitės ir Gerdos Jord.

Birželio 18–21 d. Kaune, galerijoje „Meno parkas“ ir Rotušės aikštėje, vyko IV performanso ir gyvojo meno festivalis „CREATUrE Live Art. Emerging CREATUrEs“. Dalyvavo menininkai iš JAV, Didžiosios Britanijos, Italijos, Nyderlandų, Vokietijos, Ispanijos ir Lietuvos. Festivalio kuratorė ir organizatorė Daina Pupevičiūtė.

Birželio 19 d. Vilniuje, savaitraščio „Šiaurės Atėnai“ bei „Literatūra ir menas“ vidiniame kiemelyje (Jūratės g. 4), vyko Martos Vosyliūtės iš piešinių sukurto filmo „Humanitarės gyvenimas ir mirtis, arba Būk mažesnis už aguonos grūdėlį“ premjera.

Birželio 20–liepos 31 d. Alytaus miesto teatro parodinėse erdvėse (Rotušės a. 2) vyko 1-oji tarptautinė Alytaus vizualiojo meno bienalė „Meno matas. Laikas“. Dalyvavo 75 autoriai iš Lietuvos, Rusijos, Lenkijos, Baltarusijos. Kuratoriai Evaldas Grinius.

Birželio 24–28 d. Mindūnuose (Molėtų r.) vykusiame tarptautiniame plenero „Molėtai įkvepia dailininkus“ dalyvavo Aistė Gabrielė Černiūtė, Rūta Eidukaitytė, Mindaugas Skudutis, Adasa Skliutauskaitė, Jūratė Mitailienė, Arvydas Kašauskas, Aleksandras Vozbinas, Edita Mali, Susana Vier (Vokietija), Wiebke Loseries (Vokietija), Joanna Rusinek (Lenkija), Filip Kalkowski (Lenkija). Kuratorės Aistė Gabrielė Černiūtė ir Rūta Eidukaitytė.

Birželio 28 d. Kaune, Keramikos muziejuje, vyko atvira programa, kurios metu lankytojai galėjo patys pasigaminti puodelį ir dalyvauti arbatos gėrimo ceremonijoje, aplankyti muziejuje vykstančias parodas. Tai – VDA Kauno dailės instituto keramikos magistrės Viktorijos Radionovos išrastas ekologiškas vienartinis puodelis iš nedegto molio masės, savyje saugančios augalų sėklas.

Liepos 2 d. Lietuvos dailininkų sąjungos būstinėje (Vokiečių g. 4/2, Vilnius) vyko šventinis vakaras, kurio metu naujiems nariams įteikti LDS nario pažymėjimai,

atidaryta naujų LDS narių kūrybos darbų paroda, pristatyta nauja LDS internetinė svetainė ir žurnalo „Dailė 2015/1“ numeris.

Liepos 2–6 d. vyko tapybos pleneras Palangoje. Dalyvavo Edita Dalia Rakauskaitė ir kt. Kuratorius Gintaris Česiūnas.

Liepos 6–16 d. Panevėžio miesto erdvėse vyko XIII tarptautinio tapytojų plenero „Panevėžys 2015“, skirto Kaziiui Naruševičiui (1920–2004) atminti, dalyvių darbų paroda. Dalyvavo Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė, Tomas Rudokas, Viktoras Nikalajev (Baltarusija), Viktorija Krupskaja (Baltarusija), Marija Azizulova (Rusija), Natalia Baeva (Rusija) ir Peter Pollag (Slovakija). Projekto vadovas Tomas Rudokas.

Liepos 7 d. Juodkrantėje, poilsio namuose „Ažuolynas“, Jūrātė Bučmytė ir Albertas Krajinskas surengė kūrybinį seminarą „Syngentos vėtrungė“.

Liepos 10–16 d. Mažųjų kaime (Šilutės r.), Vilijos ir Arūno Dikšų sodyboje, vykusiam tapybos plenero dalyvavo Svajūnas Armonas, Pranas Gudaitis, Juozas Pranckevičius, Stasė Ronkutė, Urtė Armonaitė, Vilija Bušmaitė, Ona Stasiulevičiūtė, Aleksandras Vozbinas. Kuratorius Svajūnas Armonas.

Liepos 12–17 d. Užventyje (Kelmės r.) vykusiam akvarelininkų plenero dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Voldemaras Barakauskas, Eugenija Karbočienė, Valerija Medalinskienė, Eugenijus Nalevaika, Loreta Narušienė, Girmantas Rudokas, Justė Šaltė, Elma Šturkaitė, Aršenas Vasiliauskas, Andrius Janulis, Egidijus Latėnas, Virgilijus Mikuckis, Darius Vilijus, Virginijus Sutkus, Baiba Preibytė (Latvija). Kuratorius Voldemaras Barakauskas.

Liepos 14–23 d. Šiauliuose vykusiam plenero „Sofija Liemerienė. Užmiršta. Artimo portretas“ dalyvavo Romualdas Balinskas, Bronius Gražys, Mindaugas Skudutis, Giedrė Riškutė, Agnija Germane, Jolanta Abele, Guna Millersone (visos – Latvija), Ričardas Garbačiauskas, Sigita Prancuitis, Dainius Trumpis, Vaiva Kovieraitė, Birutė Kuicienė, Antanas Šeronas, Kornelijus Užuosas.

Liepos 15 d. Kaune, Irenos Mikulicūtės dailės galerijoje (I. Kanto g. 5), ir Salupiuose, dailininkų sodoose prie Neries, vyko Sigito Straigio skulptūrų festivalis.

Liepos 15–25 d. Bikuškio dvare (Utenos r.) vykusiam tapybos plenero dalyvavo Raimonda Jatkevičiūtė-Kasparavičienė, Antanas Cukermanas, Ugnė Žilytė, Elena Balsiukaitė, Arvydas Kašauskas, Miglė Norbutaitė, Ina Budrytė, Adasa Skliutauskaitė, Edmunds Lacis (Latvija), Vytautas Poška ir kt. Plenero kuratorė ir rėmėja Dalia Gruzdienė.

Liepos 17–26 d. Vėzuonose (Utenos r.) II tarptautiniame Mariānos Veriovkinos plenero „Naujas menas ir šokis“ dalyvavo Loreta Zdanavičienė, Mykolė Ganusauskaitė, Saulius Dastikas, Romualdas Balinskas, Ameret (Annette Vahle), Marianne Gielen (Vokietija) ir kt. Kuratorė Sandra Dastikienė.

Liepos 19–26 d. Obeliuose (Rokiškio r.) vykusiam tarptautiniam plenero „Tik tapyba“, skirtame dailininkui Justinui Vienožinskiui atminti, dalyvavo Edita Dalia Rakauskaitė, Kristina Daniūtė, Sofija Rickevičiūtė, Akvilė Valantinavičiūtė, Jonas Pleckevičius, Rimvydas Pupelis, Osvaldas Zvejsalnieks, Vladimiris Serkovs, Janis Plivda (visi trys – Latvija). Kuratorius Rimvydas Pupelis.

Liepos 20–31 d. Klaipėdoje vykusiam tarptautiniam Renatės Lūšies akvarelės plenero dalyvavo Aušra Andziulytė, Romanas Borisovas, Laima Drazdauskaitė, Svetlana Gorenko, Liuda Liaudanskaitė, Justina Pakalnytė, Jurga Sidabrienė, Tatjana Simanaitienė, Laimutė Tamoševičienė, Virginija Urbonavičienė, Aldona Visockienė, Antanas Visockis, Jolanta Vitkutė, Marta Vosyliūtė. Kuratorė Sonda Simonaitienė.

Liepos 21–28 d. Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje vykusiam plenero dalyvavo Danutė Valentaitė, Aušra Sedlevičiūtė, Liucija Kudžmienė, Birutė Sarapienė.

Liepos 23 d. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), vyko vakaras iš M. K. Čiurlionio jubiliejinį renginių ciklo „Čiurlionis įkvėpia improvizuoti“.

Liepos 24 d. Lietuvos dailininkų sąjungos būstinėje įvyko komisijos posėdis dėl delegatų atstovauti Lietuvai 15-ojoje tarptautinėje Lodžės tekstilės trienalėje išrinkimo. Komisija (menotyrininkės Lijana Natalevičienė, Nijolė Nevčesauskienė ir Kotryna Džilavjan, tekstilininkės Eglė Ganda Bogdanienė ir Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė) į 2016 m. Lodžės tekstilės trienalę delegavo grupę „Baltos kandys“ su kūriniu „Suktinis“ (2015), Laimą Oržekauskienę su kūriniu „Deikacija Tėvui. Vilniaus miesto ligoninė. Palata Nr. 1“ (2012–2013).

Liepos 27–rugpjūčio 7 d. Bebrusuose (Molėtų r.) vykusiam keramikos simpoziume dalyvavo Raimonda Jatkevičiūtė-Kasparavičienė, Rasa Šaltenienė, Onutė Juškienė, Vida Juškutė, Skirmantas Petraitis ir kt. Kuratorė Lina Dienienė.

Liepos 28 d. Klaipėdoje, galerijoje „Si:said“ (Galinio Pylimo g. 28), rodytas Martos Vosyliūtės iš piešinių sukurta filmas „Humanitarės gyvenimas ir mirtis, arba Būk mažesnis už aguonos grūdėlį“ (53 min. trukmė).

Rugpjūčio 2–10 d. Kaune, Pažaislio vienuolyno komplekse, vyko 22-asis tapybos pleneras, skirtas Anatanui Samuoliui atminti. Dalyvavo Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė, Arvydas Brazdžiūnas-Dusė, Skaidrė Butnoriūtė, Laima Drazdauskaitė, Paravon Mirzoyan (Armėnija), Sofija Rickevičiūtė, Gagik Parsamian (Armėnija), Jovita Aukshtikalnytė-Varkulevičienė, Gintautas Vaičys. Kuratorius Gintautas Vaičys, rengė LDS Kauno skyrius. Rugpjūčio 9 d. Pažaislio vienuolyno komplekse vyko vienos dienos plenero dalyvių darbų paroda.

Rugpjūčio 3–8 d. Žagarėje (Joniškio r.) vykusiam Žiemgalos krašto dailininkų plenero dalyvavo Sigita Laurinavičiūtė, Romualdas Čarna, Arvydas Martinaitis, Joana Gelažytė, Romualdas Pučekas, Raimondas Trušys, Rimvydas Daužvardis, Urtė Daužvardytė, Gintaras Daukša, Rasa Dauksienė, Antanas Šeronas, Egidijus Godliauskas. Kuratorė Rasa Ališauskienė.

Rugpjūčio 4 d. Palangoje, Antano Mončio namuose-muziejuje (S. Daukanto g. 16), rodytas Martos Vosyliūtės iš piešinių sukurta filmas „Humanitarės gyvenimas ir mirtis, arba Būk mažesnis už aguonos grūdėlį“.

Rugpjūčio 5–8 d. Šiauliuose, galerijoje „Laiptai“, vyko festivalis „Šiaulių Monmartro respublika“, skirtas Gerardui Bagdonavičiui (1901–1986) atminti. Dalyvavo Kazys Simba, Liucija Čiūtienė, Ilona Dajotaitė-Janulienė, Aldis Klavinš (Latvija), Vaiva Koveraitė, Andris Millers (Latvija), Nijolė Ošurkovienė, Alvydas Paškauskas, Marytė Ruzgytė, Genovaitė Skrabulienė, Marius Strolia, Kęstutis Šiaulytis, Irena Bliuzienė, Vilijus Šliuzėlis, Harry Vlamings (Nyderlandai), Ričardas Zdanavičius, Loreta Zdanavičienė, Vita Žabarauskaitė.

Rugpjūčio 11 d. Nidoje, Istorijos muziejuje, Jūrātė Bučmytė ir Albertas Krajinskas surengė kūrybinį seminarą „Vėtrungės“.

Rugpjūčio 15–31 d. Telšiuose vykusioje 31-ojoje tarptautinėje medalių kūrėjų stovykloje „Telšiai — Lietuvos kultūros simbolis 2016 m.“, skirtoje dailininkui Borisui Šatsui (1867–1932) atminti, dalyvavo Lina Kalinauskaitė, Skaistė Žilienė, Antanas Olbutas, Jurgis Paulauskas, Petras Repšys, Gvidas Latakas, Saulius Bertulis, Danius Drulyas, Albinas Jukumas, Adomas Skiezgelas, Beata Zdramytė, Remigijus Skersis, Petras Baronas, Petras Gintalas, Romualdas Inčirauskas, Asta Šimkevičienė, Mindaugas Šimkevičius, Remigija Vaitkutė, Julia Semkiv, Volodymyr Semkiv (Ukraina), Olena Dohatko (Ukraina), Jan Szczypka (Lenkija), Malgorzata Wishniewska (Lenkija), Piotr Sebastian Mikolajczak (Lenkija), Blit Ronen (Izraelis), Dovydas Zundelovičius (Izraelis). Kuratoriai Remigija Vaitkutė ir Petras Gintalas.

Rugpjūčio 17–26 d. Vilniuje vyko 3-iasis simpoziumas, skirtas dailininkui Augustinui Savickui atminti. Rugpjūčio 18 d. Savicko paveikslų galerijoje (J. Basanavičiaus g. 11) atidaryta A. Savicko tapybos paroda ir pristatyti plenero dalyviai iš Lietuvos ir užsienio: Ana Chodorovskaja (Izraelis), Aleksandr Ganelin (Izraelis), Adam Hlobus (Baltarusija), Viktoras Binkis, Aistė Gabrielė

Černiūtė, Aldona Dobrovolskienė, Aleksandra Jacovskytė, Jūrātė Mykolaitytė, Gintarė Uogintaitė, Ramunė Savickaitė-Meškėlienė, Raimondas Savickas. Plenero vadovas Raimondas Savickas. Rugpjūčio 25 d. atidaryta plenero metu sukurty darbų paroda.

Rugpjūčio 19–rugsėjo 23 d. Vilniuje vyko trečiasis tarptautinis gatvės meno festivalis „Vilnius Street Art“. Dalyvavo gatvės menininkai Millo (Italija), duetas „Sepe & Chazme“ (Lenkija), Mobstr (Didžioji Britanija), Gustavo ir Octavio Osgemeos (Brazilija), Antanas Dubra. Festivalio metu vyko stoties rajono fotografijų paroda „Stoties utopija“ (dalyvavo Andrej Vasilenko, Simas Linkevičius, Teodoras Malinauskas, Agnė Matulevičiūtė ir Asta Ostrovskaja, Neringa Rekašiūtė), Liudo Parulskio fotomanipuliacijų paroda „Barokas ir betonas“, pokalbiai ir susitikimai su menininkais, išleistas festivalio laikraštis „Vilnius Street Art“ organizatorės Ūla Ambrasaitė, Gabija Grušaitė ir Aušra Trakšelytė.

Rugpjūčio 22 d. Trakų salos pilyje, per Senųjų amžių dienas, pristatyti Nerijaus Baublio sukurti aštuoni vitražai Vyčio tema.

Rugpjūčio 23–rugsėjo 3 d. Druskininkuose, kaimo turizmo sodyboje „Bilso sodyba“, vyko tarptautinis tapybos pleneras „Raigardas 2015: figūra ir erdvė“. Dalyvavo Guna Melersonė (Latvija), Gintaras Palemonas Janonis, Sergejus Grinėvičius (Baltarusija), Eugenijus Varkulevičius, Valentina Šoba (Baltarusija), Antanas Obcarskas, Ana Plavinskaja (JAV), Simonas Gutauskas, Anne Michelle Vrillet (Prancūzija), Lina Beržanskytė-Trembo, Saulius Rudzikas, Elma Šturkaitė, Gerardas Raitas Šatūnas. Kuratorius Saulius Rudzikas.

Rugpjūčio 27–rugsėjo 1 d. Kaune, Keramikos dirbtuvėse (Jurbarko g. 2), vyko VIII tarptautinis simpoziumas „Mes. Redukcija 2015“, skirtas Lietuvos dailininkų sąjungos 80-mečiui. Dalyvavo Juozas Adomonis, Kristina Alšauskienė, Kristina Ancutaitė, Giedrė Bardzilauskaitė, Darius Barčas, Daina Vanagaitė-Belžakienė, Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, Juris Bergins (Latvija), Daina Dauksienė, Konstancija Dzimidavičienė, Jovilė El-Mansour, Jolanta Galdikaitė, Daina Gaižauskaitė, Dalia Ivanauskaitė, Nomedas Jakūnienė, Saulius Jankauskas, Andrius Janulaitis, Jurgita Jasinskaitė, Ramutė Juršienė, Zofia Kosiorek (Lenkija), Edita Jakubonytė-Kybartienė, Loreta Kvietkauskienė, Žilvinas Labanauskas, Virginija Laužadienė, Regina Lisauskienė, Elzbieta Lengvinaitė, Sigita Lukošūnienė, Eglė Maskaliūnaitė, Laima Mačiulytė, Eglė Einikytė-Narkevičienė, Augutė Olšauskaitė, Lilija Olšauskienė, Kristina Paulauskaitė, Algimantas Patamsis, Audronė Pikturienė, Arvydas Poška, Domilė Ragauskaitė, Marius Ramonaitis, Gražina Sakalauskaitė, Laurynas Stanevičius, Agnė Šemberaitė, Virginija Užusenytė, Aldona Visockienė, Virginija Zabotkaitė. Organizatorė Živilė Bardzilauskaitė-Bergins, kuratorius Juris Bergins.

Rugpjūčio mėn. Kaune, Keramikos dirbtuvėse (Rotušės a. 15), vyko kūrybinės keramikos dirbtuvės „Užburti miestai“. Dirbtuvių vadovės Eglė Šidlauskaitė ir Viktorija Radionova.

Rugpjūčio mėn. Žiežmariuose (Kaišiadorių r.) vykusiam tapytojų plenero „Žydiškojo paveldo ženklai Žiežmariuose“ dalyvavo Sigita Laurinavičiūtė, Arvydas Martinaitis, Ausma Bankauskaitė, Kristina Jatautaitė, Rolanas Staniūnas. Kuratoriai Arvydas Martinaitis. Plenero dalyvių darbų paroda vyko rugsėjo 6–30 d. Žiežmarių kultūros centre.

Rugsėjo 1–12 d. Palangoje, viešbutyje „Gaminta“, vykusiam tapybos plenero dalyvavo Svajūnas Armonas, Ričardas Filistovičius, Jonas Daniliauskas, Pranas Gudaitis, Juozas Pranckevičius, Urtė Armonaitė, Ona Stasiulevičiūtė, Gražina Vitartaitė, Aloyzas Stasiulevičius.

Rugsėjo 2–10 d. Palangoje, Antano Mončio namuose-muziejuje (S. Daukanto g. 16), vyko kūrybinė stovykla „Vasaros akademija pagal Mončį“ (I dalis). Dalyvavo VDA Telšių fakulteto Metalų meno ir juvelyrikos studijos studentai ir absolventai (Viktorija Zubavičiūtė, Dovydas Abramavičius, Karolis Kurkietis, Gustė

Mergiūnaitė, Simona Nekrašūūtė, Zane Žukovska, Ernestas Piliukaitis, Gabrielė Pranevičiūtė). Projekto vadovė doc. Beata Zdramytė, kūrybinių dirbtuvių vedėjas doc. Mindaugas Šimkevičius. Pranešimus darė dailėtyrininkas dr. Viktoras Liutkus, Antano Mončio namų muziejaus direktorė Loretą Birutė Turauskaitė. Projektą rengė Antano Mončio namai- muziejus.

Rugsėjo 8–24 d. Marijampolės pataisos namuose vyko pirmoji dvišalio projekto (Lietuva–Prancūzija) „Tilts–Passerelle“ dalis. Projektą inicijavo Judith Lesur (Prancūzija). Vykdamas projektą bendradarbiavo Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus ir Liono miesto muziejus. Lietuvoje projekte dalyvavo Judith Lesur, Lukas Eugenijus Kolmogorovas, Violeta Jasevičiūtė, Simona Lukėnienė, Laura Kačinskienė, Airida Rekšytė, Giedrė Legotaitė, Ramūnas Jasutis. Spalį projektas persikėlė į Prancūziją, Roano kalėjimą.

Rugsėjo 10–12 d. Klaipėdoje surengtos Galerijų dienos, kurių metu vyko parodų atidarymai, kūrybinės dirbtuvės, susitikimai su menininkais, meno ekskursijos, skirtos kolekcininkams, menininkams bei meno mėgėjams. Rugsėjo 10 d. Klaipėdos miesto savivaldybės viešosios bibliotekos Meno skyriuje (J. Janonio g. 9) atidaryta grafikės Linos Itagaki kūrinių, atliktų šilko grafijos technika, paroda. Rugsėjo 11 d. savo dirbtuvių duris atvėrė tapytoja Dalia Čistovaitė (Smilties pylimo g. 10) ir tapytoja Irma Leščinskaitė kartu su grafike Toma Šlaimaite (Bažnyčių g. 4). Rugsėjo 11 d. menininkų grupės „Teme“ (Liepų g. 83) industrinėje aplinkoje surengtos „Lightforms šviesos dirbtuvės“, eksponuota Adomo Stančiko tapyba, Deivio Kundroto skulptūra „Balta mėška, užklydusi į postindustrines džungles“, Igno Kutavičiaus paroda „Soleografija nr. 2“, pristatyti muzikiniai projektai. Rugsėjo 12 d. buvusioje Vydūno vidurinėje mokykloje (Daržų g. 18) atidaryta menininkų kūrybinė erdvė, vyko Remigijaus Treigio fotografijų paroda „Stingimai ir dingimai“ ir Beno Šarkos paroda „Ingimai ir Ingimai“ bei jo muzikinis projektas. Galerijų dienų metu Fotografijos galerijoje (Didžioji Vandens g. 2) vyko Miglės Bačkovaitytės fotografijų ir trumpų filmų paroda „Nėra laiko. Jie ir be jų“ ir Algimanto Aleksandravičiaus jubiliejinė retrospektyvinė paroda „Sugrįžimai – veidai ir netik...“, LDS Klaipėdos galerijoje (Bažnyčių g. 6) – Klaipėdos dailininkų kūrybos paroda „LDS 80-metų jubiliejus“. Projekto organizatorius galerija „Sisaid“.

Rugsėjo 10–27 d. Druskininkuose vyko M. K. Čiurlionio pleneras. Dalyvavo Vidmantas Vėlyvis, Ieva Bunokaitė ir kt.

Rugsėjo 11–12 d. Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Meno kieme (Bažnyčių g. 40) kūrybinėmis dirbtuvėmis „EKO papuošalai“ (seminaro lektorė Audronė Andrulevičienė) penktąjį sezoną pradėjo kūrybinių industrijų projektas „Dizaino manufaktūra“.

Rugsėjo 14–spalio 2 d. Neringoje vyko kasmetis tarptautinis 20-asis tapybos pleneras. Dalyvavo 20 menininkų iš Vokietijos, Lenkijos, Ukrainos, Armėnijos, Lietuvos, Estijos ir Kipro: Pawel Olchawa, Barbara Choražek, Krzysztof Kolarz ir Marek Holda, Lena Rešetnikėnko, Feridun Isiman, Gagik Parsamian, Alisa Jakobi, Gintaras Palemonas Janonis, Arturas Savickas, Saulius Kruopis, Rimas Paulauskas (Giovanni), Kęstutis Šiaulytis, Delvis Udrys, Arvydas Kašauskas, Arvydas Bagdonas, Juozas Prancevičius, Raimonda Jatkevičiūtė–Kasperavičienė. Plenero vadovas Saulius Kruopis, plenero menotyrininkė poetė Erika Drungytė.

Rugsėjo 16–19 d. Palangoje, Antano Mončio namuose-muziejuje (S. Daukanto g. 16), vyko kūrybinės dirbtuvės „At the water's edge“. Dalyvavo Karl Jensen (Danija), Sandra Vokk (Estija), Signe Pucena (Latvija), Aleksandra Szafiejew (Lenkija), Aleksandra Jacovskytė, Loretą Birutė Turauskaitė, Saulius Žulkus, Leonardas Skirpstas, Elena Emeljanova (Rusija), Natalia Starynina (Rusija), Jan Kaila (Suomija), Christian Råbergh (Švedija), Evelin Tamm (Švedija), Hanna Sjöberg (Švedija), Hannes Schönemann (Vokietija), Antje Mohnike (Vokietija), Sema Binia (Vokietija). Projekto iniciatorė

Hanna Sjöberg, rėmė Šiaurės ministrų taryba, projekto partneris Antano Mončio namai-muziejus.

Rugsėjo 17 d. Užutrakio dvaro sodybos rūmuose (Trakų r.) vyko tarptautinė konferencija „Erdvė ir epocha“. **Rugsėjo 17–21 d.** Šilavotė (Prienų r.) vykusiam plenerui „Slenkstis“ dalyvavo Aušra Andziulytė, Akvilė Poškutė, Rimantė Butkuvė, Eglė Butkutė, Kristina Jautaitė, Simona Lukoševičiūtė, Remigijus Treigys, Eimutis Markūnas, Arvydas Palevičius, Linas Jurciukonis, Sigita Straigis, Petras Lincevičius.

Rugsėjo 18 d. Vilniaus rotušėje (Didžioji g. 31) vyko jubiliejinė Lietuvos dailininkų sąjungos auksinių ženklų teikimo ceremonija ir 2014 m. Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatų ir labiausiai pasižymėjusių LDS darbuotojų pagerbimo šventė. LDS tarybos nutarimu Lietuvos dailininkų sąjungos 2014 m. auksinių ženklų apdovanojimas skirti Mikalojui Povilui Vilučiu (Nr. 44), Danutei Zovienei (Nr. 45), Vytautui Kibil-džiui (Nr. 46), Romualdai Inčirauskui (Nr. 47), Robertui Antiniui (Nr. 48), Severijai Inčirauskaitei-Kriaunevičienėi (Nr. 49), Rimui Zigmui Bičionui (Nr. 50), Onai Naruševičienei (Nr. 51). LDS tarybos nutarimu padėkų raštai ir premijos skirtos 2014 m. labiausiai pasižymėjusiems LDS darbuotojams: Dailininkų sąjungos galerijos darbuotojai Laimai Stungienei, Šv. Jono gatvės galerijos direktorei Reginai Šimulynei, „Arkos“ dailės galerijos darbuotojai Ilonai Janušauskienei. Šventinėje ceremonijoje buvo pagerbti 2014 m. Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatai: grafikas Juozas Galkus, scenografas Algirdas Ničius, dailėtyrininkė Laima Surgailienė, dailėtyrininkė Marija Nijolė Tumėnienė.

Rugsėjo 18 d. paminėta Savicko dailės mokyklos 15 metų veiklos sukaktis, pristatytas katalogas.

Rugsėjo 18–20 d. Vilniuje, Vytauto Kasiulio dailės muziejuje (A. Goštauto g. 1), vyko Kultūros paveldo dienų renginiai: 18 d. – skulptoriaus Vytauto Kašubos gimimo 100-osioms metinėms skirtas kultūros vakaras ir parodos „Vytautas Kašuba. Nematyti piešiniai“ palydėtušės; 19 d. – ekskursija po parodą „Vytautas Kašuba (1915–1997). Nematyti piešiniai“ ir edukacinis renginys šeimoms, vaikams ir suaugusiems.

Rugsėjo 18–spalio 8 d. Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55), vyko paskaitų ciklas „Pasaulinės kuratorystės pamokos“. Dalyvavo žymūs parodų kuratoriai iš Vakarų Europos. Maria Golab (Lenkija) skaitė pranešimą „Mikalojus Konstantinas Čiurlionis iš Lenkijos meno istorijos perspektyvos“, Moniek Nagels (Belgija) „Čiurlionis Flandrijoje: atradimų kelionė“, prof. Giandomenico Romanelli (Italija) „M. K. Čiurlionis parodoje „Modernumo demonas“ (Italija), dr. Sergeas Fauchereau (Prancūzija) „Kaip Vakarų Europa atrado Čiurlionį“.

Rugsėjo 18–gruodžio 31 d. Kaune vyko 10-oji Kauno bienalė „Sujungti“, kurioje dalyvavo daugiau kaip 80 menininkų ir kuratorių. Parodoje Centriniam pašte dalyvavo: Liam Gillick (JAV), Walead Beshty (Didžioji Britanija), Saadane Afif (Prancūzija / Vokietija), Roberto Cabot (Brazilija), Pakui Hardware (Neringa Černiauskaitė ir Ugnius Gelguda; Lietuva / JAV), Lothar Hempel (Vokietija), Julijonas Urbonas, Katja Novitskova (Estija), Arnas Anūkaitis, Carsten Höller (Švedija), Bronė Sofija Gideikaitė, Amalia Ulman (Argentina / Didžioji Britanija / Ispanija), Katie Paterson (Škotija), Attila Csorgo (Vengrija), Kelley Walker (JAV), Darius Žiūra. Pagrindinė bienalės paroda „Gijos: fantasmagorijos apie atstumą“ (*Threads: A Fantasmagoria about Distance*) kuravo Nicolas Bourriaud (Prancūzija). Mykolo Žilinsko dailės galerijoje (Nepriklausomybės a. 12) vyko personalinės parodos: Silvius Giambone „Šiurpi meilė karui“, Audriaus Janušonio „Kauno poetams“, „Lewben Art Foundation“ paroda „Tinkliniai susidūrimai išsijungus“ (*Networked Encounters Offline*). Kuratorė Francesca Ferrarini, dalyvavo Ian Cheng, Gabriele De Santis, Nick Darmstaedter, Mohammed Namou, Deimantas Narkevičius, Simon Denny; paroda „Garsų raštai“ (*Sonic Pattern*). Kuratorės Janis Jefferies ir Karen Gaskill, dalyvavo

James Bulley, Fabio Lattanzi Antinori, Mytro Karanika ir Jeremy Keenan, Scanner ir Ismini Samanidou, Knýt-tan ir „Common Works“. Kauno paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16) vyko Mattios Vaccos personalinė paroda „Žiemos pasaka“, kuratorė Paola Re; Artūro Morozovo personalinė paroda „Kikimoros gimimas“. Dirbtinio pluošto gamykloje (Pramonės pr. 4) vyko „Psilikono teatro“ (Aukšė Petruilienė, Darius Petrusis) ir CHUI muzikinio trio (Toni Starešinič, Vojkan Jocić, Janko Novoselić; Kroatija) spektaklis „Plaukuota burna“; Igno Maldžiūno ir Monikos Žaltauskaitės-Grašienės projektai. Bienalės renginiai vyko ir kitose Kauno erdvėse: Sančiuose – projektas „Draugiška zona #6. Kopūstų laukas“, vadovaujamas Vitos Gelūnienės ir Edo Carolo; „Drobės“ fabrike (Drobės g. 62) – kroatų partnerių „Lab852“ parodos „Agora, arba Meno asamblėja“ (kuratorės Karmen Krasici Kožul ir Danijela Oserhofer Tonković, meno vadovė Elisabeth Schimana), dalyvavo Bojan Gagić, Miodrag Gladović, Zdravko Krasici, Barbara Raad; grupės „Konsortium“ (Lars Breuer, Sebastian Freytag, Guido Munch, DE) specifinės vietos projektas, kurį pristatė VDU menų galerija „101“, ir Gudos Koster projektas „Pagaminta Kaune“. M. Žilinsko dailės galerijoje vyko seminaras „Sonic Pattern“ (kuratorė dr. Karen Gaskill); David Littlelio ir Alexo McLeano muzikiniai performansai; rezidencijų programa „Daugiatrukmaiai susidūrimai: tarpdisciplininė garso, atminties ir vietos tyrimo laboratorija“ (kuratorė Sandra Kazlauskaitė, vadovas Jeremy Kernan), dalyvavo menininkai Simona Muzzeddu, Hrvoslava Brkušić, Barbara Raad, Valdemaras Manomaitis, Yorgis Sakellariou, Steinar Yggeseeth, Živilė Labutytė, Paulius Rainys, „Bionics“ (Urtė Pakers ir Lina Pranaitytė), Gintarė Minelgaitė, Tom Talim, Jonas Lozoraitis, Nikolaj Kynde. Pristatyta knyga „Šiuolaikinio meno bienalė kaip konkrečios vietos atvejis: lokalumas prieš globalumą“, sudarytoja dr. Daiva Citvarienė. Spalio–lapkričio mėn. vyko bienalės edukacijos programa, kurią rėmė Kazickų šeimos fondas. Bienalės meno vadovė dr. Virginija Vitkienė, globėja Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

Rugsėjo 19 d. Vilniaus misionierių Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčioje dr. Sigita Maslauskaitė pristatė parodą „Paveldėjime savo ateitį: apie sakralių erdvių provokacijas“ (Ksenija Jaroševaitė, Andrius Kvilūnas, Sigita Maslauskaitė, Saulius Mažulis, Rimas Sakalauskas, Vladas Urbanavičius) ir vedė diskusiją „Paveldėjime savo ateitį: apie sakralių erdvių provokacijas“.

Rugsėjo 20 d. Druskininkuose, M. K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje (M. K. Čiurlionio g. 35), vyko edukacinė popietė „Vaikai – Čiurlioniai“. Renginio metu pristatyta knygelė mažiesiems „Išėjau su Čiurlioniu. Tuoj grįšiu“. Tai – pirmoji Lietuvoje knyga vaikams apie M. K. Čiurlionį ir pirmasis muziejaus Mažųjų bibliotekos leidinys. Vyko kūrybinės dirbtuvės su knygos iliustruotoja Julija Tolvaišyte-Leonavičiene. Surengta mažųjų druskininkiečių akcija „140 laivelų Čiurlioniai!“, kuriai buvo ruošiasi nuo pavasario.

Rugsėjo 20–30 d. Palangoje vykusiam tapybos plenerui „Parodyk kitą mano veidą“ dalyvavo Eglė Kuckaitė, Audrius Gražys, Miglė Sudinskaitė, Naudas Arlauskas, Andrius Miežis, Edita Kodžiūtė, Pomena Marčėnaitė, Juozas Sidoravičius. Kuratorius Andrius Miežis.

Rugsėjo 23 d. Panemunės pilyje (Jurbarko r.), Vilniaus dailės akademijos (VDA) rezidencijoje, vyko konferencija „Etninė kultūra šiuolaikinių kultūros paveldo fone“. Pranešimą „Krikštai, krikštėliai, krikštužėliai“ skaitė Jūratė Bučmytė, bendraautoris Albertas Krajinskas. Konferenciją rengė Etninės kultūros globos taryba ir VDA.

Rugsėjo 24 d. Vilniuje, Gariūnų verslo parko koncertų salėje, pristatyti grafiko Valentino Ajausko ir tapytojo Sauliaus Kruopio kūrinių katalogai.

Rugsėjo 24–spalio 3 d. Mindūnuose (Molėtų r.) tarptautiniame tapybos plenero dalyvavo Rūta Eidukaitytė, Aistė Gabrielė Černiūtė, Jūratė Mitalienė, Arvydas Kašauskas, Adasa Skliutauskaitė. Kuratorė Aistė Gabrielė Černiūtė.

Rugsėjo 25 d. Vilniuje, Vytauto Kasiulio dailės muziejuje (A. Goštauto g. 1), vyko Stanisławui Ignacy Witkiewiczui-Witkacy (1885–1939), žinomam XX a. I pusės dramaturgui, tapytojui, filosofui ir fotografui, skirtas seminaras. Dalyvavo Milada Šližińska (Varšuvos dailės akademija), prof. Leon Tarasewicz, prof. dr. Przemysław Strożek (Lenkijos mokslų akademijos Meno institutas), Giuliana Carbi („Trieste contemporanea“ direktorė), Gabriella Cardazzo („Artspace“ direktorė), Witkacy kūrinų kolekcininkas Hendrik Berinson (Berlynas), Catherine Thieck (Paryžiaus *Galerie de France (Le studiolo)* vadovė), Helmutas Šabasevičius (Lietuvos kultūros tyrimų institutas).

Rugsėjo 27 d. Vilniuje, Nacionalinėje filharmonijoje, vyko teatralizuotas spektaklis pagal Jūratos Račinskaitės autorinę knygą „Taškuma raganytėms“.

Rugsėjo 28 d. Vilniuje, Nacionaliniame dramos teatre, vykusio Lietuvos kultūros sezono Lenkijoje „Litwa w Krakowie: sezon kultury 2015“ pristatymo metu Nacionaliniam M. K. Čiurlonio muziejui buvo įteiktas 15 mln. eurų vertės „Lietuvos draudimo“ draudimo polisas, kuriuo bendrovė apdraudė M. K. Čiurlonio kūrinių parodą „M. K. Čiurlionis. Lietuviška pasaka“. Paroda surengta Tarptautiniame kultūros centre Krokuvoje (2015 m. spalio 15–2016 m. sausio 31 d.).

Rugsėjo mėn. Palangoje, rezidencijoje „Prie parko“, vyko tarptautinis meno simpoziumas „Sviesos erdvėse“, kurio akcentas – paminėti UNESCO ir JTO paskelbtus Sviesos metus (2015 m.). Dalyvavo Audrius Gražys, Martinas Jankus bei Giedrė Riškutė, Artur Desiro ir Corinne Ungerer (Prancūzija), Claudie Titty Dimbeng (Dramblio Kaulo Respublika), Joan Belmar ir Jackson Riffe (JAV), Grete Marstein (Norvegija), Premila Singh (Pietų Afrikos Respublika). Rengė dailininko Kazimiero Žoromskio fondas, bendradarbiaudamas su Lietuvos dailininkų sąjunga. Plenero dalyvių darbų paroda rugsėjo 28–30 d. vyko Vilniaus rotušėje, o spalio 6 d. atidaryta Paryžiuje, UNESCO parodų salėje „Miro“.

Spalio 2 d. Vilniuje paminėtos Lietuvos dizaino edukacijos pradininko dailininko prof. Felikso Daukanto (1915–1995) gimimo 100-osios metinės. A. Jakšto g. 13 atidengta VDA dizainerių sukurta atminimo lenta, VDA parodų erdvėse „Titanikas“ (Maironio g. 3) surengta F. Daukanto kūrybai ir asmenybei skirta konferencija (pranešimus skaitė dr. Jurgita Gudavičienė, Gabrielė Daukaitė-Narušienė, prof. Tadas Bašinskas. Projektą rengė Vilniaus dailės akademija, rėmė Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos grafinio dizaino asociacija ir Lietuvos dizainerių sąjunga.

Spalio 3 d. Vilniuje, Nacionalinėje dailės galerijoje, vyko antroji knygos meniai skirta konferencija „6pt“. Dalyvavo vienas įtakingiausių mūsų laikų vokiečių tipografų Friedrichas Forssmanas, šveicarų tipografikos klasikas Jostas Hochuli, grafikos dizaineris, dėstytojas, šriftų kūrėjas Florianas Harwigas (Vokietija), fotoknygų kūrėja iš Varšuvos Ania Nałeczka, Berlyne gyvenanti knygų dizainerė Laura Nalėkaitė ir dailėtyrininkė, knygos meno parodų kuratorė Giedrė Jankevičiūtė. Renginio metu buvo pristatyta Vokietijos gražiausių 2015 m. knygų paroda, sudaryta iš 25 prestižinio Europos konkurso „Stiftung Buchkunst“ laureatų, kurie atrinkti iš beveik 800 pretendentų. Projekto kuratorės Agnė Dautartaitė-Krutulė ir Jurgita Gudavičienė.

Spalio 4 d. Liubavo dvaro sodyboje (Vilniaus r.) pristatytas XVIII a. Liubavo dvaro sodybos oficio ir oranžerijos pastatų restauracijos projektas. Projekto autorius ir vadovas Gintaras Karosas. Projektas vykdomas pagal Islandijos, Lichtenšteino ir Norvegijos EEE finansinę priemonę, remiant Lietuvos Respublikai.

Spalio 5 d. Nidoje, Neringos meno mokykloje, surengtas pleneras „Ką pasakoja krikštai“. Organizatoriai Jūratė Bučmytė ir Albertas Krajinskas.

Spalio 19 d. Druskininkuose, M. K. Čiurlonio memorialiniame muziejuje (M. K. Čiurlonio g. 35), Kauno M. K. Čiurlonio draugija surengė literatūrinę-muzikinę popietę, skirtą Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės raštų

I–VIII tomų pristatymui. Dalyvavo Mikalojaus Konstantino ir Sofijos Čiurlionių vaikaitė, raštų paskutinių tomų sudarytoja Dalia Zubovaitė-Palukaitienė, redaktorė Donata Linčiuvienė, literatūrologė prof. Viktorija Daujotytė, aktorė Liucija Zorūbaitė, skaitovė Dainuolė Kazlauskienė, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Leidybos centro vadovas Gytis Vaškelis. Atidaryta D. Palukaitienės parengta Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės memorialinio kambario nuotraukų paroda.

Spalio 21 d. Sostinėje, Vilniaus universiteto planetariume (Konstitucijos pr. 12A), vyko Kristinos Inčiūraitės tarpdisciplininis projektas „Pakeisk visas sagas“ (50 min. trukmė). Dalyvavo Vilniaus universiteto merginų choras „Virgo“.

Spalio 26 d. Vilniuje, teatre „Lėlė“, vyko dr. Audronės Girdzijauskaitės knygos „Vitaliaus Mazūro aukso amžius“ pristatymas. Dalyvavo knygos autorė, menotyryninkė, dailės kritikė, parodų kuratorė doc. dr. Ramutė Rachlevičiūtė, menotyryninkė doc. dr. Dalia Karatajienė. Rodyti įrašai iš V. Mazūro spektaklių.

Spalio 29 d. Vilniuje, Švedijos ambasadoriaus rezidencijoje Lietuvoje, Švedijos karališkosios šeimos vizito metu, karalienei Silvai buvo įteikta autorinė Dalias Lopez Madronos sukurta ir įrišta knyga „Karališkasis dienoraštis“ (popierius, veršiuko oda, aklašis spaudas, auksavimas, 40x 10 x 30), kurią dailininkei užsakė sukurti Lietuvos Respublikos ambasada Švedijoje.

Lapkričio 6 d. Vilniuje, Bažnytinio paveldo muziejuje, vyko mokslinė konferencija „Vilniaus arkikatedros tarpukario tvarkybos darbai ir nūdienos aktualijos“.

Lapkričio 12 d. Vilniuje, Lietuvos kinematografininkų sąjungos Kino klube (Vasario 16-osios g. 8), vyko trijų dokumentinių filmų apie Lietuvos dailininkus vakaras. Rodyti rež. Arvido Barono sukurti filmai „Valdas Gurskis“ (2011), „Arvydas Každailis“ (2014), „Rimas Bičiūnas“ (2015).

Lapkričio 13 d. Vilniuje, Marijos ir Jurgio Šlapelių namų-muziejuje (Pilies g. 40), pristatyta architektūros istorikės Mortos Baužienės knyga „Pasižvalgymas anapus Vilniaus miesto gynybinės sienos“. Renginį vedė istorikė Vida Girininkienė, knygą išleido leidykla „Savastis“.

Lapkričio 21–24 d. Lietuvoje viešėjo Didžiosios Britanijos šiuolaikinio meno ekspertai iš Londono ir Niukaslo: Lucia Pietroiusti, Claude Adjil (*Serpentine Galleries*), Poppy Bowers (*Whitechapel Gallery*) ir Alessandro Vincentelli (*Baltic Centre for Contemporary Art*). Vizito metu jie artimiausio susipažino su Lietuvos meno scena, apsilankė Ruperto menų inkubatorijoje, Nacionalinėje dailės galerijoje, Vilniaus dailės akademijoje, Šiuolaikinio meno centre, galerijose „Vartai“, „Post“ ir „Meno parkas“, Kauno bienalės parodose, susitiko su Lietuvos menininkais bei meno kuratoriais.

Lapkričio 24 d. Vilniuje, Šiuolaikinio meno centro (MMC) skaitykloje (Vokiečių g. 2), vyko diskusija, kurioje pristatytas Modernaus meno centro muziejaus pastato projektas – pristatė architektas Danielis Libeskindas. Diskusijoje dalyvavo Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius, MMC įkūrėjas Viktoras Butkus, MMC kolekcinijos kuratorė dr. Raminta Jurėnaitė, menotyryninkė dr. Skaidra Trilupaitytė, architektas Rokas Kilčiauskas.

Lapkričio 24 d. Vilniuje, LDS būstinės parodų salėje (Vokiečių g. 4/2), vyko Dailininkų sąjungos 80-mečio sukakties minėjimui skirtas pokalbių vakaras. Valsybinio literatūros ir meno archyvo darbuotojos pasakojo apie mobilią archyvinę parodą „Lietuvos dailininkų sąjunga 1935–1940“, apie archyve saugomus dokumentus, demonstravo į ekspoziciją nesudėtą LDS istorinę medžiagą. Susirinkę LDS nariai dalijosi prisiminimais apie LDS istorinius įvykius.

Lapkričio 29 d. Vilniuje, galerijoje „555“, vyko tapytojos Grytės Pintukaitės rūbų dizaino pristatymas „Rūbas Asmenybei“.

Lapkričio 30 d. Vilniuje, M. K. Čiurlonio namuose (Savičiaus g. 11), vyko meno kūrinių aukcionas globos namų vaikams paremti. Visos už parduotus meno

kūrinius surinktos lėšos skiriamos VŠĮ „Visos Lietuvos vaikai“ vaikų namams, esantiems Koncepto k., Elektrėnų sav., atnaujinti. Kūrinius aukcionui padovanojo dailininkai Algirdas ir Remigijus Gataveckai, Vytautas Kusas, Saulius Kruopis ir kt.

Gruodžio 3–6 d. Vilniuje, „Litexpo“ rūmuose, vyko tarptautinė taikomojo meno mugė „CraftArt Vilnius 2015“. Rengė VŠĮ „Naujas miesto veidas“, bendradarbiavo Kūrybinių industrijų asociacija. Projekto vadovė Aušra Petroškienė.

Gruodžio 5 d. Šiaulių dailės galerijoje vyko dailėtyrininkės, humanitarinių mokslų daktarės prof. Ramintos Jurėnaitės paskaita „Meno vertė. Kokie kriterijai?“ (iš ciklo „Meno eteris“).

Gruodžio 11 d. Kupiškio etnografijos muziejuje paminėtos skulptoriaus Juozo Kėdainio 100-osios gimimo metinės ir atidaryta dailininko kūrybos paroda.

In memoriam

Keramikė Alina KUBILIENĖ

(1931 02 26–2014 12 22)

Tapytojas Jūratis ZALENCAS

(1952 07 07–2015 02 05)

Tapytojas Algirdas ŠAKALYS

(1943 04 02–2015 02 07)

Skulptorė Albina VERTULIENĖ

(1937 02 12–2015 02 08)

Tapytojas Valerijan DOMBROVSKIJ

(1935 02 14–2015 03 07)

LDS garbės narė dr. Genovaitė KAZOKIENĖ

(1924 05 05–2015 04 06)

Menotyryninkas Tomas SAKALAUSKAS

(1932 02 10–2015 04 27)

Keramikas Rimantas SKUODIS

(1951 11 21–2015 04 30)

Akvarelininkė Ona Gražina KAMBLEVIČIŪTĖ

(1951 02 26–2015 05 02)

Skulptorius Donatas Stasys LUKOŠEVIČIUS

(1935 01 01–2015 05 17)

Vitražo dailininkas Algirdas DOVYDĖNAS

(1944 07 11–2015 05 29)

Skulptorius Regimantas MIDVIKIS

(1947 01 05–2015 06 13)

Keramikas Romualdas ANDRIJAUSKAS

(1953 12 23–2015 06 14)

Metalo meno dailininkas

Ažuolas Leonas VAITUKAITIS

(1952 02 23–2015 06 26)

Skulptorius Bronius VYŠNIAUSKAS

(1923 05 01–2015 06 26)

Grafikė Sigita KIŠONAITĖ-AUŽELIENĖ

(1948 07 03–2015 07 03)

Keramikė Ona RAMANAUSKIENĖ

(1932 06 30–2015 07 24)

Grafikas Marius Mindaugas DANYS

(1961 06 21–2015 08 15)

Grafikė Raimonda BATEIKAITĖ

(1959 01 17–2015 10 10)

Odininkė Marija Aldona BALTAUSKIENĖ

(1928 08 18–2015 10 17)

Skulptorius Kazys KASPERAVIČIUS

(1941 04 03–2015 12 09)

Tapytojas Alfonsas VILPIŠAUSKAS

(1945 06 09–2015 12 21)

LIETUVOS MENO REPREZENTACIJA UŽSIENYJE

2014

Rugsėjo 4–spalio 4 d. Belgrade (Serbija), meno paviljone „Cvijeta Zuzoric“, vykusioje 2-ojoje tarptautinėje grafikos trienalėje (*The 2nd International Printmaking Triennial*) dalyvavo Irma Balakauskaitė ir pelnė vieną iš trijų lygiaverčių žiuri prizų.

Rugsėjo 25–spalio 25 d. Salonikuose (Graikija), CE-DEFOP atstovybės parodų centre, vyko Rolanos Čečkauskaitės-Gkagkos tapybos ir keramikos paroda „Just positive impressions...“.

Rugsėjo 27–spalio 9 d. Rumunijoje prie Mrakonijos įlankos vykusiame tarptautiniame tapybos simpoziume „Dunare Art“ dalyvavo Rūta Eidukaitytė, Jūratė Mitalienė. Kuratorius Sorin Nicodim.

Spalio 2–19 d. Kopenhagos (Danija) karališkojoje bibliotekoje vykusioje tarptautinėje meninės knygrišybos parodoje „Šiaurės šalių knygrišyba“ dalyvavo Dalia Lopez Madrona.

Spalio 3–lapkričio 16 d. Narvos (Estija) koledžo galerijoje vykusioje tarptautinėje akvarelių parodoje „Promenade“ dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Liuda Liaudanskaitė, Eugenija Pilypaitienė, Jurga Sidabrienė, Laimutė Tamoševičienė, Virginija Urbonavičienė, Sergej Lysyj.

Spalio 12–2015 sausio 12 d. Salonikuose (Graikija), CFS galerijoje, vyko Rolanos Čečkauskaitės-Gkagkos tapybos ir skulptūros paroda „Su meile, jūrai...“.

Spalio 12–2015 kovo 15 d. Lomelyje (Belgija), stiklo meno muziejuje „Glazenhuis“, vykusioje tarptautinėje stiklo meno parodoje „Body Talk“ dalyvavo Julija Pociūtė.

Spalio 14–lapkričio 4 d. Stokholme (Švedija) vykusioje Vilniaus tapytojų parodoje „Lietuvos peizažas“ dalyvavo Svajūnas Armonas, Aleksandras Vozbinas, Algimantas Stanislovas Kiauga, Juozas Pranckevičius, Aloyzas Stasiulevičius.

Spalio 14–lapkričio 10 d. Derbyje (Didžioji Britanija), galerijoje „Banks Mill Studios“, vykusioje parodoje „International Print Exchange 2014“ dalyvavo Kristina Norvilaitė.

Spalio 17–lapkričio 2 d. Salonikuose (Graikija), galerijoje „Bay Hamam“, vykusioje tarptautinėje instaliacijų parodoje „Loutra paradeisos = ison“ dalyvavo Rolana Čečkauskaitė-Gkagka.

Lapkričio 18–gruodžio 6 d. Kohtla Jervėje (Estija) vykusioje tarptautinėje akvarelių parodoje „Promenade“ dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Liuda Liaudanskaitė, Eugenija Pilypaitienė, Jurga Sidabrienė, Laimutė Tamoševičienė, Virginija Urbonavičienė, Sergej Lysyj.

Lapkričio 20–30 d. Salonikuose (Graikija), Makedonijos moderniojo meno muziejuje, vykusioje tarptautinėje parodoje „Bazaar“ dalyvavo Rolana Čečkauskaitė-Gkagka.

Lapkričio 25–2015 vasario 18 d. Stambule (Turkija), „Metropol Doctors / Levent centre“, vykusioje tarptautinėje „Seli Art Project“ rengtoje parodoje dalyvavo Rolana Čečkauskaitė-Gkagka.

Lapkričio 25–gruodžio 5 d. Atėnuose (Graikija), galerijoje „The Image Gallery“, vyko bendra Lietuvos, Latvijos ir Estijos meno paroda „Arti – toli“. Lietuvai atstovavo Rolana Čečkauskaitė-Gkagka, Latvijai – Katerina Bildjuga-Lemodeti, Estijai – Kaia Saama. Paroda surengta bendradarbiaujant Lietuvos ambasada Graikijoje kartu su Latvijos ir Estijos ambasadamis Graikijoje.

Lapkričio 26–gruodžio 18 d. Mursijos (Ispanija) universitete vyko Lietuvos tekstilės menininkų paroda „Interpretaciones Textiles +“ („Tekstilės interpretacijos“). Dalyvavo Zenonas Varnauskas, Aldona Ona Tamošaitytė-Varnauskienė, Ala Mižutavičienė, Almyra Weigel, Asta Masiulytė, Birutė Kaupaitė, Birutė Sarapienė, Danguolė Bečelytė-Čachavičienė, Danutė Ona Jonelienė, Danutė Valentaitė, Dovilė Riebschlagier, Elona Gutauskaitė-Sustarevienė, Genovaitė Sasnauskienė, Gražina Martinkėvičiūtė, Ina Mindiuz, Irena Piliutyte, Liucija Banaitienė, Liucija Kudžmienė-Sakavičiūtė, Marijona

Sinkevičienė, Rolanda Mikalauskienė, Saulė Urbonė-Urbonavičiūtė, Solveiga Vaitkutė, Stefaniya Hanalda Graurogkaitė, Virginija Kirvelienė, Zinaida Dargienė. Projekte sujungta Lietuvos tekstilės pradininko Zenono Varnausko ir grupių „Esame“ bei „Moterys mene“ kūryba. Kuratorė Ina Mindiuz.

Lapkričio 27–2015 kovo 31 d. Gdanskio (Lenkija) istorijos muziejaus Gintaro skyriuje vykusioje parodoje „Gediminas Jablonskis ir draugai“ dalyvavo Romualdas Inčirauskas.

Lapkričio 28–2015 vasario 1 d. Rostoke (Vokietija), galerijoje „Auriga“, tarptautinėje parodoje „Pro Figura VI“ dalyvavo Rūta Eidukaitytė ir Aistė Gabrielė Černiūtė.

Lapkričio mėn. Gardine (Baltarusija) parodoje „Niekieno žemė – II“ dalyvavo Ieva Bunokaitė.

Lapkričio–gruodžio mėn. Briuselyje (Belgija) Europos Komisijos būstinės pastato „Berlaymont“ erdvėse kartu su kitų ES valstybių narių menininkų kūrinių parodoje „Berlaymont Summa Artis II“ buvo eksponuoti Vilijos Kisieliūtės darbai. Dailininkė už indėlį į šių meno kolekcijų gavę padėką, jai įteiktas katalogas ir skaitmeninis diskas, leidžiantis apžiūrėti kolekciją virtualiai.

Gruodžio 2–26 d. Varšuvos (Lenkija) rotušėje vykusioje Lietuvos tapytojų parodoje dalyvavo Svajūnas Armonas, Aleksandras Vozbinas, Algimantas Stanislovas Kiauga, Raimondas Savickas, Aldona Dobrovolksienė.

Gruodžio 12–2015 kovo 13 d. Taline (Estija), galerijoje „Würth“, vykusioje tarptautinėje akvarelių parodoje „Promenade“ dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Liuda Liaudanskaitė, Eugenija Pilypaitienė, Jurga Sidabrienė, Laimutė Tamoševičienė, Virginija Urbonavičienė, Sergej Lysyj.

Gruodžio 14–2015 sausio 10 d. Verijoje (Graikija), galerijoje „Papatzikou“, vykusioje tarptautinėje miniatiūrų parodoje „I mikri forma“ dalyvavo Rolana Čečkauskaitė-Gkagka.

Gruodžio 17–2015 sausio 31 d. Rėzeknėje (Latvija), Latgalos kultūros ir istorijos muziejuje, vyko Zitos Inčirauskienės personalinė paroda „Rakstu zīmes / Rašto ženklai“.

Gruodžio 18–2015 sausio 26 d. Malagoje (Ispanija), dailininkų asociacijos APLAMA parodų salėje, vykusioje parodoje „Presencias 40“ dalyvavo Ina Mindiuz.

2015

Sausio 9–29 d. Taline (Estija), Nacionalinėje bibliotekoje, vyko Lietuvos, Latvijos, Estijos dailininkų sąjungų paroda „Kelias / Ceļš / Kett“, skirta Baltijos kelio 25 metų sukakčiai paminėti. Rengė LDS „Arkos“ galerija, kuratorė Dovilė Tomkutė-Veleckienė.

Sausio 9–kovo 1 d. Varšuvoje (Lenkija), Lietuvos kultūros centre prie LR ambasados, vyko Gintauto Vaičio ir Ewos Pohlke tapybos paroda „Laikai nuo Nemuno“.

Sausio 15 d. Vadstenoje (Švedija) atidaryta Eglės Česonytės-Straigienės keramikos paroda „Winter variations“.

Sausio 18–kovo 1 d. Niujorke (JAV), galerijoje „JVS Project Space“, vykusioje 4-ojoje tarptautinėje grafikos bienalėje „Pėdsakas“ (*Footprint International Print Biennial*) dalyvavo Kristina Norvilaitė.

Sausio 20–31 d. Sankt Peterburge (Rusija), Dailininkų sąjungos didžiojoje salėje, vykusioje tarptautinėje akvarelės parodoje „Akvarelės meistrai“ dalyvavo Eglė Lipekaitė.

Sausio 29–vasario 28 d. Ipsviče (Didžioji Britanija), galerijoje „Waterfront“, vyko Rimanto Plungės fotografijų paroda „Reverse“.

Vasario 5–17 d. Timišoaroje (Rumunija), galerijoje „Helios“, tarptautinio tapybos simpoziumo parodoje dalyvavo Rūta Eidukaitytė ir Jūratė Mitalienė.

Vasario 7–kovo 7 d. Barselonoje (Ispanija), galerijoje „La Xina A.R.T.“, vyko Kauno ir Vilniaus menininkų paroda „Ready-made.LT“, kurioje pristatyti Roberto Antinio, Patricijos Gilytės, Andriaus Kviliūno, Lino Liandzbergio, Arturo Valiaugos, Gintauto Trimako bei Arvydo Žalpio kūriniai.

Vasario 12–kovo 13 d. Taline (Estija), Estijos taikomojo meno ir dizaino muziejuje, vykusioje tarptautinėje meninės knygrišybos parodoje „Scripta Manent V“ dalyvavo Dalia Lopez Madrona, Matas Dūda, Rimantas Dūda ir Zita Kreivytė.

Vasario 24 d. Berlyne (Vokietija), LR ambasadoje, atidaryta Berlyne gyvenančios ir kuriančios vokiečių ir lietuvių menininkės Rinettos Klinger tekstilės instaliacijų paroda „Sehe ich (et) was, was Du nicht siehst?“ („Aš matau tai, ko Tu nematai?“).

Vasario 26–kovo 22 d. Meksike (Meksika) 1-ojoje tarptautinėje akvarelės parodoje dalyvavo Eglė Lipekaitė.

Vasario 27–kovo 21 d. Paryžiuje (Prancūzija) vykusioje 11-ojoje tarptautinėje šiuolaikinės tekstilės parodoje „Miniartextil, GEA“ dalyvavo Lina Ringelienė.

Vasario 27–kovo 22 d. Paryžiuje (Prancūzija), *Musee de la Chasse et de la Nature*, Lina Ringelienės surengė personalinę tekstilės miniatiūrų parodą „Gelmių struktūros“.

Vasario 27–kovo 28 d. Paryžiuje (Prancūzija), *Atelier du Genie*, vyko Linos Ringelienės ir Rolando Krutovo (Latvija) tekstilės darbų paroda.

Kovo 10–balandžio 10 d. Madride (Ispanija), LR ambasadoje, vyko grupės „Esame“ ir „Moterys mene“ paroda „Tekstilės interpretacijos“, skirta 25-osioms Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo meninėms. Dalyvavo Ala Mižutavičienė, Almyra Weigel, Aldona Ona Tamošaitytė-Varnauskienė, Birutė Kaupaitė, Birutė Sarapienė, Danguolė Bečelytė-Čachavičienė, Danutė Valentaitė, Danutė Ona Jonelienė, Dovilė Riebschlagier, Genovaitė Sasnauskienė, Gražina Martinkevičiūtė, Ina Mindiuz, Irena Piliutyte, Liucija Banaitienė, Rolanda Mikalauskienė, Liucija Kudžmienė-Sakavičiūtė, Marijona Sinkevičienė, Elona Gutauskaitė-Sustarevienė, Saulė Urbonė-Urbonavičiūtė, Virginija Kirvelienė, Zinaida Dargienė. Kuratorė Ina Mindiuz.

Kovo 13–15 d. Leipcigo (Vokietija) knygų mugėje vyko VII tarptautinė dailininko knygos trienalė „Error“. Kuratoriai Kęstutis Vasilūnas, Roberto Gianinetti. Dalyvavo Dalia Lopez Madrona ir kt.

Kovo 14–balandžio 12 d. Berlyne (Vokietija) knygų mugėje vyko VII tarptautinė dailininko knygos trienalė „Error“. Kuratoriai Kęstutis Vasilūnas, Roberto Gianinetti. Dalyvavo Dalia Lopez Madrona ir kt.

Kovo 21 d. Varšuvoje (Lenkija), galerijoje „Galeria 18“, atidaryta Stasio Eidrigevičiaus didelio formato tapybos abstrakcijų paroda.

Kovo 24–balandžio 15 d. Berlyne (Vokietija), LR ambasadoje, vyko Berlyne gyvenančios ir kuriančios lietuvių menininkės Almyros Weigel-Bartkevičiūtės kūrybos paroda „Zeitung und andere Fäden“ („Laikraščiai ir kiti siūlai“).

Kovo 26–balandžio 4 d. Vantabrene (Prancūzija) vyko projekto „Artist's Revolution 2“ kūrybinė stovykla, kurioje dirbo penkiolika menininkų iš Prancūzijos, Italijos, Vokietijos ir Lietuvos. Projekto idėjos autorė ir organizatorė Dalia Kleponytė-Semeškieienė.

Kovo 26–balandžio 28 d. Veilre (Nyderlandai), parodų salėje „Bonnefonten Hedge House“, vyko Ričardo Povilo Vaitiekūno tapybos ir piešinių paroda.

Kovo 26–balandžio 30 d. Mursijos (Ispanija) universiteto Socialiniame centre vyko tarptautinė paroda „Tekstilinės interpretacijos“. Kuratorė Ina Mindiuz.

Kovo mėn. Briuselyje (Belgija), Europos Parlamente, surengta paroda, skirta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-osioms metinėms. Eksponuoti Augustino Savicko (1919–2012), Aloyzo Stasiulevičiaus, Dailios Kasčiūnaitės, Broniaus Gražio, Gintaro Palemono Janonio, Arūnės Tornau, Lino Liandzbergio ir Jolantos Kyzikaitės kūriniai. Vėliau paroda perkelta į NATO būstinę, taip pat į Liuksemburgą ir Olandiją.

Balandžio 3–gegužės 15 d. Cingste (Vokietija), galerijoje „Galerie Villa Ruh“, vyko Gyčio Skudžinsko fotografijų paroda „Tyla“.

Balandžio 6–26 d. Marakeše (Marokas), MAM (*Maroc Artist Meeting*) rezidencijoje, dirbo Dainius Trumpis. Balandžio 12 d. galerijoje „Priscilla Queen of the Medina“ buvo atidaryta jo personalinė kūrybos paroda.

Balandžio 7–gegužės 3 d. Arenshopo mieste (Vokietija) įsikūrusiuose menininkų namuose „Lukas“, su kuriais nuo 2007 m. bendradarbiauja Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras, rezidavo tapytojai Rolandas Marčius ir Simas Žaltauskas.

Balandžio 11–rugsėjo 17 d. Kastelamontėje (Italija), Mondovi keramikos muziejuje, vykusioje lietuvių keramikos parodoje „Terre di Kauna e Vilnius“ dalyvavo Aldona Keturakienė, Konstancija Dzimidavičienė, Remigijus Sederevičius, Valdas Kurkietis, Sigita Lukošūnienė, Ričardas Lukošūnas, Virginija Ridikaitė–Laužadienė, Andrius Janulaitis, Audrius Janušonis, Rytas Jakimavičius, Dalia Laučkaitė–Jakimavičienė, Kristina Paulauskaitė, Rūta Bartkevičiūtė, Juozas Lebednykas, Agnė Kondrataitė, Elvyra Teresė Petraitienė, Laima Mačiulaitytė, Rūta Šipalytė, Jolanta Kvašytė, Marius Ramonaitis, Mindaugas Pridotkas, Rasa Balčiūtė–Šaltenienė, Agnė Šemberaitė, Rūta Indriūnaitė, Aldona Jonuškaitė–Šaltenienė (jos kūriniui „Puota“ muziejaus erdvėse skirta visa salė). Rengė Kauno galerija „Aukso pjūvis“, LR ambasada Italijoje.

Balandžio 15 d. Mogiljavo (Baltarusija) dramos teatre pastatytos S. I. Witkiewicziaus pjesės „Mažame dvarelyje“ (rež. Saulius Varnas) scenografiją ir kostiumus sukūrė Jūratė Račinskaitė.

Balandžio 17–rugsėjo 27 d. Stokholme (Švedija), Nobelio muziejuje, vykusioje tarptautinėje meninės knygrišbos parodoje, kurioje eksponuotos Mo Yano ir Alice Munro įrištos knygos, dalyvavo Dalia Lopez Madrona. Rengė Nobelio muziejus ir Švedijos knygrišų asociacija.

Balandžio 18 d. Marakeše (Marokas), marokiečių meno Dar Si Saïdo muziejuje, atidarytoje tarptautinėje parodoje dalyvavo Dainius Trumpis.

Balandžio 18–birželio 7 d. Venecijoje (Italija), Murano stiklo muziejuje, vykusioje parodoje „European Glass Experience“ dalyvavo Julija Pociūtė.

Balandžio 21–gegužės 3 d. Berlyne (Vokietija), LR ambasadoje, vyko autorinė Remigijaus Venkaus fotografijų paroda „Susikertančios linijos. Berlynas“.

Balandžio 23–gegužės 8 d. Fabriano (Italija) miesto teatro „Gentile“ salėje vykusioje tarptautinėje akvarelių parodoje „Fabriano in Watercolor“ dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Romanas Borisovas, Jūratė Bučmytė, Albertas Krajinskas, Svetlana Gorenko, Ramunė Kniežiauskaitė, Liuda Liaudanskaitė, Eglė Lipeikaitė, Jurga Sidabrienė, Virginija Urbonavičienė, Antanas Visockas, Nijolė Vilutienė, Jolanta Teišerskytė, Sergej Lysyj.

Balandžio 23–birželio 10 d. Rygoje (Latvija), Nacionaliniame dailės muziejuje, vykusioje 5-ojoje Rygos tarptautinėje tekstilės meno trienalėje „Tradicija ir inovacija“ dalyvavo Eglė Ganda Bogdanienė, Severija Inčirauskaitė–Kriaunevičienė, Zita Inčirauskienė, Feliksas Jakubauskas, Lina Jonikė, Jelena Škulienė, Loretta Švaikauskienė.

Balandžio 29–birželio 19 d. Kaliningrade (Rusija), Gintaro muziejuje, vykusioje parodoje „Laikas ir gintaras“ dalyvavo Irina Matulionienė.

Balandžio 30–gegužės 3 d. Sperlongos (Italija) tarptautiniame akvarelės festivalyje dalyvavo Eglė Lipeikaitė.

Balandžio 30–gegužės 24 d. Liberco (Čekija) krašto galerijoje vyko Eugenijos Pilypaitienės akvarelinės tapybos darbų paroda „Mano tėviškė – mėlynas Nemuno vingis“.

Gegužės 1–31 d. Varsoje (Bulgarija) vykusioje 18-ojoje tarptautinėje grafikos bienalėje dalyvavo Nijolė Šaltenytė.

Gegužės 1–spalio 21 d. Mikone (Graikija) vykusioje tarptautinėje parodoje „Summer 2015“ dalyvavo Rolanda Češkauskaitė–Gkagka.

Gegužės 4–15 d. Švane (Vokietija), tarptautiniame tapybos plenero, dalyvavo Rūta Eidukaitytė, Arvydas Kašauskas, Aleksandras Vozbinas, Jūratė Mitailienė, Aistė Gabrielė Černiūtė. Kuratorės Susanne Vier ir Wiebke Loseries. Plenero dalyvių darbų paroda gegužės 14–birželio 14 d. vyko Švano miesto muziejuje.

Gegužės 14–birželio 7 d. Kišiniove (Moldova), Moldovos nacionaliniame dailės muziejuje, vykusioje tarptautinėje tapybos bienalėje dalyvavo Irma Balauskaitė, Aleksandras Vozbinas, Lena Chvičija.

Gegužės 15–18 d. Romoje (Italija), ekspozicijų salėje „Fiera di Roma“, vykusioje tarptautinėje meno ir kultūros bienalėje „Romart 2015“ dalyvavo Sigita Dackevičiūtė.

Gegužės 15–25 d. Aizputėje (Latvija) vyksiamame tarptautiniame tapybos plenero „Zila gous“ („Mėlyna karvė“) dalyvavo Raimonda Jatkevičiūtė–Kasparavičienė, Arvydas Kašauskas.

Gegužės 15–30 d. Granados provincijos (Ispanijoje) Čuriana de la Vegos kultūros centre vyko paroda „Interpretaciones Textiles +“ („Tekstilės interpretacijos“). Dalyvavo Danutė Valentaitė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Bečelytė–Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Zinaida Dargienė, Marijona Sinkevičienė, Gražina Martinkevičiūtė, Irena Piliutytė, Elona Gutauskaitė–Šustarevičienė, Ina Mindiuz, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Kaupaitė, Danutė Ona Jonelienė, Ala Mižutavičienė, Almyra Weigel, Dovilė Riebschlager, Rolanda Mikalauskiene, Saulė Urbonė–Urbonavičiūtė. Kuratorė Ina Mindiuz.

Gegužės 15–rugsėjo 30 d. Liublianos (Slovėnija) nacionaliniame muziejuje vykusioje III tarptautinėje keramikos trienalėje „Unicum 2015“ Lietuvai atstovavo Agnė Kondrataitė.

Gegužės 18–28 d. Seulo (Pietų Korėja) meno centro galerijoje „Hangaram“ vykusioje tarptautinėje akvarelės trienalėje dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Svetlana Gorenko, Jolanta Vitkutė, Sergej Lysyj.

Gegužės 20–birželio 15 d. Malagoje (Ispanija), BIC centre, vyko Inos Mindiuz tapybos paroda „Mano Meninas“.

Gegužės 21–23 d. Londone (Didžioji Britanija) „Olympia Hall“ vykusioje šiuolaikinio meno mugėje „Art '15 London“, dalyvavo LDS galerija „Meno parkas“. Pristatyti Arvydo Žalpio, Jono Gasiūno, Laisvydės Šalčiūtės, Patricijos Gilytės, Laimos Oržekauskienės kūriniai.

Gegužės 30–rugsėjo 30 d. Askoli Pičeno (Italija) miesto muziejuje vykusioje parodoje „Terre di Kaunas e Vilnius“ dalyvavo Aldona Keturakienė, Remigijus Sederevičius, Valdas Kurkietis, Sigita Lukošūnienė, Ričardas Lukošūnas, Virginija Ridikaitė–Laužadienė, Andrius Janulaitis, Audrius Janušonis, Kristina Paulauskaitė, Rūta Bartkevičiūtė, Agnė Kondrataitė, Elvyra Teresė Petraitienė, Laima Mačiulaitytė, Marius Ramonaitis, Mindaugas Pridotkas, Rasa Balčiūtė, Andrius Janulaitis, Agnė Šemberaitė, Rūta Indriūnaitė. Rengė Kauno galerijos „Aukso pjūvis“ ir LR ambasada Italijoje.

Gegužės mėn. Tokijuje (Japonija) išleisti Motoko Nakagawos knygai „Aušros kasos“ iliustracijas sukūrė Stasys Eidrigevičius.

Birželio 1–rugsėjo 31 d. Sofijoje (Bulgarija), galerijoje „Paris“, vykusioje dailininkų parodoje dalyvavo Rolanda Češkauskaitė–Gkagka.

Birželio 4–20 d. Den Helderje (Nyderlandai), galerijoje „Richter“, vykusioje tapybos parodoje „Baltic impression“ dalyvavo Sigitas Laurinavičius, Girmanas Rudokas, Tomas Rudokas, Diana Rudokienė, Osvaldas Juška, Ramūnas Griekvičius, Artūras Stančikas, Algimantas Vytenas, Raimondas Gailiūnas, Anatolijus Stiško, Gražina Vitartaitė, Antanas Beinavičius, Emilija Gaspariūnaitė–Taločkienė.

Birželio 4–27 d. Bratislavoje (Slovakija), galerijoje „X“, vyko Jūratės Petruškevičienės kūrybos paroda „Rinkoto herbariumas“.

Birželio 6–spalio 16 d. Biudelsdorfe (Vokietija) vykusioje tarptautinėje parodoje „NordArt“ dalyvavo Dainius Trumpis.

Birželio 9 d. Berlyne (Vokietija), LR ambasadoje, pristatytas vokiškai išleistas Vilniaus architektūros gidas („Architekturführer Vilnius“, 2015, leidykla „Dom publishers“, vertė S. Drude). Diskusijoje dalyvavo architektūros istorikė dr. Marija Drėmaitė, leidėja Ūla Ambrasaitė ir architektas bei leidėjas dr. Philippas Meuseris.

Birželio 12 d. Jūrmalos (Latvija) istorijos muziejuje kurortinio sezono pradžios šventės proga atidaryta paroda „Lietuvos kurortų estetika“. Dalyvavo Saulius Kruopis ir Juozas Pranckevičius. Eksponuoti S. Kruopio surinkti ir išdinti senoviniai atvirukai su Lietuvos kurortų Nidos, Juodkrantės, Palangos, Druskininkų ir Birštono vaizdais.

Birželio 18–28 d. Prahoje (Čekija) vykusioje Prahos scenografijos kvadrionalėje dalyvavo Jūratė Kačinskaitė, Adomas Jacovskis, Marijus Jacovskis, Medilė Šiaulytė, Artūras Šimonis, Julija Skuratova, Ramunė Skrebūnaitė, Jūratė Paulėkaitė, Arvydas Norvaišas, Vytautas Narbutas, Gintaras Makarevičius, Laura Lušaitytė, Dainius Liškevičius, Aldona Jankauskienė, Marta Vosyliūtė, Jonas Arčikauskas, Simona Biekštaitė, Renata Valčik, Birutė Ukrainaitė.

Birželio 18–30 d. Verijoje (Graikija), galerijoje „Papatzi-kou Gallery“, vykusioje tarptautinėje akvarelių parodoje „Glimpses of Everyday Life“ dalyvavo Eglė Lipeikaitė, Tatjana Simanaitienė, Sergej Lysyj.

Birželio 18–liepos 10 d. Maraseno (Ispanija) merijos ir kultūros namų parodų salėje vyko Lietuvos tekstilės menininkų paroda „Interpretaciones Textiles +“ („Tekstilės interpretacijos“). Projekte sujungta Lietuvos tekstilės pradininko Zenono Varnausko ir grupių „Esame“ bei „Moterys mene“ kūryba. Dalyvavo Zenonas Varnauskas, Aldona Tamošaitytė–Varnauskienė, Danutė Valentaitė, Liucija Kudžmienė, Virginija Kirvelienė, Danguolė Bečelytė–Čachavičienė, Liucija Banaitienė, Zinaida Dargienė, Marijona Sinkevičienė, Gražina Martinkevičiūtė, Irena Piliutytė, Elona Gutauskaitė–Šustarevičienė, Ina Mindiuz, Genovaitė Sasnauskienė, Birutė Kaupaitė, Danutė Ona Jonelienė, Ala Mižutavičienė, Almyra Weigel, Asta Masiulytė, Dovilė Riebschlager, Rolanda Mikalauskiene, Saulė Urbonė–Urbonavičiūtė, Solveiga Vaitkutė, Stefania Hanalda Graurogkaitė. Kuratorė Ina Mindiuz.

Birželio 20–27 d. Saremos saloje (Estija) vyksiamame tapytojų plenero dalyvavo Svajūnas Armonas, Juozas Pranckevičius, Saulius Kruopis, Jonas Daniliauskas, Skaidrė Butnoriūtė.

Birželio 24–liepos 11 d. Maskvoje (Rusija), A. Skriabino muziejuje, vyko Vytenio Lingio tapybos paroda, skirta Jurgio Baltrušaičio 142-osioms gimimo metinėms.

Birželio 26 d. Kaliningrade (Rusija), Gintaro muziejuje, vyksiamame konkurse-parodoje „Alatyr“ dalyvavo Irina Matulionienė.

Birželio 26–liepos 20 d. Gardino (Baltarusija) parodų rūmuose vykusioje meninių lėlių parodoje dalyvavo Rolanda Češkauskaitė–Gkagka.

Birželio 26–rugsėjo 29 d. Sombathėjūje (Vengrija) vykusioje 5-ojoje tekstilės meno trienalėje („International Minixtile Triennial“) dalyvavo Virginija Dege-nienė, Lina Ringelienė.

Birželio 28 d. Leisine (Šveicarija) vyko kultūros diena „Lietuviai Leisine“, kurią surengė Šveicarijos lietuvių bendruomenės nariai bendradarbiaudami su „American school in Switzerland“ ir savivaldybės kultūros komisija. Atidaryta menininkų iš Kauno – Gintauto Vaičio ir Ewos Pohlike tapybos ir fotografijų paroda, skirta Antanui Samuoliui atminti. LDS Kauno skyriaus pirmininkas Gintautas Vaičys Leisine pritvirtino A. Samuolio (1899–1942) ir filosofo Ramūno Bytauto (1886–1915) atminimo lenteles.

Birželio 28–liepos 4 d. Jegevoje (Estija) tarptautiniame akvarelės plenero dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Jurga Sidabrienė. Kuratorius Genadij Lapin. Plenero dalyvių darbų paroda surengta galerijoje „Kala“.

Birželio 29–liepos 10 d. Zvartavos pilyje (Latvija) vyksiamame tarptautiniame porceliano tapybos simpoziume dalyvavo Živilė Bardžilauskaitė–Bergins, Jurga Jasinskaitė, Eglė Einikytė–Narkevičienė. Kuratoriai Inesa Brants, Eugenija Loginova.

Birželio 29–liepos 16 d. Mursijos (Ispanija) universiteto Socialiniame centre vyko Inos Mindiuz kūrybos paroda „Conversation: Ina Mindiuz & Dovelė Riebschlager“.

Birželio 29–rugsėjo 6 d. Bratislavoje (Slovakija), galerijoje „Nova“, tarptautinio stiklo simpoziumo „Rona 2014“ dalyvių darbų parodoje dalyvavo Indrė Stulgaitė-Kriukienė.

Birželio mėn. Sanoko (Lenkija) tarptautiniame plenero ir parodoje dalyvavo Ieva Bunokaitė.

Birželio mėn. Ningbo muziejuje (Kinija) vykusioje 2-ojoje Vidurio ir Rytų Europos šalių šiuolaikinio meno parodoje dalyvavo Eugenijus Nalevaika.

Liepos 1–26 d. Prahoje (Čekija), galerijoje „S.V.U. Manes Diamant“, vykusioje XVII tarptautinėje mini tekstilės parodoje „Memory of textile“ dalyvavo Jūratė Petruškevičienė, Jelena Škulienė, Rasa Jundulaitė.

Liepos 1–31 d. Romoje (Italija), galerijoje „Rossocinabro“, vykusioje parodoje „July Contemporary“ dalyvavo Sigita Dackevičiūtė.

Liepos 2–28 d. Paryžiaus (Prancūzija) tarptautinio menų miestelio (*Internationale Cite des Arts*) rezidencijoje dirbo Rūta Eidukaitytė ir Aistė Gabrielė Černiūtė. Liepos 23 d. Lietuvos studijoje atidaryta Rūtos Eidukaitytės kūrinių paroda.

Liepos 6–11 d. Hapsalu (Estija) Evaldo Okaso muziejuje vyksiamame tarptautiniame stiklo simpoziume „Haapalu Glass Days – 10!“ dalyvavo Julija Pociūtė, Indrė Stulgaitė-Kriukienė, Remigijus Kriukas.

Liepos 8–22 d. Salonikuose (Graikija) parodoje „Mail Art Exhibition Glimpses of Everyday Life“ dalyvavo Eglė Lipekaitė.

Liepos 10–rugsėjo 30 d. Prešove (Slovakija), galerijoje „Sarisska“, vykusioje 8-ojoje tarptautinėje lino meno bienalėje „Z Krosna do Krosna“ dalyvavo Virginija Degenienė. Rugsėjo mėn. ekspozicija perkelta į Svidnyko (Slovakija) Ukrainos kultūros muziejų.

Liepos 11–21 d. Latvijoje vyksiamame tarptautiniame tapybos plenero „Zemgale-2015“ dalyvavo Grytė Pincukaitė, Valentinas Varnas.

Liepos 17–21 d. Bydgoščiūje (Lenkija) vyksiamame tarptautiniame performansų festivalyje „Performansų naktys 2015. Tapatybė“ dalyvavo Eimutis Markūnas.

Liepos 25 d. Čenajuje (Indija), leidyklos „Tara Books“ knygos meno, leidybos ir rezidencijų centre „Book Building“, vyko Lietuvos vaikų knygų iliustracijų pristatymas, kurį surengė Lietuvos kultūros institutas kartu su Indijos leidykla „Tara Books“. Atidaryta paroda „Vaikų knygų iliustracija iš Sovietų Lietuvos (1940–1990): kelionė laiku ir kontekstu“, kurioje pristatytos kelios dešimtys Lietuvos vaikų knygų dailininkų darbų (paroda vyko liepos 25–lapkričio 15 d.). Kuratorė Giedrė Jankevičiūtė.

Rugsėjo 1–rugsėjo 30 d. Taline (Estija), Vaikų literatūros centro galerijoje, vyko Nijolės Šaltenytės kūrybos paroda „Trys požūriai“.

Rugsėjo 5–27 d. Bukarešte (Rumunija), Rumunijos parlamento Constantino Brancusi ekspozicijų salėje, vykusioje Kišiniovo tapybos bienalės (II dalis) parodoje dalyvavo Irma Balakauskaitė.

Rugsėjo 13–23 d. Krasnagruodoje (Lenkija), Tarptautinio dialogų centro Česlovo Milošo muziejuje, vyksiamame projekte „Nematomi tiltai“ dalyvavo Baltarusijos, Ukrainos, Izraelio, Ugandos, Kanados, Norvegijos, Lenkijos ir Lietuvos dailininkai. Lietuvai atstovavo Loretą Zdanavičienė, Ričardas Zdanavičius.

Rugsėjo 14–rugsėjo 7 d. Gata de Gorgose (Valensija, Ispanija) šiuolaikinio tekstilės meno parodoje „Art al Vent“ dalyvavo Ina Mindiuz.

Rugsėjo 15–31 d. Provance, Liuberono regione (Prancūzija), vyksiamame plenero ir parodoje „Švytėjimas“ dalyvavo Sigita Maslauskaitė, Rimas Žigmas Bičiūnas, Jonas Danilauškas, Audrius Gražys, Paulius Juška, Vytenis Lingys, Kristina Norvilaitė. Kuratorė Nijolė Tumėnienė, organizatorius Edvidas Žukas.

Rugsėjo 20–23 d. Aselborne (Liuksemburgas) 6-ajame tarptautiniame stiklo festivalyje dalyvavo Remigijus Kriukas, Indrė Stulgaitė-Kriukienė.

Rugsėjo 21–27 d. Veston Super Mere (Didžioji Britanija) atidaryta vieno garsiausių grafičių menininko Banksy kuruota paroda „Dismaland“ (angl.

dismal – liūdnas, niūrus, prislėgtas), kuri nestokojo juodojo humoro ir anarchistinės nuotaikos. Banksy asmeniniu kvietimu parodoje dalyvavo Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė. Jos siuvinėtų automobilių dalių instaliacija pristatyta šalia Damieno Hirsto, Maskullo Laserre'o, Jenny Holzer, Dietricho Wegnerio, Banksy ir kitų menininkų darbų.

Rugsėjo 26–rugsėjo 4 d. Berlyne (Vokietija), Konrado Adenauerio fonde, vyko keliaujanti šiuolaikinės lietuvių tapybos ir fotografijos paroda „Zachor. Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“. Parodos kuratoriai Linas Liandzbergis, dr. Gabrielė Žaidytė, dr. Elke-Wera Kotowski. Rengė LR kultūros atašatas Vokietijoje, Moses–Mendelssohno Europos žydų studijų centras (Potsdamas) bei Dailininkų sąjungos galerija.

Rugsėjo 28–rugsėjo 30 d. Aidovščinoje (Slovėnija) vykusioje tarptautinėje akvarelės bienalėje „Castr 2015“ dalyvavo Jūratė Bučmytė, Albertas Krajinskas, Eglė Lipekaitė.

Rugsėjo 29–rugsėjo 7 d. Bauskėje (Latvija) XII tarptautiniame abstrakcionistų plenero „Bauskės vasara“ dalyvavo Eimutis Markūnas. Plenero dalyvių darbų paroda liepos 29–rugsėjo 21 d. vyko Bauskės pilies muziejuje.

Rugsėjo 1–30 d. Romoje (Italija), galerijoje „Rossocinabro“, vykusioje parodoje „September Contemporary“ dalyvavo Sigita Dackevičiūtė.

Rugsėjo 1–30 d. Abu Dabio (Jungtiniai Arabų Emyratai) meno centro kūrybinėje rezidencijoje dirbo Henrika Bartkutė.

Rugsėjo 3 d. Gdanske (Lenkija) prasidėjusio festivalio „Vilnius Gdanske“ metu šiuolaikinio meno centre „Łaźnia“ atidaryta menotyrininkės dr. Ramintos Jurėnaitės kuruota paroda „Šiaip mene aš – drąsus“. Parodoje, kuri veikė iki lapkričio 1 d., pristatyti naujausi Lino Jablonskio, Evaldo Janšo, Jono Jurciko, Andriaus Kviliūno darbai.

Rugsėjo 3–9 d. Tbilisyje (Gruzija), Nacionaliniame istorijos muziejuje, tarptautiniame festivalyje „Anima Mundis“ surengta Lietuvos grafikos paroda. Dalyvavo Augustas Bidlauskas, Jonas Čepas, Tadas Gindrinas, Kęstutis Grigaliūnas, Tatjana Diščenko, Elvyra Kriaučiūnaitė, Egidijus Rudinskas, Birutė Stančikaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Nijolė Šaltenytė, Dovilė Tomkutė-Veleckienė, Mikalojus Povilas Vilutis. Kuratorė Dovilė Tomkutė-Veleckienė.

Rugsėjo 3–spalio 14 d. Džakartoje (Indonezija), galerijoje „Galeri Nasional Indonesia“, vykusioje tarptautinėje akvarelės parodoje „Love@rth 2015“ dalyvavo Jūratė Bučmytė, Albertas Krajinskas, Eglė Lipekaitė.

Rugsėjo 4 d. Hestholmene (Svedija) atidarytoje parodoje „Local Artist Exhibition“ dalyvavo Eglė Česonytė-Straigienė.

Rugsėjo 7–21 d. Siane (Kinija) vyksiamame II tarptautinio meno festivalio „Šilko kelias“ simpoziume „The Silk Road and Inspiration in China“ dalyvavo Svajūnas Armonas, Juozas Pranckevičius.

Rugsėjo 9 d. Juveskiulėje (Suomija), Ratamo grafikos ir fotografijos centre, atidaryta Lidos Dubauskienės ir Eglės Vertelkaitės kūrybos paroda, kurią surengė Vilniaus grafikos meno centras.

Rugsėjo 11–13 d. Maskvoje (Rusija), erdvėje „Gostinyj Dvor“, vykusioje tarptautinėje šiuolaikinio meno mugėje-parodoje COSMOSCOW „Naujų vardų“ sekcijoje galerija „Elysium“ iš Vilniaus pristatė dailininko Mariaus Kavolio darbus.

Rugsėjo 12–30 d. Taidžunge (Taivanas), *Da Dun* kultūros centre, vykusioje parodoje „International Tsai-mo Butterfly Art Exhibition“ dalyvavo Birutė Sarapienė, Zinaida Irutė Dargienė.

Rugsėjo 14–27 d. Narevkoje (Lenkija) vyksiamame 14-ajame tarptautiniame tapybos ir skulptūros plenero „Narewka-2015“ dalyvavo Valentinas Varnas.

Rugsėjo 15–26 d. Daugpilyje (Latvija), Marko Rothko centre, vyksiamame tarptautiniame tapybos simpoziume ir parodoje dalyvavo Dainius Trumpis.

Rugsėjo 16–spalio 3 d. Pernu (Estija) dailininkų namuose vyksiamame simpoziume dalyvavo Dainius Trumpis ir miesto galerijoje surengė personalinę kūrybos parodą „Assamblage“.

Rugsėjo 17–20 d. Berlyne (Vokietija) vykusioje meno mugėje „Berliner Liste 2015“ savo darbus pristatė Vokietijoje gyvenantis lietuvių skulptorius Edvardas Ravečiūnas.

Rugsėjo 17–20 d. Berlyne (Vokietija), tarptautinėje meno mugėje „Possitions Berlin“, dalyvavo LDS galerija „Meno parkas“, pristatydama Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės, Jono Gasiūno, Patricijos Gilytės, Gretos Grendaitės kūrybą, ir galerija „Meno niša“, pristatydama dailininkus Rūtą Katiliūtę, Naglį Rytį Baltušniką, Paulių Šliaupą, Algį Kasparavičių, o „Videolozung“ programoje – Rimo Sakalausko filmą.

Rugsėjo 22 d. Maskvoje (Rusija), Valstybiniame A. Puškino muziejuje, atidaryta Vytenio Lingio personalinė tapybos paroda, skirta M. K. Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms.

Rugsėjo 22–spalio 18 d. Berlyne (Vokietija), LR ambasadoje, vyko Hamburge gyvenančio ir kuriančio lietuvių menininko Andriaus Čeponio paroda „Portitektūra“.

Rugsėjo 22–lapkričio 22 d. Narvos (Estija) parodų centre surengtoje parodoje „Klaipėdos menininkai“ dalyvavo Daiva Ložytė ir kt.

Rugsėjo 24–27 d. Vienoje (Austrija), meno mugėje „Vienna contemporary 2015“, galerija „Vartai“ pristatė Andriaus Zakarausko, Igno Krunglevičiaus, Julijono Urbono, Lilli ThieBen, Roberto Narkaus, Rūtenės Merklipaitės, Svajonės ir Pauliaus Stanikų, Vytauto Virbicko kūrinius.

Rugsėjo 25 d. Pekine (Kinija) prasidėjusioje 6-ojoje Pekino bienalėje „Atmintis ir svajonės“, kurioje dalyvavo 300 autorių iš viso pasaulio, Lietuvai atstovauti buvo atrinkti tapytojai Antanas Obcarkas ir Grytė Pincukaitė. Be minėtų dailininkų, į bienalę vyko Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkė Edita Utrienė.

Rugsėjo mėn. Londono (Didžioji Britanija) dizaino festivalyje, platformoje „TENT London“, pirmą kartą pristatyti geriausi jaunieji lietuvių dizaineriai Dominyka Barkauskaitė, Urtė Šmitaitė, Evelina Kudabaitė ir jaunosios kartos lietuvių iliustruotojai Aistė Papartytė, Rimantas Juškaitis ir Lina Itagaki.

Spalio 1–21 d. Mursijoje (Ispanija), galerijoje „Babel Arte Contemporáneo“, vyko Kauno galerijos „Meno forma“ dailininkų kūrinių paroda „4E: Eugenijus Nalevaika, Egidijus Rudiskas, Edmundas Saladžius, Evaldas Mikalauskis“. Kuratorė Ina Mindiuz.

Spalio 2–14 d. Kijevo (Ukraina) vyksiamame tarptautiniame tapybos plenero „Kijevo ruduo“ dalyvavo Dalia Skridailaitė, Valentinas Varnas. Plenero kuratorė Galya Popinova.

Spalio 2–31 d. Rygoje (Latvija), galerijoje „ART Studio No.1“, vyko Skaidrės Butnoriūtės, Sauliaus Krupio ir Juozo Pranckevičiaus tapybos paroda. Rengė Rygos profesionalių dailininkų asociacija.

Spalio 4–5 d. Minske (Baltarusija) vyksiamame tarptautiniame teatrų forumo-festivalyje „Teatr“ dalyvavo Jūratė Račinskaitė.

Spalio 5 d. Maskvoje (Rusija), J. Vachtangovo teatre, atidaryta Vytenio Lingio personalinė tapybos paroda.

Spalio 6–gruodžio 7 d. Splito (Kroatija), senojoje rotušėje, Kristina Norvilaitė dalyvavo VII tarptautinės grafikos bienalės parodoje „Splitgraphic 7“.

Spalio 8–11 d. Budapešte (Vengrija), tarptautinėje meno mugėje „Art Market Budapest“, kviesinio svečio teisėmis dalyvavo LDS galerija „Meno parkas“. Galerija pristatė Roberto Antinio, Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės, Patricijos Gilytės ir Gretos Grendaitės kūrinius, galerijos leidinius apie Lietuvos menininkus.

Spalio 8–lapkričio 20 d. Kijevo (Ukraina), galerijoje „ART14“, vyko Lietuvos menininko Vladimiro Tarasovo audiovizualinių instaliacijų paroda „Tarp garso ir vaizdo“.

Spalio 9–19 d. Verčelyje (Italija), Leone muziejuje, vykusioje VII tarptautinėje dailininko knygos trienalėje „Error“ dalyvavo Dalia Lopez Madrona. Kuratoriai Kęstutis Vasiūnas ir Roberto Gianinetti.

Spalio 9–2016 m. sausio 31 d. Mančesteryje (Didžioji Britanija), galerijoje „Whitworth Gallery“, vykusioje parodoje „Art_Textiles“ dalyvavo Monika Grašienė ir Laima Oržekauskienė.

Spalio 16–lapkričio 20 d. Pekine (Kinija), CAFA meno muziejuje, vykusioje tarptautinėje meninės knygyšybės parodoje, kurioje eksponuotos Nobelio literatūros premijos laureatų Mo Yano, Alice Munro ir Tomo Trans-tromerio įraštos knygos, dalyvavo Dalia Lopez Madrona.

Spalio 17–gruodžio 11 d. Madride (Ispanija), LR ambasadoje, vyko lietuvių dailininkų Eglės Dean ir Jolatos Čiaglienės tapybos darbų paroda.

Spalio 19–lapkričio 6 d. Mursijos (Ispanija) universiteto Socialiniame centre vyko Zinaidos Irutės Dargienės kūrybos paroda „Tradicijų pėdsakais“. Kuratorė Ina Mindiuz.

Spalio 21–lapkričio 21 d. Berlyne (Vokietija), galerijoje „Werkstattgalerie“, vyko Petro Lincevičiaus, pripažinto geriausiu meno mugės „ArtVilnius 15“ jaunuojų menininku, personalinė paroda „The Cabin for time“. Kuratoriai Pascual Jordan ir dr. Gabrielė Žaidytė.

Spalio 22–25 d. Paryžiuje (Prancūzija) vykusioje tarptautinėje jaunųjų menininkų mugėje (*Young International Artists Art Fair*) eksponuoti Eglės Karpavičiūtės, Kristinos Ališauskaitės ir Adomo Danusevičiaus kūriniai.

Spalio 22–lapkričio 28 d. Paryžiuje (Prancūzija), šiuolaikinio meno galerijoje „Sobering“, vyko Paryžiuje gyvenančių ir kuriančių lietuvių dailininkų Svajonės ir Pauliaus Stanikų personalinė paroda „Solo show. Xavier Dupont de Ligonnes“.

Spalio 23 d. Stokhome (Švedija) lietuvių menininkų parodoje „Daal Identity“ dalyvavo Eglė Česonytė-Strai-gienė ir kt.

Spalio 23–lapkričio 2 d. Briuselyje (Belgija), koncertų ir parodų erdvėje „Tour & Taxis Brussels“, vykusioje tarptautinėje akvarelės bienalėje (*Biennale Internationale d'Aquarelle*) dalyvavo Jūratė Bučmytė, Albertas Krajinskas, Eglė Lipeikaitė.

Spalio 24–lapkričio 2 d. Balyje (Indonezija) tarptautinėje akvarelės parodoje „The Love@rth2015“ dalyvavo Jūratė Bučmytė ir Albertas Krajinskas.

Spalio 24–gruodžio 20 d. Kaliningrado (Rusija) istorijos muziejuje vyko Henrikos Bartkutės autorinės tapybos paroda.

Spalio 28–lapkričio 10 d. Londone (Didžioji Britanija), menininkų studijose „Creekside“, rezidavo Žilvinas Landzbergas. Ši rezidencija – Vilniaus galerijos „AV17“ ir Jungtinės Karalystės internetinės galerijos „Vanja Contemporary“ projekto dalis. Lapkričio 9 d. LR ambasadoje Londone menininkas pristatė savo kūrybą šiuolaikinio meno bendruomenėi.

Lapkričio 5–28 d. Lione (Prancūzija) vykusios 13-osios Liono bienalės lydinčiojoje parodoje „Solipsisme en commun“ tarp 30 įvairių šalių menininkų dalyvavo Arvydas Žalpyš, Aušra Andziulytė, Eimutis Markūnas.

Lapkričio 5–28 d. Krokuvoje (Lenkija), galerijoje „Artemis“, vyko Stasio Eidrigevičiaus koliažų paroda „Po-kalbis su citata“.

Lapkričio 5–30 d. Lione (Prancūzija) vykusioje bienalėje „La Biennale de Lyon. Resonance“ galerijose „L'Atelier Royal“, „L'Atelier Frederique Fleury“, „Le Transo“ savo kūrinius eksponavo Arvydas Žalpyš, Eimutis Markūnas, Aušra Andziulytė.

Lapkričio 6–8 d. Turine (Italija) vykusioje šiuolaikinio meno mugėje „Artissima 2015“ galerija „Vartai“ pristatė dailininkus Žilviną Kempiną, Andrių Zakarauską, Robertą Narkų, Vytautą Viržibicką.

Lapkričio 6–2016 m. sausio 15 d. Varšuvoje (Lenkija), galerijoje „Foksal“, surengta 2015 m. Lietuvos paviljono Venecijos meno bienalėje autoriaus Dainiaus Liškevičiaus paroda „EXIT/Resurrection“. Tai projekto „Labyrinthus“, sukurto 2014 m. ir pristatyto ŠMC Vilniuje, tęsinys.

Lapkričio 7 d. Niujorke (JAV), Moderniojo meno muziejuje (MoMA), atidarytoje parodoje „Atvaizdų okeanas: naujoji fotografija 2015“ (*Ocean of Images: New Photography 2015*) tarp 19 menininkų iš 15 šalių eksponuojama Indrės Šerpytės instalacija „Buvę NKVD-NKGB-MVD-MGB pastatai“.

Lapkričio 7 d. Geteborge (Švedija), galerijoje „Grafik i Vast“, atidaryta LDS šiaulių skyriaus organizuota paroda. Eksponuoti Simonos Bagdonaitės-Gubinienės, Vaidoto Janulio, Vaivos Kovieraitės, Renatos Murauskaitės, Redos Uogintienės, Arūno Uoginto kūriniai.

Lapkričio 13 d. Londone (Didžioji Britanija), Karališkojo menų koledžo „Dyson“ galerijoje, kuratoriai Valentinas Klimašauskas ir Jennifer Teets pristatė parodą „The Pump“ („Pompa“). Dalyvavo Beth Collar, Antanas Gerlikas, John Latham, Michael E. Smith ir Michael van den Abeele. Projekto grafinis dizaineris Vytautas Volbekas.

Lapkričio 17–gruodžio 11 d. Madride (Ispanija), LR ambasadoje, vyko Zinaidos Irutės Dargienės kūrybos paroda „Tradicijų interpretacijos“. Kuratorė Ina Mindiuz.

Lapkričio 17–2016 m. vasario 6 d. Varšuvoje (Lenkija), Kultūros centre prie LR ambasados, surengta tapybos ir dokumentinės fotografijos paroda „Vilniaus polonezas Lietuvai“. Parodoje, kurią parengė Lietuvos dailininkų sąjunga, dalyvavo tapytojai Žygmantas Augustinas, Romualdas Balinskas, Ina Budrytė, Andrius Giedrimas, Bronius Gražys, Gintaras Palemonas Janonis, Raimonda Jatkevičiūtė-Kasparavičienė, Jolanta Kyzikaitė, Miglė Kosinskaitė, Linas Liandzbergis, Sigita Maslauskaitė, Augustinas Savickas, Laisvydė Šalčiūtė, Arūnė Tornau ir kt. Parodoje taip pat eksponuojamos dokumentinės Lilijos Valatkienės nuotraukos.

Lapkričio 21–25 d. Tiranose (Albanija) kongresų rūmuose festivalio „VIZart“ metu vykusioje tarptautinėje akvarelų parodoje dalyvavo Eglė Lipeikaitė, Tatjana Simanaitienė, Sergej Lysyj.

Lapkričio 23–28 d. Tokijuje (Japonija), Japonijos dailininkų asociacijos galerijoje, vykusioje 5-ojoje tarptautinėje bienalėje „Tokyo International Screen Print“ dalyvavo Dalia Loretą Grybauskaitė.

Lapkričio 23–29 d. Munchberge, Bukove, Frankfurte prie Oderio, Eizenhiutenštate (Vokietija), Slubicėse ir Gožuve (Lenkija) vykusiame Tarptautiniame vaikų literatūros ir vaikų knygų iliustracijų festivalyje „Gūdus ir giedras“ (*Das Düstere und das Heitere*) dalyvavo leva Babilaitė.

Lapkričio 25–gruodžio 22 d. Fukušimoje (Japonija) vykusiame projekte „Date Knitting“ dalyvavo Stasys Eidrigevičius.

Lapkričio 29 d. Varšuvoje (Lenkija), viešbutyje „Bristol“, vykusioje labdaros akcijoje „Dideli mažiems“ dalyvavo Stasys Eidrigevičius.

Gruodžio 1 d. Geteborge (Švedija), Röhsska muziejuje, atidarytoje šiuolaikinės tekstilės parodoje „Siuvinėjimas: vizija ir liudijimas“, kurioje eksponuojami kūriniai iš Röhsska muziejaus, Stokholmo nacionalinio muziejaus, privačių kolekcijų ir šiuolaikinių menininkų kūriniai, Lietuvai atstovavo Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė.

Gruodžio 3–8 d. Delyje (Indija), Indijos menų ir amatų rūmuose, vykusioje 1-ojoje tarptautinėje akvarelės bienalėje „Harmony Through Watercolor“ dalyvavo Tatjana Simanaitienė, Eglė Lipeikaitė, Eglė Lipinskaitė, Jurga Sidabrienė, Virginija Urbonavičienė, Sergej Lysyj.

KŪRINIAI VIEŠOSIOSE ERDVĖSE

2015

Sausio 15 d. Klaipėdoje, Karališkojoje krantinėje, prie Biržos tilto, atidengta Klaudijaus Pūdymo skulptūra „Undinė“.

Vasario mėn. išleista pirmoji kolekcinė 20 eurų sidabro moneta, kurioje įamžinta Mikalojaus Radvilos Juodojo asmenybė. Monetos autorius Rytas Jonas Belevičius.

Kovo mėn. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečiui paminėti Lietuvos bankas išleido dvi kolekcinės monetos: sidabrinę 20 eurų ir 5 eurų – iš

vaadinamojo šiaurės aukso. Monetų autoriai Rūta Ničajienė ir Rytas Jonas Belevičius.

Balandžio 28 d. Vilniuje, ant namo Pilies g. 32, kuriame buvo žinomo grafiko, pedagogo Leono Lagauskio (1928–2010) studija, atidengta atminimo lenta. Skulptorius Mindaugas Šnipas.

Balandžio 28 d. Kaune, ant namo Parodos g. 7, atidengta atminimo lenta keramikui Valdemarui Manomaičiui (1912–2000). Skulptorius Danielius Sodeika.

Liepos mėn. Bydgoščiaus (Lenkija) miesto galerijos kieme Eimutis Markūnas įgyvendino objektą „Pinokio medis“, h 250 cm, Ø 300 cm, įvairūs metaliniai vamzdžiai, veidrodžiai.

Vasarą į Kauną sugrįžo Havajuose gyvenusios žymios vitražininkės, dizainerės ir tekstilininkės Bronės Aleksandros Jameikienės (Jasiukevičiūtės; 1919–2001) skaldyto stiklo 1,60 metro aukščio vitražas „Gaidys“, kurį Nacionaliniam M. K. Čiurlonio dailės muziejui padovanojo Iliojaus valstijoje (JAV) gyvenanti dailininkės gimainaitė Sigutė Žemaitienė.

Rugsėjo 22 d. Latvijoje, Aglunos katedros bazilikos šventoriuje, atidengtas paminklas karaliui Mindaugui ir karalienei Mortai. Skulptorius Vidmantas Gylikis, archit. Jonas Anuškevičius, Vytenis Izokaitis.

Rugsėjo 26 d. Rietave atidengtas paminklas Mykolui Kleopui Oginskiui ir jo palikuonims. Skulptorius Regimantas Midvikis (1947–2015), granitas, h 340 cm.

Spalio 2 d. Vilniuje, ant namo A. Jakšto g. 13, atidengta atminimo lenta Lietuvos dizaino edukacijos pradininkui, dailininkui prof. Feliksui Daukantui (1915–1995). Lentą sukūrė VDA Dizaino katedros studentai.

2015 m. Vilniuje, Rasų kapinėse, pastatytas paminklas tapytojai Janinai Marijai Mačiokaitei-Pleškūnienei (1920–2010) ir Vladimirui Pleškūniui (1913–1987), granitas. Autorius Dominykas Čepas, archit. Lada Markejevaite.

KONKURSAI

2014–2015 m.

Rūta Ničajienė dalyvavo Lietuvos banko organizuojamose proginių ir kolekcinų monetų projektų konkursuose („Monetų kalyba“ – III vieta; „Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-metis“ – I vieta; „M. K. Oginskio 250 m. jubiliejus“; „Baltų kultūra“; „Lietuvių kalba“ – II vieta), taip pat „Lietuvos nepriklausomybės įtvirtinimo 25-metis“, „Kovoms už Laisvę atminti“, „Vilnius – kultūros ir meno valstybės sostinė“).

2015

Vasario–balandžio mėn. vyko tarptautinis ekslibrisų konkursas, skirtas M. K. Oginskio 250-osioms gimimo metinėms (pagrindinis mecenatas Gariūnų verslo parkas, idėjos autorius ir meno vadovas Alfonsas Čepauskas). Dalyvavo 101 dailininkas iš 28 šalių. Vertinimo komisija (pirmininkas Dailės akademijos profesorius Albertas Gurskas) parodai atrinko 191 ekslibrisą, sukurta 88 dailininkų iš 24 šalių (dalyvavo Rūta Ničajienė ir kt.). Apdovanoti 24 dailininkai. Pirmoji premija skirta lenkų dailininkui Pawełui Delektai už ekslibrisą, sukurtą Vydui Dolinskui, antroji premija atiteko lenkų dailininkui Krzysztofui Marekui Bąkui už sukurtą Rietavo savivaldybės Oginskio viešosios bibliotekos ekslibrisą, trečioji premija skirta kroatų dailininkui Plamenko Čengićui už ekslibrisą, skirtą Onai Šaltytei. Kiti dailininkai iš Belgijos, Baltarusijos, Serbijos, Čekijos, Kanados, Prancūzijos, Turkijos, Argentinos ir Lietuvos apdovanoti diplomais, padėkomis, prizais.

Kovo 18–21 d. Vilniuje vykusiame XIII tarptautiniame Baltijos šalių juvelyrkos renginio „Amber trip“ konkurse „Priešingybų dialogas“ dalyvavo Rūta Ničajienė ir pelnė diplomą „Už filosofinį metalą“.

PREMIJOS, APDOVANOJIMAI**2015**

Rokiškio krašto garbės piliečio vardas suteiktas **Rimui Zigmui Bičiūnui**.

Sausio 19 d. Kultūros ministerijos garbės ženklui „Neškas savo šviesą ir tikėk“ Šiauliuose apdovanotas menotyrininkas, pedagogas, profesorius, Šiaulių miesto garbės pilietis **Vytenis Rimkus**.

Sausio mėn. Stasys Leidrigėvičius tapo Prancūzijos meno organizacijos „Les Arts Décoratifs“ garbės nariu.

Sausio 29 d. Lietuvos dailininkų sąjungos tarybos nutarimu LDS aukšniai ženkliukai ir premijos skirti dailininkams: **Mikalojui Povilui Vilučiui** (Nr. 44) už įvairialypį kūrybos spektrą ir su niekuo nesusipainiojamą „vilutišką“ braižą, už nepakartojamą siužetinę ir plastinę „vilutišką“ kalbą; **Danutėi Zovienei** (Nr. 45) už išleistus knygų, albumų, žurnalo „Dailė“ leidinius ir inicijuotus meninius projektus, pelniusius ne vieną apdovanojimą; **Vytautui Kibildžiui** (Nr. 46) už kūrybos universalumą ir stilingą konceptualumą, už jautrias dizaino ir vizualiojo meno sankirtas; **Romualdai Inčirauskui** (Nr. 47) už svarų indėlį į metalo meną, savitą konstruktyvumą, istorinės atminties, kūrybinės jėgos ir amato meistriškumo derinį; **Robertui Antiniui** (Nr. 48) už aktyvią ir aktualią kūrybinę veiklą bei svarų 45 metų kūrybinį indėlį į Lietuvos šiuolaikinio meno gyvenimą; **Severijai Inčirauskai-Kriaunevičienei** (Nr. 49) už kasdienio kūrybiškumo refleksiją per tekstilės ir metalo jungtį, sėkmingą konceptualios tradicijos transformavimą, nenutrūkstamą chrestomatinę kūrybą ir skulptūrišką mąstyseną.

Vasario 1 d. Brekenridže (JAV) tarptautiniame sniego festivalyje **Kęstutis Lanasuskas, Mindaugas Jurėnas, Artūras Burneika, Tomas Petreikis** pelnė aukso medalius už skulptūrą „Amžinos kaitos vėjas“.

Vasario 12 d. Taline (Estija), Estijos taikomojo meno ir dizaino muziejuje, vykusioje tarptautinėje meninės knygrišbos parodoje „Scripta Manent V“ **Dalia Lopez Madrona** pelnė Enno Jaanisoo premiją už knygrišbos darbus.

Vasario 16–kovo 16 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje vykusioje konkursinėje parodoje „Atgimimas“, skirtoje Lietuvos nepriklausomybės 25-mečiui, **Juratė Pertuškevičienė** apdovanota pagrindiniu prizu.

Vasario 17 d. kasmetėje Kauno dailininkų kūrinių parodoje „Geriausias metų kūriny“ **Sigita Dackevičiūtė** apdovanota LDS Kauno skyriaus diplomu.

Vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kultūros ir meno premijos skirtos: grafikui **Juozui Galkui**, scenografui **Algirdui Ničiui**, dailėtyrininkei **Laimai Surgailienei**, dailėtyrininkei **Marijai Nijolei Tumėnienei**.

Kovo 6 d. IX tarptautinės Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos parodos „Pavasaris 2015“ I vieta (Aukšinis diplomai) skirta **Juriui Berginui** (Latvija), II vieta (Sidabrinis diplomai) – **Konstancijai Dzimidavičienei**, III vieta (Bronzinis diplomai) – **Ilonai Šaušai** (Latvija).

Kovo 10 d. „Santakos“ garbės ženklu už nuopelnus Kaunui apdovanota **Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė**, Kauno mero padėka už tarptautinių Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos parodų „Pavasaris“ organizavimą įteikta **Živilėi Bardžilauskaitė-Bergins**.

Liepos 6 d. LR prezidentūroje ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ medaliu apdovanota **Sigita Maslauskaitė**.

Rugpjūčio 26 d. tapytoja **Eglė Karpavičienė** pelnė Italijoje vykusio VI meno konkurso „Premio Combat Prize 2015“ tapytojų kategorijos apdovanojimą. Specialų žiuri apdovanojimą pelnė tapytoja **Kristina Ališauskaitė**.

Rugsėjo 9 d. Tauragės rajono savivaldybės tarybos sprendimu **Regimantui Midvikui** (1974–2015) suteiktas Tauragės rajono Garbės piliečio vardas.

Rugsėjo 15 d. paskelbti knygos meno parodos „Iliustracija ir knyga“ laureatai: I premija skirta dailininkui

Rimantui Roliai už iliustracijas autorinei paveikslėlių knygai „5 dienos nuotykių“ (2013); II premija skirta **Birutėi Zokaitytei** už iliustracijas Justino Žilinsko nuotykių apysakai „Mano Vilnius mano“ („Aukso žuvys“, 2015); III premija skirta dailininkei **Linai Itagaki** už iliustracijas savos kūrybos grafinei novelei „Rytojaus paveikslėlių knyga“ (2013); diplomais apdovanotos dailininkės **Juratė Račinskaitė** už mišrios technikos iliustracijas savo autorinei knygai „Taškuva raganytėms“ („Versus aureus“, 2013) ir **Lina Dūdaitė** už iliustracijas latvių rašytojo Jūrio Zvirgzdīnio apysakai „Liūto riau-mojimas“ („Lauvas Rūciens“, Ryga: *Petergailis*, 2015). Dailininko Algirdo Steponavičiaus premija skirta grafi-kei **Irenai Teresei Daukšaitė-Guobienei** už pasakų iliustracijas.

Lapkričio 18 d. Paryžiuje gyvenančiai lietuvių dailininkei **Rūtai Jusionytei** Prancūzijos instituto Menų akademijoje (*Académie des Beaux-Arts*) buvo iškilmingai įteiktas apdovanojimas už geriausią 2015 metų figūratyvinę skulptūrą.

Lapkričio mėn. Davido Hockney premija (Didžioji Britanija) už išskirtinius piešimo ir tapybos gabumus atiteko lietuvių menininkei **Eglei Jauncems**, šiuo metu studijuojančiai Karališkojo menų koledžo (RCA) magistro programoje. Stipendijos laimėtoja buvo pakviesta į Davido Hockney studiją Kalifornijoje (JAV).

2015 m. pasiekė žinia, kad keramikė **Živilė Bardžilauskaitė-Bergins** apdovanota Dzingdedžene (*Jingdezhen*; Kinija) vykusios konkursinės keramikos parodos „2nd China Kaolin Grand Prix for International Ceramic Art“ garbės diplomu „Honorable Mention Award“.

STIPENDIJOS

2015 m. Lietuvos kultūros tarybos individualios stipendijos skirtos:

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d.: Elenai Grudzinskaitei, Kęstučiui Svirneliui, Ramintai Jurėnaitei, Kristinai Kurilionok, Erminui Andriui, Linai Jonikei, Laimutei Kreivytei, Lidai Kuzmieni, Audronei Girdzjauskaitei, Kęstučiui Grigaliūnui;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. lapkričio 30 d. – Darijui Gerlikui;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. spalio 31 d.: Ramūnui Čeponiui, Petriui Gintalui, Juozui Lebednykui, Zinaidai Irutei Dargienei, Julijai Pociūtei, Edmundui Saladžiui, Nagliui Ryčiui Baltušnikui, Dariui Petručiui, Lidijai Dubauskienei, Birutei Zokaitytei, Solveigai Kri- vičienei, Eglei Rakauskaitei;

Nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. rugsėjo 30 d. – Rūtai Būtenaitei;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. rugpjūčio 31 d.: Auriui Radzevičiui, Jonui Aničiui, Antanui Šnarui, Konstantinui Gaitanži;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. birželio 30 d. (6 mėn.): Povilui Ramanauskui, Rosandai Sorakaitei, Mildai Gailiūtei, Giedrei Kriaučionytei, Daivai Tubutytei, Kęstučiui Vasiliūnui, Egidijui Radvenskui, Simonai Žilė- naitei, Austei Linai Nenartonytei, Jovitai Varkulevičienei, Vidmantui Zarėkai, Indrajai Raudonikytei, Isroildžonui Baroti, Rodionui Petrovui, Rasmai Noreikytei, Vytautui Matulioniui, Liucijai Jūratei Hutcheon, Tomui Vosyliui, Gretai Grendaitei-Vosylienei, Austei Jurgelionytei-Var- nei, Mykolui Saukai, Aistei Kirvelytei, Valdui Bubelevičiui, Lidijai Kuklienei, Eimučiui Markūnui, Algiui Kasparavičiui, Audronei Andrulevičienei, Marijai Nijolei Tumėnienai, Jūratei Weiss, Linui Jusiony, Agnei Šemberaitei, Daliai Marijai Šaulauskaitei, Raimondai Simanaitienei, Akvi- lei Misevičiūtei, Linai Michelkeviči, Sauliui Vaitiekū- nui, Jonui Maldžiūnui, Laurai Selmistritytei, Vladimirui Kančauskui, Gabrielei Gervickaitėi, Dovydui Alčauskiui, Julijai Dailidėnaitei, Iljai Bereznickui;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gegužės 31 d. – Arūnei Tornau;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. balandžio 30 d.: Do- minykui Gutauskui, Ramunei Toliuši, Neringai Bum- blienei, Gerardui Raitui Šatūnui, Gintarei Stašaitytei,

Daivai Kairevičiūtei, Aušrai Lisauskienei, Severijai Inči- rauskaitei-Kriaunevičienei;

nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. kovo 31 d.: Onai Kreivytei-Naruševičienei, Rūtai Eidukaitytei.

2015 m. Lietuvos kultūros tarybos edukacinės stipendijos skirtos:

nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d. – Astai Vaičiulytei;

nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. lapkričio 30 d. – Rūtai Jakštonienei;

nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. spalio 31 d.: Virgi- nijai Januškevičiūtei, Ugnii Gelgudai, Audriui Pociui; nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. rugsėjo 30 d.: Ge- diminui Pranckevičiui, Laurai Darbutei, Aušrai Trak- šelytei;

nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. rugpjūčio 31 d.: Minai Babenskienei, Sandrai Mockutei, Vytautui Mi- chelkevičiui, Marijai Griniuk, Dainai Pupkevičiūtei, Re- dui Diržiui.

Kauno m. savivaldybės stipendija skirta Zinaidai Irutei Dargienei.

LEIDINIAI

LDS galerija „Meno parkas“ išleido šiuolaikinio meno festivalio „Kaunas mene. Sklaida. Pažintys“ leidinį. Kau- nas; *Meno parkas*, 2015, 112 p.

LDS galerija „Meno parkas“ išleido 2014 m. galerijos veiklą reziumuojantį leidinį. Sudarytojai Giedrė Lego- taitė, Lina Šniraitė, Arvydas Žalys. Kaunas: *Meno par- kas*, 2015, 40 p.

Leidykla „Versus aureus“ išleido autorinę Jūratės Ra- činskaitės knygą „Kiekvieną dieną – į kitą dieną“.

Dailininkų sąjungos leidykla *arteria* išleido knygą „An- tano Mončio susirašinėjimai“. Sudarytojos dr. Danutė Zovienė, Loretė Birutė Turauskaitė, Ramunė Janušė- vičiūtė. Vilnius: *arteria*, 2015, 448 p.

Raimondos Jatkevičiūtės Kasparavičienės personalinės parodos, vykusios LDS galerijoje „Arka“, ekspozicijos fragmentas

Rolano Čečkauskaitės-Gkagkos instaliacija „Private time“, eksponuota tarptautinėje instaliacijų parodoje „Loutra paradeisus = ison“, Salonikai, Graikija

Romualdo Inčirausko sukurtas atminimo ženklas ant buvusios Telšių jėšivos pastato Sinagogos g., Telšiai

Aurio Radzevičiaus performansas „Ikiš pirštą į mano žaidą“, rugsėjo 10 d. atliktas jo personalinėje parodoje „Nežinomas autorius: tapybos objektai procese“. Kauno paveikslų galerija

Birutės Sarapienės ir Danutės Valentaitės tekstilės parodos „Tikėjimas tekstile“, vykusios Vilkaviškio kultūros centre, ekspozicijos fragmentas

Aldonos Keturakienės spalvoto kaulų porceliano darbų parodos „Jos kambarys“ ekspozicijos fragmentas. Galerija „Akademija“

Eimučio Markūno objektas „Pinokio medis“, pastatytas Bydgoščiaus (Lenkija) miesto galerijos kieme

Loreta Zdanavičienė plenerė „Šiaulių Monmartro respublika“

Gegužės mėn. Druskininkuose, sanatorijoje „Draugystė“, vykusio tarptautinio akvarelės plenero „Baltijos tiltai. Kryptys ir iššūkiai“ dalyviai

Rugpjūčio mėn. Druskininkuose, „Eglės“ sanatorijoje, vyko V tapytojų pleneras. Nuotraukoje: tapytoja Genovaitė Skrabulienė, sanatorijos direktorius Romualdas Domarkas, plenero organizatorius Povilas Anikinas, menotyrininkas Viktoras Liutkus

Tapytojai Antanas Obcarskas, Grytė Pintukaitė, Lietuvos Respublikos kultūros atašė Agnė Biliūnaitė, LDS pirmininkė Edita Utarienė Pekino bienalėje (Kinija)

Gruodžio 11 d. Kupiškio etnografijos muziejuje paminėtos skulptoriaus Juozo Kėdainio 100-osios gimimo metinės ir atidaryta dailininko kūrybos paroda

LDS 80-MEČIUI SKIRTI RENGINIAI

07 22–08 30 Klaipėdos dailininkų kūrybos paroda, Panevėžio miesto dailės galerija.
 07 24–08 30 tapybos paroda „Visos kartos“, Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras.
 08 27–09 01 XIII tarptautinis simpoziumas „Mes. Redukcija 2015“, LDS keramikų dirbtuvės, Kaunas.
 09 18 jubiliejinė LDS auksinių ženkliukų teikimo ceremonija, Vyriausybės kultūros ir meno premijų laureatų pagerbimas, šventinis koncertas, mobili archyvinė paroda „Lietuvos dailininkų sąjunga 1935–1940“, Vilniaus rotušė.
 09 18–10 15 LDS auksinių ženkliukų laureatų kūrinių paroda, LDS parodų salė, Vilnius.
 09 25–10 20 projektas-paroda „Iš archyvų“, galerija „Meno parkas“, Kaunas.
 10 07 iškilmingas LDS 80-mečio minėjimas, Kauno rotušė.
 10 07 iškilmingas projekto-parodos „Iš archyvų“ uždarymas, galerija „Meno parkas“, Kaunas.
 10 16–11 07 šiuolaikinės keramikos meno paroda „Mes. Redukcija 2015“, Pamėnkalnio galerija, Vilnius.
 10 29–11 14 Vilniaus skulptorių paroda „80-mečio susitikimas“, Šv. Jono gatvės galerija, Vilnius.
 11 05–11 28 jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektas“, galerija „Arka“, Vilnius.
 11 06 tarptautinė konferencija „Institucijų vaidmuo kultūros procesuose“ ir mobili archyvinė paroda „Lietuvos dailininkų sąjunga 1935–1940“, Lietuvos mokslų akademija, Vilnius.

Klaipėdos dailininkų kūrybos paroda Panevėžio miesto dailės galerijoje

Tapybos paroda „Visos kartos“ Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre

Paroda „Mes. Redukcija 2015“ Pamėnkalnio galerijoje Vilniuje

Vilniaus skulptorių paroda „80-mečio susitikimas“ Šv. Jono gatvės galerijoje Vilniuje

Jungtinė LDS galerijų paroda „Retrospektas“ galerijoje „Arka“, Vilniuje. Lietuvos dailininkų sąjungą su 80 metų jubiliejumi sveikino ir LDS galerijų vadovus apdovanojo Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius

Rugsėjo 18 d. Vilniaus rotušėje vyko Lietuvos dailininkų sąjungos auksinių ženkliukų teikimo ceremonija. LDS tarybos nutarimu Lietuvos dailininkų sąjungos 2014 m. auksinių ženkliukų apdovanojimai skirti Mikalojui Povilui Vilučiui (Nr. 44), Danutei Zovienei (Nr. 45), Vytautui Kibildžiui (Nr. 46), Romualdui Inčirauskui (Nr. 47), Robertui Antiniui (Nr. 48), Severijai Inčirauskaitei-Kriaunevičienei (Nr. 49), Rimui Zigmui Bičiūnui (Nr. 50), Onai Naruševičienei (Nr. 51).

Spalio 7 d. Kauno rotušėje vyko iškilmingas LDS 80-mečio minėjimas, kurio metu buvo pagerbti dailininkai, menotyrininkai, parodų kuratoriai. Nuotraukose: LDS pirmininkė Edita Utarienė, LDS Kauno skyriaus pirmininkas Gintautas Vaičys, LDS galerijos „Meno parkas“ vadovas ir dailininkas Arvydas Žalpsys; apdovanojamas menotyrininkas, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis.

Lapkričio 6 d. Lietuvos mokslų akademijoje vyko tarptautinė konferencija „Institucijų vaidmuo kultūros procesuose“. Lietuvos dailininkų sąjunga su 80-mečio jubiliejumi sveikino LR Seimo narius, LR Prezidentūros atstovai. Nuotraukoje: LR Seimo narė Irena Degutienė, LDS pirmininkė Edita Utarienė, LDS projektų kuratorė Evelina Januškaitė. Pranešimus skaitė dailėtyrininkės Giedrė Jankevičiūtė, Nijolė Nevčesauskienė, dailininkai Algimantas Stanislovas Kliauga, Arvydas Šaltenis, svečiai: Pavol Kral' (Slovakija), Tarptautinės meno asociacijos prezidentas; Vano Allsalu, Estijos dailininkų sąjungos pirmininkas; Werner Schaub, Vokietijos menų asociacijos pirmininkas; Johan Wingestad (Švedija); Caroline Jane Wright (Didžioji Britanija), Anglijos vizualiųjų menų asociacijos pirmininkė; Hilde Tordal, Norvegijos vizualiųjų menų asociacijos pirmininkė; Chris Victor Biddlecombe, Škotijos dailininkų sąjungos valdybos narys ir Gudrun Gisladdottir (Danija / Islandija).

Sausis

01 01	Gintaras Kraujelis	60
01 01	Viktoras Bakšys	70
01 01	Jūratė Stanevičiūtė-Ugianskienė	75
01 04	Reimundas Padleckas	60
01 05	Aušra Čapskytė-Šarauskienė	50
01 05	Česlovas Polonskis	70
01 07	Tatjana Kazimierėnienė	65
01 08	Jolanta Šalkauskaitė	50
01 14	Daiva Zubrienė	50
01 15	Raimondas Gailiūnas	60
01 23	Saulius Ikamas	80
01 24	Remigijus Jusionis	60
01 26	Rimvydas Kepežinskas	60

Vasaris

02 01	Kęstutis Petras Ramonas	80
02 03	Birutė Cvirkienė	75
02 05	Danutė Jazgevičiūtė	70
02 05	Gaiva Samukienė	60
02 08	Rimantas Olšauskas	60
02 10	Danguolė Baravykienė	60
02 10	Violeta Gaidamavičiūtė-Kisielinė	65
02 10	Ona Petkevičiūtė	65
02 11	Nijolė Skolastika Liatukaitė	80
02 14	Vladas Urbanavičius	65
02 18	Indrė Diržienė	50
02 18	Julius Narušis	70
02 21	Lida Dubauskienė	50
02 24	Algimantas Lapienis	60

Kovas

03 01	Mindaugas Milinavičius	80
03 02	Jolanta Gegelevičiūtė	50
03 04	Veronika Žukienė	75
03 08	Violeta Sverdiolienė	60
03 10	Janina Džervutė	70
03 10	Alvyra Mizgirienė	70
03 12	Raminta Šumskytė	50
03 15	Ona Danutė Jedzinskienė	80
03 15	Gediminas Šibonis	60
03 19	Jolanta Šmidtienė	50
03 20	Milda Kairaitienė	60
03 22	Zinaida Vogėlienė	75
03 25	Bronius Bružas	75
03 27	Liucija Banaitienė	60
03 27	Gytis Leopoldas Vaitkūnas	80

Balandis

04 02	Marija Vildžiūnienė	85
04 04	Ramutė Juršienė	60
04 05	Aleksandr Guščenko	65
04 06	Albertas Krajinskas	60
04 07	Gražina Kazakevičiūtė	80
04 07	Livija Lipaitė	65
04 08	Vytautas Stasys Lagunavičius	80
04 09	Antanas Špukas	75
04 10	Petras Ibišinskas	75
04 11	Paulina Eglė Pukytė	50
04 12	Ona Drūlienė	65
04 12	Aloyzas Toleikis	85
04 14	Genovaitė Ona Sургailienė	80
04 18	Viačeslavs Jevdokimovas	70
04 18	Vita Voverienė	65
04 19	Marijona Sinkevičienė	65
04 20	Audronė Skarbaliūtė	70
04 20	Valentinas Varnas	60
04 23	Viktorija Daniliauskaitė	65

04 25	Jaunius Ranonis	50
04 27	Giedrė Luckutė	50
04 28	Rišard Filistovič	65
04 29	Juozas Lipas	75

Gegužė

05 01	Gražina Martinkevičiūtė	85
05 01	Aldona Pociūtė	90
05 02	Valentinas Antanavičius	80
05 03	Angėlė Elena Dauknienė	85
05 03	Birutė Purlienė	80
05 05	Adasa Skliutauskaitė	85
05 07	Natalija Barisienė	80
05 10	Birutė Kasperavičienė	75
05 15	Nijolė Šulcaitė	65
05 16	Romualdas Martinkus	60
05 16	Nijolė Nevčauskienė	60
05 18	Julija Vaičienė	65
05 25	Sigutė Valiuvienė	85
05 26	Irena Genė Šlančiauskienė	75
05 28	Petras Lukošius	60
05 29	Jolanta Kvašytė	60

Birželis

06 01	Diana Benešūnaitė	60
06 01	Romualdas Navickas	70
06 03	Ričardas Zdanavičius	60
06 05	Kęstutis Musteikis	60
06 06	Dalia Lidija Mataitienė	80
06 08	Aloyzas Stasiulevičius	85
06 09	Robertas Antinis	70
06 10	Rimantas Sakalauskas	65
06 11	Vytautas Jurkūnas	70
06 13	Jurgis Vroblevičius	70
06 18	Nijolė Adamonytė	60
06 20	Svajūnas Armonas	65
06 22	Leonas Linas Katinas	75
06 24	Jūratė Neimantienė-Strelkauskytė	50
06 28	Eglė Bičkienė	50
06 29	Antanas Damijonaitis	60

Liepa

07 02	Ramūnas Dagys	50
07 03	Petras Šmitas	75
07 06	Dalia Makaraitienė	70
07 06	Jonas Varnas	80
07 08	Kostas Urbanavičius	65
07 11	Irena Breivienė	60
07 12	Emilija Taločkienė	70
07 14	Rūta Ničajienė	50
07 17	Živilė Bardžilauskaitė-Bergins	60
07 18	Dalia Tomkevičiūtė	65
07 18	Antanas Visockis	75
07 20	Margarita Ona Čepukienė	80
07 20	Laima Surgailienė	60
07 24	Vaidotas Žukas	60
07 25	Virginijus Šimoliūnas	65
07 27	Laima Bronislava Pučkoriūtė	85
07 30	Alvyra Olubienė	85
07 31	Agnietė Rafaelė Bekker	70

Rugpjūtis

08 02	Lelija Bičiūnaitė	85
08 03	Artūras Kavaliauskas	60
08 04	Benjaminas Jenčius	65
08 13	Inga Betuža Bertuža	55
08 17	Marytė Dominaitė-Gurevičienė	65
08 18	Bronislava Lapinskienė	75

08 20	Vytautas Ušpalis	90
08 27	Danutė Gajauskienė	65
08 31	Jonas Maldžiūnas	60

Rugsėjis

09 05	Gintautas Jonkus	60
09 05	Raisa Šmuriginaitė	85
09 06	Vidmantas Valentas	70
09 09	Edita Utarienė	50
09 14	Aurimas Anusas	50
09 15	Algirdas Taurinskas	75
09 15	Gintautas Vincentas Žalalis	80
09 16	Audronė Klimienė	60
09 16	Algimantas Vitolis Trušys	80
09 17	Dalia Šilainytė	75
09 20	Nijolė Šaltenytė	70
09 28	Jolanta Balkevičienė	60
09 28	Volanda Raupelytė-Chailova	60

Spalis

10 02	Viktorija Marija Šinkūnienė	75
10 03	Laimutė Tamoševičienė	65
10 07	Dalius Dirsė	50
10 07	Danutė Marija Selmistraitienė	65
10 12	Valdas Antanas Gurskis	80
10 15	Romualdas Alekna	85
10 17	Ričardas Garbačiauskas	60
10 17	Zita Inčirauskienė	65
10 17	Arūnė Tornau	60
10 24	Romualda Verygaitė	80
10 27	Evaldas Pauza	50
10 31	Algirdas Vadoklis	60

Lapkritis

11 03	Gintautas Survila	50
11 03	Julija Vyšniauskienė	90
11 05	Albertas Broga	65
11 05	Lina Ringelienė	50
11 06	Povilas Anikinas	65
11 08	Rūta Jasutienė	50
11 10	Albinas Markevičius	70
11 13	Genovaitė Motiejūnienė	90
11 14	Danutė Jonkaitytė	65
11 15	Elena Taujanskaitė	70
11 17	Tamara Janova	75
11 20	Sigitas Prancutis	70
11 21	Arvydas Gurevičius	65
11 23	Lionginas Šepetys	90
11 25	Danas Andriulionis	65
11 27	Jonas Rudzinskas	60
11 28	Andrius Deltuva	80
11 29	Pilė Veljataga	65

Gruodis

12 01	Raimondas Juozas Trušys	75
12 06	Vytenis Lingys	60
12 07	Jonas Gudmonas	75
12 08	Zinaida Irutė Dargienė	80
12 09	Valentinas Vizgirda	75
12 12	Jovita Navakienė	60
12 14	Jurginas Žilys	65
12 20	Eglė Kunciuviene	75
12 20	Sigitas Laurinavičius	50
12 27	Gintaras Pankevičius	60
12 29	Gintaras Martinionis	60
12 31	Henrikas Ciparis	75

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. *Diena*. 1904, popierius, pastelė, 62 x 79 cm

2015 m. buvo minimos Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 140-osios gimimo metinės

